

D.H. LAWRENCE
Aaron'ın Âsası

çeviren: can özer

AYILAK
ADAM

D.H. LAWRENCE
Aaron'ın Âsası

Aylak Adam 39

Roman 12

Kitabın Özgün Adı: *Aaron's Rod*

©2014 Aylak Adam Kültür Sanat Yayıncılık

ISBN: 978-605-4849-28-4

Sertifika No: 27938

Tüm hakları saklıdır. Yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. Basım: Mart 2014

Yayın Yönetmeni: Kaya Tokmakçıoğlu

Yayına Hazırlayan: Gül T. Temur

Düzeltili: Hilal Büşra Ceylan

Kapak Resmi: Slawek Gruca - *Day and Night*

Tasarım: Aylak Adam Tasarım (aAr)

Baskı: Özal Matbaası (0212 565 25 99)

Matbaa Sertifika No: 26699

Aylak Adam Kültür Sanat Yayıncılık

Merkez Mah. Kesir Sok. Çakmak Apt. No: 5/4 Çekmeköy/İstanbul

Tel: (0216) 640 1979 / (0542) 586 7961

bilgi@aylakadamyayinlari.com

aylakadamyayinlari.com

facebook.com/aylakadamyayinlari

twitter.com/aylakadamyayin

D.H. Lawrence (1885-1930). Eastwood'ta doğmuştur. İşçi bir baba ve öğretmen bir annenin çocuğudur. Edebiyata, ilk olarak şiir yazarak başlamış; roman, deneme ve öykü alanında pek çok eser vermiştir. Yazar, içgüdü ve akıl arasındaki yitlik birliğin ancak insanın kendi cinselliğiyle barışması yoluyla kazanılabileceğine inanmış ve hep tabu olarak ele alınan cinselliğe eserlerinde cesurca yer vermiştir. Bu nedenle eserleri, uzun yıllar yasaklı kalmıştır. *Ak Tavus Kuşu, Oğullar ve Sevgililer, Gökkuşoğu, Âşık Kadınlar, Lady Chatterley'in Âşığı, Bilinçdışının Düş Diönyası, Aaron'ın Âsası, Kanguru ve Deniz ve Sardinya Adası* en önemli yapıtlarıdır.

D.H. LAWRENCE

Aaron'ın Âsası

ingilizce aslından çeviren: can özer

roman

AYLAĞ
ADAM

1. BÖLÜM

MAVİ TOP

Şafak vakti büyük, parlak Sabahyıldızı tam tepedeydi. Yıldızın altında yarısı karlarla kaplı koca bir dünya vardı. O gece yılbaşıydı. Büyük Savaş bitmişti. İnsanlar tehlikeli denebilecek kadar rahatlamıştı. Ama bir adam savaştan kalan kâbusların içerdiği asıl şiddeti anlayabiliyordu. O akşam madendeki platformda işçiler münakaşa içindeydiler.

Aaron Sisson işten eve dönerken küçük, siyah demir-yolu hattındaki tepeyi tırmanan son adamdı. Gecikmişti; çünkü madende toplantıdaydı. Çalıştığı maden ocağı adına Madenciler Sendikası'nda yazman görevinde olduğu için kendisini sinirlendiren saçma sapan birçok tartışmaya katlanmak zorunda kalmıştı.

Uzun adımlarla çit merdivenlerinden çıktıktan sonra iki tarlayı geçti, bir çit merdiveninden daha geçip işçilerin evlerinin olduğu uzun yola vardı. Evi hemen karşısındaydı. Kendi inşa etmişti. Evin arka tarafındaki küçük kapıdan içeri girdi. Girdiğinde bir an duraksadı; karanlık ve kasvetli bahçeye bakakalmıştı.

“Babam! Babam geldi!” dedi bir çocuk, çığlık çığlığa heyecanlı sesiyle. Önlük giymiş iki küçük kız, adamın bacaklarına yapıştılar.

“Baba, yılbaşı ağacını kuracak mısın? Bir ağacımız var!” diye bağıryorlardı. “Yemek yemeden önce mi?” diye sordu adam şefkatle.

“Şimdi kur. Şimdi kur. Ağacı Fred Alton’dan aldık.”

“Nerede peki ağaç?”

Küçük kızlar mutfak kapısından gelen ışığın aydınlattığı köşeden sert, kara bir şeyi sürüklemeye başladılar.

“Ne kadar güzel!” diye bağıryordu Millicent.

“Evet, çok güzel,” dedi Marjory.

“Bence de,” diye cevapladı adam ağacın üstünden geçerken. Ceketini bırakmak için mutfağa kadar gitti. Çocuklar “Şimdi kur, baba. Şimdi kur,” diye bağıryorlardı.

“Şimdi kurabilirsin. Yemek için epey beklemişsin zaten, biraz daha bekleyip ağacı kurabilirsin, bir şey olmaz,” dedi bir kadının titrek sesi. Küçük odanın ışığından geliyordu bu ses.

Aaron Sisson ceketini, yeleşini, şapkasını çıkardı. Çıplak kafası, gömleği ve pantolon askısıyla ağacı incelemeye başladılar.

“Nereye dikilir ki bu ağaç?” dedi merakla. Ağacı aldı, en üstündeki ince daldan dik bir şekilde tuttu. Üzerinde paltosu olmadan bahçede durduğu için soğuğu hissedebiliyordu. Omuzları da titremeye başlamıştı.

“Çok güzel değil mi!” diye tekrarlardı Millicent. “Evet! Bir tarafı daha ağır ama.”

“Üzerinize bir şey giyin, kızlar!” dedi kadının sert sesi mutfaktan. Kızlar, “Üşümedik ki,” diye itiraz etmeye başladı.

“İçeri gelin ve üzerinize bir şeyler alın,” dedi kadın bir kere daha. Adam bahçenin aşağısına doğru gitmeye başlarken küçük kızlar da homurdana homurdana içeriye girdiler. Hava açıktı. Ufuk çizgisinin üzerinde çok fazla parlamayan berrak bir ışık vardı.

Aaron bahçedeki kulübenin altını üstüne getirdi, en

sonunda bir kürekle uygun bir kutu bulabildi. Sonra tekrar düzenli, sade, kasvetli bahçesine çıktı. Kızlar adamın etrafında dört dönüyor, koşarken de bir yandan şapkalarının iplerini çenelerinin altına geçiriyorlardı. Ağaç ile kutuyu soğuk toprağa attılar. Havada karanlık, buz gibi ve sanki elektrikli bir esinti vardı.

Ağacı kutuya yerleştirirken, “Düz tut,” dedi adam Millicent’a. Kız sessizce en üstteki ince dalı tutup, köklerin kutuya sokulmasına yardım etti.

Ağaç kurulup, kutuya bastırıldığında adam el arabasını almaya gitti. Kızlar heyecanla ağacın etrafında dönüyordu. Adam el arabasını durdurup kutuyu almak için eğildi. Kızlar babalarının yüzünün gerildiği gördüler, dallardaki dikenler adamın ellerine batmıştı.

“Çok mu ağır?” diye sordu Millicent.

“Tabii!” diye cevapladı adam sızlanarak. Sonunda ağaç kuruldu. Yuvarlanan el arabasını, sallanıp hışırdayan ağacı bırakarak iki kız ile baba mutfak kapısına geldiler. El arabası da bahçenin altına doğru yuvarlanmaya devam etti. Adam kutuya baktı:

“Nereye koymamı istersin?” diye sordu karısına.

“Mutfağın arkasına koy,” dedi karısı.

“Yeri neresiyse oraya koyayım. Yoksa sürekli taşımak zorunda kalıyorum.”

Millicent araya girerek: “Şifonyerin karşısına yere koy, baba. Şuraya koy.”

“Sen buraya gel de yere gazete ser,” diye çağırdı annesi hemen.

İki çocuk koşarak içeri girdi; adamsa soğukta düşüncelere dalmıştı, hafifçe omuzlarını silkti. Açık kapıdan yerdeki parlak desenli muşamba ve üzerinde salon yaprağı duran büfenin ucu görünüyordu.

Aaron Sisson kutuyu tekrar kaldırdı. Ağacın dikenleri yine ellerine batmıştı. Karısı, adam ağacı kaldırmak için

debelenirken onu izliyordu. Aaronsa karısının olduğu tarafa bakmıyordu.

“Bir sürü toprak dökülecek. Nereye koyduğuna dikkat et,” dedi.

Adam kutuyu yerde serili duran gazetelerin üzerine koydu. Her yer toprak olmuştu. “Süpür yerleri,” dedi adam Millicent’a. Kulağında hâlâ ağacın dallarının hışırtısı vardı.

Bembeyaz parlak ışık odayı dolduruyor, her şeyi keskin ve sert kılıyordu. Açık şöminedeysse sıcak ateş kıpkırmızı yanıyordu. Her şey çok titiz bir şekilde temizlenmişti, harikaydı. Bir bebek ince hasırdan yapılmış bir beşiğin içinde mırıldıyordu.

Zayıf, hünerli, siyah saçlı anne de bir çocuk elbisesi örüyordu.

Kadın işini kenara koydu, ayağa kalktı ve kocasının yemeğini fırından çıkardı. “Bu akşam pek suskunsun,” dedi kadın.

“Evet.”

Adam, karısının sorusunu kısaca cevaplayıp mutfağı ellerini yıkamaya gitti.

Birkaç dakika sonra gelip yemeğe oturdu. Kapılar sonuna kadar kapalıydı ama yine de içeride esinti vardı. Kapılar tam kapanmıyordu. Evin altındaki toprak bir şekilde kapıların kapanmasını engelliyordu. Aaron esintiden kaçmak için sandalyesini kaydırdı. Üzerinde hâlâ gömleği ve pantolonu vardı.

Aaron yakışıklı bir adamdı, adil ve hoşgörölüydü. Otuz iki yaşındaydı. Fazla konuşmadı, sanki akli başka bir yerdeydi. Karısı örgüsüne devam etti. Kadın, kocasının halinin kesinlikle farkındaydı, ama adam karısını pek önemsemiyordu.

“Bugün ne konuştular peki?” diye sordu kadın.

“Maaşlar hakkında.”

“Bir karara varabildiler mi?”

“Bir şeyler deneyecekler. Olmazsa greve gitmeyi planlıyorlar.”

“Sizinkilerde o cesaret yok,” dedi kadın. Adam kısaca gülümsedi, sonra yemeğine devam etti.

İki çocuk ağacın yanında yerde çömelmişlerdi. Yerdeki ahşap kutuda gazeteye sarılı birçok paket vardı. Paketleri kendi eşyalarıymış gibi yere seriyorlardı.

“Hiçbirini açma. Hepsini çıkarana kadar hiçbirini açmayacağız. Sonra sıra sıra açarız. Böylece ikimiz de eşit sayıda açmış oluruz,” diyordu Millicent.

“Evet, ilk önce hepsini çıkaralım,” diye tekrarladı Marjory.

“Peki, Job Arthur Freer hakkında ne yapmayı düşünüyorlar? İstiyorlar mı onu?” Adamın yüzünde silik bir tebessüm belirdi.

“Hayır, ne istediklerini bilmiyorum. Bazıları onu istiyor ama çoğunluktalar mı bilmiyorum.” Kadın, kocasını dikkatle izliyordu.

“Çoğunluk! Çoğunluğu gösteririm onlara. Senden kurtulmak, seninle alay etmek istiyorlar. Sen de içinden bunlar olsun da üzüleyim diye geçiriyorsun. Üzülmek için bahane araman beni çok şaşırtıyor.”

Adam sessizce gülümsedi.

“Hayır,” dedi. “Asla üzölmeyeceğim.”

“Bu konu için her şeyden daha fazla üzölürsün sen. Sadece bir avuç cahil maymun kendilerine başka bir maymun bulup sendika işlerini ona yaptırmak, o maymuna saçmalamak istiyor. Seni sendikadan atmak istiyorlar. Sen de anca kendi kendine iç çekiyorsun. Bu yaptığın iyice aptallık, ben bunu diyorum. İyice aptallık. Sendika’yı düşündüğünün yarısı kadar karını, çocuklarını düşünseydin çok daha mutlu bir hayatımız olurdu. Ama sen, hiçbir şey bilmeyen ve sadece kendilerine daha fazla para isteyen bir

avuç cahil kömür madencisinden başka hiçbir şeye kafa yormazsın. Bencillik, bencillik, bencillik; tek bildikleri bu. Bir de cahillik.”

“Ya sen, cahillik olmasın da bencillik olsun mu diyorsun?” dedi adam. İçten içe gülüyordu.

“Demek zorunda olsaydım öyle derdim. Ama benim asıl görmek istediğim başkaları için bir şeyler yapmış bir adam, sadece kendisini ve politikayı düşünen bir adam değil.”

Kadın kızarmıştı, bir yandan örgüsünü örerken elleri sinirden titriyordu. Adamsa sanki hiç duymuyor veya aldırmıyor gibi boş boş bakıyordu. İçeride hâlâ esinti vardı. Adam çayını içip iki parmağıyla bıyıklarını temizledi, dalgın dalgın çocuklara bakmaya başladı.

Çocuklar bütün küçük paketleri yere sermişlerdi. Millicent: “Şimdi ilk ben açacağım, sonra ikinci paketi sen açarsın. Ben bunu alıyorum.”

Küçük kız gazete kâğıdını çözüp yılbaşı ağacı için gümüşü andıran bir süsü çıkardı. Süs, gümüş bir şekerleme gibi narindi, iki yanında gül rengi çentikler vardı.

“Aaa!” diye bağırdı kız. “Çok güzel değil mi!” Parmakları uzun gümüş topu ve parlak gülü dikkatlice tutuyor; meraklı, hatta rahatsız edici bir sahiplik edasıyla süsü bırakmıyordu. Adamın gözleri kızıdan uzaklaştı. Küçük çocuk da diğer paketlerden birisini açmaya çalışıyordu.

“Aaa!” diye atıldı hemen Millicent. “Sen hemen almışsın kendine, beklememişsin.” Sonra anaç bir hal takınıp öğüt vermeye, kardeşine karışmaya başladı. “Bak böyle yapılır bu, bak! Ver yardım edeyim.”

Ama Marjory alınarak karşı koydu.

“Yapma, Millicent. Yapma!” diye çocukça ağlamaya başladı. Fakat Millicent’in parmakları hâlâ paketin üzerindeydi.

Sonunda Marjory hediyesini çıkarabildi; küçük gü-

müşi bir zil, içinde de sallanan cam yüzeyi. Zil hassas camdan yapılmıştı, tüy kadar da hafifti.

Millicent titrek sesiyle “Vay, bir zil!” diye haykırdı. “Zil! Bu zil benim. Benim zilim. Bana ait. Sakın kırma, Marjory. Sakın kırma, tamam mı?”

Marjory zili kulağına dayadı. Ama nafile, zilden hiç ses gelmiyordu.

“Sen kırarsın onu, eminim kırarsın sen. Kırarsın. Bana ver onu,” diye bağırdı Millicent, sonra zili almaya çalıştı. Marjory kendince itiraz ediyordu.

“Rahat bırak kızı,” dedi babası.

Millicent sanki bir şey onu sokmuş gibi birden zili bırakmak zorunda kaldı. Ama cırtlak, saygısız sesi herkesi bastırıyordu: “Kırar onu. Kırar onu o. Benim o zil.”

“Sen de başka bir paket açarsın,” dedi annesi. Kızın suyuna gitmeye çalışıyordu.

Millicent hemen meraklı parmaklarıyla başka bir paketi açmaya başladı.

“Bak anne, bak, bak. Tavus kuşum oldu, tavus kuşum!” Maymun iştahlı kız, kıvrımlı yeşil kuşun cam ipliğinden inci gibi örülmüş kanatlarıyla, kuyruğuyla, ondan da sıkılıp elektrik yeşili vücuduyla oynuyordu.

“Benim bu, benim tavus kuşum! Bu benim, çünkü Marjory’nin kuşunun bir kanadı kopuk, ama benimkinin değil. Çok sevdim bu yeşil tavus kuşunu! Çok sevdim!” Kuşun arkasındaki küçük halkadan tutup nazikçe oynamaya başladı. Sonra annesine giderek:

“Bak anne, çok güzel değil mi?”

“Dikkat et de halkası çıkmasın,” dedi annesi. “Evet, çok güzelmiş.” Kız annesinin onayını aldıktan sonra babasına göstermeye gitti: “Bak, baba. Ne kadar sevimli!”

“Sevimli?” Babası kızın sözlerini tekrarlardı. Aklı *sevgi* kelimesinde kalmıştı.

Kız biraz bekledi, babasının dikkatini çekmeye çalıştı.

Sonra eski yerine tekrar gitti. Marjory de altın bir elma çıkarmıştı paketinden, bir tarafı kırmızı, caşcaflı bir elma. Millicent hararetle söylenmeye başladı. Birden sahip olduklarını unutup, kendisinde olmayan hediyelere merak salmıştı. Gözleri hızlıca paketlere kaydı. Rastgele bir paket alarak “Şimdi!” diye heyecanla bağırmaya başladı. Dikkat çekmeye çalışıyordu.

“Şimdi! Ne acaba? Ne acaba? Bu güzel paketten ne çıkacak?”

Huysuz tavrıyla gazete kâğıdını soymaya başladı. Marjory de gözlerini dört açmış ablasını izliyordu, Millicent sadece kendisiyle ilgileniyordu.

“Mavi top!” diye haykırdı Millicent, sevinçle. “Mavi top bana çıktı!”

Top kardeşine değil de kendisine geldi diye sinsice seviniyordu. Bu, sertleştirilmiş camdan küçük bir küreydi. Koyu mavi rengi insanı büyülyyordu. Ayağa kalkıp babasına doğru gitti.

“Bu senin mavi topundu, değil mi baba?”

“Evet.”

“Ve sen küçük bir çocukken bununla oynuyordun, şimdi de ben küçük bir kızım ve oynayacağım.”

“Aynen öyle,” diye cevapladı adam soğuk tavrıyla.

“Üstelik o kadar yıl boyunca hiç kırılmadı.”

“Evet, henüz kırılmadı.”

“Belki de hiç kırılmaz.” Adam cevap vermedi. “Kırılmaz mı?” diye ısrarla sordu Millicent. “Sen kıramaz mısın?”

“Çekişle vurursam kırılır,” dedi adam.

“Hayır! Öyle demek istemedim. Yani düşerse kırılır mı diye sordum. Düşerse kırılmaz değil mi?”

“Kırılmaz herhalde.”

“Ya kırılırsa?”

“Kırılmaz, bir şey olmaz.”

“Deneyebilir miyim?”

Kız tedbirli bir şekilde mavi topu serbest bıraktı. Top yerden sekip tekrar yükseldi. Millicent heyecanla topu yakaladı: “Çok sevdim!”

Marjory, “Ben de deneyeyim,” diye ağlamaya başladı. Ablası hem kardeşini uyarıyor hem de topu havadan nasıl bıraktığını gösteriyordu. Ama Millicent kendisi devam etmeliydi. İyice heyecanlanmıştı.

“Kırılmaz zaten,” dedi. “Havadan fırlatsan bile kırılmaz.”

Millicent bir kere daha topu bıraktı, topa yine bir şey olmadı. Babası bakışlarını kıza ve topa çevirmişti. Millicent topu tekrar hızlıca fırlattı. Ama bu sefer o kadar şanslı değildi. Top şöminenin önündeki keskin fayanslara çarpıp kırıldı.

“Bak ne yaptın!” diye azarlamaya başladı annesi.

Çocuk dudaklarını ısırarak tatlı yüzünde biraz korku biraz da tatmin olmuş bir ifadeyle bakakaldı.

“Kırmak istiyordu zaten,” dedi babası.

“Hayır, istemiyordu! Neden öyle diyorsun ki!” dedi annesi. Millicent birden ağlamaya başladı. Adam yere saçılan cam parçalarına bakmak için ayağa kalktı.

“Parçalara dikkat et, hepsini topla,” dedi ve bir parçayı alarak incelemeye başladı.

Saf gümüş kaplamalı, ince ama sert, harika bir parçaydı. Aaron bu küçük parçaya kilitlenmişti. Demek buraya kadarmış. Sonu böyleymiş. Topun çıkardığı alçak kırılma sesini hâlâ kulaklarında hissediyordu. Birden kendine geldi ve parçayı ateşe attı.

“Bütün parçaları topla,” dedi. “Tamam, olan oldu artık. Bırak ağlamayı.” Sesindeki iyi niyetli ton çocuğu sakinleştirmişti. Ne de olsa Aaron kızının kendisine küsmesini istemiyordu.

Ellerini yıkamak için mutfığa geri döndü. Başını lava-

bonun önündeki küçük aynaya eğip tıraş olmak için yüzünü sabunlarken dışarıdan gelen birbirinden kopuk sesleri fark etti. Birileri yılbaşı ilahileri söylüyordu.

“Çobanlar sürülere bakarken...”

Sabunlu fırçasını oynatmadan bir dakika tuttu. İnsanlar bu gürültüye şarkı diyordu! Eski yılbaşı ilahilerine gitti aklı birden. Sonra tekrar dışarıdaki saçma sapan sesleri duydu.

“Defolun gidin buradan!” diye bağırdı kalın sesiyle. Bir an için sessizlik oldu, dışarıdakiler itişip kakışmaya başladı. Ama kısa bir süre sonra ayak sesleri ve ilahi kaldığı yerden devam etti. O an evin kapısı açılmıştı, çocuklar aralarında fısıldaşırken duyulabiliyorlardı. Millicent onlara biraz para verdi. Çocuklar parayı aldıktan sonra sokağa yöneldiler. Ayak sesleri giderek azaldı.

Aaron Sisson için ev buydu, yılbaşı buydu. Kelimelerin ifade edemeyeceği kadar iyi biliyordu bunu. Savaş bitmişti, ama hiçbir şey değişmemişti. Aslında her şey değişmişti. Mutfağın yanındaki kapı kacak koydukları küçük oda yeşile boyanmıştı. Oda yeni gibi tertemizdi. Zeminde kırmızı fayanslar vardı. Kırmızı tuğlalar tamamen kızarmış, çamaşır sıkma makinesi iyice beyaz renge ovalanmıştı. Masadaki Amerikan muşambasında değişik desenler vardı. Şöminede ateş gürül gürül yanıyor, çaydanlıktaki su ince ince tıslıyordu. Aaron tıraş olmaya çalışırken aynı zamanda lavabonun altından gelen ritimsiz su damlalarını duyuyordu. Titrek su, damladığı yerdeki beyaz emaye kâsenin yarısını doldurmuştu. Savaş bitmişti, fakat her şey aynıydı. Yirmi yıl önce ailesi için yaptığı evi şimdi ona uzun yıllar boyunca hiç değişmemiş gibi geliyordu. Özellikle evin güzelliğinin hiç değişmemiş olmasına bir türlü aklı ermiyordu, düşünemez olmuştu.

Saçlarını taramak için küçük odaya girdiğinde yılbaşı ağacını parlarken buldu. Karısı masada hamur işi yapıyor,

bebek de arşıfların içinde oturuyordu.

“Baba,” dedi Millicent. Elinde mavi-beyaz ham pamuktan bir melek vardı. “Meleği en yukarı as.”

“En yukarı mı asayım?” dedi adam.

“Evet. En yukarı as, çünkü melekler gökten gelirler.”

“Hayhay, hemen!” dedi adam gülerek ve meleği ağacın tepesine astı.

Aaron üzerini değiştirdikten sonra soğuk salona giderek küçük bir el çantası ve müzik aletlerini aldı. Sonra tekrar mutfağa döndü. Hâlâ pantolon, gömlek ve terliklerle duruyordu. Ama bu sefer temiz, beyaz bir gömlek ve en sevdiği siyah pantolonunu giymiş, yeni, pembe-beyaz pantolon askısı takmıştı. Mutfağın arka tarafına oturup müziği düşünmeye başladı. Çantasından flütünü ve pikolosunu çıkardı. Orada, kendi halinde otururken geceyi duymuyordu; aydanlıktaki kaynayan sudan, gaz sesinden, diğer odada ağlayan bebekten, dışarıdan gelen seslerden, uzak-tan bağıran çocuklardan, yılbaşı ilahilerinden, başka insanların konuşmalarından habersizdi. Halbuki bütün köy ayağa kalkmış, canlanmıştı.

Küçük oda sıcaktı. Aaron kalktı ve kare şeklindeki havalandırmayı açarak kendisini rahatlatan soğuk hava esintisini içeri aldı. Sonra önünde masada duran sayfalara göz atmaya başladı. İlk önce flüt alacaktı. Bir dalgıcın suya atlamadan hemen önceki ifadesi vardı yüzünde. Başını salladı ve çalmaya başladı.

Flütten uysal, teknik ve akıcı bir melodi geliyordu. Başını biraz oynatıyor, çıplak kollarını yavaş, dikkatli hareketlerle müzik eşliğinde kaldırıyor, çok güzel ve temiz çalıyordu. Çaldığı parça on altıncı yüzyıla ait bir yılbaşı melodisiydi.

Saf, mkemmел ve insanı alıp götüren müziğin akıcılığı Aaron’ın yüzünde nedense değişik, sinirli bir ifade bırakmıştı. Adamın halinde öfkeli ve yoğun bir hava vardı.

Alışılmış iyi huylu adam, huzurlu melodileri çaldıkça sinirleniyordu. Müzik derinleştikçe, Aaron daha iyi çaldıkça, o mutluluk hissi ve aynı zamanda o öfkeli yüz ifadesi daha da derinleşiyordu.

Millicent odaya girdi. Huzursuzca lavaboya baktı. Küçük kız müzik yüzünden kendi sesini bile duyamıyordu. Sonunda müzik bittiğinde babası masadaki kitapları ve kâğıtları karıştırmaya başladı. Kız bu fırsattan istifade hızlıca babasına baktı.

“Dışarı mı çıkıyorsun baba?” diye sordu.

“Ne?”

“Dışarı mı çıkıyorsun?” Kız gerilmişti.

“Neden soruyorsun?”

Adam başka bir şey söylemedi, tekrar müziğine döndü. Gözleri bir sayfada kalmıştı, birkaç kere hızla göz gezdirdikten sonra yakından incelemeye başladı.

“Çıkıyor musun?” diye ısrarla sordu kız tek ayağının üzerinde durarak.

Adam kıza baktı, kaşlarını yine aynı şekilde sinirle çatmıştı. “Sen neden kafanı taktın?” dedi. Kız ağlamaklı oldu:

“Takmadım. Sadece dışarı çıkıp çıkmayacağını öğrenmek istedim.”

“Çıkacağım galiba,” dedi adam sakince.

Kız hemen kendine geldi, ama soruları bitmemişti.

“Yılbaşı ağacı için hiç mumumuz yok, annem de dışarı çıkamaz. Sen biraz alır mısın?” “Mum!” diye tekrarladı adam, müziğe devam etmek için pikolosunu çıkarmıştı.

“Evet, biraz mum alır mısın baba? Alır mısın?”

“Mum!” diye tekrarladı yine Aaron. Pikoloyu ağzına götürüp birkaç ısınma notası çaldı.

“Evet, küçük yılbaşı ağacı mumlarından, kutulardaki mavi ve kırmızı olanlar. Alır mısın, baba?”

“Bakarız, görürsem...”

“Yani alacak mısın?” Kız umutsuzca ısrar ediyor, babasının belirsiz konuşmalarına güvenemeyeceğini biliyordu.

Ama adam kıza aldırış etmeden müziğe devam etti. Aniden pikoloyu çalmaya başladı; vahşi, tiz ve şaşırtıcı bir melodiydi bu seferki. Mozart çalıyordu. Müziğe sinirlenen küçük kızın rengi attı. Sesi kesmek için arkasındaki iki kapıyı da kapatıp dışarı çıktı.

Pikolonun tiz sesi ve hızlı hareketleri sanki havaya hükmediyordu, müziğin sesini engellemeye çalışmak boşunaydı. Adam kendi kendine çalmaya devam etti. Müzik sesleri soğuk geceyi ısıtan tek şeydi. Sokaktan geçen insanların bir kulağı müzikteydi. Komşular pikoloyu çalanın Aaron olduğunu biliyorlardı. Aaron’ın iyi bir müzisyen olduğunu herkes bilirdi; konserlere, danslara, balolara çağırılırdı. Rengârenk müzik sesi karanlığı aydınlatmıştı.

Aaron saat yediye kadar devam etti, barların geç saatlere kadar açık kalmadığını bilmesine rağmen erkenden dışarıya çıkmak istemiyordu. Popüler müziğe göre çalmaz, kendi tarzında müzik yapardı. Gerçi karısı tam tersini söylüyordu ama... Küçük odaya yakasını ve kravatını takmak için girdiğinde küçük kızların saçları taranmış, bebek uymuştu. Fırında pişen etli pasta mis gibi kokuyordu.

“Mumları unutmazsın değil mi baba?” diye sordu Millicent. “Bakarız,” dedi babası.

Şapkasını ve paltosunu giyerken karısı onu izledi. Çok şık görünüyordu. Eşi Aaron’da değişik bir cazibe sezmışti. Ama bu durum biraz canını sıkıyordu. Kocasının dışarı çıkmakta özgürken kendisi evde çocuklarla durmak zorundaydı.

“Eve ne zaman geleceğin hiç belli olmuyor,” dedi. “Geç kalmam.”

“Öyle demesi kolay,” diye cevapladı kadın, biraz alınmıştı. Adam bastonunu aldı ve kapıya yöneldi. “Çocuklara

ağaç için mum almayı unutma.”

“Tamam,” dedi adam dışarı çıkarken.

“Almayacaksan boşu boşuna tamam deme,” diye çıkıştı birden karısı, sinirlenmişti. Kendisi de kapıya yöneldi. Adam karanlıkta iri ve korkutucu görünüyordu.

“Kaç tane alayım?” diye sordu.

“Bir düzine. Biraz da mum tutucularından al bulabilirsen.”

“Tamam, bakarım,” dedi adam ve karanlıkta kayboldu. Kadın içeri döndü. Odanın havası değişik, acı ve sıcağı.

Aaron bahçeleri geçerek şehre doğru gitmeye başladı. Şehir, gece ışıklarının altında sisle kaplıydı. Herkes dışarı çıkmıştı. Köy, bu gece siyahlara bürünmemişti. Zayıf da olsa yer yer ışıklar görünüyordu. Artık savaş kısıtlamaları bitmişti. Savaştan önceki gecelerin parıltıları, madenlerin çok uzaktan fark edilen elektrikli ışıkları yoktu. Savaş yıllarının derin ve kasvetli karanlığı da yoktu. Aksine bu ışık titrek titrek parlıyordu.

Evler boştu. Köyün derin, karanlık kırsal bölgesi bağırışlarla, çığlıklarla, heyecanlı seslerle yankılanıyordu. Hiç kimse yerinde duramıyor, herkes heyecanla yılbaşını kutluyordu. Elektrik lambaları her yeri etkisi altına almış, insanın sinirlerini bozan yapay bir acelecilik yaratmıştı.

İnsanlar sürekli Aaron Sisson’a selam veriyordu. “İyi geceler.” “İyi geceler Aaron.” “İyi geceler Bay Sisson.” Elleri dolu insanlar, çocuklar, kadınlar dar, karanlık sokakları doldurmuştu. Bağıra bağıra sohbet ediyor, ne hediyeler aldıklarından, kazançlarından, kayıplarından konuşuyorlardı.

Aaron dükkânların olduğu ana caddeye çıktığında cadde tıklım tıklımdı. Biraz şiddet içeren ama gürültüsüz bir yarışma olmuştu. İnsanlar bütün gün hediyeler almak için itişmiş; bir kavga çıkmış, fakat bastırılmıştı. O gün

su gibi para harcandı. Ev geçindirmek ne kadar zor olsa da insanlar peynir için, tatlı için, kuru üzüm, domuz eti hatta çiçek ve çobanpüskülü için sıralara girmişti. Çoktan satılmış olan oyuncaklar ve değişik ıvır zıvır için bile sırada beklediler. Uzaktan bakınca bu insanların şikâyetçi oldukları sanılabilirdi. Ama aslında kavgadan, çatışmadan hoşnutlardı. Ne zaman maden ocağı için bir vagon geçse aynı kavga ve aynı hoşnutluk görülebilirdi.

O zaman da vagona binmek için çatışma olur, insanlar birbiri ardına vagona atlamaya çalışırlardı. Yüksek vergilerden bıkmış insanlar öfkelerini dışarı vurabilmek için her türlü şiddet fırsatını değerlendiriyorlardı.

Aaron markete yaklaşırken kendine yılbaşı ağacı için alacağı mumları hatırlattı. Durduk yere sorun çıkarmaya gerek yoktu. Tatlı dükkânının önünden geçerken pencereden içeri bakıp dükkânın boş olduğunu gördüğünde mumları *alamayacağını* düşündü ama bu düşünce aynı zamanda kendisini cesaretlendirmişti.

“Yılbaşı ağacı için mumunuz var mı?” diye sordu dükkâna girince.

“Kaç tane istiyorsunuz?”

“Bir düzine.”

“Bir düzine veremem. İki kutu verebilirim, her kutuda dört tane var; toplam sekiz. Bir kutu altı peni ediyor.”

“Mum tutucusu var mı?”

“Tutucu mu? Hiç sormayın. Bir senedir hiç görmedim.”

“Tatlı şekerlemelerden kaldı mı?”

“Bonbon şekerlerden var sadece, bir parçası iki peni.”

“Dört parça ver.”

Adam satıcı kadını küçük terazi ağırlıklarıyla tatlı parçalarını tartarken izledi. “Pek yılbaşı havasında değilsin,” dedi Aaron.

“Tatlılar söz konusuysa yılbaşı hakkında konuşma.

Altı kat daha fazla tatlı yapmamıza izin vermeleri gerekirdi. Bak, yeteri kadar şeker var. Niye izin vermediler ki? Elimizde ne varsa onunla eğlenmek zorundayız. Yani, öyle yapmamız daha iyi olur.”

“Aynen öyle.”

“Biraz eğlenmeyi hak ettik, yılbaşındayız. Bize çok az şey veriyorlar.” “Evet,” dedi Aaron aldıklarını cebine koyarken.

2. BÖLÜM

ASİL MEŞE

Savaş yüzünden şehrin küçük çarşısı ölmüştü. Aaron pazar yerinin yanından geçerken sadece iki tane tezgâh kaldığını, onların da çok kötü durumda olduğunu fark etti. Ama insanlar yine de geliyordu. Birçok sesten, erkek seslerinden oluşan bir gürültü vardı. Adamlar birahanelerin kapılarında bekliyorlardı.

Ama Aaron şehir dışında bir bara gidecekti. Karanlık tepeden indi. Rast geldiği sokak lambaları aydınlatma işinde çok cimriydi. Tepeden indikçe ağaç dipleri iyice kararıyordu. Ama Asil Meşe’nin önünde parlayan bir lamba vardı. Asil Meşe anayolun üç adım altında alçak, beyaz bir evdi. Karanlıktı ama kalabalığın sesleri duyuluyordu.

Aaron kapıyı açıp taş evin koridoruna adımını attı. Yaşlı Bob’un elleri üç teneke kutuyla doluydu. Kimin geldiğine bakmak için durdu, sonra evin sol tarafında bardaki işine devam etti. Sağ taraftaki bar küçük bir pencere eşliğine benziyordu, ufak tefek bir yerdi. Pencere boşluğunda bir hancı kadın duruyor, kocasına yardım ediyordu. Barın arkasında küçük bir salona ya da bir çalışma odasına ben-

zeyen, hancı kadına ait özel oda vardı.

“Sen mi geldin?” dedi hancı kadın içeri yeni giren adama bakarak. Bu salon-bara hiç kimse izinsiz girmezdi. “Gel içeri,” dedi hancı kadın. İlgisiz sesinde belirgin bir tonlama vardı. Bu da adamı beklediğini gösteriyordu, biraz sinirli bir şekilde.

Aaron salon-bara girdi. Bar, sekiz en fazla on kişiyi alırdı. Sadece duvarların yanındaki banklar, ortada bir ateş, iki tane de yuvarlak masa vardı.

“Gelmeyeceğini düşünmeye başlamıştım,” dedi hancı kadın Aaron’a bir bardak viski verirken.

Geniş, kuvvetli, renkli bir kadındı. İnsanlar arasında iyi bir izlenim bırakmıştı, muhtemelen Musevi’ydi. Kestane rengi, çevik ve keskin gözleri vardı. Hareketleri yavaş ama büyük, konuşmaları az ve özdü.

“Çok geç kalmadım, değil mi?” diye sordu Aaron.

“Biraz geciktin.” Kadın küçük saate baktı. “Dokuza geliyor.”

“Biraz alışveriş yaptım,” dedi Aaron biraz gülümseyerek.

“Gerçekten mi? Bak, senden alışveriş yapmanı beklemezdim. Ne aldığını sorabilir miyim?” Bu soru Aaron’ın hoşuna gitmemişti. Ama cevap vermek zorundaydı.

“Yılbaşı ağacı mumları ve şekerleme.”

“Küçük çocuklar için mi? Sonunda iyi bir şey yaptın. Takdir ettim seni. Böyle bir şey yapmazsın sanıyordum.”

Kadın bankın sonundaki yerine oturdu ve örgüsünü eline aldı. Aaron da onun yanına oturdu. Bir bardak su koyup içti.

“Burası sıcakmış,” dedi suyu içer içmez.

“Evet, sıcaktır. O kalın paltoyu çıkarmazsan terlersin,” diye cevapladı hancı kadın.

“Doğru,” dedi Aaron, “Çıkarsam iyi olur.”

Kadın ceketini asarken adamı izliyordu. Aaron her

zamanki gibi siyah giyinmişti. Askıya uzanırken hancı kadın Aaron'ın omuz kaslarını ve bacaklarını görebiliyordu. Kadının kestane gözleri yanar gibi oldu. Küçük ve güzel bir İbrani yontmasını andıran burnu da kabarmıştı. Aaron oturmak için geldiğinde kadın, adamın oturacağı yeri iyice daraltmıştı. Aaron'ın oturması için geri çekilmek zorunda kaldı.

Odada sessizce konuşan birçok kömür işçisi vardı. Bunlar diğer işçilerin arasından sivrilen, hancı kadının seçtiği işçilerdi. Entelektüel konuşmaları severlerdi. Karşılarında, ateşin yanında küçük, yeşilimsi bir adam oturuyordu. Galiba Doğu'dan gelmişti.

“Çok sessizsiniz doktor,” dedi hancı kadın yavaş, icaz dolu sesiyle.

“Evet. Bir viski daha alabilir miyim, lütfen?”

Kadın ayağa kalktı, çok zindeydi. “Hemen, kusuruma bakmayın,” dedi. Bara doğru gitti.

“Evet,” dedi kısa boylu Hint doktor, “İşler nasıl gidiyor, madencilerle?”

“Her zamanki gibi,” dedi Aaron.

“Evet,” dedi hancı kadın haşmetli sesiyle. “Üzgünüm ama sonsuza kadar her zamanki gibi olacaklar. Ne zaman biraz sağduyulu olmayı öğrenecekler?”

“Sağduyu derken tam olarak ne kastediyorsunuz?” diye sordu Hintli Doktor Sherardy. Bir çocuk gibi peltekçe konuşmuştu.

“Neyi mi kastediyorum?” diye tekrar etti hancı kadın. “Herkesin iyiliği için doğru olan şekilde hareket etmek. Benim için sağduyu budur.”

“Evet, çok güzel. Peki, herkesin iyiliği için doğru olan nedir?” diye cevapladı doktor çocukça bir ilgiyle.

“Aynen,” dedi Aaron gülerek, “İşte bu.” Şimdi tartışmada yer almak isteyen madenciler canlanmışlardı. “Her-

kesin iyiliği için doğru olan nedir?” diye tekrar etti hancı kadın. “İnsanların sadece kendileri için değil, başkalarının hayatları için de uğraşması.”

“Kendi hayatları için uğraşmayacaklar mı?” dedi doktor.

“Hayır, ben öyle demedim,” diye cevapladı hancı kadın. “Hem kendi hayatları hem de başkalarının hayatları için uğraşsınlar.”

“Peki,” dedi doktor, “Bir işçi hem kendisi hem de başkaları için uğraştığında nasıl bir hayatı olacak?”

“Bir maden işçisi,” dedi hancı kadın, “Kendisini ve ailesini rahat ettirecek kadar para kazanmalı. Çocuklarını okutacak, kendisini eğitecek kadar. Çünkü önemli olan şey eğitimidir.”

“Doğru,” diye araya girdi Brewitt. Uzun boylu, cana yakın, iyi huylu bir madenciydi. “Doğrudur, Bayan Houseley. Ama diyelim ki adam da çok okumuş birisi değil. O zaman ne olacak?”

“Her zaman her yaşta okuyabilirsin,” dedi kadın.

“Hayır. Siz okuyabiliyorsanız ne mutlu. Ama kırk yaşını geçmiş bir adamın kitap okuyarak yeni bir şeyler öğrenmeye çalışması da anlamsız. İşçinin aptal olduğunu söylemiyorum ama bir yaştan sonra kitap okuyarak olmaz.”

“Eğitim görmenin, bilgili olmanın ne faydası var?” dedi başka bir adam. “Amirlerin, amir yardımcılarının bizden ne üstün yanı var? Pender bizim kadar kızarmıyor, hepsi bu.”

“Öyle,” dedi kalabalıktan bir adam.

“Ama sizin gibi kızarmaması, Bay Kirk,” dedi hancı kadın. Kelimelerini iyi seçiyordu, “Sizden daha çok getirileri olmadığını göstermez.”

“Evet,” dedi Kirk. “Benden daha çok para alıyor, hepsi bu.”

“Maaşı senden daha çok,” dedi hancı kadın. “Üstelik o maaşı nasıl harcayacağını da daha iyi biliyor.” “Öyle ama... Yiyip içip çalışmaktan başka ne yapıyor ki? Bir de kendini benden daha önemli birisi gibi gösteriyor. Birazcık daha yiyip içiyorsa ne olmuş yani?”

“Hayır,” diye araya girdi hancı kadın. “Sadece yiyip içmiyor. Aynı zamanda okuyor, tartışabiliyor.

“Onları ben de yapıyorum,” dedi Tom Kirk. İşçiler bir ağızdan kahkaha atmaya başladılar. “Okumam var. Bu evde sizinle birçok tartışmaya da girdik, Bayan Houseley. Bakın şu anda yine tartışıyor gibiyiz.”

“Gibi,” dedi hancı kadın alay ederek. “Peki, senin tartışmanla Bay Pender’in tartışması arasında hiçbir fark olmadığını mı sanıyorsun? Kendisi burada olsaydı onun ne kadar farklı bir seviyede olduğunu görürdük.”

“Nasıl farklı bir seviye?” diye sordu Tom Kirk. “Gecenin sonunda o da gidip uyuyacak, ben de.”

“İşte, burada hatalısın. Bay Pender ile hakiki bir tartışmaya girebildiğimiz için ikimiz de çok daha iyi hissederiz.”

“Eğer tartışma adamın havasını alıyorsa...” dedi Tom Kirk. “Ve suratına huysuzluk katıyorsa,” dedi Brewitt. İşçiler yine gülüştü.

“Daha fazla konuşmanın bir anlamı yok,” dedi hancı kadın öfkeyle başını kaldırarak.

“Ama Bayan Houseley, gerçekten bir adamın ciddi bir tartışmayı sürdürebilmesinin bu kadar fark yaratacağını düşünüyor musunuz?” diye sordu doktor.

“Yaratır, bütün farkı bu yaratır. Bence bilgili bir adamla cahil birisinin arasındaki fark kadar büyük bir fark başka hiçbir yerde yoktur.”

“Peki, bu farkın sonucunda ne oluyor?” dedi Kirk.

“Bir dakika durun,” dedi Aaron Sisson. “Bilgili bir adama bakalım, mesela Pender. Eğitimini şimdi ne için

kullanıyor? Ne için planlar yapıyor? Ne için çabalıyor? Ne için konuşuyor?”

“Hayatındaki amaçları için,” dedi hancı kadın.

“Evet, peki hayatının amacı nedir?” diye ısrar etti Aaron Sisson.

“Hayatının amacı,” diye tekrarladı hancı kadın şaşır-mış halde. “Amacını en iyi kendisi bilir.”

“Benim amacımı da en iyi ben biliyorum, siz de kendi amacınızı,” dedi Aaron.

“Maden biliyorsun, söyle o zaman. Nedir?”

“Şirketten koparabildiği kadar para koparmak ve böylece şirkette yükselme şansını artırmak.” Hancı kadın bir süre konuşmadı. Sonra cevap verdi:

“Evet, sanırım amacı bu. Ama bunda bir kötülük mü var? Kendisi için yapabildiğinin en iyisini yapmak bu ada-mın görevi değil mi? Sen kendin için kazanabildiğin kadar kazanmaya çalışmıyor musun?”

“Evet,” dedi Aaron. Ama benim kazanabileceğimin bir sınırı var. Bu iş böyle. Biraz düşününce her şeyin altın-dan para çıkıyor. İstedığın gibi algıla. İki tarafın da derdi para. Para için yaşıyoruz ve hayatlarımızın değerini belir-leyen şey para, başka bir şey değil.

Dirimiz de ölümüz de para artık. Ya paramız var ya hiçbir şeyimiz yok. Efendilerimizle bizim aramızdaki şey de para. İpin bir ucunda birkaç bilgili azınlık, diğer ucun-da da ipi kaçırmamaya çalışan biz. Kalabalık olmamıza rağmen ipin ucuna dokunabilmek için neyimiz varsa or-taya koyuyoruz.”

“Ama onlarda ipin uzun ucu var, efendilerde ipin uzun ucu var,” dedi Brewitt.

“Bir taraf ipi tuttukça diğer taraf çekmeye devam edecektir,” diye felsefi bir cümleyle bitirdi Aaron Sisson. “Eminim ki öyle olacaktır,” dedi Kirk. Bir süre sessizlik oldu.

“Evet, işte bütün erkeklerin aklında bu var,” dedi hancı kadın. “Ama parayla yapılabilecekleri hiç düşünmüyorsunuz. Çocukların eğitimi, bu koşulların geliştirilmesi...”

“Çocukları eğit, böylece ipin uzun tarafına geçme fırsatları olsun,” dedi doktor gülerek.

“Yeter ama,” dedi Brewitt. “Ben nasıl ipin kısa ucundaydım çocuklarım da kısa ucunda olabilir.”

“Bencilce düşünüyorsun,” dedi hancı kadın.

“Bencilce veya değil, neden yapmasınlar ki?”

“Dünyanın sonuna kadar yolu var,” dedi Aaron. Gözleri parlıyordu. “Ya da ipin sonuna kadar,” dedi Brewitt.

“Evet, peki sonra?” diye haykırdı hancı kadın.

“Sonra yan gelir yatarız,” dedi Kirk. İşçiler biraz güldü, sonra bir an sessizlik oldu.

“Söyleyebileceğim tek şey,” dedi hancı kadın, “Siz erkeklerin dar, bencil bir hayat anlayışı var. Çocuklarınızı, yaşadığınız dünyanın koşullarını düşüneceğinize...”

“Biz boş boş bekliyoruz, İngiliz buldok cinsi gibi,” dedi Brewitt. İşçiler yine güldü. “Evet, köpeklerden biraz daha fazla kafanız basıyor, kemikler için ağız dalaşma giriyorsunuz,” dedi hancı kadın.

“Yapabileceklerimizi yapmayıp sırf uluyarak diğer uçtakilerin kemikle kaçmalarına izin mi verelim?” diye sordu Brewitt.

“Asla. Her şeyde bilgelik olabilir. Paranız olduğu zaman o parayla ne yaptığınız bunu belirler,” dedi hancı kadın. “Önemli olan şey budur.”

“Parayı alan hanım,” dedi Kirk. “Bizde kalmıyor ki.”

“Evet, para hep eşlere gidiyor, yüzde doksanı,” dedi başka bir işçi.

İşçilerin hepsi eşlerinden sızlanmaya başladı.

“Ya kime gidecekti para? Parayla ilgili işleri biliyorlar. Parayı çarçur etmek dışında siz ne bilirsiniz?”

“Kadınlar hiçbir şeyi çarçur etmiyor,” dedi Aaron Sis-

son.

Birkaç dakikalığına sessizlik oldu. Herkes alkolün etkisine girmişti. Hancı kadın boşalan bardakları birer birer doldurdu. Kendisi de ağır ağır bir bardak konyak içiyordu. Kadın, Sisson'ın yanına oturmuş, vahşiliği ve ateşiyle Sisson'ı sarmıştı. Adam da bir kedi gibi vahşi kadının kendisini şımartmasından zevk alıyordu. Bu gece kendisine çok iyi davrandığını, kadının gözlerinin kendisi için parladığını biliyordu. Bazen elindeki örgüyü bıraktığında veya tekrar yanındaki banktan aldığı kadının parmakları Sisson'ın kalçasına değiyor, Aaron'ın vücudu okşanan bir kedi gibi birden elektrikle doluyordu.

Yine de mutlu değildi, rahat da değildi. Aaron o akşam çok tersti, her an isyan etmeye hazırdı. Ne viskinin ne de kadının çözebileceği veya rahatlatılabileceği bir terslikti bu. Zordu, hayır, gittikçe zorlaşıyor, zorlaştıkça her an etrafına karşı daha muhalif oluyordu. Aaron'a göre bu gizli bir hastalıktı. Kendisini etrafına karşı anlaşılmaz bir şekilde düşman hissetmesi, mantıksızca davranma isteği ve topluma boyun eğmekten dolayı hissettiği yorgunluk sonunda patlak vermişti. Sinir bozucuydu, çünkü hâlâ kendisini vermek istiyordu. Bir kadın ve viski. Bunlar genellikle hastalığı keserdi, bir de müzik. Ama son zamanlarda bunlar da işe yaramıyordu. Hayır, Aaron'ın içinde bir şey vardı. Ne viskiye ne kadına ne de müziğe pes ediyordu. Bu illet, en iyi çaldığı müziğin ortasında bile görünmez siyah bir köpek gibi oturur, hırlar ve beklerdi. Ne olduğunu da asla belli etmezdi. Aaron bu şeyin varlığının farkındaydı, haliyle de tedirgindi. Çünkü kendisini vermek; hoş olmak, sevecen olmak istiyordu. Ama bunları düşününce bile siyah köpek dişlerini gösterirdi.

Yine de şimdiye kadar hayvanı ininde tutmayı başarmış, kuvvetli iradesi sayesinde siyah canavarı kontrol ede-

bilmişti. Yumuşamak, sevmek, mutlu olmak istiyordu.

Büyük bir hazla viskiden bir yudum aldı. Hancı kadının huzurunda olmaktan hoşlandığı belliydi. Bunun farkında olan kadının da özgüveni yerindeydi. Sisson kadına şöyle bir baktı; vahşi başını güzelce havaya kaldırışına, cömertliğine, deliliğine, narin, dünya harikası güzel burunun kendisini bir enstrüman gibi oynatışına... Ama bu gece Aaron baştan çıkarılamayacaktı. Düşüncelerinin içinde küçük, şeytani, buz gibi bir göz vardı ve gördüklerinden etkilenmemişti.

İğrenç bir inatçılık hissi beyninde yer edinmişti artık. Aaron'a göre bu güzel, al yanaklı, gizemli Musevi kadın çok kendini beğenmiş, çok tehlikeli, çok yıkıcı, çok şehvetliydi. Aaron, kanının şehvetle kaynamasını bekledi. Ama bu gece değil. Bu gece kalbinin derinlikleri katıydı, sertti, buz gibi soğuktu. Kadının tehlikesi ve şehveti normalde Aaronun hislerini köreltirdi. Ama bu gece iyice soğutmuştu. Kadının numaralarını sevmemişti. Eskiden onu çok sık görürdü. Onu ve diğer tüm kadınları. Ah, aşk oyunu! Viski de oyundaki yardımcı! Kendini viskiyle ve aşkla o kadar boğmuştu ki... Şimdi ikisinin de içinde bir ceset gibi yüzüyordu, soğuk gözleri olan düşman bir ceset.

Öfkesi sadece etrafına karşı değildi. Artık bu denizde boğulamadığı için kendisinden de nefret ediyordu. Ama Aaron'ı hislerinin kayboluşunu izlemekten ve karanlığa gömülmekten daha çok mutlu eden bir şey yoktu. Ama imkânsız! Bir ceset gibi gözlerini iyice açmıştı. Birbirinden uzak gözleri içindeki soğuğu ve öfkeyi gösterecek bir şekilde yüzüyordu. Evliliğinin ilk yıllarını, mutlu yıllarını hatırladı. Ama hatırladıkça daha da sinirlenmeye, soğumaya başladı. Daha da inatçı bir hale geldi. Birdenbire kendinden iğrenmeye başladı.

Hancı kadına karşı ne kadar kötü davrandığının farkındaydı. Artık Aaron Sisson kötü adam olmuştu.

Bilincinin soğuk ve şeytani tarafı henüz alkolden etkilenmemiştir. “Hindistan nasıl, buralarla aynı mı?” diye sordu birden doktora. Doktor bildiği kadarıyla memleketini anlattı.

“Muhtemelen daha kötüdür.”

“Daha kötü!” diye vurguladı Aaron Sisson. “O nasıl oluyor?”

“Nasıl mı? Çünkü bir bakıma Hintli insanlar İngilizlerden daha kolay yaşıyorlar. Sorumlulukları yok çünkü. Bütün sorumluluk İngiliz Hükümeti’nde. İnsanlara da kendi işlerini yapmaktan ve ara sıra memleket meseleleri hakkında konuşmaktan başka iş kalmıyor.”

“Hayatlarını kazanmak zorundalar, değil mi?” diye sordu Sisson.

“Evet,” dedi kısa doktor. Yıllarca kömür işçileriyle birlikte yaşamış, onlara alışmıştı. “Hayatlarını kazanmak zorundalar, ama ondan sonrası yok. İşte bu yüzden İngiliz Hükümeti Hindistan’ın başına gelen en kötü şey. Evet, olabilecek en kötü şey. İşlerini kötü yapıyorlar demiyorum. Gerçekten bu işleri iyi yapıyorlar. İyi bir hükümet olduklarını inkâr edemeyiz. Hintliler kendi hükümetlerini kursa muhtemelen İngilizler kadar iyi olamazlar. Ama işte bu yüzden çok kötü bir şey.”

Kısa boylu Doğulu adam tuhaf bir şekilde kıs kıs gülüyordu. Gözleri iyice parlamıştı ve simsiyahlardı. Aaron Sisson’ın buz mavisi gözlerine bakıyordu. Alkol ikisini de etkilemişti. Birbirlerindeki farklılıklara bakıyorlardı.

Şimdi bütün oda bu yeni tartışma konusuna odaklanmıştı, ciddi bir konuydu çünkü. Aaron önemli birisi olarak görülürdü. Pek konuşkan olmasa da bilgiliydi.

“Doktor, madem İngiliz Hükümeti işini iyi yapıyor, bu neden Hintliler için kötü olsun ki?” dedi hancı kadın.

Doktorun gözleri hızlıca odadaki diğer işçileri taradı. Hancı kadına bakmamıştı.

“İşleri batırıp batırmamaları önemli değil. Hakikaten de Hintliler kendilerini yönetseydi halleri çok kötü olurdu. Olabilecek en kötü şeyleri yaparlardı ve birbirlerini öldürmeye başarlardı.

Ama halkın yarısı ölse bile yine de önemli olmazdı. Çünkü bunu kendileri yapmış olurlardı, sorumlu olan kendileri olurdu.”

Gözleri tekrar büyüdü. Simsiyah gözleri diğer insanların üstünde geziyor, yüzündeyse saklı bir tebessüm görölüyordu. “Doğrusu bence bu çok ciddi bir sorun,” dedi hancı kadın. “Kendilerini yönetmezlerse çok daha iyi olur.” Kadın nedense öfkelenmişti. Kısa doktor içkisini bitirdi ve tekrar gülümsedi.

“Tamam da ne fark yaratır,” dedi Aaron Sisson, “Kendilerini yönetmişler ya da yönetmemişler? Kendi hükümetlerini öbür dünyaya mı götürecekler sanki?” Şimdi gülümseyen Sisson’dı. Doktoru pek dinlememişti. Sadece “İngiliz Hükümeti” ve “insanlar için iyi-kötü,” lafları onu sinirlendirmişti.

Doktor bir an ne diyeceğini bilemedi. Sonra kendine geldi.

“Fark eder,” dedi. “Fark eder. İnsanlar her zaman kendi hayatlarından kendileri sorumlu olmalıdırlar. Bir topluluk nasıl olur da başka bir milletin hayatından sorumlu olabilir, üstelik kendilerinden çok daha eski bir millet.”

Aaron Sisson soğuk gözleriyle karşısındaki doktorun karanlık yüzünü inceliyordu.

Sarhoşluğu, sinirlerini ve altıncı hissini kuvvetlendirmişti. Doğulu adamın siyah, derin, pırıl pırıl gözlerinde aynı tehlikeyi görmüştü, hancı kadında gördüğünün aynısını. Adil, bilgece ve iyi sözlerdi bunlar. Her zaman iyilik dolu konuşmalar olurdu; ama altlarında nefret, şeytanlık

ve kötülük saklıydı. Bilgece sözler ve iyi niyetli davranışlardı, daima kurtlu olurdu. İnsanın içindeki insanlığı yok etmekle yükümlü gizli amaçları vardı. Ne zaman böyle birisini duysa; hancı kadını, bu doktoru, sendikadaki adamları...

Ya da doğruları yazan gazeteyi okuduğu zaman birden iğrençlikle dolardı içi. Karısının ateşli aşkı ve iyi niyeti bile... İyi niyeti batsın onun! Kötü niyetli birinden daha nefret doluydu o.

Kendisini haklı gösteren davranışları sanki zehirli gaz gibiydi. Hancı kadın saate baktı.

“On dakika kaldı beyler,” dedi soğukça. O gece için Aaron’a sahip olamayacağını anlamıştı.

İşçiler sallana sallana kalkmaya başladı. Doktor gözden kaybolmuştu. Hancı kadın Aaron’a ceketini giymesinde yardım etti. Adamın burnunda, gözlerinde ve şeytani bakışlarında garip bir beyazlık görmüştü kadın.

“Bizimle mutfakta börek yer misin, şans getirir?” dedi adama. Aaron’ı mümkün olduğunca elinde tutmaya çalışıyordu. Ama Aaron kadına gülmeye başladı.

“Hayır,” dedi, “Eve gitmem lazım.”

Döndü ve evine doğru yol almaya başladı. Aaron Sisson’ın gidişini izleyen hancı kadının yüzüyle öfkesinden sararmıştı.

“Ah o zehirli Hint yılanı,” dedi bağıra bağıra. Aaron’ın halinden doktoru sorumlu tutuyordu. Kadının kocası kapıyı sürgüledi.

Dışarısı karanlık ve karlıydı. Asil Meşe’nin kapısının önünde işçilerden birkaçı sohbet etmeye devam ediyordu. Aaron da kendini onların arasında buldu. Öfkesi daha da sertleşmişti.

İşçiler yavaş yavaş dağılmaya başladı. Aaron’ın da evine giden yolu takip etmesi gerekiyordu. Ama gerekeni yapıp eve giderse içindeki şeytan da eve giderdi. Önünde

bir duvar vardı. Aaron yolunu değiştirdi. Ama ters yöne de gidemezdi. Ne yapacağını bilemedi. Bir rüzgârgülü gibi Asil Meşe'nin önündeki karanlık yolda bir o tarafa bir öbür tarafa dönüyordu.

Ama tam o sırada üçüncü bir yol olduğunu fark etti. Shottle Yolu'nun karşısında, ağaçların altına doğru, anayolun sağında kalan ve New Brunswick Kömür Madeni'ne giden yol vardı. Bu fırsatı değerlendirerek kendinden emin ve yavaş adımlarla karanlık yola girdi. Öfkesi hâlâ dinmemişti.

3. BÖLÜM

“AYDINLANMIş AĞAÇ”

İngiltere'de garip veya olağandışı insanların çok olması ne kadar ilginçtir. Sürekli İngilizlerin uyuşuk veya sıkıcı oldukları hakkında şikâyetler duyarız. Halbuki garipliklerini, huylarını anlatmaya başlayınca aslında tam tersi olduğu ortaya çıkar.

Bu küçük, çirkin madenci şehrinde de her yerde olduğu gibi ilginçlikleri bulabiliriz. Nerede olursa olsun, ancak sıkıcı insanlar her zaman sıkıcı insanlarla karşılaşır; ilginç kişiler de ilginç kişilerle. Böylece her toplum bir parçanın bütünüymiş gibi görünür.

Karaağaçlarla kaplı Shottle Yolu'nun bir tarafında Asil Meşe vardı. Bayan Houseley ise gerçekten garip bir kadındı. Yolun diğer tarafındaysa Shottle Evi vardı. Burada Bricknell ailesi yaşıyordu. Onlar da garip kişilerdi. Evin babası Alfred Bricknell kömür madeni şirketinin ortaklarından birisiydi. İngilizcesi kötüydü, Derbyshire aksanıyla konuşurdu. Centilmenlikten uzak, kibirli, züppe bir adam-

di. Ama maddi durumu çok iyiydi. Karısı ölmüştü.

Shottle Evi, New Brunswick Kömür Madeni'ne 200 metre uzaklıktaydı. Maden büyük bir çiftliğin arazisi içindeydi. Bundan dolayı madenin yanan tepesi alevden parlar, dumanı tüter ve Bricknelllerin burnunu sülfürle doldururdu. Savaş zamanında bile atıkları yakan ateş sönmemişti. Onun dışında Shottle Evi iç açıcı, kare şeklinde bir evdi. Oldukça yaşlıydı. Çalılıklarla, çimenlerle doluydu. Ev, yolun çıkmaz sonundaydı. Sadece sola doğru, tarlalara giden küçük bir yol vardı.

Bu yılbaşı Alfred Bricknell'in sadece iki çocuğu evdeydi. Evde olmayanlardan biri Hindistan'da gözyaşları içinde mutsuz evliliğini sürdürüyor, diğeri de Streatham'da bebeklerine bakıyordu. Robert Cunningham ile evli olan Julia ve evin umudu Jim yılbaşı için eve gelmişlerdi.

Parti, misafir odasındaydı. Büyük kızlar kur yapma niyetine odayı çok güzel hazırlamışlardı. Duvarlar kaliteli gri brandalarla örtülmüş, gümüş grisi ipek bir halı serilmiş ve mobilyalar koyu yeşil ipeklerle donatılmıştı. Fütüristik parçaların sessizliğinde Omega saatler ve Van Gogh tarzı tablolar renklerini gösteriyordu. Böyle şık salonlara Shottle Yolu'nda asla rastlanılmazdı.

Yaşlı adam gürül gürül yanan kömür ateşinin yanındaki yüksek, gri koltuğunda oturuyordu. Bu evde hiç kömür hesabı yapılmazdı.

En iyi kömür güzelce parlasın diye ayarlanırdı ki ev sahibi yoğun ve saf kırmızı ateşin zevkini çıkarabilsin. Alfred Bricknell bu ateşin önünde koyunyünü terliklerinin içindeki yanık ayaklarını ısıtırdı.

İri bir adamdı Alfred, gri koltuğunda yayılan gri, bol bir takım giyiyordu. Lambanın loş ışığı tek tük saçının kaldığı temiz, kel, Michaelangelo'ya benzeyen kafasına düşüyordu. Bükülmüş cam ipliğini andıran ve her açıdan garip duran seyrek ama güçlü aksakalını yukarı doğru çekebilsin

diye çenesini göğsüne yaslamıştı. Peygamberler gibi mediyasyon yapar bir halde duruyordu. Aslında ağır yemekten sonra uyuyakalmıştı.

Karşıda, ateşin öbür tarafındaki pufun üzerinde zarif siyah saçlarını Fransız usulü sıkıca ve parlayacak şekilde yapmış ufak tefek bir kız oturuyordu. Kaşlarını değişik bir şekilde aldırmıştı, teninin rengi harikaydı. Terlemişti, şömine rafının eski mermer sütununun arkasına eğilerek ateşten kaçmaya çalışıyordu. Uzun kollu, geniş etekli ve yeşil korsajlı elma yeşili saten bir elbise giymişti. Bu kız Jim'in nişanlısı Josephine Ford'du.

Jim Bricknell otuz sekiz yaşında iri bir adamdı. Ateşe uzak bir sandalyede oturmuş, uzun bacaklarını önüne uzatmıştı. Onun çenesi de göğsüne dayalıydı. Geniş ve genç alnı garip kırışıklıklarla doluydu. Yüzünde sessiz ve sönük bir tebessüm vardı, satirler gibi biraz çakırkeyfti. Bıyıkları kısa ve kıızıldı.

Arkasındaki yuvarlak masa sigaralarla, tatlılarla ve şişelerle doluydu. Jim Bricknell bira içmeyi tercih ederdi. Şişmanlamak istiyordu, niyeti buydu. Ama bir türlü beceremiyordu. Zayıftı ama kendince çok da sıska değildi.

Kız kardeşi Julia, babasıyla Jim'in arasında küçük bir sandalyeye tünemişti.

O da oldukça uzundu, ama bir yolunu bulup sandalyeye oturabilmişti. Şarap moru bir elbisesi vardı; bilekleri giysisinin kollarından çıkıyordu ve kahverengi saçlarını düz, taralı bir şekle sokabilmişti. Ama hakiki bir güzelliği vardı. Sarışın, solgun, biraz kilolu, kelebek gözlüklü genç bir adamla konuşuyordu ama kocası değildi. Bir arkadaşı olan Cyril Scott'tı.

Yuvarlak masada oturan diğer kişi de kendine kırmızı şarap koyuyordu. Bu kişi de haki renge bürünmüş genç İngiliz kahraman Robert Cunningham'dı, Julia'nın kocası. Kendisi yakında terhis edilip tekrar heykeltıraşlığa devam

edecek bir teğmendi. Kırmızı şarabı büyük yudumlarla içiyordu. Gözleri biraz nemlenmişti. Oda sıcaktı ve basınç yüksekti, hiç kimse konuşmuyordu.

“Diyorum ki,” dedi birden Robert arkadan, “Bir şeyler içmek isteyen var mı? Size de çok sıcak gelmiyor mu?”

“Başka bira şişesi var mı?” dedi Jim yerinden kıpırdamadan. Bakmaya bile üşenmişti.

“Evet, olması lazım,” dedi Robert.

“Sağ ol, hemen açma ama.”

“Bir şeyler iç, Josephine?” dedi Robert.

“Almayayım, teşekkür ederim,” diye yanıtladı Josephine başını eğerek.

İçkilerin tercih edilmediğini anlayan Robert sigaralara yöneldi. Josephine Ford beyaz sarmalara bir göz attı. “Teşekkür ederim,” dedi bir tane alarak. Dilinin ucuyla kuru dudaklarını yaladı hemen.

Garip bir hareketti bu, bir yılanın hareket edişi gibi. Sigarasını dudaklarının arasına koydu ve bekledi. Davranışları çok sessiz ve iyi seçilmişti. Ama belki de aşırı sessizlik bir İngiliz’i değil de Bohemlerin, Parislilerin veya Amerikalıların tehlikeli hissizliğini çağrıştırmıştı.

“Sigara, Julia?” diye sordu Robert karısına.

Julia sersemlemiş gibi anı hareketler yapmaya başladı. Sonra gülümseyerek kocasına baktı ve gözlerini kıstı. Robert eşine değil sigaralara bakıyordu. Yüzünde genç bir aslanın kaygısız azgınlığı vardı. Kadın bir süre adamı umursamazca bekletmişti. Sonra birden uzun, narin parmaklarını kutuya sokup sigaraları gelişigüzel elleyerek sonunda bir tanesini aldı.

“Teşekkür ederim, canım. Teşekkür ederim,” dedi. Kendini beğenmiş tavırlarıyla konuşmuştu ama gülümseyordu. Robert sakince diğer tarafa dönerek sigaraları Scott’a uzattı. Scott sigara almadı.

“Oh!” dedi Julia sigarasını içerken. “Robert ne kadar

mutlu böyle. Mutlu değil misin hayatım?” diye mırıldandı ve birden kahkaha atmaya başladı. “Böyle lüks şeylere alışık değiliz ki hayatım, alışık değiliz.

Canım biz bu kadar gösteriş yapmıyoruz. Ah, Robbie, ne kadar güzel değil mi, ne kadar güzel?” Julia tekrar kahkaha atmaya devam etti. “Bolluk diyarında ne kadar mutluyuz hayatım, değil miyiz?”

“Bana cimri mi diyorsun Julia?” dedi Robert.

“Cimri! Cimri mi? Cimri miyim diye soruyor. Hayır, Robbie, sen cimri değilsin. Ben senin mutlu olmanı istiyorum.”

“Gayet mutluyum,” diye yanıtladı Robert.

“Oh, mutluymuş, gerçekten. Mutluymuş! Oh, ne büyük başarı! Oh, mutluymuş!” Julia gözlerini kısıp son bir kahkaha daha atarak sessizliğe gömüldü.

Robert odadakilere kibrit dağıtıyordu. Julia sigarasını içmeye devam etti. “Madem mutlusun Robbie ateşi uzat-sana o zaman.”

“Geliyor,” dedi Robert.

Josephine sigarayı yavaş yavaş içiyordu. Julia ise sigarayı yaktığında içine derin bir nefes çekti. Robert kırmızı şarap içmeye devam ediyordu. Jim Bricknell birden kalkıp etrafındakilere baktı, anlamsızca odadakilere gülümseyip insanlara tuhaf dişlerini gösteriyordu.

“Bira nerede?” diye sordu Josephine’in yüzüne doğru gülerek. Sanki kadının birayı yoktan var etmesini bekliyor gibiydi. Sonra masaya gelerek birasını aldı, bardağa koyar gibi hızlı hızlı içmeye başladı. Sonra miskin miskin oturmaya devam etti. Cyril Scott cin ve suyu karıştırmış sessizce içiyordu.

“Diyorum ki,” dedi Jim yayıldığı yerden. “Boş boş oturacağımıza bir şeyler mi yapsak?”

Birden herkes gülmeye başladı. Jim’in önerisi o kadar uzak ve saçma gelmişti ki.

“Ne yani, briç veya poker ya da onun gibi geleneksel oyunlar mı oynayacağız?” dedi Josephine. Sanki bir çocuğa konuşuyormuş gibi söylemişti.

“Boş ver briçi,” dedi Jim uykulu sesiyle. Sonra kendini toparlamaya başladı. Sandalyenin kenarına oturmuş bacaklarını uzatıyor, diğerlerine bakıp homurdanıyordu.

“Öyle bakma bana,” dedi Josephine. Konuşurken içindekileri dışarı vurmazdı. “Rahatsız ediyorsun.” İnce sesiyle bir kahkaha attı, sonra dilinin ucunu dudaklarında gezdirmeye başladı. Bir yandan da keskin gözleriyle odayı tarıyordu.

“Sana bakmayı seviyorum,” dedi Jim. Gülümsemesi fena bir hal almıştı. “Ama ben bakma diyorsam bakmamalıyım,” diye karşılık verdi Josephine.

Jim başını çevirerek şişelere bakmaya başladı. O arada babaları da uyanmıştı. Ayağa kalktı. “Daha değil mi?” dedi. “Bardaklarınızı, sigaralarınızı kenara bırakıp yatmıyor musunuz artık?” Jim sandalyesini yavaşça babasına doğru kaydırды.

“Baba,” dedi “Bu gece o gece! Önemli bir gece, baba. Sonra istediğin zaman uyursun.” Pis pis sırıtan ağzı iyice açılmıştı. “Kalk hadi, uyanık olmayı gerektiren bir gecedeyiz.”

Konuşurken babasının yüzüne bakıyordu, kendi yüzünü babasının yüzüne iyice yaklaştırmış gülüyordu. Gençlerin alkollü dünyasından iğrenen baba tamamen ayıktı. Oğlunun yüzüne bakarken içi ürpermişti. Sertçe ayağa kalktı.

“Kalmak mı istiyorsunuz?” dedi. “Kalmak istiyorsunuz! Tamam. O zaman... O zaman ben sizi yalnız bırakayım. Ama çok geç saatlere kadar kalmayın.” Yaşlı adam iyice dikelererek heybetli duruşuyla etrafa baktı. Dört genç de saygılarından ayağa kalkmıştı. Yalnızca Jim sandalyesinde yayılarak oturmaya devam ediyor, babasına bakıyordu.

“Çok kalmayın,” dedi adam çılgınca etrafa bakarak.

Gözleri güvenilebileceği birini arıyordu. Josephine babalarını az da olsa seven tek kişiydi.

“Merak etmeyin, çok fazla kalmayız Bay Bricknell,” dedi ağır ağır. “İyi geceler haba,” dedi Jim babası odadan çıkarken.

Josephine pencereye doğru gitti. Gergin bir şekilde yürüyordu.

“Gece nasıl?” diye sordu. Sanki odanın havasını değiştirmek istiyordu. İnce, gri, ipek perdeleri açtı. “Şu yanan ışık ne? Kırmızı ışık?” diye sordu.

“O mu? Madendeki platformdan gelir o,” dedi Robert. Şimdi o da pencereden bakıyordu. “Ne garip! Neden bu saatte yanıyor?”

“Her zaman yanar o maalesef, sürekli yanar. Maden atıklarını yakarlar orada. Söndürmek için uğraşanlar var ama yıllardır yanıyor.”

“Ne garip! Bakabilir miyiz?” Josephine Fransız penceresini açmış, dışarıya adım atmıştı.

“Çok güzel!” dediği içeriden duyulmuştu.

Odada, Julia elini nazikçe Cyril Scott’ın elinin üzerine koymuştu.

“Josephine ve Robert gecenin keyfini birlikte çıkarıyorlar!” dedi adama şefkatle gülümseyerek. “Doğal olarak. Gençler hep böyle romantik şeyler yaparlar,” diye yanıtladı Cyril Scott. Yirmi iki yaşındaydı, böyle alaycı davranabiliyordu.

“Yaparlar mı? Böyle yapmaları sence de güzel değil mi?” dedi. Elini adamın elinden çekmişti. Cyril Scott’ın gözlerinde zevk parıltıları vardı.

“Bence güzel. Onları çok kıskanıyorum. Bazen çok masum olmak gerekebiliyor,” dedi.

“Evet, gerekiyor!” diye cilveleşiyordu Julia.

“Şu zilleri duyuyor musunuz?” dedi Robert kafasını sallayarak.

“Hayır, tatlım! Sen duyuyor musun?” diye cevap verdi Julia.

“Ziller! Zilleri dinleyin! Ziller!” diye bağırdı Jim, yarı sarhoş yarı ayıktı. Bir anda sandalyesinde hareketlenmeye başladı. Sessizce gülüyor, bir köpek gibi dişlerini gösteriyordu. Sonra dengesini kurup yavaş yavaş kendini toparladı.

“Çok güzel bir gece,” dedi yüksek sesle. Kel kafasına temas eden havayı hissetmişti. Karanlık sülfür kokuyordu. Josephine ve Robert gözden kayboldular. Julia onları gözleriyle takip etmeye çalışırken odadan kopmuştu.

Doğaüstü gayretiyle uzaktan seslerini yakalayabildi.

“Evet Josephine, çok romantik olmaz mı,” diye bağırdı birden. Uzaktaki çift ürkmüştü.

“Ne!” Josephine’in haykırışını uzaktan duymuşlardı.

“Ne o? Ne romantik olmaz mı?” dedi Jim sallana sallana ayağa kalkıp Cyril Scott’tan destek alırken. “Josephine araziye aydınlatmak istiyor,” dedi Julia abartarak.

“Hayır, hayır. Öyle bir şey demedim,” diye itiraz etti Josephine.

“Josephine, evin içinde bir yılbaşı ağacı süslemek yerine dışarıdaki ağaçlardan birisine mumlar koymayı öneriyor sadece,” diye açıkladı Robert.

“Ah, Josephine, ne kadar düşüncelisin!” dedi Julia alayla. Cyril Scott kıkırdıyordu.

“Tam on ikiden! Süper fikir, Josey, sevgilim. İyidir,” diye sayıkladı Jim. “Neden dışarda yapmayalım ki? Neden olmasın? Çok güzel olur.” Josephine’e doğru pis pis sırtarak eğildi.

“Hayır!” diye itiraz etti Josephine. “Şimdi kulağa çok saçma geliyor. Boş verin. Hadi içeri girip yatalım artık.”

“Hayır, Josephine tatlım. Hayır! Çok iyi düşünmüşsün!” diye bağırdı Julia tekrar. “Hadi mumları, lambaları, diğer malzemeleri alalım.

“Hadi!” dedi Jim. “Hadi, millet. Hadi!”

“Yapacak mıyız gerçekten?” diye sordu Robert. “Çimenliğin oradaki köknarlardan birisini aydınlatalım mı?”

“Evet, çok iyi olur!” dedi Julia. “Ben mumları getiririm.”

“Kadınlar sıcak pelerinlerini giysin,” dedi Robert.

Ceketleri, atkıları, mumları ve lambaları almak için içeri girdiler. Sonra, bir bisiklet farı kullanarak kulübeye gidip mumlar için kablo aldılar ve bankların orada toplandılar.

“Bence,” dedi Julia, “Cyril fırtınalı bir gecede uçan bir pilota benziyor! Bence benziyor!” ve o meşhur kahkahalarından birisini daha attı.

Şimdi hepsi Cyril Scott’a bakıyordu. Scott geniş ceketinin içinde koyun gibi arka planda duruyor, piposunu içiyordu. Genç adam rahatsız olmuştu ama felsefi kayıtsızlığını gösteren stoacı bir tutum sergiliyordu.

Kısa bir süre sonra hepsi çimenliğin sonundaki dikenli köknarın etrafında toplanmıştı. Jim arka plandan diğerlerini izliyordu. Bisiklet farı esrarlı ağacı güçlü ışığıyla aydınlatırken herkes çalışıyordu. Gece sessiz ve loştu. Rüzgâr yoktu. Maden ocağındaki motorlardan gelen sesleri duyabiliyorlardı.

“Yerleştirirken yakalım mı aynı zamanda,” diye sordu Robert, “Yoksa bütün mumları astıktan sonra hepsini aynı anda mı yakarız?”

“Şimdiden yakalım,” dedi Cyril Scott. Parmaklarını incitmişti ve boşuna olmadığını görmek istiyordu. Bir kibrit yaktılar. Çıplak ateş karanlık yaprakların arasında parlıyor, mumlar ürkekçe yanıyordu.

Sessizlik olmuştu.

“Bence dini ayinlerdeki gibi dans etmeliyiz. Ağaca hayranlığımızı göstermeliyiz,” dedi Julia tiz sesiyle.

“Bir dakika bekleyin. Biraz daha ışık lazım,” dedi Ro-

bert.

“Evet. Biraz daha mum lazım,” diye ekledi Josephine.

Ama Julia kendini saran pelerini çoktan bırakmış, kollarını ayırmış, ağacın önünde kayıyor, el sallıyor, eğiliyor, tek başına dans ediyordu. Canlanmış bir ağaç dalı gibiydi.

Arkada piposuyla meşgul olan Jim Julia’yı görünce gülme krizine girdi. Kıs kıs gülüyordu. “Ne kadar aptalız!” dedi. “Ne? Tanrım, ne kadar aptalız!”

“Hayır!” diye atıldı Josephine, eğleniyordu ama kızmıştı da.

Jim başka bir şey yapmaya tenezzül etmedi, sadece Kızılderililer gibi bekleyip piposunu içti.

Bisiklet farının ışığı gençlerin yüzlerine düşüyor, ağaçların sırlarını ortaya çıkarıyordu. Yaprakların arasından kısık kısık yanan mumlar havayı kırmızı noktalarla doldurdu. Ateş geceyi farklı kılmıştı. Sanki karanlığın içine dikey ışık şeritleri yerleştirmişlerdi. Julia dans ederken yavaşça kollarını sallıyordu. Jim bacaklarını iyice ayırarak durduğu yerden diğerlerini izlemeye devam etti. Hiç hareket etmiyordu.

Ağacın etrafında devam eden kutlama, karanlık ağaç iyice kırmızıya büründükçe daha heyecanlı hale geliyordu. Mumlar iyice belirginleşmiş, ateşleri kuvvetlenmişti. Artık aydınlatma işlemi sona erdiğinde bütün mumlar uyum içinde görünüyordu.

Josephine birden etrafına baktı.

Birden paniğe kapılıp “Nasıl olur!” diye uzun uzun bağırdı.

Karanlıkta melon şapkalı, siyah paltolu bir adamın silueti belirmişti. “O ne?” diye sordu Julia.

“*Homo sapiens!*” dedi Robert, grubun teğmeni. “Cyril, ışığı uzat.” Işığı yabancının üzerine tuttu. Melon şapkalı, boğazına kadar iliklenmiş siyah paltolu adamın yüzünde solgun ve şaşkın bir ifade vardı. Şapkasını havalı

bir şekilde sol gözünün üzerine yatırmış adam bilgili birisine benziyordu. Konuşmadı.

“Bir şey mi istiyorsunuz?” diye sordu Robert ışığı tutarken.

Aaron Sisson gözlerini kırptı, kendisine seslenen kişiyi görmeye çalışıyordu. Aaron’a göre hepsini kendisi hayal etmişti. Cevap vermedi. “İstediğin bir şey mi var?” diye tekrarladı Robert. Bu sefer asker gibi sormuştu.

Birden Jim iki büklüm oldu ve yüksek sesle gülmeye başladı. Haha! Kontrolünü kaybedip gülmekten iki büklüm olmuştu. Hah! Hah! Şimdi de yere düşüp gülmekten kıvranıyordu. Kendisini delirten sarhoşluk hissine teslim olmuştu. Bilinci yerindeydi, ne yaptığının farkındaydı hatta bilerek yapıyordu. Ama yaptıklarını kontrol edemiyordu, sinir krizine girmiş gibiydi. Âdeta bilinçli birisi olmaktan bıkmıştı.

Diğerleri de kendilerini tutamayıp gülmeye başladılar. Gülme krizi onlara da bulaşmıştı. Çaresizce, aptalca güldüler. Sadece Robert tedirgindi.

“Evi uyandırmasından korkuyorum,” dedi çimenlerin üzerinde kıvranıp duran Jim’in iki büklüm haline bakarak.

“Uyandırmaz,” diye araya girdi Cyril Scott. Jim’in durumunu anlamaya çalışıyordu.

“Hayır, hayır!” dedi Josephine, dediklerine rağmen gülmeye devam ediyordu.

“Hayır, çok uzun oldu. Galiba gülmekten öleceğiz,” dedi Jim. Çırpınarak toprağı kucakladı. Şimdi Robert bile gülmekten kendi alamıyordu.

Yüzü kızarmış, gözleri yaşarmıştı. Yine de konuşmayı becerebildi.

“Diyorum ki babamı aşağıya indireceksiniz.” Sonra tekrar gülme krizleri devam etti. “Hahaha! Haha!” Jim artık biraz daha az gülüyordu. “Haha!”

Sırt üstü dönüp öylece yatmaya başladı. Diğerleri de kendilerine geliyorlardı. “Komik olan ney?” diye sordu Aaron Sisson, gülmelerini bölerek.

Ama şimdi tekrar gülmeye başladılar. Yalnız bu sefer Jim gülmüyor, sırt üstü yatıp gökyüzüne bakıyordu. “Neye gülüyorsunuz?” diye tekrarladı Aaron.

“Yerdeki adama gülüyoruz,” dedi Josephine. “İçkiyi fazla kaçırdı da.”

“Evet,” dedi Aaron. Sesinde kesinlik vardı.

“Bir şey mi istiyorsun?” diye tekrarladı Robert bir kez daha.

“Ne?” Aaron yukarı baktı. “Ben mi? Yok, istemiyorum.” Hareketsiz duruyordu. Gençler birbirlerine tekrar bakıp yine gülmeye başladılar. Biraz utanmışlardı.

“Bir daha!” dedi Cyril Scott alay ederek.

İçlerinden adamın gitmesini diliyorlardı. Bir an sessizlik oldu.

“Sizce yıldızlar nedir?” diye sordu Jim iç sıkıcı sesiyle. Hâlâ yerde çimenlerin üstünde yatıyordu. Josephine ceke-tini Jim’in üzerine örttü.

“Kalk,” dedi. “Üşüteceksin. Hadi kalk, içeri gidiyoruz.”

“Sizce yıldızlar nedir?” dedi tekrar Jim ısrarla.

Aaron Sisson ışığın ucunda duruyor, yeni bir yere gelmiş küçük bir çocuk gibi gülerek gençlere bakıyordu. Hâlâ kıpırdamamıştı.

“Hadi kalk,” dedi Josephine. “Yeteri kadar eğlendik.” Ama Jim kalkmadı. Robert bisiklet ışığıyla Aaron’ın yanına kadar gitti.

“Yola kadar eşlik edeyim mi sana? Yanlış yere gelmişsin,” dedi. “Shottle Evi’nin arazisinde.”

“Yolumu kendim bulabilirim,” dedi Aaron. “Teşekkür ederim.”

Jim birden kalktı ve yabancının yanına gitti. Aaron’ın

yüzüne ters ters bakıyordu. “Evet,” dedi. “Sen de fena birine benzemiyorsun—şerefe! Ne içiyorsun?”

“Ben mi? Viski,” dedi Aaron.

“İçeri gel orada içersin. Etraftaki tek ayık çift biziz—Ne?” diyebildi Jim.

Aaron konuşma boyunca hareketsizliğini bozmamıştı. Jim şefkatle Aaron’ı kolundan tuttu. Yabancı titreyen ağaca ve üstündeki ışıklara baktı.

“Yılbaşı ağacı,” dedi başını sallayıp gülerek.

“Doğru dedin ihtiyar,” dedi Jim. Şimdi tamamen ayık görünüyordu. “İçeri gel, bir şeyler içeriz.” Aaron Sisson, Jim’in kendisine yol göstermesine karışmadı. Diğerleri de sessizce takip ettiler. Ağacı gecenin sessizliğinde parlamaya bırakmışlardı.

Yabancı kapıdan geçerken tökezledi. “Aman, dikkat et,” dedi Jim.

Hâlâ sıcak olan ateşin etrafında toplandılar. Misafir, boş boş etrafını inceliyordu. Jim, Aaron’ın melon şapkasını aldı ve oturabileceği bir sandalye verdi. Aaron etrafına pek bakmadan hemen oturdu. Yüzünde boş, soyut bir ifade vardı. Rengi çok soluktu, sanki kanı çekilmişti.

Gençler atkılarını çıkarıp yerlerine oturdular. Josephine, sırtında kalın paltosu ve elindeki viski bardağıyla miskin sandalyede oturan Aaron Sisson’a döndü. Aaron içmek istemiyordu. Toplu sarı saçları, gizemli gözleri vardı. Ağzı ve çenesi şekilli ve biraz inatçı duruyordu. Normalde yüzü bu kadar solgun olmazdı. Gülüyor görünse de aslında sert ve zıt birisiydi. Geceyi bu insanlarla birlikte geçirmek istemiyordu, yine de yanlarından ayrılmadı.

“İyi hissediyor musun?” diye sordu Josephine. Aaron hızlıca kızı süzdü.

“Ben mi?” dedi. Hafifçe gülümsedi. “Evet, iyiyim.” Başını öne eğdi. Umursamaz görünüyordu. “Adını söylese-ne,” dedi Jim şefkatle.

Yabancı şöyle bir baktı.

“Adım Aaron Sisson, ne olacaksa artık,” dedi. Jim sırtıtmaya başladı.

“Daha önce duymadığım bir isim,” dedi. Sonra gruptaki herkesin adını söyledi. Yabancı, gençlere tek tek yavaşça ve inceleyen gözlerle baktı ama aslında onları pek önemsemiyordu.

“Eve mi gidiyordun?” diye sordu Robert. Yabancı başını kaldırdı, Robert’a baktı.

“Ev!” dedi. “Hayır. Diğer yol...” Gülümseyerek başıyla gittiği yönü gösterdi. “Beldover mı?” diye sordu Robert. “Evet.”

Başını tekrar öne eğdi, sanki gençlere bakmak istemiyormuş gibiydi.

Josephine’e göre solgun, cansız, mavi gözlü, garip bir gülüşü olan ve boş boş bakıp sürekli başını öne eğen bu adam etkileyici birisiydi. Birden ağlamak istemişti.

“Madenci misin?” diye sordu Robert kendini beğenmişçe.

“Hayır,” diye araya girdi Josephine, yabancının ellerine bakarak.

“Kantarcı başıyım,” dedi Aaron. İçkisini bitirmişti. Bardağı masaya koydu.

“Bir tane daha iç?” diye teklif etti Jim. İlginç bir şekilde kendini yabancıya kaptırmıştı.

“Hayır,” dedi Josephine, “İçmesin.”

Aaron önce Jim’e, sonra Josephine’e baktı, yavaşça acı acı gülümsedi. Sonra tekrar başını öne eğdi. Ellerini dizlerinin arasında gevşekçe kenetlemişti.

“Karın var mı?” diye sordu genç teğmen Robert. “Karın, çocuğun var mı? Evlisin, değil mi?” Yabancının acı bakışları sadece ikinci sınıf insanlarda olurdu.

“Evet,” dedi.

“Seni beklemiyorlar mı?” diye sordu Robert. Öfkesini

ve otoriter tutumunu korumaya çalışıyordu.

“Bekliyorlardır.”

“O zaman onları daha fazla bekletmemen gerekmez mi?”

Yabancıнын gözleri bütün konuşma boyunca ezilmiş ikinci sınıf insanları çağrıştırıyordu. Zamanla yüzündeki bakış hicivli bir hal aldı.

“Robert, şu el fenerini yaksana,” dedi Jim aşağılayıcı bir tonda. “Burada hepimiz siviliz. Sorun yok, değil mi?” dedi yüksek sesle. Yabancıya sırtarak dişlerini gösteriyordu.

Aaron sorun yok anlamında gülümsedi.

“Kaç çocuğun var?” dedi Julia uzaktan.

“Üç.”

“Kız, erkek?”

“Kız.”

“Hepsi kız mı? Canlarım benim! Kaç yaşındalar?”

“En büyüğü sekiz yaşında, en küçüğü dokuz aylık.”

“Küçüklermiş!” dedi Julia, gerçekten duyarlı olmaya çalışıyordu. Aaron yine başını öne eğdi. “Ama evine, çocuklarına gideceksin, değil mi?” dedi Josephine. Gözleri sulanmıştı. Aaron başını kaldırdı, kızın gözyaşlarına baktı. Yüzünde aynı solgun ve huysuz tebessüm vardı.

“Bu gece gitmiyorum,” dedi.

“Ama neden? Yanlış yapıyorsun!” diye kızdı Josephine. Aaron tekrar başını öne eğdi ve umursamaz davranmaya devam etti.

“Pekâlâ!” dedi Cyril Scott, canı sıkılmıştı. “Ben kalkacağım galiba.”

“Kalkıyor musun?” dedi Julia, o da ayaklanmıştı. “Mumun dışarıdadır.”

Julia dışarı çıktı. Scott herkese iyi geceler dileyip Julia’yı takip etti. İçeride dört kişi kalmışlardı. Bir süreliğine oda oldukça sessizdi. Sonra Robert kalkıp telaşla

yürümeye başladı.

“Geri dönme eve. Bu gece burada kalırsın,” dedi Jim birden, çok samimi konuşmuştu.

Yabancı başını kaldırdı, düşünceli bir şekilde Jim’e baktı. “Evet,” dedi. Soğuk soğuk gülüyordu.

“Ama!” diye isyan etti Josephine. “Karın, çocukların! Onlara kötülük etmiş olmaz mısın? Çok ayıp olmaz mı?”

İştahla konuşuyordu. Aaron, Josephine’e bakarak oturdu. Josephine, yabancıнын yüzündeki ifadeyi anlayamamıştı. “Eve gitmeyeceksin yani?” diye sordu azarlarca-sına.

“Bu gece gitmeyeceğim,” dedi Aaron sakince, yine gülümsüyordu.

“Doğru değil bu yaptığın.” dedi Josephine. “Doğru değil!” Sonra o da sinirlenerek odadan çıktı.

“Adamı nerede yatırmayı düşünüyorsun?” diye sordu Robert bir memur edasıyla.

“Sen merak etme genç,” dedi Jim. Robert’ı pek sevmezdi. Sonra yabancıya dönüp:

“Benim odamdaki kanepede rahat edersin. Yeterince büyüktür, bir sürü battaniye de var.” Söylediklerinde gerçekten samimiydi.

Aaron Jim’e baktı ve başını salladı.

Hepsi birer içki daha içti, ardından ikisi sallana sallana üst kata çıktı. Aaron melon şapkasını da yanına almıştı.

Robert biraz daha aşağıda kaldı. Sonra kısa bir süreliğine dışarı çıktı. Lambaları söndürüp ateşi kontrol etti. Pencerelerle kapıları kapattı. Dışarıda, çimenliğin üzerine yayılmış mumları gördü. Çıkıp mumları söndürmeyi düşündü ama yapmadı. En sonunda o da yukarı çıktı ve ev sessizliğe büründü. Dışarıda hâlâ kar yağıyordu.

Ertesi sabah Jim uyandığında Aaron gitmişti. Sadece yerde iki paket yılbaşı ağacı mumu vardı, yabancıнын cebinden düşmüşlerdi. Hizmetçilerden birisi, yemek odasın-

daki ızgarayı temizlerken birisini salondan çıkarken gördüğünü söyledi. Başka bir hizmetçi de Jim'in odasından çıkan birisini görmüştü. Ama Jim pek evde durmadığından ikisi de bu kişinin Jim olduğunu sanmıştı.

Dışarıda ince bir kar tabakası vardı, güzel bir yılbaşı sabahıydı.

4. BÖLÜM

“TUZDAN HEYKEL”

Hikâyemiz henüz gün ışığını görmeyecek. Yılbaşından birkaç gün sonra, Aaron bahçesinin altındaki kulübe de oturmuş, karanlıkta yağmuru izliyordu. Orada olduğunu bilen hiç kimse yoktu. Saat akşam altıyı geçmişti.

Oturduğu yerden bahçeye ve eve baktı. Mutfaktaki perdeler çekilmemişti, karısını ve çocuklardan birisini görebiliyordu. Üst kat penceresinden de ışık geliyordu. Karısı tekrar üst kata çıktı. Acaba bebeği hasta mı etmişti? Yatak odasının dantelli perdelerinden kadının gölgesi görülüyordu. Evi böyle gözetlemek sanki teleskopun ters tarafından bakmak gibiydi. Küçük kızlar da bir süreliğine küçük odadan çıkmıştı.

Aaron'ın dikkati dağıldı. Yan evin penceresinden ışığın kayboluşunu izledi. İçinden gelmemesine rağmen diğer evlere de baktı. Cadde tepeden aşağı eğimliydi, arka taraf da tarlalara açılıyordu.

Aaron güneş ışığının tek tek pencerelerden gidişini izledi. Cadde, piyanonun tuşları gibiydi, ardışık notalar gibi düzenliydi. Sadece bahçelerdeki ek binalarla ara geçişler düzeni bozuyordu. Pencerelere dikdörtgen şeklinde yansıyan ışık sürekli farklı bir hal alıyordu: bazen parlak ve

keskin, bazen mum ışığı gibi yumuşak ve sıcak. Bir yere saf kırmızı vurmuştu, bazı yerlerse neredeyse görünmez koyu yeşil renkteydi. Işığın karanlığa doğru uzun yolculuğu bir parlak bir loş, bir doğarak bir batarak olmuştu. Değişik bir manzaraydı.

Sanki caddenin bütün özel hayatı aynı iğneden geçirilmiş gibiydi. Güneş birçok açıdan haneye tecavüz etmişti. Aaron kendisini komşularının evleriyle fiziksel temasa girmiş gibi hissetti. Lavabodan damlayan suyun sesini, kapının dışındaki kovayı, kömür küreğinin şingirdayışını, kapının çarpılmasını, aşına olduğu bütün sesleri duyuyordu. Dip dibe evler, debelenen insanlar, bahçeler, arka kapılar, hepsi geceye teslim oluyordu. Gece galip gelmişti.

Caddenin öbür başında bağıra bağıra gazete satan bir çocuk vardı. Çocuğun uzun, melankolik sesi karanlığın, yağmurun, gizemin, ıssız gecenin özetiydi. Aaron'ın evinin penceresinin önünden birisi geçti, eve girip Bayan Sisson ile konuşmaya başladı. Kahverengi yağmurluklu, siyah şapkalı genç bir kadındı. Akkor ışığın altında durdu, şapkası neredeyse ampulü devirecekti. Yan evin kapısında bir adam gömleğiyle dışarı çıkıp koşmaya başladı. Genç, kafası kararmış kömür işçisi yağmurun altında gazete almak için bahçe kapısına doğru paltosuz koşuyordu. Gazetesini alıp geri dönmeye başladı. Tam o sırada genç adamın kârısı kapıyı açtı, elindeki mum sönmesin diye bir tenekeyle koruyordu. Kömürlüğe kömür almaya gidecekti. Kocasını içeri girdiğinde kadının kömürleri kırıp faraşa koyduğu duyulabiliyordu.

Arkasındaki mumun ışığı iyice zayıflamıştı. İş bitince rüzgârdan kaçarak içeri girdi. Ama sonra tekrar dışarı çıkması gerekmişti. Hızlıca demir küreği duvara yaslayıp içeri döndü, kapıyı çarparak kapattı. Bu gibi şeyler geceyi tırmalayan, şekillendiren seslerdi.

Bu arada Aaron'ın evindeki genç kadın hâlâ Bayan

Sisson ile konuşuyordu. Millicent elinde bir mumla dışarı çıktı. Ama mumu birden sönünce kız hemen içeri koştu. Tekrar dışarı çıktığında beyaz önlüğü dalgalanıyordu. Bu sefer küçük seyahati için hazırlıklıydı. Ama babası, tuvaletteki mumun zayıf ışığını görebiliyordu.

Genç kadın gitmek üzereydi. Aaron, kadının cana yakın sesini duyabiliyordu: “Oldu, iyi geceler o zaman. Umarım daha kötü olmaz. İyi geceler Bayan Sisson.” Aaron bahçe kapısının sesini duydu, misafir kadın gitmişti. Şimdi Millicent tekrar göründü, içeri giriyordu.

Aaron ayağa kalktı, birçok kömür işçisi gibi hareket etmeden önce şöyle bir sallandı. Sonra karanlıkta, yağmurun altında eve doğru yavaş yavaş yürümeye başladı.

Birden kapı açıldı. Karısı elinde bir kovayla duruyordu. Aaron sessizce kenara, bahçenin çeşitli otlar olan kendinden tarafına bir adım attı. Biberiyelerin, adaçayının, çördük otlarının kokusunu duyabiliyordu. Komşularının bahçesiyle aralarında küçük bir duvar vardı. Elini ıslak duvara attı, karısı o tarafa doğru gelseydi duvardan atlamaya hazırdı. Ama kadın sadece kovayı bahçeye boşaltıp tekrar içeri girdi. Duvara doğru baksaydı belki kocasını fark edebilirdi. Aaron yerinden kıpırdamadı, yağmurun su fışısına damlayışını dinliyordu. Arkasında geniş kırlar vardı. Bazen rüzgârlı karanlıkta New Brunswick’in yandığını veya Bestwood Kömür Madeni’nin parladığını hayal ederdi.

Karanlığın derinleştiği yerdeki elektrik santrali geceyi rahatsız ediyordu. Rüzgâr kuvvetle eserek Aaron’ın adı gibi bildiği bu manzaraları tekrar yağmurla yıkadı.

Tepeden bir otomobil geliyordu. Farkında olmadan bir kulağı oradaydı. Araba sarsılarak durdu. Bahçe kapısı yine çarpılarak kapandı. Melon şapkalı kısa, karanlık bir siluet pencerenin önünden geçti. Millicent perdeleri çekiyordu. Gelen doktordu. Perdeler çekildikten sonra Aaron içeriyi göremez hale geldi.

Gizlice eve yaklaştı. Kapının önünde durup içeriyi dinlemeye başladı. Yukarıdan sesler geliyordu. Belki çocuklar aşağıda olabilir diye tahmin etti. Dikkatle dinliyordu. Gelen tek ses üst kattandı. Sessizce kapıyı açtı. Odada sadece beşiğinde uyuyan bebek vardı. Salonu geçti. Merdivenlerin başında Hintli doktorun sesini duyabiliyordu. “Şimdi küçük kız, yatağından asla çıkmamalısın. Olmayacak şeyler de isdeme.” Her zamanki gibi “is-deme” demişti. Galiba Marjory hastaydı.

Aaron sessizce oturma odasına geçti. Oda soğuk, nemli ve karanlıktı. Dışarıdan, pencerenin altında kalan asfalt merdivenlerden gelen ayak seslerini duyabiliyordu. Rüzgâr da her zamanki temposuyla esmeye devam etti. Aaron piyanonun arkasındaki müzik dolabında bir şeyler aramaya başladı. Karanlıkta eliyle dolabı yokladı ama aradığını bulamadı. Kafası karışmıştı, geri dönüp pencereden dışarı baktı. Ön duvarın demir tırabzanlarından küçük arabanın farlarını fark etti. Işık hiç bükülmeden dosdoğru caddeye vuruyordu.

Pencerenin yanındaki koltuğa oturdu. Bütün enerjisi bir anda gitmişti. Başını eğip dinlemeye başladı. Aynı oda, karısının, çocuklarının aynı sesleri... Ölüyormuş gibi zayıf hissetmişti kendini. Suyun gücünü kabullenmiş boğulan bir adam gibi zayıf hissediyordu. Bütün gücü gitmişti. Başını kaldıracak hali yoktu. İyice arkasına yaslandı.

Yukarıdan gittikçe yaklaşan sesler duydu. Aşağı iniyorlardı.

“Hayır, Bayan Sisson, siz merak etmeyin,” dediğini duydu doktorun. “Bu şekilde devam etsin, hiçbir şeyi kalmaz. Sıcak ve sessiz kalsın yeter, sıcak ve sessiz.”

“Anladım, ama krize girince dayanamıyorum,” dedi Aaron’ın karısı.

Artık aşağıdaydılar. Çinilerle süslenmiş koridordan ayak sesleri geliyordu. Küçük odaya geçtiler. Aaron otu-

rup dinlemeye devam etti.

“Artık krize girmez. Girerse küçük şişeden birkaç damla verip yataktan çıkarırsın. Ama daha fazla verme,” dedi doktor.

“Krize girerse aklımı kaçıırırım.”

“Hayır, kaçırmazsın. Öyle şey yapmazsın sen. Aklını kaçırmazsın. Yapman gerektiği gibi soğukkanlılığını korursun.”

“Ama beni delirtiyor.”

“Kendini tut. Çocuk ölmeyecek, eminim. İyi olacak. Kim kalacak kızın yanında? Bu gece sen beklemeyeceksin kızın başını, tamam mı? Duyuyor musun?”

“Bayan Smitham geliyor. Ama olsun, ben yine de beklerim kızımın yanında. Beklemek zorundayım.”

“Değilsin diyorum. Beni dinle. İkiniz için de iyi olan bu. Onu düşündüğüm kadar seni de düşünüyorum.”

“Ama tek başıma yapamam, her şeye katlanamam.” Son sözünü söyledikten sonra ağlamaya başlamıştı. Tam bir sessizlik oldu, sonra Millicent da annesiyle birlikte gözyaşları dökmeye başladı. Aslında doktor da ağlıyordu; o da kırkını geçmiş, şefkatli, duygusal bir adamdı.

“Hiç düşünme bunları, düşünme. Sen yalnız değilsin,” dedi doktor gerçekçi sesiyle burnunu çektikten sonra. “Sana yardım etmek için buradayım. Elimden ne geliyorsa yapacağım, elimden ne geliyorsa.”

“Dayanamıyorum. Dayanamıyorum,” diye gözyaşlarını döktü kadın.

Uzun bir sessizlik oldu. Doktor sessizliği yine burnunu çekerek bozdu:

“Dayanmak zorundasın. Bak, başka yapacak bir şey yok. Dayanmak zorundasın, elimizden gelenin en iyisini yapacağız senin için. Senin için hep, daima, elimden gelenin en iyisini yapacağım; sağlığımda, hastalığımda. Ta-

mam?” *Tamam* deyişinde bir gariplik vardı.

“Kocandan haber almadın mı?” diye ekledi.

“Bir mektup aldım,” içini çekti, “Bu sabah, bankadan.”

“*Bangadan mı?*”

“Bana kocamdan her ay çok daha fazla harçlık göndereceklerini, kocamın da mali olarak iyi durumda olduğunu, ama seyahat etmesi gerektiği yazıyordu.”

“İyi ya, bırak seyahat etsin. Sen burada yaşarsın.”

“Ama yalnız kalıyorum.” Sesi öfkeliydi. “Kendisi gidip beni burada sorumluluklarla bırakıyor, bütün dertler bana kalıyor.”

“Ben onun hakkında endişelenmezdim. O olmadan daha iyi değil misin?”

“Evet. Daha iyiyim,” dedi sinirle. “Sabah mektubu okuduğumda ona ‘cehennemde yan bencil şeytan’ dedim. Umarım da öyle olur.”

“Tamam, tamam. Kızma. Sinirlenme. Bak, bağırmanın bir faydası yok şimdi.”

“Sinirlenmek ha! Sinirliyim. Sinirliden de beterim. Bir hafta önce başımda kır saç yoktu. Şimdi şuraya bak.” Bir süre sessizlik oldu.

“Tamam, tamam. Endişelenme. İyi olacaksın, hiç merak etme. Saçın her haliyle güzel.”

“Beni kızdıran şey bir kelime etmeden böyle soğuk soğuk çekip gitmesi. Şu yaptığından dolayı öldürebilirim onu.”

“Evliliğiniz hep mi mutsuz geçti?”

“İlk başta aramız iyiydi. Onu seviyordum. Ama her şeyi öldürdü o. Soğuk davranmaya başladı, hep uzak durdu.”

Bir süre sessizlik oldu.

“Neyse,” dedi doktor. “Evlilik gizemlidir. Başımı bu derde sokmadığım iyi olmuş.”

“Evet, bir kadın daha benim gibi olabilirdi. Onunla yaşamak çok zordu, içinde ne varsa öldürürdü. Sorunlarını tartışıp çözebileceğin bir adam değildi. Sessizdi, öfkesini belli etmezdi. Çok da bencildi. Yirmi yıl birlikte yaşadık, nasıl olduğunu bir ben bilirim. Ölüm gibi! Nasıl birisi olduğunu bilmezsin.”

“Tanışmıştık biz. Sarışın bir adam, değil mi?” dedi doktor.

“Evet, salonda bir fotoğrafı olacaktı. Evliyken çekilmişti. Benim de fotoğrafım vardı galiba, evet sarışın.

Aaron, karısının bir mum alıp salona geleceğini tahmin etti. Bekleyip onlarla yüzleşmeye niyetliydi. Karşılmasına çıkmaya kararlıydı. Sonra karısının sesini düşündü ve tüyleri diken diken oldu. Hızlıca aklına ilk gelen şeyi yaptı. Perdelerin ucuna koltuğun arkasına eğildi. Çantası oradaydı. Hemen çantayı alıp ilk fırsatta odadan çıkarak parmak uçlarında koridora çıktı. Dış kapının yanma kadar gitti, portmantoya asılı paltoların arkasında durdu.

O an karısı elinde bir mumla koridora gelmişti. Gözleri ağlamaktan kızarmıştı, zayıf görünüyordu.

“Salon kapısını açık mı bıraktın?” diye sordu Millicent’a şüpheyle. “Hayır,” dedi küçük kız mutfaktan.

Doktor yumuşak, Doğulu yürüyüşüyle Bayan Sisson’ın ardından salona girdi. Aaron fotoğrafının yanında karısını elindeki mumla ağlarken görebiliyordu. Ama karısını tanıyordu. Doktor kadını anladığını göstermek için elini hafifçe kadının omzuna koydu. Millicent odaya girdiğinde bile elini çekmemişti, çok ciddi ve hüzünlü görünüyordu.

Küçük kız da sessizce ağlayan annesine katıldı.

“Evet, onu tanıyorum,” dedi doktor. “Sizden uzaklaştığında daha mutlu olacağını düşünüyorsa siz de daha mutlu olmalısınız, Bayan Sisson. Bu kadar. Size acı çekti-rerek mutlu olmasına izin vermeyin. Siz de hayatın tadını çıkarın. Sadece...”

O an gözünden bir damla gözyaşı aktı. Beyaz, ipek bir mendile kuvvetlice sümkürüp gözlüklerini silmeye başladı. Sonra arkasını döndü ve hepsi odadan çıktı.

Doktor evden ayrıldı. Bayan Sisson hemen üst kata gitti, Millicent da onu takip etti. Sonra, tuzdan bir heykel gibi hareket etmeden bekleyen Aaron sessizce koridora, oradan da oturma odasına geçti. Yüzü solgun, hayalet gibiydi. Şöminenin yanından geçerken aynada yansımalarını gördü; gerçek bir suçluymuş gibi zayıf hissediyordu kendini. Kalbi hızlı hızlı artıyordu. Aceleyle bahçeden geçip çitlerin üstünden tırmanarak yağmurun altında tarlalara doğru koşmaya başladı, oradan da anayola. Kendini tamamen geceye vermişti.

Çok kötü hissediyordu. Flütünü ve pikolosunu koyduğu küçük el çantasından tiksiniyordu. Çanta ona ağır bir yük gibi geliyor, engel oluyordu. Arkasında bıraktığı hayattan nefret ediyordu. Göğsünde taşıdığı sıkıntılı, değişmez, karşı koyulmaz kalbinden de nefret ediyordu.

Anayola gelirken uzun, farları yanan bir tramvay gördü. Yağmur boyunca ilerliyor, ülkeyi şehir şehir dolaşıyordu. İçerideki insanların kendisini tanıyacağını tahmin ederek tramvaya binmeye cesaret edemedi ve ara yola saparak üç kilometre kadar yürüdü. Sonra tekrar anayola çıkıp başka bir tramvay beklemeye başladı.

Yağmur yüzüne vuruyordu. Son tramvay için oldukça uzun süre bekleyecekti.

OPERADA

Hikâyemiz yine bir geceyle devam ediyor. O akşam bir arkadaşı, Josephine Ford'u operada locaya davet etmişti. Sahnenin yanındaki bu loca büyük ve önemli görünüyordu. Josephine ve Julia, Robert ve Jim ile beraber oradaydı, iki erkek daha vardı. Kadınlar locada, ön tarafta merakla oturuyorlardı. İki de fakir ve heyecanlıydı. Aslında sosyal hayatın küçük zaferlerini kayıp olarak görüyorlardı. Diğer iki kişi, Lilly ve Struthers sanatçıydı. Lilly edebiyatla, Struthers resimle ilgileniyordu. Lilly locanın karşısında Josephine'in yanına oturmuştu. O akşam, Josephine'in küçük aslanı Lilly idi.

Çok az kadın, kalabalık ve tam kapasite çalışan bir opera gecesinde heyecanlanıp kendini kaybetmeden büyük bir locanın önünde oturabilir. Geniş opera salonunu dolduran kocaman kalabalığın gözleri önünde ilgi çekici ve ortada olmak insanı sarhoş eder.

Josephine ve Julia bile dirseklerini dayamış, başlarını krallar gibi havada tutarak küçümser bir tavırla uyanık dünyayı izliyorlardı. İki de sosyeteyle ilgisi olmayan yarı-bohem fakir kadınlardı.

Josephine bir sanatçıydı. Paris'te modern güzellikten anlayan çok ünlü bir terzi ve dekoratörün arkadaşıydı. Bazen onun için giysiler tasarlar, bazen bir odayı süsleyip komisyon alırdı. Genellikle son kuruşunu harcarken başka insanların pahalı ve şık eşyalarını satıp bu insanlardan kurtuluyor olmak ona zevk verirdi.

Bu akşam gerçekçi bir gazetenin kelimeleriyle *siyah ve gümüşün harika bir şekilde bulunduğu* bir elbise giymişti. Sık, siyah, açık renkli, kemerli kaşları, koyu kırmızı yüzü

ve çıplak omuzları, ağırbaşlılığı ve uzun, yavaş, yan bakışlarıyla yabancı ve ürkek görünüyor, akli daha karanlık yerlerde olmasına rağmen parlak bir taş gibi kendini gösteriyordu. Julia hoş, mavi elbisesiyle İngiliz güzeliydi. Saçları cahilliğini gösterecek biçimde dağınıktı. Koyu mavi gözleri etrafı süzüyor, heyecanlanıyor, endişeli dudakları seğiriyordu.

Şarkılar söylediği tiz sesi ve ivedi gülüşü salonun her yerinden duyuluyordu. Ölmüş bir sanatçının kendisine verdiği küçük güzel yelpazesi vardı elinde.

Pek modaya uygun giyinmemiş olsalar da giriş müziği başladığında locadaydılar. Opera, Giuseppe Verdi'nin *Aida* isimli eseri idi. Sosyal üstünlüğün değişik sarhoşluğunu hissetmeden operada önemli bir locada bulunmak ne kadar imkânsızsa sahnenin sunumu esnasında gözler önünde korkmadan durmak da o kadar imkânsızdı.

Josephine dirseğini dayayıp aşağıya baktı. Gururlu başının ne kadar dikkat çekici ne kadar sert olduğunu biliyordu. Ailesinde Kızılderili kanı vardı. Ama pek ağzını açmadı. İçindeki sanatçı her şeyi unutmuş, iğrenmekle meşguldü. *Aida*'nın Mısır oyunu hiçbir şey saklamıyor, utanmaz bir halde devam ediyordu. Şarkıcılar parlak renklere bürünmüşlerdi. Açık turuncu tonunu yakalasınlar diye bilerek böyle yapılmıştı. Erkekler alt dudaklarının altına siyah yünden yapılmış uzun takma sakallar takmışlardı; büyük firavunların kutsal sakalı. Bu uzun sakallar sallanarak eşlik şarkılara ediyordu.

Tombul kadınların müstehcen etleri dayanılmazdı. Hepsi de büyük et yığınları gibi görünüyorlardı. Kalçaları neden bu kadar çıkıktı? Josephine bu soruyu asla cevaplamadı. Josephine, şarkıcıların çok pahalı ve şaşıaali giysilerine baktı. Neredeyse güzel olacaktı, neredeyse harika. Dünyanın her zaman unuttuğu o son ustalık eksikti. Bir dizi kumaşı zarafetle buluşturan o son vuruş unutulmuştu.

Ama sonuçta makine dikişı bu kadar olabilirdi.

Asıl dayanılmaz olan baş tenordu. Beline kuşak geçirilmiş uzun, iri yarı bir adamdı. Harem ağasına benziyordu. Bu şişman, iğdiş edilmiş bakış sahne kahramanlarının arasında oldukça yaygındı. Tenor cesurca şarkı söylüyordu. Ağzı, turuncu yüzünde geniş, esneyen, mezar şeklinde bir boşluk bırakıyor, kısa sakalı kuyruk gibi sallanıyordu. Şarkı söylerken Josephine'in locasına baktı, artık kendini oraya bakacak şekilde ayarlamıştı. Bu sırada nefesini tutarken göbeğiyle şişman çıplak kolları sallanmıştı.

Josephine hareketsiz, anlaşılmaz bir Kızılderili ifadeyle aşağıya baktı. Sahne bittiğinde Josephine sanki bir büyüünün etkisinden çıkmış gibi başını kaldırıp diliyle kuru dudaklarını ıslattı ve dönüp locaya baktı. Kahverengi gözleri utanç, korku ve nefretle doluydu. Suratını çok değişik bir şekilde ekşitti ki sadece küfür ederek ifade edilebilirdi. Ama bu topluluktan ve değişmeyen yasalarından ölesiye korkuyordu. Hızlıca locadaki arkadaşlarına baktı. Gözlerini karanlık, çirkin adam Lilly'de durdurdu.

“Tiksinç değil mi?” diye sordu.

“Çok yakından bakmamalısın.” Josephine bütün bu iğrenç şeyleri yakmak ister gibi öfkeli bir şekilde sormuştu ama Lilly sakince cevap verdi.

“Çok ko-mik, çok komik,” diye güldü Julia. “Çok yakın olduğumuz için öyle geliyor,” dedi Robert.

“Şu pembe şekeri beğendiğini söyle şimdi,” dedi Struthers. Kaşlarıyla tam karşıda, bir üst sıradaki locada oturan pembe dantelli beyaz saten elbiseli sarışın kadını gösterdi.

“Ah, şu şeker mi? Gerçekten çok şeker! Evet, çok beğendim. Çok güzel değil mi?” dedi Julia. Josephine salona göz gezdiriyordu. Binlerce insan yüzü, sanki boncuklarla yapılmış bir süsün boncukları gibi uzaktan tıpatıp aynı görünüyordu.

Tanıdığı kişilere başıyla selam verdi. Çoğu Paris'te tanıştığı üniformalı Amerikalılardı.

İki loca ilerideki Lady Cochrane'e gülümsedi. Oturdıkları locanın ücretini kadın vermişti. Ama Josephine ona karşı kendisini soğuk hissediyordu.

O an perde çekildi. Opera sonunda bitmişti. Seyirciler çok sevmişti. Delicesine alkışladılar. Josephine çırpıntılı alkış denizine baktı, beyaz eldivenler alkışlıyor, kafalar sallanıyordu. Salonun değişik ve hareketli bir sesi vardı. Opera seyircisi ne kadar garip bir şeydi böyle! Sanki bir milyon başı, milyonlarca eli olan büyük, canavarca bir zihin vardı aşağıda. Şarkıcılar perdenin önüne gelince alkışlar iyice artmaya başladı.

"Ne kadar harika!" dedi Julia. "O kadar coşkuluyum ki. Siz de öyle değil misiniz?"

"Evet," dedi Lilly kısaca.

"Scott nerede bu akşam?" diye sordu Struthers.

Julia ona dönüp koyu mavi gözleriyle uzun, tuhaf bir bakış attı. "Köydedir," dedi gizemli bir tavırla.

"Bilmiyor musun? Dorset'te evi var onun," dedi Robert araya girerek. "Julia'nın da oraya yerleşmesini istiyor."

"Gidecek mi?" diye sordu Lilly.

"Henüz karar vermedi," dedi Robert.

"Sorun ne?" diye sordu Struthers.

"Yani görünürde bir sorun yok. Sadece karar veremiyor," diye yanıtladı Robert. .

"Julia pek karar veremez," dedi Jim kabaca.

"Oh! Kardeş hükmüne bakın!" dedi Julia gülerek.

"Dorset'e tek başına mı gitsin?" dedi Struthers.

"Neden gitmesin ki?" diye yanıtladı Robert, Julia'nın yerine.

"Ve ne kadar kalacak orada?"

"Ne kadar sürerse," dedi tekrar Robert.

“İki haftadan başlar sonsuza kadar sürebilir,” dedi Lilly.

“Sorun ne peki? Dünyanın gözünde küçük mü düşer?”

“Evet o konu. Onurunu kaybetmekten korkuyor,” dedi Lilly diğerlerine bakarak.

“Dünya dediğinde ne kastettiğine göre değişir. Bu locadaki insanları mı kastediyorsun yoksa aşağıdaki topluluğu mu?” dedi başıyla salonu göstererek.

“Sence biz dünya mıyız?” diye sordu Robert alayla karışık.

“Evet, ve bence bu locaya sıkışıp kaldık, Robinson Cruoeses gibi. Ve küçük adamızda ne yaptığımız sadece bizi ilgilendirir. Dışarıda vahşice uluyan sonu gelmez kalabalık için de yapacağınız tek şey size zarar vermelerini engellemek.”

“Ama bunu yapmak mümkün mü?” diye sordu Struthers.

“Bir aptallık yapmazsan mümkün,” dedi Lilly.

“Bilmiyorum...” dedi Jim.

O arada perde tekrar açılmıştı, konuşmalarını kesmek zorunda kaldılar.

İkinci perde boyunca Julia köye gidip Scott’la birlikte yaşama konusunu iyice düşündü. Scott’a karşı hissettiği ürkek aşk, duygularından, heyecanından, ilgisinden güç alıyordu. Ama gidip onunla birlikte yaşamalı mıydı? Gerçekten ne istediğini o da bilmiyordu. Kesin bir cevaba yine ulaşamadı. İlişkisinde sürekli daha fazlasını istediği o gergin safhadaydı.

Perde kapandığında arkasına döndü.

“Görüyorsun,” dedi gözlerini kısarak, “Robert’ı da düşünmek zorundayım.” Robert’ın adını söylerken kelimayı ikiye bölmüştü: “Rob-ert.”

“Canım Juliacığım, beni düşünmene gerek yok,” dedi

Robert. Julia kibarca gülerek gözlerini kıstı, ciddileşmişti.

“Peki, kimi düşüneceğim ben?” diye sordu.

“Kendini,” dedi Lilly.

“Evet! Tabii, neden olmasın! Hiç aklıma gelmemiştii,” dedi kıkırdayarak. “Ama kendini düşünmek hiç eğlenceli değil,” diye isyan etti. “Rob-ert’ı düşünürüm ve Scott’ı düşünürüm.” Yine gözlerini kısarak arkadaşlarına baktı.

“Hangisi seni daha çok beğenirse,” dedi Lilly alay ederek.

“Neyse,” diye araya girdi Robert heyecanla, “Scott için de değişiklik olur.”

“O zaman yazık oldu sana,” dedi Jim.

“Öyle demiyorum. Ama...” diyebildi Robert. Yüzü kırmıştı, tam bir beyefendi.

“Siz ne kadardır evlisiniz?” diye sordu Jim.

“Altı yıl,” dedi Julia.

“Vay be!”

“Görüyorsun,” dedi Robert, “Julia hiçbir şeye kendi karar veremiyor. Başka birisinin karar vermesini bekliyor, söyleyeceği bir şey varsa sonra söylüyor.”

“Açıkça söyle,” dedi Struthers.

“Ama anlamıyorsunuz, açıkça söylemekle olmaz,” diye karşı geldi Julia.

“Sen Scott’la birlikte olmak istiyor musun yoksa istemiyor musun?” diye sordu Lilly.

“Evet!” dedi Robert. “Bu soruya cevap vermen yeter, Julia.”

“Cevap vermeyeceğim,” dedi genç kız. “Neden cevaplayayım ki?” Başını çevirip hareketli opera salonuna baktı. Hararetle konuştuğundan dolayı insanların ilgisini çekmişti. Ama bu durum pek önemli değildi. Dalgın dalgın başını aşağıdaki kargaşaya çevirdi. İnsanlar hayret içinde birbirlerine bakıyorlardı.

“Aman, başlarım böyle işe!” dedi uzun Jim, ayağa

kalkmış geriniyordu. “Bal gibi Scott’ı seviyor. Âşık olmuş işte. Hatta her şey bu kadar kolay olmasa haftalar önce kaçarlardı. Onun kızdığı şey Robert’in böyle onay vermesi.”

Gruba yine o art niyetli sırıtışıyla gülüp dışarı çıktı. Bir sonraki sahneye kadar gelmedi. “Tabii ki, Scott’ı seviyorsa eğer...” diye başlamıştı Struthers.

Tam o sırada gözü dönen Julia haykırmaya başladı:

“Onu ölesiye seviyorum, ö-le-si-ye! O da bunu anlıyor.”

“Ama biz anlamıyoruz,” dedi Robert.

Julia arkadaşlarına dişlerini göstere göstere uzunca gülümsedi.

“Sen ne düşünüyorsun, Josephine?” diye sordu Lilly.

Josephine öne doğru eğilmişti. Diliyle dudaklarını yalayıp konuşmaya katıldı. “Kim? Ben mi?” dedi.

“Evet.”

“Bence Julia, Scott’la birlikte olmalı. Birlikte olana kadar kendi kendini yiyip bitirir. Gerçekten seviyor onu.”

“Tabii seviyor,” dedi Robert.

Julia çenesini kollarının üstüne dayamış, Lady Cochrane’i rahatsız edecek şekilde oturuyor, koltuklarda oturan gözlere bakıyordu.

“Tamam, o zaman...” diye başladı Struthers. Ama müzik lafını kesti. Hepsi bu muhabbetten sıkılmıştı. Struthers alçak sesle kısa kısa yorumlar yapmaya devam etti. Gece-nin ev sahibi Josephine iyice bunalmıştı.

Sahnenin sonunda perde çekildiğinde hepsi kalktı. Lilly’nin karısı Tanny gelmişti. Yemekten geliyordu.

“Çay ister misin?” diye sordu Lilly.

Eşi teklifi reddetti. Erkekler kırmızı beyaz işlemeli koridora çıktı. Julia, Josephine ve Tanny locada kalmıştı.

Tanny de kısa sürede sohbete dahil oldu. “Elbette,” dedi, “Böyle büyük bir konuda karar vermek çay içmeye benzemez.”

“Evet, hiç benzemiyor, Tannyciğim,” dedi Julia. “Sonuçta insan her gün kocasını bırakıp başka bir adamın yanma yerleşmiyor. Bir deney olarak baksan bile değişik yani.”

“Zor durum!” diye haykırdı Julia. “Zor durum! Sanki herkes beni karar vermeye zorluyor. Zalimce bir şey bu.”

“Evet, erkekler hayvanca mantıklarıyla karar verdirmeye çalışıyorlar: *ya bu olacak ya şu*. Ama Robert seni gerçekten sevmiyor bence, yoksa seni elinde tutmaya çalışırdı. Lilly’nin de böyle bir konuda benim için tartıştığını tahmin edebiliyorum. Ama sen de Robert’ı sevmiyorsun,” dedi Tanny.

“Seviyorum! Aslında seviyorum, Tanny! Onu içtenlikle seviyorum. Bence o çok güzel birisi. Robert çok güzel birisi. Ve bana ihtiyacı var. Benim de ona ihtiyacım var. Desteğine ihtiyacım var. Onu seviyorum.”

“Ama Scott’ı daha çok seviyorsun,” dedi Tanny.

“Çünkü Scott... Scott değişik,” diye mırıldandı Julia. “Scott’ın kendi sanatı var. Sanat onun için çok önemlidir. Robert... Robert da güzel sanatlara meraklıdır, görüyorsunuz çok ilgilidir böyle şeylerle, ama amatörce,” dedi Julia. Gözlerini kısarak Tanny’ye bakıyordu. Tanny ciddiyle yanıt verdi:

“Sanat meselesinin önemli olacağını sanmıyorum.”

“Ama önemlidir, çok önemlidir Tannyciğim, çok.”

“Tabii ki,” dedi Tanny tartışmadan kaçmak için. “Scott sanatçılığıyla çok çekici oluyor.”

“Kesinlikle!” dedi Julia. “O beni anlıyor.”

“Bence Scott gerçek bir sanatçı. Hatta beraber çalışabilirsiniz. Onun opera metinlerini yazabilirsin.”

“Evet! Evet!” dedi Julia uzun hecelerle düşünceli düşünceli.

“Çok güzel olmaz mı?” dedi Tanny coşkuyla.

“Evet! Olur, olur!” diye düşündü Julia. Birden titre-

yip sanki düşüncelerini komik bulmuş gibi kıkırdayarak gülmeye başladı.

“Hem Robert, Josephine için harika bir sevgili olmaz mı? Ne kadar güzel olur,” dedi tiz sesiyle.

Orkestrayı izleyen Josephine şimdi gruba dönüp kendini savunmak zorunda kaldı. “Ama ben sevgili istemiyorum ki Julia,” dedi, üzülmüştü.

“Josephine, tatlım! Eski arkadaşım! İstemez olur musun hiç! Evet, istersin. Bak, ben çok fena istiyorum,” dedi Julia kıkır kıkır gülererek. “Robert bana çok iyi davranıyor. Ama altı yıldır evliyiz artık. Böyle bir karar hayatımı tamamen değiştirecek, değil mi Tannyciğim?”

“Tamamen,” dedi Tanny.

“Evet, çok değiştiriyor, çok değiştiriyor,” diye derin düşüncelere daldı Julia. “Canım Robert, onu asla üzmem. Üzemem. Sence Robert üzülür mü?”

Gözlerini kısıp Tanny’ye baktı.

“Belki Robert biraz üzülse daha iyi olur,” dedi Tanny. “Biraz şımartılmış.”

“Evet! Evet! Seni anlıyorum Tanny. Zavallı Robert! Ah, zavallı Robert, henüz çok genç.”

“Evet, genç görünüyor,” dedi Tanny. “Hiç kimse böyle bir şeyi affetmez.”

“Robert henüz genç,” dedi Julia. “Ben ondan beş yaş büyüğüm. Sadece yirmi yedi yaşında. Zavallı Robert.”

“Robert genç ve deneyimsiz,” dedi Josephine birden, öfkeliydi. “Ama neden onun hakkında konuştuğunuzu anlamadım.”

“Robert deneyimsiz mi, Josephine, tatlım? Deneyimsiz mi?” dedi Julia. Josephine’in yüzü kızardı, arkasını döndü.

“O kadar da masum değil,” dedi Tanny sertçe. “Bu genç erkekler acemi görünürler ama aslında çok şey bilirler. Asıl deneyimli olanlar bu gençlerden daha masumdur.”

“Haklısın Tanny, bence de öyle,” diye tekrarladı Julia. “Bazen en yaşlı kişilerden bile daha deneyimli olabiliyorlar. Çok yaşlı oluyorlar. Çokbilmiş küçük çocuklar gibi, değil mi? Evet!” Sanki ilham gelmiş gibi kısık sesle ve ciddiyetle konuşuyordu.

Aşağıda orkestra içeri girmeye başladı. Josephine dikkatle izliyordu. Bunu fark eden Julia, “Tanıdığımız birisini görüyor musun, Josephine?” diye sordu.

Josephine hızlıca arkadaşlarına bakıp “Hayır,” dedi.

“Canım arkadaşım Josephine, her türlü insanı tanır,” dedi Julia. O sırada erkekler gelmişti.

“Sonunda gelebildiniz,” dedi Tanny. Cevap vermeden yerlerine oturdular. Jim dar alanda yayılabildiği kadar yayıldı. Çirkin, acayip yüzünü yukarı doğru kaldırdı. Yine garipleştiği zamanlardan birisiydi.

“Keşke birisi beni sevse,” diye yakındı. “Keşke birisi beni sevse de iyi olsam. Parçalanıyorum.” Locadaki kadınların yüzlerine bakıyordu.

“Ama hepimiz seni seviyoruz,” dedi Josephine gülererek. “Neden memnun değilsin?”

“Memnun değilim. Memnun değilim,” diye söylendi kendi kendine.

“Kundağa sarıp emzirilmek mi istiyorsun?” diye sordu Lilly. Jim sırtıyor, soru soranlara ters ters bakıyordu.

“Evet,” dedi. Sonra uzun bacaklarını yine loca boyunca uzattı.

“Değişiklik yapıp sen birisini sevmeyi denemelisin,” dedi Tanny. “Şimdiye kadar hep seni sevdiler. Artık sen neden sevmeyi denemiyorsun?”

Jim pis pis Tanny’ye baktı.

“Seni sevemezdim ki,” dedi hırçın sesiyle.

“*À la bonneheure!*”¹ dedi Tanny.

Ama Jim çenesini göğsünün üzerine getirmiş, inatla

1. “Aferin sanal” (ç.n.)

tekrarlıyordu: “Sevilmek istiyorum.”

“Kaç kere sevildin ki?” diye sordu Robert. “Merak ettim.” Jim uzun ve rahatsız edici bakışlarını Robert’a yöneltti ama cevap vermedi.

“Sayısını tuttun mu?” diye ısrar etti Tanny. Jim bu sefer Tanny’ye kötü kötü baktı.

“Evet, tutmuştum,” dedi.

“Bir insanın sevgililerinin sayısını toplama yaşı kırkıdır,” dedi Lilly. Jim birden ayağa kalktı, yumruklarını savurmaya başladı.

“Hepinizi yere sererim,” dedi.

Kel ve buruşuk alnının altından gruba bakıyordu. Josephine çabucak etrafına baktı. Yüzünün rengi solmuştu. Jim’den korkuyor, özellikle bugünlerde nefret ediyordu.

“Orkestradan tanıdığınız birisi var mı?” diye sordu.

Locadaki partiden çıt çıkmıyordu. Hepsi aşağıya baktı. Koro şefi yerini almıştı. Müzik başladı. Bu sahne boyunca herkes sessizce kendi düşüncelerine dalmış, hareketsizce oturuyordu. Jim rahat değildi. İyi bir şeyler yapmak istiyordu. Dirseklerini dizleriyle birleştirmiş, sırtarak aşağıya bakıyordu. Müzik durduğunda birden ayağa kalktı.

“Şu bizim adam değil mi?” diye heyecanla arkadaşlarına döndü. “Kim?” dedi Tanny.

“O mu?” dedi Josephine sessizce. Jim ile göz göze gelmişti. “Kesinlikle o!” diye bağırdı Jim.

Locanın önünden aşağıya doğru sarkıp dikkat çekmek için elindeki şeyleri tıngırdatıyordu. Sonra kollarını sallamaya başladı.

“İşte buradasın!” diye seslendi sevinerek. “İşte bizim adam.”

“Kim? Kim bizim adam?” diyordu gruptakiler.

Ama ne Jim ne de Josephine kesin bir cevap verdi.

Artık beklemek zorundaydılar. Jim ve Josephine orkestraya bakıyordu. Müzisyenler enstrümanlarını bırakıp

kalktılar. Çirkin perde yavaşça çekilmeye başladı. Jim birden locadan çıktı.

“Şu adam Aaron Sisson değil mi?” diye sordu Robert.

“Nerede? Nerede?” diye haykırdı Julia. “Olamaz.”

Josephine soğuk ve sessizdi. Cevap vermedi.

Bütün grup kırmızı halı serili merdivenlerden indi. Onlarca insan konuşuyor, dolaşüyor, arkadaşlarının yanma gidiyor, içki arıyordu. Josephine’in grubu etrafına bakınıp havadan sudan konuşmaya başladılar. Biraz bekledikten sonra Jim’in Aaron Sisson’ı kolundan tutup getirdiğini gördüler. Jim sırtlıyor, flütçü zoraki geldiğini hissettiriyordu. Beyaz gömleğinin içinde yakışıklı görünüyordu. Pek az kişi sarışın olmayı taşıyabilirdi. Herkes kadar da kibardı.

“Bak sen!” dedi Josephine.

“Sen buraya nasıl geldin?”

“Flüt çalışıyorum,” diye yanıtladı Sisson gruptakilerin ellerini sıkarken. Küçük grup merdivenlerin önünde durup sohbet etmeye başladı. “Burada olmanız ne kadar güzel!” dedi Julia.

Sisson gülümsedi.

“Öyle mi düşünüyorsunuz?” diye yanıtladı.

“Evet, burası Shottle Evi’nden ve yılbaşı gecesinden o kadar uzak görünüyor ki. Ne güzel geceydi ama!” dedi Julia neşeyle. Aaron, Julia’ya baktı ama cevap vermedi.

“Sizin hakkınızda her şeyi duyduk,” dedi Tanny.

“Gerçekten mi?”

“Gelin!” dedi Josephine, rahatsız olmuştu. “Merdivenlerin önünü kapatıyoruz.” deyip grubu locaya götürdü. Aaron locaya gelince oturdu ve dağınık salona baktı.

“Manzaranız iyiymiş, her yer görünüyor” dedi.

“Evet, harika!” diye yanıtladı Julia.

“Bize yetiyor,” dedi Lilly.

“Neler yapıyorsun anlat bakalım. Kalıcı bir iş mi buldun?” diye sordu Josephine.

“Evet, şimdilik.”

“Anladım. Beldover’a göre daha ilgi çekici olmalı.”

Josephine de yerini almıştı. Aaron, Josephine’in solgun yüzüne baktı. Sesi her zaman temiz ve ölçülüydü. “Değişiklik oldu,” dedi gülerek.

“Basit bir değişiklikten daha fazlası olmuştur,” dedi Josephine. “Her şeyin çok farklı olduğunu fark etmişsin-dir. Tamamen yeni bir hayatın oldu artık.” Aaron sanki gizlice sadece Josephine’e gülüyormuş gibi gülümsedi. Josephine kızarmıştı.

“Ama öyle değil mi?” dedi.

“Evet. Yeni bir hayat,” dedi Aaron.

Bu insanların arasında olmaktan memnunmuş gibi görünüyordu ama kendini onlardan ayrı tutuyordu. Loca-da samimi bulduğu bir kişi bile yoktu. Orada olmaktan hiç memnun değildi. Julia, Aaron’ı sıkıcı ve aptal bulmuştu. Tanny de Aaron kendisini *anlayamadığı* için kızmıştı. Erkekler pek konuşmadı.

“Sen her zaman tekrar karşıma çıkmasını dilediğim adamsın,” dedi Jim.

“Gerçekten mi!” diye yanıtladı Aaron. Bu söz karşısında memnun kalmış gibi gülümsüyordu.

“Belki bizden hoşlanmıyordur! Belki bizim karşısına çıkmamızdan hoşnut değildir,” dedi Julia dokundurarak. Flütçü, Julia’ya döndü.

“Bizi hatırlamıyorsun, değil mi?” diye sordu Julia.

“Aksine. Seni hatırlıyorum.”

“Hadi ya,” diye güldü Julia. “Hiç göstermiyorsun.”

Aaron sinirlenmişti. Julia’nın lafı nereye getireceğini kestiremiyordu. “Karınla çocukların nasıl?” diye sordu adamı kötülemek istercesine.

“İyiler.”

“Onları görmeye gittin ama?” diye sordu Josephine korkuyla. Aaron, Josephine’e baktı, biraz gülümser gibi

oldu ama cevap vermedi.

“Gel de bir şeyler içelim. Kadınları boş ver,” dedi Jim görgüsüzce ve Aaron’ı kolundan tutup kaldırdı.

6. BÖLÜM

KONUŞMA

Grup bitmek bilmeyen operanın sonuna kadar locada kaldı. Aaron’ı beklemeye karar vermişlerdi. Aaron şovdan sonra bekleme odasına gelecekti. Salonun girişindeki kalabalığa doğru merdivenlerden yavaşça inmeye başladılar. Kapıya doğru yığılmış, çene çalan insanlar, kırmızı halı, yaldızlı bej duvara dayanmış eller, ardı karanlık kapıları açan hayatlar, direksiyonlarda silindir şapkalı adamlar; sıradan bir opera gecesi idi.

Ama ortalıkta hiç taksi yoktu, hiç. Üstelik yağmur yağıyordu. Neyse ki kadınlar yedek ayakkabılarını getirmişlerdi. Hemen onları giydiler. Silindir şapkalı Jim kalabalığın arasında flütçüyü arıyordu.

Sonunda Aaron’ı buldular. Melon şapkası başındaydı. Julia sessizce sızlanmıştı. Josephine de kaşlarını çatı. Ama hiç kimsenin umurunda değildi. Birisi melon şapkalarına kaşlarını çatıyorsa bu durumda bir gariplik olamazdı. Tanıdıkları ve kibar gençler Josephine, Jim, Julia veya Lilly’ye selam verip birkaç kelime konuşmak için can atıyordu. Ama bizim gruptakiler pek oralı olmadı. Artık geceye karışma zamanı gelmişti.

Kadınlar şallarını omuzlarına geçirip ıslak kaldırımlara ve kalabalığa lanetler okuyarak yola çıkmaya hazırlandılar. Yolları çok uzun değildi, Jim’in Adelphi’deki odalarından birisine gideceklerdi. Jim, Aaron’ı kolundan

tutmuş, biraz da kaslarından sıkarak yolu gösteriyordu. Emekçi bir adamın kol kaslarını tutmak onu çok eğlendirmişti. Sonuçta Aaron halktan birisiydi, modern dünyanın yapıtaşlarını onun gibi kişiler atmıştı. Jim, İşçi Partisi, Robert Smillie ve Bolşevikler hakkında konuşuyordu. Devrimden ve işçilerin egemenliğinden yanaydı.

Biraz yürüdükten sonra Jim'in güzel, geniş odasına geldiler. Jim odayı yeşil, beyaz, sarı ve mor çizgili duvar kâğıtlarıyla, yeşil-siyah kareli bir halıyla, kumaş örtülü koltuklarla ve uzun bir kaneppeyle döşemişti.

Ahşap dolaplar odaya rahat ve samimi bir hava katıyordu. Büyük şöminede kocaman bir ateş yanıyordu.

Jim içki ve sandviç servisi yaparken Josephine çay demliyor, Robert da piyanoda Bach çalıyordu. Sandalyeleri ve divanı ateşin etrafında yarım daire oluşturacak şekilde çektiler. Atkılarını, şallarını çıkarıp modern bohemliğin pahalı zevklerinin tadını çıkarmaya başladılar. *Aida*'nın kulaklarında bıraktığı pastan kurtulmak için biraz Bach dinlemeleri, canlanmaları için viski ve Kuraçao likörü içmeleri gerekiyordu. Dünyadan kopmaları için adamakıllı bir ortam yaratmak lazımdı. Aaron dışındaki bütün erkekler bir şekilde Büyük Savaş'ı görmüştü. Ama artık burada, aynı eski düzenlerine, eski bohem yaşantılarına dönmüşlerdi.

Zil çalınca Jim aşağıya indi. Geri geldiğinde yanında kumral, ince ve zarif bir kadın vardı. İrlandalıydı. Bir bohemden beklenmeyecek kadar şıktı. Biraz kalkık olan üst dudağı kadına acınası bir ifade vermişti. Şalını çıkarıp Julia'nın yanına oturdu. Elinden tutarak:

“Nasılsın tatlım?” diye sordu.

“İyiyim,” dedi Julia garip bir şekilde gülerek.

Robert piyano çalmayı bitirdiğinde rastgele muhabbet etmeye başladılar. Jim yeni gelen Bayan Browning'i avını gözleyen bir kurt gibi sırtarak izliyordu.

“Onu beğeniyorum,” dedi. “Onu daha önce görmüş-tüm, değil mi? Çok beğeniyorum.”

“Evet,” dedi Josephine gülerek. “Sevilmek istiyor da.”

“Aa! Ben de!” dedi Clariss.

“O zaman size mutluluklar!” dedi Tanny.

“Orda dur! Ne demek bize mutluluklar,” diye karşı çıktı Clariss. Kalkık dudağına rağmen güzel bir kadındı. “İkimiz de sevilmek istiyoruz, yani ortak bir paydada asla buluşamayız. Bizimkisi iki paralel çizgi gibi, asla birleşmez,” dedi ve güldü. .

“O seni sevmiyor mu?” diye sordu Aaron, Jim’e. Josephine’i kastediyordu. “Sizi nişanlı sanıyordum.”

“O mu!” diye çıkıştı Jim kindarca. “O beni sevmez.”

“Doğru mu?” diye sordu Robert hemen Josephine’e.

“Bilmem,” dedi Josephine. “Doğrudur, neden burada onu sevmediğimi söylememi istesin ki.”

“Aynen,” dedi Jim.

“O zaman nişan da yok?” diye sordu Robert.

“Bak şu şapşallara, nasıl da sırayla soruyorlar,” dedi Jim.

“Hayır, nişan bozuldu,” dedi Josephine.

“Bu dünya nereye gidiyor böyle,” dedi Lilly. Jim sandalyede iki büklüm olmuş şeytani bir Çin ejderhasına benziyordu. Odada gerginlik olmuştu.

“Aşk için neden böyle acı çekiyorsun Jim?” diye sordu Lilly, “Ya da sevilmek için? Neden bu kadar çok sevilmek istiyorsun?”

“Çünkü hoşuma gidiyor da ondan,” diye çıkıştı Jim. “Çünkü ihtiyacım var.”

Jim’in ciddi mi olduğunu yoksa şaka mı yaptığını hiç kimse anlayamadı. Konuşması biraz fazla gerçekçiydi. “Neden böyle çocukluk yapıyorsun?” dedi Lilly. “Şu haline bak, neredeyse iki metre boyun var, iki savaş görmüş bir süvari subayısın ve bütün zamanını sevilmek için ağla-

yarak geçiriyorsun. Komiksin.”

“Gerçekten mi?” dedi Jim. “Ölüyorum ben. Çok kilo verdim.”

“Ölen birisine hiç benzemiyorsun,” dedi Lilly.

“Benzemiyor muyum? Bal gibi benziyorum. Ölüyorum ben.”

“Neden ölüyorsun? Yaşamaya tenezzül etmediğin için mi?”

“Bu kadar yeter gençler. Hayat beni terk ediyor.”

“En iyisi Tosti’nin ‘Elveda’sını söyleyelim.”

Sandalyesinde iki büklüm oturup grubun tüm ilgisini üzerine çeken Jim birden kalkıp sırtarak yüzünü Lilly’nin yüzünün karşısına getirdi.

“Sen komik bir tüketicisin, sen,” dedi.

Sonra sandalyesine döndü ve Clariss’i Julia’nın ayaklarının dibinde kolunu arkadaşının dizine koymuş şekilde gördü. Hemen çenesini kapatıp Clariss’i süzmeye başladı. Clariss ince, kumral saçlarını salmıştı. Soluk yüzü krem kaymak gibiydi, kalkık üst dudağı insanın acıma duygusunu uyandırıyordu. Yakut küpelerini takmıştı.

“Onu beğeniyorum,” dedi Jim. “Adı ne?”

“Bayan Browning. Kaba olma,” dedi Josephine.

“Hayat karşıma kumralları çıkarıyor. Robert’in akrabası mı?”

O arada Jim, Clariss’in yavaş, titrek konuşmasıyla “Doğru, kocama sorabiliriz,” dediğini duydu.

“Kocan mı var senin?”

“Olabilir! Kocam var, değil mi Juley?”

“Evet,” dedi Julia kısık sesle. “Evet tatlım var.”

“İki tane de güzel çocuğun var,” diye araya girdi Robert.

“Hayır! Yapma bunu bana!” dedi Jim. “Kocan kim? Tanıdık birisi mi?”

“Olabilir!” dedi Clariss kalın sesiyle. “Orasını ben bi-

lemem.”

Jim sırtarak, dişlerini göstererek, dik dik bakarak gittikçe Clariss’e yaklaşıyordu. Clariss ametist ve gümüş taşlarla süslenmiş ince elbisesinin içinde, bir eli Julia’nın dizinde hâlâ şöminenin önündeki kilimde oturuyor, kendisini eğlendirmesine rağmen Jim ile ilgilenmiyordu.

“Diyorum ki seni gerçekten beğeniyorum,” diye tekrarladı Jim. “Teşekkür ederim,” dedi Clariss.

Diğerleri sandalyelerine uzanmış gülüyor, Kuraçao likörü içiyor, birbirlerine sandviç veya sigara uzatıyorlardı. Aaron Sisson tek başına oturmuş nezaket gereği gülümseyordu. Josephine de Aaron’ı izliyor, zaman zaman sivri uçlu dilini dudaklarına götürüyordu.

“Ama eminim ki,” diye lafa girdi, “Bu, diğerleri için pek ilgi çekici değildir. Çok sıkıcı! Sürekli aptallıklar yapma Jim yoksa eve gitmek zorunda kalırız.”

Jim gözlerini kısıp Josephine’e baktı. Onun sesinden nefret ediyordu. Josephine bir süre Jim’i gözetledi. Sonra bir sigara alıp dudaklarının arasına götürdü. Robert da ikisini izliyordu.

Josephine sigarasını tekrar dudaklarından çekip:

“Bay Sisson, bize biraz kendinizden bahsedin,” dedi. “Londra’da olmak nasıl bir duygu?”

“Londra’yı sevdim,” dedi Aaron.

Nerede yaşıyordu? Bloomsbury’de. Çevresi geniş miydi? Hayır, sadece orkestradan bir tanıdığı vardı. Bu işi nasıl bulmuştu? Bir aracı sayesinde, vs. vs.

“Madenciler hakkında ne düşünüyorsun?” dedi Jim birden konuyu değiştirerek.

“Ben mi?” dedi Sisson. “Ben bir şey düşünmüyorum.”

“Hükümete karşı ayaklanmaları gerektiğini düşünüyor musun?”

“Ne için?”

“Kamulaştırma.”

“Belki bir gün.”

“Sence savaşırılar mı?”

“Savaş?”

“Evet.”

Aaron oturduğu yerden gülüyordu.

“Savaşacak ne var ki?”

“Her şey! Savaşmayacak ne var ki?” diye araya girdi Josephine. “Özgürlük için, hürriyet için, bu rezil sistemden kaçma şansı için. Bunlar için savaşılmaz mı?”

Aaron gülüyor, yavaşça başını sallıyordu.

“Yok,” dedi, “İşçilerin ne yapacağını bana sormayın. Daha yeni terk ettim o hayatı. Tek yaptıkları eften püften kusurlar bulmak.”

“Peki, hareket etmeyecekler mi?” dedi Josephine.

“Hareket? Nasıl hareket?”

“Hükümete isyan etmek, kontrolü kendi ellerine almak gibi,” dedi Josephine.

“Belki bir gün yaparlar,” dedi Aaron kayıtsızca.

“Keşke yapsalar!” dedi Josephine. “Kanlı bir devrim yapsalar ne kadar sevinirim.”

Şimdi herkes Josephine’e bakıyordu. Siyah kaşları seğiriyor, siyah-gümüş elbisesinin içinde genç bir felaketin simgesi gibi duruyordu.

“Kanlı mı olmak zorunda?” diye sordu Robert.

“Tabii. Kanserli devrimlere inanmıyorum ben,” dedi Josephine. “Ne kadar sevinirdim. En önde elimde kırmızı bayrakla ben giderdim.”

“Eğlenceli olurdu,” dedi Tanny.

“Evet!” diye haykırdı Josephine.

“Josey, tatlım!” diye bağırdı Julia. Tam bir Bolşevik’sin sen de! Kanlı bir devrim korkutucu olur.”

“Hayır,” dedi Josephine. “Çok güzel olur.”

“Bence de,” dedi Jim kibarca. “Strand Caddesi’nin sonunda makineli tüfekleri görebilsek! Hayatımızın en gü-

zel günü olmaz mıydı?”

Clariss kalın sesiyle güldü: “Hepimiz Bolşevik olduk, yaşasın.”

“Ölsem de umurumda olmaz. Seve seve savaşırdım,” dedi Josephine.

“Ama Josephine,” dedi Robert, “Sence savaşta yeteri kadar kan görmedik mi? Bütün bu kavgalar saçma ve gereksiz değil mi?”

“Ama iç savaş farklı bir durum. Almanlarla savaşmak benim için de saçma. Ama iç savaş daha farklı bir durum.”

“Doğru, farklı olurdu,” dedi Jim. “Tek farkı daha kötü olması,” dedi Robert.

“Hayır, katılmıyorum,” diye karşı çıktı Josephine. “İç savaşta bir şeyleri değiştirdiğinin farkında olursun.”

“Lordlar kamarasını güçten indiririz,” dedi Lilly.

“Evet,” diye haykırdı Josephine. “Siz de nefret etmiyor musunuz? Başımızdaki lordlardan, Londra’dan, İngiltere’den, Amerika’dan? Hepsinden nefret etmiyor musunuz?”

“Onları ben de sevmiyorum. Ama nefretim o kadar şiddetli değil. Sadece bıktım onlardan,” dedi Lilly.

“Evet,” dedi Aaron birden sandalyesini sallayarak.

Lilly ve Aaron birbirlerini onaylar şekilde bakiştılar. “Yine de,” dedi Tanny, “Elbet bir gün bu pislik başımızdan gidecek.”

“Evet,” diye ağır ağır konuşmaya başladı Clariss. “Bu pislikleri temizlemeye ben de varım. İktidarı indirmeye ben de varım. Ama iktidar başımızdayken de merkezi ısıtma ve iyi yemekler istiyorum.”

“Yemeğe gelebilir miyim?” diye sordu hemen Jim.

“Tabii ki. Yöresel yemeklerden tatmış olursun.”

“Nerede kalıyorsun?”

“Amersham’da, buraya uzak biraz.”

“Amersham mı? Nerede orası?”

“Haritadan bakarsan kolayca bulursun.”

Geçici bir sessizlik oldu. Jim yüklüğe yaslanarak bir dikişte içkisini bitirdi. Uzun, güçlü, askeri bir vücudu vardı. Yüzü, kel alnı ve kısa, saman sarısı bıyığı yüzünden garipti.

Aaron Sisson farkında olmadan Jim’i izliyordu.

“Hey, Aaron!” dedi Jim. “İçkin var mı?”

Aaron başını sallayınca Jim ısrar etmedi. Zaten içki azalmıştı.

“Sen aşka inanıyorsun, değil mi?” diye sordu Jim. Aaron’ın yanına gelmiş, sırtıyordu.

“Aşk!” dedi Aaron.”Aşk! diyor.” Odadakilere doğru pis pis sırtan Jim’le dalga geçiyordu. “Ne olmuş aşka?” diye sordu.

“Aşk hayattır! Hayatın ta kendisidir,” dedi Jim heyecanla.

“Aşk bir günahtır, alkol gibi,” dedi Lilly.

“Ne? Günah mı!” dedi Jim. “Belki sana göre öyledir, ben daha gençim.”

“Asıl sana daha fazla günah,” dedi Lilly.

“Aşk hayattır! Hayattır!” diye ısrar etti Jim. “Öyle değil mi?” Clariss’e dönmüştü.

“Tabii, öyledir,” dedi Clariss ilgisizce.

“Hadi yazalım o zaman,” dedi Lilly. Jim mavi bir kalem buldu ve şöminenin rafının üstündeki mermere büyük harflerle yazdı: AŞK HAYATTIR!

Julia birden ayağa kalkıp kollarını savurdu. “Ben aşktan nefret ederim. Nefret ederim,” diye karşı çıktı.

Jim, Julia’yı küçümseyerek izliyordu.

“Şuna bak!” dedi. “Aşktan nefret eden Lesbia’ya bak.”

“Hayır, ama belki aşk bir hastalıktır. Belki hepimiz yanılıyoruz ve doğru şekilde sevemiyoruz,” diye araya girdi Josephine.

“Öyle olmaz,” dedi Jim. “Ben aşkın ne olduğunu bi-

liyorum. Üzerine çok düşündüm. Aşk, ruhun oksijenidir.”

“Hadi onu da yazalım,” dedi Lilly.

AŞK, RUHUN OKSİJENİDİR. Jim bu cümleyi de yazıp mermere baktı.

“Doğru oldu,” dedi. “Gayet doğru. Sevdiğin zaman ruhun nefes alır. Nefes almazsan boğulursun.”

“Peki, nefesini dışarı vermek?” dedi Robert. Nefesini vermezsen yine boğulursun.”

“Haklısın, Yalancı Kaplumbağa,” dedi Jim kötü kötü.

“Nefesini vermek kanlı bir devrimdir,” dedi Lilly.

“Sözü gediğine oturtun,” dedi Jim ciddiyetle.

“Hadi yazalım o zaman,” dedi Lilly. Mavi kalemi aldı:
SEVDİĞİN ZAMAN RUHUN NEFES ALIR—NEFESİNİ
VERDİĞİN ZAMAN KANLI BİR DEVRİM OLUR.

“Jim, ben diyorum ki,” diye söze başladı Lilly. “Nefes almak için kendini yırtıyor olman lazım.”

“Zekilik taslama. Hepsini düşündüm ben,” dedi Jim. “Âşık olduğum zaman içime enerji akın ediyor. Enerjiyle dolduğumu hissedebiliyorum, burada!” Parmağıyla midelerini göstermişti. “Bu, ruhun genişlemesidir. Yeteri kadar enerji alamazsam öleceğim ve bunu gayet iyi biliyorum.”

Son kelimelerini hızla ve umutsuzlukla bağırarak söylemişti. “Benim tek bildiğim,” dedi Tanny, “Ölüyormuş gibi görünmüyorsun.”

“Ölüyorum. Ölüyorum.” Jim ısrarlıydı. “Ölüyorum ben. Çok fazla yaşamam artık.”

“Belki aşktan boğuluyorsundur,” dedi Robert. “Belki çok nefes almışsındır ve dışarı nasıl vereceğini bilemiyor-sundur. Belki ruhun tutulmuştur.”

“Sen tam bir genç domuzun tekisin,” dedi Jim.

“Senin yaşındayken bile nasıl konuşulacağını biliyordum,” diye yanıtladı Robert. Jim etrafına baktı. Sonra Aaron Sisson’a dönerek: “Sen ne düşünüyorsun?” diye sordu. Aaron gülerek başını salladı. “Ben mi?” dedi.

Ama Jim, adamın cevap vermesini beklemedi.

“Yeter bu kadar,” dedi Tanny birden sinirle. “Hepiniz aptalsınız. Hem saat geç oldu.”

“O!” dedi Jim, ayağa kalkıp korkutucu bir şekilde Clariss’i göstererek. “Aşk işte o. Ve Bay Sisson da işçi halk. Umudumuz bu ikisindedir.” Bayan Browning’i kastettikten sonra şimdi Aaron Sisson’ı parmağıyla göstermişti.

“Ne kadar ilgi çekici. Kişileştirme örneği olmayalı uzun zaman olmuştu. Galiba siz hiç böyle bir durumda bulunmadınız?” dedi Clariss, Aaron’a dönerek.

“Hayır, olmadım sanırım,” diye yanıtladı flütçü.

“Umarım kişileştirme doğru terimdir. *Alegori* oluyor yanılmıyorsam.” Clariss, Robert’a seslenmişti. “Ya da kısırdan hisse,” diye yanıtladı genç teğmen.

“Görüşürüz,” dedi Tanny. “Ben çok sıkıldım.”

“Öyle mi?” dedi Jim sırtarak. “Güle güle! Bir dahaki sefere daha iyi olur.”

“Metroyu kullanacaksak şık görünmemiz lazım,” dedi Robert.

Grup yağmurun altında dar sokaklardan geçerek Embankment İstasyonu’na vardı. Robert, Julia ve Clariss batıya, Lilly ve karısı Hampstead’e, Josephine ve Aaron Sisson da Bloomsbury’ye gidecekti.

“Bay Sisson’ın seni kapıya kadar bırakacağını düşünüyorum, Josephine,” dedi Robert merdivenlerde. “Sana yakın oturuyor.”

“Hiç gerek yok,” dedi Josephine.

Kuzeye gidecek dört kişi metronun bir alt katına indi. Biraz daha geç gelselerdi başka tren bulamazlardı. İstasyonun yarısı terk edilmişti, suçlularla, bağırıp duran ayyaşlarla doluydu. Londra’nın bu iç kısımlarında gece yarısından sonra her şey korkunç ve tuhaftı.

“Londra’dan nefret ediyorum,” dedi Tanny.

Tanny yarı Norveçliydi. Lilly ile evlenmeden önce ha-

yatının çoğunu Norveç'te geçirmişti.

“Ben de,” dedi Josephine. “Ama para kazanmak istiyorsan Londra’da kalman gerekiyor. Keşke Paris’e geri dönebilsem.

Ama Fransa’da yapabileceğim hiçbir şey yok. Siz köye ne zaman dönüyorsunuz?

“Cuma,” dedi Lilly.

“Ne güzel! Sen Norveç’e ne zaman döneceksin Tanny?” “Bir ay içinde,” dedi Tanny.

“Çok mutlusundur herhalde.”

“Evet, sonunda İngiltere’den kurtuluyorum.”

“Anlıyorum. Ben de öyle hissediyorum. Burada her şey çok kötü, Londra hem çok sıkıcı hem iç karartıcı.”

Trene bindiler. Sarhoşlar hâlâ deli gibi bağırıyorlardı, bazıları uyumuştı, askerler şarkı söylüyorlardı.

“Gerçekten Jim ile nişanı bozdunuz mu?” diye sordu Tanny tiz sesiyle. “Evet, artık Jim’e katlanamıyorum,” dedi Josephine. “Çekilmez birisi ve galiba histeri hastası.”

“Ve bencil,” diye tamamladı Tanny. “Evet, çok bencil,” dedi Josephine.

“Hampstead’de öğle yemeğine gelsene,” dedi Lilly, Aaron’a.

“Gelirim, teşekkür ederim,” dedi Aaron.

Lilly hemen bir kâğıda adresi yazdı. Hızlı ve yorgun gece treni yoluna devam edecekti. Aaron ve Josephine tren değiştirmek için indiler.

KARANLIK MEYDAN

Bir pazar akşamı Josephine, Aaron Sisson'ı Soho'da bir restorana akşam yemeğine davet etmişti. Köşede bir masaya oturmuşlar, bir şişe Burgonya şarabı eşliğinde Josephine, Aaron'ın hayat hikâyesini dinliyordu.

Aaron'ın babası kuyucuydu, iyi para kazanıyordu ama Aaron henüz dört yaşındayken kuyudan düşerek ölmüştü. Dul kalan annesi de bir dükkân açmıştı. Aaron tek çocuktu. Annesinin dükkânda işleri iyiydi. Tek oğlunun öğretmen olmasını istiyordu. Aaron üç yıl stajyerlik yapmış, sonra birden madencilik işine soyunmuştu.

“Ama neden?” diye sordu Josephine.

“Kelimelerle anlatılacak bir şey değil. İçimden öyle yapmak gelmişti.”

Zeki hatta karmaşık denebilecek nitelikte ilginç bir zihni vardı ve bu yüzden eğitimi reddetmişti. Bilerek aksanlı konuşuyordu. Kişileştirmenin, alegorinin ne olduğunu gayet iyi biliyordu. Ama bilmiyormuş gibi davranmayı tercih ediyordu.

Josephine kantarcı başının ne olduğunu da öğrenmişti. Josephine, Aaron'ın karısı hakkında da sorular sormuştu fakat bir hancının kızı olduğundan ve kolayca hasta olabildiğinden başka bir şey öğrenememişti.

“Peki, para gönderiyor musun ona?” diye sordu.

“Evet,” dedi Aaron. “Ev benim üzerime. Bankadaki hesabımdan da her hafta düzenli olarak çok miktarda alıyor. Annem öldüğünde yüz bin sterlinin üzerinde para bırakmıştı bana.

“Böyle sorular sormam seni rahatsız etmiyor, değil mi?” dedi Josephine.

“Hiç sorun değil,” dedi Aaron gülerek.

Aaron, kibar bir beyefendi gibi davranıyor ama Josephine ile arasındaki mesafeyi koruyordu. Bazı yönleriyle Josephine’e Robert’ı andırmıştı: sarışın, dik durabilen, vücudu yapılı, genç ve sıradan bir İngiliz erkeği. Ama kendisini uzak tutması yönüyle Robert’dan ayrılıyordu. Josephine’e karşı ilgisiz davranıyordu, aslında her şeye karşı ilgisizdi. Yine de çok güzel gülümsüyordu.

“Neden karını ve çocuklarını terk ettiğini söylemeyecek misin? Onları sevmiyor muydun?”

Aaron, kızın garip, yuvarlak, gölgeli burnuna baktı. Josephine koyu siyah saçlarını kısa kestirmiş ve kulaklarının arkasında toplamıştı.

“Karımı neden terk ettim?” dedi Aaron. “Belirli bir sebebi yok. Ben olmadan da idare edebilirler.”

Josephine, Aaron’ın yüzüne bakıyordu. Gözlerinde dış dünyaya yabancı gergin bakışlar, genç yüzünün arkasında acı çeken bir insan vardı. “Ama bir sebebi olmadan iki küçük kızını bırakamazsın...”

“Evet bırakırım. Bir sebebi yok. Sadece özgür olmak, temiz bir sayfadan başlamak istedim.”

“Âşık olmak mı istedin?” diye sordu hemen Josephine.

“Hayır, sadece sorumluluklarımdan kurtulmak istedim. Ne istediğimi ben de bilmiyorum. Nereden bileyim?”

“Ama bilmelisin: özellikle diğer insanların zarar görme ihtimali varsa,” dedi Josephine.

“Aman! Hepsinden sıkıldım. Şimdi eve geri dönersem sevmek, ilgilenmek, bir şeyler yapmak zorunda kalacağım. Zorunda...”

“Belki karının sana verebileceğinden daha fazlasını istedin,” dedi Josephine.

“Belki daha azını. Karım kendisini beni sevdiğine inandırmış, beni asla bırakmaz.”

“Hiç mi sevmedin onu?” diye sordu Josephine.

“Sevdim, ve başka birisini asla sevmeyeceğim. Bir daha âşık olmak istersem de bana lanet olsun. Karıma veya başka birisine. O kadar. İçimde hiç sevgi yokken başkalarıyla ilgilenmek istemiyorum. İlgilenmek, sevmek zorunda olmak istemiyorum.”

Önlüklü şişman Fransız garson gelmişti. Josephine garsonun tabakları ve boş şişeyi almasına müsaade etti.

“Biraz daha şarap iç,” dedi Aaron’a.

Ama Aaron içmedi. Josephine, Aaron’ı etrafına karşı tamamen ilgisiz olduğu için sevmiştir. Fransız garsonlar, yabancı yemekler... Aaron bunları hızlı, cana yakın bakışlarıyla fark etmiş ama oralı bile olmamıştır. Josephine, Aaron’ın mesafeli tavrını kırmak istiyordu. Ona biraz gücenmiştir.

Kahve ve konyak sipariş etti.

“Peki, her şeyden mi kaçmak istiyorsun? Bazen ben de kendimi kaybolmuş ve çok yalnız hissediyorum. Ama duygusal anlamda yalnız değil çünkü erkekler sürekli beni sevdiklerini söylüyorlar. Yine de bir nedenden ötürü hayatım yalnız geçiyor.”

“Hiç akraban yok mu?” diye sordu Aaron.

“Hayır, annem öldü. Amerika’daki teyzelerim ve kuzenlerim dışında hiç kimse yok. Onları bir gün mutlaka görürüm ama buradayken bir işe yaramıyorlar.

“Neden evlenmiyorsun?” diye sordu Aaron. “Kaç yaşındasın?”

“Yirmi beş. Sen kaç yaşındasın?”

“Otuz üç”.

“Kaç yaşında olduğunun pek önemi yok. Neden evlenmediğimi ben de bilmiyorum. Para kazanmak zorunda olmaktan nefret ediyorum ama çalışmaya devam ediyorum, işimi de seviyorum.”

“Ne iş yapıyorsun şimdi?”

“Yeni bir oyun için dekor çiziyorum, eğlenceli bir oyun bu seferki. Ama çoğu zaman ne olacağımı merak ediyorum.”

“Nasıl yani?”

Josephine kendini küçümsenmiş gibi hissetmişti.

“Ne olacağım ben? Hiç bilmiyorum. Benim ne olacağım başkaları için fark etmez zaten.”

“Kim bir şeyler olabilmiş ki? Sadece ölene kadar yaşıyoruz. Sen ne istiyorsun?”

“Sürekli evlenip doğru şeyi yaptığımdan emin olmak istediğimi söylüyorum. Ama hiç bilmiyorum. Bazen çok korkuyorum, sanki o an ölecekmişim gibi. Nereye varacağını bilmeden öylesine yaşamaya devam ediyorum.”

“Kendine çok yüklenmemelisin,” dedi Aaron. “Rahat bırak kendini, ne olursa olsun.”

“Ama yüklenmeliyim,” dedi Josephine. “Düşünmeliyim, bilmeliyim..,”

“Öyle yapmak zorunda değilsin,” dedi Aaron.

“Ama nasıl?” dedi Josephine. Birden mutsuzca gülmeğe başlamıştı. Sonra bir sigara yaktı.

“Hayır,” dedi. “Aslında en çok istediğim şey dünyanın sona ermesi. Keşke dünyanın sonu gelse.”

Aaron gülerek konyağını bitirdi. “Keşkelerle olmuyor,” dedi.

“Evet, işin kötü tarafı da o. Sürekli dönmeye devam ediyor. Hiç bazen delireceğini düşündün mü?” Aaron, Josephine’e bakarak başını salladı.

“Görüyorsun, beni kaygılandırmıyor,” dedi. “Kendi gemimi batırmayayım, yeter.”

“Ama mutlu musun?” diye haykırdı Josephine.

“Tek başıma olmayı seviyorum. Duygudaş olmaktan, ilgilenmekten, bunları yapmaya zorlanmaktan nefret ediyorum. Sadece yalnız kalmak istiyorum.”

“Seni misafir eden kadına karşı hiç nazik değilsin,”

dedi Josephine acı acı gülerek.

“Öyle demek istemedim, aramızda bir sorun yok,” dedi Aaron. “Sen anladın ne demek istediğimi.”

“Yalnızken sıkılmıyor musun? Bazen yalnız kaldığımda bir hiç olduğumu düşünüyorum. Tamamen bir hiç olduğumu düşünüyorum.” Aaron başını salladı.

“Hayır,” dedi. “Hayır. Sadece yalnız kalmak istiyorum.”

“Hiç kimseyle hiçbir şey yapmak istemiyor musun?” diye sordu Josephine. “Hayır.”

Josephine bir süre Aaron’ı izledi, sonra kahkaha atmaya başladı. “Kusura bakma ama biraz komiksin,” dedi.

“Önemli değil. Bana da Jim Bricknell çok komik geliyor.”

“Jim mi? Aslında öyle değildir. İçine kapanık, bencil ve histeriktir o. Bir süre birlikte zaman geçirince komik gelmemeye başlıyor.”

“Ben sadece gördüğümü söyledim,” dedi Aaron. “Gerçi ikiniz de kanlı bir devrim istiyorsunuz ama.”

“Evet. Ama devrim olursa Jim buralarda olmaz.”

“Sen olur musun?”

“Evet, ben kaçmam. Devrimde rol almak için her şeyi yaparım. Büyük bir ayaklanma ve sonrasındaki karanlık için her şeyimi veririm.”

“Belki sen öldüğünde olur,” dedi Aaron.

“Ama her şeyi aynı haliyle bırakıp ölmek istemiyorum. Şu anki durumdan nefret ediyorum.”

“Neden peki?”

“Sen etmiyor musun?”

“Hayır, beni pek rahatsız etmiyor.”

“Ben yaşayamayacakmış gibi hissediyorum.”

“Pek öyle görünmüyor ama.”

“Sen de sürekli muhalefet oluyorsun!” dedi Josephine. “Lilly’yi sevdin mi? Onun hakkında ne düşünüyor-

sun?”

“İyi birisine benziyor,” dedi Aaron.

“Çok iyidir.”

“Evet, her işte parmağı var.”

“Aldığı ikramiyeleri de beğenmiyor,” dedi Josephine mayhoşça.

“Ne iş yapıyor?”

“Öykü ve oyun yazarı.”

“Çok para kazanıyor mu?”

“Çok sayılmaz. Kalkalım mı artık?” Josephine masadan kalktı. Garson paltosunu uzattı ve rüzgârlı karanlık geceye çıktılar. Atkısını boynuna doladı ve kısa, hızlı adımlarla yürümeye başladı. Josephine’de Paris’e ait bir şıklık, zarafet vardı, yürüyüşünde bile görülebiliyordu. Ama içten içe Kızılderili bir kadın gibi hızlı ve güçlü adımlarla yürümek istiyordu.

Aaron melon şapkasını kaşına kadar indirdi.

“Otobüsle mi gideceksin?” diye sordu Josephine yüksek sesle. Rüzgârdan birbirlerini zor duyuyorlardı.

“Yürümeyi tercih ederim.”

“Ben de.”

Tıkış tıkış otobüslerin kalktığı Charing Kavşağı’na geldiler. Doğuya doğru gittikçe Josephine’in topuklarının kaldırıma çarpma sesi duyuluyordu. Holborn’u ve müzeyi geçtiler. İkisi de tek kelime etmemişti.

Köşeye geldiklerinde Josephine Aaron’ın elini tuttu. “Bak,” dedi. “Daha fazla gelmene gerek yok, hiç uğraşma.”

“Rahatsız olmadığın takdirde seninle gelirim.”

“Hayır, ama neden zahmet ediyorsun?”

“Zahmet değil.”

Rüzgâra karşı yürümeye devam ettiler. Sonunda eski, güzel meydana geldiler. Karanlık ve terk edilmiş gibi görünüyordu; Londra’nın kalbini ele geçirmiş vahşi bir ka-

ranlık. Rüzgâr çıplak ağaçlara çarpıyor, meydan sanki unutulmuş bir diyarın vahşi ve karanlık bahçesiymiş gibi görünüyordu.

Josephine meydandaki bahçesinin kapısını anahtarıyla açtı ve arkasından kapattı.² “Rüzgâr ne kadar güzel!” dedi. “Biraz dinleyelim mi?”

Josephine, Aaron’ı çimlerden ve çalılardan geçirerek ortadaki büyük ağacın yanına götürdü. Banklardan birisine oturdular. Bir süre sessizce karanlığı izlediler. Yağmur âdeta rüzgârla düet yapıyordu. Korunmak için büyük ağaç gövdesine sığınıp yağmuru izlediler.

Çalıların ve uzun çitlerin arasında yağmurun dövdüğü cadde çok güzel görünüyordu. Meydandaki evler karanlık bir denizdeki falezler gibiydi. Ağaçların dalları sallanıyor, şarkılar söylüyordu.

Bir taksi köşeyi döndü ve durdu. Uzaktan büyük bir salonun ışıkları görünüyordu. Ama çok uzaktaydı. Aaron hareket etmeden geceyi izliyordu. Korkmuştu; Londra’nın karanlık kalbinde her şey çok kötü görünüyordu. Rüzgâr, çakıllarla dolu bir sahili döven dalgalar kadar kuvvetliydi. Taksinin farları etrafa göz atıp bu falezli sahilden ayrılmaya karar verdi. İleride, yolun karşı tarafından bir polis geçiyordu.

Bütün bunlar olurken Josephine sessizce ağlamıştı. Bazen burnunu çekip yüzünü siliyordu. Ama Aaron fark etmedi. Kendisi bile anca farkına varabilmişti. Yan yana oturmaya devam ettiler. Josephine’e göre yabancı adam çok durağan ve uzak ama çok etkileyici görünüyordu.

“Elini ver,” dedi Josephine hafifçe.

Aaron, Josephine’in elini sıcak avuçlarıyla tuttu. Josephine daha acı bir şekilde ağlamaya başlamıştı. Sonunda Aaron da bunu fark etti. “Neden ağlıyorsun?” diye sordu.

2. İngiltere’de, ortasında özel kişilere ait küçük bahçeler bulunan meydanlar vardır. (ç.n.)

“Bilmiyorum,” dedi Josephine, gerçekten de bilmiyordu.

Aaron başka bir şey demedi, sıcak avuçlarıyla Josephine’in soğuk ellerini tutuyordu.

“Beni aptal yerine koyma,” dedi Josephine. “Neden ağladığımı bilmiyorum.”

“Hiçbir sebep yokken de ağlayabilirsin,” dedi Aaron.

“Evet, ama çok anlamsız olmaz mı?” Aaron gülümsemi.

“Anlamsız!” dedi.

“Sen değişik bir adamsın,” dedi Josephine. Ama Aaron bu sözle ilgilenmemişti.

“Jim Bricknell ile evlenmeyi düşünüyor muydun?” diye sordu.

“Evet.”

“Kafamda canlandıramıyorum.”

“Neden ki?”

İkisi de boş boş Londra’nın gürültülü gecesini izliyordu. Geçmişin izleriyle dolu Bloomsbury Meydanı’nda hâlâ el eleydiler.

“Zaten evlenmemelisin,” dedi Aaron.

“Ama neden? Ben evlenmek istiyorum.”

“İsteddiğini sanıyorsun.”

“Gerçekten istiyorum.” Aaron başka bir şey söylemedi.

“Neden evlenmeyeyim ki?” diye ısrar etti Josephine.

“Bilmem,” dedi Aaron ve yine sessizliğe daldı.

“Hayatın asıl yüzünü biraz biliyorsun, değil mi?” dedi Aaron.

“Ben mi? Nasıl?”

“Öyle görünüyorsun.”

“Öyle mi? Kusura bakma. Hırçın biri gibi mi görünüyorum? Hayır, öyle değilim. Belki biraz biliyordumdur, Paris’te öğrenmişsem. Ama fazla değil. Neden sordun?”

“Düşünüyordum.”

“Ne demek istiyorsun? Ne düşünüyordun?”

“Hiç. Hiç.”

“Bu kadar sinir bozucu olma,” dedi Josephine.

Ama Aaron cevap vermeyince Josephine de sustu. El ele oturmaya devam ettiler. “Beni öpmeyecek misin?” diye sordu Josephine.

Aaron biraz bekledi, sonra kibarca biraz dalga geçen, biraz kınayan bir sesle: “Yok,” dedi.

“Neden?”

“İstemiyorum.”

“Neden?”

Aaron güldü ama cevap vermedi.

Josephine bir süre kıpırdamadan durdu. Ağlaması geçmişti. Bazen yağmurun çarptığı yüzü karanlıkta aksi ve inatçı görünüyordu. Elini çekti ve ayağa kalktı.

“İçeri giriyorum,” dedi.

“Kızmadın, değil mi?” diye sordu Aaron.

“Hayır. Neden?”

Oturdukları yerden karanlığa doğru yürümeye başladılar. “Merak ettim.”

Josephine uzun adımlarla yürüyordu. Sonra dönüp: “Evet, bence yaptığın hakaret sayılır.”

“Hayır,” dedi. “Sayılmaz. Sayılmaz.” Josephine’i bahçe kapısına kadar takip etti.

Josephine anahtarla bahçeye girip ev kapısına kadar yürüdü. “İyi geceler,” dedi arkasını dönüp Aaron’ın ellerini tutarak.

“Akşam yemeğine ya da öğle yemeğine gelecek misin? Ne zaman yiyelim?” diye sordu Aaron.

“Kesin bir şey söyleyemem, şu sıralar çok işim var. Ben sana haber veririm.”

Polis el fenerini Aaron ile Josephine’in üzerine tuttu.

“Tamam,” dedi Aaron bir adım geri gelerek. Josephine de hemen kapıyı açıp içeri girdi.

KARIN BOŞLUĞUNA BİR YUMRUK

Lillyler, Hampshire’da küçük bir evde kalıyorlardı. Evleri güzel sayılırdı. Biraz fakirdiler. Lilly kısa boylu, esmer, ince, hızlı bir adamdı. Karısı güçlü ve açık tenliydi. Robert ve Julia’yı birkaç yıldır tanıyorlardı. Josephine ve Jim ile yeni tanışmışlardı.

Bir bahar sabahı Lilly’ye bir telgraf geldi: “Size geliyorum—saat 4:30—Bricknell.” Lilly şaşırmişti. Jim için boş odayı hazırladılar. Saat dörtte Lilly tren istasyonuna gitti. Birkaç dakika gecikmişti. İstasyon merdivenlerinden sarkan uzun ve şık Jim’i gördü. Jim orduda bir subaydı, terzisiyle birlikte giyimine saatler harcardı. Ama klasik asker mantığında birisi değildi, sosyalistti. Sözde devrimci sosyalistlerden.

“Delikanlı!” dedi Lilly’yi gördüğünde. “Kızmadın umarım.”

“Hayır. Bırak çantayı taşıyayım.” Jim bir sırt çantası ve bir el çantasıyla gelmişti.

“Bu sabah aklıma çok parlak bir fikir geldi,” dedi Jim. “Anladım ki İngiltere’de beni kurtarabilecek bir adam varsa eğer o da sensin.”

“Neyden kurtaracağım seni?” diye sordu Lilly, biraz bozulmuştu.

“Ne?” dedi Jim. Durdu, kısa adama sırtıtmaya başladı. Lilly şaşırmişti, ama bir şekilde kurtarıcı olduğuna da inanıyordu. İki adam ağır adımlarla evin yolunu tuttular. Bahçe kapısına geldiklerinde Tanny de kapıdaydı. “Seni görmek ne güzel? Nasılsın, iyi misin?”

“Harikayım,” dedi Jim sırtarak. “Beni ağırlamanıza çok memnun oldum.”

“Lafı bile olmaz.”

Jim sırt çantasını kanepeye bıraktı. “Biraz yemek getirdim,” dedi.

“Öyle mi? Ne kadar düşüncelisin. Burada hafta sonları dışında pek çeşit bulamıyoruz,” dedi Tanny. Jim çantasından yarım kilo sosis ve bir kap balık püresi çıkardı.

“Sosisler ne güzel,” dedi Tanny. “Akşam yemekte yeriz, balığı da şimdi çayla hazırlarım. Duş almak istersen...”

Ama Jim çoktan çantasını açmış, paltosunu çıkarıp eski bir ceket giymişti. “Teşekkür ederim,” dedi.

Çay demlendiğinde masaya oturdular.

“Hiç beklemiyorduk, iyi ettin ama,” dedi Tanny.

“Balık çok güzel,” dedi Jim. İştahla yiyordu.

“Herkes nasıl?” diye sordu Tanny.

“İyiler. Julia, Cyril Scott’ın yanına gitti. O adamı hiç çekemiyorum, siz?”

“Bence iyi birisi,” dedi Tanny. “Robert neler yapıyor?”

“Josephine’i deneyecek galiba.”

“Gerçekten mi? Âşık mı ona? Ben demiştim. Josephine de onu seviyor, değil mi?” dedi Tanny.

“Muhtemelen,” dedi Jim.

“Kıskandın galiba,” dedi Tanny gülerek.

“Ben mi?” Jim başını salladı. “Hiç de bile! Josephine’in hayatına devam etmesine sevinirim.”

“Sen neler yapıyorsun?”

“Birkaç gündür karımla kalıyorum.”

“Gerçekten mi? İnanamıyorum.”

Jim’in boşandığı Fransız bir karısı, iki tane çocuğu vardı. Şimdi tekrar karısıyla görüşüyordu. Artık ilişkileri tamamen arkadaşçaydı. Jim pek konuşmuyordu. Yüzündeki bakışları, kurtça sırtışı ve kurtarılmak için rica etmesi Tanny’yi heyecanlandırmıştı.

Çaydan sonra Jim telgraf çekmek isteyince Lilly onu postaneye götürdü. Telgraflar Jim’in hayatı için çok önem-

lydi. Sürekli bir yerlerden randevu almak, ani ziyaretler yapmak zorundaydı. Yoksa kendisini boşlukta hissediyordu. Lilly ile sosyal reformlar hakkında konuştular. Jim'in işi aslında göstermelik bir işti. Zamanının çoğunu kararsızca işler yaparak, çeşitli toplantılara giderek, zamparalık yaparak, gözyaşı dökerek geçiriyordu.

Lilly, Jim'in nasıl bir kurtarılcı isteyeceğini merak ediyordu. Elinden gelenin en iyisini yapmaya kararlıydı. Akşam yemeğinden sonra üçü sıcacık mutfak ateşinin etrafına oturdu.

“Gerçekten dünyaya ne olacağını düşünüyorsun?” Lilly laf arasında Jim'e sormuştu.

“Ne?” dedi Jim. “Bence büyük bir şey geliyor.”

“Nereden?”

“İrlanda'ya dikkat et. Bir de Japonya'ya. Onlar dünyanın kutupları,” dedi Jim.

“Ben Rusya ve Amerika sanıyordum,” dedi Lilly.

“Nasıl? Ne? Rusya ve Amerika mı? Onlar İrlanda ve Japonya'ya bağlıdır. Biliyorum. Önceden görüyorum ben. İrlanda bu tarafta, Japonya da öbür tarafta. İkisi belirleyecek dünyanın kaderini.”

“Bence pek olası değil,” dedi Lilly.

“Bence de pek olası değil ama önceden gördüm ben.”

“Nasıl gördün?”

“Tarif edemem.”

“Ama sen Japonları pek sevmezdin?” diye sordu Lilly.

“Sevmez miyim? Sevmez miyim?” dedi Jim. “Nasıl yani, sence harika değiller mi?”

“Hayır. Bence Japonlar hiç hoş değil.”

“Bence dünyanın kurtuluşu onların elinde.”

“Ne kurtuluş ama,” dedi Lilly. “Bence Japonlar hiç de öyle kurtarıcı meleklerle benzemiyor.”

“Öyle mi? Çok komiksin. Nedenmiş?”

“Bir baksana onlara. Rus-Japon Savaşını görmüş bir

Rus doktor tanıyorum. Biraz kafayı yemiş gerçi. Dedi ki Japonların siperlere koşarak saldırdığını görmüş. Ellerindeki her şeyi fırlatıp kendilerini Rus ateşine atmışlar. Akın akın ölüyorlarmış. Ama siperlere varan Japonlar çıplak elleriyle Ruslara saldırmış, yüzlerini parçalayıp boğazlarını ısırılmışlar, kemiklerine kadar yüzlerini soymuşlar. Doktor da o gün delirmiş zaten. Dedi ki yaralıların hali berbatmış. Yüzleri yırtılmış, boğazları ezilmiş. Ölü Japonların da dişlerinde et parçaları varmış. Ne kadarı doğru Tanrı bilir. Ama Japonların, doktorun üzerinde bıraktığı izlenim böyle. Adam o sahne karşısında keçileri kaçırmış.”

Jim, Lilly’yi izliyor, anlattıklarından memnun olmuş gibi gülüyordu. “İnanmam, gerçekten mi?” dedi.

“Melekten çok şeytan oldukları kesin,” dedi Lilly.

“Hadi ama Rawdon, sen hep abartırsın,” dedi Tanny.

“Belki,” dedi Lilly.

“Bence Japonlar etkileyici insanlar, etkileyiciler. Çok hızlılar ve içlerinde büyük bir güç var,” dedi Tanny.

“Öyleler,” dedi Jim, Tanny’ye gülümseyerek.

“Bir Japon âşık çok şahane olurdu,” dedi Tanny tereddütle gülerek.

“Öyle olurdu,” dedi Jim gözlerini kısarak.

“Sıradan İngilizlerden sen de benim kadar nefret ediyor musun?” diye sordu Tanny.

“Hepsinden! Hepsinden nefret ediyorum!” dedi Jim yürekten, sırtarak.

“Hep erdemli olmaktan bahsediyorlar. Ama onlardan daha günahkâr, daha kötü bir millet olamaz,” dedi Tanny.

“Bence de,” dedi Jim.

“Ama sen de İngiliz’sin,” dedi Lilly Jim’e.

“Hayır, ben İrlandalıyım. Ailem İrlandalı. Annemin asıl soyadı *Fitzpatrik*.³

“Ama sen İngiltere’de yaşıyorsun.”

3. Köklü bir İrlanda soy ismi olan *Mac GiollaPhádraig*’in İngilizce hali. (ç.n.)

“Çünkü İrlanda’ya gitmeye izin vermiyorlar.”

Sohbetin konusu değişiyordu. Jim birasını bitirdi ve yatmaya karar verdiler. Jim biraz çakırkef olmuştu, sırtıyordu. Odasına götürmek için peynir ekmek istedi.

“Acıktın mı?” diye sordu Lilly. Şaşırmıştı çünkü Jim yemekte çok fazla yemişti.

“Hayır, ekmek nerede?” Ekmeğin yarısını kesti. Evde peynir kalmamıştı.

“Ekmek yeter,” dedi.

“Otur, burada ye. Kakao da sürersin ekmeğe,” dedi Tanny. “Şimdi yemeyeceğim, gece acıkırsam diye odamda dursun.”

“Gece ekmek mi yiyorsun?” diye sordu Lilly.

“Evet.”

“Ne garip.”

Ev karanlığa gömüldü. Lilly ailesi sessizce uyuyordu. Jim uyandı, ekmeği yiyip tekrar yattı. Sabah, şafak vakti kalkıp aşağı inmişti. Lilly, Jim’in sesine uyandı. Temizlikçi kadının geldiğini, Jim ile konuştuğunu duydu. Saat henüz yedi olmamasına rağmen misafirine bakmak için kalktı. Aşağı inene kadar Jim tekrar odasına çıkmıştı.

Lilly aşağı indiğinde Bayan Short mutfakta temizlik yapıyordu.

“Diğer beyefendi buradaydı, efendim,” dedi Bayan Short. “Bana ekmek ile tereyağının yerini sordu, ben de bir dilim keseyim dedim. Ama bana bırakmadı. Ben de bıçak verdim, kendisi kesti.”

Kahvaltı hazırlandığında Lilly: “Bricknell, neden bu kadar çok ekmek yiyorsun?”

“Doymam lazım. Şu lanet savaşta o kadar çok aç kaldım ki.”

“Ama sadece ekmek yemek seni doyurmaz ki.”

“Mideye uğraşması için bir şeyler vermek lazım. Mide meşgul olduğu sürece sinirlerine dokunamaz,” dedi Jim.

“Ama mideni sürekli dolu tutman gerekmez.”

“Gerekir dostum. Gerekir. Sert kalması lazım. Yoksa ölürüm. Diyorum ya zaten ölüyorum ben. Bırak da içime biraz ekmek girsin.”

“Ekmek pek işe yaramaz bence.”

Kahvaltı boyunca Jim dünyanın geleceğinden konuştu.

“Bence İsa doğmuş en büyük insandır,” dedi, “Öyle de kalacaktır.”

“Sonsuza kadar çarmıhlar mı olacak yani?” dedi Lilly.

“Ne? Neden olmasın?”

“Artık vadesi doluyor bence.”

“Sence sevgi ve fedakârlık en güzel şeyler değil mi?” diye sordu Jim domuz pastırmasını yerken.

“Ne tür bir sevgi ve fedakârlık olduğuna göre değişir,” dedi Lilly. “Her şeye kadir bir Tanrı’ya gerçekten inanıyorsam eğer, o zaman fedakârlıkta bulunabilirim. Fedakârlıktan kastım, kişisel çıkarlarımı bırakıp Tanrı’nın istekleri doğrultusunda yaşarım. Ama Tanrı’nın tamamen sevgiyle dolu olduğunu söyleme bana.”

“Bence öyle. Sadece sevgi,” dedi Jim. “Bence en büyük zevk insanın kendisini sevgi için feda etmesidir.”

“Sevdiği kişi için demek istedin,” dedi Tanny.

“Hayır. Bir kişiyi sevmekten bahsetmiyorum. Sadece sevgiden, aşktan bahsediyorum. Ben kendimi aşka adadım. Bir insanın yapabileceği en büyük şeydir bu.”

“Ama kendini soyut bir kavrama adayamazsın,” dedi Tanny.

“Aslında yaptığın tam olarak budur. Güzelliği de o ya işte. Aşk kavramını kimin temsil ettiği fark etmez. İsa, aşkın kavramıdır,” dedi Jim.

“Hayır!” dedi Tanny. “Aşk daha kişisel olmalı. Sevdiğin birisi olmalı, kavramsal olarak aşkın kendisi değil. Kendini soyut bir şeye adayamazsın.”

“Senin aşkından ve İsa’ndan nefret ediyorum,” dedi Lilly, “Tamamen rezillik.” “Doğmuş en büyük insan,” dedi Jim.

“Hayır. Bilerek ihanete uğrayan birisi. Hayır, bence aptallık. Görmüyor musun, asıl taptığınız şey Yehuda’nın yaptıklarıdır. Gerçek kahraman Yehuda’dır. O olmasaydı, bugün İsa’yı hatırlayan bir kişi bile olmazdı.”

“Evet,” dedi Jim. “Yehuda’nın ihaneti kaçınılmazdı. Yehuda, havarilerin en iyilerindendi, İsa da bunu biliyordu ve bence İsa, Yehuda’yı seviyordu.”

“İsa kesinlikle Yehuda’ya ihanet etmesini söylemiştir,” dedi Tanny. Jim, Lilly’ye sırtarak baktı.

“O zaman iyi bir düzen kurmuş. Yehuda’ya olan düşmanlığınız tamamen yanlış. Sizin yarattığınız Yehuda hain, pis, kendini düşünen bir yalancı. Ama aslında Hristiyanlığın asıl kahramanı odur. İnsanlar İsa dediğinde aslında Yehuda’yı kasteder. Onu bir peygamber gibi görürler. Üstelik Yehuda, İsa’nın büyüttüğü birisi.” dedi Lilly.

“Dinen önemli birisi Yehuda. Onu anlamaya başlamak için iki bin yıl mı geçti yani?” dedi Jim. Ekmek ve reçel yemeye devam ediyordu.

“Hain, haindir. Daha fazlasını anlamaya gerek yok. Bütün düzenini bir ihanetin üzerine kuran bir sistem de sadece kaçınılmaz değil, aynı zamanda kutsal kabul edilir. İşte ben bu yüzden Hristiyanlığı sevmiyorum, en azından ihanete uğramış İsa’yı satan bu modern düzeni.”

“Doğmuş ve doğacak en büyük insanlar İsa ve Yehuda,” dedi Jim.

“Bence değil,” dedi Lilly. “Kötü bir düzenek sadece.”

Mart ayının başlarında güzel, güneşli bir sabahı. Hava sıcak sayılırdı. Menekşeler ve ilk dağ laleleri açmıştı. Jim, Lilly ve Tanny piknik yapmak için evden çıkmak üzerelerdi. Lilly, Jim’in davranışlarından rahatsız olmuştu.

“Burası güzelmiş,” dedi Jim. “Cumartesiye kadar kal-

Sam sorun olur mu?”

Bir an sessizlik oldu. Lilly baskı altında kaldığını, Jim’in kendisine açık bir şekilde zorbalık ettiğini hissetti. Teklifini kabul mü edecekti? Jim’in yüzüne baktı.

“Yarın gitsen daha iyi olur,” dedi.

Jim’in karşısında oturan Tanny şaşırmıştı. “Yarın günlerden ne?” diye sordu Jim.

“Perşembe,” dedi Lilly.

“Perşembe,” diye tekrarladı Jim. Lilly’nin gözlerine bakıyordu. “O zaman cuma?” demek istedi içinden. “Evet, yarın gitsen daha iyi olur,” diye tekrarladı Lilly.

“Ama Rawdon!” dedi Tanny. Fakat cümlesini bitirmedi.

“Anayola kadar seni götürürüz,” dedi Lilly. Uzlaşmaya çalışıyordu.

“Tamam!” dedi Jim. “Öyle yaparız o zaman.”

Güneş neşe saçıyordu, orman boyunca ilerlediler. Jim ile Tanny arasında Lilly’yi sinirlendiren bir yakınlaşma olmuştu.

“Ne diye bu kadar samimi davranıyorsun?” dedi Lilly Tanny’ye. Üçü de yapraklarını dökmüş bir kayın ağacının altında oturuyordu.

“Ama o kadar samimi davranmıyorum, değil mi Bay Bricknell?” dedi Tanny. Jim sırtarak Lilly’yi izliyordu.

“Neden davranmasın ki?” dedi.

“Evet!” diye yanıtladı Tanny. “Neden samimi olmayayım ki?”

“Ben buradayken olmaz. Yapmacık samimi tavırlardan hiç hoşlanmam. ‘Birisiyle formalitelere takılı kalmadan basit bir şekilde konuşmak ne kadar güzel. Sizce de öyle değil mi Bay Bricknell? Gereksiz saygı hitaplarına hiç gerek yok.’” Lilly son cümlesini söylerken karısının konuşmasını taklit etmişti.

“Ama ben ciddiylim,” dedi Tanny. “Rahatça konuşabil-

mek çok güzel bir şey.”

“Saçma,” dedi Lilly sinirle.

Jim çabuk sinirlenen esmer adamı zevkle izliyordu. Oturdıkları yerden kalkıp bira içebilecekleri bir han aramaya başladılar. Tanny, Jim’in yanında yürüyordu.

Güzel bir gündü, baharın ilk günü. Çiğdemler ve şeb-boylar bahçeleri süslüyor, beyaz horozlar küçük köyleri uyandırıyor.

Öğleden sonra eve döndüklerinde Jim’e bir telgraf geldiğini gördüler.

Jim, telgrafı Lilly’nin okumasına izin verdi: “Yolculuğundan döndüğünde görüşürüz, Lois.” Şimdi Tanny, Lois hakkında her şeyi öğrenmek istiyordu. Lois iyi bir kızdı, varlıklı bir burjuva, aynı zamanda bir oyuncuydu. Jim’in her istediğini yapmaya hazırdı.

“Benimle yarın buluşması için cevap yollamalıyım,” dedi. “Nerede buluşacağımızı söyleyeyim?”

Lilly bir harita çıkardı ve Londra’dan gelen Lois’in Jim ile buluşacağı istasyonu ve saati kararlaştırdılar. Sonra mutlu çift Thames Nehri civarında yürüyebilir, belki bir gecelerini Marlowe’da geçirebilirlerdi.

Jim ve Lilly cevap yazmak için postaneye gittiler. Aslında iyi arkadaşlardı. Ayrılık vakitlerini biraz düşmanca belirlediği için Lilly kibar davranmak istiyordu. Postaneye vardıklarında kapalı olduğunu gördüler.

“Tamam,” dedi Lilly. “İstasyona gideriz.”

İstasyona gidip gar şefini buldular, oradan kontrol kulesine girdiler. Lilly her zamanki gibi insanlardan kaçıyor. Ama Jim, gar şefi ve işaret memuruyla hemen samimi olmuş, senli benli konuşmaya başlamıştı.

Lilly kontrol kulesinin merdivenlerinde oturuyordu. Jim’in mesajı telefonda bağırılırken biraz utanmıştı. İlk önce genç hanımefendinin adı, adresi ve Jim’in mesajı: “X. istasyon 3:40 yarın memnun oldum Jim.”

Bir şekilde halletmişlerdi. Çay içmek için eve döndüler. Çaydan sonra Tanny akşam yemeğini hazırlarken Lilly yürüyüşe çıkmayı teklif etti. Güneş batarken onlar da dışarı çıktılar. İki adam akşam karanlığında dolaşmaya başladılar. Ağaçlığın sonundaki banklara kadar yürüyüp oraya oturdular.

Yalnız kaldıklarında Lilly söylemek zorunda hissettiklerini söyleyebildi. “Aslında,” dedi, “Ölüyormuş gibi hissetmenin tek sebebi sevgi ve fedakârlık.”

“Yanlışın var. Sadece sevgi beni hayatta tutuyor, bir de şarap. Bir şişe Burgonya şarabı içtiğimde yeniden doğmuş gibi hissediyorum. Birden canlanıyorum. Hele âşık olduğumda... Gerçi artık iyice zorlaşmaya başladı.”

“Ne, âşık olmak mı?”

“Evet.”

“O zaman âşık olmaya çalışma sen de! Neden zorla âşık olmaya çalışıyor, kendini kışkırtıyorsun?” “Yoksa ölürüm de ondan. Ben öldüm. Ölüyorum.”

“Çünkü kendini zorluyorsun. İşleri akışına bıraksan.”

“O zaman da ölürüm. Sadece âşıkken yaşayabiliyorum. Yoksa adım adım ölüme yaklaşıyorum. Nasıl bir şey olduğunu bilmezsin. Bir anda en kudretli duyguları hissedirdim, büyük bir güçle veya ışıkla dolardı bedenim; tam buradan, karın boşluğumdan. Nerede olursam olayım her an gelebilirdi. Ancak o zaman kendimi iyi hissedirdim.”

“İyi mi hissederdin? Ne için, sevişmek için mi?”

“Evet.”

“Ve şimdi iyi hissetmiyor musun? O zaman üç kuruşluk her doktorun da tavsiye edeceği gibi bırak âşık olmayı.”

“Hayır, işte orada yanıliyorsun. Bu maddi bir şey değil. Teorik olarak istediğim kadar sevişebilirim. Hiçbir doktor da bunda kusur bulamaz. Ama önemli olan ne hissettiğim. Hayatın aktığını hissediyorum. Hissetmekten öte

bunu biliyorum. Şimdi içim asla ışıkla veya güçle dolmuyor. Ancak sarhoş olmam gerekiyor ya da bir yolunu bulup âşık olmam. Teoride iktidarlıyım ama...”

“Kendini de içine dolan o şeyleri de boş ver.”

“Ama öyle olmuyor. Ağrı gibi bir şey bu.”

“O zaman biraz iradeli ol. Kendini salıverme hemen, kontrolün sende olsun. Bir kadının koynuna atlayıp gevşeme. Kendi gücünün farkında ol, kendin olmayı öğren. Övdüğün Japonları örnek alsana biraz. Sessiz, soğuk küçük şeytanlar. Aşkı umursadıkları yok. Her zaman tetikteler, savaşmaya hazırlar. Öyle oldukları zaman da şeytansı güçleri oluyor.”

Jim düşüncelere dalmıştı.

“Şeytansı güçler, ha?” dedi gülerek. Lilly’nin söyledikleri komik gelmişti.

“Tabii! Yaşayışlarına bir baksana. İstesen sen de öyle olabilirsin.”

“Şeytansı güçlü mü?”

“Evet. Kendini tutmayı öğren.”

Bu sözler üzerine Jim kahkahalara boğuldu. Konuşmalarını bitirip karanlığın ve ağaçların arasından eve doğru gitmeye başladılar. Jim birden sarhoş gibi tökezleyip yere düştü; hasta bir adama benziyordu. Sanki gövdesinin içindeki organlarında hiç güç kalmamıştı.

“Kalk hadi, yürürsün!” dedi Lilly. Jim’e yolun en narin tarafını gösterdi. Ama Jim, dengesini kuramıyor, yere düşüp duruyordu. Bir şekilde eve kadar gelebildiler. Yemek ve bira iyi geldi. Tanny, iki adamın gizli gizli ne konuştuklarını merak ediyordu.

Akşam yemeğinden sonra bir kez daha ateşin etrafına oturdular.

Lilly ateşin karşısındaki sandalyeye oturmuştu. Diğer ikisi de ocağın iki yanına geçtiler.

“Yarın Lois’le birlikte Londra’ya yürüyecek olman ne

kadar güzel,” dedi Tanny.

“İnanamıyorum!” dedi Lilly. “Bir kere de tek başına, bir kadının elini tutmadan yürü.”

“Bu kadar kindar olma,” dedi Tanny. “Senin yanında da sürekli elinden tutan bir kadın var.”

“Hiç kimsenin elimi tutmasına ihtiyacım yok benim,” dedi Lilly.

“Olmaz mı hiç! Çoğu erkekten daha fazla ihtiyacın var! Ama o kadar nankör ve maçosun ki. Her zaman senin elini tuttuğum, sana yardım ettiğim için şimdi her şeyi tek başına yapıyormuş gibi davranıyorsun.”

“Yeter. Tartışmayı uzatma,” dedi Lilly. O an karısından nefret etmişti. “Her neyse,” dedi Jim’e dönerek, “Artık her gün farklı bir kadının peşinde koşmayı bırak.”

“Hoşuma gidiyorsa neden bırakayım?” diye sordu Jim.

“Evet, niye bıraksın?” dedi Tanny.

“Çünkü aptal gibi görünüyorsun. Şu haline bak, upuzun bacakların var ama doğru dürüst yürüyemiyorsun. Senin yerinde olsam utanırdım.”

“Öyle mi?” dedi Jim.

“Öyle. Böyle olmanın tek sebebi sevilmek isteyişin. Sevilmek istiyorum diye zırlı zırlı ağlıyorsun, sonra dizlerin böyle tutmaz hale geliyor.”

“Sence o yüzden mi?” dedi Jim.

“Başka ne olacak. Buraya geleli bir gün olmadı, ama hemen elini tutması için bir kadına hazır olmasını söylüyorsun. Daha ondan ayrılmadan da başka birisine telgraf atarsın kesin. Sevilmek istiyorsun, senin gibi bir adam sevilmek istiyor. İğrenç bir şey bu.”

“Bence değil. Ben aşka inanıyorum,” dedi Jim sırtarak.

“Aşkmiş! Saçmalık, tamamen saçmalık. Sana zarar vermese neyse. Ama yolda yürürken durduk yere tökezle-

yip düşüyorsan...”

O an Jim birden sandalyesinden kalkıp Lilly’ye üç yumruk savurdu. Sonra tekrar oturup sakın sakın:

“Böyle konuşmaya devam edecekse... Yapmak zorundaydım.”

Lilly hareketsiz etmeden öylece oturuyordu. Yumruklardan birisi diyaframına gelmişti. Bir an nefesi kesildi.

Soluksuz kalmış birisi gibi sertçe, hareket etmeden duruyordu. Ama diğer ikisine durumunu fark ettirmedi. Tüm gücüyle normal bir şekilde nefes alabildiğini göstermeye çalışıyordu. Dudaklarının arasından aldığı küçük, kontrollü nefesler diğer ikisinin bir şey anlamasını engelledi. İkisinden de nefret ediyordu.

Birkaç dakika boyunca sessizlik oldu. Lilly sessizce nefesi için savaşıyordu. Tanny şaşkınlık içinde gözlerini iyice açmış iki adamı izliyor, Jim de ellerini dizlerinin arasına koymuş, başka bir yöne bakıyordu.

“Sessizlik oldu birden,” dedi Tanny.

“Söyleyecek ne var?” dedi Lilly. Nefes almakta zorlandığını göstermeyecek şekilde bir cümle kurabilmek için çok uğraşmıştı. Sonra sessizliğe gömüldü. Diğer ikisi fark etmeden nefesini düzeltmeye çalışıyordu.

Jim sandalyesini çevirip etrafına bakındı.

“Lilly’yi sevmediğimden değil,” dedi kısık sesle “Ama böyle konuşmaya devam edecekse... Vurmak zorundaydım.”

Hâlâ nefes almakta zorlanan Lilly, Jim’in sesinde kendi durumunu düşünen bir ton sezmişti. Sanki Jim bütün olanları yapmak zorunda olduğu hissine yenik düşerek yapmıştı. Histeri hastalarında görülen aşırı duygusallığı Jim’de görmüştü. Her zamankinden daha soğuk, daha sessizdi.

Tanny şaşkınlıkla Lilly’ye baktı, hayretler içindeydi. Ama sanki cevap istermiş gibi bakıyordu. Cevap gelme-

yince:

“Böyle şeyler söyleyince insanları kışkırtmış oluyor-sun.” Lilly yine cevap vermedi. Jim, önce Lilly’ye sonra Tanny’ye baktı.

“Lilly’yi sevmediğimden değil,” dedi ağır ağır. “Tanıdığım herkesten daha çok seviyorum onu, gerçekten.” Ellerini kenetleyip yine başını çevirdi.

“Yehuda!” diye geçirdi Lilly aklından.

Tanny yine cevap bekleyen bakışlarla kocasına bakı-yordu.

“Evet, Rawdon,” dedi. “Böyle şeyleri pat diye söyle-yemezsin. Sen kendin arandın.”

“Fark etmez,” dedi Lilly soğukkanlılıkla. “Yapmak is-tiyordu, yaptı.” Yine sessizlik oldu. Tanny bir Lilly’ye bir Jim’e bakıyordu.

“Çok üstüme geliyordu,” dedi Jim.

“Evet!” dedi Tanny. “Rawdon ne söylediğini bilmi-yor.” Tanny, kocasının söylediklerinin cezasını çekmesin-den memnundu.

Boşluğuna yumruk yedikten sonra bir adamın tekrar düzenli nefes alması uzun sürer. Lilly kendini toparlıyor-du. Diğerleri Lilly’nin sessiz kalarak düşüncelere daldığını varsaydılar. Aslında öyle bir durum yoktu. Sadece zor du-rumda olduğunu göstermeden tamamen kendine gelmek istiyordu.

“Adamı seviyorum,” dedi Jim. “Başka hiç kimse ile bu kadar iyi arkadaş değilim.” Zorlukla konuşmuştu. “Adam” kelimesi Lilly’nin kulağında kaldı.

“Olsun,” diyebildi. “Bir şey yok. Ben diyeceğimi de-dim, cevabımı aldım.”

“Evet Rawdy, sonunda cevabını aldın. Genellikle ce-vabını almazsın. O yüzden konuşurken çok ileri gidiyor-sun. Şimdi insanların nasıl hissettiğini anladın.”

“Sus!” dedi Lilly.

“Önemli bir şey yok. Söyledikleri de hiç umurumda değil,” dedi Jim.

“Evet, ama ağzından çıkanları duyması lazım,” dedi Tanny. “Kiminle konuştuğuna bakmadan konuştuğuna konuşuyor. Bu sefer cevabını aldı. Karşılık görmeyi göze almıyorsa bu kadar kişisel şeyler söylememeli.”

“Söyledikleri hiç umurumda değil. Zerre kadar değil,” Jim.

“Benim hiç değil,” dedi Lilly ilgisizce. “Ben içimden geleni söylerim, sen içinden geleni yaparsın, o kadar.” Sessizlik olmuştu. Tanny’nin gülüşü sessizliği bozdu.

“Şu başımıza gelen şeylere bakın,” dedi gergince gülererek. “Birden, yıldırım çarpmış gibi sustuk kaldık!”

“Rom mu içsek?” dedi Jim sırtarak.

“Komik değil mi! Hayat komik değil mi!” Tanny yine kocasına bakıyordu. “Ama Rawdy, sen de suçlu olduğunu kabul et.”

Lilly’nin sert ifadesi değişmemişti.

“Ne suçu!” dedi soğuk bakışlarıyla. “Konuşacak bir şey mi kaldı?”

“Her zaman çok şey oluyor da,” dedi Tanny alayvari.

Birkaç cümle anca konuşmuşlardı. Jim, Lilly’yi konuşturmaya çalışıyor, Tanny de kocasını kızdırmaya devam ediyordu. Lilly’nin sert, gizemli ifadesi değişmedi. Görgülü ve ilgisizdi. Konuşacak bir şey olmayınca hepsi yattı.

Sabah daha önceden ayarlandığı gibi Lilly ve Tanny, Jim’i istasyona kadar götürecekti. Taşrada sabahlar çok güzel olurdu. Lilly güzel havalarda yürüyüş yapmayı severdi. Ama içindeki sıkıntı geçmemişti. Jim biraz daha dünyanın geleceğinden, Hristiyanlığın faydalarından konuştu. Lilly bu sefer sadece gülüp geçmişti. Tanny hızla Jim’in yanına gelerek ortak yanlarını konuşmaya başladı. Ama Lilly de onları yakaladı. Konuşmuyorlardı.

“İlginç olan ne?” diye sordu Lilly.

“Hiç!” dedi Tanny sinirle. “Neden bölüyorsun bizi?”

“Canım öyle istiyor,” dedi Lilly.

Lilly sanki bıçakla keser gibi ayırmıştı diğer ikisini. Jim tek başına, yavaş yavaş yürüyordu.

Sonunda kanalları geçip istasyona, Jim’in trenine geldiler. Vedalaşırken Jim ve Tanny, Lilly’nin dün olanları unuttuğuna dair bir şeyler göstermesini beklemişti. Ama olmadı. Lilly kendi halindeydi, mutluydu.

“Güle güle,” dedi Jim’e. “Umarım Lois de iyidir. Üçüncü istasyonda ineceksin. Güle güle! Güle güle!”

“Rackham’a gelecek misiniz?” diye sordu Jim kompartımanın penceresinden. “Seve seve,” diye bağırdı Tanny giden trenin ardından. “Tamam,” dedi Lilly pek düşünmeden.

Ama kendisi de karısı da bir daha Jim’i görmeyecekti. Lilly zaten görmek istemiyordu. Jim’in içinde bir şeytan olduğunu düşünüyordu. “İnsanlara yaklaşıp yardım teklif ediyorsun ama kendini küçük İsa sanma,” dedi Tanny son olarak.

9. BÖLÜM

ÇEKİLEN SULAR

Tanny ailesini görmeye Norveç’e gitti. Üç yıldır memleketini ve ailesini görmemişti. Lilly onunla birlikte gitmedi, gitmek de istemiyordu. Londra’ya gelip Covent Garden çarşısında bir odaya yerleşti. Üst katlarda, ortalama büyüklükte bir odaydı. Çarşının ve caddelerin köşesinde, tezgâhlara, dükkânlara, at arabalarına bakıyordu. Lilly pencereye oturup çarşıya sebze dolu kutular getiren ko-

şum atlarının garip huylarını saatlerce izlerdi. Atlar garip huylu yarı insanlar gibi görünürdü uzaktan. Doğu Londra lılar gibi iri ve şişmanlardı. Eşeklere tahammül edemeyen bir at vardı. Yanından geçen seyyar satıcılar küçük bir eşekle yüklerini çekiyorsa yılan gibi dişlerini gösterirdi. Başka bir at da ayakta durmaya dayanamıyordu. Önce güzelce sallanıp sonra kendini havuç ve brokoli yığınlarına atar, binicisini kudurturdu.

Çarşıda her zaman izleyecek bir şeyler bulabilirdiniz. Bir seferinde boş kasaların olduğu iki büyük araba pazarının içinden geçerken çarpışıp ortalığı birbirine katmıştı. Neredeyse arabalar takla atacaktı. Sonra sürücüler, ince bir delikanlıyı düşen kasaları tekrar yüklemeye ikna edene kadar küfür ede ede yere düşen kasalara baktılar. Genç, boş kasaları doğru arabalara koyunca herkes rahatladı ve arabalar pazardan çıktı.

Bir keresinde de takım elbisesini sonuna kadar iliklemiş, şişman ve hoppa bir garson dükkânların altından çay tepsisini taşıyordu. İri yapılı hamallar gençle dalga geçer, o da durup hamallara laf atardı. Bir akşam dev hamallardan birisi gencin peşine takıldı. Çocuk çevik hareketlerle sebze yığınlarının üstünden atlıyor, ama bu esnada elinde çayları dökmemeye çalışıyordu. Sanki takım elbise giymiş bir rahibin sahte bir tanrıdan kaçışı gibi koşuyordu. Dev adam hâlâ çocuğu takip ediyordu. Bir anda elinde çay tepsi taşıyan rahip kasalara takılınca tepsi doğrudan sebze yığınına düştü. Devler zevkle gülüyor, çocukla dalga geçiyordu. Lilly çıkan masrafları çocuğa ödeteceklerini düşündü.

Başka bir akşam da kodaman bir adam sebzelerin arasında aylak aylak dolanıyordu. Balkonundan pazarı izleyen Lilly böyle bir adamın burada ne işi olduğunu merak etti. Sonra bir taksi yanaştı ve oldukça bakımlı bir kadın indi. Gümüş grisi ipek geceliği, kürk şalı ve bone şapkasıy-

la çok şıktı. Randevulaşmış olmalıydılar. Ama buşık çiftin lahana yaprakları arasında yürümesinden daha garip bir şey olabilir miydi?

Nisan başında soğuk bir akşamüstü, siyah paltolu ve melon şapkalı bir adam çarşıda yürüyordu. Lilly ayağa kalkmış, soğuktan kaçmak için içeri girecekti. Ama nedense bu şahsı izlemeye başladı. Adam doğuya doğru yürüyordu. Merdivenlerden dikkatle çıktıktan sonra yük arabalarının tekerlekleri arasında kalan kaldırımlara bakmaya başladı. Ama birden gözden kayboldu. Lilly adamı yerde göremiyordu ama oradan geçen magandaları görmüştü. Magandalardan birisi adamın şapkasını almıştı.

“En iyisi aşağı ineyim,” diye düşündü Lilly.

Taş merdivenlerden koşarak dört kat indi, birçok iş yerinin kapısından geçerek pazara çıktı. Kalabalık toplanmıştı. Bir polis kalabalığın ilgi odağına ulaşmaya çalışıyordu. Bu tür kargaşalardan nefret eden Lilly kalabalığın en dışında kalmıştı.

“Ne olmuş?” diye sordu kibirli gençlerden birisine.

“Sarhoş,” dedi çocuk. Doğulu aksanıyla arsız arsız *zarhoş* diye telaffuz etmişti. Lilly kalabalığın dışında kaldı.

“Gel hadi. Nereye gidiyordun?” dediğini duydu polisin. “İyiyim ben. İyiylim,” dedi asabi sarhoş.

“İyisin ha? İyisin madem kalk hadi.”

“İyiylim ben. İyiylim.”

Lilly duyduğu sesle kalabalığı taramaya başladı. Kaldırım taşlarında oturan Aaron’ı gördü. Polis, solgun, üstü başı dağınık adamı toparlamaya çalışıyordu.

“Battaniye, çarşaf getireyim mi sana? Yatakta gibi olursun. Trafiğin ortasındasın, duyuyor musun beni? Covent Garden çarşısındasın. Gel hadi, bir icabına bakalım.” Polis, Aaron’ı kaldırmaya çalıştı ama Aaron isteksizdi.

Lilly hemen vukuatın ortasına girmişti. Diğer insanlardan farklı, alçakgönüllü olduğu belli oluyordu. “Benim

odama çıkaralım hadi,” dedi polise. “Bir arkadaşım olur.”

Memur, şapkasız, kısa boylu, alçakgönüllü Lilly’ye şüpheyile baktı. Şüphesini dile getirseydi belki de Lilly konuşamazdı. Lilly ile polis arasında bir an anlaşmazlık oldu. Polis bu kısa boylu garip adamı ilginç bulmuştu. Ama sonunda Lilly’nin önerisini kabul etti.

“Hangi oda?” diye sordu şüpheyile.

Lilly evini gösterdi. Sonra Aaron’a dönerek:

“Beni görmeye mi geliyordun, Sisson? İçeri gel hadi.”

Aaron aptalca başını salladı. Gözleri öfkeli görünüyordu. Birisi şapkasını kafasına geçirmişti, gülünç görünüyordu. Lilly, Aaron’ın şapkasını aldı. Kalabalık dağılmaya başlıyordu. Aaron’ın yürüyemediğini fark edince kolundan tuttu. Polis de diğer kolundan tutmuştu.

“Bugünlerde böyle olaylar olmuyor artık,” dedi polis. “Pek olmuyor, evet,” dedi Lilly.

“Eskiden çok olay olurdu. Gece gündüz çalışırdık. Sürekli olay, sürekli olay.” Merdivenlere geldiklerinde Aaron ayağını çarptı.

“Dikkat et! Yavaş yavaş,” dedi polis. Aaron’ı o yönlendiriyordu. Lilly ile polis arasında uyumsuzluk vardı.

Sonunda merdivenlerden çıktılar. Lilly kapıyı açtı. Evi güzeldi. Ateş içeriği ısıtmıştı. Bir piyano vardı. Koltuk, yastıklarla ve kâğıtlarla kaplıydı. Büyük çalışma masası kitaplarla doluydu. Kitaplıkla piyanonun arkasında iki yatak vardı. Lavabo, Lilly’nin balkona çıktığı pencerenin yanındaydı.

Polis etrafına meraklı gözlerle baktı.

“Burası bizim nezarethaneden daha dağınıkmış, efendim,” dedi. Lilly gülümsedi. Alelacele koltukta yer açıyordu. “Sisson, koltuğa geç,” dedi.

Polis elindeki ceza tutanağını “Tamam o zaman...” diyerek kaldırdı.

Lilly cebinden yarım İsveç kronu çıkararak polise ver-

di. Aaron koltukta saçma bir şekilde oturuyor, çok solgun görünüyordu. Tamamen kendinde değildi.

“Sisson, hasta mısın?” diye sordu Lilly.

Aaron, Lilly’ye baktı, hafifçe başını salladı. “Galiba hastasın,” dedi Lilly.

“Grip olabilir,” dedi polis.

“Evet,” dedi Lilly. “Doktor nerede?” diye ekledi.

“En yakındaki?” diye sordu polis, sonra doktorun yerini tarif etti. “Doktora bir hasta olduğunu söyleyeyim mi?” diye sordu polis. Lilly bir karta adresini yazdı ama sonra fikrini değiştirdi.

“Hayır, gerekirse kendim giderim,” dedi. Polis, Lilly ile Aaron’ı yalnız bırakarak dışarı çıktı.

Kapı kapandığında, “Yatacak mısın?” diye sordu Lilly. Aaron asık suratını salladı. “Senin yerinde olsam yatardım. İyileşene kadar burada kalabilirsin. Zaten tek başımayım, hiç fark etmez.”

Ama Aaron tekrar yarı bilinçli haline dönmüştü. Lilly büyük çaydanlığı gazlı sobaya, küçük çaydanlığı ocağa koydu. Sonra sersemlemiş adamın yanına gitti. Rahatsız hissediyordu. Tekrar Aaron’ın elini tutup nabzını ölçtü.

“İyi değilsin. Uyuman lazım,” dedi. Eğilip misafirinin botlarını çıkardı. Bu arada çaydanlıktaki su kaynamaya başlamıştı. Lilly sıcak su şişesini yataya koydu.

“Hadi ceketini çıkaralım,” dedi. “Gel hadi.” Dil dökmeyle, çekiştirmeyle paltosunu, ceketini, yeleşini çıkarmıştı.

Sonunda Aaron yatmaya hazırdı. Lilly bir bardak çay getirdi. Aaron kendini zorunlu hissettiğinden dolayı bardağı alıp çayı içmeye başladı. Lilly’ye sert bakışlarla bakıyordu.

“Tutuldum, tutuldum ona. Yoksa şimdi çok iyiydim,” dedi. “Kime?” diye sordu Lilly.

“Ona tutuldum. Sonra Lottie’yi ve çocukları düşün-

rek ağladım. Kalbim kırıldı, anlarsın işte. O yüzden böyleyim. Ona tutulmasam şimdi çok iyi olurum.”

“Kime?” diye sordu Lilly.

“Josephine. Onu sevdiğim an kendimi bitirdiğimi hissettim. Bitirmiştım de. Her şey üstüme gelmeye başladı. Ona tutulmasam şimdi çok iyi olurum.”

“Şimdi düşünme bunları. Yatıp ısın.”

“Anlamıştım ama. Tutulduğum an içim gitmişti. Belki beni o öldürmüştür.”

“Hayır, o değil. Neyse, sen yatmaya bak. Yat hadi, sabaha iyi olursun.”

“Hep benim suçum, tutuldum ona. Kendimi tutabilsem ciğerim parçalanmaz, hasta olmazdım. Ama biliyordum...”

“Boş ver şimdi. Çayını içtin mi? Uzan şöyle. Uzan da uyu hadi.”

Lilly, Aaron’ı yatağa yatırıp üzerini örttü. Sonra ellerini yorganın altına sokup Aaron’ın ayaklarına baktı. Hâlâ soğuktular. Sıcak su şişesini ayaklarının yanına koyup bir battaniye daha örttü.

Aaron uyuyordu. Bitkin bir haldeydi, hiç sağlıklı görünmüyordu. Lilly bir süre hastasını izledi. Sonra kitap okumak için masasına oturdu. Biraz okuduktan sonra Aaron’ın zorlukla nefes aldığını duyunca hemen yanına gitti. Aaron’ın gözleri açıktı, kara kara bakıyordu.

“Biraz sıcak süt iç,” dedi Lilly.

Aaron ilgisizce başını salladı. “Biraz Bovril?”

Aynı yanıt.

Sonra Lilly doktor için bir not yazıp komşusu olan yazmanın yanına indi. Yazman, birkaç dakika içinde dışarı çıkacaktı. Lilly ona notu verip doktoru çağırmasını söyledi. Geri geldiğinde Aaron aynı şekilde bakıyordu.

“Yalnız mısın?” diye sordu hasta adam. “Evet. Karım Norveç’e gitti.”

“Temelli mi?”

“Hayır,” diye gülümsedi Lilly. “Birkaç aylığına. Buraya geri gelecek veya İsveç’te ya da başka bir yerde buluşacağız.”

Aaron bir süre konuşmadı.

“Eşinle gitmemişsin,” dedi sonra.

“Onun ailesini görmeye mi? Beni görmeyi pek istemezler. Ben de pek gitmek istemem. Niye gideyim ki? Evli insanların bazen ayrı kalması iyidir.”

“Aynen,” dedi Aaron, kendine bakan adamı hasta gözlerle izliyordu.

“Tek bir kişiymiş gibi davranan çiftleri hiç sevmem,” dedi Lilly. “Ben de. Hepsinden nefret ederim,” dedi Aaron.

“Herkes ilk önce kendisi olmalı, erkekler de kadınlar da. Çift olacaklarsa o ikinci plandadır. Ama bir birey kendisi olamıyorsa o şey güzel değildir.”

“Doğru diyorsun,” dedi Aaron. “Kendimi tutsaydım şimdi böyle kötü olmazdım. Gerçi o kadar da kötü değilim. Sabaha bir şeyim kalmaz. Ama başka bir kadını sevdiğim an asıl kötülüğü kendime ettim. Kendimi bıraktım. Sanki safram patlamış gibi oldu.”

“Josephine mi seni baştan çıkardı?” diye sordu Lilly gülerek.

“Evet, aynen öyle,” dedi Aaron. “Buraya gelmeyecek değil mi?”

“Ben çağırmazsam gelmez.”

“Çağıracak mısın?”

“Sen istemiyorsan çağırmam.”

“Çağırma.”

Ateş, Aaron’ı saf ve konuşkan yapmıştı. Normalde böyle değildi. Kendisi de garip davrandığını, vücudunu kontrol edemediğini biliyordu. Bundan oldukça rahatsızdı.

“O zaman uyuyayım artık ben,” dedi.

“Evet, uyuman gerek,” dedi Lilly. “Doktora haber yolladım. Galiba gribe yakalanmışsın.”

“Öyle mi?” dedi Aaron korkarak.

“Korkma,” dedi Lilly.

Bir süre sessizlik oldu. Lilly pencereden karanlık pazara bakıyordu. Tek ışık kaynağı sokak lambalarıydı. “Mecbur kalırsam hastaneye giderim,” diye seslendi Aaron.

“Yok, bir haftaya, en geç iki haftaya tamamen iyileşirsin. Burada kalırsın, benim yapacak bir şeyim yok,” dedi Lilly.

“Sana engel olmayayım,” dedi Aaron keyifsiz bir ses tonuyla.

“İstiyorsan hastaneye veya kaldığın pansiyona gidersin,” dedi Lilly. “Sabah daha iyi olduğunda karar verirsin.”

“Pansiyona geri gitmeye gerek yok,” dedi Aaron.

“Karına telgraf çekeyim istiyorsan,” dedi Lilly. Aaron bir süre sustu, hiç konuşmadı.

“Yok,” dedi kararlı bir ses tonuyla. “Hastalıktan ölmediğim sürece karıma haber verme.”

Aaron kıpırdamadan yarı uyanık bir şekilde yatmaya devam etti. Sanki terk edilmiş bir adam gibiydi. Lilly hâlâ oturuyordu. Londra’ya çoktan karanlık çökmüş, sokak lambaları gecenin siyahıyla savaşımaya başlamıştı.

Lilly masasındaki yeşil okuma lambasını yaktı. Sonra kalktı, yatakta uzanan Aaron’a baktı. Aaron hasta hasta yatıyordu. Çehresindeki kemikler iyice ortaya çıkmıştı. Ama büyük çenesi ve dişlerine kıyasla kafatası oldukça küçüktü. Aaron gözlerini açar gibi oldu, sanki organlarının yerlerini değiştirmişler gibi ağrıdan ve ateşten kıvranıyordu. Lilly şöminedeki ateşe baktı, sonra çalışmasına döndü. Biraz yazdıktan sonra kalkıp alt kata inip doktor gelirse içeri girebilsin diye sokak kapısının kilidini açtı. İş adamları evlerinden çıkmışlardı, koca bina karanlık içindeydi.

Lilly bekledi, bekledi. Bir yumurta kaynatıp kendine tost yaptı. Aaron da acıktığını, aynısını yiyebileceğini söyledi. Lilly bir yumurta daha kaynatıp hasta adama götürdü. Aaron yumurtaya baktığında midesi bulandı, yiyemedi. Biraz çay içebileceğini söyledi. Lilly de çay getirdi.

“Hiç eğlenceli değildir, sana bir şey ifade etmeyen birisi için böyle uğraşmak,” dedi Aaron.

“Bir şey ifade etmesen uğraşmazdım,” dedi Lilly. “Artık bunları konuşmamıza gerek yok, olan oldu zaten.”

“Saat kaç?”

“Neredeyse sekiz.”

“Opera vardı!”

Aaron yataktan kalkar gibi oldu. Ama ayağa kalkamayacağını biliyordu. Morali tamamen bozulmuştu.

“Galiba haber vermemiz gerekiyor,” dedi Lilly.

Ama Aaron ıstırap içinde kalmış, cevap vermeden yataкта büzüşmüştü.

“Bir not yollayayım,” dedi Lilly. “Senden başka grip olanlar da vardır herhalde. Sen yat.”

Aaron ıstırap içinde yataкта büzüşmüş, kendisine küçük gelen Lilly’nin eski fanila pijamalarının içinde alık alık bakıyordu. Hareket edemeyecek kadar hasta hissediyordu kendini.

“Sen yat. Yat!” dedi Lilly. “Ben yokken de yataktan çıkmaya çalışma. En fazla on dakika içinde gelirim.”

“Kim bilir belki ölürüm o zamana kadar,” dedi Aaron.

Lilly gülerek:

“Ölmene çok var daha, ölecek olsan böyle diyemezdin.”

Ama Aaron garip, dalgın ve vahşi gözlerle bakıyordu. Bakışları idam edilmeyi bekleyen bir mahkûmun bakışlarıyla aynıydı.

“Yat sen!” dedi Lilly, Aaron’ı yavaşça yatağa yatırdı. “Oturarak iyileşemezsin.” Aaron yatıp sırtını döndüğünde

Lilly notu vermek için odadan çıktı.

Doktor saat ona kadar gelmedi. Geldiğinde bütün gün çalışmaktan bezmiş bir haldeydi.

“Burada asansör yok mu?” diye sordu. Taş merdivenleri el yordamıyla çıkıyordu. Doktorun konuşmasını duyan Lilly karşılamak için aşağı koştu.

Yukarı çıktıklarında doktor termometre ile Aaron’ın dilinden ateşini ölçtü. Sonra hastaya birkaç soru sordu, kalbini ve nefesini dinledi.

“Evet, grip olmuşsun,” dedi sertçe. “Sıcak yatakta yatıp hareket etmemen gerek. Bol bol süt ve sıvı gıda al. Başka yapılabilecek bir şey yok. Sabah gelip iğne yaparım. Şimdilik ciğerlerin iyi.”

“Ne kadar yatmam gerekecek?” diye sordu Aaron. “Kesin bir şey söyleyemem. En az bir hafta.”

Bu cevabın üzerine Aaron suratını astı, doktordan nefret etmişti. Lilly içinden gülüyordu. Flütçü, hasta bir köpek gibiydi. Kendi köşesinden havlıyor, yardım etmeye çalışanları ısıırıyordu. Sanki depresyona girmişti.

Lilly, Aaron’la ilgilenip yatırdıktan sonra kendisi de yattı. Aaron’ın uzuvları ağrıyor, yatakta kıpırdanıp duruyordu. Gece boyunca kâbuslar görmüştü. Lilly kalkıp ona içecek vermek zorunda kaldı. Seher vakti çarşıdan gelen gürültüler Aaron’ın ağrısını iyice azıtmıştı.

Sabah olduğunda durumu daha da kötüleşti. Doktor zatürreye karşı birkaç iğne yaptı. “Karına telgraf çekmemi ister misin?” diye sordu Lilly.

“Hayır,” dedi Aaron hemen. “Beni hastaneye yatır istersen. Artık sadece bir leşim ben.”

“Leş mi!” dedi Lilly. “Neden öyle dedin?”

“Biliyorum artık. Öyle hissediyorum kendimi.”

“Gribin etkisiyle öyle sanıyorsun.”

“Durumum daha da kötüye gidecek, en sonunda toprağa gömüleceğim. Kendimi çekemiyorum.” Dehşete düş-

müştü, kendinden nefret ediyordu.

“Seni böyle düşündüren şey mikroplar,” dedi Lilly. “Vücudunu zehirliyorlar. Ama kurtulacaksın.”

Akşam olduğunda da durumu aynıydı, ateşi hâlâ yüksekti. İyileşmesine engel olan bir şey yoktu. Sadece nabızı düzensizdi.

“Belki de çarşıdan gelen sesler seni kötü yapıyordur,” dedi Lilly. “Sabahları çok gürültülü oluyor.”

“Hiç fark etmiyor,” dedi Aaron.

Ertesi gün biraz daha kötüleşmişti. Doktorun da yapabileceği bir şey yoktu. Akşam olduğunda hastaya bir tane kalomel hapi verdi. Güçlü hap, Aaron’ın vücudunu zorlamıştı. Zaten yanıp kavrulan organları sanki zehirden burkulup yırtılıyordu. Dışarıda arabalar çarpışıyor, hamallar bağılıyor, çarşının bütün zebanileri gürültü yapıyordu. Ama bu sefer iki adam da aşağıdan gelen seslere kulak asmadı.

“Sık dişini, şimdi daha iyi hissedersin,” dedi Lilly.

“Beni iyice öldürüyor bu doktor,” dedi Aaron huysuzca. “Beni hastaneye götür yoksa pişman olacaksın. Zamanın varken kurtul benden.”

“Yok,” dedi Lilly. “İyileşeceksin. Bir şeyin kalmayacak, milyonda birsin sen.”

Aaron yine suratını ekşiterek kendinden nefret etmeye başlamıştı. “Ruhum çürümüş benim,” dedi.

“Hayır,” dedi Lilly. “Kanındaki zehir o.”

Ertesi gün hastanın durumu iyice ağırlaştı, kalbi daha düzensiz atıyordu. Ağrı içindeydi. Lilly gece boyunca rahatça uyumuştı. Ama Aaron uyuyamıyor, yatakta belele-nip duruyordu.

“Cesur ol, kardeş,” dedi doktor. “Sık dişini.” Aaron doktora nefret dolu gözlerle baktı ama cevap vermedi.

O gece Lilly sürekli uyanmıştı. Aaron yataktan düşüyor, bilincini kaybediyordu. Sonra uyanıyor, boğulu-

yormuş gibi hareket edemiyordu. İçinden bağılıyor fakat çığlıklarını ağzından çıkaramıyordu. Öfke içinde kudurmasına rağmen ne hareket edebiliyor ne de ses çıkarabiliyordu. Sonunda vücudunun kontrolünü eline aldığı anda: “Kaldır beni! Kaldır beni!” diye haykırdı.

Lilly hemen Aaron’ı kaldırdı. Aaron nefes nefese kalmıştı. Bakışları idam mahkûmlarından daha fazla mahzun ve korkuyla doluydu. Biraz konyak içti, sonra yüzükoyun yattı.

“Sırt üstü yatarsam kaldır beni,” dedi gergin bir sesle. “Tamam,” dedi Lilly. Aaron bakıcısına tersleniyordu. “Sakin unutma kaldırmayı,” dedi. Gerçekten dehşete düşmüştü.

“Tamam, anladım.”

Artık Lilly Aaron’ı sırt üstü yatarken gördüğünde yan yatacak şekilde çeviriyordu.

Sabah olduğunda doktor şaşkınlık içindeydi. Aaron’da zatürre yoktu. Doktor, kanında zehir olabileceğini düşündü. Ama hastanın durumu gittikçe kötüleşiyordu. Gece Aaron’a bakması için bir hemşire yollamaya karar verdi.

“Senin neyin var böyle, kardeş?” dedi doktor. “Sık dişini! Sık dişini! Dayanman lazım.”

Ama Aaron gittikçe soluyor, hayattan kopuyordu. Lilly de iyice endişelenmeye başladı. Öğleden sonra hastaya bakması için bir arkadaşını ayarladı. Kendisi Aaron’ın kaldığı pansiyona gitmişti.

Ertesi sabah eve döndüğünde hastanın yine aynı şekilde yatakta kıvrandığını gördü. Aaron yere düştüğünde hemşirenin kaldırması gerekmişti. Şimdi Aaron yarı baygın, korkuyla, sinirle, perişanlıkla, kendinden nefret ederek yatıyordu. Her türlü depresyon iç içe geçmişti.

Doktor geldiğinde hastadan bıkkın bir ifadesi vardı. Hemşireyle konuştu, yeni bir reçete yazdı.

Sonra Lilly’yi kapıya çekerek:

“Bu adamın nesi var böyle?” diye sordu. “Biraz neşelendiremez misin? Kendi kendini öldürüyor neredeyse. Böyle giderse çok fazla dayanamaz. Moralini düzeltemez misin?”

“Artık bağırsakları da düzgün çalışmıyor, morali iyice çöktü. Çok korkuyor. Daha önce hiç bu kadar ağır hastalanmamıştı,” dedi Lilly.

“Hayata küsmeye devam ederse Tabii bağırsakları çalışmaz. Karamsarlığından ölecek,” dedi doktor sabırsızlıkla. “Biz fark etmeden birden ölebilir.”

Lilly iyice endişelenmişti. Ama ne yapacağını bilemiyordu. Öğleden sonra güneş doğrudan odaya vuruyordu. Saksılarda nergisler, dağ laleleri, süsen çiçekleri, menekşeler vardı. Pazarda iki kutu sarı ve mavi canlı çiçekler görünüyordu.

“Çiçekler baharda ne güzel açmış,” dedi Lilly. “Keşke köyde olsaydım şimdi. Sen iyileşince beraber gideriz.

Kış çok soğuk, yağışlı geçti. Ama artık hava ısınıyor. Taşrayı sever misin?”

“Evet,” dedi Aaron.

Bahçesini düşünüyordu. Çok severdi orayı. Hayatında hiç bu kadar uzun süre ayrı kalmamıştı. “Çabuk iyileş de gidelim.”

“Nereye?” dedi Aaron.

“Hampshire. Veya Berkshire. Belki eve gitmek ister sin. İster misin?” Aaron cevap vermedi.

“Belki istiyorsun, belki istemiyorsun,” dedi Lilly. “Ne olursa olsun kendine eziyet etmeyi bırakmalısın.”

Hasta adamdan kesin bir cevap almak imkânsızdı. Sanki hastanın ruhu bir kafese kilitlenmişti. Birden Lilly kalkıp tuvalet masasına gitti.

“Şimdi sana bu yağı süreceğim,” dedi. “Annelerin bebeklerinde gaz olduğunda yaptıkları gibi.”

Aaron, kısa boylu, esmer, temkinli adama kaşlarını

çatmış bakıyordu. “Ne işe yarayacak?” dedi öfkeyle. “Yalnız kalmak istiyorum.”

“Kalmayacaksın.”

Hemen hastanın karnını açıp midesine yavaş, düzenli, masaj yapar gibi yuvarlak hareketlerle yağı sürmeye başladı.

Uzun bir süre yağı sürdü. Lilly, sanki büyü yapıyor gibi bir an için kendinden geçmişti. Hastanın karnını, midesini, dizlerini, kalçasını, ayaklarına kadar göğsünün altında kalan her yerini yorulana kadar hızlı hızlı yağladı.

Sonra Aaron’ı tekrar giydirip yorgun bir şekilde hastasına baktı.

Aaron’da bir değişiklik sezmişti. Hasta gözlerine bir kıvılcım gelmiş, yüzünde silik de olsa bir tebessüm belirmişti. Aaron kendine geliyordu. Ama Lilly bir şey demedi. Hastasını uykuya yatırıp oturarak onun uyumasını izledi.

Sonra oturduğu yerden düşüncelere daldı: “Acaba neden böyle yapıyorum. Bu adamla böyle uğraşıyorum. Jim güya bana ders vermiş olacaktı. Bu adam iyileştiginde ölmesini engellediğim için o da beni karnımdan yumruklayacak. Üstelik Tanny burada olsa yine benim haksız olduğumu söylerdi. İnsanlar üzerinde güç elde etmek istediğimi iddia ederdi. Peki ya öyleyse? Mafya, ülke, Başbakan Lloyd George, Northcliffe, polis, para; hepsi de insanları kontrol etmek istiyor, ama halk sesini çıkarmıyor. İnsanlar güçlü taraflara hemen pes ediyor, *halkın iyiliği için* çalıştığını sandıkları çobanları takip ediyorlar. Sözde *halkın iyiliğini* amaçlıyorlar, ama halkın koyun sürülerinden hiçbir farkı yok. Neden bir kere de sağlıklı bir gücü takip etmezler ki? Ben olmasam bu aptal çoktan ölmüştü. Jim aptalı da bir gün histeriden ölecek. Bu kadar yaşaması bile mucize!

Tanny’nin de farkı yok. Tek yaptığı bana muhalefet olmak; benim otoriteme, benim davranışlarıma... Bütün

garezi bana. Gözlerini dünyaya kapatmış, ısrarla bana karşı çıkıyor. Ne yaptığım, ne söylediğim hiç fark etmez. Benim yapmış, benim söylemiş olmam karşı çıkması için yeter. Bana itaat etmesini istediğimi düşünüyor. Ben de haliyle bir dereceye kadar beni dinlemesini istiyorum.

Bana uymaları gereken yerler oluyor. Ama sırf muhalefet olmak için hepsi karşı geliyor. At gözlükleriyle bakıp sürekli itiraz ediyorlar. Üstelik kendilerini ben eleştirdiğimde yine haksız ben oluyorum, olan yine bana oluyor. Cehenneme kadar yolu var hepsinin. Neden bırakamıyorum şunları kendi hallerine? Tek yaptıkları pis pis sırtıtip birilerini yumrukladıktan sonra kendilerini galip hissetmek.

Bu Aaron da aynısını yapacak. İyi birisine benziyor, o da benim hakkımda kötü düşünmüyordur. Ama sonumuz aynı Jim gibi olur. Beni nefessiz bırakıp ardından sevmeye başlayacak. Hepsi Stavrogin ailesi gibi; sevgiyle fısıldamaya gelip kulağını ısıırıyorlar.

Ama yakında Aaron'dan da diğerlerinden de kurtulacağım. Jim'i, Robert'ı, Julia'yı, Scott'ı bir daha görürsem yazıklar olsun bana. Bırak ne halleri varsa görsünler. Bu kadar basit.

Küçük Avrupalıların dışında dönen büyük bir dünya var. Gerçi bütün iyi insanları katlettiler. Milyar sayıda çocuk yapan Çinlilerle, Japonlarla, Doğuluların hiçbirisiyle yaşayamam. Bu kadar yavruyu anca mikroplar, haşaratlar yapar. Daha kaliteli insanların nüfusu yavaş artar. Azteklerle veya Kızılderililerle ne iyi anlaşırdım. Medeniyetleri hâlâ devam etse bayıla bayıla giderdim yanlarına. Çünkü hayatta aradığım, değer verdiğim ilkeye sahiptiler: gurur. Pireli Asyalılar gibi değiller. Zenciler bile onlardan daha iyidir. Ama Amerikan ırkları öyle değil: Güney denizlerinde yaşamış Markiz Adası'nın yerlileri, Maori halkı. Asıl üstün kan onların kanıydı. Korkuları yoktu. Avrupalılar,

Asyalılar, Afrikalılar; hepsi korkakça, yalakalık yaparak yaşıyor. Sürünün içinde kaybolmuş kişilerden ibaret bu toplumlar. Ama şimdi o kibirli korkaklar İngiltere’de devletçilik oynuyor, kendi halkına eziyet ediyor. Hepsinden nefret ediyorum. Hiçbirisinin Yehuda’dan farkı yok.

Ama birisi İsa olmayı istiyorsa Yehuda’yı da beklemek zorunda kalır. Abraham Lincoln bu yüzden vuruldu. İsa, Yehuda’yı kaçınılmaz kılıyor. Bir insan kendi hayatıyla ilgilenmeli, kendini insaniğe mal etmeye kalkmamalı. Kendi hayatını gururlu bir şekilde yaşamalı.

Bu Aaron’ı hastaneye bıraksaydım daha iyi olurdu galiba. Şimdi baksana şu halime, adamı hayata döndürmeye çalışıyorum. İyilik yapmama rağmen bu olay döner dolaşır, Aaron iyileştiği an yine bana patlar. Tanny olsa ‘ama Aaron haklı’ derdi. Bu kadar samimi olup evime almasaydım daha iyi olurdu. Doktorlara, hemşirelere bırakmalıydım.

Evet, öyle yapsaydım keşke. Her koyun kendi bacağından asılır. Aaron da bu sistemin bir parçası, herkes gibi kaderini takip etmesi gerekirdi. Jim psikanaliz yapılmayı bekliyor. Tanny de ailesine kendisini övmek üzeredir.

Pekâlâ, Aaron. Son defa birisiyle ekmeğimi paylaşıyorum. Bir an önce iyileş, flütçü. Ben de kendi yoluma gidebileyim.

Kızılderililer için ölümü kucaklamak kolaydı. Biraz daha kalıp beyaz sürülere kafa tutabilirlerdi. En iyisi biraz çay yapayım.”

Lilly kalkıp ateşin yanına gitti. Su doldurmak için merdiven sahanlığını geçmesi gerekiyordu, çeşme oradaydı. Yazmanlar bitişik ofislerinden Lilly’ye bakıp selam verdiler. Lilly de başını sallayarak selam verdi. Olabildiğince hızlı bir şekilde elindeki çaydanlıkla komşularından kaçıyor. Siyah gözleri açıktı. Saçlarını da toplamıştı. Kendini tutuyor, konuşmuyordu. İnsanlar kolay kolay Lilly ile

konusamazdı.

Çaydanlığı ateşe verdi, bardakları ve tabakları bir tepsiye koydu. Oda temiz, toplu ve güzeldi. Odayı kendisi temizlemişti. Ev işleri konusunda herhangi bir kadın kadar becerikliydi. Su kaynadığında Aaron'ın çoraplarını dikmeye başladı. Flütçü ilk geldiğinde ayağından çıkarmıştı. Bu işleri yaparken hiçbir yabancının kendisini görmesini istemiyordu. Ama işlerini başkalarına yaptırmıyor, yardıma muhtaç birisi gibi görünmek de istemiyordu.

Bir Londra akşamını daha elindeki siyah yün çorapları yamayarak geçirdi. Esmer yüzünde tatsız bir ifade vardı. Kaşlarını çatmıştı, çok gergindi. Aynı zamanda oldukça inatçı bir şekilde sessizdi. Sanki huysuz olmak doğasında vardı. Elleri küçük olmasına rağmen kalındı. Dikişi bitirdiğinde ısırarak ipi kopardı.

Çayı demlerken Aaron'ın kalktığını gördü.

“Uyumuşum. Şimdi daha iyiyim,” dedi hasta. Lilly'nin ne yaptığını görmek için gözlerini çevirdi. Çaydanlıkta kaynayan sudan çıkan buharı izlemek Aaron için güzel bir manzaraydı.

“Evet,” dedi Lilly. “İki saattir uyuyorsun.”

“Evet, öyle olmuş,” dedi Aaron.

“Çay ister misin?”

“Olur, biraz da tost yerim.”

“Sert gıda almaman gerekiyor. Dur, ateşini ölçeyim.”

Aaron'ın ateşi otuz yedi dereceye düşmüştü. Doktorun karşı çıkmasına rağmen Lilly, Aaron'a çayın yanında bir parça tost verdi ve hemşireye söylememesini tembihledi.

Akşam olduğunda konuşmaya başladılar.

“Her işini kendin mi yapıyorsun?” dedi Aaron. “Evet, kendim yapmayı tercih ediyorum.”

“Yalnız yaşamayı seviyorsun o zaman?”

“Bilmiyorum. Daha önce yalnız kalmamıştım. Tanny

ile birlikte farklı ülkelerde yalnız kaldığımız çok oldu ama o zaman iki kişiydik, şimdi sadece ben varım.”

“Tanny’yi özölüyorsun o zaman?”

“Evet. Onun yokluğunu asıl köyde fark ettim. Tek başıma kalamadım orada. Ama burada hiç Tanny ile kalmadığımız için o kadar kötü gelmiyor.”

“Geri gelecek,” dedi Aaron.

“Evet, geri gelecek. Ama onu burada değil de başka bir ülkede karşılamak isterim.”

“Neden?”

“Bilmem. Evli olunca böyle şeyler istiyorsun. *Egoisme a deux*”

“Ne demek o?”

“*Egoisme a deux*? İki insan, bir ego. Bana göre evlilik iki kişinin ortak egosundan ibarettir.”

“Çocuğunuz yok mu?” diye sordu Aaron.

“Hayır. Tanny çok istiyor. Ama ben istemiyorum. Çocuksuz daha iyi.”

“Neden?”

“Kesin bir cevap veremem. Çocuklar sadece yük olur sana. Üstelik dünyada milyonlarca, milyarlarca çocuk var. Büyüdüklerinde nasıl insanlar olacaklarını da iyi biliyoruz. Bu kalabalığa bir de kendi payımı eklemek istemem. Bana yanlış geliyor.”

“Evet, öyle,” dedi Aaron gülererek. Lilly’ye hak veriyordu.

“Tanny çok kızıyor bana. Ama o da kendince haklı. Bir kadın çocuk sahibi olduğunda dünya sadece çocukları için dönmeye başlıyor. Başka hiçbir şeyin önemi kalmıyor. Koca dünya tamamen çocuklar ve anne için dönüyor.”

“Aynen, gerçekten öyle,” dedi Aaron.

“Çocukların abartılmasından bıktım artık. Gerçekçi olup çocukları olduğu gibi kabul etmek lazım: bazen tatlı olabilen küçük, olgunlaşmamış baş belaları; kedi, köpek

yavruları gibi. Ama çocukların ne öyle çok önemli kişiler olduklarını ne de kutsal olduklarını düşünüyorum. Çocuk olmak da zaten sıkıcı bir şey. Kim ister ki? Genç veletler bazen can sıkıcı oluyor bazen komik.”

“Bilmiş bilmiş konuşmadıklarında çekilebiliyorlar,” dedi Aaron.

“Evet. Ama sürekli öyleler. Kutsal çocuklar, kutsal annelik... Bıktım bu boş laflardan. Bu yüzden çocuğum olmadığına seviniyorum. Tanny anne olursa hiç çekilmez.”

“Doğru diyorsun. Çocuğu olduğu zaman bir kadın ne kendi yer ne başkasına yedirir. Sen açlıktan ölsen umurun da olmaz. Yeter ki eniklerini doyursunlar.”

“Evet.”

“Biliyor musun,” dedi Aaron heyecanla, “Kadınlar erkekleri çocuk sahibi olmak için bir araç gibi görüyorlar. Bir kadınla birlikte olmak istiyorsan hemen ondan çocuğun olmasını istediğini sanıyorlar. Hiç de öyle değil ama. Ben kendim için istiyorum, çocuklardan bana ne.”

“Ah, kadınlar. Ne olursa olsun çocukları sevmen lazım!” dedi Lilly. “Sevmek istemiyorsan da söyleyince suç oluyor.”

“Suç!” dedi Aaron. “Hemen seni suçlu konumuna düşürüyorlar. Kadınlara da çocuklarına da lanet olsun. Ben şu kısa hayatımı çocukları büyütmekle mi harcayacağım? Ne halleri varsa görsünler. Madem çocukluk bu kadar önemli, çocukken ölsünler de kurtulsunlar.”

“Doğru diyorsun,” dedi Lilly. “Çocuklar yetişkinlerden daha önemliyse niye yaşayıp yetişkin oluyorlar, çocuk olarak kalmıyorlar?”

“Kadınlar da çocukları da sıktı artık,” dedi Aaron. “Birden senin komutanınmış gibi davranmaya başlıyorlar, çocuklar da en büyük silahları.”

“Erkeklerin karşı çıkması lazım. Erkekliğin çocukluktan daha önemli olduğunu kadınlara kabul ettirmeleri

lazım,” dedi Lilly. “Ama aptal dırdırcılar bir bebek mendili veya bir kadının iç eteği için yaygara çıkarırlar.”

“Doğru,” dedi Aaron. Ama Lilly’ye şüpheli gözlerle bakıyordu. Lilly de bu bakışları fark etti. Ama konuşmaya devam etti:

“Onlara karşı çıkıp gururunla yaşamaya başladığın zaman da iyi bir baba veya koca olmadığını söyleyip seni boğmaya çalışıyorlar. Bebek mendillerinden, iç eteklerden bahsedip adamı iyice bezdiriyorlar.”

Lilly’nin dudakları seğiriyordu. Kötü bir ruh haline girmişti. “Evet, öyle oluyor,” diye onayladı Aaron.

“Artık erkeğin gururu kalmadı. Bir işin sonunda ki-
barca kadınlara boyun eğmeden artık hiçbir şey yapamaz olduk.”

“Öyle oldu,” dedi Aaron. Lilly’yi merakla dinliyordu.

“İşte bu yüzden evlilik kavramı tekrar düzenlenmeli. Erkekler yine evlerin reisi haline gelmeli. Ama bu uğurda birleşip savaşmıyorlar. Bir kadın, çocuklarıyla birlikte gücü eline aldığı anda kendini destekleyecek birçok dalkavuk bulabiliyor. Kendilerine karşı koyan herkesi boğmayı amaçlıyorlar. Üstelik bir bebek için veya kendini beğenmişlik duygusu için onlarca babayı, kocayı, ağabeyi, sevgiliyi feda ederler.”

“Yaparlar,” dedi Aaron.

“Artık birbirine destek olan, kadınların yalakalığını yapmayan iki adam bulamıyorsun. Mutlaka birbirlerine ihanet ediyorlar. Birleşip savaşacakları yerde sahibeleri geldiği zaman hemen boyun eğiyorlar.”

“Evet,” dedi Aaron.

Lilly daha fazla konuşmadı.

TEKRAR SAVAŞ

“Ağlayıp sızlamak aptallıktır,” dedi Lilly. “İnsan hayatına devam etmeli.”

Aaron gülerek Lilly’ye baktı. İki adam soğuk, yağmurlu nisan gününde ateşin önünde oturuyordu. Aaron biraz iyileşmişti, dersini almış gibi görünüyordu. “Aynen öyle,” dedi yüzünü ekşiterek. “Guilford Caddesi’ne geri dönerim ben de.”

“Bak, sana ne diyeceğim,” dedi Lilly. “Baden tarihiyle ilgili bir yazı okuyordum. 1528’de bir kanun çıkartmışlar, kanundan çok düzenleme aslında. Bir adam ailesini terk ederse -ki şimdilerde çok oluyor- karısı ve çocukları tekrar adamın peşinden yollanılıyormuş. Sevinirsin diye düşündüm. Nasıl?”

“Evet,” dedi Aaron.

“Ertesi gün gelmiş olurlar, mektup gibi.”

“Ben de yavaş yavaş toparlanayım artık,” dedi Aaron.

“Gerek yok, burada da ağırlayabilirsin onları.” Ama Lilly, iyileşen hastasının yüzündeki bu kararlı ifadeyi biliyordu.

“Olmaz mı?” diye sordu. Aaron başını salladı.

“Hayır,” dedi. Zaten Lilly de karşı çıkacağını tahmin etmişti. “Sen ne yapmayı planlıyorsun?”

“Ben mi?” dedi Lilly. “Haftaya kendimi denizlere veriyorum. Belki *Maud Allen Wing* gemisine binerim.”

“Nereye?”

“Malta.”

“Nereden?”

“Londra Limanı. Bu sabah biletimi aldım. Gemide aşçıya yardım edeceğim.” Aaron, Lilly’ye takdir eden göz-

lerle baktı.

“Zor gelmeyecek mi birden bu kadar değişiklik?” dedi.

“Değişiklik olmadan yaşamak daha zor benim için.” Aaron yavaşça piposundan bir nefes çekti.

“Malta’ya neden gidiyorsun?” diye sordu merakla.

“Kim bilir. Malta’dan Siraküza’ya geçerim, oradan da İtalya’ya.”

“Milyonerler gibi konuştun.”

“Topu topu otuz beş poundum var. Ama bir şekilde ayarlarım.”

“Bende bile daha çok var,” dedi Aaron.

“Ne güzel,” diye cevapladı Lilly.

Ayağa kalkıp mutfığa gitti. Bir leğen ve patates sepetini çıkardı. Oturup patateslerin kabuğunu soymaya başladı. İş yapıyor olması Aaron’ı rahatsız etmişti.

“Malta’ya gitmek sana ne katacak? Başka bir yere gidine farklı birisi mi olacaksın? Burada neysen orada da olursun.”

“Burada neyim?”

“Sürekli içinde bir şeylerle savaşıyorsun. Hiç özgür değilsin. Hiç memnun değilsin. Hep sinirlisin.”

Lilly patatesi suya soktu, tomurcuklanmış yerleri dikkatlice kesti. Sonra patatesi ikiye keserek temiz suyun olduğu ikinci leğene attı. Böyle bir eleştiriyi beklemiyordu.

“Belki de öyleyimdir,” dedi.

“Değişmedikten sonra başka bir yere gitmenin ne anlamı var?”

“Eninde sonunda değişebilirim,” dedi Lilly.

“Malta da olsa Londra da olsa hep aynı kalırsın,” dedi Aaron.

“Neler olacağını bilemeyiz,” diye güldü Lilly. Ocaktaki su kaynamaya başlamıştı. Lilly kalkıp suya tuz döktü, sonra patatesleri suya attı. “İnsanın birçok kimliği olur.

Ben sadece bu halimden ibaret değilim. Yeni bir ülke insanın içindeki yeni bir karakteri ortaya çıkarır. Öyle olmasa sen de köyde ailenle kalmaya devam ederdin.”

“Ama seni sen yapan asıl karakter hiç değişmez,” dedi Aaron.

“yle mi düşünüyorsun?” diye sordu Lilly.

“Evet. Hiç değişmez.”

“O zaman ne yapmamız lazım?”

“Hiçbir şey. Hayattan alabildiğin kadar zevk alacaksın. Nasıl olsa ölünce her şey bitiyor.”

“O zaman ben de zevk almaya giderim.”

“Tamam o zaman,” dedi Aaron. “Ama hayatın tadını çıkarmak özel bir şey değil. Sen sanki çok özel bir şey yapıyormuş gibi konuşuyorsun. Fakat yle değil. Bir içki için bara gidip neşelenmek isteyen bir adamdan hiç farkın yok. Sadece yaptıklarına fiyakalı isimler veriyorsun; sanki felsefe taşını aramaya ıkmışsın. Halbuki tek yaptığın zaman seni öldürmeden biraz zaman öldürmek.”

Lilly cevap vermedi. Saat daha yedi olmamıştı ama hava çoktan kararmıştı. Aaron şöminenin önüne oturdu. Ateşte pişen patateslerden bile ses çıkmıyordu.

Karanlık, sessizlik, şömine ateşi ve iki adam. “Yanılıyorsun,” dedi Lilly şömineye yaklaşıp ateşe bakarak.

“Nerede yanılıyorum? Başkalarında olmayan bir şeye sahipmişsin gibi konuşuyorsun. Neyin var peki? Bende ya da Jim Bricknell’da olmayan neyin var? Sadece daha havalı kelimelerin var.”

Lilly, Aaron’ın söyledikleri karşısında şaşırıp kalmıştı. “yle mi?” dedi duygusu bir sesle.

“Evet. Bu kadar basit.” Aaron hemen celallenmişti.

“Hayır,” dedi Lilly en sonunda, “Bir şey var. Dediklerin doğru, kabul ediyorum. Ama atladığın bir kısım var. Benim içimde bara içmeye giden bir insanda olmayan bir şeyler de var.”

“Neymiş o?”

Derin bir kuyuya düşen bir damla su gibi bu soru da karanlığın içine düşmüştü.

“Bence bir insan yeteri kadar uğraşırsa ruhuna hâkim olmayı öğrenebilir. Budistlerin öğrettiği gibi; ama sevmeyi veya nefret etmeyi bırakmadan. Bir insan sever, nefret eder. Ama bunların ötesinde sabrederek ve huzur içinde bekleyerek hayatı, ruhu anlamayı başarabilir.”

“Evet,” dedi Aaron yavaşça, “Ama şu an işin yok, konuşmakta özgürsün. Ama bunları konuşamadığın, gerçek hayatı yaşamaman gerektiği zaman ne sabır kalır ne huzur. Sen hayatın anlamını öğrenmeye çalışırken hayat seni bir mendil gibi kullanıp atar.”

“Fark etmez,” dedi Lilly, “Ben sabrederek ve huzur içinde bekleyerek ruhuma hâkim olmayı öğreniyorum. Çünkü benim için hayatta önemli olan şey Nirvana’ya ulaşmaktır. Tanny de sabır ve huzur içinde kendi ruhuna hâkim olursa ve en sonunda birbirimizi anlamayı öğrenirsek işte o zaman hem birlikte hem de ayrı oluruz, hem birbirimize bağlı kalmamış hem de sonsuza kadar ayrılmamış oluruz. Benim kendi Nirvana’m var, tamamen bana ait. Ama daha da önemlisi Tanny’nin kişiliğiyle örtüşüyor.”

“Tabii,” dedi Aaron. “Ama bütün bunlar bana anlaşılmaz geliyor.”

“Ben anlıyorum. Yalnız olmayı, inzivaya çekilip ruhuna hâkim olmayı öğreniyorsun. Aynı zamanda başka birisiyle mükemmel bir şekilde birlikte olmayı da öğreniyorsun. Tek istediğim bu.”

“Bir dağın tepesinde putlar gibi birisiyle sırt sırta oturmaya benziyor.”

“Hayır, bu oturarak veya sırt sırta vererek olan bir şey değil. Hayatın boyunca savaştıktan, duygusal anlamda tatmin olduktan sonra ulaştığın bir şey. Savaşmak ve tutkulu olmak asla önemini kaybetmiyor. Yeteri kadar sa-

vaştıktan, uğraştıktan sonra ruhun olgunlaşıyor, amacına ulaşıyorsun.”

“Neye ulaşıyorsun?”

“Ruhuna hâkim olmaya ve konuşmadan, tamamen sessizlik içinde birisiyle birlikte olmaya.”

“Sen bunlara ulaştın mı?”

“Eh, içimde biraz gerçek anlamda sükûnet var artık.”

“Minderde oturan bir köpekte de var o.”

“Olabilir.”

“Veya bardaki bir adamda.”

“Onda yoktur.”

“Köpeği mi tercih ediyorsun?”

“Belki.”

Bir süre sessizlik oldu. “Ben de bardaki adamım,” dedi Aaron.

“Minderde yatan köpek olmadığın kesin.”

“Sen de dağın tepesinde kendine tapan bir putsun.”

“Benimle kadınmışım gibi konuşma, Aaron.”

“Sen benimle nasıl konuşuyorsun?”

“Nasıl konuşuyorum?”

“Patatesler pişti mi?”

Lilly arkasına dönüp elektrik lambalarını yaktığında her şey birden değişti. Aaron sinirli bir halde ateşin yanında oturuyordu. Lilly yemeği hazırlamaya başladı.

Işıklar açılınca odanın güzelliği ön plana çıkmıştı. İki tane uzun, siyah örtü yatakları saklıyordu. Ön tarafta piyano vardı. Yanındaki masada müzikle ilgili kâğıtlar duruyordu. Lilly merdiven sahanlığına çıkıp pirzolaları gaz ocağına yerleştirdi, ardından hızlıca fırının yanına masayı kurdu. Mavi beyaz masa örtüsünü serdi, tabakları ve bardakları çıkardı. Aaron yerinden kalkmamıştı. Ev işleriyle uğraşmayı sevmezdi. Lilly de bu işleri yalnız yapmaya alışmıştı.

İki adam birbirleriyle acayip bir şekilde anlaşıyorlar-

dı. İki kardeş gibilerdi. Aynı şehirden, aynı sınıftandılar. İkisi de diğerinin doğduğu şartlar altında kolayca doğabilirdi. Kardeşlerde olduğu gibi aralarında çekememezlik vardı. Ama nefret yoktu.

Lilly'nin ev işlerindeki becerikliliği ve başkalarına bağımlı olmaması Aaron'ı sürekli rahatsız ederdi. Ama Aaron'ı en çok sinir eden şey Lilly'nin kendisini bir öncü gibi görmesiydi. Lilly gerçekten de başkaları üzerinde hâkimiyet kurma huyuna dikkat etmemişti. Patatesleri ezdi, tabakları ve kırmızı şarabı ısıttı, muhallebinin içine çırpıldığı yumurtaları döktü ve misafirine bir hizmetçi gibi servis yaptı. Ama bunların hiçbirisi arkadaşına karşı takındığı kendinden emin tavrını bozmuyordu.

Sonunda yemek hazırlandı. Lilly perdeleri çekti, ana ışıkları kapatıp masadaki yeşil gölgeli elektrik lambasını yaktı ve iki adam yemeğe oturdular.

Yemek güzeldi, iyi pişmiş ve sıcaktı. Lilly'nin elleri temiz değildi, ama kendisinin de söylediği gibi *temiz kirliydi*.

Aaron masanın önündeki alçak koltuğa oturmuştu. Yüzü aşağıya bakıyordu. Lilly sandalyedeydi, yüzüne yeşil gölge çarpıyordu. Aaron her zamanki gibi yakışıklıydı, kendine özgü şık giysileri yine üzerindeydi. Lilly dış görünüşüne önem vermezdi. Gömleğinin yakaları iyice eskimişti.

İki adam sessizce karınlarını doyurdular. İki haftadır yalnızdılar, ama çok uzun süredir birliktelermiş gibiydi. Aaron artık iyileşmişti, sadece gribi takip eden korkular, kötü hisler kalmıştı içinde.

Lilly'nin yeşil gölge vuran yüzüne bakarak, "Ne zaman gidiyorsun?" diye sordu aksi bir tavırla.

"Haftaya. Telgraf yollayacaklar. Ama en geç perşembe."

"Dört gözle bekliyorsundur?" Sert bir soru sormuştu.

"Evet. Yeni kimliğime kavuşmak istiyorum."

“Şimdikinden sıkıldın mı?”

“Evet.”

Aaron’ın yüzüne sinirli bir ifade belirdi.

“Bir küssün bir barışksın sen de,” dedi. Hakaret eder gibi söylemişti.

“Öyle mi?” dedi Lilly. “Neden öyleymişim?”

“Duruma göre değişir,” diye yanıtladı Aaron.

Lilly’nin bir cevabı yoktu. Ev sahibi tabakları alarak tatlı servisini yaptı. Aaron’a tatlısını uzattı.

“Gittiğinde artık bir daha görüşmeyiz herhalde,” dedi Aaron. “Sana bağlı. Gittiğim yerin adresini vereceğim sana.”

Konuşmadan tatlılarını yediler.

“Üstelik,” dedi Lilly şarabını bitirerek, “Beni bir daha görüp görmeyeceğini niye düşünüyorsun sen? Birisini görüp görmemek seni ilgilendirmez ki. Sen eğlenmek istiyorsun. Ama şimdi artık seni eğlendirmeyeceğim için kızılıyorsun, seni artık kim eğlendirecek bilmiyorsun. Bence bu bir çelişki. En yaygın türden hedonistik bir çelişki.”

“Hedonistik nedir bilmem ben. Ama öyle olduğumu varsayalım, sen farklı mısın sanki?”

“Hayır, çok farklı değilim. Ama her zaman kendime biraz farklı olduğumu söyledim. Josephine Ford bana ne itiraf etti biliyor musun? Şimdiye kadar çok sevgilisi olmuş. ‘Aşk diye bir şey yoktur, Lilly,’ dedi. ‘Erkekler sadece yalnız olmaktan korkar. Aşk dedikleri şey tamamen bundan ibaret: yalnız kalma korkusu.’”

“Ne olmuş?” dedi Aaron.

“Katılıyor musun?”

“Evet, tamamen.”

“Ben de katılıyorum, tamamen. Sonra Josephine’e kadınlar için aşk diye bir şeyin olup olmadığını sordum. O da kadınların korkmadığını ama sıkıldıklarını söyledi. Bir kadın müzisyen gibidir, herhangi bir enstrümanı boş

ellerine tercih eder.”

“Evet, yine benim dediğim gibi; hayattan alabildiğin kadar zevk alacaksın,” dedi Aaron.

“Sen benim hayattan zevk almamı sağlıyorsun, ben senin.”

“Evet, bu kadar basit.”

“Tamam, Aaron,” dedi Lilly. “Artık senin hayattan zevk almanla alakam olmayacak.”

“Malta’ya gidiyorsun ya.”

“Evet, Malta.”

“O zaman sana elveda ve iyi şanslar.”

“Sana da elveda ve iyi şanslar, Aaron.”

Lilly bulaşıkları yıkamaya gitti. Aaron da ışığın altında oturmuş *Pelleas*’ı inceliyordu. Londra her zamanki gibi gürültülü olsa da Lilly’nin odasına kadar ses gelmiyordu. Oda tamamen sessizlik içindeydi. İki adam da kendi sessizliklerinde meşguldüler.

Aaron flütünü alıp dizindeki operadan kısa bölümler çalmaya başladı. Hasta olduğundan beri flütü eline almamıştı. Ürkekçe ama güzel çalıyordu. Lilly elinde bir tabak ve bez ile geldi.

“Aaron’ın âsası çıkmış yine,” dedi gülerek.

“Ne?” dedi Aaron, Lilly’ye bakarak.

“Dedim ki Aaron’m âsası çıkmış yine.”

“Ne âsası?”

“Flütten bahsediyorum.”

“Ekmek paramı çıkarıyor işte.”

“O kadar mı?”

“Başka ne olacaktı?”

“Onu sen göstereceksin. Musa’nın kardeşinin⁴ âsasından hangi çiçekler çıkmıştır sence?”

Aaron cevap vermedi, Lilly’ye pek kulak asmadan flüt çalmaya devam etti. Lilly bulaşıkları yıkamayı bitirdi, bir

4. Musa Peygamber’in kardeşi Harun, İngilizce’de Aaron olarak geçer. (ç.n.)

kitap alıp masanın diğer tarafına oturdu.

“Birbirimizi bir daha görüp görmememiz senin için hiç fark etmiyor yani,” dedi Aaron birden.

“Aksine,” dedi Lilly gözlüklerinin üzerinden bakarak. “Bizi tutan bir şeyler olmasını isterim.”

“İstiyorsan neden öyle bir şey yok?”

“Flütünün çiçekler yaratmasını isteyebilirsin.”

“Evet, isteyebilirim. Ama asla gerçekleşmez.”

Bu acayip diyalogu takip eden kısa süreli sessizlik de kendince garipti. “Bir gün kesinlikle karşılaşacağız tekrar,” dedi Aaron.

“Elbette,” dedi Lilly. “Üstelik beni bulman için sana adresimi de yazacağım. Sen yazdığında da cevap gönderirim.”

Bir kâğıt parçası alıp üstüne bir adres yazdı. Aaron adresi alıp yeleğinin cebine koydu. Adres İtalya’daydı.

“Ama İtalya’da nasıl yaşayacağım ben?” diye sordu. “Sen ayak uydurursun. Ben buradaki işime bağlıyım.”

“Sen ve şu küçük asan, flütün, bir de caziben, istediğiniz yerde yaşayabilirsiniz.”

“Benim neyim?”

“Flütün ve caziben.”

“Ne cazibesi?”

“Doğal halin işte. Bilmiyormuş gibi davranma. Ben insanların cazibeleriyle pek ilgilenmem. Ama senin kendine has bir çekiciliğin var.”

“İlk defa duyuyorum.”

“Hayır.”

“Gerçekten, ilk defa.”

“İlginç! Birileri seni mutlaka beğenecektir. Sen de onları kullanarak yaşayabilirsin.”

“Neden sürekli küçümseyerek konuşuyorsun?”

“Neden konuşmayayım?”

“Başkalarını hor görme hakkın olduğunu mu sanıyor-

sun?”

“Ne zaman sadece hakkı olanlar o şeyi yaptı ki?”

“Hakkın olmamasına rağmen senin yaptığın aşikâr.”

“Bir kadın gibi cevap veriyorsun, Aaron.”

Yine bir an sessizlik oldu ve sessizliği yine Aaron bozdu. “Seninle ben farklı konumlardayız,” dedi.

“Nasıl?”

“Sen yazılarınınla yaşayabilirsin ama ben düzenli bir iş bulmak zorundayım.” “Bu kadar mı?” dedi Lilly.

“Evet. Farkımız çok var aslında. Senin benden daha çok avantajın var.”

“Olabilir,” dedi Lilly. “Ama neden? Ben sümüklü küçük bir çocukken sen temiz çocuktun. Yamalı giysilerle büyüyen de benim. Zavallı annem ne güzel yama dikerdi. Avantajlardan konuşmanın ne yararı var şimdi? Başlangıçta sen daha üstün konumdaydın. Hâlâ beni satın alacak kadar paran var. Haksızlığa uğradığını düşünme. Avantajlar, üstünlükler, hepsi yalan.”

“Sen özgürsün.”

“Özgürlüğümü kendim kazandım.”

“Hayat koşulların sana kazandırdı.”

“Nasıl istersen.”

“Hiçbir adama adil davranmıyorsun,” dedi Aaron.

“Adam umursuyor mu peki bunu?”

“Umursayabilir.”

“O zaman adam değil demektir.”

“Çok teşekkür ederim, arkadaş.”

“Önemli değil,” dedi Lilly yüzünü ekşiterek.

Aaron tekrar Lilly’ye baktı. Söyledikleri karşısında şaşırıp kalmıştı, ondan neredeyse nefret edecekti. Lilly karşıdaki duvara yaslanıp düşüncelere daldı. Sonra Leo Frobenius’un kuruntularını okumaya devam etti. Tam Aaron’la olan sohbetini unutacakken Aaron tekrar konuşmaya girdi.

“Senin durumunla benim durumum arasında fark olmadığını söyleyemezsin,” dedi.

Lilly gözlüklerinin üzerinden tekrar Aaron’a baktı.

“Hayır,” dedi. “Öyleyse ben daha kötü bir durumdayım.”

“Avantajlı olmadığını hiç söyleyemezsin. Senin işin seni üstün duruma sokuyor.”

“Tamam. İşimi de beni de rahat bırak o zaman.”

“Hep böyle tartışmadan kaçırırsun.”

“Canım Aaron’ım, sana tamamen katılıyorum. İşimin sözde bana verdiği avantajı boş ver, aramızda hiçbir fark yok. İşimi boş ver, zaten işim yalanlar yazmak. Seninle ben aynı gemide yol alan iki aynı kişiyiz. Burada bırakalım mı bu konuyu?”

“Tamam,” dedi Aaron. “Böyle bitsin.”

“O zaman el sıkışalım, uyku vakti de geldi. Gripten yeni iyileşırırsun, tenin çok solmuş.”

“Benden kurtulmak istırırsun yani,” dedi Aaron.

“Evet, kurtulmak istırıyorum,” dedi Lilly.

“Belli.”

Aaron birkaç dakika *Pelleas*’a baktıktan sonra ayağa kalktı, operayı piyanonun üzerine koydu, flütünü kaldırdı ve yattı. Çarşıdan belirsiz, kısık sesler geliyordu. Lilly, Kabiliye halkı hakkında bir şeyler okumaya devam etti.

Kendini kitaba adamıştı, belki de hayatın anlamını arıyordu sayfalar arasında. Şu eski Afrikalılar! Ve Atlantis! Cezayirlilerin eski, tuhaf yaşayış şekli! Binyıllar öncesinin eski, karanlık Afrika’sı! Aaron ne kadar da kıskanmıştı! Kıskanç bir tanrının oğlu gibi. Kıskanç bir tanrı! Böyle geçmişı olan bir ırk bu kadar mı üstün olur?

Ama hayır, kıskanç bir tanrı gibi Aaron tekrar gelmişti. Pijamalarıyla sandalyeye oturdu. “Seninle benim aramızdaki fark ne, Lilly?” diye sordu.

“Bu konu için el sıkışmamış mıydık? İşlerimizin farklı

olması.”

“Ama sen buna gerçekten inanmıyorsun.”

“Şu an benim hakkımı yiyorsun.”

“Hayır. Söylediğine inanmadığını biliyorum.”

“Neye inanıyorum o zaman?” dedi Lilly.

“Hayatı benden daha iyi bildiğine, benden daha iyi olduğuna inanıyorsun. Yalan mı?”

“Sen inanıyor musun buna?”

“Neye?”

“Benim senden daha iyi olduğuma, hayatı daha iyi bildiğime.”

“Hayır, çünkü daha iyi olduğunu görmedim,” dedi Aaron.

“Görmediysen öyle bir şey yoktur demek. Şimdi git de iyileşmekte olan bir hastanın yapması gerektiği gibi uyu. Daha fazla kafamı ütüleme.”

“Kafanı mı ütülüyorum?” dedi Aaron.

“Evet.”

“Yine yanıliyorum yani?”

“Yine yanıldın evladım.”

“Kendi kafanda Tanrı olmuşsun, haberin var mı?”

“Başkalarına karışmadığım sürece olabilir. Senin uyu-man lazım, boş ver şimdi tartışmayı. Birkaç dakikalığına dışarı çıkıyorum ben. Pijamalarla üşütürsün. Postaneye gitmem lazım.”

Aaron, Lilly’ye baktı. Ama bir şey söyleyemeden Lilly şapkasını takmış, ceketini giymiş, mektuplarını alıp dışarı çıkmıştı.

Yağmurlu bir geceydi. Lilly King Caddesi’ne girerek Charing Cross’a doğru yürümeye başladı. Temiz havada yürümeyi severdi. Mektuplarını Charing Cross postanesinden yollardı. Aaron’la daha fazla tartışmak istememişti. Biraz yalnız kalmayı yeğledi.

Hızlıca Villiers Caddesi’ne saptı. Siyah Thames

Nehri'nin denize dökülmesini izleyecekti. Thames'i izlemeye bayılırdı. Nehir her zaman Lilly'yi sakinleştirmiş, özgür hissettirmişti. Geceyi, karanlık yağmuru, nehri, hat-ta trafiği bile severdi. Yürürken tanımadığı insanlara çarp-maktan zevk alır, kendisini sığır sürüne dadanan bir tilki gibi hissedirdi.

Geri dönerken evinin önünde duran taksinin ışıklarını gördü, biraz daha yaklaştığında birisinin kendisine ses-lendiğini duydu. Hızla taksinin yanına koştu. Selam veren kişi Herbertson isimli birisiydi.

“İşte buradasın,” dedi Herbertson Lilly yaklaştığında. “Yukarı çıkıp konuşabilir miyiz?”

“Gribi olan bir hastam var yukarıda. Uyuyordur şim-di.”

“Anladım!” Hayal kırıklığına uğramış gibiydi. “Şan-sa bak, birkaç dakikalığına sohbet ederiz diye gelmiştim.” Lilly'yi kolundan tuttu. “Gidecekmişsin, öyle duydum. Nereye gidiyorsun?”

“Malta.”

“Malta! Malta'yı iyi bilirim. Bir dakikalığına yukarı çıksak bir şey olmaz herhalde. Artık görüşemeyeceğiz ma-dem.” Taksiciye dönerek ücreti sordu.

Taksi ücretini ödeyip yukarı çıktılar. Aaron yataktaydı ama odaya girdiğinde Lilly'ye seslendi.

“Merhaba!” dedi Lilly. “Uyumuyor musun? Yüzbaşı Herbertson birkaç dakikalığına geldi.”

“Rahatsız etmiyorum umarım,” dedi Yüzbaşı Her-bertson. Bastonunu, eldivenlerini ve şapkasını çıkarttı. Üniformalıydı. Son hayatta kalan muhafızlardandı; kırk beş yaşlarında, yakışıklı, iri yapılı bir adamdı. Pantolonu-nu yukarı çekerek Aaron'ın daha önce oturduğu sandalye-ye oturdu. Kimlik olarak kullanılan zincirli altın bilekliği dikkat çekici bir biçimde bileğine düşmüştü.

“Rosemary'ye gittim,” dedi. “Kalitesiz oyun, ama za-

man geçirmek için gidiyor insan. Fena değil aslında.”

Lilly misafirine Sauterne şarabı ikram etti. Evde bir tek Sauterne kalmıştı.

“Olur. Ne kadar misafirperversin. Çok teşekkür ederim. Sodayla karıştırabilir miyim? Teşekkür ederim. Bence tropik iklimlerde bulabileceğin en iyi içecek bu: soda-lı tatlı beyaz şarap. Evet, şimdi... Sen neden gidiyorsun Malta’ya?”

“Değişiklik olur,” dedi Lilly.

“Haklısın, sonunda savaş bitti. Herkesin değişikliğe ihtiyacı var. Ben de en kısa zamanda gitmeyi düşünüyorum. Malta! Evet! Malta’ya birkaç kere gitmiştim. En güzel şehri Valetta bence, özellikle kışları harika operalar oluyor. Karın nasıl? İyi mi? Tabii, akrabalarını görmek iyi gelmiştir. İnsan özlüyor. Bu arada Jim Bricknell ile karşılaştım. Surrey’e gelip Yüzbaşı Bingham’ın villasında kalmanı istiyormuş, öyle söyledi. Surrey’in havası bir acayip. Pek bana göre değil, hayır. Sen gidecek misin? Hayır, ben gitmem. Rahat edemem orada.”

Herbertson durmadan konuşuyordu. Savaşta, cehen-nemin en ileri cephelerinde savaşmıştı. Oralarda savaşmış herkes gibi de savaşı aklından çıkaramıyordu, takıntılı olmuştu. Ama bu arada iyi savaşmıştı.

“Evet. Bir gün, Kraliçe çay partilerinden birisini verdiğinde muhafızların arasındaydım. Çok kötüydü. Ama çocuklar çok sevimliydi. Galler Prensi çok iyiydi, fazlasıyla iyiydi. Evet, Prens Henry akıllı bir çocuktü, akıllı çocuk. Kraliçe Mary çayları koydu, ben de bisküvileri dağıttım. Bana çok iyi bir garson olduğumu söyledi. Ben de ‘Teşekkür ederim, Kraliçem,’ dedim. Çocuklar iyiydi ama. Battenberglerden çok farklıydılar. Çok!” dedi bur-nunu çekerek. “Battenberglere katlanamıyorum. Bak, sana Battenberg’in ne yaptığını anlatayım. O da muhafızların içindeydi.”

Sohbetleri farklı konulara kaymıştı; kraliyet ailesinden, Muhafızlardan, Buckingham Sarayı'ndan, St. James'den konuştular.

“Kraliçe Victoria'nın güzel bir hikâyesi var bak. Joyce diye bir adam vardı, sürekli sarayda yemek yerdı. Çok iyi taklitçiydi, çok kurnazdı. Kraliçenin taklidini yapardı hep. ‘Bay Joyce,’ dedi kraliçe o gün, ‘Duyduğuma göre çok iyi taklit yapıyormuşsunuz. Bizim için de yapar mısınız, görelim nasıl yapıyorsunuz?’ ‘Ama olmaz ki, kraliçem! Üzgünüm ama şimdi yapamam. Şimdi çok keyifsizim.’ Ama kraliçe taklit yapmasını emretmişti. Sonunda kraliçenin taklidini yaptı. O kadar komikti ki. Adam emredileni yapmak zorundaydı. Ne yaptı biliyor musun? Bir peçete alıp köşesinden alnına koydu, peçetenin geri kalanı da başının arkasından sallanıyordu. Aynı kraliçenin o duvak gibi örtüsüne benziyordu. Sonra bir tencere kapağı aldı. Yanında hep o kapağı taşırdı. Kraliçenin tacına benzetirdi kapağı. Sonra kraliçenin taklidini yapmaya başladı. Ama çok güzel yapıyordu, çok komikti. ‘Bay Joyce,’ dedi kraliçe. ‘Hiç memnun kalmadık. Lütfen odayı terk edin.’ Evet, tam olarak bunları söylemişti. ‘Hiç memnun kalmadık, lütfen odayı terk edin.’ Nasıl da ‘memnun kalmadık’ diyor, bakar mısın! Joyce da neredeyse altmış yaşında adam. Artık o da odadan çıktı, iki hafta boyunca saraya almadılar adamı. Kraliçe Victoria harika değil mi?”

Herbertson, Galler Prensi'nden başlayıp bir konudan diğeriine küçük geçişler yaparak konuşmaya devam ediyordu. En sonunda takıntılı olduğı konuya gelmişti. Kendisi farkında değildi ama Lilly ile savaşı konuşmaya gelmişti. Daha doğrusu Lilly'ye savaşı anlatmaya gelmişti; Lilly sadece dinliyordu. Bir şey söylememişti henüz. Bir adamın gece umutsuzca bir taksi bulup kendisine bir kadın, bir fahiş e araması gibi Herbertson da düşünmeden bir taksiye atlamış, Covent Garden'a gelip Lilly'nin kapısını çalmıştı.

Lilly'yi çok az tanıyordu. Ama kendisini buraya getiren içgüdüleriydi, konuşup içindekileri birisine anlatması gerekiyordu.

Sodali şarap eşliğinde anlattıkça anlattı. Kendini beğenmişçe konuşmuyordu ama gördüklerini de abartmıyordu. Gerçekten olanları anlatıyordu. Buradaki muhafız memurunun içinden geçenler, en ön cephede savaşan erlerle, İngilizlerle, Fransızlarla, Almanlarla, İtalyanlarla aynı şeylerdi. Lilly, Kuzey İngiltere'de bir ahırda oturarak bir genci de dinlemişti; Calabria'da, ay ışığının altında, öküzlerin çiğnediği mısır samanlarına da oturmuştu: bir çiftlik mutfağına oturup Alman bir tutsakla da konuşmuştu; ve her seferinde aynı şeyle karşılaşılıyordu. Çok fazla görmüş, çok fazla şey tecrübe etmiş hiddetli, öfkeli, gözleri körelmiş ve artık ne yapacağını bilemeyen bir adamın anıları.

Savaş kahramanlarının ihtişamlı hikâyeleri yoktu, savaşın romantikliği yoktu. Sadece hiddetli, körelmiş, büyülenmiş bir ses vardı; insan ruhunun kaldıramayacağı görüntüleri anlatıyordu.

Bu muhafızın içinde biraz aydınlık vardı, utangaç bir şekilde esprilerle anlatıyordu gördüklerini. Ama bilinçaltında savaşa girmiş milletlerin bütün erkeklerinde olan şey aynıydı: dayanılmaz tecrübelerin insanda bıraktığı o öfke. İyileşmiyor, soğumuyordu. Savaşta gördükleri bu muhafızı sonsuza kadar rahatsız edecekti. Yaşadıkları zamanla bilincinden siliniyordu. Ama bilinçaltında insan ruhu böyle bir travmadan asla iyileşemezdi.

“Eskiden çok korkardım,” diye güldü Herbertson. “Lilly, şimdi savaştan sağ çıkmazdım diyorsun ama çıkardın. Sen tedirginsin. Savaş anında tedirgin olanlar hayatta kalıyor. Neredeyse bütün subaylarımız öldüğünde bizden bir adam öne çıktı. Margeritson diye bir adam. Hindistan'dan gelmiş, orada zengin bir tüccarmış. Herkes Margeritson'dan bir halt olmaz, adam çok tedirgin diyor-

du. Bir halt olmaz diyorlardı. Ama hendekten çıkıp Almanlara hücum etmek zorunda olduğun zaman Margeritson mükemmel birisi oldu. O an her şeyi kavramıştı, kriz anında mükemmelleşti.

Bir adamı bazı şeyler korkutur, başka bir adamı başka şeyler. Ben kurşunlardan korkmazdım. Ama bombalardan ödüm kopardı. Bizim makinelerimizle Alman makineleri arasında çok fark var. Bizim silahlardan hep aynı ses geliyordu: *drrrrrrr*! Ama Almanlarda çok ağır silahlar vardı: *drrrrrRURUrrrrrrRURURU*! İnsanda sinir bırakmıyor o ses.

Hayır, hiç vurulmadım. Ama patlayan bombalardan birçok kez yere düştüm. İşte o anlarda deli gibi bağırıyor-sun, diğer askerlerin gelip seni toprağın içinden çıkarmasını beklemek zorunda kalıyorsun. Böyle bir şey insanı çok korkutuyor.” Herbertson gülererek Lilly’ye göz kırptı. Gözlerindeki delilik görülebiliyordu.

“Ne kadar komik, savaşta birçok şeyi fark etmiyor-sun. 1916 evet, 1916 senesinde Almanların silahları bizim-kilerden çok daha iyiydi. Bizim silahlar çok eskiydi. Eski silahların da nereye ateş edeceğini kestiremiyorsun. Bazen hedefin çok uzağına gidiyorlar, bazen hedefi vurmuyorlar. Evet, o gün bizim silahlar çok yakına ateş ediyordu, kendi adamlarımızı vuruyorduk.

Hücum emri almıştık. İleri doğru koşuyoruz, birden birisinin boynuma sıcak su döktüğünü hissettim.” Elini boynunun sağ tarafına ve ensesine götürdü. “Innes adında bir asker vardı. Çok iyi bir çocuktu, Arjantin’den gelmişti savaşmaya. Düşman hattına doğru koşarken bana sesle-niyordu, ben de hem koşup hem çocuğa cevap veriyordum. Sonra boynumda sıcak su hissedince dönüp baktım. Innes’in yanımdan kafasız bir şekilde koşarken gördüm. Kafası yoktu, ama yanımda koşuyordu. Ne kadar bilmiyorum ama epey koştu. Boynuma gelen de Innes’in kanıydı, evet...

Tabii, Chelsea'den nefret ettim, tiksindim. Chelsea benim için Araf gibi bir yerdi. Wallace isimli bir onbaşımız vardı. Çok iyi bir adamdı, 1,90 boyu vardı. Yirmi dört yaşındaydı. Hep arkamı kollardı. Chelsea'den nefret ederdim; geçit törenleri, tatbikatlar hep Chelsea'deydi. Tatbikatlar sarayın önünde olurdu. Tatbikat olduğu zaman emirler veriyorsun ama iki saniye sonra ne dediğini unutuyorsun. Verdiğin emirleri unuttuğunda diğer askerler fark etmiyor ama sen çok kötü hissediyorsun. Dönüp askerler ne yapıyor diye de bakamıyorsun. Ama Wallace harika askerdi. Hemen arkamda dururdu, kısık sesle unuttuğum emirleri söylerdi bana, 'Sağa çark dediniz, komutanım.' Hiç kaçırmazdı, hep bilirdi ne dediğimi. Hep...

Savaşta öleceğini düşünmezsen ölmüyorsun. Şimdiye kadar hiç öleceğimi düşünmedim. Öleceğini düşünmeyip ölen birisini de görmedim. Wallace'a dedim ki Chelsea'de olacağıma ön cephede savaşırım daha iyi. Chelsea'den nefret ediyordum. Ne kadar nefret ettiğimi anlatamam. 'Öyle demeyin, komutanım!' dedi. 'Ben Chelsea'yi buraya tercih ederdim. Chelsea'yi tercih ederdim. Chelsea'de böyle cehennem yok,' dedi. Ertesi gün ana kampa dönmemiz emredilmişti. 'Boş ver, Wallace,' dedim. 'Yarına kadar bu cehennemden gitmiş oluruz.' Elimi tuttu. Muhafız birliğinde pek duygularımızı göstermezdik. Ama Wallace elimi tuttu.

Siperden çıkıp hücum ettik. Yazık oldu onbaşıma, oracıkta öldü." Herbertson başını öne eğdi, bir süre kıpırdamadan, bilincini kaybetmiş gibi öyle durdu. Sonra başını kaldırıp aynı heyecanla anlatmaya devam etti. "Görüyorsun, öleceğimizi sanmıştım ben. Wallace da kesinlikle öleceğini düşünüyordu. Eminim o da öleceğini düşünüyordu. Askerlerden hiçbiri öleceğini düşünmeden ölmedi. Yani öyle işte..."

Herbertson keskin, takıntılı gözleriyle Lilly'ye baktı. Kaşı seğiriyordu. Lilly, Herbertson'ın neden sadece ölece-

ğini düşünenlerin öldüğünü sandığını merak etti. Çünkü kendisi de öleceğini düşünmüştü. Ama Herbertson sürekli ölümü düşünmezsen ölmeyeceğini ima ediyordu. Belki bildiği bir şeyler vardır. Belki de insan ruhu artık savaşımaya dayanamayacağını anladığında kendi ölüm biletini kendisi kesiyordur. Hayatı yine hayatın kendisi kontrol ediyor yani.

“Şoka girmek de acayip bir şey. Bir çavuşumuz vardı, bana bağıırıyordu. İki ayağı da kesilmişti, iki ayağı. Bileklerinden kopmuş. Morfin verdim biraz. Kan zehirlenmesi olabileceğinden subayların iğne yapmak için izni yoktur. Sadece hapları verme yetkimiz var. Haplar birkaç dakika içinde etkisini gösterir diyorlar, ama göstermiyor. On beş dakika geçti. Yaralı, acı içinde bağırان, ayaksız bir askerden daha fazla moral bozucu bir şey olamaz.

Hâlâ şoktayken morfin vermiştim. Acıyı hissetmedi yani. Neyse, sıhhiyeciler aldı adamı. Askerlerime bakmaya alışmışım ben Tabii. Ertesi sabah çavuşun yanma gittiğimde sahra hastanesinde adamı bulamadım. Sonra doktorun yanma gidip sordum: ‘Bu adam neden sahra hastanesine alınmadı?’ Heyecanlanmışım. Ama benim huylarıma alışmıştı doktor. ‘Heyecanlanma Herbertson, senin çavuş ölüyor,’ dedi. ‘Ama senin gibi sağlamdı, konuşuyordu,’ dedim. Fakat bizim çavuş kısa bir süre herkes gibi sağlam bir şekilde konuşmuş, sonra susmuş. Bana geldiğinde morfin verdiğimi söyledim.

Acıyı hissetmemişti yani. Ama iki saat içinde çavuş ölmüş. Doktora göre bazen şoka girmek böyle şeyler yapmış. Çavuş için yapabileceğimiz bir şey yokmuş yani. Hayatını riske atacak şekilde yaralanmamıştı ama hayattan kopmuş demek ki. Hiçbir şey yapılamazdı, komik aslında biraz. Beyinle ilgili bir şey herhalde.”

“Kesinlikle beyinle ilgilidir,” dedi Lilly. “Beyinden de derindir hatta.”

“Derindir,” dedi Herbertson başını sallayarak.

“Hayatın nerede olduğu bir gariptir. Bir teğmenimiz vardı. Savaşta ölenleri gömüyoruz, bilirsin. Teğmen de uyuyor gibi görünüyordu. Çoğu adam öyle görünürdü zaten.” Herbertson gözlerini kapatıp yüzünü yana çevirdi; uyuyan, ölmüş bir adam gibi. “Ölü bir adamın yüzünde başka bir ifade göremezsin.”

Herbertson birden dehşetle dişlerini sıktı.

“Evet, bu teğmenin ölü olduğunu asla anlayamazdın. Şuradan, başının arkasından yaralanmıştı. Elinde de biraz kan vardı, başka bir şeyi yoktu. Dedim ki teğmeni layıkıyla gömelim. Cesedi yerde yatıyordu, kirli bir battaniyeye sarmışlardı. Ben de dedim ki düzgün bir battaniyeye saralım. Bir buçuk gündür yerde yatıyordu çünkü.

Gidip teğmenin eşyaları arasından temiz, güzel bir battaniye aldım. Ailesi İskoç’tu, çok tanınan bir aileydi. Battaniyeyle teğmeni sarıp gömmeleri için bedenini İskoç Muhafızlarına teslim edecektim. Cesedi soğumuş, sertleşmiştir diye tahmin ediyordum. Ama kollarıma aldığımda birden teğmenin gözleri açıldı. O kadar korkmuştum ki. ‘Neden canlı bu!’ dedim. Ama ölü olduğunu söyledi askerler. İnanamadım. O kadar korkmuştum ki. Senin benim kadar esnekti vücudu. Sanki uyuyor gibiydi. Ölü olduğuna inanamazdın. Battaniyeye sarmıştık çoktan. Beni çok etkilemişti o olay. Bir adamın öldükten iki gün sonra öyle görüneceğine inanamadım.

Almanların makineli tüfekleri çok iyi oluyor. Acayip bir şey bu makineli tüfekler. Ama süngülerimize karşı zayıf kalıyorlar. Adadan yeni gelen her birlik süngü eğitimi almış olarak geliyor. Almanlara saldıracağın zamanı iyi bilmen lazım. Süngüyle ıskalarsan hemen tüfikle daire çizeceksin ki tüfeğin arkasıyla düşmanın çenesine vurabilesin. İlk hareketin bu, ardından süngülersin adamı. Yakından bu kadar hızlı hareketi takip edemiyor Almanlar. Ama

süngüyle hücum etmek savaşın en kötü yanı. Herkes çığlık çığığa. Düşmanı yakalarsan o bağılıyor, o seni vurursa sen. Böyle bir cehennem işte.

Hayır, hayır. Bu savaş başka hiçbir savaşa benzemiyor. Bütün makineleri farklı. Sen dayanamazdın belki. Ama askerler dayanmak zorunda. Bizim askerler çok iyilerdi ama. Şimdi çoğu yaşamıyor... Sen subaysan en önde savaşmıyorsun, ölenler genellikle senin emrindekiler oluyor. Ama bir daha böyle bir savaş olamaz. Çünkü böyle bir cehennemi ancak Almanlar yapabilir. Bir daha da böyle bir şey yapmazlar herhalde, yaparlar mı?

Almanlar inanılmaz insanlar. Olağanüstüler. Yarattıkları, icat ettikleri şeyler akıl almaz şeyler. İlk iki yıl sürekli yeni bir şey öğreniyorduk onlardan. Ama çok sistemliydiler. Savaşı bu yüzden biz kazandık. Çok sistemliydiler. Tüfeklerini her on dakikada bir ateşlerlerdi, hiç şaşmaz. Düşünsene. Biz de ne zaman koşacağımızı, ne zaman eğileceğimizi öğrendik. Yeteri kadar savaşmışsan ne yapacaklarını aynen tahmin edebiliyorsun. Ona göre kendi taktiğini ayarlıyorsun.

Ama bizden daha gergindiler. Geceleri siperleri aydınlatırlardı hep. Şu havadan elektrikli ışık saçan aletler var ya, bizde hiç yoktu onlardan. Almanlar iki taraf için de cepheleri aydınlatıyordu. Bizden daha gergindiler.”

Herbertson gittiğinde saat neredeyse ikiydi. Lilly’nin morali bozulmuştu, ateşin önüne oturdu. Aaron yataktan kalkıp Lilly’nin yanına geldi.

“Şu lanet savaş karnımı ağrıttı,” dedi.

“Benim de,” dedi Lilly. “Hiç gerçek gibi gelmiyor.”

“Yaşayanlara tüm çıplaklığıyla gerçek.”

“Hayır, en çok onlara yalan gibi gelmeli,” dedi Lilly birden. “Kötü bir rüya kadar bile gerçek değil. Neden uyanıp bunun farkına varmıyorlar!”

“Ortada bir gerçek var,” dedi Aaron. “Hâlâ etkisin-

delers.”

“Şimdi de beni etkilemek istiyorlar. Ama ben etkilenmeyeceğim. Savaş tamamen bir yalandı ve birisi mumunu söndürene kadar yalan olmaya devam edecek.”

“Savaş bir gerçek, öyle mumunu falan söndüremezsin. Yaşandığı gerçeğini yalanlayamazsın.”

“Evet, yapabilirsin. Savaş hiç yaşanmadı. Savaş benim için hiç yaşanmadı. Rüyalarımınla aynı derecede gerçek. Rüyalarım aslında yaşanmıyor, sadece öyle görünüyor.”

“Ama savaş yaşandı, bu bir gerçek,” dedi Aaron. Yüzü hâlâ solgundu.

“Hayır, yaşanmadı. Benim için yaşanmadı; ya da kendinde olan herhangi birisi için. Savaş kendi kendine oldu, bitti; rüyalar gibi. Savaşta bulunanların içindeki gerçek kişiler ise sadece yoktular, uyuyorlardı, uyuşturulmuşlardı, rüyadaydılar... Bu kadar.”

“Savaştan gelenlere de böyle söylersin,” dedi Aaron.

“Söylerim. Ama işe yaramaz. Çünkü artık uyanmazlar, belki de hiç uyanmayacaklar. Uykularında kendilerini öldürürler; yine de uyanmazlar.”

“Tamam, hadi uyuduklarını varsayalım. Uyansalar bile daha hiçbir şey değişmez. O insanlar şimdi neyseler hep o olacaklar.” Lilly siyah gözleriyle Aaron’ı izliyordu.

“Onlara inanmıyor musun, Aaron?” diye sordu yavaşça.

“Ben onlara inanmak bile istemiyorum.”

“Peki, kendine inanıyor musun?” Aaron, Lilly’nin düşüncelerinden hoşlanmamıştı.

“Onlara inanmamak için ne kadar nedenim varsa kendime inanmamak için de var,” diye yanıtladı Aaron. Lilly düşüncelere dalmıştı.

“Hayır,” dedi. “Bu doğru değil. Savaşın yalan olduğunu biliyordum ben, bir şekilde anlamıştım. Yalan olduğunu her zaman biliyordum. Almanlar yalandı, biz yalandık,

herkes yalandı.”

“*Sen* gerçek misin?” diye sordu Aaron huysuzca.

“İçimde kendine hâkim, sürekli tetikte olan bir parçam savaşın ve bütün o korkunç şeylerin yalan olduğunu biliyordu. Bu yüzden savaşın içine sürüklenmedim. Almanlar beni veya annemi hatta istedikleri herkesi öldürebilirlerdi. Savaşa yine katılmazdım. Düşmanlarımı öldürürdüm. Ama savaş denilen o korkunç sistemin bir parçası olmazdım. On kere beni vursalar, yirmi kere annemi vursalar bile olmazdım. Ama düşmanlarımı öldürürdüm. Öldürebildiğim kadarını öldürürdüm. Ama büyük bir sistemin parçası olarak değil. Asla savaş sisteminin bir parçası olmadan.”

Lilly çok coşkulu, çok hevesliydi. Aaron, Lilly’nin söylediklerini saçma bulduğunu belirtecek şekilde homurdandı.

“Tamam,” dedi, “Askerlerin var, ülkelerin var, savaş aletlerin var; savaşa nasıl sürüklenmemeyi bekliyorsun? Milletler Cemiyeti sayesinde mi?”

“Bırak bütün cemiyetleri. Bütün milletleri, toplumları bırak, boş ver. Benim tek istediğim kendimi bu iğrenç bataklıktan çıkarmak, sürüden ayrılmak. Bu sürü koca bir kâbustan, boşluktan ibaret; umutsuzca rüyaların içinde dolanıyor. Benim istediğim şey uyanmak, uyuyan sürüden ayrılmak, yozlaşmış kitlelerden uzaklaşmak. Savaşta hiç kimse hem kendinde hem de uyanık değildi. Uyanık olup kendini kontrol edebilen hiç kimse kimyasal silahlar kullanmaz. Hiç kimse! İnsanın ruhu zaten buna karşı gelir. Ama o koyunlar sadece çobanlarını takip ettiği için kendilerini savaşa kaptırdılar. Hepsi de kendi kişiliklerini unutup tek tip insanlar haline geldiler.”

“Öyle mi,” dedi Aaron. “Kimyasal silahları ve zehirleri tasarlayıp kullananlar çok uyanık olanlar ama. Buna ne diyeceksin?”

Lilly sinirlenmişti.

“Böyle mi düşünüyorsun?” dedi. Aaron’ın yüzüne ters ters bakıyordu. Aaron gözlerini kaçırdı.

“Öyle görünüyor,” dedi.

“Bak arkadaşım, *öyle görünüyor, böyle görünüyor* demek için artık çok geç. Eğer gerçekten böyle düşünüyorsan eşyanı topla, Herbertson’ı takip et. Evet, odamdan git artık. Senin gibi düşünen birisine daha fazla katlanamam.”

Aaron şaşkınlıkla Lilly’ye baktı.

“Yarın sabah giderim, olur mu?” diye sordu. Sesinde biraz şakacı bir ton vardı.

“Olur,” dedi Lilly soğukça. “Lütfen yarın sabah git.”

“Tamam, giderim,” dedi Aaron. “Demek ki senin hesabına göre herkes seninle aynı fikirde olmak zorunda.”

Lilly cevap vermedi. Aaron yatağa döndü. Lilly’yi eleştirmenin mutluluğu yüzüne yansımıştı. Aralarının bir-
den nasıl bu kadar değiştiğine inanamıyordu.

Tam uykuya dalacakken Lilly tekrar gelerek sert sesiyle kendini savunmaya başladı:

“Seninle doğru dürüst konuşacağım. *Görünüşe göre* çok arkadaşım varmış gibi davranmayacağım. Hayır, benimle tamamen aynı fikirde olmayan arkadaşım hiç yok. Arkadaşım demek bütün konularla benim gibi düşünen birisi demektir. Ama sen onlarla aynı fikirdeysen onların arkadaşısın, benim değil. Git, onların arkadaşı ol. Beni de sabah yalnız bırak. Bana hiçbir borcun yok, başka da yapacağımız bir şey kalmadı. Parayı benim verip başkalarının düdüğü çaldığı arkadaşlıklardan bıktım artık.

Sana bir şey daha söyleyeyim; senin kahraman askerlerin bize kazandıklarından daha fazla kaybettirdiler. Cesur bir karınca korkak bir bireydir. Kahraman subaylar da savaştan sonra eve geldiklerinde acınası insanlar olurlar. Kahraman Herbertson! Savaşın haklılığını gösteren tek şey savaştan öğrendiklerimizdir. Peki, *kahramanlar* ne

öğrendi savaştan? Sence Herbertson neden askerlerin ölümü düşündüklerini söyledi? Çünkü içten içe anlamışlardı; İngiltere'ye döndüklerinde yaşayacak bir hayatları olmayacaktı. İçlerinde yaşama cesareti kalmamıştı, sadece ölüm cesareti. Bu cehennemde yapabilecekleri tek şey ölmekti artık.”

“Nasıl anlamış olabilirler bunu?” dedi Aaron.

“Gözlerinle görebileceğin bir şey değil bu. İçinde hissedersin. Ruhun bazı şeyler hisseder, sana söyler. Onbaşı Wallace öleceğini anladığında Herbertson bir komutan olarak şunları söylemeliydi: ‘Korkma, Wallace. İkimiz de yaşayacağız, hayatın tadını çıkaracağız.’ Ama bunların yerine Wallace’ı ölüme terk etti. Kendisini de o günden sonra karamsarlık sarmıştı.

Her zaman ölümü seçtiler. Ama biz böyle yapmayacağız. Dünyayı olduğu gibi bırakıp ölmek kolay, önemli olan sorumluluk alıp cehennemi cennete çevirmek. Halklar birleşip dünyanın bütün pislikleriyle yüzleşmez, eski yapıları yıkmazsa hiçbir yere varamayız. Bütün bunların gururla ve yaşama cesaretiyle yapılması lazım.”

Lilly konuşmasını bitirip sessizce yatağa gitti. Aaron da uyuyacaktı. Lilly’nin sözlerine alınmıştı. Neden böyle olmuştu ki durduk yere? Sabah Aaron, Lilly’nin solmuş, kapalı, kibirli yüzünü gördüğünde garip bir şeyler olduğunu fark etti. Lilly kibar ve içten davranıyordu ama Aaron’la araları açılmıştı. Kahvaltıdan sonra Aaron artık gitmesi gerektiğini anladı. Lilly’nin tavırları normal değildi. Şaşkınlık ve kafa karışıklığı içinde, biraz da öfkeyle giysilerini, pikolosunu ve flütünü topladı, çantasına yerleştirdi. Şapkasıyla paltosunu da üzerine geçirdikten sonra gitmeye hazırdı. Lilly bir şeyler yazıyordu.

“O zaman...” dedi Aaron. “Bir daha görüşürüz muhtemelen.”

“Elbette,” dedi Lilly, sandalyeden kalkıp Aaron’ın ya-

nına geldi. “Mutlaka karşılaşırız yine.”

“Ne zaman gidiyorsun?”

“Birkaç gün içinde.”

“Anladım, gitmeden önce seni uğurlamaya geleyim mi?”

“Evet, lütfen.”

Lilly misafirine kapıya kadar eşlik etti, elini sıktı, sonra odasına döndü.

Malta’ya gitmeden önce Aaron’ı son bir kez görüşmek için çağırmıştı ama Aaron Lilly’yi bulamadı. Sanki Lilly kendisine son bir kazık atmış gibi hissetmişti. Ama Lilly’nin bunu kasten yaptığını biliyordu. Aaron’a kendisini uğurlama fırsatını sunmuş, yani Aaron’a seçim hakkı tanımıştı. Artık arkadaşlıkları ne yöne ilerleyecek, düşman mı olacaklar, dost mu kalacaklar, ikisi de bilmiyordu.

11. BÖLÜM

DAHA FAZLA TUZDAN HEYKEL

Opera mevsimi bitiğinde Cyril Scott, Aaron’ı deniz kıyısındaki evine çağırdı. Aaron’ı bir grup müzisyenle tanıştırmak istiyordu. Aaron teklifi kabul etti ve çok güzel bir ay geçirdi. Müzikle ilgilenen genç bohemler de fevkalade olarak nitelendirdikleri flütçüyü himayeleri altına almaktan memnundu. Zengin ailelerin bohem çocukları zaten kendilerini tatmin etmek için paralarını çarçur etmeye alışmışlardı. Aaron da bu gençlerin çalışanı gibi davranmaktan çekinmedi. Yapacak başka işi yoktu.

Grup, eylülün başında dağıldı. Flütçü birkaç gün köyde misafirler için kaldı. Daha sonra Londra’ya geçti.

Londra’da kendisini boşlukta hissetmişti. Artık ken-

disinden küçük şımarık gençlerin altında çalışmak Aaron'ı sinirlendirmeye başlamıştı. Orkestrada düzenli bir işe girmek de çok sıkıcı geliyordu. Aaron yeni bir macera arayışındaydı. Tekrar kaybolmak istiyordu. Ailesini terk etmesiyle ilgili bastırıldığı duyguları, endişeleri, düşünceleri şimdi üstüne üstüne geliyordu. Sonbaharın soğuk havası da iyice etkilemişti. Ne yapacağına karar veremeyip İngiltere'nin iç bölgelerine giden bir trene atladı.

Yine, gecenin karanlığında, elinde küçük çantasıyla bahçesine giden arazinin üzerinde yürüyordu. Çimenler biçilmiş, yeniden büyümeye başlamıştı bile. Evin arka pencerelerine baktı, ışık açıktı. Alev çiçekleri, nemli bitkiler, mısırlar her zamanki gibi sonbahar kokuyordu. Birden geçmişî hatırlayınca evine duyduğu nefret yine aklında belirdi. Bu şehir, bu ev Aaron'ı hem etkilemiş hem de tiksindirmişti.

Yıldızların ışığı eşliğinde kulübesinde oturarak dik-katle bahçesine bakıyordu. İki sıra fasulye dikilmişti ama bakımsızlardı. Fasulyelerin yanında kahverengi bitkiler çıkıyordu. Birkaç karanfil kokusu da almıştı. Kendisi yok-ken bunları kimin diktiğini merak ediyordu. Neyse, önem-li olan dikilmiş, meyvelerini vermiş ve zayıflayarak sonba-hara giriyor olmalarıydı.

Perdeler çekili değildi. Saat sekiz olmuştu. Çocuk-lar birazdan yatardı. Aaron kulübede beklemeye başladı. Karnında dehşet dolu heyecanını hissedebiliyordu, ama hissettiği duyguların sadece yarısıyla yüzleşebilmişti. İnce, hoş karısını küçük bebeğin ağzına biberon tutarken gördü, bebek süt içiyordu. Karısı yalnız olmalıydı. Aaron iyice he-yeccanlanmıştı. Belki de gürültülü ve duygusal bir kavuşma onu bekliyordu.

Her an karısıyla yüzleşebilirdi. Ama korkuyordu. Ar-tık bundan kaçışı olmadığını anlayıp yaşanacak duygusal sahneleri kabullenmişti. Sabırsızca çocukların yatmasını

bekledi, içi içini yiyordu.

Arkasında kalan köyden saatin dokuzu vurduğunu duydu, sonra dokuz buçuğu. Çocuklar artık uyumuştur diye düşündü. Karısı elbise dikiyordu. Bahçe yolundan geçerken ölü karanfillerin haline bakmak için durdu. Çok fazla çiçek vardı ama küçüktüler. Birisini eline alıp kırdı, sonra kenara fırlattı. Altın başaklar da kopmuştu. Küçük çimenlik alanda bile yaşlı otlar vardı.

Karısı dışarıdan gelen sesleri dinlemeye başladı, Aaron'ın sesini duydu. Aaron vahşi bir suç işleyecekmiş gibi tedirginlikle dolmuştu. İlk önce tereddüt etti, sonra kapıyı çalıp içeri girdi. Karısı ayağa kalktı.

“Ne diye geldin!” diye haykırdı kadın.

Ama Aaron, karısının iyi bildiği şekilde başını sallayıp gülümseyerek sordu: “Bahçeyi kim ekti?” Birden eski köy ağzıyla konuştuğunu fark etti.

Lottie sadece ayakta duruyor, Aaron'ı izliyordu. Cevap vermedi. Aaron şapkasını çıkarıp astı. Karısı yine aynı delilikle sordu:

“Ne diye geldin?” Sesi nefret doluydu. Belki korku, şüphe, hatta umut bile vardı sesinde. Aaron sadece nefretini duymuştu.

Arkasına dönerek karısına baktı. Lottie, âdeta hançerlerini çekmiş bekliyordu. “Merak ettim,” dedi Aaron, “Merak.”

Lottie biraz sakinleştiğinde tekrar örgüsünü titreyen ellerine aldı. Ama hâlâ masanın arkasında ayakta duruyordu. Hiçbir şey söylemedi. Yorulmuş olan Aaron kapıya en yakın koltuğa oturdu. Şapkasını da askıdan almış, dizlerinin üzerinde tutuyordu. Karısı elbisesini dikmeye devam etti.

Bir süre konuşmadılar. Aaron'ın aklından garip hisler, duygular geçiyordu. Sanki Aaron'ı yok etmek istiyordu bu hisler; küçük elektrik şokları gibi. Lottie de bunun farkına

varmıştı. Ve birden Aaron eski hastalığına tekrar kapıldı. Unutmuştu bu hastalığı. Karısıyla arasındaki anlam veremediği, açıklayamadığı gerginlikti bu hastalık.

Bir süre sonra Lottie elbiseyi kaldırdı, sandalyeye oturdu.

“Bana ne kadar alçakça davrandın, biliyor musun?” dedi Aaron’a bakarak. Aaron bakışlarını kaçırmıştı. Cevap verdi, dürüst olmaya çalışıyordu.

“Evet.”

“Neden peki? Öğrenmek isterim.”

Aaron cevap vermedi. Karısının hızlı soruları adamın aklını karıştırmıştı.

“Söyle hadi. Bana ne kadar adice davrandığını söyle. Benden ne kadar nefret etmiştin, söyle,” dedi karısı.

“Ne kadar nefret etmişim!” diye içinden geçirdi. Karısının neden geçmiş zaman kullandığını anlamamıştı. Cevap vermedi.

“Suçla hadi beni,” diye ısrar etti karısı. “Bana böyle davranmanı gerektirecek ne yaptım sana söyle. Söyle hadi. Eminim çok düşünmüşsündür.”

“Hayır,” dedi. “Düşünmedim.”

Kavga çıkarmamasını umarak söylediği bu sözler karısını şaşırtmıştı.

“Şimdi beni seviyormuş gibi davranma sakın. Artık çok geç,” dedi Aaron’ı aşağılayan ses tonuyla. Ama sesinde umut da vardı. “Ben öyle davranana kadar beklersin belki,” dedi Aaron.

Karısını sinirlendirmişti.

“Aşağılık yaratık!” diye bağırdı karısı. “Git buradan! “Ne diye geldin!”

“Sana bakmak için,” dedi Aaron. Sesinde biraz alay biraz gerçek payı vardı.

Birkaç dakika geçtikten sonra Lottie ağlamaya başladı, hıçkırıklara boğulmuştu. Aaron’ın yine içi acımişti.

“Ne yaptım ben! Ne yaptım! Bana böyle davranmasını hak edecek ne yaptım!” diye ağlıyordu karısı. Çocukçaydı biraz, ama doğruydu. En azından kadının çocukça bakış açısından doğruydu. Aaron üzgün, rahatsız bir şekilde oturuyordu.

Karısı gözyaşlarıyla ıslanmış önlüğünü yüzünden çekerek Aaron’a baktı. Doğru, şehvetle dolduğu anlarda çok güzel bir kadın oluyordu, güzel bir kadın. Şimdi ıslak gözlerine, üzgün yüreğine rağmen yine çok güzeldi.

“Söyle bana,” diye çıkıştı birden. “Söyle bana! Söyle bana ne yaptım. Söyle bana neden böyle davranıyorsun. Söyle.” Kadın, Aaron’ı vaşak gibi izlerken yüzündeki şaşkın, üzgün ifadeyi gördü. Söylemek öyle kolay bir şey değildi, özellikle dile getirilmeyen, bilinçaltında yaşayan duygular söz konusuysa.

Aaron neden karısına böyle davrandığını *söyleyemedi*. Ayrıca karısının istediği şeyi yapmaya hiç niyeti yoktu. Sorunlarını ayrıntılarıyla birlikte anlatmayacaktı.

Çünkü en ince ayrıntısına kadar girilmiş sorunların hiçbir şeyi çözebileceğine inanmıyordu.

“Yapamazsın,” diye haykırdı Lottie. “Yapamazsın. Ne kadar istesen de bana karşı hiçbir şey diyemezsin. Beni suçlamak istiyorsun eminim, ama suçlayamazsın. Suçlu olan sensin çünkü.”

Kadın, dikkatle kocasını izledi. Aaron kapının yanındaki koltukta oturuyor, kıpırdamadan duruyordu.

“Sen tuhafsın, doğal değilsin,” dedi karısı. “Tuhafsın. Bir insan değilsin. Bir insanın duyguları yok sende. İğrençsin, soğuksun, tuhafsın. Ve korkaksın. Korkaksın. Neden yaptığını bile söylemeden benden kaçıyorsun.”

“Gına geldiğinde sonuçlarına aldırmadan uzaklaşmak istiyor insan,” dedi Aaron karısını suçlayarak. Kadın bir an sustu.

“Gına geldiğinde mi?” dedi. “Neyden gına gelmiş

dikmeye devam etti. Dışarıdan mutlu, sakin bir aile gibi görünüyorlardı. Aaron da güçsüz hissettiğinden dolayı sessiz kalmış, kendisini konuşmadan soyutlamıştı. Lottie tekrar gözyaşlarına boğuldu.

“Ya çocuklar,” dedi can sıkıntısıyla. “Çocuklara ne deseydim, ne diyebilirim ki?”

“Ne söyledin onlara?” diye sordu Aaron soğukça.

“Çalışmaya gittiğini söyledim,” dedi karısı. Başını kollarının üzerine koymuş, masaya uzanmıştı. “Başka ne söyleyecektim? Babaları hakkındaki acı gerçeği söyleyemezdim. Ne kadar alçak bir şeytan olduğunu söyleyemezdim.” Hâlâ ağlıyor, haykırıyordu.

Aaron kendisi hakkındaki acı gerçeği merak etmişti. Karısının aklında nasıl bir gerçek yatıyordu acaba? Sonra karısına üzülmediğini, yaşananların kendisini pek etkilemediğini fark etti. Sanki karısıyla yüzleştiği an korkularını yenip rahatlamıştı.

Lottie tekrar susarak elbisesini dikmeye devam etti. Dalgın, sessiz bir şekilde işine devam etti. Kocasına tekrar ayıplayan, suçlayan gözlerle baktığında ise Aaron gözlerini kaçırdı.

“Bana kötü davrandığının farkına vardın, değil mi?” diye sordu hüzünlü fakat tehditkâr bir ses tonuyla. Ağzından çıkan her kelimenin kocasına battığını biliyordu.

“Biliyorsun, değil mi?” diye ısrar etti. Yine hüzünlü bir şekilde ama korkutucu sesiyle sormuştu.

“Biliyorsun, yoksa cevap verirdin,” dedi. “Hiç değişmemişsin, sen de bunu biliyorsun, değil mi?” dedi Aaron. İkisi de sessizce oturuyordu.

Sonra Lottie kalkıp Aaron’ın yanına gitti, kollarını boynuna doladı, dizlerinin üzerine çöktü.

“Yaptıklarının ne kadar kötü olduğunu söyle. Bana ne kadar kötü davrandığını söyle,” dedi. Ama bu kadınsı isteğinin altında Aaron’ı korkutan yüreği vardı.

“Sen de biliyorsun,” diye mırıldandı, başını kaldırarak Aaron’ın yüzüne baktı. “Sen de biliyorsun. Bildiğini gözlerinde görebiliyorum.

Hem bilmeseydin geri gelir miydin? Neden geri geldin? Söyle!” Kollarıyla Aaron’ın belini sıkıca tutmuştu. “Söyle! Söyle!” diye mırıldanıyordu. Ama ikisi de mırıldanmaların aslında tehditler olduğunun farkındaydı.

Aaron, karısının içinden geçenleri anlamıştı. Ondan korkuyordu. Hem yalvarıp hem tehdit eden o tuhaf ses tonu bir yılanın talihsiz, öleceğini anlamış avını sakinleştirmesine benziyordu. Kadın kollarını Aaron’ın beline doladı, kendisini kocasına doğru çekti. Aaron hem bundan zevk almış, hem de korkmuştu. Kendisi için doğru şeyleri yaptığına en ufak bir şüphesi bile yoktu. Ama karısı, Aaron’ın suçlarını itiraf etmesini istiyordu. Aaron kendisini kurban olarak görüyordu. Kendisini tatlı sözlerle kandıran kötü kadının oyunlarına gelecekti. Fakat çevresinden etkilenmeyen bir parçası bütün olanlara iğrenerek bakıyor, Aaron’ı teslim olmaktan koruyordu.

“Hayır,” dedi. “Yanlış bir şey yapmadım.”

“Yaptın!” dedi karısı. Aaron’ı uyarmak için belinden sertçe sıkılmıştı. “Yaptın. Sen sadece salak ve inatçı bir çocuksun; salak ve inatçısın. İnatçı küçük bir çocuksun. Yanlış yaptığını biliyorsun. Sen kötüsün. Söylemen lazım.”

Aaron yavaşça kendini karısından kurtardı, ayağa kalktı. Solgun yüzü karısının da dediği gibi inatçı bir şekilde bakıyordu. Şapkasını başına geçirip küçük çantasını aldı. Lottie hâlâ Aaron’ın oturduğu koltuğu tutarak merakla kocasını izliyordu.

“Ben gidiyorum,” dedi Aaron. Tam kapıyı açacaktı ki karısı birden kalkıp Aaron’ı boynundan, yakasından tuttu. Eli, Aaron’ın yeleğinin içine giydiği kazağı yakalamıştı.

“Seni adi,” dedi. Yüzü, Aaron’ın daha önce hiç görmediği bir şekilde nefret doluydu. “Seni adi!” dedi sert

sesiyle. “Ne diye geldin buraya?”

Aaron karısına baktıkça ruhu kararıyordu. Lottie’nin elini sertçe çekerek yakasını kurtardı. Kadın sessizce geri çekildi. Aaron bir anda kapıyı açarak dışarı çıktı. Farkına bile varmadan bahçeyi ve çiti geçmiş, arkasına bakmadan boş tarlalara gelmişti.

Karısı arkada kalmış, terk edilmenin acısıyla kendini yere bırakmış yatıyordu. Yenilmişti. Ama asla pes etmeyecekti. Hareket etmeden öylece yatıyordu yerde. Sonra kapıdan gelen esintiye kalkıp kapıyı kapattı. Perdeleri çekti. Aaron’ın sertçe tuttuğu bileklerine baktı, acıyorlardı. Aynanın karşısına geçip uzun bir süre beyaz, gergin, kararlı yüzüne baktı. Ne olursa olsun asla pes etmeyecekti. Kocasının da asla pes etmeyeceğini anlamıştı. Bedenen ve ruhen yorulmuştu, bir an önce uyumak istiyordu.

Bu arada Aaron tarlalarda yürüyor, geceyi geçirecek bir yer arıyordu. Yarısı ekilmiş bir mısır tarlası buldu. Şansına büyük bir saman yığını vardı. Ayyaşların sıkça geceyi geçirdiği bir yere benziyordu. Saman balyalarından kendine bir yatak yapıp yattı. Bu eylül gecesinde de yıldızları seyrederek uyuyacaktı. Aaron da asla pes etmemeye kararlıydı. Artık aşk uykusundan uyanmıştı. İki tarafın da diğerine hükmetmeye çalıştığı aşk savaşının gerçek yüzünü anlıyordu. Şimdiye kadar karısına boyun eğmişti. Ama bu-
raya kadar, artık savaşacaktı. Karısının ona boyun eğmesi de söz konusu bile değildi.

Ne olursa olsun kendi bilincini, hareketlerini, davranışlarını özgürce seçecekti. Bir daha asla karısının yargılarına boyun eğmeyecekti. Hayatının hâkimi karısı değil kendisiydi artık. Bundan sonra tek başınaydı.

Gökyüzüne bakıp koca dünyada yalnız olma şerefine ulaştığı için kâinata teşekkür etti. Yalnız olmak, özgür olmak, yaşamak istemediği bir hayatın içine sürüklenmek dünyanın en güzel şeyi olmalıydı. Lottie aklına geldi.

Onun da yalnızken daha mutlu olduğunu, sadece yalnızken kendisi gibi davranabildiğini düşündü. Ayrılmalarına çok mutluydu. Biraz önceki gibi konuşmalar gerçekçi değildi, sahte ve korkunçtu.

Gelecekte belki yine karşılaşacaklardı ama şimdi geleceği düşünme zamanı değildi. Şimdi kendini yalnızlığa verme, ayrılığın tadını çıkarma zamanıydı. Kötü birlikliklerini sonlandırmanın tek yolu bu: yalnızlık.

12. BÖLÜM

NOVARA

Sonbaharda yapacağı hazır bir işi olmayan Aaron'ın Londra'da canı sıkılıyordu. Bazı konserlere çıkmış ve özel şovlarda çalmıştı. Mesela, Lady Artemis Hooper için çalmaya giden tuhaf bir yaylı çalgılar dörtlüsüne eşlik etmişti. Lady Artemis Hooper faytonun penceresinden atlamak gibi bir çılgınlık yapmış, haliyle de istirahat etmesi gerekmişti. Aaron'da pek az kişide olan bir yetenek vardı. Kendisi de farkında olmadan çevre ediniyor, insanlara kendisini sevdirtiyordu. Lady Artemis flütçüyü çok beğenmiş, tekrar çalmasını istemişti. Bir an bakiştılar. Lady Artemis'in loş ışığın altında yatakta uzanması, sigara içip boğuk bir ses tonuyla konuşması, odadaki diğer insanların -dinleyici kitlesi kalabalık sayılabilirdi- sorularına karşı hırcevap olması flütçüyü şaşırtmıştı.

Odanın kraliçesi karşısındaydı. Sigara dumanının altında sesi ne kadar da boğuk çıkıyordu. Ama onu sevmiştii Aaron, modern dünyanın sosyal çapulcuları gibi umursamaz tavırları vardı. Aaron da aynı şekilde hissediyordu.

“Flüt çalmayı seviyor musun?” diye sordu Lady Ar-

temis.

“Evet,” dedi Aaron gülümseyerek.

“Flüt olmadan yaşayamam mı diyorsun yani?”

“Geçimimi flütten sağlıyorum.”

“Ama sadece bir para kaynağı değil senin için.” Aaron, Lady Artemis’in gözlerine bakıyordu. Kadın da sigarasının üstünden flütçüyü izliyordu. Çok özel bir andı.

“Pek üzerine düşünmedim,” dedi Aaron.

“Tahmin etmiştim. Düşünseydin bu kadar iyi çalmazdın. Çok şanslısın biliyor musun? Flütünle kendini ifade edebiliyorsun.”

“Çok kolay sanıyorsunuz herhalde çalmayı?” dedi Aaron gülerek.

“Bilmem,” dedi kadın bir sigara daha yakarken. Misa-firlerinden birisine dönerek “Sence nasıl çalışıyor Jimmy?” dedi. Adam heyecanla gözlüklerini takıp Lady Artemis’e baktı.

“İlk bakışta yorum yapamam,” dedi Jimmy kısık, kendinden emin sesiyle. Sonra göz ucuyla Aaron’a baktı.

“O zaman çok zorlanarak mı çalışıyorsun?” dedi Lady Artemis, Aaron’a dönerek.

“Hayır, tam olarak öyle değil,” diye cevapladı Aaron. “Bazen kolay bazen zordur flüt çalmak. Ama önemli olan zor parçalar çalabilmek.”

“Çok var mı zor parçalar?” dedi kadın flütçüyü süzerek.

“Çoğu zordur,” dedi Aaron.

“Yeteneklisin işte,” diye toparladı Lady Artemis. “Peki, hangisini daha çok seviyorsun, flüt çalmayı mı yoksa kadınları mı?”

“Belli olmaz,” dedi Aaron.

Konuşmanın kişisel sorulara kaydığını sezen Lady Artemis flütçüyü işini yapması için rahat bıraktı.

Londra böyle bir yerdi işte. Aaron’ı çoğu zaman sinir-

lendiriyordu. Yanlış yolda olduğunu hissetmişti. Başarılarından gurur duyuyordu ama aynı zamanda korkuyordu da. Bu yaşam tarzını istemiyordu. Nerede olursa olsun içinde bulunduğu topluluğun en iyileri arasında olmayı severdi. Sık sık görüştüğu müzisyenler arasında kendisini herkesle eşit görürdü; bazen yıldızların ve aristokratların dengesinde olurdu, bazen fakir yabancıların. Anın gerektirdiği gibi yaşamak zorundaydı.

Alt ve üst tabakalar arasında gelip gitmek heyecanlıydı. Bir an İngiltere'nin en zengin, en ünlü sosyete güzelle-riyle yüz yüze sohbet eder, başka bir zaman yağmurun altında flütünü çantaya tıkmış bir şekilde Bloomsbury'deki küçük odasına giderdi. Ama ruhunun derinlerinden gelen bu his Londra'nın sürekli Aaron'a batmasına neden oluyor, bir tümör gibi yakıyordu.

Londra'dan gitmeye, gözlerden kaybolmaya karar verdi. Lilly, Novara'dan mektup atmıştı, kendini hayatın akışına bıraktığını söylüyordu. Aaron, Novara'ya cevap yazdı. İtalya'ya gelmeyi istediğini ana hiç parası olmadığını söyledi. "Gelmek istiyorsan gel. Flütünü getirmeyi unutma. Paran yoksa güzel bir takım elbise, büyük bir şapka bulur, herhangi bir İtalyan şehrinin en güzel kafesinin önünde flütünü çalarsın. İdare edecek kadar para kazandırır sana."

Değişik bir fırsattı. Aaron çantasını hazırladı, pasaportunu aldı ve davet edildiği üzere Sir William Franks'in evinde Lilly ile buluşacağını yazdı. Londra'dan ayrılmadan önce Lilly'nin cevabı gelir diye umuyordu. Ama gelmedi.

Kahramanımız tek başına, iki saat gecikmeyle yağmurlu, karanlık bir akşam Novara'daydı artık. Lilly'nin kendisini karşılayacağını düşünmüştü ama hiç kimse gelmedi. Biraz ümitsizliğe kapılarak büyük, kalabalık istasyona adımıını attı. Aaron, kalabalığı takip ederek istasyonun büyük salonuna kadar geldi. İstasyonda çalışan küfeciler-

den birisi çantasını taşıyor, bu arada anlaşılmaz sorular soruyordu. Aaron tek kelime anlamamıştı. Sadece mavi ceketli küfeciyi takip ediyordu.

Küfeci biraz daha soru sorarak istasyonun girişine kadar Aaron'ın çantasını taşıdıktan sonra Aaron'a el kol hareketleriyle dışarıdaki yarı aydınlık yolu gösterdi. Aaron, küfecinin taksi durağını gösterdiğini düşünerek başını salladı, "Tamam," dedi. Ama hiç taksi yoktu. Mavi ceketli küfeci bir kez daha çantayı sırtına yükledi. Uzakta bir tiyatro salonundan zayıf da olsa biraz ışık geliyordu. Yağmurun ve karanlık gökyüzünün altında yürümeye başladılar. Şanslarına son bir araba kalmıştı, boştu.

"Araba? Evet, tamam. Nereye? Nereye gidecek? Sir William Franks? Evet, biliyorum. Uzun yol. Sir William Franks."

Arabacı, Aaron'ın dilinden birkaç kelime söyleyebilmişti. Aaron küfeciyeye bir İngiliz şilini verdi. Küfeci parayı avucunun içine koyup incelemeye başladı. Arabanın ışığıyla elini aydınlatarak avucunun içindeki paraya canlı bir şeymiş gibi şaşkınlıkla bakıyordu. Meraklı arabacı da küfecinin avucundaki paraya bakarak heyecanlı bir şekilde Aaron'la konuşmaya başladı. Aaron arabaya binmeden yine soru yağmuruna tutulmuştu.

"Ne verdin, o ne? Bir frank?" diye sordu arabacı.

"Şilin," dedi Aaron.

"Bir şilin. Evet. Biliyorum. Bir İngiliz şilini," dedi arabacı. Heyecanla İtalyanca bir şeyler geveliyordu. Kendi kendine elindeki para hakkında konuşan küfeci uzaklaşmıştı.

"Tamam. Biliyorum, bir şilin. İngiliz parası. Evet, hadi. Bin arabaya, efendi."

Arabanın içinde Novara'nın derin karanlığına doğru yol alıyordu şimdi Aaron. Büyük bir köprüyü, yağmurun ıslattığı heykelleri, yağmurun iyice kuvvetlendiği yarı ay-

dınlanmış caddeleri geçtiler.

Arabacı, ağaçlarla çevrili park gibi bir alanın dışında durdu. Önlerinde büyük kapılar vardı.

“Sir William Franks burası.” Cümlelerini iki dilden kelimelerle kuran arabacı Aaron’a inmesini ve zili çalmasını söyledi. Aaron arabadan indi, karanlık da olsa kapıdaki ismi okuyabildi.

“Ne kadar?” diye sordu Aaron arabacıya. “On frank,” dedi şişman arabacı.

Şimdi pembemsi on şilinlik banknotu inceleme sırası ondaydı. Parayı alınca eliyle havada sallamıştı. “Kötü değil. İyi para, ha?”

“Evet,” dedi Aaron sıkılarak. “İngiliz parası iyidir. On şilin. On franktan daha değerlidir, daha iyidir.”

“İyi diyorsun? On şilin...” Arabacı memnun kalmamış gibi söyleniyordu. Ama parayı zevkle ceketinin cebine koymuş, sonra meraklı gözlerle Aaron’a bakarak uzaklaşmıştı.

Aaron karanlığın altında, büyük kapıların hemen önünde tek başınaydı. Bir an İtalya’ya geldiğine pişman olmuştu. Bir kez daha zili çaldı. İçeriden köpek havlamaları geliyordu. Işık açıldı, bir kadın, ardından bir erkek telaşla kapıya geldi.

“Sir William Franks?” diye seslendi Aaron.

“*Si, signore.*”⁵

Aaron iki çantasıyla içeriye adımını attı. Kocaman köpekler etrafta dolaşıyordu. Aaron parkın girişinde, uzun ağaçların altında bekliyordu. Kadın kapıyı araladı. Aaron kapıdan içeriye göz attığında perdesiz bir pencere ve odanın içinde otel görevlileri gibi masada bir şeyler yazan birisini görmüştü. Çantalarıyla içeri girecekti ama kadın Aaron’ı durdurdu, İtalyanca konuşmaya başladı. Aaron içeri girmemesi gerektiğini anladı. Çantalarını yere bırak-

5.Evet, efendim. (ç.n.)

tı. Adam, kadının birkaç metre arkasında durmuş Aaron'ı gözetliyordu.

Aaron, kadını dikkatle dinleyip söylediklerinden bir şeyler çıkarmaya çalıştı ama tek kelime anlamamıştı. Köpekler hâlâ deli gibi havlıyor, yüksek, karanlık ağaçlardan yağmur damlaları düşüyordu.

“Bay Lilly burada mı? Bay Lilly?” diye sordu.

“*Signor Lillee. Yok, Signore.*”

Kadın tekrar İtalyanca konuşmaya dönmüştü. Ama Lilly'nin evde olmadığı aşikârdı. Aaron İtalya'ya geldiğine pişman olmayı geçmiş, artık en azından bir otele gitmiş olmayı diliyordu.

Kadının adını sorduğunu anladı. “Bay...? Bay...?” diye tekrarlıyordu kadın.

“Sisson. Bay Sisson,” dedi Aaron. Artık sabrı tükenmeye başlıyordu. Yanında taşıdığı kartviziti kadına verdi. Kadın memnun olmuş gibiydi. Telefon hakkında bir şeyler söyleyip Aaron'ı yalnız bıraktı.

Yağmur kesilmişti ama ağaçlarda kalan damlalar hâlâ damlamaya devam ediyordu. Aaron perdesiz penceredeki adamın telefon ettiğini gördü. Uzun bir süre bekledikten sonra kadın tekrar geldi ve yolun yukarısını işaret etti. Yukarıya doğru çıktıkça uzun, karanlık ağaçlar yolu gölgelelerine alıyordu.

“Yukarıya mı gideyim?” diye sordu parmağıyla göstererek.

Kadın herhalde öyle demek istiyordu. Çantalarını alıp yolu takip etmeye başladı. Elektrik lambaları arkasında kalmış, karanlığa doğru yürüyordu. Yokuş çok dikti. Ağaçların yanından geçerken soğuk hava içine işlemeye başlamıştı.

Bir anda ileriden parlak bir ışık gelmeye başladı. Ağaçların çevrelediği tepeden çıkarak yüksek merdivenlerin olduğu bir yere geldi. Merdivenlere geniş, cam bir

kapıdan geçiliyordu, merdivenlerin başında beyaz eldivenli bir uşak vardı. Sanki önemli birisini bekliyor gibi volta atıyordu.

Aaron yoldan ayrılıp merdivenleri çıkmaya başladı. Uşak iki basamak aşağı inerek Aaron'ın küçük çantasını aldı. Ardından Aaron'ı ve büyük çantasını büyük sütunların bulunduğu salona soktu. İçerisi Türk halılarıyla ve harika mobilyalarla süslenmişti. Geniş, rahat, sıcak ve gösterişliydi. Sanki ilk kez eroin kullanan birisinin bilinci gibiydi.

Aaron ıslak ceketle ve elinde tuttuğu şapkasıyla kenarda duruyor, sarı mermer sütunlara, yaldızlı işlemelere, uzaktan görünen loş odalara ve büyük merdivenlere bakıyordu. Sonunda ağır çantasını yere koyabilmişti. Uşak bazen gözden kayboluyor bazen Aaron'ın yanına geliyordu. Büyük, açık bir kapıdan ev sahibi geldi. Sir William kısa, temiz yüzlü bir adamdı. Seyrek aksakalları vardı. Çok kibardı. Mor astarlı, siyah, kadife bir smokin giyiyordu.

“Nasılsınız Bay Sisson? İngiltere’den doğruca İtalya’ya mı geldiniz?”

Sir William gülümseyerek Aaron'ın elini sıktı. Oldukça cana yakın ve misafirperverdi. “Lilly yok mu?” diye sordu Aaron.

“Hayır. Birkaç gün önce gitti.” Aaron ne diyeceğini bilemedi.

“Beni beklemiyordunuz o zaman.”

“Hayır, bekliyorduk. Bekliyorduk. Sizi gördüğüme çok memnun oldum. İçeri gelin, yemek yiyelim.”

O an içeriden Lady Franks geldi. Kısa boylu, balıketli bir kadındı ama dik ve güçlü duruyordu. Siyah ipek bir elbisesi ve boynunca inci kolyesi vardı.

“Nasılsınız? Biz de yemek yiyorduk,” dedi. “Buyurun siz de yiyin. Banyo yapmak istersiniz belki?”

Franks çok şefkatli, çok bonkör birisine benziyordu.

Aaron da böyle düşünmüştü. “Hayır,” dedi. “Ellerimi yıkayıp hemen yemeğe gelirim, olur mu?”

“Evet, öyle olsun o zaman.”

“Size de yük oluyorum ama...”

“Ne yükü canım,” dedi Lady Franks. Ardından hizmetçilere İtalyanca bir şeyler söylemeye gitti.

Başka bir uşak gelip Aaron’ın büyük çantasını aldı. Aaron bu sefer küçük olanı taşıyordu. Geniş, döner merdivenlerden çıktılar. Başka bir oturma odasından geçtiler. İçeride altın süslemeler, sarı ipek koltuklar ve *The Graphic* ve *Country Life* kitaplarının ortalığa dağılmış kopyaları vardı. Ardından daha dar merdivenlerin olduğu bir kapıya doğru yöneldiler. Bu kadar üst katlara pek çıkılmıyordu.

Biri siyahi biri beyaz iki oda hizmetçisi Aaron’ı karşıladı. Odasında büyük, mavi ipek örtülü bir yatak ve bir Greuze tablosu vardı. Aaron’m istememesine rağmen hizmetçilerden birisi çantasını yerleştiriyordu. Bir dakika sonra İtalyan uşaklar Aaron’ı çağırıp koridordan geçerek geniş, süslü banyoyu gösterdi. Krem rengi banyo sıcacıktı; büyük, modern, gümüş kaplama lavabo parıl parıl parlıyordu. Aaron içeride tek başına makinelerin nasıl çalıştığını anlamaya çalışan küçük bir çocuk gibiydi. Gümüş mekaniklerle yapılmış çeşmeyi açmak bile sorun olmuştu.

Gösterişli, özenle süslenmiş lavaboda güzelce ellerini yıkadı. Sıcak su iyi gelmişti. Türk havlularını görünce “Keşke şimdi banyo yapacak fırsatım olsa,” diye geçirdi içinden. Odasına dönüp gömleğini değiştirdi, saçlarını taradı. Kendisini biraz sönük hissetmişti, ne yapacağını bilemiyordu. Daha önce villalarda partilere gitmişti ama zenginliğin bu kadar gösteriş haline geldiği bu kadar lüks bir yere ilk defa geliyordu. Çok şaşırması, nefesinin kesilmesi gerekirdi belki. Ama öyle olmadı. İnsanoğlunu şaşırtan çok daha büyük şeyler olmuştu ki bu kadar lüks bir ev bile artık eskisi kadar şaşırtmıyordu. Sinemayla tanışmıştı

insanlar. Somme Muharebesi'nin kahramanlarını, Kuzey Kutbu'nun keşfedilmemiş topraklarını sahnelerde gösteren Amerikalı milyonerler sayesinde artık şaşırma çıtamız artmıştı. Öğrenilecek, keşfedilecek ne varsa hepsini filmlerden öğrenecektik artık.

Aaron üzerini değiştirdikten sonra büyük Venedik aynasının önünde kravatını taktı. Şaşırmıyordu artık etrafında olan bitenlere. Dışarıda dolaşan uşaklardan birisini çağırıp kendisini yemek odasına götürmesini istedi. Uşak gerçek bir İtalyan uşağıydı, yemekle ilgili tüm detaylar tamamlanmadığı için tedirgindi. Aaron küçük yemek odasına girdi, konuklar çoktan masaya oturmuştu.

Birçok kişi kendini tanıttı ama Aaron isimlerin hepsini hafızasında tutamayacaktı. Bir fotoğraf gibi duran siyah saçlı, büyük mavi gözlü ince bir kadına selam verdi. Sonra büyük burunlu, yüzü solgun genç bir hanımefendiye; sonra iri, al yanaklı, kel bir albaya; sonra uzun, ince, Oxford tipli, tek gözünde siyah bir bant olan binbaşuya -iki subay da üniformalıydı- selam verdi. En son da smokin giymiş yakışıklı genç bir adamı selamlayıp Lady Franks'in sağ tarafına oturarak çorbasını içmeye başladı.

Lady Franks'in soluna ise albay oturmuştu. Fısıldayarak konuşuyorlardı. Sir William, mor astarlı şık smokini ile masanın başına oturmuş, alçakgönüllü ve sevecen tavrıyla konuklarını dinliyor, misafirlerini gülümseyerek ağırlıyor, herkesin yemekten memnun kalmasını diliyordu. Cam gibi beyaz saçları ve sakalları ona yakışmıştı.

Aaron çorbasını içerken diğerleri çoktan ana yemeğe başlamıştı. Lady Franks'in baş hizmetçisi masanın başında bekliyor, yeni gelen flütçünün soruları olursa yanıtlıyordu. Aaron için özel olarak hazırlanan yemekler ev sahibinin cömertliğinin ve konukseverliğinin göstergesiydi.

Aaron hızlıca yiyerek tatlılar gelene kadar diğerlerine yetiştirdi. Ana yemekleri bitirip şarabını da içtiğinde etrafın-

daki muhabbete katılmaya hazırdı. İnci kolyeli ve elmas tokalı ev sahibi, Lilly ve müzik hakkında Aaron’la konuşmaya başladı.

“Müzisyensiniz, değil mi? Devam etseydim ben de müzisyen olacaktım.”

“Hangi enstrüman?” diye sordu Aaron.

“Piyano. Lilly sizin flüt çaldığınızı söyledi. Bence flüt de çok güzel. Ama piyanonun daha geniş bir yelpazesi var bence. Piyanoya da orkestralara da bayılıyorum.”

Albayla konuşmak ve mutfakla ilgili bazı işleri yapmak için Aaron’la sohbetini kesmek zorunda kalmıştı ama çabucak masaya döndü. Aaron, Lady Franks’i Kraliçe Victoria’ya benzetmişti: kendinden emin, dikkatini yapması gereken işlere veren, sorumluluk sahibi bir kadın. Nahoş, eski usul bir düşünceydi Aaron’ın aklından geçenler aslında, eski günleri, eski kraliçeyi hatırlatmıştı ona nedense.

Ama Lady Franks’in parmaklarındaki göz alıcı, kocaman elmaslara ve safirlere ne demeli. Para! Ne garip şey şu para. Aaron masadaki bütün misafirlerin ev sahibine hürmet ettiğini fark etti; paranın kokusunu alan yalakalardı hepsi. Sir William ve Lady Franks, misafirlerin kendilerini duyduğu hürmetin ve saygının farkındaydı, hatta böyle olmasını bekliyorlardı. İkisi de bunun sebebinin para ve başarı olduğunu biliyordu. Bazen paranın peşinde olan insanların kendilerine yaranmaları hakkında düşünürlerdi. Her şeyi bir oyuna benzetir, kendilerini de oyunun kurucuları olarak görürlerdi. Günlerini sıradan bir şekilde, özel şeyler yapmayarak geçirirlerdi. Gerçeklerin farkındalardı, gözleri açıktı çünkü. Fakir ve önemsiz oldukları günleri unutmamışlardı.

“Covent Garden’daki orkestrada çalmışsınız galiba. Londra’dan geçen hafta geldik biz. Beecham’ın operalarını çok beğendim.”

“En çok hangisini beğendiniz?” diye sordu Aaron.

“En çok Rus olanı. *Ivan*’dı galiba. Çok kaliteliydi müziği.”

“Ben *Ivan*’ı pek beğenmedim.”

“Öyle mi? Yanılıyorsunuz. Bence gayet güzel.”

Aaron, Lady Franks’in özgüveni karşısında şaşırılmıştı. Müzik üzerine konuşmalarına rağmen kendi fikirleriyle karşısındakini bastırıyordu. Bu hakkını da parasından alıyordu. Aaron, ev sahibinin alışık olduğu düzeni -paranın getirdiği otoriter düzeni- bozmayarak karşısındakinin düşüncelerini doğruladı. Kendi fikirlerini söylememiştir bile. Tabii, paranın dışında ne vardı ki dünyada? Bütün olayların arkasında para yok muydu?

Her insanın temel güdüsü para olmamış mıydı artık? Binbaşının sarılı gözüne baktı. O da gözünü ülkesinin parası için vermişti. Vermesi gerekmişti hatta, yoksa bozguna uğrayan Avusturyalılar gibi olurduk şimdi. Savaşı kazandıran da paraydı; Lady Franks’in elmaslarıydı belki de.

“Ben Musorgski’yi tercih ederim,” dedi Aaron. “Benim gözümde daha yetenekli bir sanatçı. Ama sadece kişisel bir görüş bu.”

“Evet. *Boris* çok güzeldi. Bazı sahneleri öyle harikaydı ki.”

“*Kovantchina*’yı da unutmamak lazım,” dedi Aaron. “Aslında basit melodilerin kullanıldığı günlere geri dönelim istiyorum. Ama *Kovantchina* enstrümanların çok yoğun kullanılmasına rağmen en sevdiğim operadır.”

“Gerçekten mi? Böyle söylememeliyim ama, ama hayır. Ne demek basit melodilerin kullanıldığı günlere geri dönelim. Sadece flütten oluşan melodilere! Bay Sisson, kendi enstrümanınızı üstün görüyorsunuz. Ama ben harmoni içinde, akorların içinde yaşıyorum!” Beyaz masa örtüsüne parmaklarını koyarak piyano çalıyormuş gibi yaptı. Aynı zamanda göz ucuyla Sir William’ı izliyor, yemek es-

nasında alması gereken hapı alıyor mu diye bakıyordu. Sir William hapını almayı unuttuğu zaman Lady Franks hatırlatırdı. Bu sefer unutmamış, hapını almıştı. Lady Franks tekrar Aaron ve masadaki hayali piyanosuyla ilgilenebilirdi artık; ne de olsa müziğin içinde yaşıyordu. Ama şarap içtiğinde iyice kızaran al yanaklı kel albay iri cüssesiyle Lady Franks'in dikkatini çekmiş, küçük bir çocuk gibi bir şeyler anlatmaya başlamıştı. Marsala şarabı albayın yüzünü iyice kızartmıştı.

Kadınlar masadan kalktığında Sir William Aaron'ın yanma gelerek elini omzuna koydu. Aaron'ın cazibesi işe yaramaya başlıyordu anlaşılan. Sir William çalışarak, kendi çabalarıyla zengin olmuş bir adamdı. Ailesinin parasını yiyen züppelerden değildi. Aaron'ın ilgisiz, sıradan davranışlarını sevmişti. Sıradan insanların en sıradanıydı ona göre.

“Sizi gördüğümüze çok mutluyuz, Bay Sisson. Gerçekten çok sevindik. Bay Lilly'yi tanıdığım en ilginç insanlardan birisi sayarım ben. Artık hem sizin için, hem de Bay Lilly için hoş geldiniz demek istiyorum. Arthur, evladım, Bay Sisson'a biraz Marsala şarabı koy. Bir kadeh de kendine koy.”

“Teşekkür ederim, efendim,” dedi smokinli genç uşak. “Siz de alır mısınız, efendim?”

“Evet, alırım. Bay Sisson'la bir bardak içeriz. Binbaşı, nereye gidiyorsun? Gel bir bardak iç bizimle, evladım.”

“Teşekkür ederim, Sir William,” dedi gözü siyah bantlı genç binbaşı.

“Şimdi, albayım. Umarım sağlığınız iyidir.”

“Daha iyi olamazdım Sir William, daha iyi olamazdım.”

“Güzel, çok sevindim. Marsala şarabını deneyin. Boğazı hiç yakmıyor. Şimdilik Port yok maalesef.”

Yaşlı adam şarabından bir yudum aldı, tekrar gülümi-

sedi. Sir William'a karşı saygıda kusur etmiyordu ama şarapla arası çok iyi değildi.

"Siz nereye gidiyorsunuz Bay Sisson? Roma'ya mı?"

"Lilly ile buluşmak için geldim," dedi Aaron.

"Anladım. Lilly şimdiye sınırı geçmiştir. Savaş sınırlarına gidecek birisine benzemiyordu aslında. Ama harika adamdır."

"Nereye gitti?" diye sordu Aaron.

"Şimdilik Cenevre'ye gitti. Ama asıl amacı Viyana'ya gitmek. Siz ne yapacağınıza karar verdiniz mi?"

"Hayır."

"Anladım. İtalya'ya sanatınızı icra etmek için gelmediniz mi?"

"Onu nerede olsam yapmak zorundayım zaten. Sanat için gelmedim."

"Zorundasınız, anlıyorum. Hepimiz para kazanmak zorundayız. İngiltere'de aileniz bekliyor sanırım. Yanlış mıyım?"

"Doğru. Benden para bekleyen bir ailem var."

"Evet, o zaman sanatınızı icra etmek zorundasınız. Hanımlara katılalım mı artık? Kahve içeriz birazdan."

Yukarı çıktıklarında üç kadın kitaplığın yanında ateşin etrafında oturuyor, ilgisizce konuşuyorlardı. Sir William'ın yukarı gelmesi herkesi heyecanlandırmıştı.

Beyazlar içindeki büyük burunlu kadın hemen Sir William'ı cilvelerle karşıladı. Arthur'un karısıydı bu. Mavi elbiseli kadın koltuğa yayılmış oturuyordu. O da genç binbaşının karısıydı, saçında mavi tokalar vardı. Albay huzursuzca Lady Franks'in ve içki masasının yanına geçti. Binbaşının da albayın da üniformaları üzerlerindeydi. İtalya'da resmi görevdeydiler.

Kahveler geldiğinde Sir William herkese nane likörü ikram etti. Hakkında konuştukları bir konu yoktu, doğru düzgün konuşmuyorlardı zaten. Küçük partileri çok sıkıcı

geçiyordu. Ama Sir William tetikteydi. Genç, Oxford tip-
li binbaşı da siyah, dalgın, şaşırmış tek gözüyle ağırbaşlı
davranmaya çalışıyordu. Üzerinde hâlâ İngiliz çekingen-
liği vardı.

Arthur'un beyaz elbiseli karısı Lady Franks'in arkada-
şıydı. Aaron huzursuzca dolanıyor, kitaplara bakıyor ama
okumuyordu. Resimlere göz atıyordu. Savaşta hizmet-
leri ve katkıları için Sir William'a gönderilen nişanların
olduğu küçük kutuları Arthur getirmişti. Sonuçta Sir Wil-
liam savaş için binlerce pound harcamıştı.

Üç nişan gelmişti: en önemlileri İngilizlerden gelen
büyük, gümüş bir yıldız şeklinde olanıydı; biraz daha kü-
çük, gümüş ve altından olan İtalyan nişanıydı; en küçük
olan da Ruritanya'dan gelen yarı gümüş yarı kırmızı-yeşil
emaye nişandı.

"Gel hadi William," dedi Lady Franks, "Hepsini de-
nemen lazım. Hadi nişanları tak da nasıl görüldüğüne ba-
kalım."

Çelimsiz, yaşlı adam her zamanki güler yüzlü haliyle
göğsünü şişirerek:

"Ne, bütün madalyalarımı takacak mıyım?"

"Tabii ki takacaksın. Seni öyle görmek istiyoruz,"
dedi beyaz kız.

"Evet. Madalyalarını takma konusunda ısrarcıyız.
Öyle değil mi Lady Franks?" diye araya girdi albay.

"Evet," diye yanıtladı ev sahibi. "Bir adam, madalya-
lara layık görülüp de madalyalarından gurur duymuyorsa
hiç iyi olmaz."

"Tabii ki gurur duyuyorum," dedi Sir William.

"Hadi o zaman, gel de takalım. Üç önemli nişanının
olması harika bir şey bence," dedi Lady Franks.

"Ne de olsa Sir William harika bir adam," dedi albay.
"Yani öyle olmasa nişanları göndermezlerdi. Hadi, bir de
üstünde görelim."

Hazır bekleyen Arthur, kutudan büyük, parlak İngiliz yıldızını alarak Sir William'ın yanına geldi. Sir William göğsünü şişirmiş, mutlu, gururlu ve biraz düşünceli görünüyordu.

“İlk önce bu, efendim,” dedi Arthur.

Sir William, ameliyat olacak hastalar gibi kıpırdamadan, tedirgin bir şekilde bekliyordu.

“Tam şuraya, kalbin üzerine tutturuyorum. Tam buraya.” Büyük, parlayan yıldızı dikkatle siyah smokininin üzerine iğneledi.

“Çok yakıştı,” dedi Lady Franks.

“Evet, çok yakıştı. Çok yakıştı,” dedi binbaşının uzun boylu karısı. Uzun boylu, ince, güzel bir kadındı.

“Nasıl oldu?” diye sordu Sir William. Yüzünde hâlâ o tuhaf gülümseme vardı; yaşlıların öldüklerinde yüzlerinde kalan o tebessüme benziyordu.

“Hem çok yakıştı,” dedi binbaşı uzun, ince başını öne doğru eğerek. “Hem de milletimizin değerli insanları ayırt edebildiğinin bir göstergesi.”

“Doğru,” dedi Lady Franks. “Bence de bu nişanı alman büyük bir onurdur. Kral da çok ince davranmış. Şimdi diğerini tak, İtalyan nişanını.”

Sir William, İtalyan nişanı ceketinin üzerine takılırken kıpırdamadan duruyordu. İtalyan nişanı İngiliz nişanından biraz daha küçüktü; yıldızı tam olarak nereye tutturmak gerektiğine de karar verememiştiler. En sonunda Arthur yıldızı diğerinin yanına göğsüne iğneledi.

“Şimdi de Ruritanya nişanı,” dedi Lady Franks hevesle.

“Bu, diğerleriyle aynı yerde durmaz Lady Franks,” dedi Arthur. “Daha aşağı asmak lazım. İşte buraya.”

“Emin misin?” dedi Lady Franks. “Şurada daha iyi olmaz mı?”

“Hayır, hayır, hayır, hiç de iyi olmaz. Buraya. Öyle

değil mi Sybil?”

“Evet, galiba böyle daha iyi,” dedi Sybil.

Sir William hareket etmeden duruyor, son yıldızın nereye tutturulduğunu görmeye çalışıyordu. Albay da böyle şeyler hakkında hiçbir fikri olmamasına rağmen Arthur’a katılmıştı. Diğerleri de Arthur’u onayladı ve son yıldızı diğerlerinden daha aşağıya astılar. Sir William ceketine bakarak:

“Bu seferki çok değişik oldu. Midemin üstünde bir yıldız var! Nişanı asmak için en olmadık yerlerden birisi.”

“Ayağa kalk. Ayağa kalk da bakalım nasıl olmuş,” dedi Lady Franks. “Bakın şimdi, yakışmamış mı? Ne kadar gurur verici bir şey bu. Aynı anda üç nişan birden kazandı. Çok harika bir olay bu bence. Gel hayatım. Aynada kendin de bak.” Sir Williams’ı aynanın önüne götürdü.

“Gerçekten hak ettiniz bu nişanları,” dedi Arthur.

“Bence de,” dedi albay. Yerinde duramıyordu.

“Evet, sizin kadar hak eden başka kimse yoktur,” diye ekledi Sybil.

“Akıllı başında her hükümet size bu nişanları verirdi,” dedi binbaşı sesini alçaltarak.

“İnsanların hayatlarını kurtarmak için çalıştınız,” diye tamamladı binbaşının karısı, “Hayran olunacak şey!”

Sir William safça aynanın önünde durarak siyah smokin ceketindeki üç yıldızı inceledi. “Tam midemin üstünde,” dedi. “İştahımı süslemek için koymadınız bunu herhalde.”

Gençlere doğru gülümsedi.

“Son yıldızın yeri orası, efendim,” dedi Arthur. “Midенizin üstü çok iyi. Yanlarında gelen mektupları sonra okurum size.”

“Memnun değil misin? Hiç gurur duyar gibi görünmüyorsun. Harika değil mi?” dedi Lady Franks. “Bir insan hayattan daha ne isteyebilir? Çok büyük beklentilerin ol-

mamalı.”

“Merak etme, hayatım. Çok gurur duyuyorum. Üç ülke de beni onurlandırdı.” Bir anlığına sessizlik oldu.

“Yapmaları gerekeni yaptılar,” dedi Sybil.

“Evet. Evet. Şimdilik yeter. Bırakın da kendim olmaya devam edeyim. Şu an çok fazla yıldızlara bulaştım.”

Sir William, Arthur’a dönerek nişanların çıkarılmasını emretti. Arkadan olan biteni izleyen Aaron bütün sahneyi garip, çocukça ve biraz dokunaklı bulmuştu. Lady Franks kocasını avutmaya çalışıyor, yaşlı adamın ve ceketindeki nişanlarının arasını yapıyordu. Ama neden kocasını avutmaya çalışıyordu? Avutulmaya mı ihtiyacı vardı? Belki Lady Franks’in vardı. Gerçekten de ödüllerin ve madalyaların önemli olduğunu düşünüyordu.

Aaron ve diğerleri tek tek nişanları incelemeye başladılar. Gümüş ve altın kaplamaları olan parlak, metal oyuncaklara benziyorlardı. İngiliz nişanı en ağırlarıydı, kemer tokalarına benziyordu. Arkasını çevirdiğinizde sıradan bir metale dönüşüyordu. Birden konuklardan birisi İtalyan nişanını yere düşürdü. Herkes paniklemişti ama madalyaya bir şey olmadı. Aaron bu kıdemli nişanları kahramanların göğüslerinde asılı parlak, gizemli süsler olarak hayal ederdi hep. Kuru metalin üzerine bağlanmış birkaç yıldızı görünce hayal kırıklına uğramıştı.

Birisi tekrar yere düşürmeden nişanlar kaldırıldı. Ev sahipleri ve konuklar ateşin etrafına oturdular. Başka bir şey ikram edilmediği için nane likörü içmeye devam ediyorlardı. Ortak noktaları veya birbirlerine söyleyecek bir şeyleri olmayan çirkin insanların havadan sudan konuşmalarıyla birkaç saat geçirdiler.

Aaron sessizce bir kenarda oturmak istiyordu ama Sir William’ı hesaba katmamıştı. Sir William koltukta oturuyor, gençlerle vakit geçirmek isteyen tipik bir yaşlı mantığıyla hareket ediyordu. Yeni misafiri de kendi san-

dalyesinde oturuyor, sigara içiyordu. Yüzünde kendisini cazibeli yapan o gülümseme vardı. Konuşulanlara uzaktan bir yabancı gözüyle bakıyor, tarafsız kalıyordu. Sir William sorularıyla saldırmaya başladı.

“Ya siz Bay Sisson, İtalya’ya belirli bir amacınız olmadan mı gelmiştiniz?”

“Evet, öyle yaptım,” dedi Aaron. “Lilly ile buluşacaktım.”

“Buluştuğunuzda ne yapmayı planlıyordunuz?”

“Hiçbir şey. Geçimimi sağlayabilirsem bir süre İtalya’da kalmayı düşünüyordum.”

“Geçiminizi sağlamak? Anlıyorum. Burada geçiminizi sağlamak istiyordunuz yani? Nasıl olacağını sorabilir miyim?”

“Flütüm ile.”

“İtalya fakir bir ülkedir.”

“Çok fazla kazanımama gerek yok.”

“Ailenize para göndermeyecek misiniz?”

“Onların birkaç yıl yetecek kadar paraları var.”

“Demek öyle. Nasıl oluyor tam olarak?”

Yaşlı adam, Aaron’a İngiltere’deki durumunu detaylarıyla anlattı; karısına bıraktığı paraların nereden geldiğini, kendisinde neden az para olduğunu.

“Sen de Lilly gibisin yani, rızkına güveniyorsun,” dedi Sir William. “Rızık veya kader,” dedi Aaron.

“Lilly rızık demeyi tercih ediyor,” dedi Sir William. “Ama ben hem kutsal rızka hem de bir banka hesabına güveniyorum. Tanrı’nın bana rızkımı vereceğine inanırım, ama ondan önce bir banka hesabına inanırım. İşini tamamen yukarıya bırakırsan sonucu kötü olabilir. Bu konuyu Lilly ile de tartışmıştık. Lilly, ne zaman eline fazladan para geçse dostlarıyla harcar. Bir gün kendisine harcayacak parasının bile kalmayacağından korkuyorum. İnsanın rızkını banka ile koruması daha doğru olur. Rahatça yaşayabi-

lecek kadar biriktirdikten sonra rızkına güvenirsin. Aksi takdirde yarın neler olacağını hiç kimse bilemez. Rızık çok güvenilir bir kaynak değil.”

“Neye güvenebiliriz o zaman?” diye sordu Aaron.

“Nakit paraya güvenebilirsin. Gerektiğinde para kazanmanı sağlayacak bir yeteneğin varsa ona güvenebilirsin.”

“Belki Lilly de yazarlığına güveniyordur.”

“Hayır. Pek sayılmaz. Çünkü yazarlık doğrudan para kazandıran bir yetenek değil. Çalışıyor, çok çalışıyor hem de. Ama sadece ilham geldiğinde yazabiliyor, piyasayla iç içe değil. Şimdi böyle bir işin de riskleri var. Belki çok ilham gelir, iyi şeyler yazar; ama yazdıkları piyasadaki talebin tam tersi şeklinde olabilir. Bu durumda Lilly de çıkmaza girer.”

“Zaten genellikle talebe göre yazmıyor,” dedi Aaron. “Ama bir şekilde idare ediyor.”

“Tehlike anında veya acil bir şey olduğunda kendisi de karısı da büyük riske girer,” dedi yaşlı adam. “Gençliğimde bana da ilham gelirdi bazen; içimden bir ses başka şeyler yapmamı söylerdi. Ama o sesi dinleseydim ben de karım da şimdi aç kalmıştık. Zamanla insanın içindeki sesleri dinlemesinin zararlı olduğunu fark ettim. Kendi işimin başına geçtim, içimdeki sesi değil mantığımı dinlemeye başladım. Çalışan, işleyen bir piyasaya girdim, düşünerek çalıştım. Şimdi de o günlerde aldığım kararların meyvelerini yiyorum.”

“Evet,” dedi Aaron. “Ama her insanın inancı başka.”

“Anlamıyorum,” dedi Sir William, “Bir insan nasıl olur da günlük ekmek parasını kazanacağını kesinleştirmeden, geleceği için para biriktirmeye başlamadan kendisini rızkın ellerine bırakır. Rızık dediğin aslında budur işte, insanın kendisi ve ailesi için birikim yapması. Şimdi, siz ve Bay Lilly diyorsunuz ki her insanın rızkı verileceği için

çalışmak, birikim yapmak zorunda değilsiniz. Ama bence öyle değil. Lilly de beni kendi düşüncelerine hiç ikna edemedi.”

“O kadar iyimser bir rızık inanışına ben de inanmıyorum,” dedi Aaron. “Lilly’nin de tam olarak bu inanışta olduğunu sanmıyorum. Ben şansa inanırım. Şanstan kastım şu: Sürekli aynı işte düzenli olarak çalışmak yerine yeni maceraların peşinden koşarsam hayat karnımı doyuracak kadar önüme bir şeyler koyacaktır.”

“Ama böyle güvenilirmez bir inanışın doğru olduğunu nasıl biliyorsunuz?”

“Bana doğru geliyor.”

“Ya başarısız bir duruma gelerseniz, arkanızda hiç birikiminiz yoksa?”

“Herhangi bir işte çalışabilirim.”

“Mesela hasta olursanız?”

“Hastaneye giderim o zaman veya ölürüm.”

“İnanılmaz! Gerçi Lilly’den daha tutarlısınız. Lilly, arkasında görünmez bir güç olduğuna -rızık deyin isterseniz- inanıyor. Bu gücün kendisini hiç yarı yolda bırakmayacağına ve hiç hayal kırıklığına uğratmayacağına inanıyor. Anlaşmanın üzerine düşen kısmını yaptığı sürece ölene kadar karnının doyacağını sanıyor. Tam olarak nasıl olduğunu anlamıyorum. Yeteneklerini boşa harcıyormuş gibi geliyor bana. Günü gününe yaşamayı gerçek, hakiki sanat olarak görüyor. İnsanların gelecekleri için birikim yaptıkları işleriyse hor görüyor. Eninde sonunda başkalarına muhtaç olacak. Ama ben öyle dediğim zaman inkâr ediyor, bizim gibi çalışıp birikim yapan insanların kendisine muhtaç olacağımızı söylüyor. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki onun bana muhtaç olması benim ona muhtaç olmamdan çok daha olası bir ihtimal.”

Yaşlı adam konuşmanın galibi olarak çıkmışçasına gülererek arkasına yaslandı. Aaron, girdiği tartışmanın ciddi-

yetinin farkına vardığında hayatında ilk defa taraf tutmak zorunda olduğunu anlamıştı.

“Pek muhtaç olacağını düşünmüyorum,” dedi.

“Henüz genç daha. İkiniz de gençsiniz. Hayat tecrübeniz yok. Ben yaşlı bir adamım, işin sonunu görebiliyorum.”

“Hangi son, Sir William?”

“Başkalarına muhtaç olmak, fakir olmak, karın tokluğuna nefret edilen bir işte çalışmak. Pervasızca yaşamamanın sonu budur. Ben kendimi ne rızka ne de şansa bırakırım. Gerçi senin şans felsefen Lilly’nin rızkından daha mantıklı. Tecrübelerin ve müzik yeteneğin seni haklı çıkarabilir. Benim izlediğim yolu izlemesen bile kendini kurtarabilirsin. Sonuçta flüt çalarak başka insanların zevkleri için çalışıyorsun, tiyatrolarda veya lüks trenlerdeki çalışanlar gibi. İnsanlığın her zaman ihtiyacı olacak sana. Belki bu da senin bilgeliğindir. Ama Lilly’de o da yok. Savunduğu şeyi anlamıyorum. Savunduğu şeyi anlamıyorum. Anlamıyorum. Ama neden öyle düşündüğünü anlamasam da takdir ediyorum.”

Tartışma esnasında yaşlı adamın enerjisi yerine gelmişti. Odadaki herkes sessizce Aaron ve Sir William’ı dinliyordu. Lady Franks’in rahatsız olduğu belliydi. Yaşlı adamın ne kadar kırılgan olduğunu biliyordu, artık genç değildi. Yaşlı adamın bunama korkusunu, ölüm korkusunu biliyordu; yok olmaktan korktuğunu biliyordu. Sir William için yaşlılık olabilecek en kötü işkenceydi, dehşet vericiydi. Genç olmak, yaşamak istiyordu. Ama olamıyordu. Yaşlılığından dolayı her gün durumu daha da kötüye gidiyordu. İki gencin de kendi düşünce yapısına, zenginlik anlayışına ve tecrübelerine karşı gelmesine rağmen Aaron’m ateşli yüreği ve Lilly’nin aceleci tavrı Sir William’ın aklını almıştı.

Lady Franks havadan sudan konuşarak tartışmayı bi-

tirmeye çalıştı. Albay çok sıkılmıştı, diğer kadınlar da sıkılmışlardı. Arthur konuşmaya ilgisizdi. Sadece genç binbaşı konuşmayı dinliyor, konuşulanlarla kendi düşüncelerini karşılaştırıyordu.

“Diğer insanların senin planlarındaki yerini anlayamadım,” dedi binbaşı.

“Bir plan yok ortada,” dedi Aaron.

“Tamam, yaşayış şekli olsun. Bir kadınla evlenip çok az parayla yaşamasını beklemek veya siz rızka ya da şansa inanıyorsunuz diye -bence şans daha kötü bir senaryonun geleceğini garantiye almamak bencilce değil midir? Benim anlamadığım diğer insanların sizin hayatınızdaki yeri. Herkes sizin gibi yaşasaydı dünya nasıl bir yer olurdu?”

“Diğer insanlar istedikleri gibi yaşayabilirler,” dedi Aaron.

“Hayır, yaşayamazlar. Çünkü siz onları etkiliyorsunuz. Sizin eşiniz veya Lilly’nin eşi güvenlik, yemek, rızık istediğinde ne yapacaksınız? Bunları istemeye hakları var.”

“Benim bunları istemeye hakkım yoksa -yok da zaten-onların ne hakkı oluyor?”

“Her hakları var. Özellikle siz gereken şeyleri yapmadığınız zaman.”

“O zaman kendi haklarının çaresine baksın. Hakkı var diye bütün işi benim üzerime yıkması gerekmez.”

“Çok bencilce bir düşünce değil mi bu?”

“Olabilir. Param olduğu müddetçe karıma yollamaya devam edeceğim.”

“Ya paranız biterse?”

“O zaman yollamam, kendi başının çaresine bakmak zorunda kalır.”

“Bence bu tamamen bencilik.”

“Yapacak bir şey yok.”

Genç binbaşının kısa sohbeti burada bitti.

“Siz ve Bay Lilly gibi düşünenlerin fazla olmaması toplum açısından iyi oluyor,” dedi Sir William gülerek.

“Her gün gittikçe artıyor,” diye araya girdi albay.

“Evet! Evet. Bakalım... Başka bir soru sorabilir miyim Bay Sisson? Umarım böyle kişisel sorular sizi rahatsız etmiyordur.”

“Hiç sorun değil,” dedi Aaron gülerek.

“Ne sebeple ailenizi terk ettiniz? Biliyorum hassas bir konuya değindim. Lilly bahsetmişti biraz.”

“Bir sebep yoktu,” dedi Aaron. “Sadece terk ettim işte.”

“Sadece kapris için mi?”

“Baba olmak bir kaprisse, doğmak, ölmek birer kaprisse o zaman ben de sadece kapris için terk ettim.”

“Doğum ve ölüm mü? Anlamadım.”

“Nasıl bir kere doğup bir kere ölüyorsa insan ben de bir kere terk ettim ailemi. Ölüm gibiydi hatta ölümü andırıyordu. Ölüm ve doğum gibi kaçınılmaz bir şeydi. Hiç sebep yokken...”

Yaşlı, heyecanlı adam ve genç flütçü karşılıklı bakışıyorlardı. “Doğal bir olay,” dedi Sir William.

“Doğal bir olay,” diye tekrarladi Aaron.

“Başka bir kadını sevdiğin için değil yani?”

“Tanrı korusun öyle bir durumdan.”

“Aşk göze alamadın yani?”

“O da değil. Kaçtım sadece.”

“Neyden?”

“Her şeyden.”

“Ama özellikle kadınlardan?”

“Evet, hem de nasıl. Evet. Evet.”

“Geri dönemez misin?”

Aaron başını salladı.

“Ama kesin bir sebebin yok?”

“Sizi memnun edecek bir cevabım yok. Mantığımız

uyuşmadığı için ayrılmadık. İki birey olarak anlaşılmadığımız için ayrıldık. Olması gereken de buydu. Bir bebek doğarken acı ve bela dolu bir dünyaya gelir. Neden böyle olduğunu bilmiyorum.”

“Doğal bir süreçtir doğum.”

“Benim evi terk etmem de doğal işte.”

“Hayır,” diye araya girdi binbaşı. “Doğum evrensel bir doğa olayıdır. Ama sizin yaşadığınız tamamen size özel bir olay.”

“Özel veya değil, önemli olan yaşanmış olması. Karımı sevmeyi asla bırakmadım. Öldüğüm zaman dünyayı bırakacağım gibi bıraktım karımı. Böyle olmak zorundaydım çünkü.”

“Ne düşünüyorum biliyor musunuz Bay Sisson?” diye sordu Lady Franks. “Bence düşünceleriniz çok kötü niyetli. Bay Lilly de aynı şekilde. Çok dikkatli olmanız lazım yoksa başınıza büyük bir uğursuzluk gelebilir.”

“Olabilir,” dedi Aaron.

“Böyle giderse olur ama.”

“Sanki olmasını istiyormuşsunuz gibi konuşuyorsunuz,” dedi Aaron.

“Hayır, hayır! Öyle demek istemedim. Ama dikkatli olmazsanız başınıza kötü bir şey geleceğinden korkuyorum.”

“Dikkat ederim o zaman.”

“Ama çok dikkatli de olamazsınız.”

“Korkutuyorsunuz beni.”

“Zaten sizi korkutmak istiyorum; böylece ailenizin yanma dönersiniz.”

“Dönmem için çok, çok korkmam lazım.”

“Ne kadar kaygısızsınız. Bana doğru gelmiyor söyledikleriniz.” Sinirli bir şekilde arkasını döndü.

“Evet. Hayat! Yaşam! Gençlere alışık değiliz!” dedi Sir William başını sallayarak. “Evet. Soda viski içer miyiz,

albay?”

“Güzel olur, Sir William,” dedi albay. Neşesi yerine gelmişti. “Bir bardak viskiden sonra biz yatarız,” dedi Lady Franks.

Aaron oturduğu yerde düşüncelere dalmıştı. Sir William’ın kendisinden hoşlandığını ama Lady Franks’in kendisini sevmediğini anlamıştı. Bir gün Sir William’dan yardım istemek zorunda kalabilirdi. En iyisi eşinin gönünü almaktı. Yüzündeki sinsi gülüşü düzelterip cazibesine güvenerek ev sahibine döndü.

“Kusuruma bakmayın Lady Franks. Karım hakkında kötü şeyler söyleyip onu suçlu bulmuş olabilirim. Sizi sinirlendiren şey ayrılmamızın karımın suçu değil benim suçum olması. Ama elden ne gelir.”

“Evet, karınızı haksız yere suçluyorsunuz bence. Dünyaya bakış açınızı tümüyle kınıyorum aslında. Davranışlarınız bana soğuk, zayıf ve insanlık dışı geliyor. Neyse ki benim seçtiğim erkek böyle değil.”

“Hepimiz aynı şekilde olamayız, değil mi? Ayrıca benim üzüldüğümü veya ağladığımı görmemeniz hiç kötü hissetmediğim, pişman olmadığım anlamına gelmez. Pişman olduğum çok şey var hayatta. Çok...”

“O zaman neden davranışlarınız hâlâ çok yanlış?”

“Sanırım içimde birikenleri dışarı atmam, yaşamam gereken şeyleri yaşamam lazım. Ondan sonra değişebilirim.” “O zaman umarım kısa bir süre içinde değişirsiniz,” dedi Lady Franks.

“Ben de,” diye yanıtladı Aaron. Yüzünde yarı pişman, yarı sıkılmış bir ifade vardı. Lady Franks’in kendisini bu şekilde yargılamasından hoşlanmamıştı.

“Yapabileceğiniz en iyi şey hemen İngiltere’ye, karınızın yanına gitmek olur.”

“İlk önce beni istiyor mu diye sormam gerekebilir,” dedi Aaron.

“Evet, onu da yapsanız iyi olur.”

Lady Franks hayalinde kadın reformunu yapmaya, kadınları hak ettikleri yere getirmeye kendini bir adım daha yakın hissetmişti. Ama çok da hızlı gitmemeliydi. İçki masasının yanında duran albay herkese içkilerini dağıttı: “Şeref.”

Soda viskiler de içildikten sonra Lady Franks:

“Sabah gidiyor musunuz Bay Sisson?”

“Pazartesi sabahına kadar kalabilir miyim?” dedi Aaron. O gün cumartesi gecesi.

“Tabii ki. Kahvaltınızı da odanızda yaparsınız, hepimiz öyle yapıyoruz. Saat kaçta alırsınız? Sekiz buçuk?”

“Tamam, teşekkür ederim.”

“Sekiz buçukta hizmetçilerden birisi getirir. İyi geceler.”

Aaron odasına geçtiğinde hâlâ suratı asıktı. Lady Franks’in nasihatleri ve eleştirileri canını sıkıyordu. Pencereden dışarı baktı. Karanlığın ve ağaçların arasından şehrin ışıkları görölüyordu. İtalya! Kar yağışı havayı soğutmuştu. Geceyi geçireceği oda lüks ve sıcacıktı. Dışarıdaki soğuk içeri giremiyordu. Büyük, sıcak yatağa girerek uykuya daldı.

Sabah, uşak sessizce kahvaltıyı getirdiğinde Aaron hâlâ uyuyordu. Uyanıp ayağa kalktı. Sıcak odadaki geniş ve sıcacık yatakta hapla uyuşturulmuş gibi güzelce uymuştu. Çok fazla rahat yerlerde uyumayı sevmezdi, gecelerin gece gibi geçmesini tercih ederdi. Yoksa sabahları uyku halinden kendine gelemiyordu.

Gri kıyafetli İtalyan uşak Aaron’a kahvaltısını getirmişti. İtalyanca günaydın deyip tost, kahveyi, tereyağını, kaynamış yumurtayı ve balı gümüş porselen tabaklara koyarak masaya kahvaltıyı kurdu. Aaron, adamın hızlı ama dikkatli bir şekilde masayı kurmasını izledi. Dirseklerini yastığa koyup siyah gözleriyle sarışın adama bakıyordu. El

üstünde tutulmaktan hoşlanmıştı. Adam İtalyanca bir şeyler söyledi. Aaron başını sallayıp gülerек:

“İngilizce söyle.”

İngilizce bilmeyen uşak pencereye yaklaşıp elleriyle açıyormuş gibi yaptı. Aaron “Evet,” dedi ve uşak ipek perdeleri çekti.

Aaron hâlâ yataktaydı. Pencereden şehrin kırmızı çatılarını ve uzaktaki karlı dağları görebiliyordu.

“Alpler,” dedi.

“Alpler, *si, signore.*” Uşak, Aaron’ın giysilerini topladı, boynuyla selam verip sessizce dışarı çıktı.

Aaron pencereden dışarıyı izliyordu. Eylülün sonlarına doğru soğuk bir sabahtı: masmavi gökler, Alpler ve uzaktan İtalyan şehirlerini gözetleyen, sanki insanların gelmesini bekleyen karlı tepeler. Orada duruyor, bekliyorlardı. Büyük bir kampın etrafında dolaşan avcılara benzetmişti tepeleri. Kırmızı çatılı şehri gözetliyorlardı. Aaron kendini dışarıyı izlemekten alamıyordu. Evin etrafındaki karaağaçlar yapraklarını döküyor, sararıyordu. Doğayla birlikte kendisinin de değiştiğini hissetmişti.

Masaya dönerek kahvaltı yapmaya başladı. Etrafında küçük süslemeleri olan gümüş yumurta kabı; içi bal dolu parlak, kırılğan bir cam kâse... Güzel, pahalı ve lüks şeylerin kendine has çekiciliği vardı. Aaron’a gerçek olamayacak kadar pahalı ve aynı zamanda komik gelmişti. İçgüdüleri iki farklı şey yapmasını söylüyordu: Birincisi hoş ve zarif eşyalara yönelikti, onları alabilirdi; ikinci de tam tersine nefis yiyeceklerle dolu masayı ve bütün güzellikleri pencereden dışarı atma isteğiydi. İkisini de dinlemeyerek kahvaltısını bitirdi.

Banyo yaptıktan sonra giyinip aşağı indi. Salonda hiç kimseyi bulamayınca zemin kata baktı. Sarı mermer sütunların, altın kemerlerin ve dev, mavi-kırmızı halının süslediği giriş salonu da boştu. Büyük, cam kapının önüne geldi.

Merdivenlerin yanındaki çiçeklikte yeni yeni açan kırmızı çiçekler, sütunların yanında çok güzel kasımpatıları vardı. İleride yeşil yapraklar çoktan çimenlerin ve yolun üzerine düşmüştü.

Her yer sessiz ve boştu. Aaron merdivenlerden çıkıp üst kattaki geniş oturma odasına gitti. Şapkasını ve ceketini arıyor ama bulamıyordu. Pencereden terası ve bahçeyi görüyor, evin arkasından yükselen tepeye bakıyordu. Dışarı çıkmak istedi.

Birilerini bulma umuduyla gördüğü her kapıyı açıyor-
du. Sonunda misafir kabul odasında beş, altı kadar uşağı buldu. Hepsi gri pantolon ve ceket içinde, temiz tıraşlı, ellerinde fırça veya süpürgelerle çene çalıyor, boş boş oturup maymunlar gibi oyun oynuyorlardı. Hepsi aynı boydaydı, kısaydılar. Gülüyorlardı. Futbol oynar gibi halının üstünde kayıyorlardı, birisi perdelere uçmuştu. Aaron'a aldırış etmeden sohbet etmeye, gülmeye ve toz almaya devam ettiler.

Aaron yanlış bir odaya girdiğini düşünerek şaşkınlık içinde olduğu yerde kaldı. Ama içeridekilerin umurunda değildi. Sonunda içlerinden birisine dönüp gülerek şapkasını sordu. Eliyle başını göstermişti. Aaron'ın ne istediğini hemen anladılar. İçlerinden birisi Aaron'a alt katı göstererek paltoların, şapkaların ve bastonların asıldığı büyük dolaba kadar eşlik etti. Şapkası oradaydı. Yanındaki adam gülümseyerek İtalyanca bir şeyler anlatırken Aaron da şapkasını taktı ve evin arka kapısından dışarı çıktı.

NASIL İSTERSENİZ

Merkezi ısıtmalı evden sonra temiz sabah havası Aaron'ın başını döndürmüştü. Aaron, Sir William'ın evinde kapana yakalanan bir kuş gibi hissetmişti kendini. Şimdi sıcacık tuzağından kaçarak çırpına çırpına bahçeye iniyordu. Medeniyete tapan bizlerin doğaya dikkat etmesi şarttı. Doğal olan her şeye burun kıvıran bizlerin doğadaki güzelliklerin farkına varması gerekiyordu belki de. Medeniyetin temeline beton dökmek, demir döşemek yerine doğayı koyabilirdik.

Sir William'ın köşkünün bahçesi muhteşem veya gösterişli değildi. Ama savaştan etkilenmemiştir. Tertemiz hava havuzları dalgalandırıyor, rengârenk çiçekler insanın gözünü boyuyordu. Şaşkın kuşlar cıvıldıyor, sürekli bir yerlere uçuyorlardı. Alplerin kuzeyinden gelen göçmen kuşlardı bunlar. Aaron, henüz yeni çiçek açan renkli sonbahar çiçeklerinin rüzgâra, yağmura, kara karşı koyan gücüne hayran kaldı. Çiçekler Aaron'ın bu yabancı diyardaki ilk sabahını güzelleştirmişti.

Bahçenin yukarılarına doğru gitti, bahçenin üst kısmını ayıran çite gelene kadar basamakları çıktı. Çitteki boşluktan geçerek Sir William'ın arazisindeki son yere geldi. Küçük bir üzüm bağı vardı; kısa asmalar, sararmış yapraklar... Bağın uzun süredir ihmal edildiği aşikârdı. Ama Sir William sanki son bir kez daha bağla uğraşmaya başlamış gibi görünen bir yanı da vardı.

Bağın ve tüm bahçenin en yukarısında, pembe iğ ağaçlarının olduğu, oturmak için birkaç bank bulunan yerde manzara inanılmaz derecede güzeldi. Tepenin en üstünden her yer görünüyordu. Şehrin bir yanından akan nehir ve

üstündeki beyaz köprü. Şehir kümelere bölünmüştü. Düz çatılar, kubbeler ve kare şeklindeki kuleler ovanın üzerinde kıpkırmızı parlıyor, tertemiz hava sayesinde uzaktan çok net biçimde görünüyordu.

Daha uzaktaysa boyu bulutları aşan Alpler vardı. Dağ, kaplanları andırıyordu: kuzey ve güney arasındaki yolu gözleyen kaplanlar. Dağdan gelen rüzgârlar da şehri döven kaplanların bıyıklarıydı. Güzel şehir kendini dağa teslim etmiş, dağdan gelen havayı üzerine giymişti. Güneşli havada Novara rahatça görülebiliyordu: geniş, korkusuz, vahşi Novara. Tertemiz hava, Alpleri kucaklayan kusursuz gökyüzü ve güneyin ilk çiçeği Novara.

Aaron sessizce oturarak manzaranın keyfini çıkarıyordu. Çıkan tek ses kuşların melodileriydi. Şehri ve dalgalı nehrini, köprüleri, Alpleri seyretti. Büyük zaman geçidinin güneyinde kalıyordu. İçindeki eski, uykucu İngiliz tekrar canlanmıştı. Uyanması gerektiğini bilen ama uyanmayan, yeni bir günün sorumluluklarını üstlenmekten korkan bir İngiliz gibi hissetti.

Siyah gözlerini açıp yeni sorumluluklarını kabullenmek. Uyanıp artık yeni Aaron'ın getirdiği sorumlulukları üstlenmek. Şu an içindeki tek his sorumluluk korkusuydu. Hayatında sürekli uyumuş, görevden kaçmış, işleri kolay yoldan yapmıştı. Böyle yapmaya da devam etmek istiyordu. İpleri eline almaktan, önemli kararlar vermek zorunda olmaktan nefret ederdi. Neden kaygısızca yaşamaya devam edemiyordu ki? Yeni ve sorumlu birisi olmak zorunda mıydı? Bir şeylerin kendisini kışkırttığını, dürttüğünü hissetmişti. Ne olduğunu tam bilemediği bu şey Aaron'ı uykusundan uyandırmıştı. Yeni hayatına başlamak, sorumluluklarından kaçmak için direnebildiği kadar direniyordu.

Birden koşmaya başladı. Şehre ve beyaz dişli dağlara son bir kez daha bakıp bahçeden aşağı indi. Çardağı, gara-

ji, ahır, gıdaklayan tavukları geçip tekrar eve geldi. Salon hâlâ boştu. Üst kattaki büyük odaya çıktı.

Yukarıda iri cüsseli kel albay *Graphic*'i okuyordu. Aaron albayın karşısına oturup isteksizce selam verdi. Albay da ona selam verdi. Pek konuşmaya niyeti yoktu. Bay Aaron'la ilgilenmediği belliydi. Aaron da albayın çok heveslisi değildi. O sırada uşaklardan birisi gelip albaya telefon geldiğini, hastaneden aradıklarını söyledi. Albay telefona bakmak için kalktığı anda Aaron yine bulunduğu yerden uzaklaşmak istedi. Evin ön kapısından dışarı çıkıp köşkün bahçe kapısına geldi.

Köpekler etrafta sıçrayarak geziniyordu. Anahtarlarla ilgilenen hizmetçi gülümseyerek kapıyı açtı. Artık Aaron dışarıdaydı. Yolu takip ederek köprüye ulaştı. Etrafta taştan yapılmış vahşi heykeller vardı. Köprüden sürekli insanlar geçiyordu. Aaron ilk defa caddedeki İtalyanların küçüklüğünü ve geçiciliğini fark etti.

Belki de köprünün genişliğinden veya bulvarın büyüklüğündendi. Ama insanlar küçük görünüyor, belli bir noktaya yönlendirilen küçük kuklaları andırıyorlardı. Aaron da bu insanların arasındaki boşlukta yürüyordu. Kuzeyin rahatlığı yoktu burada.

Bulvarın parlak, aydınlık ışıklarının altından küçük tramvaylar geçiyordu. Bütün berberler doluydu. Novaralıların yarısı berberlere akın etmişti. Güneyde insanlar tıraşlar sayesinde sosyalleşirdi. Kafeteryaların caddedeki masalarında sadece birkaç kişi oturuyordu. Önlerinde boş kahve fincanları vardı. Çoğu dükkân kapalıydı. Savaşın üstünden henüz çok zaman geçmediği için hayat eski akışına dönmemişti. Boşluk, ilgisizlik, fakirlik her yerde görülebiliyordu.

Aaron sokaklarda dolaşmaya başladı. Birden kendisini çok özgür hissetmişti. Cesaret ve kayıtsızlık, İtalya'nın İngilizlere sunabileceği en iyi hediye idi. Görünüşe ve ko-

nuşulanlara göre hayat eskisiyle aynı olsa da işler aslında değişmişti. Fakat günden güne İtalya'nın konuşulan ve görünen yüzü de kendini gerçeğe teslim ediyor, hayatın değişen özelliklerine ayak uyduruyordu. Artık İtalya da İngiltere gibi bazı idealler etrafında, monoton bir şekilde yürüyordu. Sanki koskoca ülke büyük bir şirkete dönüşmüştü.

İstasyona geldiğinde içeri girdi. İçeride açık bir sarraf gördü. Pencereden beş pound uzatarak 250 İtalyan lirası aldı. Artık yeni hayatı başlamıştı. Kitapçada bir adamın üzerinde tren yolu çizelgesi bulunan büyük bir harita aldığını gördü. Hemen aynısından kendine de aldı. Sonra bir köşeye çekilip nerede olduğuna baktı.

Henüz sabahtı. Bir yerlere gitmeliydi ama nereye? Haritaya baktı. Gidebileceği iki yer vardı: Milano ve Ceno-
nova. Katedrali ve müziğiyle ünlü olduğu için Milano'yu seçti. İstikamet Milano! Etrafta dolanıyor, insanları anlamaya çalışıyordu. Bir görevlinin varış ve kalkış saatlerini bağırdığını duydu. Anlayabildiği kadarıyla Milano treni sabah 9:00'da kalkıyordu.

İlk gün için yeteri kadar iş yaptığını düşünerek istasyondan ayrıldı. Her köşede yığınların üstünde yatan askerler vardı.

Aaron, gri-yeşil üniformalı askerlerin kuvvetli vücutlarına ve kısa, düzgün boylarına şaşırmıştı. Hayatında ilk defa Bersaglieri⁶ polisinin kuştüylerini görmüştü. Savaş öncesi yıllara göre yaşam kalitesi artmıştı. İtalya, içerdiği farklılıklar nedeniyle tek bir ülke gibi değil birçok ülkeden oluşuyor gibiydi. Ama doymak bilmeyen merkez İtalya yavaş yavaş diğer bölgeleri sindirmeye başlamıştı. Ayniyet hissi bütün farklılıkları kaldırıyor, arkasında sıkıcı, tekdüze hayatlar bırakıyordu. İtalya artık homojen ve temizdi.

Fakat Aaron böyle değişikliklere alışık değildi. İngil-

6. Kasklarında kuştüyü bulunan özel İtalyan polis ekibi. (ç.n.)

tere ve kuzeyden gelip İtalya'ya dağılan bu ayniyet hastalığını sevmemişti. İstasyonun önüne çıkarak geniş bir bulvara saptı. Gerçeği andıran büyük bir heykele rastladı. Heykel, Alplerin karlı tepelerine sırtını dönmüş şehri kucaklıyordu. Caddedeki köpekler bile heykelin arkasındaki muhteşem, bembeyaz Alplerden daha fazla heyecanlandıramadı Aaron'ı.

Olduğu yerde merakla durdu, heykelin yüzüne bakıp kim olduğunu öğrenmek hiç aklına gelmedi. Sonra arkasına dönerek eve geri döndü.

Öğle yemeği saat birde verilecekti. Bahçenin büyük kapılarından girdiğinde saat on iki buçuktu. Küçük par-ka dökülmüş sarı yaprakları çiğneyerek istemeye istemeye eve girdi. Salona girdiğinde Lady Franks'in Arthur ile şişman bir Pekin köpeği hakkında tartıştığını gördü. Lady Franks, uşakların dişi köpek ile ilgilenmediğinden emindi. Arthur umursamaz tavrıyla uşakların köpekle ilgilendiğini söylüyordu. Ama Lady Franks, bütün erkek insan ırkının gariban dişi köpeğe karşı düşman olduğu kanaatindeydi. Hizmetçilerin, biricik köpeği Queenie'ye kötü bir söz söylemiş olmalarından korkuyordu. Zaten Lady Franks'e göre Queenie, erkek insan ırkının nefreti karşısında şişmanlamıştı.

“Queenie'me kötü davrandıklarını düşünmeye bile dayanamıyorum,” dedi Aaron'a. “Neyse ki İtalyanlar eskisinden daha iyiler artık.”

“Eskisinden daha mı iyiler?”

“Tabii. Bizden çok şey öğrendiler.”

Daha sonra misafirinin iyi uyuyup uyumadığını, yolculuğun yorgunluğunu atıp atmadığını sordu. Yüzüne soğuk rüzgâr ve Güneş vuran Aaron gayet iyi uyuduğunu söyleyerek ev sahibine teşekkür etti. Ama Lady Franks kaşları çatık bir şekilde Sir William'ın çok kötü bir gece geçirdiğini söyledi. Sir William gece uyuyamamış, odada

dolanıp durmuştu. Kocası her heyecanlandığında Lady Franks kötü bir şeyler olmasından korkardı.

“Bu da yine bizim başımıza patlayacak be Aaron!” diye içinden geçirdi kahramanımız. “Sir William’ın zinde olduğunu sanmıştım. Çok canlı görünüyordu,” dedi Lady Franks’e.

“Ah, öyle mi! Hayır. Genç olmak, canlanmak istiyor ama yapamıyor. Zaten bu sabah çok canı sıkılmıştı. Onu öyle görünce ben de endişeleniyorum.”

“Çok üzüldüm.”

Lady Franks ev işleriyle ilgilenmek için alt kata indi. Aaron şöminenin önünde tek başına oturuyordu. Şömine çok büyüktü; uzun, iyice dövülmüş demir kapılarla çevrili geniş bir oda gibiydi. Demir kapıların arkasındaki odunlar yanıyor, kafeslerinde pinekleyip başlarını kaldırarak etrafa bakan leoparları andırıyordu. Aaron, vahşi hayvanların bakıcısını merak etmişti. Demir kapıları açıp aslanlara et atarmış gibi ateşe bir odun daha atan görevli kimdi? Ateş, hayvanat bahçesindeki vahşi hayvanlar gibiydi; sadece seyr için yanıyor. Zaten evin her odası çok sıcaktı. Ev bu kadar sıcakken dışarıda sararmış yaprakları, rüzgârda sallanan çiçekleri görmek garipti.

Konuklara yemeğin hazır olduğunu bildirmek için çan çalındı. Bahçeden albay geldi. Çok hevesli görünüyordu ama Aaron’la konuşmadı. Binbaşı ve karısı üst kattan indiler. Lady Franks, Arthur’un karısıyla ev işleri hakkında konuşuyordu.

O sırada Arthur da geldi. En son Sir William inmişti. Yaşlı ve çelimsiz adam iyi görünmüyordu. Aaron’a yaklaşıp büyük bir ilgiyle nasıl olduğunu, sabah neler yaptığını sordu. Sir William servet sahibi yaşlı bir adamdı, insanların kendisine riayet etmesini bekliyordu ve istediği oluyordu. Riayet, diğer birçok şey gibi yıllardan beri süregelen sosyal bir kavram. Tamamen bilinçli bir şekilde yapmasa

da Aaron servet sahibi adama riayet ediyordu denebilir. Karşılığında da servet sahibi yaşlı adamdan saygı görmek istiyordu ve görüyordu. Peki neden? Gençliğinden dolayı belki. Ama en büyük nedeni Sir William'ın, Aaron'ın parayı ve servet kazanmayı küçümsediğini sanmasıydı. Peki, Aaron parayı ve servet kazanmayı istemiyor muydu? Tabii ki istiyordu; yoksa neden bu zengin yaşlı adama riayet etsin? Diğer herkes gibi Aaron da bir milyon poundun tek bir insanda toplanmış olmasından etkilenmişti. Etkilenmiş, soluğunu kaybetmişti.

Ama kendini kontrol etmeyi bilmediği için ne kâra geçmeye çalışıyordu ne de elinde olan parayı saklamaya. Yine de Sir William'ın altın tahtını alabileceğine inanıyordu.

“Bu sabah neler yaptınız?” diye sordu Sir William.

“İlk önce bahçeye göz attım.”

“Şimdi pek görececek bir şey yok. Eskiden her taraf çiçeklerle doluydu. Ama iki buçuk yıldır burası memurlar, askerler, polisler için hastane görevi gördü. Bahçede ve parkta birçok çadır kuruldu. Bir seferinde iki yüz kadar yaralı vardı. Sivil hayata yeni yeni geçiyoruz. Çiçekler de zaman istiyor. -Evet evet, İngiliz askerler. İki buçuk yıldır.- En tepedeki seyirlik yere çıktınız mı?”

“En yukarıda bağların olduğu yer mi? Orada dağları görmeyi hiç beklemiyordum.”

“Dağları görmeyi hiç beklemiyor muydunuz? Neden ki? Dağlar hep orada!”

“Ama ben hiç orada olmadım. Dağların orada, şehrin hemen arkasında olduğunu bilmiyordum. Hemen şehrin kuzeyinde görmeyi beklemiyordum.”

“Tamam öyleyse. Şehri beğendiniz mi?”

“Çok! Çok beğendim. Yeni bir dünya keşfetmiş gibiyim. Beni kabuğumdan çıkarır bu şehir.”

“Evet, manzarası da çok güzeldir, çok güzel. Şehrin

içine girmediniz ama değil mi?”

“Girdim. Tıraş olan insanları, istasyondaki askerleri gördüm. Bir de dağı sırtına almış büyük bir heykel. Sabah güzel geçti gerçekten.”

“Dolu dolu geçmiş! Güzel, güzel.” Yaşlı adam gence bir kez daha baktı. Sanki gencin hayat enerjisi kendisine geçiyor, onun yaptıklarını vekâleten kendisi de yapmış sayılıyordu.

“Gelin,” dedi Lady Franks. “Öğle yemeği hazır.”

Aaron tekrar Lady Franks’in soluna oturdu. Yemek vakti geldiğinde albay biraz daha cana yakın oluyordu. Sir William yine formundaydı. Esprili ve nazik tavrıyla genç kızlarla konuşuyordu. Aaron’ı da sohbete dahil etmek istemişti ama Aaron’ın muhabbete katılmaya hiç ilgisi yoktu. Genç kadınlarla konuşmak şu an istediği en son şeydi. İkisi de bilinçli bir şekilde fark etmemişti ama Aaron ve Sir William arasında bir rekabet vardı. Eski şövalye, servet kazanmak ve insanlarla kaynaşmak için canlı, yılmayan, neredeyse sanatsal bir yaklaşım içerisindeydi.

Aaron da tam tersine servet edinmek ve insanlarla anlaşmak dışındaki her şeye aynı hevesle katılırdı. Birisine göre hayat, üretilen şeylerin ve enerjinin saklanması ibaretti; diğerine göre elde olan her şeyin harcanarak yarına sadece tecrübe ile başlamaktan. Zıt fikirli genç ile yaşlı adam karşı karşıyaydı. Sir William, masanın diğer ucunda oturan Aaron’ı sohbete dahil etmeye çalışıyor ama Aaron reddediyordu. Zaten Aaron uzakta oturan insanlara cevap vermeyi, yüksek sesle konuşmayı sevmezdi. Şimdiki ruh hali de genç kızları hiç çekemeyecekti. Arthur ile heykeller hakkında konuşmuştu ama Arthur’un, Aaron’dan bile daha az bilgisi vardı. Lady Franks konuyu istasyonun etrafındaki askerlere getirerek Sir William’ın İtalyan erler için istasyonun etrafına barakalar kurdurduğunu söyledi. Ama İtalyan Kızılhaç -veya başka bir yerel kurum- Sir William’ı

kıskanmış, askerlerin bu barakalarda konaklamasını yasaklamıştı. Şimdi barakalar kullanılmadan orada duruyor, askerler de soğuk kış gecelerini istasyonun taş zemini üstünde uyuyarak geçiriyordu.

Sir William bu duruma çok üzülüyordu. Görünüşe göre cömertçe yapılan bağışlar bile İtalyan ağzında küfre dönüşüyordu, en azından resmi ağızlarda. Sir William'ı asıl üzen şey, sanki yardım değil kötülük yapıyormuş gibi davranılarak devletin suratına tükürmesiydi. Özellikle ilgilenmen gereken başka bir millet varken yaşamak zor oluyor. Lady Franks'in yakınmalarından sonra et sarmalar geldi.

“Dün çok kötü, çok korkunç bir rüya gördüm,” dedi Lady Franks. “Beni çok üzdü. Hâlâ etkisini üstümden atamadım.”

“Ne gördünüz?” diye sordu Aaron. “Anlatın, rahatlırsınız.”

“Gerçekte uyuduğum gibi rüyamda da odamda uyuyordum. Gece olmasına rağmen çok tuhaf bir ışık vardı; şafak vaktinin kızıl ışıkları gibi. O sırada hizmetçim Giuseppina koşarak odama geldi. ‘*Signora!*’ dedi. ‘*Signora! Si alza! Subito! Signora! Vengono su!*’ Ben de sordum:

‘*Chi? Chisonochivengono? Chi?*’

‘*I Novaresi! I Novaresivengono su. Vengonoqui!*’ Hemen yataktan kalkıp pencereye koştum. Hepsi kızıl ışığın altında, dışarıdaydı. Ağaçların arasından eve doğru koşuyorlardı. Çok korkunçtu, bütün gün aklımdan çıkmadı.”

“İtalyanca kelimeleri anlayamadım,” dedi Aaron.

“Tabii, çevireyim,” dedi Lady Franks, “Kalkın, kalkın! Novaralılar, Novara halkı geliyor! *Vengono su!* Buraya geliyorlar! Novara halkı! İşçiler! O anı unutamıyorum. Çok gerçekçiydi, sadece bir rüya olduğuna inanamıyorum.”

“Korkmayın,” dedi Aaron. “Öyle bir şey asla olmaz. Biliyorum; rüya gördüğümüz, yaşandığını hissettiğimiz

şeyler gerçek hayatta asla yaşanmaz. Böyle şeyler sadece hayallerimizde gerçeklik kazanabilir.”

“Bilemiyorum. Gerçek hayattan daha gerçekçi görünüyordu,” dedi Lady Franks.

“O zaman gerçekleşmesi tamamen imkânsız,” dedi Aaron.

Öğle yemeği bitmiş, kahveler içilmişti. Konuklar yavaş yavaş dağılıyordu. Lady Franks’in Arthur’un karısının da yardımıyla bazı mektuplara cevap yazması gerekiyordu. Konukların bazıları uyuyacak, bazıları yürüyüş yapacaktı. Aaron yine bahçenin büyük kapılarından dışarı çıktı. Bu sefer arkasını şehre ve dağlara vererek tepeyi tırmanmaya başladı. Yokuşları çıkıp çalılıkları geçerek ne olduğunu bilmediği bitkiler, bodur ağaçlar keşfetti. Kuş seslerini dinliyor, yabancı toprakları öğrenmeye çalışıyordu.

Tepenin zirvesine geldiğinde üzüm bağlarını, ortasından dalgalı nehrin geçtiği vadiyi, birbirine girmiş dağları gördü. Şehrin bu kadar yakınında doğa garip ve vahşiydi. Vahşiliğini bir bakire gibi korumuştur. Yine de yer yer beyaz noktalar görülüyordu.

Aaron’ın durduğu yerin hemen altında bir çiftçi evi vardı. İki çiftçi güneşin altında oturuyordu. Üzerlerinde beyaz gömlekler ve yarı resmi siyah kilise pantolonları vardı. Küçük avluya oturmuş şarap içiyor, muhabbet ediyorlardı. Siyah şapkalı genç erkek çiftçiler ve şapkasız, siyah veya beyaz ipek başörtülü kadın çiftçiler tepenin hemen altındaki yoldan yavaşça geçtiler. Hiç kimse yukarıda yalnız başına oturan Aaron’ı görmemişti. Aaron’ın göremediği birisi akordeon çalıyordu. İlerideyse değişmeyen gizemli vadi ve İtalya’nın kadim sıradağları vardı.

Eve farklı bir yoldan döneyim derken tepenin eteklerinde yeni inşa edilen bir mahallede, bitmemiş evlerin bitmemiş sokakları arasında kayboldu.

Burjuva ailelerin pazar yürüyüşlerini yaptığı bir cad-

deye geldi. İri babalar, siyah, ucuz kürk giyen şişman anneler, iyice giydirilmiş küçük kızlar ve kısa çoraplı, yuvarlak denizci şapkalı uzun çocuklar yürüyordu. Kendilerini yabancı hissetmişlerdi, yabancı. Her burjuva kalabalığının, özellikle pazar burjuvalarının hissettiği gibi yabancıydılar. Aaron her tarafı dolaştı, boş sokakların birisinin tren garına çıkmasını umuyordu. Etraftaki insanlara yolu sormak istemiyordu.

En sonunda yukarı çıktığı yokuşu ve caddenin yanında akan su birikintisini fark ederek eve döndü. Çay saatine ucu ucuna yetişmişti. Bir hemşire ve iki yabancı kadın gelmişti. Yeni misafirleri Arthur karşıladı. Sir William köpekleri yürüyüşe çıkarmış, daha sonra çay içmeden odasına çekilmişti.

Akşam da böyle geçti. Aaron salona girip demir parmaklıkların arkasında yanan şömineden uzak bir yere oturdu. Morali bozuktu. İngiltere'deki karısı ve çocukları aklına gelmişti. Bahçesinden duyulan gürültülü kilise çan sesleri; iki farklı yolda birbiri ardına yürüyen siyah kıyafetli insanlar... Yollardan birisi sağa, diğeri sola doğruydular. İnsanlar evlerine veya kiliseye giderdi, çoğunlukla kiliseye. Kendisi bu saatlerde en iyi en güzel giysilerini giyip papyonunu takar, bara gitmek için hazırlanırdı.

Karısı da sürekli dışarıda olduğu için Aaron'a kızar, kendisinin evde kalıp çocuklara bakmak zorunda olmasından yakınırdı.

Bu yabancı yerde canı sıkılmış, keyfi kaçmıştı. Şu an ailesinin yanında olmayı mı isterdi? O da bilmiyordu. Ama kendisini gerçekten ailesiyle birlikte hayal ettiği an evinin ne kadar gergin bir yer olduğunu, karısıyla sürekli çatıştığını, bitmek bilmeyen karın ağrılarını hatırlayınca hemen kendine geldi.

Karısının mantığını bir türlü anlayamıyordu. Hatta hiçbir kadını anlayamıyordu. Aaron'a göre kadınlar süre-

li erkeklerin sınırlarını bozan, amansız, kinci yaratıklardı. Şimdiye kadar kendine itiraf etmemiş olsa da karısından korkuyordu ve bunu yeni yeni anlamaya başlamıştı.

Anlaşamayan her çiftte olduğu gibi Aaron da suçu tamamen kendinde veya karısında bulmuyordu. İkisi de suçluydu. İkisinin de suçlu olduğu gerçeğini aklından çıkarmıyordu. Ah Lottie! Hayatında onun kadar hiçbir kadını sevmemişti. Başkalarıyla bir şeyler yaşadıysa da ya nispet yapmak içindi ya da merakından. Lottie'yi asla aldatmazdı. Aaron da Lottie de birbirlerini sevmişlerdi. Ama sevgileri zaman içerisinde bir tür kavgaya dönmüştü. Lottie zengin ailesinin şımarık kızıydı. Aaron da dul annesinin tek oğluydu. İkisi de her zaman kendilerine öncelik vermeye alışmıştı. Evliliklerinin ilk aylarında Aaron genç karısını şımartıyordu elbette, cicim aylarını çok mutlu geçirmişlerdi. Ama bu durum asla Aaron'ın Lottie'ye öncelik vermesiyle sonuçlanmadı. Yaptığı her şeyin öncelikli amacı kendi iyiliği idi.

Ama fark edemediği şey Lottie'nin de kendisini ön plana koymuş olmasıydı. Bütün acayıplıklarının, huysuzluklarının altında hayatına yön veren bir görüşü vardı: Bir kadın olarak kendisini yaratılışın merkezinde görüyordu, kocası sadece ikincil derecede öneme sahipti.

Bağımsız bir kadın ve anne olarak hayatın, varlığın ve toplumun kaynağıydı. Erkeği bir araç ve bitirici görevinden ibaret görürken kendisini kaynak ve öz olarak görüyordu.

Tabii ki Lottie bunları detaylarıyla düşünmemişti. Ama davranışlarının, düşüncelerinin, bütün dünyasının altında bu fikir yatıyordu. Büyük insan medeniyetinin en temel fikriydi bu. Lottie de farkında olmadan batı medeniyetinin temelindeki bu düşüncüyü örnekleyen binlerce kadından birisi olmuştu. Kadının hayatın merkezinde olması, yaşamın kaynağı, koruyucusu görevini üstlenmesi...

Çoğu erkek bu iddiayı onaylar. Neredeyse her erkek, hatta ataerkil toplumların en bencil erkekleri bile insan yaşamının devamında kadının öncelikli olduğunu kabul eder. Açıkça söylemeseler de toplumu ayakta tutanın kadın olduğunu bilirler. Açıkça söylemeseler de dünyadaki bütün üretkenliğin, güzelliğin, hassasiyetin ve soyluluğun kadından geldiğini kabul ederler. İçten içe buna inanırlar. Kadınları hor görmelerinin, onlardan kaçmak için fahişelere, alkole veya başka bir şeye koşmalarının sebebi de aslında budur. Kadının üstün ve öncelikli olduğunu kendilerine itiraf edemediklerinden dolayı bu düşüncenin tam tersi yönde hareket ederler. Yine de her ne kadar kadınlara küfretseler de içten içe onlara taparlar. Bağıra bağıra küfür edip içten içe taparlar.

Ama Aaron'ın düşünceleri farklıydı. Kendisi de farkında değildi bu düşüncelerin. Kalbi dürüstken herkes gibi o da karısına tapıyor, sinirlendiği zamansa küfrediyordu. Tipik bir İngiliz ailesi reisiydi. Ama evlilikleri hep böyle yürümedi. Aaron'ın içinde kadınlara tapmayacak bir adam vardı, herkesin yaptığını yapmayacaktı. Yapmayacak, yapamayacaktı. İçinden gelmiyordu. Evlendikten sonraki ilk yıllar karısına değer vermek içinden geliyormuş gibi davrandı. Genç adam umutsuzca karısını sevmeye çalışıyordu. Ama karısı, karşısında boyun eğmeyen, pes etmeyen kibirli bir adam görmüştü.

Aaron asla karısına boyun eğmezdi, asla. Karısını sevmeye çalışması sadece bir uğraştı. Aaron'ın önceliği her zaman boyun eğmemek olmuştu. Lottie için de kocasının kendisine boyun eğmesini sağlamak içgüdüsel bir amaç haline gelmişti. Aaron'ı kutsal sevgisiyle kucaklayıp pes ettirmeye uğraşıyordu. Kendi sevgisinin kutsal olduğuna inanmıştı. Hiç şüphesi yoktu. Lottie'ye göre kocasının hayatta yapabileceği en yüce şey, karısının kutsal sevgisine boyun eğmek olacaktı. Evlilikten anladığı buydu. Artık hayatını

buna göre yönlendiriyordu, tek amacı kocasını yenmekti. Ama bu düşüncesinde yalnız değildi. Çağımızın çoğu kadınının aklında olan şey buydu. Bütün düşünceleri artık bu gaye doğrultusunda şekilleniyordu.

Ama Aaron da Lottie'yi delirtiyordu. İlk günden, ilk geceden beri delirecekmiş gibi hissediyordu. Tamam; kocasını seviyordu, sevdiğini düşünüyordu. İnsan bilinci kolayca kandırılabilir lakin bilinçaltı kandırılmaz. Lottie evliliğinin ilk gününden beri Aaron'a karşı büyük bir nefret beslemişti. Bazen cinnet geçirecek gibi oluyordu ama nefretinin sebebini bir türlü anlayamamıştı. Kocasına âşıktı, deliler gibi âşıktı. Aaron'sız bir hayatı düşünemiyordu. Kocasız olmadan nasıl mutlu olacağını bilmiyordu. Buna rağmen Aaron'dan nasıl da nefret ediyordu! Nasıl tiksiniyordu ondan! Nasıl iğreniyordu! Korkunç, berbat bir şeydi kocası.

Yine de sürekli arzuluyordu onu. Sevgisi, aşkı içine sığmıyordu. Aaron da tutkulu bir âşıktı. Karısı ne istediye vermişti. Onu hiçbir şeyden mahrum etmemiş, kocalık vazifesini sonuna kadar yapmıştı. Lottie, kocasının bir tanesiydi; Aaron da karısının.

Aaron karısına varını yoğunu sunmuştu ama bir şey hariç. Kendisini sunmamıştı. Bir kadının korkusu değil midir bu zaten? Lottie uzun bir süre bunun farkına varmadı. Evlilik heyecanından kendine gelememişti henüz. Ama aylar sonra evliliğinin gerçek yüzünü anlamaya başladı. Lottie aşkını, evliliğini, bütün hayatını çok kıymetli, çok tutkulu sanmıştı. Mutluluk denizinde yüzdüğünü düşünüyordu. Fakat her geçen gün tüm yaşadıklarının büyük bir seraptan ibaret olduğunu fark etti. O çok sevdiği kocası, kendisine bahşedilen bir melek değil zehirli bir yılanı aslında. Lottie'yi zehirleyen, delirten, yalanlarla oyalayan bir yılanı. Ama iş işten geçmişti. Çılgın, takıntılı bir kadın olup çıkmıştı.

Neden? Neden? Aaron asla kendini vermedi. *Gerçekten* isteyerek asla karısına yaklaşmadı. Esirgiyordu kendini. Aslında karısıyla birlikte olduğu zaman dünya duruyor, içine çektiği her nefes, attığı her adım Lottie'yi kendinden geçiriyordu. Yine de Aaron kendisini asla karısına teslim etmedi. Kalbinin derinliklerinde karısının yüzünü bile görmek istemiyordu. Şeytanı oynuyordu; karısının duygularıyla, cinsel arzularıyla, kutsal kabul ettiği her şeyle alay eden bir adama dönüşmüştü. Evlilikleri boyunca ruhunun bir kısmı Lottie'yi hiç sevmedi.

Gözü dönmüş âşık bir kadının çektiği bütün acıların günahı şimdi Aaron'ın boynundaydı. Kocasını sevmiş bir kadındı o sadece; deliler gibi sevmiş bir kadın, kocası için ölmeye razı bir kadın, evlenerek kocası için yüzlerce kez kendini öldürmüş bir kadın.

Kocas! Bu kelime Lottie'nin kulağına ne kadar acı geliyordu. Kocas! Karısını bir kere bile bütün varlığıyla sevmemiş kocası! Kocasıydı ama bir kere bile *tamamen* karısına ait olmamıştı. Bir kere bile. Zamanla Lottie de gerçeği öğrendi. Bir kere bile kocasına gerçekten sahip olamayacaktı.

Artık aşkın, tutkunun, şehvetin yerini nefret almıştı. Aldatılmış, kandırılmış, hayatı kararmıştı. Ya kocasını sevecek ya nefret edecekti ama ne kocası yanındayken mutlu olabiliyordu ne uzaktayken. Bu kadar deli olmasına şaşırmamak gerek. İkinci çocuğunun doğumundan sonra tamamen çıldırmış bir kadına dönmüştü. Bütün içgüdüleri, hisleri, arzuları, hayattaki tek gayesi kendini kocasına tamamen sevdirtmek olmuştu. Kocasına gerçek anlamda bir kere sahip olsun; tüm istediği buydu. Bir kere, sadece bir kere Aaron kendini tamamen Lottie'ye versin, bütün mesele sonlanacaktı.

Ama asla! Asla! Bir kere bile olmaz! Asla! Bir saniyeliğine bile olmaz! Bu bir kadını delirtmeye yetmez miydi?

Lottie'yi çıldırtmaya yetmez miydi? Yeterdi ve yetti de. Lottie sağlıklı düşünemez olmuştu. Kocasının hayatını cehenneme çevirmeye ant içti. Bütün nefretini, acısını, üzüntüsünü kocasına vurdu. Sonunda o da Aaron'ı çıldırtmıştı. Birbirlerini zehirleyen iki yılan gibiydiler. Aaron sürekli karısını öldürmeyi düşünüyordu. Ama sinir krizlerine girdiği anlarda bile kendini kaybetmedi. Her zaman düşünerek, hesaplayarak hareket etti. Bazen karısını öldürmeyi hayal ederdi veya karısının onu öldürmesini. Kimse kimseyi öldürmedi ama.

İşin ilginç yanı ikisi de olan biteni anlamıyordu. Nasıl anlasınlar? İkisi de sersemlemiş, korkmuş, usanmıştı. Aaron elinden geldiği kadar evde olmamaya çalışıyor, Lottie'den kaçıyordu. Ama eve gelmek zorunda olduğunda karısının evde kendisini beklediğini biliyordu. Karısının, avını bekleyen boğa yılanı gibi kendisini yakalayıp ruhunu boğmak istediğini biliyordu. Lottie'nin merhameti yoktu. İyi bir ești, iyi bir anneydi. Evdeki bütün sorumluluklarını yerine getiriyordu. Ama aynı zamanda pes etmeyen, boyun eğmeyen bir savaşçıydı. *Aaron* boyun eğmeliydi. Lottie'nin aklında büyük harflerle yazılıydı bu: *Aaron* boyun eğmeliydi. Kendisi bir kadındı, bir anneydi; boyun eğmeyi düşünemezdi bile. Asla olmayacak şeydi. Aaron erkek olandı, zayıf, yanlış, hain, isteksiz olan oydu. O boyun eğmeliydi. Kadınlar kutsal değil miydi? Taviz verseydi, bir kadın olarak kutsal görevini bıraksaydı çok yanlış olurdu! *Aaron* boyun eğmeliydi.

Aaron karısını aldatmaya başlamıştı. Aralarındaki sürtüşmelerden, kavgalardan sonra Aaron artık aldatan bir koca olmuştu. Ama bu bardağı taşıran son damlaydı. Lottie artık iyice çıldırmaya başlamış, Aaron da tam tersine sessizleşmişti. Duymazlıktan geliyor, karısıyla ilgilenmiyordu. Hiç evlenmemiş gibi görüyordu kendini. Ne kadar ayıp! Kaygısızca gülüyor, karısına ne istediğini soruyordu.

Parayı hiç sorun etmezdi Aaron. Lottie'ye fakir hayatı yaşatmadı. Ama karısına tek verebildiği paraydı artık.

İşin kötü yanı Lottie, Aaron'ın küstah, kaygısız halini bile beğenmişti. Ne dayanılmaz bir adamdı şu Aaron. Ama bütün iradesiyle duygularına karşı koydu. Aaron'ın cazibesine kapılmamak, ilgisiz tavırlarına razı olmamak için varıyla yoğuyla savaştı. Korkuyordu ama savaşıyordu. Bazen kendini kaybediyor, kocasını ne kadar sevdiğini düşünüyordu. Aralarındaki savaşı kaybedeceğini sanıyordu. Aaron'a karşı koymak zordu.

Lottie'nin taviz vermemesi gerekiyordu. Zor oldu ama bunu da başardı. Aaron'ın cazibesinden etkilenmeyen, ters, aksi bir kadına dönüşmüştü. Ama Aaron bu aksi, tuhaf görüntünün altında büyük bir tehlikenin yattığını biliyordu. Lottie çelikten daha sert, yılandan daha zehirli, aslandan daha güçlü olmuştu. Aaron nasıl birisiyse Lottie de artık öyle olmuştu. Kocasını çok arzuladığı zamanlar bile soğukkanlılığını bırakmıyor, taviz vermiyordu.

Ta ki çıkmaza girene kadar. İkisi de geri adım atmadı. Buz gibi soğuk davranıyorlardı birbirlerine. Buz gibi! Aralarındaki mesafe ne artıyor ne azalıyordu. Buz gibi!

Aaron eninde sonunda bu soğuk savaşı kaybedeceğini anladı. Lottie'nin kadınsı gücü ve iradesi asla parçalanmazdı. Ama Aaron bir noktadan sonra kırılacaktı. Hata yapacaktı. Karısıyla çıkmaza girmişlerdi ama çıkmazın sonu Aaron için iyi görünmüyordu. Lottie'nin sert duruşu karşısında her geçen gün çöküyordu. Daha fazla dayanamayacağını anladığında karısını terk etti.

Aslında savaşı kaybetmemişti, karısına teslim olmamıştı. Ona bu iyiliği yapmamaya kararlıydı. Evden ayrılmasının sebebi içten içe Lottie'ye karşı kaybettiğini anlaması değildi. Kaybetmemişti çünkü hâlâ aynı ilgisiz, aynı soğuk insandı. Neden evi terk ettiğini kendisi de bilmiyordu. Bir yerden başka bir yere uçuyor, yarın ne olacağını

demedi hayata devam ediyordu.

Şimdi, bir pazar günü, bu tuhaf ülkede kendisiyle ilgili bir şeyi anlamaya başlamıştı. Karısına veya herhangi bir şeye asla boyun eğmediğini, kendisini hiçbir şeye tamamen vermediğini fark etti. Aynı şekilde karısına veya başka bir şeye asla boyun eğmeyecek, kendisini hiçbir şeye tamamen vermeyecekti. Etrafındakileri boş verip hayatını yalnız geçirmeye karar vermişti. Yalnızlık, Aaron'ın gerçek karakteriydi. Yalnızlık vazgeçilmeziydi. Yalnız olamazsa savaşlarını kaybederdi. Yalnız olamazsa her şeyini kaybederdi. Boyun eğmek, özgürlüğünden vazgeçmek işleyebileceği en büyük günahı ve asla, asla böyle bir günah işleyemezdi. Kıyamet de kopsa yalnızlığını hiçbir şeyle değişmezdi.

Bilinçaltında yatan bu gerçekleri yavaş yavaş fark ediyordu artık. Lottie'yle olan sorunlarının sebebi de buydu çünkü. Lottie; dünyada en çok değer verdiği insan, biricik karısı. Annesi bile Lottie'nin arkasında kalıyordu. Lottie'ye verdiği değer belki yarısı belki beşte biriydi annesinin yeri. Dünyadaki en değerli varlığı Lottie'ydi. Birbirlerinin hem biricik eşiydiler hem kanlı bıçaklı düşmanları.

Aaron bütün bu olanları düşünürken Lottie'ye olan nefreti de aklına gelmişti. Yapabileceği bir şey yoktu. Çıkar yolu yoktu. Çözümü olmayan bir sorundu. Ama en azından sorunun ne olduğunu biliyordu artık. Sonunda huzur içinde yaşamaya devam edebilirdi; Lottie'den nefret etmek, onu suçlamak zorunda değildi artık.

Bu düşünceler misafir olarak kaldığı yabancı evde otururken Aaron'ın bilinçaltından geçmişti. Aklından geçenleri bu sayfalarda yazıldığı kadar seri bir şekilde ifade edemezdi Yine de yarı bilinçli bir şekilde de olsa aklından geçiyordu.

Aklındakileri, bilinçaltındakileri bilmekten nefret ederdi. Bu yüzden ruhuyla zihni arasında bir baraj kurmuştu. Belki farkında olmadan yapmıştı ama isteyerek

yapmıştı. Zihninde kendisinin, Lottie'nin, etrafındaki insanların basit tasvirleri vardı; bilinçlilik halinde kullanılmak için tasarlanmış kimlik kartları. İnsanların bu kimliklerden oluştuğunu sanıyordu: küçük burun, düzgün ağız vb. Kendisini kibar bir beyefendi olarak resmettiği sıkıcı bir kimlik de çoktan hazırды: mavi gözler, küçük burun, düzgün ağız, düzgün çene. Aaron Sisson'ı sadece bu özelliklerin oluşturduğunu düşünüyordu. Halbuki ruhunun derinliklerinin görülmediği bilinç maskesiydi bu.

Ama şimdi, yıllar süren uğraşlardan sonra bu maskeyi çıkarıp kırabilmişti. Kendi kimlik kartı, Aaron Sisson'ın hatasız ve eksiksiz tasviri birden bire parçalanmıştı. Ne fark ederdi kibar davranıp davranmaması, çenesinin düzgün olup olmaması.

Maskesi düşmüş, önceden zihninde belirlediği kimlik kaybolmuştu. Önemli olan da buydu. Maskesiz ve görünmez bir şekilde oturuyordu şimdi. Gerçekten de tam olarak böyle hissediyordu: görünmez ve tanımlanmamış, Wells'in *Görünmez Adam*'ı gibi. Çevresine sunabileceği bir maskesi yoktu; maskenin altındaki görünmez adamdı artık. İnsanlar Aaron'ı gerçek anlamda göremiyorlardı, göremeyince de üzerine düşünmüyorlardı. Aaron'a baktıkları zaman ne görüyorlardı peki? Örneğin Lady Franks. Aaron'da ne gördüğünü bilmiyordu, önemsemiyordu da. Tek gördüğü Aaron'ın kendine ve etrafına karşı görünmez olduğuydu. Neler düşündüğünü, nasıl birisi olduğunu anlamak imkânsızdı.

İşte bu kadar. Aaron Sisson acılı yollardan geçerek değişimlere uğramıştı. Bir daha görülmemek üzere gitmişti.

Peki şimdi ne olacaktı? Orada görünmez bir şekilde otururken aklındaki dünya fikrinin de kaybolduğunu fark etti. Lady Franks, Sir William, bütün konuklar, herkes konuşuyor, görünür karakterleriyle oynuyor, maskeleriyle

dolaplar çeviriyorlardı. Ama onların maskelerinin altı da görünmezdi, orada da ölen bir şeyler vardı. İnsan ruhunun görünmez hammaddesi solarak kayboluyordu.

Tamam, peki şimdi ne olacak? Modern-bilgi çağı-
nın insanda uyandırdığı merak duygusu ve şimdiye kadar
doğru olduğunu bildiği bütün bilgilerin aslında zihninde
oluşturduğu yanılgılar olmasını keşfetmenin getirdiği tu-
haflık vardı üzerinde. Misafir edildiği evde hem insanla-
rın bakışlarına maruz kalıyor hem de görünmez olduğu
için fark edilmiyordu. Kendisi de etrafına baktığında bir
şeyler fark ediyor ama bunları zihninde birleştiremiyor-
du. Artık maskesini çıkardığına göre daha önceden kafa-
sında oluşturduğu kimliği yırtmış, huzura ve özgürlüğüne
kavuşmuştu. İnsanların kendisine hayvanat bahçesindeki
bir hayvanı incelermiş gibi bakmasından nefret ederdi.
Ama görünmez olduğu için bu bakışlar işlevsiz kalıyordu.
Görünmezdi flütçümüz, insanlar ne kadar istese de Aaron
Sisson'ı göremezlerdi. Maskesini çıkaran her insan görün-
mez olurdu aslında. Sonuçta bir insanı sadece giysileri ve
maskesi ile tanırırsınız, maskenin altında saklanan birey ise
görünmezdir.

Aaron bir şeyin daha farkına varmıştı: Maskenin al-
tındaki görünmez adam bir müzisyendi. En derin düşün-
celeri bile kelimelerden oluşmuyordu; fikirleri, algıları, ta-
sarıları kelimelerin aktarabileceği türden değildi. Onlar da
görünmez kalıyordu. Belki kelimeleri kullanarak düşünce-
lerini anlatabiliriz, aktarabiliriz ama bu Aaron'ın kelime-
lerle düşündüğü anlamına gelmez. Tek yaptığımız Aaron'a
tercüman olmak olur. Kelimeler, harfler bizim için vardır.
Aaron ise notalarla, müzikle konuşur.

Bizler düşüncelerimizi aktarmak için nasıl konuşuyor,
tartışıyorsak Aaron da flütünü çalıyordu. Aklından geçen-
leri anlatması için tek ihtiyacı olan müzikti. Kelimelere
göre daha net bir şekilde anlatıyordu hatta kendini. Her

müzişyen gibi onun müziğı de kendine öşgüydü. Her insan, her birey kendini farklı şekilde anlatır, seçtiğı kelimeleler, yaptığı vurgular farklıdır. Aaron için de müzik böyleydi. Kendisine ait, kendisine öşgüydü müziğı.

Kendini kelimelerle ifade edemese de maskesinin altındaki sessiz adam hiç kimseye boyun eğımemesi gerektiğini biliyordu. Ne Lottie'ye, ne annesine ne de başka birisine asla boyun eğımeyecekti. Aşık, fedakârlık gerektiren bir ilişkiydi ve fedakârlık Aaron'ın yapacağı en son şeydi. Fedakâr olmak, taviz vermek, özgürlüğünü ve yalnızlığını bırakmak demek dünyada cehennem hayatı yaşamak demektir. Böyle bir hatayı asla yapmazdı. Belki zor olacak, çok uğraşacaktı ama o uçurumundan aşağı atlamayacaktı. Şimdiye kadar öğrendiğı tek bir şey varsa o da insan ruhunun en son damlası, bireyselliğın son noktası o uçurumun kenarıydı. Aşağıya, dipsiz aşık çukuruna atlamak bir insanın yapacağı en aşırı şey olurdu. En güçlü, en yoğun aşıkaların bile insanların anlaşılmaz deliliklerinden birisi olduğuna kanaat getirmişti. Bu uçurumdan aşağı atlamamanın gerçek bir uçurumdan aşağı atlamaktan farkı yoktu. Birisi insanın ruhunu öldürürdü diğeri vücudunu. Aşık deliliğinde dikkat edilmesi gereken şey şu ki bir kişı kendini *kaptırmamak* kaydıyla istediğı kadar kendini aşık verebilir. Hatta ne kadar cömert, ne kadar tutkulu, ne kadar seven olursa bir âşık kendini o kadar aşık vermiş demektir. Ama sevgisini kontrol edebiliyor, kendini kaptırmıyorsa bu delilikten sağ salım çıkabilir. Kısaca insan aşık vermeli kendini ama kaybetmemeli. Yıllar süren evliliğı sonunda Aaron'ın aşktan anladığı buydu.

Günümüzün *saplantılı zihniyetine* göre her birey sadece kendisini aşık vermemeli, aynı zamanda aşkın içinde kaybolmalıdır. Üstelik bu süreç için iki kişı gerekir. Verebileceğiniz birisi yoksa hediye almanızın hiçbir anlamı kalmaz; aşkın son adımında da iki kişı gerektiğı için hem

hediyeı alan hem de veren hesaba katılmalıdır. Peki, bu alan ve veren kişiler kim?

Tabii ki günümüzün Hıristiyan toplumunda erkek verendir, kadın alan. Erkek hediyedir, kadın hediye sunulan kişi. Bu kural yüzyıllardır aynıdır; inanılan kutsal değerler böyle emretmiştir. Erkeğin en büyük amacı kendini kadına vermektir; verir, verir, verir ve kadın da kabul eder. Bilge ve kutsal kadının görevidir çünkü erkeği kabul etmek. Hem ruhunu hem vücudunu alır erkeğin. Kutsal arzularını takip ederek sonunda erkeği alır; onu tamamen, geri dönüşü olmayacak bir şekilde ele geçirir. Erkek, tövbe edip kendini dinine adayan bir günahkâr gibidir, kadın da affeden tanrı. Artık esiri yapmıştır erkeği kendine. Ama masallardaki gibi mutlu sonla bitmez maceraları. İkisi de artık evlilikle lanetlenmiştir. Almayı çok istediğı o erkek, birlikte kurdukları yuvası, belki birkaç çocuk, evlilik hayatı; bunların hepsi kadının midesini bulandırmaya başlar bir süre sonra.

Her süreç bir hedefe yöneliktir. Süreçlerin amacı nihai bir sonuca ulaşmaktır. O süre boyunca alman zevk, keşfedilen bulgular veya yaşanan maceralar sonuç kadar önemli değildir. Aşk da anlaşılması güç insan ruhunun anlaşılması güç süreçlerinden birisidir. İnsan ruhunun ve bedeninin şiddet, dehşet ve aşırılarla dolu bir dünyada kaybolması değildir aşkın amacı. Bir sonuca ulaşması, tamamlanması gerekir. Hem kadın hem erkek kendi başlarına yaşamayı öğrendiklerinde aşk amacına ulaşmış demektir. Bireyler engin yalnızlık denizlerine yelken açtığında aşk tamamlanmış demektir. Bu kadar. Tabii yeni duygusal nesiller bunu yeterince eğlenceli bulmuyor. Ağlamayı, gereksiz duygusallıkları, bireyin kendini feda edip yozlaşmasını tercih ediyoruz.

Belki de aşk süreci aslında hiç bitememiştir şimdiye kadar. Onun yerine farklı evrelerden oluşuyordur. Her

yeni evrede insan güzel ve gerçek yalnızlığa bir adım daha yaklaşıyordur. Sonundaki yalnızlık olmadıktan sonra aşk sadece hastalıklardan ibaret.

Aaron yeni bir evreye geçmiş, nihai yalnızlığa ve tekilliğe bir adım daha yaklaşmıştı. Çektiği çilelerin sonunda bir başına olabilmek ona ödül gibi geliyordu. Lottie'yle uzun süredir devam eden kavgalar sayesinde olmuştu bunlar. Artık derin köklere sahip, soğukkanlı bir adamdı. Yalnızlığa yaklaştıkça ivedilikten, heyecandan, tedirginliklerden sıyrılmıştı. Beyaz zambakları düşünün.

Hayata sımsıkı tutunurlar. Üstelik insanlar gibi kendilerine yapay hayatlar yaratmaya çalışmazlar. Öyle bir dertleri yoktur. Zambak zaten hayatın kendisidir, saflıktır, yaşamdır. Endişelenerek geçirmez zamanını. Su zambakları olur küçük göletlerde. Ömürleri yettiği kadar suya hayat verirler. Rüzgâr kuvvetliyse üzülrler belki ama endişelenmezler, tedirgin olmazlar. Bazen oyunlar oynar etraflarını çeviren su. Yine de karakterlerinde kaygılanmak yoktur. Sevinir, üzülr, hatta ağlarlar bazen ama her zaman yaşamaya devam ederler. Ne olursa olsun ödün vermezler karakterlerinden, neyse odurlar. Don öldürse bile umurlarında olmaz. Ne kadar mutludur bir zambak! Saplantılı zihniyetlerle uğraşmayacaktır hiç. Mutluluk, aşk, vicdan gibi takıntıları yoktur. Kendini hayatın akışına bırakmamıştır. Aksine, sımsıkı tutunmuştur hayata. Kendisi olmayı, hayatı yaşamayı öğrenmiştir.

İnsan da zambak gibi uğraşır, didinir, çabalar. Hayatını yaşamaya çalışır. Aşkı da. Ama hayatını yalnız yaşar. Çevresi, arkadaşları, sevgilileri olur elbette, hep birlikte karşı koyarlar zorluklara. Ama insan asla kendini kaybetmemelidir birlikte olduğu insanların arasında. Önceliği her zaman kendisi olmalıdır. Havada uçan iki kartal gibi. Uçan, bazen kavga eden, bazen hızlanan iki âşık kartal gibi. Aşk yolculuğunu bitirmeye yaklaşan iki kartal. Ama

her kartal kendi kanatlarıyla uçar. Uzun yolculukları boyunca geçirdikleri her anı kendi kanatlarının üzerinde geçirmiştir kartallar. İşte gerçek aşk budur.

.....

Partide tam bir ziyafet vardı. Kadınlar en güzel elbiselerini giymiş, masa taze çiçeklerle donatılmış, en güzel şaraplar açılmıştı. Pazar akşamıydı. Aaron da şık takım elbisesini giymişti. Lady Franks siyah dantelli elbisesi ve incileriyle çok güzeldi. Yemekte bıldırcın vardı. Albay oldukça mutlu görünüyordu. Yemek masasına toplanan herkesin partiden zevk aldığı belliydi.

“Umarım bu akşam biraz müzik dinleriz,” dedi Aaron. “Flütünüzü dinlemeyi dört gözle bekliyorum,” dedi Lady Franks.

“Ben de sizin piyanonuzu,” diye yanıtladı Aaron.

“O kadar iyi değilim ben, uzun zamandır dokunmuyorum piyanoya. Gerçek bir müzisyenin önünde çalmak beni korkutur. Çok fazla eleştirmeyeceğinize söz verin.”

“Ben korkulacak birisi değilim.”

“Göreceğiz artık,” dedi Lady Franks. “Asıl korkulacak şey müziğin kendisidir.”

“Doğru,” dedi Aaron. “Müzik risklidir.”

“Riskli! Ne demek riskli! Müzik riskli mi? Bach? Beethoven? Hayır, size katılmıyorum. Tam tersine müzik insanın moralini yükseltir, ona cesaret verir. Müzik riskli olduğu için değil çok güzel ve heyecan verici olduğu için korkutucudur bence.”

“Bana göre müzik meleğe değil şeytana daha yakındır,” dedi Aaron.

“O sizin fikriniz,” dedi Lady Franks. “Lütfen biraz daha alın. Yoksa mantarları sevmediniz mi?”

Aaron biraz daha aldı, mantarları sevmiştii.

“Ama belki de siz fazla modernsiniz,” dedi Lady Franks. “Bach, Beethoven veya Chopin sizin umurunuzda değildir.”

“Onları da kendim kadar modern buluyorum.”

“Öyle mi! Peki. Ben galiba biraz eski kafalı oluyorum. Strauss ve Stravinsky gibi sanatçıları da dinliyorum Tabii. Ama asıl gönlüm eski eserlerde. Modernler o kadar güzel gelmiyor kulağıma. Yeterince derin değiller. Hayatın anlamını anlatmıyorlar.” Lady Franks hafifçe içini çekti.

“Derinlik peşinde koşmuyorlar zaten,” dedi Aaron.

“Hayır, o kadar yetenekleri yok. Ben büyük, derin müziği severim. Orkestraya bayılırım. Ama benim enstrümanım piyanodur. Bach’ın, Beethoven’ın, büyük ustaların çok büyük hayranıyım. Çünkü onlar müziğin ruhuna inanıyorlar. Siz de inançtan söz ediyordunuz, eninde sonunda bir şekilde geçinebileceğinizden. Bana da bu inancı Beethoven veriyor.”

“Nihayetinde her şeyin güzel bir şekilde sonuçlanacağına inanmanızı mı sağlıyor?”

“Evet. Kaderime inanmamı sağlıyor. Beethoven sayesinde herkesin talihinin özel olduğunu düşünüyorum. Kaderimin her zaman beni koruyacağına inanıyorum.”

“Güveniyor musunuz bu kadere?”

“Evet, güveniyorum. Şimdiye kadar hiç yanılmadım. Bir şeylerin yanlış olduğunu düşünüyorum ama sonra doğru çıkıyor. Mesela bir keresinde Londra’daydık. Öğle yemeği yerken birden kürkümü bir yerde bıraktığımı fark ettim. Hava soğuktu, kürkümü yanıma almıştım ama giymemiştim. Evde de yoktu. Bir yerde unutmuştum. Ama takside miydi yoksa bir mağazada mıydı hatırlamıyordum. Belki de gittiğim o küçük resim sergisinde kalmıştı. Hatırlayamıyordum. Kürkümü mü kaybettim diye düşünmeye başladım. Aklıma gelen her yere baktım ama hiçbir yerde yoktu. Ama pes etmedim. İçimden bir ses pes etmememi

söylüyordu. Ben de polisi arayarak kürkümün kaybolduğunu söyledim. İki gün sonra polisten haber geldi. Karakola gelmem isteniyordu. Gittiğimde gördüm ki kürkümü bulmuşlar. İşte böyle geri almıştım. Her zaman da böyle oldu. Ne zaman bir şeyim kaybolursa hemen buluyorum tekrar. Sanki birisi beni koruyor, bana göz kulak oluyor gibi.”

“Bir şeyleri kaybettiğinizde mi göz kulak oluyor yoksa genel anlamda mı?”

“Bir şeyler kaybolduğunda veya istediğim bir şeyi elde etmem gerektiğinde. Neredeyse *her zaman* istediğim oluyor. Ben de bunu benden yüce bir güce bağlıyorum.”

“Kürklerinizi bulan bir güç.”

“Evet. Neden garip geldi ki? Kürkümü poliste gördüğümde pes etmeyip aramaya devam ederek doğru şeyi yaptığımı anlamıştım. Her zaman diyorum, bana yardım eden yüce bir güç var. Siz de öyle mi hissediyorsunuz?”

“Hayır, ben şanssızımdır. Bir ay önce birkaç müzik aleti kaybettim. Aslında benim değildiler ama elimden çıkaramıyordum bir türlü. Her neyse, kaybolan şeyleri çok aradım ama bulamadım, gerçi hiç kimsenin işine yaramıyorlardı da.”

“Ne kadar talihsizsiniz! Halbuki benim kürküm en çok çalınabilecek şeylerden birisiydi.”

“Keşke yüce bir güç benim müzik aletlerimi de getirseydi. Ama demek ki herkese koruyucu melekler bahşedilmiyor.” “Demek ki. Benim düşüncem de bu yönde zaten. Bana bahşedilmiş bir hediye gibi görüyorum kaderimi. Vaftiz annemin beşiğimdeyken bana verdiği bir hediye.”

“Eşyalarınızı bulmaya yarayan bir hediye mi?”

“Evet, ve girişimlerimde başarılı olmamı sağlayan.”

“Benim öyle bir vaftiz annem olmadı maalesef.”

“Benim oldu. Çok da mutluyum olduğu için.”

“Tabii,” dedi Aaron. Akşam yemeği güzel geçiyordu.

“Peki Beethoven sayesinde mi kaybettiğiniz şeyleri

daima bulacağınıza inanıyorsunuz?” diye sordu Aaron.

“Evet, Beethoven dinlediğimde içime aynı inanç doluyor. Kaybettiklerimi tekrar kazanacağıma inanıyorum. Aynen kürkümü bulduğum gibi. Yeni bir girişimde bulursam da başarılı olacağıma.”

“Hayatınız her zaman başarılarla mı geçti?”

“Evet, neredeyse her zaman. Neredeyse her şeyi başarıyla hallettik.”

“Tabii,” dedi Aaron, Lady Franks’e tekrar bakıp.

Başarılı olduğunu söyleyen mutlu kadının çok yorgun olduğunu anlayabiliyordu. Zamanında çok acılar çekmişti. Ama artık hayatından hoşnuttu. Güzel ev sahibi artık oturuyor, başarılarından dolayı insanların kendisine riayet etmesini bekliyordu. Beklediğini de görüyordu. Aaron da kendi payına düştüğü kadar yağcılık yapıyordu.

Yemek sorunsuz bir şekilde bitti. Hanımlar masadan kalktılar. Sir William masanın başköşesinden kalkarak Aaron’ın yanına oturdu. Diğer üç erkeği de çağırmıştı.

“Şişeyi çıkarın albayım,” dedi Sir William.

Albay Porto şarabını çıkardı. Savaş sonrası günlerde Porto şarabı bulabilmek zordu.

“Evet, Bay Sisson,” dedi Sir William, “İnandığınız şu ilahi rızka içelim sizin için de bir mahsuru yoksa.”

“Efendim, hayır. Rızık fikri Bay Lilly’nin. Bay Sisson talihine güveniyordu,” dedi Arthur. Şarap biraz yüzünü kızartmıştı.

“Doğru! Karıştırdım ben. Kadehlerimizi kaldırmak için daha iyi bir sebep. Bay Sisson’ın güzel talihi. *Fortunagentil-issima!*⁷ Talih gerçek bir hanımefendidir Bay Sisson, yüzünüze gülmesi için dans etmesini bilmeniz gerekir. Umarım biliyorsunuzdur Bay Sisson.”

Sir William gülümseyerek kadehini kaldırdı. Yaşlı savaş gazileri gibi anlamlı anlamlı bakıyordu flütçüye.

7. Güzel talihli (ç.n.)

Hayır; aslında bir gaziye değil, çok savaflara girip galip çıkmış, şimdi de ganimetini yiyen şeytan ruhlu demir bir makineye benziyordu. Demirin o şeytansı ruhuna ve demir makinelere. Tuhaf bir şekilde gülümseyen bu şeytan, bu eski şövalye kadehini Aaron'a kaldırdı. Ama şarabı içerken o saldırgan, demir ruhlu adam gitmiş yerine kibar bir beyefendi gelmişti.

“Fakat, “dedi Aaron, “Talih bir kadınsa eğer...”

“Talih! Talih! Tabii ki talih bir kadın. Siz ne diyorsunuz binbaşım?”

“Bütün güzellikleri toplamıştır talih,” dedi binbaşı. Konuşmaları yaşını ve kültürünü gösteriyordu. Tek gözü siyah banda sarılı genç subay, çarmıha gerilmiş mitolojik yaratıklara benziyordu.

“Ve bütün incelikler,” diye binbaşığı tamamladı Sir William. Sohbet istediği yönde ilerlediği için mutluydu.

“Aynen öyle,” dedi binbaşı. “Bazılarının talihinde bütün güzellikler, bazılarında bütün incelikler.”

“Ürkek yürekle asla kadınları elde edemezsin, evladım,” dedi Sir William. “Senin yüreğin ürkek demiyorum. Aksinin doğru olduğunu herkes biliyor. Ama talih denen şeytanın bacağına kırmak için aslan yürekli olmak gerek.”

“Doğru söylüyorsunuz Sir William. Her ne kadar gözüm kara olsa da aslan yürekli olduğumu söyleyemem,” dedi binbaşı.

“Ne!” dedi yaşlı adam. “Talihle baş edemiyorsan pes edeceksin! Binbaşının bardağını doldur, albay. Bu gece bol bol içelim.”

“Hemen,” dedi Albay. Asker ceketinin içinde gerinip duruyordu. Yanakları o kadar kızarmıştı ki kirazdan daha kırmızıydı. O an tek derdi elindeki küçük, çekici kadehti. Ama binbaşının yanakları çökük ve solgundu. Tek gözü de kötü görünüyordu.

“Ve siz, Bay Sisson,” dedi Sir William, “Yarın her şeyi

önünüze koyup gideceksiniz. Şimdiden bol şans diliyoruz.”

“Her şeyi önüme alıp gitmek istemiyorum,” dedi Aaron. “Üzgünüm ama çoğu şeyin sadece yanından geçip giderim.”

“Nereye gideceğinizi öğrenebilir miyiz? Sybil gibi ben de nereye gideceğinizi merak ediyorum. Hadi ama. Söyleyin.”

“Hiçbir yere, bilmiyorum.”

“Ama öyle zevk alamazsınız ki. Alıyor musunuz?”

“Neden alamasın?” diye araya girdi binbaşı. “Bir yerden gitmek de o yere gelmek kadar zevkli bir davranış değil midir?”

“Hayır, evladım, bir yerden öylece gidemezsin. İnan bana. Roma’dan gitmeye kalkarsan Maremma’ya veya Alban Tepeleri’ne ya da denize gelirsin. İllaki bir yerlere gelirsin. Şimdi ben Roma’dan gidecek olsaydım nereye gittiğimi seçmeyi tercih ederdim.”

“Ama onu yapamazsınız,” dedi binbaşı.

“Neyi yapamam?”

“Seçemezsiniz. Gideceğiniz yeri seçemezsiniz.” Binbaşı ısrarlıydı.

“Gerçekten mi!” dedi Sir William. “Ben öyle bir şey görmedim. Hayatım boyunca sıkı çalışmak zorunda kaldım ve sürekli seçimler yaptım. Şunu veya bunu seçebildim.”

“Ama bizim seçim hakkımız yok. Ya bize verileni kabul edeceğiz ya da hiç almayacağız. Ya şunu alacağız ya da hiç.”

“Gerçekten mi! Maalesef sizi anlamak için çok yaşlıyım ya da belki çok gencim.”

“Çok gençsiniz, efendim,” dedi Arthur nazikçe. “Çocuk her zaman adama babalık yapmıştır bence.”

“İtiraf edeyim binbaşı beni çocuk gibi hissettiriyor,”

dedi yaşlı adam. “*Hep ya da hiç* tarzı bir seçim anlaşılmaz bir şey. Anlamama yardım edin, Bay Sisson. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Her şeyi göze alıp bir seçim yapmayı anlıyorum ama...”

“Ben bu seçimin *hiç* kısmını *hep* kısmına tercih ederim,” dedi Aaron gülerek.

“Albay,” dedi yaşlı adam, “Biraz da siz aydınlatın bizi.”

“Sağ olun Sir William,” dedi albay. “Ben böyle iyiyim.”

“Aslında hepimiz böyle iyiyiz, mükemmeliz,” dedi Arthur. Aaron birden kahkaha attı.

“Bütün hikâye bundan ibaret,” dedi gülerek. Şarabın etki ettiği belliydi. “Hepimiz dört dörtlüğüz. Telaffuz etmesi de güzel.”

“İşte bu!” dedi Sir William. “Hepimiz dört dörtlüğüz! Hepimiz dört dörtlüğüz. Binbaşı üç dörtlük olduğunu söylemeden bu konuyu burada bırakalım.” Kendi söylediklerine sessizce gülerek ayağa kalktı ve kadehini kaldırdı. “Gelin de hanımlara katılalım,” dedi. Arthur, Sir William için kapıyı açtı ve yaşlı adam dışarı çıktı.

Dört adam bir süreliğine sessizce beklediler. Sonra albay içki sürahisini alıp bardağını doldurdu. Ayağa kalkıp Aaron’la kadehlerini tokuşturdu. Sanki eski bir spor yapıyormuş gibiydi.

“İyi şanslar,” dedi. “Teşekkür ederim,” diye karşılık verdi Aaron.

“Sabah gidiyor musunuz?” diye sordu Arthur.

“Evet,” dedi Aaron.

“Hangi tren?” diye sordu Arthur.

“Sekiz-kırk.”

“O zaman bir daha görüşemeyiz. Neyse, size hayatınızda bol şans dilerim.”

“Bol şans,” diye tekrarladı albay.

“Size de,” dedi Aaron. Hepsi bardaklarının üzerinden birbirlerine bakıp birbirleri hakkında olumlu şeyler düşünerek hoş bir dakika geçirdiler.

“Yine de bilmek isterim,” dedi gözü siyah bantlı, çökük yanaklı genç binbaşı. “Gerçekten bütün bu seçim, gitme, gelme olayları hakkında iyi mi düşünüyorsunuz, yoksa sorumluluktan kaçmak için mi öyle diyorsunuz?”

“Diyorum ki hiç umurumda değil. Hiç ilgimi çekmiyor. Bırakın başkaları ilgilensin.”

“Başkaları da istemiyor ki,” dedi binbaşı.

“O zaman boş verin. Hiç merak etmiyorum.”

“Aman! Merak edecek ne var ki?” dedi albay.

“Evet, ne var?” diye ekledi Aaron.

“Merak etsen de etmesen de değişen bir şey yok. O yüzden en kolayı merak etmemek,” dedi Arthur. “Tabii,” dedi albay ilgisizce.

“Bence de,” dedi Aaron.

“Ha şöyle! Hepimiz dört dörtlüğüz! Hey gidi be. Şerefe!” dedi albay. “Artık yukarı çıksak iyi olur,” dedi Arthur, Sir William’ı düşünüyordu.

Salondan yukarıya çıkarken Arthur bir kolunu Aaron’ın beline, diğerini albayın omzuna attı ve üçü birden ayaklarını öne doğru atarak merdivenlere yöneldiler. Bir tür halk dansı yapmaya çalışmışlardı.

Arthur’un şaraptan biraz başı dönüyordu. Merdivenlere geldiklerinde diğer ikisini bıraktı. Aaron ve albayı tutarken dünya ne kadar güzeldi. Merdivenlerden sağ salım çıkmak ne zor iş, diye düşündü. İnsanın vücudu arkaya düşecekmiş gibi oluyor. Çakırkeyf haline rağmen hâlâ yiyecek bir şeyler istiyordu. Merdivenlerin başında bir an durarak ayaklarını bulmaya çalıştı.

Terliklerini, dolayısıyla ayaklarını fark edebildiğinde yavaşça basamakları çıkmaya başladı. Yukarı çıkmayı becerebilmesi ona göre bir mucizeydi. Albay kararlı adımlarla

merdiven korkuluğunu tutmak için öne atıldı ama tutamadı. Tam yere düşecekken Aaron kolundan tuttu. Dengesini tekrar sağlayınca sallana sallana bir kez daha korkuluğa uzandı ve bu sefer merdivenleri yakalayabildi.

Sonra ayaklarını sanki kumla dolu küçük torbalarmış gibi kaldırarak yukarı doğru yol aldı. Aaron, diğerlerinin komik hallerini izleyerek eğleniyor, kendi yaptıklarına dikkat etmeden yukarı çıkıyordu. Son olarak uzun, iri, dik duran binbaşı geldi. Tek gözü siyah bantlı binbaşı, katledilen Hamlet'in asker üniformasında yeniden hayat bulmuş hali gibiydi.

Arthur dengesini koruyabilmek için çetin bir savaş veriyordu. O an bütün hayatı dengesine bağlıydı. Ne kadar uğraşıysa da yüzündeki mutlu, sarhoş tebessümü silemedi. Albay da şişko vücuduyla yamuk yumuk yürüyerek -çok komik görünüyordu- kütüphanenin kapısına yanaştı. Aaron, albayın haline içten içe kahkahalar atıyordu. Binbaşı bile gülmüştü.

Ama Arthur ciddi bir havaya bürünerek boğazını temizledi. Sahneye çıkmaya hazırlanan oyuncular gibi dördü de kendilerine çeki düzen verdiler. Sonra Arthur yavaşça kütüphane kapısını açtı ve diğerleri için kapıyı tuttu. Albay süklüm püklüm içeri girip en arkadaki sandalyelerden birisine oturdu. Binbaşının yüzünde hiçbir ifade yoktu. İçeri girip karısının yanına oturdu.

İçeride gergin bir ortam vardı. Sir William dahil herkes kahve için dörtlünün gelmesini bekliyordu. Hiç kimse konuşmadan kahveler dağıtıldı. Lady Franks, Arthur'un eşiyle bir şeyler tartışıyordu. Arthur'un eşi dantelli beyaz bir elbise giymişti, çok tatlı görünüyordu. Binbaşının eşinde mor taşlarla süslenmiş, koyu kırmızı renkli ipek bir tül vardı. Güzelliği göz kamaştırıyordu. Albay ise kahvesine bakıp fincanın içinde kahve yerine şarap olmasını diliyor, iç çekiyordu. Binbaşı etrafındakilerle ilgilenmeden, odada

yalnızmış gibi pencereden dışarı, gökyüzüne bakıyordu. Arthur, Lady Franks'ın istediği bir şeyi arıyordu ama bulamayacak kadar sarhoştı. Sir William Aaron'a bakıyor, samimi bir sohbet için kendini hazırlıyordu.

“Milano’yu pek seveceğini sanmam,” dedi. “Bana göre buradaki şehirlerin en az İtalyan olanı Milano’dur. Venedik apayrı bir konu elbette. Kendilerine modern Romalılar diyorlar ama hiç çekemiyorum onları. Eski Romalıların bütün kötü özelliklerini almışlar ama erdemlerinden hiçbirisine bakmamışlar. Bir yabancı için en iyi şehir herhalde Floransa’dır. Ama orada da iklim çok kötü.”

Lady Franks ayağa kalkıp odadan çıktı. Arthur’un karısı da onu takip etti. Aaron da onları takip etmesi gerektiğini, kendisinden bunu beklediklerini biliyordu. O akşam Lady Franks'ın bir gözü sürekli kendisindeydi çünkü. Ama kadınların emirlerine her zaman karşı çıkmış olan Aaron kütüphanede kalarak nane likörü eşliğinde Sir William’la sohbet etmeye devam etti. Odanın açık kapısından içeri piyano melodileri gelmeye başladı. Büyük salonda Lady Franks piyano çalıyordu. Müzik, kadının güçlü iradesini gösterecek biçimde kuvvetlice gelmeye devam etti. Lady Franks, flütçünün Sir William ile konuşmasını bitirmekte kararlıydı. Kararlılığı piyanodan belli oluyordu. Aaron kalkıp büyük salona, Lady Franks'ın yanına gelmek zorundaydı. Aaron, Lady Franks'ın niyetini anlamıştı; yine de gitmedi. Piyanonun sesi gittikçe artıyor, notalar gittikçe kızışıyordu; yine de gitmedi. Lady Franks çalmayı bırakıp tekrar kütüphaneye geldiğinde bile gitmedi. Oturmuş, Sir William’la konuşmaya devam ediyordu.

Lady Franks'ın bütün yaptıklarına rağmen Aaron pes etmemişti. Üstelik Sir William’la konuştukları şeyler o kadar gereksiz, o kadar saçma şeylerdi ki. Eski sohbetlerinin derinliği yoktu. Yine de Aaron sohbeta ara vermedi. Lady Franks yenilgiyi kabul etmiş, tekrar piyanonun yanına git-

mişti. Kocasının sohbetini açıkça kesemezdi.

Aaron olan biteni iyice kavramıştı. Lady Franks'le inatlaşmayı bırakıp kadına acımaya başladı. Gittikçe sohbette daha da kopuyordu. Zaten Sir William da odada değil gibiydi, aklı bambaşka bir yerdeydi. Albay sandalyesinde oturuyor, nane likörünün son damlasına melül melül bakıyordu. Bu garip yeşil şeyi hiç sevmezdi. Şarap adamıydı o. Arthur ev işleriyle meşguldü. Binbaşı karısının elini tutuyor, iyice yayılmış vaziyette koltukta uzanıyordu. Odanın açık kapısından da piyanonun sesi geliyordu. Lady Franks'in çaldığı parçalar duygusal melodilere sahipti. Aaron kendini yorgun hissediyordu. Lady Franks'in haline üzölmüştü.

Sonunda kalkarak piyano seslerinin geldiğı salona gitti. Geniş, içinde çok eşya olmayan, kraliyet tahtlarının bulunduğu büyük odalara benzeyen bir salondur. Duvarların yanındaki sandalyelerin sarı, ipek örtöleri vardı ve duvarlar da sarı, ipek örtölerle kaplanmıştı. Tavanda büyük, kristal bir avize asılıydı. Oda, neredeyse tamamen sarıdan oluşuyordu. Lady Franks büyük, siyah Bechstein piyanosunun önündeydi. Siyah elbisesinin içinde çok zarif görünüyordu. Arthur'un karısı bazı kullanılmayan müzik sayfalarını odanın boş bir köşesine koyuyordu.

Aaron duvarın yanındaki sandalyelerden birisine oturup müziğı dinlemeye başladı. Lady Franks gerçekten çok güzel, zevk alarak çalışıyordu. Ama Aaron'ın aklına çocukken katıldığı koroda söylenen bir ilahi takılmıştı.

Gözü her yerdedir Tanrımın

Gözetler bütün kullarını...

Uzun bir süre tanrının gözünün nasıl her yerde olabildiğini anlamamıştı. Bütün dünyaya dağılmış binlerce göz hayal etmişti. Zaten bir çocuğun aklı ve hayal gücüyle ancak böyle olurdu. Ama şimdi, her yerde bir göz olduğunu hissetmişti. Lady Franks salonda oturuyor, piyano çalışıyor-

du. Ama her yerde gözü vardı. Ev işlerini, sorumluluklarını, ayarlamalarını, misafirlerini ve kocasını gözetliyordu. Diğer gözüyle de Tabii ki piyanoya bakıyordu.

Bir ara Sir William salon kapısına gelerek içeridekilere baktı. Aaron'ın kalkıp buraya gelmesinden hoşlanmamıştı. Sonra geri kütüphaneye döndü. Müzikle pek ilgilenmezdi. Binbaşının karısı da salona gelip seyirci rolünü üstlendi. Dinleyen insanlar olmazsa müzik olmaz diye düşünüyordu. Piyanoya yakın sandalyelerden birisine oturdu. Ondan sonra binbaşı geldi ve eşinin yanına oturdu. Pek müzikle ilgilenmiyordu. Düşüncelere dalmıştı. Arthur hâlâ bir şeylerle meşguldü.

Lady Franks bir parçayı bitirdiğinde Aaron müzikle ilgili yorum yapıyor, Arthur'un karısı da yeni parçaların olduğu sayfaları getiriyordu. Arthur ve ardından albay da salona geldiler. Albay kraliyet odasının geniş boşluğunu parmak uçlarında geçerek arkalardaki sandalyelerden birisine oturdu. Sırtını duvara vermiş, Aaron'ın tam karşısına geçmişti. Lady Franks çaldığı parçayı bitirdiğinde albay herkesi şaşırtarak neşeyle alkışlamış, sanki bir kafede oturuyormuş gibi "Bravo!" diye bağırmıştı. Gözleriyle de bardağını arıyordu ama yanında getirmemişti. Kadehini bulamayınca bacak bacak üstüne atıp hoşnut bir şekilde Lady Franks'i dinlemeye devam etti.

Lady Franks canlı bir Schumann parçasına başladı. Herkes sessizce dinliyor, parçayı beğenmiş gibi görünmeye çalışıyordu. Ama albay birden sandalyesinin üstünde salanmaya başladı. Bacaklarını bir yukarı bir aşağı sallıyor, arkasındakileri eğlendirecek şekilde muziplikler yapıyordu. Âdeta çalan hareketli Schumann parçası eşliğinde dans ediyordu. Odanın en arkasında oturan Arthur da çok mutlu ve hevesli bir şekilde Aaron'a göz kırptı. Binbaşı hiçbir şeyi fark etmemiş gibi görünmeye çalıştı ama tek yaptığı üzgün bir tavır takınmak oldu. Karısı da ayakkabılarının

gri uçlarını inceliyor, saçlarıyla oynuyordu. Aaron, Lady Franks duymayacak biçimde kıkır kıkır gülüyordu. Albayın yaptıklarından gerçekten zevk almıştı.

Parça bitene kadar oyunlarına devam ettiler. Albay sandalyesinde bir aşağı bir yukarı zıplıyor, siyah çizmelerini gittikçe yukarı doğru sallıyordu. Yaptığı küçük danstan oldukça keyif almıştı. Yüzü hâlâ şaraptan dolayı kırmızıydı. Lady Franks ile küstahça dalga geçiyor, ait olduğu yüce milletten birisi olduğunu kanıtlıyordu.

Oturduğu geniş sandalye de adamın yaptıklarına rağmen kırılmadı, en ufak bir hasar bile görmedi. Albay kendi halinde ipek giysili geniş salonun sarı sahrasında eğleniyordu. Aaron'ın keyfini de yerine getirmişti.

“İtalya'daki en büyük İngiliz birliğinin başındaki komutan işte bu adam,” diye düşündü Aaron. “Yine de büyük milletiz biz.”

Piyanonun sesi azalmaya başladı. Lady Franks yavaşladı. Parçanın canlı kısmı bittiğinde Lady Franks çalmayı bıraktı.

“Schumann'ı her zaman canlı parçalarıyla hatırlarım,” dedi Aaron.

“Öyle mi?” dedi Lady Franks. “Bilemiyorum.”

Şimdi Arthur'un karısının şarkı söyleme sırasıydı. Zaten odanın en uzak köşesinde olan Arthur iyice duvara yanaştı. Albay, eski sessiz haline dönmüştü. Binbaşının eşi, Arthur'un beyaz dantelli elbise giymiş karısına bakıyordu. Giysilerini pek önemsememişti. Arthur iyice duvara yanaşmış, imkânı olsa duvarın içinden geçecekti. Lady Franks geniş salonun avizesine biraz daha ışık verdi. Avize parlaklık bakımından bir bulut gibi odanın tam ortasındaydı. Arthur'un karısı kısa, eğlenceli Fransızca şarkılar söylemeye başladı. Bunların dışında *YeBanks and Braes*'i ve *Caromioben*'i de söyledi.

Çok güzel bir sesi vardı ve kadın, sesini eğitmişti.

Aaron'ın artık canı sıkılmış, biraz sinirlenmişti. Şimdi sıra ondaydı, flüt çalması gerekiyordu. Flütünü almak için üst kata çıkarken Arthur da koluna girerek ona eşlik etti.

“Müzik, evde yapıldığı zaman beni geriyor,” dedi Arthur.

“Müzik insanı gerer. Doğru diyorsun,” dedi Aaron.

“Tiyatroda veya operada müziği severim. Sertliğini dağıtabilecek, gerginliğini kırabilecek birçok dinleyici olur. Ama evde, yemekten sonra...”

“İlaç gibi,” diye söze girdi Aaron. “Bana gerçekten ilaç gibi geliyor. İyi hissettiriyor beni.” Kendi kendine gü-lümsedi. Flütü aldıktan sonra aşağı, büyük sarı odaya geldiler. Aaron flütü çalmaya başladı.

Arthur'un, albayın, binbaşı ile karısının ve Sir William'ın gece gece müziğe dayanamadığının, zorla katlandıklarının farkındaydı. Yine de durmadı.

Hatta Lady Franks ile birlikte biraz Mozart bile çaldılar.

14. BÖLÜM

20 EYLÜL

Aaron, kahvaltı tepsisini getiren uşağın sesiyle uyan-dı. Saat sabah yedi olmuştu. Lady Franks'in evinde her şey dakikti. Uşaklar işlerini ne geciktirir ne de erken ya-parlardı.

Kahramanımız evden ayrılma zorunluluğunun getirdi-ği ağrıyla uyandı. Yataktan güçlkle kalkabilmişti. Neden? Evden ayrılmak istemiyordu. Vücudunu hareket ettirmek için âdeta savaş veriyordu. Ama neden gitmek istememiş-ti? Neden? Çünkü boşlukta hissetmişti kendini. Tanıma-

dığı bir ülkeyi keşfetmesi gerekiyordu. Şimdiye kadar gitmeyi hedeflediği bir yer yoktu. Doğru, eninde sonunda Lilly ile buluşmak istediğini söylemişti. Ama bu, mantıksız hareketleri için lafın gelişi söylediği bir bahaneydi. Aslında başkalarıyla ilişkilerini birer birer kesiyordu. Ama neden? Neden insanlardan uzaklaşıyordu? Kendini hayata bağlayan, sevdiği veya hoşlandığı herkesle bütün ilişkilerini, arkadaşlıklarını, bağlarını tek tek koparmıştı. Zamanında çok yakın olduğu dostları, iş arkadaşları, tanıdıkları şimdi uzak yabancılara dönüşmüştü. Ama neden? Neden bütün ilişkilerinden kopmuştu? Onların yerinde şimdi ne vardı?

Hiçbir şey. Sadece kendisi ve büyük bir boşluk vardı. Belki yolun sonunda Lilly çıkacaktı karşısına veya Lilly'yi bulmak adına bir dürtü vardı içinde. Ama çok zayıf bir dürtüydü. Kesinlikle aşk, birliktelik veya arkadaşlık aramıyordu. Bunun da farkındaydı. Birisini sevmek, kendini ona adanmak, tamamen kendisiyle onun arasında var olan bir şey yaratmak yapabileceği en saçma, en gereksiz şeydi şu an. Evet, gitmek istediği, gitmeyi hedeflediği bir yer yoktu. Aksine her şeyden kaçmak vardı aklında. Tek istediği buydu. Sadece bu. Birisiyle veya bir şeyle yakınlaşmak, kucaklaşmak zorunda kalmasın. Tek isteği buydu hayattan. Dünyadaki hiçbir şeyle yeni bir ilişki kurmasın. Bütün eski bağları kopsun. Tek arzusu buydu.

Ama bu sabah yatağı mezar gibi gelmişti ona, kalkamıyordu bir türlü. Havanın vücuduna yaptığı basınç sanki binlerce kat kuvvetlenmişti. Bir parmağını bile kaldıramıyordu. Kahvaltı tepsisinin yatağın ucunda durduğunu biliyordu. Saat sekizde kapının önünde bir otomobilin kendisini bekleyeceğini biliyordu. Dün Lady Franks öyle söylemişti çünkü. Ayrıca tepsiyi getiren uşak da hatırlatmıştı. Yine de felçli gibi yataktan kalkamadı. Sanki vücudu üzerindeki kontrolünü kaybetmiş gibiydi. Neden bildiği, alışık olduğu, tanıdığı her şeyden kaçıp büyük bir boşluğa

doğru gitmek istiyordu?

Aniden ayağa kalktı. Hızlıca küçük, gümüş kahve demliğinden fincanına kahve doldurdu. Birden kendini her şeye karşı hazır hissetmişti. Bilinmezliğe doğru kat edeceği uzun yol boyunca yaşayacağı maceralar heyecanlandırmıştı Aaron'ı. Kahvenin tadı çok güzel; ekmek, bal, her şey çok lezzetliydi.

Uşak, Aaron'ın giysilerini hazırladı ve arabanın saat sekizde kapıya geleceğini tekrar hatırlattı.

“Yürüyeblirim,” dedi Aaron.

“*Milady ha comandatol'automobile,*” dedi adam ki-barca. Madem Lady Franks bir araba emretmişti, öyle olacaktı.

Aaron hâlâ uyuyan evden çıkıp lüks otomobile bindi. Parktan çıktıkları sırada Sir William ve Lady Franks'in neden tamamen yabancı bir adama bu kadar iyi davrandıklarını merak etti. Gerçekten iyi davranmışlardı. İşte arabayla gidiyordu Aaron. Arabayla köprüyü geçip şehrin içine girdikleri sırada otomobille yolculuk yapmanın işçi sınıfının sosyalist kimliği üzerinde nasıl bir etkisi olacağını da merak etti.

Hayatında ilk defa rahat yastıkların arasında otururken zengin ve rahatsız olmanın nasıl olduğunu anlamıştı. Korkmuyordu ama pahalı bir arabanın içinde gizli gizli dolaşmaktan rahatsız olmuştu. Gerçi çok da abartılacak bir olay değildi. Zenginlere gelince, onlar da çok bunaltıcıydı. Hepsi gösteriş meraklısı, yalan insanlardı.

Halkın arasına karışmaktan, temiz havayı soluyabilmekten memnundu. Sürekli meşgul, sürekli tıklım tıklım olan yerden çıkıp yalnız kalabildiği için memnundu. Tekrar günlük hayatın bir parçası olduğu için memnundu. Aaron'a göre zenginlerin hayatı yalanlarla şişirilmişti, sahteydi. Korkunç bir yaşam tarzıydı. Hayatları abartıdan, gösterişten ibaretti. Sonunda zenginlikten ve motorlu ta-

şıtlardan kaçmış, kendine gelmişti. Kapitone giysileri çıkarmak kadar rahatlatıcıydı.

“Zenginlik anlayışınız buysa, zenginliğiniz size kalsın,” diye düşündü Aaron. “Paranın güç olmasından bahsediyorlar. Ama paranın bana yapabildiği tek şey beni hırsızla alıştırmak, uykumu getirmek. Zenginlerin bu kadar tembel ve cansız olduklarına şaşdırmamak lazım.”

Sonunda gösteriş dünyasından kaçabilmek Aaron’ı iyice heyecanlandırmıştı. Hamalların yorumlarına ve yüzlerindeki şaşkın ifadelere bakmadan kendi çantalarını kendisi taşıdı, üçüncü sınıf bir bilet aldı ve Milano’ya giden trene bindi.

Yağmur yağmaya başlamıştı. Tren, Kuzey İtalya’nın geniş ovasında ilerliyordu. Aaron ahşap koltuğunda oturmuş sessizce piposunu içiyor, çok dikkat etmeden önündeki kısa boylu Lombardlara bakıyordu. Her zamanki gibi ilgisi kendi düşüncelerindeydi.

Milano’ya vardığında Britannia Oteli’ne gitmesini tavsiye etmişlerdi. Hem çok pahalı değildi hem de genellikle İngilizler orada kalıyordu. Bir fayton tutup istasyonun önündeki geniş araziden geçerek şehrin merkezine doğru gitmeye başladı. Caddeler tıklım tıklım doluydu.

Artık Aaron’ın yapmak istediği en ufak şeyler bile zor oluyor, gayret gerektiriyordu. Neden yabancı hamallarla veya taksicilerle dolu bir ülkede olduğunu, konuşulanların bir kelimesini bile anlamadığı bu yere geldiğini sordu kendine. Ama gelmişti artık. Geçmiş sorgulamaya gerek yoktu, önüne bakacaktı artık.

Otel, Aaron’ın zevkine uygun, küçük bir yerdi. Otel komisi İngilizce biliyordu. Aaron küçük bir odaya yerleşti. Sessiz caddeye bakan küçük bir balkonu da vardı. Sonunda istediği gibi bir yere gelebilmişti. Elini yüzünü yıkadıktan sonra parasını saymaya başladı. Otuz yedi poundu vardı. O kadar. Balkona çıkıp sokaktan geçen insanlara baktı. Yu-

karıdan bakıldığıında hayat çok hızlı akıp geçiyor gibiydi.

Yolun karşısında yeşil kepenklerini kapatmış büyük, taş bir ev vardı. Ev dört katlıydı. Saçakların altından en üst katın pencerelerine kadar uzanan bayrak direğinde İtalyan bayrağı dalgalanıyordu. Bayrak rutubetli havayı iyice hüznlendirmişti.

Aaron üç renkli -kırmızı, beyaz, yeşil- bayrağa ve ortasındaki kalkan sembolüne baktı. Bayrak insanın içini karartıyordu. Milano sanki derin bir boşluktaıdı. Azametli şehirde büyük bir eksiklik vardı. Ama sokaklar ve caddeler doluydu. İnsan eksikliği değildi bu. Onun yerine şehrin ruhu ve heyecanı gitmişti. Ulusal bayramdı o gün. Neredeyse her evde İtalyan bayrakları asılıydı.

Saat öğleden sonra üç civarııdı. Aaron çay içmek için otelin restoranına oturdu. Yolculuk yorucu geçmişti. İnce perdelerden dışarıdaki park alanına baktığında insanların geçtiğini gördü. Fakir görünüşlü esmer insanlardan oluşan küçük gruplar amaçsızca geçiyordu. Şehrin diğer insanlarıyla aralarında maddi açıdan çok fark yoktu ama sosyal mevkileri daha düşüktü.

Milano her yönüyle Londra'dan o kadar farklııdı ki. Tuhaf bir boşluk ve gerginlik vardı şehirde. Yağmur dinmişti ama kaldırımlar hâlâ ıslaktı.

Birden arka arkaya iki el ateş sesi geldi. Aaron meydana neler olup bittiğini görmek için dışarıya baktı. Ama kaldırımlar bomboştu. Bir kişi bile yoktu. Meydan daha iki dakika önce yoldan geçen insanlarla, Corriere gazetesi satan bir adam ve küçük at arabalarıyla doluydu. Şimdiyse sanki büyü yapılmış gibi hiç kimse ortalıkta yoktu. Sanki herkes buharlaşmış, havaya karışmıştı.

Garson da perdenin arkasından dışarıyı izliyordu. Esrarengiz bir adam arabasıyla meydana yanaştı. Birden trafik tekrar akmaya başlamış, insanlar kayboldukları gibi aniden ortaya çıkmışlardı. Sonra garson hızlıca ve telaşla

koşarak meydana çıktı, iki gençle konuşup otele geri dönerek işine devam etti.

“Ne olmuş? Silah sesleri nereden gelmiş?” diye sordu Aaron.

“Adamın birisi bir köpeği vurmuş,” dedi garson ilgisizce.

“Köpeği!” dedi Aaron, gözbebekleri büyümüştü.

Çayını bitirip şehrin merkezine doğru yola çıktı. Katedralin olduğu meydandan çok uzak değildi. Çarşayı gezerken meşhur katedralin gökyüzünü delen kulelerini gördüğünde beklediği kadar etkilenmemişti. Ama Aaron bu kuzey şehirde bir tuhaflık olduğunu hissetti. Arabaların, faytonların, tramvayların geçtiği geniş meydanın kendine özel garip bir havası vardı. Küçük, sarı Avrupa tramvayları geçiyordu. Bir tarafta gri-mor bir denize benzeyen ihtişamlı, çatal gövdeli katedral, diğer tarafta dekoratif çimenler ve çiçeklikler vardı. Her yanda büyük mağazalar açılmıştı. Sokaklar tıklım tıklım doluydu. Kuzey İtalya halkı şehre akın etmişti. Sarı tramvaylar kalabalığı yaparak ilerliyordu. Şehrin bütün gariplikleri Aaron’a kendini yabancı ve gergin hissettirmiş, yaklaşan kışı hatırlatmıştı. İşte o an İtalyan halkının kendilerinden, kendi ruhlarının derinliklerinde yatan şeylerden korktuğunu anladı.

Katedrale giden geniş merdivenlerden çıkarak meşhur binaya girdi. Yağmur dinmişti. Bulutların arasından tekrar ortaya çıkan güneş katedralin etrafındaki kuleleri aydınlatıyor, rengârenk ışıklarıyla kilisenin karanlığını kaldırıyordu. Bazı sunaklarda ışığın titrediği görülebilirdi. Sunaklardan birisinde devam eden bir vaftiz töreni vardı. İçeriden kulak tırmalayıcı bir müzik sesi geliyor, geceleri tamamen gölgelere gömülen büyük ve afili katedralin odalarında yankılanıyordu. Duvarlardaki mücevherlerin ve mumların dışında geceleri kiliseyi aydınlatan bir ışık kaynağı yoktu. Kilisede onlarca sunak vardı ama aralarında en

güzeli doğu kanadındakiydi. Büyük sunaktan bile daha çekiciydi. Mermer döşemeli zeminde sürekli bir yerlere gelip giden ayak sesleri duyuluyordu. Sanki gece meltemiyle dalgalanan deniz gibiydi sesler. Beyaz bir köpek desenli zeminde koşturuyordu. Aaron vaftizin devam ettiği sunağa geldi. Mum ışıkları titreşiyordu. İçeride diz çökmüş kadınlar ve yırtık pırtık giysiler giymiş erkekler vardı. İnsanlar gelip gidiyordu: şık elbiseler içinde siyah saçlı, siyah şallı fakat şapkasız kadınlar -çoğu yüksek topuklu ayakkabılar giymişti- ve sıkılmış erkekler; yırtık pırtık giysiler içinde sıkılmış erkekler.

Herkes rastgele bir şeyler yaparak ayini izliyordu. Sunağın başında beyaz giysilerle giydirilmiş çocuklar reverans yapıyor, sarı-beyaz cüppeli rahip de onlara başını eğiyordu, elleri göğsündeydi. İzleyenlerden bazıları dolaşıp, bazıları konuşuyorken, bazıları da mum ışığında vaftiz törenini izlemeye devam ediyordu.

Rahip ekmek ve şarabı kaldırdığında çan kuvvetlice çaldı. Gölgelerle kaplı meşhur katedralde insanı heyecanlandıracak bir şey yoktu. İçeride hayat çok yavaştı.

Aaron, yan kapılardan birisinden dışarı çıktı. Katedralin yanındaki kaldırımında dükkânlara baka baka yürüyordu. Burnunda hâlâ tütsü kokusu vardı. Dükkânların bazıları kapanmıştı, kapılarında küçük notlar asılıydı. Bazıları açıktı, orta kalite ürünler satıyorlardı. İnsanların ellerinde gazeteler vardı. Kafeteryalarda birkaç kişi oturmuş vermut içiyordu. Restoranların kapılarında garsonlar duruyor, caddeden müşteri toplamaya çalışıyorlardı. Kahramanımızın yeni hayatındaki ilk gün sıkıcı bir tatil günüydü. Ne olursa olsun bu ortamdan çıkmak, kurtulmak istiyordu. Dayanamamıştı.

Otele geri döndü. Saat henüz beşti. Ne yapacağını bilmiyordu. Yatağa uzandı, odanın tavanındaki çizimlere baktı. Mavi ve kahverengi renklerle yapılmış hayvan re-

simleri vardı. Her kim bu resimleri yaptıysa berbat bir iş çıkarmıştı. Hayvanlar, kırırdayan büyük, mavi solucanlara benziyordu.

Yatağında uzanıp yorgunluğu, belirsizliği, gerginliği veya başka bir illeti düşünürken uzaktan gelen korkutucu, boğuk bir ses duydu. Yataktan kalkıp küçük balkona çıktı. Bir çeşit yürüyüş vardı. Elllerinde kırmızı bayraklı insanlar sokağa akın etmişti.

Önemli bir toplantı yapılmış, sonucunda da bu yürüyüş olmuştu. Geçit düzenli veya resmi değildi ama güçlüydü. İnsanlar yan yana yürüyorlardı. Küçük meydanda toplanan halk bağıra çağıra caddeye doğru ilerlemişti. Dükkânlardan birisinin önünde toplanıp bağırmaya, vahşileşmeye başladılar. Dükkânın kapısında üç renkli ulusal bayrak asılıydı. Dükkân kapalıydı ama toplanan grup kapıya vurmaya başladı. Topluluk işçilerden oluşuyordu. Çoğu siyah keçe şapkalı tren yolu işçileriydi. Bazıları kırmızı pamuk kravat takıyordu.

Yüzlerini bayrağa çevirmişlerdi. Aaron, bağırıp el kol hareketi yapan işçilerin yüzlerindeki kuvvetli ifadeyi görmüştü. İnce, zayıf İtalyan yüzlerinin korkutucu bir yanı vardı. Yabancı yüzlerinde insanlık dışı bir şey vardı. Sanki şeytanlar tarafından ele geçirilmiş gibilerdi. Kuzeylilere göre daha şeytaniydi yüzleri.

Hedeflerini bilerek gelmişlerdi. Bağırışları, çelik silahların kulak tırmalayıcı sesine benziyordu. Aaron ne istediklerini merak etti. Aralarında hiç kadın yoktu. Hepsi erkekti, topluluk vahşi erkek sesleriyle doluydu. Grubun başı küçük bir havuz gibi sürekli kendi içinde dönüyordu. En öndekiler en vahşi olanlardı. Topluluktan kırmızı bayraklar yükseliyordu.

Dükkânın üst katında bir pencere açıldı. Hastaya benzeyen solgun bir adam hemen İtalyan bayrağını topladı. Aşağıdakiler alay ediyor, yaşlı adamla dalga geçiyordu.

Tehlikeliydiler. Dükkân sahibi yüzü kızararak bayrağı aldı ve gözden kayboldu.

İşçiler yürüyüşlerine devam ettiler. Sabah neredeyse her dükkânda bir bayrak asılıydı. Ama şimdi hepsi birer birer kayboluyordu; hızlı veya yavaş, er ya da geç, hepsi yüksek sesli vahşi grubun emrine uyuyordu. Grup, arkalarında bayrak bırakmadan ilerliyordu.

Sadece bir bayrak kalmıştı. Aaron'ın kaldığı otelin karşısındaki evin en üst katından sallanan büyük, üç renkli bayrak. Büyük binanın birinci katındaki mağazalar kapalıydı. Hiçbir hayat belirtisi yoktu. Bayrak ağır ağır sallanıyordu.

Koca topluluk otelin altında durmuş, akşam güneşinde saçakların altında dalgalanan üç renkli İtalyan bayrağına bakıyordu. Aaron da uzun bayrağa baktı. Neredeyse aşağı düşecekti. Bir an bayrağın, aşağıdaki topluluktan korkup kendi kendini katlayacağını sandı. Sonra aşağıdaki siyah omuzlu, siyah şapkalı işçilerin oluşturduğu siyah denize baktı. Hiç kimsenin yüzünü göremiyordu. Tek görebildiği sinirle volta atan şapkalar ve omuzlardı. Bağırışlar gittikçe artmaya, sesleri yükselmeye başladı.

Parmaklarını evin zilinden çekmiyor, kapıya vurmayı bırakmıyorlardı. Deliler gibi bağırان, birbirleriyle tartışan işçiler caddenin ortasını işgal etmişlerdi ama kaldırımını kapatmamışlardı. Dükkânların birisinin kapısında beyaz gömlekli bir kadın belirdi. Kaldırıma çıkıp yukarıya, bayrağa baktı. Başını sallayıp elleriyle hareketler yapıyordu. Bayrağın onun olmadığı belliydi.

Topluluğun liderleri tekrar evin büyük kapısına dönüp bütün zillere basmaya ve kapıya vurmaya başladılar. Ama cevap veren yoktu. Tekrar yukarıdaki bayrağa baktılar. Gruptan alaycı sesler yükseliyordu. Kadın bir şeyler açıklamaya çalıştı. Anlaşılan üst katta hiç kimse kalmıyordu, bütün kapılar kilitliydi. Eve bakan bir kapıcı veya bek-

çi de yoktu. Yani bayrağın bir sahibi yoktu. Bayrak orada, taş evin geniş saçaklarının altında masumca duruyordu. Kadın tekrar dükkâna girdi ve içeriden demir kepenkleri kapattı.

Ne yapacağını bilemeyen grup tartışmaya, bağırmaya, kendi aralarında fısıldaşmaya başladı. Bayrağı nasıl indireceklerini bilemiyorlardı. Bayrak yukarıda asılı dururken işçiler gittikçe öfkelenmişti. Kalabalık caddeyi doldurmuştu. Dışarıda işçilerden başka hiç kimse yoktu. Dükkânlar kapanmış, insanlar evlerine çekilmişti. Ama kırmızı-beyaz-yeşil bayrak bütün çıplaklığıyla duruyor, âdeta işçilerle dalga geçiyordu.

Birden sessizlik oldu. Sonra tekrar bağırışmalar başladı. Bu sefer insanlar cesaret verici bir şekilde bağırıyordu. O sırada Aaron en fazla on yedi yaşında siyah şapkalı sarışın bir gencin bir maymun gibi evin ön tarafından tırmandığını gördü. Su borusuna ve binanın taş süslerine basarak yukarı doğru çıkıyordu. Kedi gibi ayağını oradan oraya atarak birinci katın pencerelerine vardı. Birinci katta durmayacaktı ama. Aşağıdaki seslerden gittikçe uzaklaşarak çok katlı taş binaya karşı verdiği yarışına devam etti. Genç, taş evin ön cephesinde durmadan ilerliyordu. Bir an önce bayrağı indirmek istediği belliydi.

Bayrak, en üst, üçüncü katın pencerelerinin birinde bir direkte asılıydı. Kanı kaynayan genç bayrağı indirmeden kendisi de inmeyecekti. Aşağıdaki topluluğun bağırışları heyecan ve teşvikle doluydu. Bütün grubun umudu olan genç tırmanmaya başladı. Birinci katı geçti ve ikinci katın penceresine ayağını attı. Artık iki katı geride bırakmış, önünde bir kat kalmıştı. Üçüncü kat penceresini gözüne kestirdi. Genç, parmak uçlarıyla son katın penceresinden tutup ikinci katın hizasında ayağa kalktığında aşağıdaki işçiler nefeslerini tutmuş, sessizce yukarıyı izliyorlardı.

Ama genç bir an bile tereddüt etmedi. Üçüncü kat

penceresine çıkmıştı. Şimdi binayı çevreleyen dar pencere önünde yürüyerek bayrağın olduğu yere doğru koşmaya başladı. Bayrağın asılı olduğu direğe geldi ve elini uzatarak bayrağı tuttu. Bayrağı tutar tutmaz işçiler hep bir ağızdan sevinç içinde bağırmaya başladı. Genç bayrağı tuttuğu gibi yırtmıştı. Elinde bayrakla caddedeki kalabalığa bakarken aşağıdan tezahüratlar, zafer kutlamaları, bağrıışmalar geliyordu. Aaron yüzlerini göremese de her işçinin gözlerinin içinin parladığını tahmin etmişti.

Elindeki bayrakla yukarıda kalan genç mutlu ve tuhaf görünüyordu. Aşağıya gülümseyerek bayrağı bıraktı. Aaron, kopartılmış bayrak parçasının caddedeki şapkalara doğru düşüşünü izledi. Bağrıışlar ve tezahüratlar doruğa ulaşmıştı.

Kalabalıktakiler bayrak parçasını yakalamaya çalışıyor, o esnada ıslık çalarak bayrağı ve temsil ettiği değerleri yuhalıyorlardı. Çocuk bir eliyle pencereden tutarak olan biteni izlemeye başladı. Henüz aşağı inmeye karar vermemiş, şimdilik kendisini eylemlerinden soyutlamıştı. Gözleri aşağıda fakat aklı başka bir yerdeydi.

Aaron birden trampet seslerini fark etti. İlk önce nereden geldiğini anlamadığı trampet seslerini duydu; daha sonra gri-yeşil İtalyan karabinyerlerinin coplarla işçi topluluğu yarmaya başladığını gördü. Her şey o kadar ani olmuştu ki Aaron trampet seslerinden başka bir şey duyamamıştı. Sadece görmüştü.

Yeşil-gri üniformalı karabinyerlerin ayırım yapmadan işçilere doğru vahşice koştuğunu gördü. Üniformalı yeni grup, eski siyah gruba saldırıyor, işçileri coplarla dövüyordu. Cadde öfkeyle, nefretle ve şiddetle doluydu. Aynı anda siyah grup birden deliye dönmüştü. Sanki ortada bomba patlamış gibi sinirli işçi grubu birden dağılmaya başladı. Birkaç siyah şapkalı adam askerlerden kaçmaya çalışıyordu. O karışıklıkta birçok işçi sendelemiş, yalpalamış, yere

düşmüştü. Yoldaşlarının ve karabinyerlerin bacaklarının altında debeleniyorlardı. Ama işçilerin çoğu su damlaları gibi dağılmıştı. Kaçabildikleri her yöne doğru kaçıyorlardı. Beş dakika önceki birlik ve dayanışmaları şimdi kaçmaya yönelikti. Gördükleri her kapıya, her girişe atıldılar. Duvarlara çıkmaya, birinci kat pencere ve balkonlara tırmanmaya başladılar.

Duvarlara ve pencere önlerine çıkıp sonra tekrar aşağı atlayarak her yöne dağıldılar. Bocalayarak, debelenerek, sürünerek de olsa koştular. Bazılarının yüzleri kanıyordu, bazılarının kolları çizilmişti. Hem deliler gibi kaçmak hem de nefretlerini kusmak istiyorlardı. Ama deliler gibi kaçmak ağır basmıştı. Cadde göz açıp kapayıncaya kadar boşaldı.

Herkes kaçarken geniş suratlı sarışın çocuk yukarıda kalmış, olanları izlemişti. Aşağıda dört iri polis tabancalarını gence doğrultmuş bekliyorlar, hareket ederse vurmakla tehdit ediyorlardı. O da yukarıda, pencere önünde kıpırdamadan bekledi. Bir eliyle pencerenin demirlerinden tutuyordu. Silahlardan ve askerlerden o kadar korkmamıştı. Onu asıl ürküten şey içinde bulunduğu pozisyon ve aşağı düşme riskiydi.

Çocuk dengesini sağlamaya çalışırken caddedeki topluluk âdeta buhar olup uçmuştu. Karabinyerler kaçamayan işçileri tutuklamakla meşguldü. Altı kadar adam kaçamamış veya kaçmamıştı. Jandarmanın gözünde çoktan mahkûmdular zaten; altı adam değil, altı tutsak. Çavuş her bir tutsağı iki askerin gözetimine verdi. Yukarıdaki gence de aşağı inmesini emretti. Tabancalar gencin üzerindeydi hâlâ. Yavaşça ellerini su borusuna koydu, ayaklarını uygun yerlere attı. Dikkatli bir şekilde aşağı inmeye başladı. İnmek, çıkmaktan daha zordu. Tekrar caddeye adım attığında etrafını gri üniformalar sarmıştı. Askerler hizaya girdi. Çavuş emri verdiğinde iki asker silahlarını indirip

genç tutsağı aralarına aldılar.

Birden karabinyerlere karşı öfke ve alayla dolu bağrışmalar, protesto sloganları duyuldu. Ama bu sesler birlik halinde bir yerden gelmemiştir. Cadde boyunca dağılıp olayları izleyen insanlardı bunlar. Arada sırada muhalefet olma duyguları kabarır, böyle sloganlar atarlardı. Ama hiçbir zaman yaptıklarını üstlenmezler, “Ben bağırdım!” diyemezlerdi. Hiçbiri faal bir şekilde karabinyerlere karşı çıkmadı. Hepsinin gözü korkmuştu. Genci kurtarmak için de en ufak bir çaba sarf etmediler. Yine de sinsice oturup beklediler. Bir sonraki seferi, kendilerinin güçlü olacakları günü iple çekiyorlardı.

Tutsaklar ve gri-yeşil askerler gittikten sonra cadde bu küçük gruplara, tedirgin, hoşnut insanlara kaldı. Yine zararlı çıkan onlar olmuştu. Olaylar bittiğinde Aaron şaşkın bir şekilde etrafına baktı.

O an karşı balkonda oturan iki kişiyi fark etti. Uzak-tan gençlere benziyorlardı. Birisi uzun boylu, yüzü renkli, yakışıklı bir gençti. Büyük ihtimalle İtalyan’dı. Ama diğerinin solgun yüzü ve tek camlı çerçevesiz gözlüğü gencin İngiliz olduğunu haykırıyordu. Muhtemelen savaş dolayısıyla yurt dışına tayini çıkan genç memurlardan birisiydi. Yüzünde kuşa benzeyen tuhaf, kurnaz bir ifade vardı. Beş dakika önce olan olayları izleyen beyaz bir baykuşun gülümsemesini düşünebilerseniz; Aaron’ın bu gençte gördüğü ifade işte tam olarak buydu. Diğer al yanaklı, yakışıklı genç kaşlarını çatmıştı ama üzüntüsünün sahte olduğu belliydi. Meraklı bakışlarla Aaron’ı inceliyordu. Caddenin bir tarafından diğer tarafına uzanan bakışların sahibi kendi halinden memnun bir adamdı.

“Ama düşünsene Angus, her şey bitti artık!” dedi elini tek camlı gözlük takan arkadaşının koluna koyarak. Şimdi Aaron’ın olduğu tarafa bakmıyordu.

“Nasıl düştüğünü gördün mü!” diye yanıtladı Angus,

gözleri parlıyordu.

“Evet. Çok acımış mıdır?”

“Bilmiyorum. Acımıştır herhalde. Direkt şu taşların üzerine düştü!”

“Ne kadar korkunç! Böyle bir şey gördün mü daha önce?”

“Hayır. Gördüğüm en komik şeylerden birisi ama. Savaşta bile böyle bir olaya rastlamadım.”

Aaron odasına geri döndü. Ne düşüneceğini, ne hissedeceğini bilmiyordu. Sandalyeye oturup uzun bir süre orada kaldı. Sonunda tekrar ayağa kalktığı anda flütünü alıp doğaçlama bir şeyler çalmaya başladı. Flütten çıkan melodiler çok garipti. Sanki Aaron’ın ruhu enstrümanına geçmişti. Duyguları, hisleri flüte aktarılmıştı. Yine de gördüklerinin etkisinden tam olarak çıkamamıştı.

Akşam yemeğinin başladığını belirten zil sesinin farkına varmamıştı. Ancak kat görevlisi odayı temizlemek için geldiğinde yemek saatinin geldiğini fark etti. Restorana girdiğinde gözüne çarpan ilk şey arka köşedeki masada oturan iki İngiliz adamdı. Saçları enselerine doğru iyice geriye taranmış, geniş alınları açığa çıkmıştı. Parlak ve temiz yüzlerini fark etmeden yanlarından geçmek imkânsızdı. Angus tek camlı gözlüğünü masaya koyup geniş, mavi gözleriyle restoranı taramaya başladı. Bir kuş gibi gözlerini kısıp dikkatli bir şekilde etrafa bakıyor ama hiçbir şey görmüyordu. Ağır bir hastalık geçirdiği belliydi, hâlâ tam anlamıyla iyileşmemişti. Yanakları ve çenesi içine göçmüş gibiydi. Yüzü çok kötü bir durumdaydı. Önündeki yemeği unutmuştu veya ilgilenmiyordu. Muhtemelen ilgilenmiyordu.

“Sen ne düşünüyorsun Francis,” dedi, “Doğrudan Roma’ya gitmek yerine yol üzerinde Floransa’yı, Siena’yı ve Orvieto’yu da mı görsek?” Kendinden emin, doğru vurguları yaparak bir öğretmen edasıyla konuşmuştu. Ama

genzinden konuşuyordu.

“Neden, Angus?” dedi Francis ağırbaşlılığını bozmadan. “Pisa üzerinden doğrudan Roma’ya gitmeye karar verdiğimizizi sanıyordum.” Francis uzun boyu, sık duruşu, yakışıklı suratı, sesinin güzelliğiyle tamamen kibar ve ağırbaşlı birisiydi.

“Evet, ama Floransa üzerinden de gidebiliriz. Üstelik Floransa’nın dışında Siena ve Orvieto’yu da görmüş oluruz. Üç şehir de *çok güzel*,” dedi ince ve kesin kelimelerle konuşan Angus. Cümlesinin sonunda bastırarak söylediği “*çok güzel*” sözcükleriyle arkadaşını kandırmaya çalışıyordu.

“Harika yerler olduklarına eminim. Eminim çok harika, çok güzel yerlerdir,” dedi Francis nazık, kendinden emin tavrıyla. “Senin dediğin gibi yaptık diyelim, sonra ne olacak?”

Angus ısrarcı oldu. Francis ise kendi düşünceleriyle, hesaplamalarıyla, meraklarıyla meşguldü. Çok meraklı bir adamdı, gerçek bir mütecessisti. Ve tam o an üzerine kafa yorabileceği yeni hedefine kilitlenmişti.

Bu yeni hedef Aaron’dı. İki arkadaşına sırtı dönük bir şekilde oturuyordu. Keskin kulakları, Angus ve Francis’in söylediği her kelimeyi algılayabiliyordu. Francis’in ilgisini çeken şey Aaron’ın geniş sırtı, kare şeklindeki omuzları ve olması gerekenden küçük, sarışın ve düzgün başıydı. Adamın İngiliz olup olmadığı merak etmişti. Aaron’da tam bir İngiliz tipi vardı. Ama belki, belki Danimarkalı, İskandinav veya Hollandalı olabilirdi. Ağırbaşlı adam, merakım giderecek cevapları yakalamak için Aaron’ı dikkatle izlemeye ve dinlemeye başladı.

Aaron’a çorbasını getiren garson şimdi tekrar sipariş almak için geliyordu. “Ne içersiniz? Kırmızı şarap? Kiyanti şarabı? Ya da beyaz şarap? Veya bira?” Artık cümlelerin sonuna eski usul “efendim” kelimesi koyulmuyordu. Sa-

vaştan sonra modası geçmişti.

“Ne içsem acaba?” dedi Aaron. Şarapla pek arası yoktu.

“Yarım litre Kiyanti öneririm,” dedi garson. Önerdiği şeyin gayet iyi olduğundan emin bir tavrı vardı.

“Öyle olsun,” dedi Aaron.

Bu iki sihirli kelime garsonun hevesle beklediği şeylerdi, *Öyle Olsun!* “Öyle olsun! Evet! Öyle olsun!” Güneyli birisine ne kadar güzel geliyordu Aaron’ın aksam. Saf ve öz bir dildi. Tabii İtalyanlar bunu *öylolsun* diye anlıyorlardı. *Öylolsun* tek bir kelimeydi onlara göre. Çoğu yabancı garsona o çok sevdikleri *öylolsun* kelimesinin aslında iki farklı kelimedenden oluştuğu söylense nasıl da şaşırırlardı kim bilir.

“Yarım litre Kiyanti. *Öylolsun*,” dedi garson. Bırakın bu da onların galat-ı meşhuru olsun.

“İngiliz!” diye fısıldadı Francis Angus’a heyecanla. “Anlamıştım zaten. Flütçü o.”

Angus tek camlı gözlüğünü takıp Aaron’m olaydan bihaber omuzlarına baktı. Ama bir şey görememişti. “Evet. Kesin İngiliz’dir,” dedi Angus.

“Evet, onu çalarken duymuştum,” dedi Francis kısık sesle. “Doğru,” dedi Angus. “Ama neden adama bu kadar taktığını anlamadım.”

“Angus, bu adam o flütçü. Hatırlamıyor musun? Alexander Scriabin’in âlâ besteleri. Scriabin olup olmadığını bilmiyorum ama çaldığı şeyler harikaydı, âlâydı. Flüt benim için çok önemlidir.” Elini Angus’un koluna koyup gözlerini devirerek başını salladı. Hem flüte duyduğu saygıdan kaynaklanıyordu bu hareketi, hem de bir şişe *Lacryma Christi* şarabından.

“Evet. Benim için de,” dedi Angus. Tek camlı gözlüğüyle tekrar Aaron’a bakmıştı ve yine hiçbir şey görememişti. “Burada ne işi var acaba?”

“Sence gidip sormalı mıyız?” diye fısıldadı Francis coşkuyla. “Sonuçta burada ondan başka İngiliz olan bir tek biz varız.”

“Şimdilik,” dedi Angus. “Ama İngilizleri bilirsin. Nereye gitsen karşına çıkarlar. Büyük bir sokağa dağıtılmış portakal kabukları gibidirler. Unutma bunu Francesco.”

“Merak etme Angus, unutmam. Ama önemli olan flütünün ne kadar âlâ, ne kadar güzel olduğu. Kendisi de çok çekici birine benziyor. Sen ne düşünüyorsun?”

“Evet,” dedi Angus. Kendi gözlemleri Aaron’ın paltonunun siyah kumaşından öteye gidememişti. Paltonun içinde duran adam hakkına kafa yormak ona göre değildi.

“Çok iyi bir müzisyendir,” dedi Francis.

“Bir iş için buradadır,” dedi Angus, “Herhalde.”

“Ama ne güzel çalıyor flütü, ne kadar harika çalıyor. Bunu reddedemezsin Angus.” “Katılıyorum,” dedi Angus.

“O zaman ne yapıyoruz? Sence bir daha duyar mıyız flüt çaldığını? Sence bizim için de çalar mı? Sırf bizim için çalsa ne kadar sevinirim.”

“Evet, çok güzel olur,” dedi Angus. “Kahve ve likör içmeye davet edebilirsin.”

“Haklısın, öyle yapalım. Gidip sorayım mı sence?”

“Tabii. Kahve ve likör teklif etmekten ne zarar gelecek? Güzel bir şeyler içelim ama. Garson nerede?” Angus zayıf, çirkin yüzünü kaldırarak etrafa baktı ve garsona eliyle işaret yaptı. Yapacak bir şeyi olmayan garson iki gençle ilgilenmek için yanlarına gitti.

“Şarap listesi nerede? Ne likörleriniz var?” diye sordu Angus hızlıca. Garson hemen listeyi ezberinden saymaya başladı. Liste Strega ile başlayıp vişne likörü ile bitiyordu. “Grand Marnier,” dedi Angus. “Şişe alalım.”

İçecek sorununu da hallettikten sonra Francis’e döndü. Francis huysuz bir tavırla tırnaklarını ısırıyor, keskin, koyu mavi gözleriyle ters ters Aaron Sisson’a bakıyordu.

Aaron o sırada meyve tabağını inceliyordu. Tabakta iki nar, birkaç sarı elma ve biraz kuru incir vardı. O an meyveler Aaron'a natürmort bir resmi çağrıştırmıştı.

“Gidip sorayım mı sence?” diye sordu Francis kararsızca. Angus ağzını büzerek:

“Tabii sor. Sormaman için bir sebep yok ortada,” dedi. Bunun üzerine Francis boğazını temizledi, mendilini kaldırdı ve yavaş, dikkatli bir şekilde ayağa kalktı. Kendine çeki düzen verdi ve derin bir nefes aldı. İçine çektiği havada kendini rahatlatan bir şey vardı. Yarı saf, yarı heyecan vericiydi. Sonra Aaron'ın masasına yaklaştı. Tek eli belinde, Aaron'a doğru eğilerek:

“Affedersiniz. Rahatsız ediyorum ama mutlaka sormam lazım. Yemekten hemen önce harika bir şekilde flüt çalan kişi siz miydiniz?”

Sesinde saygı duyan fakat kendini karşısındakine kabul ettirmeye çalışan bir ton vardı. Aaron kendini dünyanın bütün stresinden kurtarmış, yarım litre Kiyanti ile hayatına yeni bir bakış açısı getirmişti. Şarap sayesinde ne savaş kalmıştı aklında ne de geçmişindeki sıkıntılar. Francis'in zeki, koyu mavi gözlerine gülümseyerek baktı ve genç İngiliz'e cevap verdi.

“Evet, ben de sizi balkonda görmüştüm.”

“Bizi fark ettiniz demek?” diye lafa daldı Francis. “Ama çok garip değil miydi olanlar?”

“Çok,” dedi Aaron. “Neler olduğunu tam anlayamadım, siz anladınız mı?”

“Hayır,” dedi Francis. “Artık olanları anlamaya çalışmıyorum. Benim için hem çok yeni hem de çok karmaşık geliyor. Belki siz İtalya hakkında bir şeyler biliyorsunuzdur?”

“Hayır, bilmiyorum,” dedi Aaron.

“Biz de bilmiyoruz. Âdeta serseme döndük. Otele daha yeni gelmiştik. Sonra birden olaylar oldu.” Francis

şaşkınlığını göstermek için elini zarif kaşlarına götürüp gözlerini devirdi. “Ben hâlâ etkisinden çıkamadım.”

Bunu dedikten sonra dostane bir tavırla Aaron’ın karşısındaki boş sandalyeye oturdu.

“Evet, insanı heyecanlandıran bir olaydı,” dedi Aaron. “Acaba o çocuğa ne olacak?”

“Bayrağı indirmek için eve tırmananı mı diyorsunuz? Nefes kesici bir sahne değil miydi ama! İnanılmazdı, olağanüstüydü. Üstüne de sizin flütünüz gelince! Böyle bir şey yok! Âdeta eksik bir kitabın son sayfasını yazmış gibi oldunuz. Hâlâ etkisindeyim. Ama flütü kesinlikle muhteşem bir biçimde çalışıyorsunuz. Kesinlikle muhteşem. Kulaklarımdan bir türlü çıkmıyor. Eminim profesyonel bir müzisyensiniz, öyle değil mi?”

“Geçimimi müzikten sağlıyorum, evet,” dedi Aaron. “Londra’da değişik orkestralarda çalmıştım.”

“Elbette! Elbette! Profesyonel olduğunuzu biliyordum. Özel resitaller de vermişsinizdir mutlaka?”

“Hayır, hiç vermedim.”

“Ne!” dedi Francis, çok şaşırmıştı. “İnanmıyorum. Ama mükemmel çalışıyorsunuz! Caddedeki olaydan sonra çaldığınızda resmen bayılmıştım; müzik beni aldı götürdü. Bütün olayları özetler gibiydiniz.”

“Öyle mi?” dedi Aaron suratını asarak.

“Bizim masamıza gelip bir kahve içmez misiniz?” dedi Francis. “Bize katılırsanız çok memnun oluruz.”

“Peki,” dedi Aaron. Sandalyeden kalkmaya hazırlanırken:

“Ama daha tatlınızı bitirmediniz,” dedi Francis. Elini Aaron’ın koluna atarak âdeta flütçüye ne yapması gerektiğini söylüyordu. Aaron, yabancının eline baktı.

“Tatlı için bu masada oturmama gerek yok,” dedi. “Yiyeceğim kadarını alırım.” Birkaç tane incir tatlısı seçti. Daha sonra ikisi birlikte Angus’un beklediği masaya geç-

tiler.

“Kahveyi birlikte içiyoruz,” dedi Francis sakın ve kendini beğenmiş bir tavırla. Güler yüzlü bir şekilde ev sahibi rolünü üstlenmişti.

“Evet. Çok sevindim,” dedi Angus. Francis, Aaron’a içinden geldiği için iyi davranıyordu, zorunda olduğu için değil. Ama böyle iyi davranabildiğine çok seviniyordu. İnsanları mutlu etmek, yüzlerini güldürmek onun da yüzünü güldürürdü. Aaron’ın yakışıklı, şaraptan kızarmış yüzüne memnuniyetle bakıyordu.

“Grand Marnier içelim,” dedi. “Ne kadar kötü olabilir, bilmiyorum. Artık bütün içkilerin tadı kötü. Hep savaş mazeret ediyorlar. Eskiden ne güzeldi tadı. Savaşın kötü likörlerle ne alakası var, onu da anlamadım.”

Aaron masanın yanındaki sandalyeye oturmuştu.

“Ama önce kendimizi tanıtalım,” dedi Francis. “Benim adım Francis, daha doğrusu Franz Dekker. Bu da arkadaşım Angus Guest.”

“Benim adım da Aaron Sisson.”

“Ne? Ne dediniz?” dedi Francis öne doğru eğilerek.

“Aaron Sisson.”

“Aaron Sisson! Ne güzel, ne kadar güzel bir isim.”

“Sizinkinden daha güzel değil Tabii.”

“Benimki! Franz Dekker! Sizin adınız kesinlikle daha güzel *bence*,” dedi Francis lafı kıştırarak.

“Kişiden kişiye göre değişir. Sonuçta çift katlı olan sizsiniz,” dedi Aaron.

“Çift katlı mı! O ne demek?” dedi Francis gözlerini devirerek. “Ama önce size arkadaşım Angus Guest’i tanıtayım.”

“Beni zaten tanıttın Francesco,” dedi Angus.

“Kusura bakma,” dedi Francis.

“Guest!” dedi Aaron.

Francis birden gülmeye başladı.

“Neden şaşırdınız, Guest diye soyadı olamaz mı?” diye sordu babacan bir tavırla.

“Olabilir,” dedi Aaron. “Asıl şaşırp gülen sizsiniz.”

Francis tam kaşlarını çatmıştı ki garson kahveleri getirdi.

“Söyleyin,” dedi Francis, “Kahvenizi sade mi içersiniz sütlü mü?” Ağırbaşlı bir insan olduğunu gösterme niyetindeydi.

Kahveyi ayık kafalarla yavaş yavaş içtiler.

“Siz de mi müzikle ilgileniyorsunuz?” diye sordu Aaron.

“Hayır, biz ressamız. Roma’ya çalışmaya gidiyoruz.”

“Para kazanmak için mi?”

“Henüz değil.”

Francis’in bu iki kelimeyi söylerken takındığı ihtiyatlı, alçakgönüllü ve dikkatli tavrı, Aaron’ın, beraber kahve içtiği iki adamın biraz havalı, biraz da züppe gençler olduğunu anlamasını sağladı.

“Hayır,” diye devam etti Francis. “Savaş çıktığında ben Oxford’dan yeni mezun olmuşum. Angus’un on ay kadar Slade Güzel Sanatlar Okulu’na gitmesi gerekiyordu ama ben sürekli resim yaptım. Şimdi de Roma’ya gidip çok sıkı çalışacağız ki kaybettiğimiz zamanı telafi edebilelim. İnsan savaşta çok zaman kaybediyor. En değerli zamanlarını kaybediyor. Savaşta kaybedilen zamanın telafisi mümkün mü bilmiyorum.” Francis yine kaşlarını çatı ve hüznü bir şekilde başını sağ omzuna doğru yasladı.

“Sanmıyorum,” dedi Angus. “Savaşta kaybedilen zamanın telafisi mümkün değil. Daha da kötüsü savaştan önce bıraktığın yerden tekrar başlayamıyorsun. Bir bakıma hepimiz dağılmış, planları suya düşmüş insanlarız. Başka bir açıdan ise savaştan önce olduğumuz gibi çocuğuz daha.”

Angus’un konuşmasındaki aceleci ve eğitici tavır kar-

şısında Aaron gözlerini iyice açmıştı. Angus'un tuhaf bir konuşma tarzı vardı. Düşüncelerine dalmış, kendi kendine öğüt veriyor gibi görünüyordu. Dinleyicilerine seslenmiyor, sanki kendi kendine konuşuyordu.

Bu durum karşısında onu dinleyenler de genç adamın düşünce dünyasına misafir olarak gelmiş gibi hissediyorlardı. Francis ise konuşurken insanı endişelendiren bir hava yaratırdı, onu dinleyenlerin konuşmanın sonunu merak etmelerini sağlardı. Angus dudaklarını büzüp gözlerini iyice açtı. Sohbetten zevk aldığı belliydi. Sürekli garip bir melodiyi öten hasta bir baykuşa benziyordu.

“Anlatın,” dedi Francis Aaron’a. “Savaş esnasında siz ne ile meşguldünüz?”

“İşimi yapıyordum,” dedi Aaron. Daha sonra geldiği köyü ve madendeki işini anlatması gerekti.

“Gerçekten mi! Demek müzik dünyasında yeni sayılırsınız. Ne kadar ilginç!” dedi Francis. Aaron anlatmaya devam etti.

“Yani savaş sizi pek etkilemedi? Peki, özel olarak, kendi kafanızda savaşla ilgili neler düşündünüz?”

“Savaşı pek hissetmedim. Ne düşüneceğimi de hiç düşünmedim. Diğer insanlar sürekli savaştan bahsediyor, tartışıyorlardı. Ben o tartışmalara pek katılmadım.”

“Evet,” dedi Angus. “Savaş yıllarında herkes başka insanlar adına düşünmeye, başka insanlar üzerinden tartışmaya o kadar alışmıştı ki hiç kimse adam akıllı durup da kendi düşüncelerini incelemeye vakit ayırmadı. Ben de sizin gibiydim. Herkes kendi düşüncelerini kabul ettirmeye çalışıyordu. Açıkta duran bir etin başına doluşan sinekler gibi toplanıyorlardı hemen. Bir yere gittiğim zaman daha kendime gelemeden insanlar başıma üşüşüp fikirlerini savunmaya başlıyordu. Söyledikleri şeyler de hep laf kalabalığı yapan cinsten. O zamandan beri sürekli insanlardan, düşüncelerinden, başkalarına kendi fikirlerini kabul ettir-

me meraklarından kaçmaya çalışırım. Bunu da hastanede fark ettim. İnsanlardan kaçmak bir sivrisinek sürüsünden kaçmaya benziyor. Her öldürdüğü sinek seni iğrendiriyor ama sürüye pek etki etmiyor.”

Angus kendini dizginleyip yine dudaklarını bükmüş-tü. Halinden memnun beyaz bir baykuşa benziyordu. Son-ra kaliteli ipek bir mendil çıkararak tek camlı gözlüğünü sildi ve gözlüğü görme sorunları yaşadığı sol gözüne taktı.

Ama Francis arkadaşının hikâyeleriyle ilgilenmiyor-du. Angus’un savaştan aldığı tek yara insanların konuşma-larıyken kendisi bizzat Savaş Bakanlığı’nda çalışmıştı.

Kendi tecrübelerini abartarak anlatmazdı. Tek camlı gözlük takan arkadaşı sivil hayatında gördüklerini sanki bir savaş kahramanıymış gibi anlatırken de sesini çıkar-madı. İçten içe asıl savaş kahramanının kendisi olduğunu biliyordu. Ama savaş maceralarını anlatıp insanların ka-ramsarlığa kapılmasına neden olmak istemezdi.

Francis hoş sohbetli, iyi bir ortam yaratabilen insan-lardandı. Misafirleri hiç yabancılık çekmezdi. Kendileri de farkına varmadan bütün sırlarını anlatırlardı. Kahramanı-mız Aaron da bütün geçmişini, yaşadıklarını, gördüklerini zevkle anlatıyordu. Francis’in nazik ve alçakgönüllü tavrı karşısında hemen yumuşamıştı.

Angus da eğlenerek dinliyordu Aaron’ı. Solgun, bir deri bir kemik kalmış yüzünde mutlu bir ifade vardı. Likö-rün de katkısıyla Aaron hayat hikâyesini sanki bir komedi anlatırmış gibi anlatıyordu. O saatte gerçekten de komedi gibi gelmişti onlara. Şüphesiz içinde komedi unsurları bol bol vardı. Ama hayattaki pek çok şey gibi karışıktı biraz. Karışık.

O gece sohbet etmeyi bitirdiklerinde saat epey geç olmuştu. Garson sinirle müşterilerinden kurtulmayı bek-liyordu.

“Evet,” dedi Francis kelimeyi uzatarak. Masadan

kalkıp her zaman yaptığı şekilde tek elini beline koydu. “Umarım sabah sizi tekrar görürüz. Venedik’e gittiğinizi söylemişsiniz. Neden? Venedik’te bir randevunuz mu var?”

“Hayır,” dedi Aaron. “Bir arkadaşımı aramaya gideceğim. Rawdon Lilly.”

“Rawdon Lilly! Kendisi Venedik’te mi? Onun hakkında çok fazla şey duydum. Kendisiyle tanışmak isterim. Ama Almanya’ya gittiğini sanıyordum.

“Nerede olduğunu bilmiyorum.”

“Angus! Lilly’nin Almanya’da olduğunu duymamış mıydık?”

“Evet, hatırladığım kadarıyla Münih’teydi. Psikanaliz yaptırıyordu kendine.” Aaron, boş boş iki gencin suratlarına bakıyordu.

“Peki, Venedik’te ne yapacaksınız? Venedik’in havası kışın çok kötüdür. Bizimle Floransa’ya gelin,” dedi Francis.

Aaron tereddütlüydü. Ne yapacağını bilmiyordu.

“Bir düşünün,” dedi Francis elini Aaron’ın koluna koyarak. “Bu gece düşünürsünüz. Yarın tekrar buluşuruz. Saat kaçta?”

“Fark etmez,” dedi Aaron.

“Bakalım... Saat on birde. Yarın saat on birde bu salonda buluşuruz. Size uyar mı? Tamam, o zaman. Sizinle tanışmak çok güzeldi. Hele o olağanüstü flütünüz. Floransa’yı düşünün. Ama lütfen bizimle gelin. Kırmayın bizi.”

İki genç adam Aaron’a iyi geceler dileyip yukarı çıktılar.

TREN YOLU MACERASI

Ertesi gün üçü birlikte Floransa'ya gitmeye karar verdiler. Milano'daki son günlerinde Aaron iki genç kahramanla birlikte kısa bir gezintiye çıkmaya karar verdi. Şehrin en pahalı restoranında yemek yediler. Otele geri döndüklerinde Angus ve Francis'in kaldığı odaya geçtiler. Gençler çay içerken Aaron flüt çalıyordu. Francis müzikle ilgiliydi, Aaron'a hayran kalmıştı. Angus eski usul eğlencelerden hoşlanmıyordu, boş zamanlarında yapacak yeni şeyler arayan bir adamdı. Aaron'm flüt çalışını o da beğenmişti ama Francis kadar hayran kalmamıştı. Aaron'ın ise keyfi yerindeydi. Flütü sayesinde gençlerin misafiri olduğunu, Floransa yolculuğunda yapacağı harcamaları gençlerin karşılayacağını umuyordu.

Ertesi sabah Floransa'ya gidecekleri gündü. Angus ve Francis'in birinci sınıf biletleri vardı. Aaron üçüncü sınıf bilet aldı.

“Yemek vakti gel bizimle ye,” dedi Angus. “Üç kişilik yer ayırırm, hep beraber yeriz.”

“İstasyondan kendime yiyecek bir şeyler alırım,” dedi Aaron.

“Olmaz öyle, gel bizimle ye. Daha güzel olur. Keyfimize bakarız,” dedi Angus.

“Tabii! Çok daha güzel olur. Tabii!” diye ısrar etti Francis. “Neden olmasın! Ne güzel üçümüz beraber yeriz.”

“Tamam, o zaman,” dedi Aaron. Yemek konusunda biraz çekingendi.

Tren kalkacağı zaman ayrıldılar. Gençler, kroşe işlemeli, lüks, kırmızı koltukların bulunduğu trenin birinci sı-

nıf kısmına geçtiler. Saçlarını arkaya atarak tam bir birinci sınıf edasıyla hamalların ve diğer İtalyanların arasından yürüyorlardı. Aaron trenin arka tarafındaki üçüncü sınıf kompartımanlarından birisine geçti.

“O zaman öğle yemeğinde görüşürüz,” dedi Francis.

Yolcuların çoğu ikinci ve üçüncü sınıf biletlerle yolculuk ediyordu. Aaron yerine oturduktan sonra gençlerin bavullarını taşımayı bitiren hamal Aaron’ın eşyalarını da getirdi. Şimdi Aaron istemeye istemeye bahşış vermek zorundaydı. Bahşış vermekten nefret ederdi. İki taraf için de aşağılayıcı bir işti. İsteyerek yapmasalar da iki genç kahramanın yalaka insanların arasında lüks, kırmızı koltuklara oturup kendilerini beğenmişçe, “O zaman öğle yemeğinde görüşürüz,” demeleri rahatsız ediciydi.

“Hamal, onların uşağı veya valesi olduğumu sanıyor,” diye düşündü Aaron. Yüzünde yarı keyifli yarı kibirli bir ifade belirmişti.

Bilet fiyatlarının arasındaki komik fark hem saçma hem de insanı alçaltıcıydı. Bu durum Aaron’ın çok canını sıkırmıştı. Erkeklik, zekâ, bilgi, hatta eğitim bile göz önüne alındığında Aaron’ın diğer iki genç *beyefendiye* göre hiç de aşağı kalır yanı yoktu. Doğal niteliklerine göre Angus ve Francis’in kendisini aşağı bir insan olarak görmediklerini gayet iyi biliyordu. Tam tersi, Aaron’a aşırı derecede saygı duyuyorlardı. Hayata bakış açısına, geçmişine karşı saygıları sonsuzdu. Yine de para konusunda üstünlük onlardaydı ve bu üstünlüklerinden vazgeçmezlerdi. Maddi üstünlüğün tamamen yapay olduğunu kendileri de biliyorlardı. Yine de bütün güçlerini oradan almaya devam ettiler. Orta direğin üst kesimiydiler. Eton ve Oxford’da okumuşlardı. Haliyle ayrıcalıklarını kullanacaklardı. Bu günlerde ayrıcalıklarını, üstünlüklerini boş yere sadece aptallar bırakır. Bu yüzden:

“O zaman öğle yemeğinde görüşürüz.”

Aaron'a karşı çok görgüliydüler. Şahsen Aaron'ı küçümsemiyorlardı. Ama toplumsal açıdan küçümsemek zorundaydılar. Dünyanın düzeni böyle. Kendi hataları değil. Hata da değil zaten. Bu inanişaya göre eğitim gördüler, bu düzende büyüdüler. Bu yaşam tarzı hayatlarına kazınmıştı artık. Sonuçta üslub-ı beyan aynıyla insandır.

Angus, Merthyr civarında oturan İskit kökenli oldukça zengin bir aileden geliyordu. Kendisi de fazlasıyla para kazanıyordu. Babası ve dedesinin davaları bittiğinde daha da zenginleşecekti. Bu davalardan gelecek paraları hesaplayıp ona göre planlarını yapmıştı bile. Francis'in babası ise çok saygın bir avukattı. Ayrıca Sidney'i temsil eden vekillerden birisiydi. İlerleyen yıllarda babasına yeni verilen *Baronet* unvanını da alacaktı. Ama Francis o kadar zengin değildi. Angus'a kıyasla biraz daha fakirdi. Angus büyük bahçeli bir evde doğmuş, hırslı, paragöz insanların arasında büyümüştü.

Francis'in hayatı ise daha çok maceralarla geçmişti. Ailesi çok sert değildi. Koloni bir yerden geldiği için etrafına karşı yabancılik hissettiği oluyordu. Artık sınıf farkının sadece bir aldatmaca olduğunun farkındaydı. Ama insana ayrıcalıklar kazandırabilen bir aldatmacaydı. Francis de kazançları olduğu sürece bu aldatmacaya uygun davranıyordu.

Aaron camdan dışarı bakarak bunları düşünüyordu. Birden arkasından duyduğuna çok sevinmediği bir ses geldi:

“İşte buradasın! Yemek vakti seni bulmak kolay olsun diye bakmaya geldim. Nerede oturuyorsun? Rahat mısın? İstedığın bir şey var mı? Sigara içilmeyen yerde kalıyorsun ama! Neyse önemli değil, herkes içecektir nasılsa. Bir şey istemediğine emin misin? Bir dakika bekle...”

Gelen Francis'ti; geniş omuzlu, uzun boylu, şık, paltosunun bütün düğmeleri ilikli Francis. Yüzü çok düzgün

ve modern görünüyordu. Çok moderndi. Sesini iyi ayarlamıştı. Ne hızlı ne yavaş konuşuyordu. Birden aklına bir fikir gelmiş gibi bakmaya başladı. İşaret parmağıyla havayı ittiriyormuş gibi yaparak hemen geldiği yere döndü. Bir dakika içinde Londra edebiyat dergisinin yeni sayısı ile tekrar geldi.

“Okuyacak bir şey, ben kaçıyorum, yemekte görüşürüz,” dedi ve arkasına dönerek hızla ama acele etmeden kendi kompartımanına döndü. Kapıdaki görevli Francis için kapıyı tutuyordu. Bu yüzden Francis acelesi varmış gibi göründü ama hiçbir işi yoktu. Aslında kendini yavaşlatarak çıkmıştı üçüncü sınıf bilet alanların olduğu bölümden. Bir İtalyan gibi fırlayıp çıkmak ona göre değildi.

Aaron’la aynı yerde yolculuk eden insanlar dikkatle genç zengine bakıyorlardı. Onlara göre Francis başka bir dünyadan gelen birisiydi. Güçlü ve zengin bir asilzade olduğuna, geçmişinin çok parlak olduğuna şüphe yoktu. Francis de insanların böyle düşüneceği şekilde davranıyordu zaten. Yakışıklılığının ve kibarlığının dışında sakın ve temkinli hareketleri de insanların etkilenmesini sağlıyordu. Tam bir örnek beyefendiydi. İtalyanların bayıldığı bütün iyi nitelikler ondaydı. Birinci sınıf yolcular bile Francis’in İtalyan olabileceğinden şüphelenmişlerdi.

Tren yoluna devam ederken birçok İtalyan göz Aaron’ı da incelemeye başladı. O da yakışıklı sayılabilirdi. Ama genç asilzade kadar etkileyici değildi Tabii. Yarısı kadar bile çekici değildi. Önemli biri olmasına imkân yoktu. Muhtemelen genç beyefendinin uşağıydı.

Aaron pencereden dışarı baktı ve İngiliz olduğu için üzerine düşen tek görevi yapmaya başladı: etrafındakileri görmezden gelmek, kalabalığın ortasında kendini soyutlayarak düşünceleriyle yalnız kalmak. Ne de olsa İngiltere büyüklüğünü ve gücünü bu sayede kazanmıştı. Kıtadan ayrılıp adasına çekilerek. Evet, etrafındakiler ona bakıyor-

du belki. Aaron'ın uşak veya hizmetkâr olduğunu düşünüyordlardı. Ama Aaron onlar için ulaşılmaz bir yerdeydi. Kendini diğerlerinden ayırmıştı çoktan.

Güzel bir gündü, sonbaharın güzel bir günü. Lombardiya'nın büyük ovasının üstünde masmavi gökyüzü insana temmuzu anımsatıyordu. Güneş tüm parlaklığıyla tepedeydi. Tarımdan dolayı çizgilerle dolmuş ova kocamandı, ucu bucağı yoktu.

Aaron bazen sabanla sürülen öküzler görüyordu. Bazen. Ne kadar güzeldi sekizli, onlu, hatta on ikili solgun, iri yarı öküzler. Sırayla ilerliyorlar, toprağı sürüyorlardı. Başlarında kırbacıyla öküzlere yolu gösteren bir adam vardı.

Öküzlerin tarlalarda yavaş yavaş yürümeleri ne kadar güzel gelmişti Aaron'a. Tuhaf davranışları, ağızlarını oynatma şekilleri, boynuzlarını sağa sola sallamaları ne kadar güzeldi. Öküz takımlarının neredeyse sürünüyormuş gibi görünen hareketlerini fark etmek çok zordu. Ama bu hareketlerin kaçınılmaz olduğunun farkındaydı Aaron. Su kanalları mavi mavi parlıyordu. Yolların ve tarlaların kenarlarındaki uzun kavaklar tertemiz havada dörtgenler oluşturmuştu. Kavakların en üst dalları sarı yeşil yapraklarla doluydu. Bazen asma yaprakları da sarı kırmızı desenlerle süslüyordu geniş ovayı.

Kırmızı çatılı, büyük, geniş, kare biçimindeki beyaz bir çiftlik evi tek başına tarlaların arasından sırtıyordu. Etrafında kulübeler veya başka küçük yapılar yoktu. Bütün bu manzaranın içinde büyük ve açık bir şey vardı ama. Alışık olduğu İngiliz hayatının baskın tavrı yoktu, alışık olduğu küçük araziler yoktu. Burası büyüktü—kocaman ovada insanın başını sokup saklanabileceğı bir yer yoktu. Tamamen açıktı; tarlalara, güçlü, masmavi gökyüzüne ve Tabii ki insanların bakışlarına karşı tamamen açıktı. Sanki Lombardiya'nın gözü karaydı, cesurdu, umursamazdı.

Aaron hem etkilenmiş hem şaşırmişti. Trendeki İtalyanlara yeni bir bakış açısıyla tekrar bakıyordu şimdi, merakla inceliyordu onları. Aynı gözü karalığı, aynı cesareti, aynı umursamazlığı onlarda da arıyordu.

Ve aradığını bulmuştu. Ve yine etkilenmişti. Aaron'ı çok etkilemişti bu durum. Âdeta hayatın duvarları üzerine yıkılmıştı. Hayır, İngiliz duvarlarıydı bu yıkılanlar ve yıkılacak olanlar.

Üçüncü sınıf koltuklarda oturmasına rağmen yine mutlu olmuştu birden. Birlikte yolculuk yaptığı insanlar İngiltere'deki kadar engellemiyordu Aaron'ı. İngiltere'de herkes koltuklara sıkıca tutunurdu. Tutulmamış, boş kalmış koltuk bulmak imkânsızdı. Her yolcu iplerini sıkı sıkı tutan bir paket gibiydi. Düğümün bir ucu bile açılrsa herkes içindeki görececek, bütün sırları açığa çıkacak diye korkuyordu hepsi. Artık toplumun her üyesi böyle davranmaya zorlanmış, herkes iplerini sımsıkı tutmak zorunda kalmıştı. Böyle bir ortam da haliyle deliliğe sürüklerdi.

Ama burada, İtalya'da, bu üçüncü sınıf trende hiç kimsenin etrafında sıkılmış ipler yoktu. Kendilerini sıkma, bulabildikleri her yere tutunma huyları yoktu İtalyanların. Yeteri kadar duyarsız, umursamaz ve ağırbaşlıydılar. Gerçekten de birisi sürekli yere tükürüyordu. Başka birisinin botlarının bağcıkları bağlı değildi, yakası açıktı ve önemli yerlerindeki düğmeleri iliklememişti. Ama bunların hiç birini rahatsız edici bulmuyorlardı. Aaron bu kadar rahatlığın karşısında biraz çekinmişti. İngilizlerin sıkı hayat tarzını tercih ederdi.

Ama şikâyetçi değildi, mutluydu. İtalyanlardan memnundu. Ne kadar cömert ve doğal olduklarını düşünüyordu.

Farklı şehirler ve saatler geçtiğinde sonunda kendi dünyasından çıkıp etrafındakilerin bulunduğu dünyaya geri dönme vakti gelmişti. Kaçıyor gibi hissetmişti kendi-

ni. Hayatında yine bilinmeyen bir şeyler vardı, sihirli bir şeyler. Bir aldatmaca mıydı yoksa gerçek miydi? Aaron gerçek olduğunu düşündü ve hiç bir tehlike olmadığını varsayarak düşüncelerinden dışarıya adımını attı.

Öğle yemeği vakti gelmişti. Francis Aaron'ı birinci sınıf restoranın olduğu vagona çağırdı ve üçü birlikte bir masaya oturdular. Beraber yemek yediklerinden dolayı çok mutlu olmuşlardı ya da öyle görünüyorlardı. Francis ve Angus yine çok çekici ve etkileyiciydi. Ama restoran işlevindeki vagonda yiyenlerin çoğu orta sınıftan varlıklı insanlardı ve iki genç kahramanımızı harika gençler olarak görmüyorlardı. Eleştiriyor, biraz da kıskanıyorlardı. Ama Angus ve Francis'ten etkilenmiştiler. Kesinlikle etkilenmiştiler! Nasıl etkilenmesinler. Bu süre zarfında Aaron olan bitenin farkındaydı. Medeniyetin zirvesi ve dünyanın hammaddesi, yani zengin ve genç İngiliz beyefendilerin diğerlerini nasıl etkilediğini anlamıştı. Ama içinden bir ses diğer yolcuların kendilerini "etkileyenleri" asla affetmeyeceğini biliyordu. Belki deneyimleri söylüyordu bunu ama biliyordu. İnsan etkilenmeye bayılır. Kendini etkileyecek bir şeyler arar sürekli. Neredeyse kendini etkileme rolünü üstlenebilecekleri bulur ve onları bu rolü oynamaya zorlar. Ama sonunda asla affetmez.

Tren Bologna İstasyonu'na geldiğinde hâlâ yemek yiyorlardı. Hemen koltuklarına gitme fırsatları da yoktu. Angus'un hesabı ödemesi gerekiyordu. Bologna'da kırk dakika kadar beklenecekti.

"Bizimle oturabilirsin," dedi Francis. "Yanımızdaki koltuklar zaten boş. Tren Bologna'da beklerken hep beraber oturabiliriz. Kendi yerini tuttuğunu varsayıyorum."

Ama unutmuştu. Hemen oturduğu yere bakmaya gitti ama çoktan iri yarı bir adam gelmişti bile. Paltosunu ve boynundaki beyaz atkıyı çıkarıyordu. Üçüncü sınıf yerler hemen kapılmıştı. Ne de olsa savaş yeni bitmiş sayılırdı. İn-

sanlar hâlâ barış ortamının getirdiği farklılıkları göz önüne almıyor veya alamıyor, fakir yaşantılarına devam ediyorlardı. On ay hızlıca gelip geçer ve gizemli bir şekilde devrim olursa o zaman hayatlar değişecekti. O zaman birinci ve ikinci sınıf koltuklar tıklım tıklım dolacak ve üçüncü sınıf vagonlar nispeten boş olacaktı. İnsanlar kaliteye akın edecek, üçüncü sınıf şeylere burun kıvrıracaklardı. O gün gelirse hiç kimse üçüncü sınıf yolculuk yapmaya tenezzül bile etmeyecekti belki ama şu anki gerçekliğe baktığımızda fakirliğin toplumu nasıl etkilediğini görüyoruz.

Yine de savaşın bitmesiyle birlikte kasvetli, gösterişsiz, biraz da hüzünlü günler gelmişti. Aaron'm koltuğuna uzun boylu, şişman bir adam yerleşiyordu. Beyaz atkısını ve yakalığını çıkarmıştı.

Aaron adama ve koltuğun üstünde kalan eşyalarına baktı. Aaron'ın kendisine baktığını görünce o da önce Aaron'a sonra Aaron'ın eşyalarına dik dik bakmaya başladı. Kuzey İtalya'ya ait mimikleriyle şu anlama gelecek bir şeyler söyledi: "Defol buradan. Burayı ben kaptım."

İri adamın kararlılığı ve bakışlarında küstahlık vardı. Tartışmaya girilmez, çekilmez birisine benziyordu. Sanki Aaron'ın yerine kök salmış gibi küstahça oturuyordu. Aaron'm biraz yüzü kızardı. İçerideki koridorlar trene binen yolcularla ve bavullarıyla dolduğu için Francis ve Angus Aaron'ın kaldığı yere kadar dışarıdan gelmişlerdi. Aaron'la vagon kapısının hemen önünde buluştular.

"Ama senin yerin neresi?" diye sordu Francis. Ağzına kadar dolu olan üçüncü sınıf kompartımanları inceliyordu.

"Şu adam oturuyor."

"Hangisi?" dedi Francis, ortadaki adaletsizliğe kızmış gibiydi.

"Şu şişman adam. Elinde atkısı var."

"Ama orası senin yerindi!"

Francis sinirlenmişti. Hemen koridora daldı. Kompartımanın önüne gelince kızgın bir at gibi kendini dizginledi. Önce atkısını tutan şişman adama sonra yukarıdaki çantalara ve bavullara baktı. Bir kuşun evlerin saçaklarına baktığı gibi kınayan ve küçümseyen gözlerle şişman adamı izliyordu. Ama adam Francis'e sert, güçlü ve küstah bir şekilde baktığında her İngiliz'e olan şey olmuştu: Francis'in cesareti kırılmıştı. Yapılan bu saygısızlığın üstüne şişman adamın hâlâ küstahlığa ve arsızlığa devam etmesi akıl almaz bir şeydi.

“Ama,” dedi Francis İngilizce, hiç birisi henüz İtalyanca konuşamıyordu. Aaron'a dönerek “Ama orası senin yerin değil miydi?” dedi. Uzun işaret parmağıyla şişman adamın yerleştiği yeri gösteriyordu.

“Evet,” dedi Aaron.

“Ve adam yerini kaptı!” diye çıldırdı Francis.

“Üstelik benim yerim olduğunu bile bile,” dedi Aaron.

“Ama!” diyebildi Francis. Korumalarını çağıracaktı gibi amirane etrafına baktı. Fakat artık korumalar yoktu. Tren bekçileri de hiç yardımcı olmuyordu. Şişman adam küstahlığını hiç bozmadan, dalga geçermiş gibi sırtarak Aaron'ın yerinde oturuyordu. Genç yabancıların yüzlerindeki üzgün ifadeleri gördükçe seviniyordu. Diğer yolcular adama bir şeyler söyleyince kısaca onları cevapladı. Şimdi hepsinin yüzünde o küstahlık vardı. Köşede oturan kadın hiç utanmadan sırtarak Francis'in yüzüne bakıyordu. Francis'in zenginleri etkileyen tavrı burada işe yaramamıştı. Her şeyin efendisiymiş gibi davranması da etkisiz kaldı. İyice sinirlenmişti.

“Tamam, bir şeyler yapmamız lazım,” dedi kararlı bir şekilde. “Sen koltuğa dolu olduğunu gösterecek bir şey koymadın mı?”

“Sadece şu gazeteyi koymuştum ama adam onu da

aldı.”

Adam yüzündeki arsız ifadeyle Aaron’ın yerinde oturmaya devam ediyordu.

“*Mais, cette place tait reserveé,*”⁸ dedi Francis adama doğru saldırarak.

Şişman adam arkasını dönerek Francis’i hiç görmemiş gibi davrandı. Sonra karşısında oturan yolculara bir şey söyledi ve hepsi sıırıtmaya başladı.

Francis kolay kolay teslim olmayacaktı. Adamın koluna dokundu. Şişman adam birden tehditkâr bir şekilde Francis’e döndü.

“*Cette place est reserveé, par ce Monsieur,*”⁹ dedi Francis kibirli ama derdini anlatmaya yetecek bir ses tonuyla. Parmağıyla Aaron’ı gösteriyordu.

İtalyan, doğrudan gözlerine bakmasa da gözlerinin ortasından Aaron’a baktı. Bakışlarıyla alay ediyordu. Sonra alay eden bakışları küçümseyen bakışlara döndü. Ardından İtalyanca konuşmaya başladı. Böyle züppeler için birinci sınıfta yeteri kadar yer olduğunu, üçüncü sınıftaki dürüst adamların yanına oturamayacağını söyledi.

“*Gia! Gia!*” diye bağıırıyordu diğer yolcular.

“*Loropossono andare prima classa—prima classa!*”¹⁰ dedi köşedeki kadın tiz sesiyle. Sağır bir insanla konuşuyormuş gibi ilk önce Aaron’ın eşyalarını sonra birinci sınıf vagonları gösterdi.

“*C’e posto la,*”¹¹ dedi diğer yolculardan birisi omuzlarını silkerek.

Yolcular küstahça dalga geçmeye devam ettikçe Francis iyice kızarmış, Angus’un yüzü solmuştu. Angus gözlüğünün tek camından öfkeyle üçüncü sınıf yolculara baktı.

8. Ama burası dolu. (ç.n.)

9. Burası dolu, beyefendi oturuyor. (ç.n.)

10. Birinci sınıfa gitsinler, birinci sınıfa! (ç.n.)

11. Burada yer yok. (ç.n.)

Koyu mavi gözleri ve zayıf hali bir kuru kafayı andırıyordu.

“Boş ver artık. Bizim yanımıza, birinci sınıfa gel. Farkı öderim ben. Beraber olmamız daha iyi olur hem. Francis, sen bavulları al. Eşyalar buradayken yolculuk edemeyiz. Bizim kompartımanda yeterince yer var. Fiyat farkını ben öderim,” dedi Angus. Her sorunun olduğu gibi bunun da tek çözümünün para olduğunu biliyordu.

Ama pes etmeleri Francis’in gururuna dokunmuştu. Kendini yenilmiş ve güçsüz hissediyordu. Tren görevlilerinin de yardım etmek yerine dalga geçeceğinin farkındaydı. Başka bir adamın yerini almış olsalar da üçüncü sınıf dürüst Bolonezlerle Bologna garında tartışmaya girmek kolay değildi. Güçsüz ve kızgın hissetmesine rağmen Aaron’ın çantasını alıp Angus’a uzattı. Koltuk hırsızlarına karşı bir şey yapamayacağını anlamıştı.

Angus, Francis ve Aaron mecburen birinci sınıfa geçtiler. O esnada şişman adam ve üçüncü sınıf tayfası gençlerle alay etmeye devam ediyordu. Belki de İngiliz zenginlerine karşı zafer kazanabilmek sevindirmişti onları.

Aaron diğerleriyle birlikte lüks, kırmızı koltuklara oturdu. Tren, yoğun dumanını arkasında bırakarak yavaş yavaş Apenin Dağları’na tırmanmaya başlıyordu. Doğa harikası dik bayırları ve gür kestane ağaçlıklarını geçerken tepelerin ardından Firenzuola’yı görebiliyorlardı. Bu kadar güzel bir manzaranın var olabileceği bile düşünülemezdi. Doğa, Joseph Turner’ın resimlerini andırıyordu. Dağın tepesindeki istasyonda hava buz gibi soğuktu. Rüzgâr da çok kuvvetliydi. Kahramanlarımız dışarıya adım atar atmaz hemen trene koşup bir kat daha giyindiler.

Şimdi dağdan aşağı inme vaktiydi. Tren yine birçok tünelden geçerek aşağı doğru yol almaya başladı. Arno Vadisi’nin geniş ovası görünene kadar durmadan yola devam ettiler. Ama bir süre sonra İtalyan seyahatlerinde her

zaman olan o kaçınılmaz aksaklık oldu. Tren birden tereddüt etmeye başladı. Duracakmış gibi hız kaybediyor, ıssız tepelerden inerken isyan eder gibi sessizce bir şeyler fısıldıyordu. Sonra tekrar hızlanıyor, normal hızına ulaşana kadar ivme kazanıyordu. Eski hızına kavuşunca o tereddüt hali, o yavaşlama ve garip fısıltılar geri geliyordu. Ardından sabırsızca tekrar hızlanıyor, hiç hız kaybetmemiş gibi gitmeye devam ediyordu. Prato istasyonuna varana kadar yolculuk uzun bir süre böyle devam etti. Başka bir yolcu bu istasyonda bir saat mola verileceğini söyleyince dışarı çıktılar. Muhtemelen raylarla ilgili bir arıza çıkmıştı.

“En iyisi çay içelim,” dedi Angus.

“Evet! Tabii! Çay içelim. Ben su bulayım.”

Aaron ve Francis bara gidip küçük demliği musluktan doldurdular. Angus da çok sevdiği kırmızı piknik sepetini indirip içinden çeşitli yiyecekleri çıkardı. Ardından ispirto ocağını yakıp suyu kaynatmaya başladı. Francis, Aaron’la beraber çay demlenirken hızlıca Prato’ya çıkıp satın alabilecekleri bir şeyler var mı diye bakmayı teklif etti. Onlar dışarı çıktıklarında Angus yaşlı bir cadı gibi malzemelerini düzenliyor ve kaynayan suyu gözetliyordu. Tek camlı gözlüğü mutluluktan ışık saçıyordu. Onlarla birlikte yolculuk eden şişman bir yolcu dizlerinin üzerine battaniye örtmüş, heyecanla ve büyük bir ilgiyle Angus’u izliyordu. Birçok yolcu içeride kurulan sofraya bakmak için kapının önünden geçti. Hatta tren görevlileri bile gelip Angus’u takdir ederek izlediler. Francis ile Aaron bolca kızarmış kestane, kuru erik, kuru incir ve peksimetle trene döndüler. Kestaneler hâlâ insanın elini yakarken peksimetler biraz bayatlamıştı. Angus’un yanına geldiklerinde su yeni kaynamıştı. Angus da sepetten Çin usulü baharatlı yumurtaları çıkarıyordu. Hayranlıkla Angus’u izleyen şişman yolcunun kurulan sofra karşısında ağzı açık kalmıştı.

Angus’u hiçbir şey medeniyet harikası trenlerin orta

yerinde bir piknik hazırlamak kadar mutlu etmemişti. Gazete kâğıtlarının üstü kestanelerle, eriklerle, incirlerle ve peksimetlerle doldu. Francis barmenden tuz istemek için trenin barına gitti ve hemen bir miktar kaya tuzuyla geri geldi. Gümüş kaplama fincanlara çay koyduktan sonra yemeğe başladılar. Yemek vesilesiyle mutluluğun doruklarına varan Angus dizlerini bükerek bağdaş kurdu. Kendine özel Buda tarzı oturuşuydu bu. Yüzünde tuhaf bir mutluluk ve garip bir gülümseme vardı. Yüz ifadesi de biraz Budistleri andırıyordu. Çayını içerken sanki gizemli bir dünyaya adım atmış gibi mesut ve hareketsizdi.

Bu, tamamen çay ve öğle yemeğinden kaynaklanan bir mutluluktu. Diğer şişman yolcu çaya bakarak kötü bir Fransızcayla çayın nasıl olduğunu sordu. Aynı kötülükte Fransızca konuşan Francis çayın iyi demlendiğini söyledi ve yolcuya bir bardak çay ikram etti. Ama şişman adam içmek istemediğini gösterecek biçimde elini kaldırdı. Para verseler bile hiçbir sıcak içeceği içmeyecek birisine benziyordu. Onun yerine şarap matarasını çıkardı ama bir avuç kestaneyi kabul edebileceğini söyledi.

Tren kondüktörü, bilet toplayıcı ve treni koruyan yeşil üniformalı asker birden kompartıman kapısını açıp dikkatle içeriye bakmaya başladılar. Kahramanlarımızın şişman yol arkadaşı kendini yeni gelenlere tanıtınca hepsi iyi niyetle gülümsedi. Daha sonra üzerinde çizgili battaniye olan elli yaşındaki iri adam bağdaş kurmuş olan Angus'u gösterdi ve üç yabancı yine gülmeye başladılar. Şişman adam da Angus gibi oturmayı denemeye karar verdi. Battaniyesini kaldırıp ayaklarını ellerine aldı, bacaklarını ve ayaklarını vücudunun altına sokmaya çalıştı. Ama dizleri çok tombuldu. Vücudunun giremeyeceği bir pozisyona girmeye kendini zorlarsa pantolonu yırtılırdı. Zaten ha bağdaş kurmaya çalışmış ha kendini yutmaya; ikisi de aynı derecede imkânsızdı. Beceremeyeceğini anlayınca biraz da

korkarak bağdaş kurmaya çalışmaktan vazgeçti. Bu arada trenin resmi görevlileri hâlâ koridordan kompartımana bakıp gülüyorlardı. Ama gözleri trende piknik yapan grubumuzdaydı. Değişiklik ve eğlence ilginç gelmişti. Üzerinde şık ve zayıf İngiliz giysileri olan Angus, İtalyan görevlileri çok şaşırtmıştı. Buda gibi bağdaş kuran ve tek camlı gözlüğüyle kendi işine bakan Angus pek hareket etmeden kırmızı kadife koltukta oturuyordu. Her gün görebilecekleri birisi değildi. Bacaklarının üzerine nasıl oturabildiğini anlamamışlardı. Sanki vücudunu ikiye katlamıştı. Uzun bir süre Angus'u ve piknik sofrasını izlediler. Sonra birden "*buonappetito*,"¹² deyip eğilerek kompartımandan çıktılar, kapıyı kapatıp gittiler.

Onlar gittikten kısa bir süre sonra tren de hareket etmeye başladı ve saat altıyı geçtiğinde Floransa'ya vardılar. Aaron'ın Floransa'da ne yapacağını tartışma vaktiydi. Gençler Lungarno'da, Bertolini Oteli'nde yer ayırtmışlardı. Çok pahalı bir yer değildi ama Aaron arkadaşlarının otel hayatına çok uzun süre dayanamayacağını biliyordu. Yine de ertesi gün daha ucuz bir yer bulacağını düşünerek iki gençle birlikte gitti.

Otele vardıklarında hava kararmıştı ama hışırdayan Arno Nehri'ni, Ponte Vecchio köprüsünün nehrin iki tarafında duran alçak ve ağır ayaklarını görebilecekleri kadar ışıltı vardı. Nehir, köprü ve akıntının öbür tarafında kalan evler kararan havaya mistik bir görüntü katıyordu. Manzara üçünü de büyülemişti.

"Biliyordum," dedi Francis, "Buraya bayılacağız."

Otelde Aaron'a en az on beş gün kalması şartıyla arka taraftaki küçük odada pansiyon şartlarıyla günde on beş liraya kalabileceğini söylediler.

Ekstralarla birlikte kırk beşi bulabilirdi. On beş lira günde altı şilin ve altı peni ediyordu. Ekstraların içinde

12. Afiyet olsun. (ç.n.)

şarap, çay, tereyağı ve lamba vardı. Ertesi gün Aaron'ın daha ucuz bir yer aramasına karar verdiler.

Aaron, gençlerin ses tonuna bakarak daha ucuz bir yere gitmesini istediklerini anladı. Francis ve Angus biraz yalnız kalmak istiyorlardı.

“Evet,” dedi Francis, “Yarın öğle yemeğini beraber yeriz, değil mi? Yemekte görüşürüz o zaman.”

Sanki gençler kendi kabuklarına çekilmişlerdi. Yeni adamlarla biraz daha zaman geçirirlerse ondan bıkacaklarından korkuyorlardı. Şimdilik Aaron'dan uzak durmaya ihtiyaçları vardı. Aaron gençlere gücenmişti.

“Belki sevginizi saklamakta haklısın(ız)

Ama yine de beni kovman(ız) gerekmezdi.”¹³

Sabah olduğunda Aaron arkadaşları kalkmadan uyan-
dı. Güneş çoktan doğmuştu. Floransa'nın büyüsunün etki-
sine kapılınca sınırlı imkânlarını ve otel fiyatlarını unutup
kendini dışarı attı. Yolun karşısına geçip nehrin korkuluk-
larına yaslandı. Arno Nehri çok kuvvetli akıyordu ama
dibindeki çakıl taşları nehre yeşil bir görüntü veriyordu.

Lungarno'nun karşısında sabah güneşinin zayıf göl-
gesinde kalan pembe, beyaz ve gri taşlardan yapılmış, ba-
zıları açık bazıları kapalı yeşil kepenkleri olan evler vardı.
Rengârenk evler uzaktan bakıldığında çiçeklere benziyor-
du. Mavi gökyüzü ve sabah ışııyla uyum içindeydiler. Sağ
tarafda harika Tritina Köprüsü, solda ise etrafında küçük
dükkânlar olan eski köprü vardı. Karşıda, güneşin altında,
yeşil yeşil parlayan İtalya'nın en güzel eyaletlerinden Tos-
kana uzanıyordu.

Her taraftan sesler geliyordu: iyice gürültüye neden
olan trafik, kaldırım taşlarının üstünde el arabalarını süren
çocuklar, yan yana yürüyen ve birbirlerini destekleyerek
bir yığın eşya taşıyan öküzler, yavaşça uzun, ince arabaları

13. İngiliz oyuncu John Philip Kemble (1757-1823) 'in *The Panel* adlı oyunun-
dan bir alıntı. (ç.n.)

eken kırmızı giysiler giydirilmiş atlar ve bağıran insanlar. Her şey Floransa'nın sabah gürültüsüne katkıda bulunuyordu.

“Hey, Angus! Gel de bak! Ne kadar güzel!”

Aaron arkasını dönüp baktığında Francis'i gördü. Renkli ipek pijamalarının içinde odasının balkonundan nehre doğru bakıp ellerini kaldırmış sanki hayran kaldığı manzarayı tutmaya çalışıyordu. Verdiği poz hem klasik hem etkili hem de çok güzeldi. Tam da İtalyanların sevdiği türdendi.

Aaron yolun karşısına geçip evlerin altından Ponte Vecchio'ya doğru yürümeye başladı. Uzaklardaki yeşil tepeleri ve San Miniato Kilisesi'ni izleyerek köprüyü ve Uffizi Galerisi'ni geçti. Daha sonra Mentana Meydanı'ndaki etkileyici ve insanın duygularını kamçılayan heykelleri fark etti. Hepsi erkekti, fizikleri ön plandaydı ve duygulara hitap ediyordu. Heykellerden sonra gözü köşedeki eve takıldı. Büyük bir Floransa eviydi, birçok yeşil kepengi ve geniş saçakları vardı. Kapıda “Pansiyon Nardini” yazan bir tabela vardı.

Kapıya gelince durdu. Tabelaya baktı, cam kapıya baktı, arkasına dönüp tabancayla ateş eden kahraman yoldaşının omuzlarındaki ölü asker heykeline baktı; heykelin üstünde “*Mentana*” ve bir tarih yazıyordu. Aaron Mentana'nın ne ve nerede olduğunu merak etti. Sonra gücünü toplayıp cam kapıyı açtı ve merdivenlerden çıkmaya başladı.

Birisi gelene kadar merdivenlerde bekledi. Bir süre sonra hizmetçi kız geldi. Aaron, “Bir oda tutabilir miyim?” dedi.

Afallayan meraklı hizmetçi kız bir kapıyı açıp Aaron'ı çok şık ve lüks bir salona götürdü. Salon Aaron'ın beklediğinden daha güzeldi. Orada yarım saat kadar oturdu ve sabah gezintisinin yorgunluğunu attı. Sonunda genç ve

güzel, koyu mavi İtalyan gözleri olan ama yüzü solgun bir kadın geldi.

“Evet!” dedi kadın içeri girerken. Ne diyeceğini bilememişti.

“Günaydın,” dedi Aaron hantalca.

“Günaydın! İngilizce! Evet! Sizi bu kadar beklettiğim için özür dilerim. Üst kattaydım, biraz işim vardı. Oturmaz mısınız?”

“Bir oda tutabilir miyim?” dedi Aaron. “Oda! Elbette tutabilirsiniz.”

“Fiyatlar nasıl?”

“Fiyatlar! Evet! Kalacaksanız pansiyon günde on frank. Ne kadar kalacaksınız?”

“En az bir ay kalırım.”

“Bir ay! Tabii. Evet, günde on frank.”

“Her şey dahil mi?”

“Evet. Her şey dahil. Sabahları kahve, ekmek, bal veya reçel; on iki buçukta öğle yemeği; dört buçukta salonda çay; yedi buçukta akşam yemeği. Ve Güneş gören sıcak bir oda. Görmek ister misiniz?”

Aaron büyük ve mimarisi tuhaf evin en üst katma çıktı. Sonra uzun bir koridordan geçerek sonunda iki yataklı ve kırmızı çatıyı gören geniş odaya girdi. Her oda gibi biraz bunaltıcıydı ama odaya güneş yeni girmeye başlıyordu. Nehri, Ponte Vecchio’yu ve çam ağaçlarının, villaların ve otlukların bulunduğu tepeleri gören manzarası güzeldi.

Burada kalmaya karar verdi. Oteli işleten kadın öğleden sonra saat iki buçukta Aaron’ın çantalarını alması için birisini yollayacaktı. Öğle yemeğinde Aaron gençlerle buluştu ve yerleşmeye karar verdiği otelden bahsetti.

“Ne güzel! Üstelik çok ucuzmuş, günde on frank. Uygun bir yer bulabildiğine sevindim. Ne zaman taşınıyorsunuz?” diye sordu Francis.

“Saat iki buçukta.”

“O kadar erken mi? Evet iyi olmuş. Birbirimizi yine görürüz ama. Adres neresi demiştin? Evet, o çirkin heykelin yanında. Çok güzel. Herhangi bir zaman yanına gelebiliriz. Sen de bizi burada bulabilirsin. Bizi bulamazsan bir not bırak. Bir sürü kişiyle buluşmamız gerekiyor.”

16. BÖLÜM

FLORANSA

Aaron'ın Floransa'ya geldiği gün öğleden sonra hava kararmaya, rüzgâr soğuk soğuk esmeye, yağmur yağmaya başladı. Aaron, yukarıdan nehri gören kasvetli, geniş odasında oturuyordu. Yeşil renkli cansız nehrin küçük akıntılarının tepelerden gelen güçlü akıntıya karışmasını izledi. Karşı taraftaki koyu yeşil tepeler yağmurun altında iyice karanlığa bürünmüş, villaların etrafındaki çam ağaçları büyük birer şemsiye görevi üstlenerek evleri korumuştü. Ama Lungarno trafiği tamamen birbirine girmiş haldeydi.

Aaron saat beş çayı için aşağı indiğinde kendini bir grup kadının yanında buldu. Çoğu İsveç, Danimarka veya Hollanda'dan gelmişti. Kadınlar tadı başka hiçbir şeye benzemeyen doğal birkilerle demlenmiş garip bir tür çay içiyor ve tuhaf, kahverengi bir şey sürülü kalınca dilimlenmiş ekmekten yiyorlardı. Aaron ekmeğe sürdükleri şeyin reçel olduğunu tahmin etti, daha doğrusu reçel olmasını umdu. Kırmızıya boyanmış ve her köşesi güzelce süslenmiş salonda yabancı kadınlar kendisini izlerken mutsuz bir şekilde oturuyordu. Ne kadar zordu böyle bir durumda erkek olmak.

Kaçabildiği kadar kısa sürede zihnini oradan uzaklaştırdı, yalnız ve hüzünlü dünyasına kaçtı. Ama büyük

Floransa evinin uzaklığını, yabancılığını sevmiştii. Karanlık havayı veya binanın kasvetini umursamıyordu. Aslında ev o kadar kasvetli değildi; sadece kayıtsızdı, ilgisizdi. Rahatlığı aramıyordu, ev hissine ve sıcaklığa muhtaç değildi. Fazlasıyla büyük eşyalar belki etkileyici olmaya çalışıyor-du ama asla güzel, parlak veya neşeli değillerdi. Çirkin ve alakasız bir şekilde orda duruyorlardı. Dursunlar da zaten. Güzellik ve sıcaklık zorla verilemezdi. Aaron ne ateşin olmayışına kızdı ne de odasının karanlık oluşuna. İngiltere'deki evini parlak şömine, kıpkırmızı ateş, yerdeki kalın kilim ve en sevdiği koltuk olmadan düşünemezdi.

Ama şimdi hepsinden kurtulduğuna seviniyordu. Sıcak kilimi veya koltuğu olmaması sorun değildi. Soğuşu hissetmek, ısıtılmamış havayı teneffüs etmek sorun değildi. İtalyanların ışık veya ısı kullanmadan yaşamalarından hoşlanmıştı. Hava soğuksa soğuşu hissetmeliydi. Hava karanlıksa karanlığı görmeliydi veya görememeliydi. Gerçek bir evin sıcaklığı ciğerleri yanana kadar boğmuştu Aaron'ı. Gerçek ev hayatının dehşetleri... İtalya'nın acımasız hayatı daha çekici geliyordu şu an.

Paltosuyla dizlerini örtüp Milano'da satın aldığı bazı besteleri inceledi: biraz Pergolesi ve biraz Scarlatti, biraz da Corelli. Kırılğan, hassas ve soyut müziği seviyordu. İçlerinde çok duygu olmuyordu ama belirli bir berraklığı ve saflığı vardı. Aaron besteleri incelerken çoktan akşam olmuştu. Bazı parçaları kesinlikle flütüyle denemek istiyordu. Ama flütü de hassastı. Yeni geldiği çevreden ürkebilirdi.

Sonunda akşam yemeği zili çaldığında saat sekiz civarındaydı. Yemeklerin her zaman kırk dakika geç geldiğini öğrenmek zorunda kalmıştı. Uzun, karanlık, yalnız koridorlardan ve merdivenlerden geçerek aşağı indi. Yemek odası en alt kattaydı. Kapının yanında küçük bir masaya geçti. Biraz uzağında yaşlı kadınlar vardı. Kendisinden

başka iki erkek daha vardı. Birisi biçimsiz bir suratı olan garson Agostmo'ydu; diğeri karısı, çocuğu ve bakıcılarıyla gelen bir İtalyan düküydü. Odanın ortasındaki masada bir yandan ailecek yemek yiyorlar bir yandan küçük sarı köpekleriyle oynuyorlardı.

Yemek beklenmeyecek kadar lezzetli ve yeterliydi. Garson ile hizmetçi kız da güler yüzlüydü ve işlerini hızlıca yapıyorlardı. Herkes mutluydu. İçeride resmiyet veya başka bir şekilde ayırım yoktu, özel bir durum da yoktu. Hiç kimse herhangi bir madalya, nişan veya saygınlık kazanabilecekleri bir şey takmamıştı. Zaten taksalar da ilgilenen olmazdı. Dükün küçük köpeği acı acı havlıyor, oğlu bağılıyor, garson altışar altışar kaşık taşıyor, yaşlı kadınlar yemek aralarında örgü örüyorlardı. Ortada bir kargaşa vardı ama herkes durumdan memnundu. Evet, Aaron burayı Bertolini Oteli'ne tercih ederdi. Burası, müşterilerine karşı yeterli ve doğru davranmaya çalışıyor fakat çok çaba harcamıyordu. Bertolini hayatı ise belirli çizgilerle belirlenmişti. Uyulması gereken kurallardan kaynaklanan bir gerginlik vardı. Ama Nardini'de hiçbir şey çok önemli değildi, kutsal kurallar yoktu.

Kasım ayı gelmişti. Aaron otelin en üst katındaki odasına çıktığında kendini köprüsü çekilmiş bir kalede gibi hissetti. Arno çakıl taşlarını sürükledikçe nehrin sesleri açık pencereden içeri giriyordu. Aaron pencereden dışarı baktığında nehrin karşısında küçük ışık kaynakları gördü. Trafik sesleri de hâlâ devam ediyordu. Oda aslında o kadar soğuk değildi. Bu tip eski ve kalın binalara yaz güneşi o kadar işliyordu ki kış soğuğunun işlemesi için birkaç ay geçmesi gerekiyordu.

Sabah olduğunda kasım ayı kendini hissettirmeye başladı. Gün ağarırken aceleyle akan nehrin sesleri pencereden içeri geliyordu. Ama trafik henüz güneş doğmadan başlamıştı. At arabalarının gürültüsü, tekerleklerinin gıcır-

tiları, tramvayların zil sesleri duyuluyordu. Ne kadar gürültülüydü Floransa! Aaron saat yedi buçukta kahve istedi ama saat sekizi geçtikten sonra alabildi. Otele bakan kadın kahvesini odasında içmesini tavsiye etti.

Hâlâ yağmur yağıyordu. Saat dokuzda doğru yağmur bir süreliğine kesilince Aaron dışarı çıkmaya karar verdi. Her yer ıslaktı. Arabalar geniş, parlak şemsiyelerini açmıştı. Siyah şemsiyeler sürücüyü, atın kuyruğunu ve yolcuların oturduğu koltuğu koruyordu. İşin içine şemsiye girince araba ücreti daha da artıyordu. Şemsiyeye vuran yağmur damlaları pıtır pıtır sesler çıkarıyordu. Yavaş öküzler ve uzun yük arabalarıyla şehre gelen köylüler de kendilerini koruması için soluk yeşil şemsiyelerini açmışlardı. İnsanlar yağmurdan kaçmak için ellerine gelen ilk şeyi almışlardı: gocuk, atkı, şemsiye, şapka. Ama onlar için ıslanmak dünyanın sonu değildi. Mesela bir adam ıslaklığa rağmen nehir yatağını çakıl taşlarıyla dolduruyordu. Aynı zamanda çok sayıda çan sesi duyuluyordu. Katedralin büyük çanı her yeri inletmişti.

Floransa her özelliğiyle yeni bir dünyaydı. Aaron uzun binaların dibinden burnunun kendisini götürdüğü yere doğru gidiyordu. Havaya baktığında birden Vecchio Sarayı'nın uzun, ince kulesini fark etti. Bir sonraki an devasa binaların arasından geçip Signoria Meydanı'na doğru ilerliyordu. Kısa bir süreliğine olduğu yerde durup şaşkınlık ve hayranlıkla etrafına baktı. Dümdüz taş meydan tamamen ıslak ve boştu. Meydanı saran büyük binalar kararmıştı. Vecchio Sarayı'nın siyah ön cephesi mazgalların üzerine düşen bir falez gibiydi. İnce ve karanlık kule o kadar yüksekti ki âdeta uçuyordu. Falezin ayaklarının dibinde meşhur çıplak Davut heykeli vardı. Yağmurda yıkanmış bembeyaz heykel karanlık kuleye meydan okuyordu. Davut'un yanında bir de Bandinelli'nin çıplak heykeli vardı.

Meydana adını attığında ilk fark ettiği şey Bandinelli heykellerinden birisinin sırtıydı: mermerden adamın güçlü ve çıplak vücudu, kaslı sırtından akan yağmur damlaları ve mermer üzerindeki ince işçilik. Bu adamdan sonra sıra Davut heykeline gelmişti. Çok daha beyaz olan heykelin derisi yağmur sayesinde parlıyordu.

Heykel biraz çirkin olabilirdi; belki fazla natüralist veya fazla büyüktü. Ama Signoria Meydanı'nda, kocaman siyah sarayın altında, tam da Michelangelo'nun şaheseri için seçtiği yerde duruyordu. Çıplak ve korumasız heykel bir lider gibi öne çıkmıştı ve kendini insanlara gösterme isteğiyle yanıp tutuşuyordu. Floransa'nın dâhisiydi o.

Gençti, beyazdı, özgüveni yüksekti, devasaydı. Çirkin, büyük ve yalın binanın hemen yanındaydı. Kendisi beyaz ve çıplakken saray siyah ve çıplaktı. Arkasında da Bandinelli'nin büyük ve yumru heykelleri bekliyordu. Davut'a kıyasla belki çirkindiler ama onların da bir görevi, kendilerine ait gerçeklikleri vardı. Bu sabah yağmurun altında karınlarından bellerine doğru yağmur damlaları akarken yıkılmadan ayakta durmuşlardı. Yeterince gerçek ve güzellerdi. Floransalıların sert mizacını en iyi şekilde yansıtıyorlardı.

Aaron üç iri heykele tekrar tekrar baktı. Davut bembeyazdı, bir adım öndeydi, kendinden emindi. Vecchio Sarayı'nın muhteşem ön cephesine sırtını vermişti. Yağmur suyu heykellerin vücutlarından sekiyordu; su fışkırtan fıskiyeleler gibiydiler. Hepsinin arkasında ata binmiş bir adamın heykeli vardı. Meydanın ortasında ise taş plakalar vardı. Aaron şimdi Signoria Meydanı'ndaydı. Dünyanın en canlı merkezlerinden birisindeydi. İnsan medeniyetinin mükemmel merkezine ulaşma macerasını sonunda tamamlamıştı.

Bu harika sanat eserlerini görebilmenin mutluluğuyla hemen yanında durduğu tunç Perseus heykeline baktı.

Benvuneto Cellini'nin karanlık kahramanı kadına benziyordu. Dolgun kalçaları ve beli kadınsı fakat önemsiz görünüyordu; endamlı fakat müstehcen. Bandinelli'nin iyi yontulmamış heykelleri biraz daha gerçekçiydi. Sonra müzedeki o heykeller! Ama bir şey var! Burası tıpkı abidevi bir masonun elinden çıkmış bir avluya benziyordu.

Yağmura, kapalı kasım havasına, karanlığa ve birçok zorluğa rağmen nasıl da ayakta kalabilmişti güçlü heykeller!

Saraydaki o harika kartal başı! Michelangelo'nun yakışıklı, kendinden emin, genç Davut'u sarkık beyaz uzuvlarını cesurca insanlara gösteriyordu. Floransa; tutkulu, korkusuz Floransa kendini ne güzel ifade etmişti. Aaron, Signoria Meydanı'ndan çok etkilendi. Şehir merkezine giderken veya otele dönerken bir yolunu bulup mutlaka buradan geçiyordu. Her geçişinde de aynı zevki almaya devam etti. İnsanlar burada kendilerini hayatın doruğunda hissediyordu, en derin duygular açığa çıkıyordu. Burası bir dünyanın bitip başka bir dünyanın başladığı, insanların benliklerini tam anlamıyla anladığı yerd.

Aaron burada yeni bir kimlik, hayata dair yeni bir nefes kazandı. Floransa, Aaron'ın hayatında temiz bir sayfa açmıştı. Burası erkeklerin şehriydi. Cuma sabahı çok erken saatlerde trafiğin sesi duyuldu. Henüz hava aydınlanmamıştı ama Aaron erkenden kalkıp iki tekerlekli at arabasıyla köprüyü geçip şehre gelen köylüleri izledi.

Daha sonra dışarı çıktığında Signoria Meydanı'nın tamamen erkeklerle dolu olduğunu gördü. Sadece erkekler vardı. Çiftçiler, arazi sahipleri ve işçilerle dolmuştu meydan. Her yeri meraklı Toskana çiftçileri sarmıştı: düzgün burunlu, kehribar gözlü çiftçiler. Meraklı karakterleri, eskimiş giysileri, tuhaf, oval yanakları ve ucunu kıvırdıkları şapkaları vardı. Çoğu şişmandı. Göbekleri çıkmış, kolları ve bacakları kalınlaşmıştı. Saçları genellikle siyahtı. Kes-

kin, tehlikeli, alaycı ifadeleri, kıvrık burunları, hayata meydan okumaları, inançsızlıkları, korkusuzlukları vardı. Tehlikeyi severler, hiçbir şeyden korkmazlar ve kendi işlerini kendileri hallederlerdi. Ama erkekler! Erkekler! Her şeye rağmen burası erkeklerin şehriydi. Asla vazgeçmeyecekleri tek huylarıydı cesaret. Cesaret, bastırılmamış insan ruhunun hayata son meydan okumasıydı. Belki de bugün aşırı cesurlardı. Kendilerine rakip olarak görebilecekleri hiçbir şey yoktu. Ama erkekler özür dilemeden veya gerekçelendirme yapmadan yaşamaya devam ediyorlardı. Ne davranışları için kabul edilebilir gerekçeleri olurdu ne de yaptıkları şeyler için özür dilerlerdi. Sadece erkekler! Güzel Hristiyan dünyamızın en nadir varlıkları.

Aaron, Floransa'yı her şeyiyle sevmiştir. Savaş yeni bitmiş sayılırdı. Yabancıların çoğu artık kendi ülkelerindeydi. Yerli halkın karamsarlığı ve gerilimi ülkeyi sarmıştı. Ama kahramanımız Aaron yalnız olmaktan şikâyetçi değildi.

Üçüncü gün Francis ziyarete geldi. Aaron'ın odasının kapısını çaldı ve meraklı gözlerle içeri girdi.

"İşte buradasın!" dedi. Hemen Aaron'ın elini sıktıktan sonra elini göğsüne götürdü. "Ne kadar uzakmış burası! Kaç kilometre kim bilir. Nasılsın? Rahat mısın burada? Rahatsız? Çok sevindim. Biz de çok yoğunduk kaç gündür. Sürekli birileriyle görüşmekten kendimize bir dakika bile ayıramadık. Bir dakika bile! İnsanlar! İnsanlar! İnsanlar! Ne kadar çok insan olduğuna, ne kadarını tanıdığına veya tanıyacağına şaşırırsın. Ama çok ilginç bir şey! Bitmek bilmeyen tanıdıklar! Burada insanlar bir tuhaf, çok garip davranıyorlar. Garipten de öte! Olağandışı!" Francis olağandışılıklara gülüyordu. Sonra güzelce masaya oturdu. "Müzik? Kim? Corelli! Çok enteresan! Bu insanlar ne kadar zekiymiş, değil mi! Corelli, genç Scarlatti ve diğerleri."

Konuyu yine değiştirdi. "Ama sen beni dinle şimdi. Buradaki insanlarla tanışmak ister misin? Görüştüğüm ki-

şilere senden bahsettim. Onlar da Tabii ki seninle tanışmak ve seni dinlemek için sabırsızlanıyorlar. Paraya ihtiyacın olduğunu söylemedim ama. Sadece İtalya'yı ziyarete geldiğini söyledim. Bu tip insanlarla yeni tanıştığın zaman onlara ihtiyacın olduğunu veya olacağını düşünmeleri iyi bir başlangıç olmaz. Neden kendini ele veresin ki? Sadece onlarla tanışırsın ve her zamanki gibi profesyonel olarak işini yaparsın.

Bir şovda veya başka bir organizasyonda çalmanı isterlerse bir şeyler ayarlarsınız. Onların istediği yerlerde çalmayı kabul edip etmemek sana kalmış Tabii. Bu tip insanların tanışır tanışmaz parayla seni tutabileceklerini kafalarına sokmaları iyi olmaz. Beyinleri o mantıkla çalışmıyor. İş hayatıyla özel hayatı birbirine sokuyorlar. En iyisi önce iyilik yaparmış gibi çalarsın, sonra seni tutmalarını istersin. Öyle değil mi? Belki ben yanıliyorumdur.”

Aaron oturduğu yerden genç yakışıklıyı dinledi ve samimiliğinin, kibarlığının, bilgeliğinin kaynağını merak etti. Ama asıl merak ettiği şey Francis'in toplumsal gerçekleri nasıl bu kadar iyi görebildiği idi. Yakışıklı İskoç cinsi bir sosyal kurttu. Hafifçe dişlerini gösteriyordu. Ama iyi kalpliliğinde samimiydi. Aaron, Francis'ten etkilenmişti.

“Evet, bence de en iyi yol bu,” dedi.

“Güzel! Bence de. Ne acayip insanlar bunlar bir bilsen. Neden yurt dışındaki İngilizler bu kadar garip, acayip ve akıl almaz ve aynı zamanda tamamen imkânsız sanıyor-sun? İmkânsız! Emin ol mantıksız bir şey bu. Hele cinsel davranışlarına gelirsek, o konuyu hiç açma. Bu konu hiç konuşmaya değmez, boş ver. İngiliz fanatikliği adı altında yapılan alçaklıkları, iğrenç şeyleri konuşmayalım. Olanları sana anlatmaya kalksam nereden başlayacağımı bile bilemem. Akıl almaz bir şey.”

Aaron, Francis'in sadece iki gün içinde bu kadar bilgiyi nasıl edinebildiğine çok şaşırdı. Ama biraz dedikodu,

biraz da hayal gücü insanı her yere götürebilirdi.

“Şimdi, bakalım...” dedi Francis. “Bugün nereye gidiyorsun?” Aaron’ın özel bir planı yoktu.

“O zaman bizimle yemek yer misin?”

Francis yemeğin yerini ve zamanını söyledi; şehrin diğer tarafında küçük bir restoran. Sonra pencereden dışarıya bakarak:

“Büyüleyici bir yer! Büyüleyici bir yer!” dedi kendi kendine. “Odanın manzarası çok güzelmiş. Neredeyse bizimkinden daha güzel. O zaman yedi buçukta görüşürüz. Akşama kadar birkaç kişiyle daha buluşmamız gerekiyor. Çoğu İtalyan vatandaşı veya uzun süredir burada kalan insanlar. Ama onlar yemeğe gelmiyor. Sadece ayaküstü muhabbet edeceğiz. Akşam restoranda görüşürüz. *Arrivederci*.¹⁴ Floransa’yı sevdiğine çok sevindim. Ben de bayıldım bu şehre, çok eğleniyorum. Özellikle tablolar!”

Akşam yemeğinde sadece erkek konuklar vardı: Francis ve Angus, James Argyle isimli bir yazar, küçük Algy Constable, ufak Louis Mee ve sağır Walter Rosen. Hepsi kızgınca birbirlerine bakıyor, karşı tarafı susturacak sözler söylemeye çalışıyorlardı. Ortam gergindi ama eğlenceliydi. Francis ve Angus’un erkenden ayrılmaları gerekti. Başka birileriyle buluşacaklardı. James Argyle biraz çakırkef olmuştu ve Aaron’a:

“Ama evladım, kendini Algy gibi insanların oyunlarına kaptırma. Evladım, ruhunu kurtarmak istiyorsan onlara dikkat et. Ruhunu korumak istiyorsan...” Sonra içkisini bitirdi.

Algy’nin burnu seğirmeye, gözleri kapanıp açılmaya başladı. “Kendini kurtarmak istiyorsan asıl Argyle gibilerden kaçman lazım,” dedi. Sonra bir gözünü kapatıp diğerini o kadar geniş açtı ki Aaron adamdan ürkmeye başladı. “Gayet doğru, evladım. Ha! Ha! Duyduğum en doğru laf!

14. Hoşça kal. (ç.n.)

Hahaha.” Argyle haince glmeye başladı. “Sana kendini kurtarmayı öğretirler. Pişkin kurtarıcılar... Onlar kendi paralarına baksınlar. Ama kendini kurtarmak istiyorsan onlara git. Ciddiyim, gerçekten git. Hiçbir şeyi, itibarını bile kaybetmezsin. Gerçi kimliğini kaybedebilirsin Tabii. Ama paranın ve zenginliğin arasında kimlik dediğin, ruh dediğin nedir ki? Haha. Onlara göre ruh dediğin nedir?”

“Asıl size göre ruh nedir acaba?” dedi Algy. Göz kapaklarını çıldırmış bir baykuş gibi kapatıp açıyordu. “Kendini ruh konusunda uzman olarak gören sensin. Sana göre bizim aydınlanmaya ihtiyaımız var.”

“Evet, doğru, çok doğru. Aydınlatılmanız lazım. Bilgi bakirelerisiniz hepiniz. Hahaha! Evet, cahil bilgi bakirelerisiniz.” Argyle kızarmış yüzünü Aaron’ın omzuna getirerek dudaklarını büktü. Gözlerini kısıp alaycı bir şekilde Algy’ye baktı. Algy, İncil’den alıntı yaparak “Kandil yağını korumak için karanlıkta otur; güvey geldiğinde hazırlıklı olursun! *Matta:25*,” dedi. Sonra kendi kendine glmeye başladı.

“Gveye ne olmuş Algy, evladım? Konuyla ne alakası var şimdi? Kandilini korumak istiyorsan fitilini uzun tutman yeter,” dedi Argyle.

“Burada ruhlardan bahsediyoruz Argyle, fitillerden değil,” dedi Algy.

“Aynı şey. Benim inancıma göre hepsi aynı şey. Birlikte aynı yastığa baş koyacak bir dostu olmayan insanda ruh ne gezer? Sen önce buna cevap ver. Cevap veremezsin. Yumurtlamamış bir tavuktan yumurta istemek gibi bir şey bu.”

“O zaman onun hakkında birçok şey olması gerekir,” dedi Algy.

“Ne hakkında? Ruh mu? Ruh hakkında birçok şey olması mı gerekir? Çok fazla tartışıldığı için mi? Tamam, anladım demek istediğini. Ah, keşke öyle olsa. Keşke. Ama

inan bana, bu dünyada her şeyden çok saflık, temizlik var. Bu şehirde bile. Saflık de, temizlik de, bekâret de, ne istersen de. Etrafıma baktığımda tek gördüğüm şey arınmışlık. İyi bir şeyi sadece iyi insanlar takdir edebilir. Arınmışlığın kıymetini sadece aciz insanlar bilir. Bu erdem de aslında zorunluluktan doğmuştur. Hahaha! Aynı onlar gibi! Aynı onlar gibi! Haha! Ruhlarını kurtarıyorlarmış! İnsan yapabiliyorsa neden kurtarmasın ki kendini? Sizin yaptığınız tam delilik!”

Bir an sessizlik oldu. Argyle konuşmayı bırakıp içkisine dönünce tartışma bitti. Sinirlenen ve eli ayağı titremeye başlayan Algy telaşlı bir şekilde odaya göz atarak sakin ve soğukkanlı görünmeye çalıştı. Sağır Jewish Rosen gülümseyip bir şeyler diyordu: “En son ne dedi? Duyamadım.” Kulağını eliyle öne doğru getirerek birisinin cevap vermesini umuyordu. Hiç kimse adamın sorusuna cevap vermedi.

“Ben gidiyorum,” dedi Algy etrafına bakarak. Sonra Aaron’a dönüp, “Flüt çalıyormuşsun duyduğuma göre. Bir ara dinleyebiliriz umarım?”

“Tabii,” dedi Aaron soğukça.

“O zaman yarın çaya gelersin. Bazı arkadaşlarım gelecek, Del Torre de piyano çalacak. Gelir misin çaya?”

“Teşekkür ederim, gelirim.”

“Flütünü de getirirsin belki.”

“Sakın öyle bir şey yapma evladım. Bırak da bir seferliğine onlar seni eğlencilsin. Kendi keyifleri için sürekli başkalarını kullanıyorlar,” dedi Argyle, ardından Algy’nin şarabından kalanları kendi kadehine döktü. Bu arada Algy dinliyormuş gibi görünüyor, sürekli gözlerini kırpyordu.

“Her neyse,” dedi en sonunda, “Geleceksin, değil mi? Flütünü de getir istersen.”

“Sakın götürme flütünü evladım,” diye ısrar etti Argyle. “Aklından bile geçirme. Konser görmek istiyorlarsa

bilet alıp Diana Salonu'na veya cumartesi sabahı kalkıp Marchesa del Torre'ye gitsinler. Paraları bitmez nasıl olsa." Algy, Argyle'e bakıp göz kırptı. "Evet," dedi. "Umarım eve sağ salim gidersin, Argyle."

"Nezaketine minnettarım Algy. Kalkmama yardım eder misin?"

Algy kısa boylu, dayanıksız, çelimsizdi. Argyle ise iyi yapılı, iri vücutluydu. Elli yaşını geçmiş olmasına rağmen formunu koruyordu. Algy'den yardım istemesi biraz tuhaf olmuştu.

"Kusura bakma yardım edemem. İyi geceler."

Önce Algy, sonra hiçbir şey söylemeden oturan küçük, serçe suratlı Mee masadan ayrıldı. Yemekteki konuşmaların konusu Mee'nin ilgisini çekmemiştir. Jew Rosen da işitme cihazını çıkarıp yavaşça masadan kalktı.

Uzun burnuyla Argyle'in anlattığı şeylere ilgisizce gülümsüyordu. Sonunda o da gittiğinde Argyle kaşlarını çatarak Aaron'a şöyle dedi:

"Sevgili dostum, ne kadar yaşlı bunlar. Küçük Mee masum bir çocuk gibi görünüyor. Ama en az yetmiş yaşındadır. Geçiyordur yetmiş. Bana inanmıyorsan annesine sor. Annesi de doksan beş yaşında. Doksan beş yaşında bir ihtiyar." Argyle söylediklerinin inanılmazlığına gülmeye başladı.

"Sonra Algy; Algy aptal bir adam değil. Beraber eğlenilebilecek bir adam, çok hazırcevap, çok komik. Ama buraya yakışık almıyor. Şimdi Kensington'da olması lazım onun. Hanımların odalarına çıkıp nükteli laflar söylüyor. Ama onların hepsi zengin. Küçük Mee zamanında haftada yüz on üç peni ile geçinmek zorunda kaldığını anlatır. Zorunda kalmış, yazık. Ama onun gibi bir ak sıçanın neye ihtiyacı olsun ki? Bin bir çeşit peynir türüyle değişik değişik yemekler yer. Şans biraz. Ama o da diğerleri gibi para düşkünüdür. Karun kadar zengin şimdi. Haftada

yüz doksan iki peni ile geçiniyormuş. Eskişinin neredeyse iki katı. Bu kadar rahat oluşuna şaşmamak gerek. Benden hoşlanmıyorlar doğal olarak. Kendi bakış açılarına göre haklılar da. Paraları, servetleri ne olur sonra? İşlerine birazcık burnumu soksam bütün paraları kaybolur,” dedi ve şeytanca güldü.

“Ama beni sinirlendiriyorlar, anlıyor musun? Küçük soytarılar. Eminim. Bana karşı olan sabırlarına şaşırdım ama. İnsanlar sana karşı sabırlı davrandıklarında yüzlerine tükürmek istiyorsun. Yalan mı? Hahaha! Ah, zavallı Algy. Bu akşam çok üstüne gittim, değil mi?”

“Evet, sinirli görünüyordu,” dedi Aaron.

“Beni asla affetmez artık. Bu sözümü unutma, beni asla affetmez. Haha! Ben affedilmek isterim ama. Seni asla affetmeyeceğini bildiğin insanlarla iletişime geçmenin de acı bir güzelliği var. Hahaha! Küçük soytarılar; şaklabanlıklarını dilleriyle yapıyorlar. Zavallı Algy, şimdi dili tutuldu. Hahaha! O da en az seksen yaşında vardır.”

Aaron gülümsedi. Daha önce Argyle gibi birisiyle hiç tanışmamıştı. Haliyle ondan etkilenmişti. Argyle’in şeytani bir garipliği vardı. Tuhaf birisi olarak bakmak yerine başkalarıyla karşılaştırıldığında çok çekici olabiliyordu. Gençliğinde çok yakışıklıydı. Asaleti ve sinekkaydı tıraşı sayesinde kolayca ilgi odağı olabiliyordu. Ama artık yüzü kızarmış, yumuşamış ve öfkeyle dolmuştu. Çalı kaşlarının altında oturan gözleri küçülmüş, şeytanlaşmış fakat yine de karizmasını yitirmemişti. Kır saçlarının da artık iyice beyazlamasına rağmen hâlâ yakışıklıydı.

“Floransa’da nereye gideceksin?” diye sordu Argyle. Aaron hikâyesini anlattı.

“Evet,” dedi Argyle. “Koparabildiğin kadar para kopar, sonra git buradan. Onlar seni kirletmeden git. Bir şey istediğini düşünürlerse sana köpek gibi davranırlar, bir köpekmişsin gibi. İnsanlar kendilerinden bir şey isteyecek

diye çok korkuyorlar, ödleri kopuyor. Gözümde hiçbir değerleri yok. Sen de benim gibi yaşa hayatını, hiç kimseye değer verme. Dayanamıyorum çünkü, anlıyor musun? Küçük, aptalca çay partilerine dayanamıyorum. Ben yalnız yaşayıp yalnız ölmeyi tercih ettim. En azından öyle olmasını umuyorum. Etrafımda dolanmaları en son isteyeceğim şeydir.”

Restoranda kimse yoktu. Solgun, sıtma hastası garsonun gözlerinin çevresi mosmordu. Sıtmaya savaşta yakalanmıştı. Ama Argyle aldırış etmeden oturmaya devam etti. Mecburen Aaron ayağa kalkmak zorunda kaldı.

“Geliyorum, geliyorum,” dedi Argyle.

Paldır küldür ayağa kalktı. Garson paltosunu giymesine yardım etti. Meşhur kıvrımlı şapkasını taktı. Bu şapka artık Argyle ve huysuz kişiliğiyle özdeşleşmişti. Sonra bastonunu aldı.

“Dış görünüşüme bakma genç dostum,” dedi Argyle. “Bileklerim çok yıprandı, baksana!” Aaron’a ceketinin kol ağızlarını gösterdi, giysi çok aşınmıştı. “Londra’da bir sürü kıyafetim var ama benim için onları getirebilecek birisi yok. Hazır mısın? Hadi gidelim.”

Dışarıya çıktıklarında hâlâ yağmur yağıyordu. Argyle’in kaldığı yer şehrin göbeğindeydi. Katedral Meydanı’nda oturuyordu. Aaron, Argyle’i otelinin kapısına kadar bıraktı.

“Mutlaka beni görmeye gel ama,” dedi Argyle. “Saat on ikide gel—veya on ikiden biraz önce. Birlikte öğle yemeği yeriz. Efendim? Tamam mı? Evet, on ikiden biraz önce gel. Ne zaman? Yarın? Yarın sabah? Yarın mı geleceksin?”

Aaron pazartesi geleceğini söyledi. Ertesi gün Algy’ye gidecekti.

“Pazartesi mi? Pazartesi diyorsun. Tamam, o zaman. Unutma sakın ama. Unutma. Benim hafızam kuvvetlidir.

Asla unutmam. On ikiden biraz önce o zaman. Doğru buraya gelirsin. Ben burada kalıyorum. Küfeci buraya cennet diyor. *Siamonelparadiso*.¹⁵ Ama o aptal nerden bilsin. Cennetle alakası yok. Yazları cehennem kadar sıcak, kışlarıysa buz gibi. Unutma sakın, pazartesi, saat on ikide.”

Argyle yavaşça Aaron’ın koluna vurdu, sonra hızlı adımlarla otele girdi.

Ertesi gün Algy’nin dairesinde küçük bir kalabalık vardı. Daire gerçekten çok güzeldi. Algy, çoğu kadının evine bakabileceğinden daha titiz bir şekilde bakmıştı dairesine. Evi çiçek saksıları, tablolar, kitaplar ve eski mobilyalar süslüyordu. Oldukça şık giyinmiş olan Algy misafirlerine karşı olabildiği kadar iyi bir ev sahibi olmaya çalışıyor, oradan oraya koşuyor bu esnada sürekli gözünü kırptıyordu. Konukların çoğu tuhaf insanlardı. Hepsinin eşsiz huyları vardı. Ama böyle olması herkesin aynı olmasından daha iyiydi, partiye renk katıyorlardı. Aaron, buklelerini başının bir tarafından salmış yaşlı ve şık bir İtalyan ile konuşuyordu. Yaşlı adam gri eldivenlerini çıkardı ve Lady Surry’nin Lord Marsh hakkındaki şikâyetlerini anlatmaya başladı. Aaron, adamın ne dediğini tam olarak anlayamıyordu. Delik bir çuvaldan düşen erikler gibi birer birer bildiği bütün İngilizce kelimeleri söylüyordu fakat ne demek istediği anlaşılmıyordu. Ama *güzel* diyeceği zaman vurgu yapmaktan çekinmedi. İngilizce konuşmaya bayılıyordu. Onu dinleyenler de nedense dinlemeye devam ettiler.

Aaron’ın yanında Birleşik Devletler’in güneyinden gelen Amerikalı Marchesa del Torre oturuyordu. Hayatının çoğunu Avrupa’da geçirmişti. Kırk yaşlarındaki alımlı, zarif kadın çay partisinin gürültüsüne rağmen pek konuşmadı. Algy’nin dişi aslanlarından birisi olduğu belliydi. Hiçbir şey yemeden sadece bir bardak çay içerek kıpırdamadan Aaron’ın yanında oturdu. Üzgün veya

15. Cennetteyiz. (ç.n.)

hasta gibi görünüyordu. Gözleri ağırlaşmıştı. Elbisesi çok güzeldi. Soğukkanlı bir şekilde diğer konuklarla konuşmadan düşüncelere dalmıştı. Kadın, Aaron'ın aklına modern Kleopatra'yı getirdi. Sadece yanında Antonius yoktu.

Kocasını Lord Manfredi, gri süvari albayı üniforması ve deri tozluklar içinde kısa boylu bir İtalyan'dı. Gözleri maviydi, saçları çok kısa kesilmişti. Başını sert bir askeri andırıyordu. İtalyanlara özgü neşesi ve yüzündeki ekşi ifade olmasa Avusturyalı veya Alman sanılabilirdi. Cüce gibiydi. Çirkin değildi ama tuhaftı.

Manfredi, Signordi Lanti'nin yanına geldi ve İtalyanca konuşmaya başladılar. Ama asıl niyetinin karısının yakınlarına, onu duyabileceği bir yere gelmek olduğu belliydi. Algy elinde sigaralarla geldiğinde Marchesa hemen bir tane alarak içmeye başladı. Sigara gerginliğine iyi gelmişti.

Aaron hiçbir şey söylemedi. Ne diyeceğini bilmiyordu. Yanında oturan kadının gayet farkındaydı. Kolları birbirine değiyordu. Marchesa del Torre hızlıca ve sessizce sigarasını içti. Sanki dünyadan soyutlanmış gibiydi. Saçları koyuydu; siyah değil, kahverenginin yumuşak bir tonuydu. Açık tenliydi. Göğsü de beyaz olmalı diye aklından geçirdi Aaron. Neden böyle bir şeyi düşündüğünü anlamamıştı.

Kocasını Manfredi, Lanti'nin anlattıklarına gülerken mavi gözlerini devirip yüzünü buruşturuyordu. Ama gözlerinin asıl odak noktasının karısı olduğu çok açıktı. Çay fincanını tutmaktan sıkılan Aaron fincanı masaya koyarak sessizce oturmaya devam etti. Genç Lord birden sigara tabakasını çıkarıp eğilerek Aaron'a uzattı.

“İçmez misiniz?” diye sordu.

“Teşekkür ederim,” dedi Aaron.

“Türk tütününü mü Virginia mı?”

“Türk tütününden alayım, teşekkür ederim,” dedi Aaron.

Güvercin grisi ve yeşil üniformalı küçük subay tabakasını kapatarak Aaron'a ateş verdi. "Floransa'da yenisiniz galiba?" dedi ateşi uzatırken.

"Dört gün oldu," dedi Aaron.

"Müziyen olduğunuzu duydum."

"Flüt çalışıyorum sadece."

"Evet, ama bir sanatçı ruhuyla çalışıyorsunuz, hobi olarak değil."

"Nereden biliyorsunuz?" dedi Aaron gülerek.

"Bana öyle anlattılar. Yalan da söylememişler."

"Teşekkür ederim; siz de müziyensiniz ama."

"Evet, ikimiz de müziyeniz, karım ve ben."

Manfredi eşine baktı. Karısı sigaranın küllerini döküyordu. "Ne tür?" dedi Aaron.

"Anlamadım. Amatör sayılırız galiba."

"Hayır, çaldığınız enstrümanı sormuştum. Piyano mu?"

"Evet, piyano. Karım da vokaliste. Ama uzun süredir müzikle uğraşmadığımızdan epeyce köreldik. Malum, dört yıldır savaştayız ve savaş sırasında Paris'te kaldık. Karım İtalya'da tek başına kalmak istemedi. O yüzden Paris'e gittik. Görüyorsunuz, o şartlar altında müzikle pek uğraşamazdık."

"Peki, tekrar başlayacak mısınız?"

"Evet. Başladık bile. Cumartesi sabahları küçük konserlerimiz oluyor. Önümüzdeki cumartesi ilk önce yaylı çalgılar dörtlüsü, ardından genç bir Floransalı kadından keman soloları olacak. Kendisi çok yakın arkadaşımıdır, Profesör Tortoli'nin kızı. Kendine ait besteleri var belki biliyorsunuzdur."

"Evet," dedi Aaron.

"Dinlemeye gelir misiniz?"

"Gelirseniz çok memnun oluruz," dedi birden Marchesa. Sanki şimdiye kadar konuşmaması onu iyice yormuş

gibiydi.

“Çok isterim.”

“Gelin o halde.”

Onlar konserin detaylarını ayarlarken Algy kibarca yanlarına geldi. “Marchesa, belki bir şarkı söylersin bize?”

“Hayır, artık söylemiyorum,” dedi kontralto sesiyle.

“Ama zorunluluktan söylemiyorsun, değil mi? Kendi tercihin değil.”

“Kendi tercihim,” dedi ve biten sigarasını atarak küçük, altın tabakasından yenisini aldı. “Ama neden böyle korkunç bir karar aldın ki?”

“Tam olarak açıklayamam,” diye yanıtladı gülümseyerek. “Savaşın çok etkisi oldu.”

“Ama savaş elimizden her şeyi aldı götürdü. Bunu da almasına izin verme.”

“Yapabileceğim bir şey yok,” dedi Marchesa. “Kararımı çoktan verdim. Artık içimde o istek yok.” Konuşurken çok halsiz ve isteksizdi.

“Şarkı söyleme isteğin kayıp mı oldu yani? Ama bu imkânsız. Herkes ağzını her açtığında o güzel melodilerin geleceğini düşünüyor.”

“Üzgünüm ama artık sadece düşünebilirsiniz, kararım kesin.”

“Ama -kusuruma bakmayın- artık şarkı söylememenizin sebebi söylemek istememeniz, değil mi? Kararınız bu yönde?” “Öyle bir şey diyemem,” dedi Marchesa sigarasını içerek.

“Evet,” dedi Manfredi. “Şu an için şarkı söylemek istemediği için söylemiyor, söyleyemediği için değil. Kararı bu yönde.”

“İnanamıyorum! İnanamıyorum!” dedi Algy. “Savaşın acı sonuçlarına bir tane daha eklendi. Ama, ama artık seni hiç birimiz ikna edemez miyiz?” Duygu sömürüsü yaparak tatlı sözleriyle Marchesa’yı kandırmaya çalışıyordu.

Hızlı hızlı iri gözlerini açıp kapatmıştı.

“Bilmiyorum,” dedi Marchesa. “Böyle karar verdiği-me göre artık söylemem herhalde.”

“O zaman *son* bir şarkı daha olması gerekmez mi?”

Marchesa, bu lafı gülerek geçiştirdi ve yarısını içtiği sigarasını söndürdü.

“Ne kadar üzücü! Ne kadar üzücü bir durum. Bu sa-vaş gerçekten de kötülüklerin anası oldu,” dedi Algy.

“Belki,” diyerek birden Aaron’a döndü. “Belki Bay Sisson’ın flütüyle tekrar şarkıların dünyasına dönmeyi is-tersiniz. Ardıçkuşlarının birbirini tahrik etmeleri gibi olur belki de. Sizce de böyle olamaz mı?”

“Hiçbir fikrim yok,” dedi Aaron.

“Ama sen Marchesa. Böyle olabileceğine dair bir umut veremez misin?”

“Benim de hiçbir fikrim yok,” dedi. “Ama Bay Sisson’ın flütünü duymayı gerçekten çok isterim. Flüt çok sevdiğim enstrümanlardan birisidir.”

“Görüyorsunuz. Belki bir mucize gerçekleştirme şan-sınız var Bay Sisson. Çalmayacak mısınız?”

“Üzgünüm ama flütümü yanımda getirmediğim,” dedi Aaron. “Elimde küçük bir çantayla gelmek istemedim.”

“Doğru!” dedi Algy. “Cebinize sığmaması ne kötü ta-lih.”

“Çalmamı isteyeceğinizi bilsem,” dedi Aaron.

“İnanamıyorum! Bütün olumsuzluklar üst üste geli-yor. Marchesa, dünyanın yok oluşunu hiç bu kadar kuv-vetli hissetmemiştim gerçekten. Yakında neşeli olmayı da bırakmayı denerim.”

“Yapma öyle,” dedi Marchesa. “Bu kadar umudunu kaybetme.”

“Öyle mi düşünüyorsun? O zaman hayata tutunmaya çalışırım.”

Marchesa ilgisizce gülümsedi.

Çay partisi bitiyordu. Aaron kendini Marchesa ve kocasıyla birlikte merdivenlerden aşağı inerken buldu. Karı koca önde sessizce merdivenlerden indiler. Dışarı çıktıklarında Manfredi sordu:

“Eve mi gidiyoruz hayatım? Tramvay mı araba mı?” Tutumlu davranmaya çalışıyordu.

“Yürüyelim,” dedi Marchesa. Bir yandan Aaron’a bakıyordu. “Üçümüz de aynı yöne doğru gidiyoruz.”

Aaron kaldığı yeri söyledi. Nehrin hemen karşındaydılar. Şehir merkezine doğru yürümeye başladılar.

“Çok uzun süre yürümek sana kötü gelmesin,” dedi kısa subay. Endişeli bir şekilde karısının kolunu tuttu. Marchesa kocasından daha uzundu. Ama Manfredi canlı ve zinde biriydi.

“Bir şey olmaz, yürümek istiyorum.”

“Ne de olsa yürümek bedava.”

Aaron, Marchesa’nın iyi olmadığını anlamıştı. Ama kadın hasta görünmüyordu. Belki psikolojik bir rahatsızlığı vardı. Sanki akli hep başka bir yerdeymiş gibiydi. Muhtemelen sinir hastasıydı.

Bu güzel pazar akşamı Floransa sokakları tıklım tıklım doluydu, özellikle gri-yeşil üniformalı askerlerle. Kalabalık sokaklardan geçmek neredeyse imkânsızdı. Zor da olsa gidecekleri yola girebildiler. İtalyan subay sürekli aldığı selamlara karşılık veriyordu. Pek askere benzemeyen gri-yeşil kuvvetli askerler merakla komutanlarının yanındaki kadına bakıyorlardı.

“Eminim arabaya binmiş olmayı tercih ederdin,” dedi Manfredi.

“Hayır, sorun değil.”

“Floransa’da evinizde gibi mi hissediyorsunuz?” Bu soruyu Aaron sormuştu.

“Evet, herhangi başka bir yer kadar. Aslında biraz evde gibi hissediyorum.”

“Başka bir yerdeyken de böyle hissedebiliyor musunuz?”

“Geçici bir süreliğine evet. En çok Paris’te.”

“Amerika’da?”

“Hayır. Avrupa’ya henüz çocukken geldim. Sürekli bir yerden başka bir yere gitmek zorunda kaldım: Madrid, İstanbul, Paris. Amerika’yı tanıma şansım olmadı.”

Aaron, Francis’in kendisine Marchesa’nın babasının Paris elçisi olduğunu söylediğini hatırladı. “Kendinizi bir ülkeyle özdeşleştirmiyorsunuz öyleyse?”

“İtalya var. Kendimi İtalyan olarak görüyorum.”

Aaron, Marchesa’nın neden kısık sesle, yumuşak bir tonla konuştuğunu merak etti. Manfredi, karısına çok bağlı görünüyordu; karısı da ona. Birbirleriyle olduklarında hayat çok basitti.

Ayrılmaları gereken köprüye geldiler. “Bizimle gelin, kokteyl içeriz,” dedi Marchesa. “Şimdi mi?” diye sordu Aaron.

“Evet. Şimdi tam kokteyl içme zamanıdır. Saat kaç Manfredi?”

“Altı buçuk. Gelin, bir şeyler içelim,” dedi İtalyan. “Biz bu saatlerde hep içeriz.”

Aaron kabul edip köprüden evli çiftle birlikte geçti. Tepeye doğru giden yolda eski bir konağın birinci katında kalıyorlardı. Kapıyı bir uşak açtı.

“Keşke düzgün bir şekilde ısıtabilsek,” dedi Manfredi. “Evi ısıtmak neredeyse imkânsız. Küçük odada oturalım.”

Aaron küçük, sıcak bir odaya girdi. Oda gölgeli ışıklarla aydınlatılmıştı ve eski İtalyan sertliği ile modern rahatlığın karışımı bir havası vardı. Marchesa paltosunu çıkarırken Lord Manfredi Aaron ile sohbet etmeye başladı. Küçük subay cana yakın ve kibardı. Misafirini sevdiği belliydi.

“Küçük konserlerimizi verdiğimiz odayı görmek ister

misiniz?” diye sordu. “Amacına uygun güzel bir oda. Savaştan önce her cumartesi sabahı güne müzikle başladık. Saat ondan on ikiye kadar. Dostlarımız da gelirdi. Genellikle on beş yirmi kişi olurduk. Şimdi tekrar başlıyoruz. Başlamamıza ben çok seviniyorum. Ama karım eskiden olduğu kadar heyecanlı değil.

Keşke eski şevkine kavuşsa. Savaş onu hayattan soğuttu. Floransa’da çok fazla amatör müzisyen var. Kötü de çalmıyorlar. Aslında çok kaliteli oda müziği yapabiliriz. Umarım moralini yerine getirecek bir şey bulur da tekrar eskisi gibi olur. Uzun bir süre evde yoktum, cephedeydim. Tek başına kalması iyi olmadı. Ama şimdi her şeyin daha iyi olacağını umuyorum.”

Böyle dedikten sonra kısa, tuhaf subay büyük salonun ışıklarını açtı. İmparatorluk zamanının tarzında döşenmiş güzel bir İtalyan odasıydı. Gölgeyi kırmızı duvar halıları çok güzeldi. Bazı eşyalar altın taklidi pirinç alaşımlarından yapılmıştı. Çoğu üst üste veya yan yana koyulmuştu ama bu durum odayı daha da güzelleştirmişti. Oda büyüktü ve çok boş değildi. Gerçekten insanların kullandığı bir odaya benziyordu, gösteriş için süslenip hiç girilmeyen odalardan değildi. Müzik odası ev sahibini çok mutlu ediyordu.

“Tabii Paris’teki dairemiz bundan çok daha rahattı,” dedi. “Ama ben bunu tercih ediyorum. Burayı tercih ediyorum.” Odaya baktığında efkârlanmıştı.

Salonun ışıklarını kapatıp küçük odaya geri döndüler. Marchesa alçak bir sandalyede oturuyordu. Kollarını ve boğazını gösteren çok ince, beyaz bir bluz giymişti. Göğüsleri büyük, yumuşak tenli bir kadındı.

“Kokteylleri hazırla o zaman Manfredi,” dedi. Sonra Aaron’a odanın soğuk olup olmadığını sordu. “Hiç soğuk değil,” dedi Aaron.

“Soba sürekli yanıyor,” dedi Marchesa, “Ama pek etkisi olmuyor.”

“Çok ince kıyafetler giyyorsunuz,” dedi Aaron.

“Bir şey olmaz. Soba yeterince ısıtıyor. Oturun. Sigara içer misiniz? Sigaralar burada. İstiyorsanız puro da var.”

“Bende var, teşekkür ederim.”

Marchesa altın tabakasından bir sigara aldı.

“Müzik odası çok güzelmiş, büyük salon,” dedi Aaron.

“Evet, çok güzeldir. Bir ara bizim için çalarsınız belki, ne diyorsunuz?”

“Çalmamı mı istiyorsunuz? Yani hâlâ ilgili misiniz?”

“Flütle mi?”

“Hayır, genel olarak müzikle.”

“Müzikle! Bilmem. Eskiden çok severdim. Şimdi o kadar emin olamıyorum. Manfredi müzikle yatıp müzikle kalkıyor ama.”

“Sadece müzikle mi?” diye sordu Aaron.

“Hayır, hayır! Hayır. Başka şeyler de var Tabii.”

“Ama siz artık çok sevmiyorsunuz?”

“Bilmiyorum. Belki sevmiyordumdur. Emin değilim.”

“Cumartesi sabahlarını ipe çekmiyorsunuz o zaman?” dedi Aaron.

“Belki de çekmiyorum. Ama Manfredi’nin hatırı için... Kendimden daha çok onun için katılıyorum cumartesi sabahlarına. Galiba o da bunun farkında.”

“Evinizde birçok insan oluyor,” dedi Aaron.

“Evet, kalabalık oluyor. Ama sorun o değil. Sorun müziğin kendisi. Artık duymaya katlanamıyorum. Bilmiyorum.”

“Çok mu duygusal veya dokunaklı geliyor?”

“Evet, belki de. Ama hayır. Benim katlanamadığım şey akorlar, harmoniler. Aynı anda birçok sesin çıkarılması. Beni rahatsız ediyor. Hasta ediyor.”

“Uyumsuzluğu, ahenksizliği mi istiyorsunuz?”

“Hayır, onlar da yeterince kötü. Aynı anda birden

fazla nota veya farklı sesler çıktığı zaman kulağımı tırmalıyor. Harmoniler, uyumsuzluklar, akorlar; hepsi aynı derecede kötü. Piyanodaki en basit bir akor bile hasta ediyor. Duyduğum an kusasım geliyor. Bende mi bir sorun var? Tabii ki Manfredi'ye anlatmıyorum bunları. Ona çok büyük haksızlık etmiş olurum. Hayatı parçalanır.”

“O zaman neden cumartesi konserlerine katılıyorsunuz?”

“Elimden geldiği kadar uzak bir köşede durmaya çalışıyorum. Eminim bende bir sorun olduğunu düşünüyorsunuz, zaten ben de öyle düşünüyorum,” diye ekledi. Sesinde biraz kaygı biraz alay vardı.

“Hayır, ben de aynı şeyi merak ediyordum. Ses kalabalığı beni de rahatsız ediyor. Bir orkestra dinlerken tek hissedebildiğim nefret oluyor. İçimden müzisyenlere bomba atmak geliyor.”

“Aynen öyle. Ben de öyle hissediyorum. Kısa bir süre öncesine kadar ben de nefret ediyordum. Şimdi sadece midemi bulandırıyor. Kendimi deniz tutmuş gibi hissediyorum.”

Marchesa'nın koyu mavi, ağır, keskin gözleri bir şeyler arıyormuş gibi Aaron'ın üzerindeydi. Aaron, kadının yüzünü dikkatlice izledi. İçini bir merak hissi kaplamıştı.

“Biliyorum,” dedi Aaron. “Anlıyorum. Aslında ben de sizden çok farklı hissetmiyorum. Ama bir yandan da merak ediyorum. Nefret ettiğim o orkestralar olmasa şu an nerede olurdum? Sonuçta müzik aynı zamanda benim geçim kaynağım.”

“Müzik mi! Gerçekten mi! O zaman sizin durumunuz çok daha vahim. Ama belki flüt başkadır. Bana öyle geliyor. Sadece tek bir nota basılabilir gibi duruyor çünkü. Notaların sakın bir şekilde birer birer çalındığını düşünüyorum. Ama piyanoyu, tremolosu olan bir kemanı, orkestrayı, yaylı çalgılar dördlüsünü, hatta bir askeri bandoyu

bile aynı sadelikle düşünemem. Aynı anda çıkan trampet seslerinden bile rahatsız oluyorum. Acaba ben mi deliyim bilmiyorum. Ama bugün çağdaş müzik olarak nitelendirdiğimiz müzik türüne artık dayanamıyorum.

Ama bir gün mutlaka flütünüzü getirin. Getirir misiniz? Sadece ben dinleyeyim ama. Tek başıma. Bana çok iyi geleceğine eminim. Evet, eminim. Hayal edebiliyorum.” Marchesa gözlerini kapattı ve tuhaf bir şekilde melodik olan konuşmasını bitirdi. Kendinden geçmiş birisi veya bir uyurgezer gibi konuşuyordu.

“İsterseniz şimdi çalabilirim, flütüm paltomun cebinde duruyor,” dedi Aaron.

“Gerçekten mi? Çok güzel!” Marchesa asla aceleyle konuşmazdı. Her zaman yavaş konuştuğundan dolayı kuvvetli sesi yankılanırdı. “Evet, çalın lütfen. Çalın lütfen. Hatta diğer odada çalın, eşlik edilmeden. Belki bana da iyi gelir.”

“Nasıl hissettiğinizi söyleyecek misiniz bana?”

“Evet.”

Aaron paltosunu almak için dışarı çıktı. Geri geldiğinde elinde flütü vardı. Parçalarını takıyordu. O sırada Manfredi tepsi ve üç kokteyllerle içeri girdi. Marchesa kendi bardağını aldı.

“Dinle Manfredi,” dedi. “Bay Sisson salonda flüt çalacak. Ben de burada oturup onu dinleyeceğim.”

“Çok güzel,” dedi Manfredi. “İlk önce kokteylleri için. Yalnız mı çalacaksınız?”

“Evet,” dedi Aaron.

“O zaman size ışıkları açayım.”

“Gerek yok, karanlık kalsın. Buradan yeteri kadar ışık gelir.”

“Emin misiniz?” dedi Manfredi.

“Evet.”

Küçük subay o an için bir işgalci gibiydi. Aaron da

Marchesa da böyle hissetmişti. Ama genç lorda kızmadılar. Aykırı olanın subay değil kendileri olduklarını biliyorlardı. Aaron içkisini bitirdi ve kapıya doğru baktı.

“Sen otur Manfredi. Burada otur,” dedi Marchesa.

“Eşlik etmeme izin vermeyecek misiniz?” dedi subay. “Hayır. Ezberimden kısa bir parça çalacağım sadece,” dedi Aaron. “Sen otur hayatım. Otur,” dedi Marchesa kocasına.

Manfredi itaatkâr bir şekilde oturdu. Üniformasının grisindeki parlak sarı ışık yansıması genç subayı bir cüce veya ispinoz kuşuna benzetmişti.

Aaron diğer odaya geçti ve etkisine kapıldığı büyü-
yü beklemeye başladı. Öyle bir büyüydü ki bu; Aaron’ı Marchesa’ya bağlamış ve ikisine fiziksel dünyanın ötesin-
de bir mahrumiyet vermişti.

Bir süre bekledikten sonra büyüyü tekrar yakalamıştı. Büyük salonun karanlığında flütünü dudaklarına getirdi ve çalmaya başladı. Notalar temiz ve keskin bir şekilde sahneye çıkıp iniyordu. Flütten çıkan sesler asla bir ezgi olarak nitelendirilemezdi. Ama Aaron’ın çaldığı notalar o kadar güzel bir melodi oluşturmuştu ki... Hızlı, baskın, yaratıcı, yükselip alçalan bir melodiydi. Bir kuşun şarkı söylemesi gibiydi. İçinde insana ait bir duygu, tutku, amaç veya anlam yoktu. Tamamen yaratıcılık ve doğallıkla harmanlanmış ses dalgalarından ibaretti.

Ama notaların birer birer birbirlerini takip etmeleri ve hızlarına rağmen çıkardıkları temiz sesler bir kuştan çok farklıydı. Aslında bülbüller de böyle öter; vahşice. Ama bütün insan duygularını bülbüllerin şakımalarına benzetmek anlamsız olur. Vahşi, yabani, insana ait olmayan bu ses bütünü hiç estetik olmamasına rağmen kulağa harika geliyordu.

Aaron’ın bu melodiyi çalmakta böyle bir niyeti yoktu. Flüt ve keman için yazılmış bir orta çağ geçiş bestesiydi.

Piyanoyu cansız, sinir bozucu bir tuşlar bütünü, kemani da sürekli telleri çekilen, nefret kaynağı, gereksiz bir gürültü olarak gösteriyordu.

Bir süre sonra Aaron küçük odaya tekrar girdiğinde Marchesa, Aaron'm yüzüne baktı.

“Harika!” dedi. “Harika!”

Sanki üstüne bir mutluluk güneşi inmiş ve soğuk kadını aydınlatmıştı. Marchesa yıllar boyunca iğrenç bir şatoda hapsedilmiş gibiydi. Duygusal duvarları, hislerle örülmüş sıkıcı zincirleri ve berbat havası olan iğrenç bir şato. Sonunda kapının aralığından bakıp parlayan güneş ışığını, ince, temiz, aydınlık havayı, dışarıyı görebilmiş, duygularla ve ahlaki zorunluluklarla dolu bu hayvani zindanı terk edebileceğini hissetmişti. Birden tüyleri ürperdi. Kısa boylu kocasına baktı. Zorunluluklar ve yükümlülükler genç lordun her tarafını bir gardiyan gibi sarmıştı. Yine de Marchesa ondan hoşlanıyordu. Manfredi iyi bir adamdı ama bir de şu şato anahtarlarını atabilseydi. Sonuçta küçük bir cüceydi, anahtarları bu kadar sıkı tutmasına ne gerek vardı?

Aaron, Marchesa'ya baktı. Ahlak veya başka bir zorunluluk olmadan birbirlerini anladıklarını biliyordu. Birlikte dışarı çıkmışlardı; insan hayatı diye adlandırılan sıkıcı şatonun dışına çıkmışlardı. İğrenç ve sıkıcı insan hayatının şatosundan dışarı. Dışarıda hakiki özgürlüğün tadına baktılar. Sadece bir an için.

“Büyüleyici,” dedi Manfredi. “Gerçekten büyüleyici! Ama neydi o çaldığın?” Aaron çaldığı melodiyi anlattı.

“Ama gerçekten harika. Cumartesilerden birinde bizimle birlikte çalar mısın? Ben de piyanoyla eşlik ederim sana. Onur duyarım.”

“Peki,” dedi Aaron.

“Bir kokteyl daha için,” dedi Marchesa. Aaron ev sahibinin lafına uydu. Ardından ayrılmak için ayağa kalktı.

“Akşam yemeğine kalmaz mısınız?” dedi Marchesa. “İki misafirimiz daha gelecek, kocamın iki İtalyan akrabası. Ama...”

Aaron akşam yemeğini reddetti.

“O zaman başka bir gün buluşalım. Çarşamba? Çarşamba günü gelin. Yalnız oluruz. Flütü de getirin. Bugünkü gibi saat altı buçukta gelirsiniz, olur mu? Evet mi?”

Aaron geleceğine söz verdi ve dışarı çıktı. Saat yedi buçuktu. Doğrudan eve gitmek yerine Ponte Vecchio’yu geçerek kalabalığa karıştı. Gece çok soğuk değildi. Paltosu kolundaydı. Akşamüzeri yaşadıklarından ve Marchesa’nın etkisinden hâlâ çıkamamıştı. Hızlı adımlarla yürümeye devam etti. Gitmek istediği özel bir yer yoktu. Kalabalığa doğru önüne bakmadan ilerliyordu. Duyguları ve düşünceleriyle meşguldü. Etrafındaki insanları fark etmemişti; kalabalığın ağaçlardan farkı yoktu.

Vittorio Emmanuele Meydanı’ndan çıktığında bir grup asker birden Aaron’ın etrafını sararak Aaron’ı bir yöne doğru gitmek zorunda bıraktı. O sırada köşeden başka bir grup çıkarak Aaron’ı tekrar ilk grubun ortasına yönlendirdi. Bir süre acımasız gaddar askerlerin, küçük çetelerin arasında kalmıştı. Sonra tekrar serbest kaldı. Canı sıkılmıştı. Dikkatini toplayıp katedrale yöneldi. Canı sıkın bir şekilde paltosunu giyerek boynuna kadar düğmelerini ilikledi. Kendini âdeta pazar gecelerinde meydana çıkan serserilerden koruyordu. Daha önce yürürken sanki çıplak hissetmişti kendini; insanların insafına kalmıştı. Şimdi kendini topladı.

Eve gidiş yolunun üstünde Bargello’nun yanından geçerken birden durdu. Durdu, elini göğüs cebine attı. Mektup çantası yoktu. Soyulmuştu. O an sanki vücudundan yıldırım geçmiş gibi, sanki sıvı elektrik damarlarından bütün organlarına yayılmış, diz kapaklarına, bacaklarına, ayaklarına geçmiş gibiydi. Durduğu yerde neredeyse bi-

linçsiz bir şekilde kalmıştı.

Bir süre için etrafındaki dünyanın farkında olmadan zihnindeki düşüncelerle baş başa kaldı. Soyulmuştu. Göğsündeki cebine ellerini atıp soymuşlardı. Aaron'ı bıçaklarsalar bile daha az etkilenirdi.

Bunun farkındaydı. Bunu biliyordu. Askerlerin arasında itip kakıldığında günahkârlarca soyulmuştu. Bunu biliyordu. Kaderiymiş gibi bunu biliyordu. Sanki daha önceden soyulacağı belliydi.

Gerçekten elektrik çarpmış gibi zayıf ve halsiz hissederek yürümeye devam etti. Normal bir şekilde yürüyebildiği an olanları muhakeme etmeye başladı. Belki mektup çantası diğer paltosundaydı. Belki hiç yanına almamıştı. Belki bütün bu hissettikleri sadece kuruntuydu. Belki tamamen delilikti.

Yürüyüşünü hızlandırdı. Emin olmak istiyordu. Rahatlamak istiyordu. Ama birden günahın gücü, şeytanın gücü Aaron'ı yakalamıştı. Aaron bunu reddetmek istiyordu, her şeyi kafasından uydurduğunu söylemek istiyordu. Şeytanın gücünü tanımak istemiyordu. Özellikle o an şeytanı övmek ona çok ağır gelirdi. Ama bu kesinlikle İtalyan askerlerinin arasındaki bir günahkârın işiydi. Aaron bundan emindi. Kötülük ona bulaşmıştı. Şeytan Aaron'a bulaşmıştı.

Aaron bunu kabul etmek istemedi. Otele vardığında karanlık koridorları geçerek hızla yukarıdaki ıssız odasına çıktı. Kendi dairesine girdiğinde kapıyı çarpıp aceleyle ışığı yaktı. Kalbinde büyük bir korku vardı. Hemen diğer ceplerini aradı. Her yere baktı. Boşuna.

Gerçekten de çabası boşunaydı. Küçük çantanın çalındığını biliyordu. Yol boyunca biliyordu. Askerler yolunu bilerek kesmiş, bilerek Aaron'ı hızlandırmış ve çantayı almışlardı. Daha önceden Aaron'ı izlemiş olmalıydılar. Belki de gülüp onunla dalga geçmişlerdi.

Aaron yaşadıklarının şokunu atlatmak için sandalyeye oturdu. Cep çantasında dört yüz frank, üç pound, birçok mektup ve kişisel eşyaları vardı.

Şimdi hepsi gitmişti. Ama hırsızlıktan ötürü geçirdiği psikolojik travma kaybettiği eşyalardan daha acıydı. İtip kakıldığı sırada askerlerin kendisiyle dalga geçmelerini, alay etmelerini hatırladı.

Hatırladıkça kendini daha da zayıf hissediyordu. Aklından şöyle geçirdi: “Evet, duygularla dolmuş bir şekilde öyle acele etmeseydim; kendimi açığa çıkarmasaydım; Marchesa’yla oyalanıp sokaklarda tutuşmuş gibi koşmasaydım; çantama sahip çıksaydım bu hırsızlık hiç olmazdı. Kendimi ele verdim. Birileri benim verdiklerimi çalmaya hazırdı zaten. Kendimi ele verdim. Benim hatamdı. Tetikte olmalıydım. Her zaman tetikte olmalıyım; her zaman, her zaman. Tanrı veya şeytandan bana ne! Ben tetikte olmalıyım. İlahi veya şeytani! Ben mallarıma sahip çıkıp gözümü açık tutmalıyım. Bunları yapmıyorsam elimdeki şeyleri hak etmiyorum demektir.”

Hâlâ sandalyedeydi, olayın şokunu atlatamamıştı. İçinden bir ses sürekli şöyle diyordu: “Adalet yerini bulmuş. Hak eden hak ettiğini almış. O sokakta aceleyle koşan herkes için adil olmuş. Hayatlarını, ruhlarını, benliklerini unutup ömürlerini bir parkta oynarmış gibi harcayan herkes için adil olmuş. Adalet yerini bulmuş. Aldığın ders için on iki pound ödedin. Aptal, bunu daha önceden görüp o parayı kaybetmeyebilirdin. On iki pound senin için küçük bir servet sayılabilir. Aptal. Ama madem parayı ödedin o zaman unutma, öğrendiğin bu dersi unutma. Bir daha asla. Asla kendini ele verme, kendini açığa çıkarma. Asla başkasına tamamen güvenme. Güven, hayatın kurallarına karşı işlenmiş bir suçtur. Yabani bir hayvan hiç güvenir mi? Sadece kendini düşünür. Uyusa da uyanık olsa da sürekli tetiktedir. Sen de tetikte olmalısın; yoksa batarsın. Uyuyan

veya uyanık, erkek veya kadın, Tanrı ve şeytan; sen kendini korumaya bak. Başına hep kötü bir şey gelecekmiş gibi tetikte ol. Hiç kimse hırsızı tahrik etmedikçe soyulmaz. Hiç kimse katili tahrik etmedikçe katledilmez. O zaman ikisi de senin elinde. Soyulma! Katledilme! Soyulursan hak etmişsin demektir. Şimdi, yarın, her zaman tetikte ol. Hem Tanrı'ya karşı tetikte ol, hem şeytana. İkisi de aynı derecede tehlikelidir.”

Şimdi aklıyla değil ruhuyla, yaşayan, kıpırdayan ruhuyla düşünüyordu. Metin olacaktı artık, metanetini yıkamayacaktı hiçbir şey. Kararını vermişti. Ayağa kalktı ve akşam yemeği için kendine çeki düzen verdi. Yüzünde duygularını göstermeyen, soğuk bir ifade vardı. Kalbi de soğuk ve korkusuzdu.

Artık ruhunun nöbetçisi yerleştirilmişti. Tetikte bekliyordu, sonsuza kadar da bekleyecekti.

Aaron o gün olanları asla unutmadı. Bundan sonra içindeki nöbetçi sonsuza kadar tetikte duracaktı. Gardını düşürdüğü an kendini eksik, rahatsız hissediyordu. Uyurken veya ayaktayken, en derin tutkulara kapılmış veya en güzel kadınlara âşık olmuşken ya da en heyecanlı anlarını yaşarken bile içinden bir ses ruhundaki nöbetçinin asla uyumamasını, Aaron'ın sürekli tetikte olmasını, bir an için bile olsa kendini açığa çıkarmamasını söylüyordu.

17. BÖLÜM

KATEDRAL MEYDANI'NIN TEPESİNDE

Aaron ve Lilly, küçük otelin saçaklarının altında, uzun bir çatı katını andıran balkonda oturuyorlardı. Burası Argyle'in küçük terasıydı, hiç kimsenin aklına gelmeyecek

bir yerdi.

Vaftizhanenin koni biçimindeki gri çatısıyla aynı hizadaydı. Sonbaharın güneşli son gününde Aaron ile Lilly öğleden sonralarını burada geçirmeye karar vermişlerdi. Aşağıdaki meydan gölgelerle dolu ve soğuktu. Duvarları pembe, beyaz ve yeşil olan vaftizhane, deniz kıyısındaki bir fener gibi meydanın ortasında yükseliyordu. Katedral güneşi engellemiş, meydanı soğuğa ve karanlığa boğmuştu. Aşağıda yüzlerce siyah figürü vardı. Tuhaftılar çünkü hepsi dik bir şekilde duruyordu, tamamen diktiler. Aaron neden yatay olmalarını beklediğini bilmiyordu. Küçük, siyah, dik figürler meydanı baştanbaşa doldurmuştu. Büyük gruplar halinde yüzen küçük balıklar gibiydiler. Meydan, bir sürü insanla, dört ayakları üzerinde duran arabalarla ve köpekleri andıran küçük sarı tramvaylarla doluydu. Balkon o kadar yüksekteydi ki meydandakilerin sesleri ulaşmıyordu. Evlerin üzerindeki gökyüzü gürültülü şehirden daha yakındı. Sıcacık güneş ışığı balkona hâlâ vuruyor, havayı ısıtıyordu. Bir çiçeğin uçları gibi katedralin önünü yanlarından yakalamıştı. Giotto'nun kulesinin de başını aydınlatıyordu. Floransa, çiçek şehir; Floransalılar, kırmızı zambaklar, çiçek ruhlu insanlar;¹⁶ katedral gibi, kule gibi, Davut gibi çamur ve gübrenin içinde kök salan ama korkusuzca açan çiçeklerle dolu şehir.

“Bayılıyorum,” dedi Lilly. “Burayı çok seviyorum, katedrali ve kuleyi çok seviyorum. Pembeliğini ve solgunluğunu çok seviyorum. Gotik ruhlar bunlardan nefret eder; fazla süslü, bayağı ve ucuz olduğunu söylerler. Ama ben çok seviyorum. Kaplan zambağı gibi zarif, hoş ve siyah çizgili. Bu şehir bir zambak bence, gül değil. Siyah kaplan çizgileri olan pembe beyaz bir zambak. Ve özü çok ağır. Özü toprakla kaplı. Toprağı delip gökyüzüne çıkmış ve

16. Floransa, Latince “çiçek açmak” anlamına gelen *florens* kelimesinden türemiştir.

asla karanlığı, siyah dünyayı unutmuyor. Buradaki insanların bir zamanlar sadece kendilerinden meydana geldiğini hatırlıyorum. Bir bitkinin sadece çiçeğinden oluştuğu gibi. Sonra bozuluyor. Floransa bozuldu. Artık hiç çiçek yok. Bir milletin neden bir kere çiçek açıp sonra ölen aloe ağacı gibi olması gerektiğini anlamıyorum. Neden sonrasında ölsün? Neden tekrar çiçek açmasın? Neden olmasın?”

“Tekrar açacaksa açacaktır,” dedi Aaron. “Bizim vereceğimiz kararlar olacakları değiştirmez.”

“Karar vermek işin büyük bir kısmıdır.”

O sırada başını pencerelerin birisinden çıkaran Argyle tarafından sözleri kesildi. Kızarmış yüzünde benek benek lekeler vardı.

“Güneşin altında oturarak akıllılık yaptığınızı mı sanıyorsunuz?” dedi.

“Kasımda mı?” diyerek güldü Lilly.

“Hangi ayda olursan ol,” dedi Argyle. “Güneşten her zaman korkmalısın. Ben güneşten her mevsim kaçınıyorum. Güneyde bulundum, nasıl olduğunu bilirim. İnsan güneşten korkmalı. Ama dayanabileceğinizi düşünüyorsanız...”

“Zaten birazdan batacaktır,” dedi Lilly.

“Yine de uzun bir süre. Ben kelimenin tam anlamıyla bir gece kuşuyum, tam bir gece kuşu. Şimdi rahat mısınız orada? Efendim? Bir yastık daha ister misiniz? Dizlerinize battaniye vereyim? Emin misiniz? O halde garsonun karbonatlı su getirmesini bekleyin biraz, sonra soda viski içersiniz. Bu günlerde soda viskiler çok kıymetli, sıvı altın değerinde. Şişesi otuz beş lira!” Argyle suratını astı ve dudaklarıyla tuhaf bir ses çıkardı. “Ama bu şeyi bana hediye gönderdiler. Siz de şansınıza şişe bitmeden geldiniz. İyi ki geldiniz! İyi ki geldiniz.”

Böyle dedikten sonra küçük bir masayı pencereden geçirerek Aaron ve Lilly’nin önüne koydu. Sonra iki bardak ve viski şişesini getirdi. Ardından tıraşına devam

etmek için içeri girdi. O sırada garson aksayarak sodayı ve üçüncü bardağı getirdi. Argyle başını pencereden çıkararak tekrar terasa çıktı. Pencere balkonda biraz daha yüksekteydi. Temiz bir şekilde tıraş olmuş, şimdi saçlarını tarıyordu.

“Hadi çocuklar, başlasanıza içmeye!”

“Seni bekliyoruz,” dedi Lilly.

“Hayır, hayır, beni düşünmeyin. Ama madem öyle, bir dakika içinde geliyorum, bir dakika. Çay için ocağa su koymam lazım. Bıktım şu mavi ispirodan! Üstelik litresi altı frank! Litresi altı frank! Ne yapacağım bilmiyorum. Artık teneffüs ettiğim hava bile pahalı. Bir dakika bekleyin, hemen geliyorum. Sadece bir dakika.”

Kısa bir süre sonra tavan arasındaki küçük yatak odasında duran, kitaplarını koyduğu ve eski Hint kilimleri ile ipek süslemelerini astığı saçakların altındaki küçük dolabın yanından geçerek tekrar terasa çıktı.”Hadi o zaman, *siamo nel paradiso*,¹⁷ değil mi? Sizin için yeteri kadar cennet gibidir umarım.”

“Şeytanın bir gözü burada,” dedi Lilly gülerek.

“Şeytanın bir gözü Floransa'daysa o şeytan üzgündür,” dedi Argyle. “Şehir hızlı bir şekilde büyüyor, saygı görüyor. Şeytan, dindarlıkla alay eder ama din ile günahlar azalır. Günahlar azaldığı zaman da en kuvvetli şeytan bile gücünü kaybetmiş demektir. Efendim? Hiç şüphe yok, hiç şüphe yok. Sonunda!” Kravatını bağlamayı ve ceketini ilikleme bitirmişti. “Nasıl oldum? Şık görünüyor muyum? Bu yeleği yeni diktirdim. Buraya gelirken yol üstünde küçük bir terzi var. Cin gibi adam. Ama 120 frank istedi.” Argyle suratını astı ve dudaklarıyla o tuhaf sesi tekrar çıkardı.

“Kötü değil gerçi, ne dersiniz? Yeleğin arka tarafını biraz uzun bırakmak zorunda kaldı ama. Pantolonumu ka-

17. Cenneteyiz. (ç.n.)

patıyor. Kalça bölgemden biraz kilo almışım. Neyse daha kötüsü de olabilirdi. Ne düşünüyorsunuz?”

Lilly takım elbiseyi inceledi.

“Çok güzel. Gerçekten çok güzel. Kumaşı çok iyiymiş. Asıl farkı kumaş yaratıyor.”

“Hem de nasıl fark! Bu takım on bir yaşında, on bir. Sonuçta sağlam İngiliz kumaşı. Savaştan önceki yıllar yapılmış, savaştan önce!”

“Şimdi dudak uçuklatacak kadar pahalı ve şık görünüyor,” dedi Lilly.

“Pahalı ve şık demek! Hahaha! Diktirmek bana yüz yirmi franka mal oldu. Benim için yeterince pahalı. Hadi o zaman...” Son cümlesini kurarken Argyle’in sesinde daha sevinçli bir ton oluşmuştu. “Viski soda, Lilly? Sen bana dur dersin. Saçmalama! Saçmalama! Onun iki katını içersin sen. Buradayken o içmeyi bilmeyen Lilly değilsin. Benimleyken yapamazsın öyle. Olmaz. *Siamonelparadiso*, hatırlasana.”

“Ama neden senin viskini içiyoruz? Çay da içebiliriz.”

“Olmaz! Olmaz! Soyulmadığım ve sen benim misafirim olduğun sürece mutlaka bir şeyler içeriz. Sana da koyuyorum Aaron.”

“Yeter,” dedi Aaron.

Argyle sonunda sandalyeye oturdu. Güneş terası terk etmişti ama Giotto’nun kulesinin üzerinde, katedralin önünde ve uzaktaki kırmızı döşemeli kubbede hâlâ parlıyordu.

“Bir aylık kırmızı gülüme bakın,” dedi Argyle. “Ne kadar şahane! Başına bir şey gelecek diye ödüm kopuyor. Küçük dostum. Pasquale’a saçma takması için bir demet gül verdim. Çok yakışıyorlar. Zaten çiçekler insanların gözlerine bayramı getiriyor. Ayçiçekleri de harika.” Hepsini ayağa kalkıp balkondan sarkarak aşağıdaki bahçeye baktı. “Çok güzeller, çok güzeller. Evet, dünyamı renklendiri-

yorlar. Zinya çiçekleri, petunyalar, düğün çiçekleri, ayçiçekleri, karanfiller... Hepsi muhteşem yaratıklar. Şu hanımelerine bakın. Çiçeklerinin yanındaki dutsu meyveleri görüyor musunuz? Kokuları insanı büyülüyor.”

Argyle küçük balkon duvarının altına kırmızı kiremit saksılar koymuştu. Saksılarda yeni yeni açan menekşeler ve asterler vardı. Köşede duran bir aylık gülün çiçekleri ise yuvarlak kan damlalarını andırıyordu. Argyle odasını ve balkonunu düzenlerken çok toplu ve titiz davranmıştı. İnsan kendini birinci sınıf bir yatta hissediyordu. Lilly de bunu dile getirdi.

“Benim yavaş yavaş yaşlı bir kadına benzediğimi düşünüyorsun, değil mi? Ona hiç şüphem yok. Hiç şüphem yok. Hepimizin sonu öyle olacak. Yaşlandıkça yaşlı temizlikçi kadınlara benziyoruz. Beni boş ver şimdi, Tanny nasıl? Onu da yanında getirseydin. Neden gelmedi?”

“Beklenmedik misafirlerden hoşlanmadığını biliyorum.”

“Ama yapma canım! Siz en meşgul anımda bile gelebilirsiniz. Her zaman beklerim sizi. Önemli bir işimi bölse bile geldiğinize sevinirim. Şimdi ağustosa kadar boşum. Beraber bir yerlere giderdik. Tanny ve senin yerin benim için ayrıdır. Dünya bir yana, Lilly bir yana.”

“Tamam, Argyle. *Höflichkeit*en.”¹⁸

“Ne? *Gar keine Höflichkeit*en. *Wahrhaftiger Kerl bin ich*.¹⁹ Tanny’yi ne zaman göreceğim? Ne zaman benimle yemek yiyeceksiniz?”

“Önce sen bizimle yiyeceksin. Yarından sonra iyi midir?”

“Ha şöyle! Memnuniyetle. Su kaynamıştır, ben bekayım.” Kalkıp başını yatak odasına doğru sokarak içeri baktı. “Daha kaynamamış. Böyle ispirtoya lanet olsun.”

18. Fazla kibarsın. (ç.n.)

19. Kibarlık değil, gerçekleri söylüyorum. (ç.n.)

“Bakın,” dedi Lilly. “Del Torre değil mi o?”

“Sarı gri üniformasını giydiği zaman cüceye benziyor. Artık dayanamıyorum. Şu üniformaları görmeye dayanamıyorum. Bana göre hepsi insan vücudunu kirleten birer felaket. Felaket. Gül ağaçlarındaki yaprak bitleri gibi. Bu bayağı militaristler yüzünden Avrupa bitlerle doldu.”

“Del Torre o üniformadan olabildiğince çabuk kurtulmaya çalışıyor,” dedi Lilly.

“Bence de, daha iyi olur.”

“Kendisini severim ben. Bakın, gördü bizi. Yukarı gelmek istiyor, Argyle.”

“Ne! O üniforma ile mi? Büyükannesinin çemberli eteğini giysin daha iyi.”

“Bağnazlık yapma şimdi. Bırak birkaç dakikalığına çıksın yukarı.”

“Bana kalsa izin vermem. Ama senin için gelebilir.” Argyle balkonun korkuluklarına yaslanarak genç lorda elini salladı. “Yukarı gel,” dedi, “Yukarı gel küçük bok böceği. Amerikalılara göre sadece böceksiniz ama benim gözümde daha alçaksınız. Yukarı gel de gününü gör.”

Tabii ki Del Torre bu sözleri duyamayacak kadar uzaktaydı. Lilly de elini salladı ve genç komutanın otelin kapısına girmesini izledi.

“Bardaklardan birisini çalkalayayım,” dedi Argyle.

Del Torre’nin adımları taş merdivenlerde duyuldu, ardından kapının sesi geldi.

“Gel! Gel!” diye bağırdı Argyle içeriden. Bir yandan bardağı çalkalıyordu. Del Torre yarı meraklı, yarı nazik bir şekilde gülümseyerek içeri girdi. “Geç, geç,” dedi Argyle. “Terasa çık, başına dikkat et. Pencereye dikkat et, başını çarpma.”

Del Torre balkona giden tuhaf basamaklardan çıkar-ken az kalsın başını çarpıyordu. Balkona çıktığında Lilly ve Aaron’ın ellerini sıktı.

“Sizi gördüğüme çok sevindim, çok!” diyerek nazikliğini sonuna kadar gösteriyordu. Lilly’nin elini iki eldivenli eliyle birden sıktı.

“Floransa’ya ne zaman geldin?”

Lilly ne zaman geldiğini anlattı. Argyle pencereden bir sandalye daha çıkardı. Aslında sandalyeden ziyade bir tabureydi. “Bulabildiğim sandalyeye en yakın şey buydu,” dedi.

“Hiç önemli değil,” dedi Del Torre. “Burada sizlerin yanında olmak bana yeter. Floransa’nın en güzel yerindeyim şu an.”

“En azından en yüksek yerindesin,” dedi Argyle sırtarak. Del Torre’ye çalkaladığı bardağı getirmişti.

“Viski soda içer misin, Del Torre? Şişenin dibi sana kaldı.”

“Şişenin dibi! O zaman içmeye en sondan başlıyoruz, koy bakalım.” Birden mavi gözlerini o kadar geniş bir şekilde açtı ki göz bebeklerinin beyazı korkutucu bir hal aldı.

“Sen başlayalı çok oluyor, sevgili dostum; saf genç kız rolü oynama şimdi. İşe yaramaz. Dolduruyorum.”

“Doldur,” dedi Del Torre. “Ne zaman başlamışım peki içmeye?”

“Ağza alınmayacak kadar genç bir yaşta. Senin gibi civcivler cikciklemeyi erken öğrenir.”

“Benim gibi civcivler cikciklemeyi erken öğrenir,” diye tekrarladı Del Torre. “Cikciklemek ne demek?”

“Cikcik!” dedi tiz bir sesle Argyle. Taburenin ayağı üzerinde oturan küçük İtalyan’a ters ters bakıyordu. “Civcivler burunlarını yeni bir şeye soktuğu zaman öyle ses çıkarırlar. Yaramaz civcivler...”

“Yaramaz civciv mi olur? Bilmiyordum. Çok masum hayvanlara benziyorlar oysa.”

“Senin gibi tüysüz civcivler.”

“Tüysüzlerse eğer doğru; ne yapacaklarını kestirme-

nin yolu yoktur.”

Del Torre yüzünü Argyle’den Lilly’ye doğru çevirerek kaçınılmaz soruyu sordu: “Floransa’da ne kadar kalacaksınız?”

Lilly ne kadar kalacağını bilmiyordu ama hemen ayrılmayacağı kesindi. “Güzel! O zaman en kısa sürede bize gel.”

Argyle bir kez daha kalkıp çay yapmak için içeri girdi. İçeride bir parça pastaya rastlayınca bir bıçakla birlikte pastayı pencereden uzattı. Aslında sıradan bir pasta değildi, kuş üzümlü İtalyan yılbaşı pastasıydı.

“Dilediğiniz kadar yiyin,” dedi. “Yiyin. Çay geliyor. Viski bardaklarınızda içmeniz gerekecek ama. Sadece bir temiz fincanım var.”

Del Torre pastayı kesip dilimlerini diğerlerine dağıttı. Aaron ve Lilly, Del Torre’den birer dilim pasta alıp yediler. “Bay Sisson’ı çoktan bulmuştunuz,” dedi Del Torre Lilly’ye.

“Ulus Caddesi’nde karşılaştık,” dedi Lilly.

“Evet, Floransa’da herkes birileriyle karşılaşıyor. Biz çoktan kendisi ve flütüyle tanıştık. Fazlasıyla da memnun olduk.”

“Olursunuz Tabii. Eşin de sevdi mi?”

“Evet, çok sevdi. Hatta bu kadar seveceğini düşünmemiştim. Benim de flüt çalmayı öğrenmem gerekecek.”

“Alcibiades gibi ağzının şeklini bozmak istiyorsun demek?”

“Böyle bir risk var mı? Nasıl! O zaman çalmam. Ağzımın bozulmasını asla istemem. Ama Bay Sisson’a bir şey olmamış.”

“Henüz,” dedi Lilly. “Yakında olur.”

“O da korkuyor mu peki?”

“Korkuyor musun Aaron?” diye sordu Lilly.

“Ne?”

“Flüte ağzını koyduğün zaman yüzünün güzelliğinin bozulmasından?”

“Çaldığım zaman aptal gibi görünüyorum, değil mi?” dedi Aaron.

“Çok az da olsa evet,” dedi Lilly. “Başını müzikle birlikte oynatman atları anımsatıyor.”

“O zaman...” dedi Aaron. “Kaybedecek bir şeyim yok.”

“Arkadaşını burada bulduğuna şaşırdın mı Lilly?” diye sordu Del Torre.

“Aslında şaşırmam gerekirdi. Ama şaşırmadım.”

“O zaman burada olmasını bekliyordun?”

“Hayır. Ama burada olduğunu öğrendiğim an doğru şeyi yaptığını hissettim. Sahi sen neden Floransa’ya geldin Aaron? Tam olarak ne için geldin?”

“Tasadüfen,” dedi Aaron.

“Hayır. Hayır! Tesadüf diye bir şey yoktur,” dedi İtalyan. “Bir insan nereye giderse gitsin onu götüren kaderidir.”

“Haklısın,” dedi çaydanlığı getiren Argyle. “İnsana kaderi yol gösterir. Veya kaderi çeker insanı. Ama sevgili dostlarım, hayat bir arkadaş arayışından başka nedir ki? Bir arkadaş arayışı. Hepsi bu.”

“Veya aşk,” dedi Del Torre.

“Aynı şey. Aynı şey. Saçlarım artık tamamen ağardı ama bütün hayat tecrübelerimi böyle özetleyebilirim. Bir arkadaş arayışı.” Argyle’in sesinde gerçekçi ve duygusal bir ton vardı.

“Ve bu arkadaş asla bulamama?” dedi Lilly gülerek.

“Sen ne bilirsin. Arkadaş bulursun. Arkadaşlar edinirsin. Ama her şey gibi onları da kaybedersin. Hayatın kısa tarihi bu işte. Bardaklarınızı uzatın. Çay çok kötü. Ama İngiltere’den çay yollayan olmuyor ki.”

“Ölene kadar devam edecek misin Argyle?” diye sor-

du Lilly. “Sürekli arkadaş arayışı ve sürekli yeni birisi?”

“Halihazırdaki arkadaşımı kaybedersem Tabii. Ah, sevgili dostlarım. Öyle bir durumda aramaya devam ederim. Devam edeceğimi umuyorum. Arkadaşım olmadığı halde yenisini aramaya çıkmadıysam bende bir sorun var demektir.”

“Biraz ara ver Argyle.”

“Neye ara vereyim, neye?”

“Arkadaşlıklar kurmaya. Daha doğrusu arkadaş aramaya.”

“Hayır! Asla, arkadaşım. Asla! Sadece ölüm bana ara verdirtebilir. Sadece ölüm. Hatta ölüm bile yapamaz bunu. Ölüm bile insanı arkadaşlar edinmekten alıkoyamaz. Ben buna inanıyorum. İsterseniz beni asın ama bu inancım asla değişmeyecek.”

“Yok,” dedi Lilly. “Sevmenin de ara vermenin de zamanı vardır.”

“O zaman tek söyleyebileceğim benim ara verme zamanım henüz gelmedi,” dedi Argyle inatçı bir şekilde.

“Aslında geldi. Böyle bağlı kaldığın şey sadece bir alışkanlık.”

“Ne demek sadece bir alışkanlık. Ne demek sadece bir alışkanlık! Bu çok güçlü bir arzu ve gerekliliktir. Hatta bir inançtır.”

“İnatçılık ve ısrarcılık yani,” dedi Lilly.

“Ne demek istiyorsan öyle de. Ama benim için inatçılıkla alakası yok.” Kısa bir süre sessizlik oldu. Güneş katedralin kubbesini ve kuleyi çoktan terk etmişti. Hava tamamen aydınlıktı, meydan gölgeler içinde yüzüyordu.

“Ama bir insan uğruna yaşayacak bir şeyi olmadan yaşayabilir mi?” dedi Del Torre. “Arzuladığı, özlediği, elde etmeyi amaçladığı bir şey olmadan yaşayabilir mi?”

“İmkânsız! “Kesinlikle imkânsız!” dedi Argyle. “İnsan sürekli arayıştadır. Bu arayış olmadan hayatlarımız çok

boş olurdu.”

“Bu arayış beni sıkıyor,” dedi Lilly. “İnsan kendiyle yetinmeyi, kendisi olmayı, değişmemeyi öğrenmelidir.”

“Evet, belki de,” dedi Aaron. “Ama...”

“Ama evladım, inan bana. Aştan, hatta nefretten bile kendini soyutlayan bir insan asla tam olarak kendisi değildir. Hiç olmamıştır. Ya tramvay şoförüdür ya para avcısıdır ya fikir makinesidir. Sadece kendini aşka adanmış bir insan gerçekten kendisi olabilir. Böyle diyorum çünkü biliyorum,” dedi Argyle.

“Evet. Söylediklerin bir açıdan doğru. Çok doğru hem de. Ama bir insanın sadece aşkı doruklarında yaşadığı zaman en az kendisi olduğunu söylemek de doğrudur. Kendine en uzak olduğu nokta aşkın zirvesidir.”

“Belki! Belki! Ama bundan daha iyi ne olabilir? Kendini aşkın içinde sonsuza kadar kaybetmekten daha iyi ne olabilir? Ah, sevgili dostum, benim inancım bu yönde. Benim inancım böyle ve bunu değiştiremezsiniz. Ben artık değişmem. Değişmem.”

“Evet, Argyle,” dedi Lilly. “İnatçı bir aşk havarisi olduğunu biliyorum.”

“Evet, öyleyim. Öyleyim! Ve asla çiğnemeyeceğim kurallarım, ideallerim var. Asla çiğnemeyeceğim. Ve asla terk etmeyeceğim.”

“O zaman amansız bir aşk adamısın sen.”

“Çok şükür ki öyleyim,” dedi Argyle.

“Evet,” dedi Del Torre. “Belki hepimiz öyleyiz. Başka ne olabiliriz? Hayatımızı para kazanmaya mı adayalım? Yoksa bütün gücümüzü çalışarak mı harcayalım? Hangisi?”

“Parayla veya işimle zerre kadar ilgilenmiyorum,” diye övündü Lilly.

“O zaman ne olalım?”

“Hiçbir şey. Ben gerçekten hiçbir şeyi umursamam.

Bu kadar basit.”

“Hiçbir şeyi umursamaz mısın? O zaman yaşamanın ne anlamı kalır?” diye alaylı bir şekilde eleştirdi genç Lord. “Sen neleri umursarsın?” diye sordu Lilly.

“Ben mi? Birçok şeyi umursarım, birçok şeyle ilgilenirim. Karımla ilgilenirim. Aşkla ilgilenirim. Ve sevmekle ilgilenirim. Ve bazı zevklerle ilgilenirim. Ve müzikle ilgilenirim. Ve İtalya’yla.”

“İlgi konusunda oldukça zenginsin,” dedi Lilly.

“Ama sen bana çok fakir görünüyorsun,” dedi Del Torre.

“Olabilir, Tabii tamamen ilgisiz değilse,” diye araya girdi Argyle. Sonra Lilly’nin omzuna yavaşça vurarak gülmeye başladı. “Haha! Lilly bunları sadece bizimle alay etmek için söylüyor,” dedi Lilly’nin omzunu sallayarak.

“Aslında kendi aşkını bizden çok daha fazla umursuyor. Boş verin bu tartışmaları. Biz eski kurtlarız,” dedi Argyle.

Ama o sırada yaşlılıktan biraz titriyormuş gibiydi. “İnsan bir gayesi olmadan yaşayamaz,” dedi İtalyan tekrar. “Evet, peki o gaye?” diye sordu Lilly.

“Aslında birçok şey olabilir. Genellikle aşk ve paradır. Ama bunlarla sınırlı olmak zorunda değil. Tutku, vatan, bilim, sanat ve daha birçok şey olabilir. Ancak bu gaye nesneldir. İnsanın benliğinden bağımsız bir şey. Benliğinden bağımsız birçok şey.”

“Benim hayatımda tek bir gayem oldu,” dedi Argyle. “O da aşktı. Hayatımı aşk uğruna harcadım.”

“Bірçok kişi hayatını bu uğurda harcıyor,” dedi Lilly.

“Doğru. Çok doğru. Aşk için iki kişi gerekiyor. Aksi takdirde perişan olursun zaten.”

“Sence de,” dedi Aaron Lilly’ye dönerek, “Ne kadar kaçmaya çalışırsan çalış, amacın para kazanmak değilse ve kendini işine adamadıysan mutlaka başka bir şey bulman

gerekmiyor mu? Başka birisi veya başka bir şey. Asla gerçekten yalnız olamıyorsun.”

“Ne kadar hata yaparsan yap asla yalnız olamaz mısın?” diye sordu Lilly.

“Bir anlığına yalnız olabilirsin. Sadece kendini özgür bıraktığın ve yalnız olmaya şükrettiğin an yalnız olabilirsin. Ama hayatına yalnız devam edemezsin. Dünyada hiçbir şey temiz havayı soluyup yalnız olduğunu bilmek kadar zevkli değildir. Ama insanlardan ne kadar kaçarsan kaç, Tanrı’ya yalnız olduğun için ne kadar şükredersen et, yalnız olmanın zevkini ne kadar tadarsan tat, o mutluluk hissi her seferinde seni bırakıyor. Tekrar etrafına bakmaya ve bir şeyler aramaya başlıyorsun. İtiraf edemesen de aslında yine kendini arayışta buluyorsun. Öyle değil mi? Sen arayışta değil misin?”

“O çok ayrı bir konu,” dedi Argyle. “Lilly’nin gayet mutlu bir evliliği var. Yeni bir arayışa girmesine gerek yok. Tanny gibi harika bir kadın varken başka birisini aramak zaten aptallık olur! Ama Lilly olağanüstü birisi, olağanüstü bir kişilik. Ben, kendi evliliğimi cehenneme çevirdim. Evliliğim de beni neredeyse cehenneme yolluyordu. Ama evliliğe ve kadınlara tövbe etmem aşka tövbe etmem anlamına gelmesin. Sakın!”

“Sen artık ihtiyacın olan her şeyi buldun mu Lilly?” diye sordu Del Torre. “Aradığın hiçbir şey yok mu?”

“Karılarımızdan ayrılmayan biz evli erkeklerin başka bir şey aramasına gerek var mı?” dedi Lilly. “Eşimiz olarak bizi onurlandıran kadınların getirdiği mutluluk ve doygunluktan yeterince tatmin olmadık mı?”

“Evet, evet!” dedi Del Torre. “Ama şimdi konuşmalarımızı dünyaya yapmıyoruz. Şimdi kalbimizin derinlerinde yatan gerçekleri dile getiriyoruz.”

“Peki, orada ne yatıyor?” diye sordu Lilly.

“Nasıl anlatsam? Huzursuzluk var. Başka bir şeye ih-

tiyaç var. Bizi acıtan ve içten içe yiyen bir şey var. Doğru değil mi?”

“Doğru. Ama bizi içten içe yiyen şey ne?”

“Bilmiyorum. Bilmiyorum. Ama cevabını aşk ile bula-
cağımızı düşünüyorum. Bizi kanser gibi içten içe kemiren
şey aşkın ta kendisi hatta,” dedi İtalyan.

“Ama neden kemiriyor? Aşkın doğasında acı çektir-
mek olmalı mı?” dedi Lilly.

“Bilmiyorum. Gerçekten. Bilmiyorum. Ama belki
aşk böyledir. Bilmiyorum. Ama karıma âşık olduğumdan,
dünyadaki en değerli varlığımın karım olduğundan emi-
nim. Ona hayranım, ona güveniyorum, ona inanıyorum.
Herhangi bir kadından çok daha fazlası o. Annemden bile
çok daha fazla. Ayrıca onunla çok mutluyum. Çok, çok
mutluyum. Evliliğimiz ve aşkımız onu da çok mutlu edi-
yor. Ama bir dakika. Hiçbir şey değişmedi. Aşkımız de-
ğişmedi. Her şey aynı. Ama biz aslında mutlu değiliz. Hayır,
mutlu değiliz. Onun mutlu olmadığını biliyorum. Ben de
mutlu değilim.”

“Neden mutlu olmayı bekliyorsun ki?” dedi Lilly.

“Evet, mutluluk bile değil bu,” dedi Del Torre. Acı
gerçekleri itiraf etmek yüzünde çirkin bir ifade oluşturu-
muştı. “Bu, mutluluk bile değil. Hayır, ben mutlu olmak
istemiyorum. Neden isteyeyim? Mutluluk, çocukça bir
şey. Ama ikimizi de yiyen, içten içe bizi öldüren ve nereye
olduğunu bilmediğim bir yere götüren bir şey var. Bu şey
bizi delirtiyor ve hayatımızı zindan ediyor. Yine de birbi-
rimizi seviyoruz ve ayrılmamalıyız. Ne demek istediğimi
anlıyor musun? Söylediklerimi anladın mı? Ben gerçekleri
söylüyorum.”

“Evet, anlıyorum. Ben de aynı ikilemdeyim. Ama se-
nin tam olarak neyi kastettiğini, neden böyle düşündüğün-
nü anlamadım. Neden?”

“Gerçekten ne düşündüğümü söyleyeyim mi? Anlatı-

yorum? Sana aptalca gelirse söyleyebilirsin. Şimdi... Çünkü ilk önce kadın erkeği arzular. İkinci adımda ise erkek kendisini isteyen kadının yanına gider. Anlıyor musun? Varsayalım ben karımı arzuluyorum. Birlikte olmak istediğim kadın o. Hazır bir şekilde onun yanına gidiyorum. Ama o beni reddediyor. 'Şimdi olmaz, yorgunum, iyi değilim, daha sonra,' diyor. 'İçimden gelmiyor,' diyor. Beni geçiştiriyor. Haliyle ben de sinirleniyorum veya üzüliyorum veya her neyse. Karım beni geçiştirince benim de isteğim kaçıyor, anlıyor musun? Onu arzulamamaya başlıyorum. Ama sonra o gelip kollarıyla beni sarıyor, okşuyor, öpüyor. Beni tekrar tahrik ediyor.

Böyle böyle beni tekrar tahrik ediyor ve birlikte oluyoruz. Onu seviyorum ve birlikteliğimizden de çok mutluyum. Ama her şeyi başlatan o olmak zorunda, anlıyor musun? Galiba hayatım boyunca sırf *ben* istediğim için hiç birlikte olmadık. Bazen benim ısrarlarıma dayanamayarak kendini bırakıyor. Belki de söz dinleyen, iyi bir eş olmak istediği içindir. Kendini bırakıyor bana. Ama bu nasıl bir şey, biliyor musun? Kendini bana bırakıp hiç konuşmayan bir kadın nasıldır, biliyor musun? Hiç bir kadının olmamasından bile daha kötü. O böyle yaptığında ben de hoşnut veya tatmin olamıyorum. Bunları karıma söylediğimde ise öyle bir şey olmadığını, bütün bunları uydurduğumu söylüyor. Sonra tek istediği şeyin onu arzulamam, onu sevmem ve arzulamam olduğunu söylüyor. Ama onu arzulamamı bile o başlatmış oluyor. Kendi isteğimle, kendi arzularıyla karıma gidersem beni geri çeviriyor. Geçiştiriyor, bahane buluyor. Daha sonra kendisi bana geliyor. Evliliğimizin ilk günleri de böyleydi, on yıl sonra da hâlâ aynı. Ama artık olan bitenin farkındayım. O zamanlar neler olduğunu bilmiyordum."

Genç adam çok heyecanlı konuşmuştu. Yüzü kasılmış, mavi gözleri iyice açılmıştı. Gözünü dikerek Lilly'nin

yüzüne bakıyordu.

“Ama fark eder mi?” dedi Lilly yavaşça, “Arzularınızı hanginizin başlattığı? Sonuç aynı değil mi?”

“Fark eder. Fark eder,” diye çıkıştı Del Torre.

“Ah, sevgili dostum, hem de ne kadar fark eder,” diye araya girdi Argyle bilge bir tavırla.

“Evet,” dedi Aaron.

Del Torre bir Argyle’e bir Aaron’a baktı.

“Fark eder!” diye haykırdı. “İnsanın kendi canı kadar fark eder. Eskiden arzuyu, aşkı erkekler başlatırdı. Kadınlar sadece bize cevap verirdi. İtalya’da işler eskiden böyle işlerdi. Bu yüzden kadınlar erkeklerden ayrı tutulurdu. Bu yüzden Katolik kilisesi genç kızları manastırlarda evliliklerine kadar bakire olarak tutmaya çalışırdı. Böylece kızlar aşkı ve seksi öğrenmez, erkekleri arzulamaya başlamazdı. Kadınların bizi arzulaması korkunç bir şey çünkü. Kadın, içindeki bu arzunun farkına varırsa bu arzuyu erkeği yönlendirmek için, kendine hizmet etmesi için kullanır. Bu bana Havva’yı hatırlatıyor. Ve ben Havva’dan nefret ederim. Ondandır, arzularının farkında olmasından ve bunu kullanmasından nefret ederim. Arzularını gidermek için kullandığı bir araç olmaktan nefret ederim. Belki beni seviyor olabilir, bana karşı kibar ve nazik davranabilir, hayatını bana adayabilir. Ama neden? Tek sebebi ona ait olduğum için. Onun en yakın, en samimi arzularını gideren bir şey olduğum için. Ona göre ben sadece bir cinsel objeyim ve başka bir işlevim yok.”

“Bırak başka bir işlevin olmasın, şimdiki halinden memnun değil misin?” diye sordu Lilly.

“Öyle yapamam. Yapamam. Yapabilirim. Ama yapamam. Burjuvazi yapabilir. Onlar böyle bir şey yapıp hayatlarına devam edebilirler. Gayet de güzel ederler. Burjuvazi, tüccarlar, bunlar zaten karılarına hizmet ediyor. Karıları da onları seviyor. Onlar aslında evli uskumrular, anlıyor

musun? Uskumrular. Dişileri çok kuvvetli ve mutlu. Eşlerini çok seviyorlar ama sürekli onlara ihanet ediyorlar. Burjuvazi de tam olarak böyle. Kadın, kocasını çok seviyor ama sürekli onu aldatmaya çalışıyor.

Hatta hepsi birer Madame Bovary, sürekli rezalet çıkarma peşinde. Ama burjuva kocalar kendilerini hiç değiştirmiyorlar. Erkek bir at, kadın da binici. Kadın *deh* dediği zaman kocası koşmaya başlıyor. Tam bir uskumru. Karılarının göğüsleri için her şeyi yapıyorlar ve bundan mutluluk duyuyorlar. Küçük oğlanlar gibi hepsi. Dünyaları böyle. Ama benim için...” Cümlesini yarıda kesip birden öfkeyle yere tükürdü.

“Çok haklısın, evladım,” dedi Argyle. “Çok haklısın. Kadınlar bizim önümüze geçti. *Deh* dediklerinde eşkin koşmak zorunda kalıyoruz. Bunların hepsini ben de yaşadım. Ama sonunda koşumlarımı kırıp arabayla birlikte parçaladım. Ve o sırada gözüm ne karımı gördü ne başka bir şeyi. Zerre kadar umursamadım ve hiç pişman değilim. Karım şimdi sağ değil, yıllardır gömülü. Ama ne yaparsın. Hayat! Ah kadınlar, senin önüne geçtikleri zaman cehennemden en derin zindanından bile daha sıcak oluyorlar. Seni bir kere eline geçirdiği zaman yapmayacağı şey yok. Yapmayacağı şey yok. Özellikle sana âşıkça. O zaman ya son nefesini verirsin ya da arkandaki arabayı karınla birlikte parçalarsın. Aksi takdirde seni zorla itaatkâr bir köpeğe çevirip gözünün önünde seni aldatmaya başlar. Ama sen sadece itaat edersin. İtaat eder, gidip karma *hayatım* dersin. Yoksa severek itaat etmezsen, ona karşı çıkarsan seni mahveder. Tek şansın koşumlarını ve evlilik denen at arabasını parçalamak. Yoksa seni mahveder. Kadınların tuhaf, şeytani bir gücü var. Seni kontrol etmeye başladıklarında bir dişi kurda, hatta bir dişi ayıya dönüşüyorlar. Özellikle burjuvazi değilsen ve boyun eğerek para kazanan bir adamsan korkunç bir durum.”

“Boyun eğerek para kazanmak. Evet. Tam olarak böyle,” dedi Del Torre.

“Ama bir denge kurulamaz mı?” dedi Lilly.

“Evladım, denge bir taraf yükselirken diğer tarafın alçalmasında yatıyor. Birisi karar verir, diğeri kararı uygular. Aşk dediğin bundan ibaret. Artık kararları kadınlar alıyor. Evet, buna hiç şüphen olmasın. Her şeyi onlar başlatıyor. Erkek de sadece kadına ayak uyduruyor. Aşk dediğin böyledir. Erkek sadece ayak uydurur. Çok erkekçe!” dedi Argyle. Sesindeki tondan isyan ettiği belliydi.

“Belki doğal olan budur,” dedi Lilly. “Bilime göre doğal olan bu.”

“Başlarım bilime...” dedi Argyle. “İçinde gerçekten kıvılcımlar olan hiçbir erkek böyle yaşamaya dayanamaz.”

“Evet! Evet! Evet!” diye bağırdı İtalyan. “Çoğu erkek böyle istiyor. Çoğu erkek bir kadının kendisini arzulamasını, kadının canı istediği zaman ona ayak uydurmayı istiyor. Çoğu erkek bir kadının kendisini erkeği olarak seçmesini, ona tapmayı ve kadının arzularını yerine getirmeyi istiyor. Ama kadın istemezse hiçbir şey yapmayacak. Ve kadın, onun rolü de çoktan yazılmış. Kadın sevilmeli, tapılmalı ve en önemlisi itaat edilmeli. Özellikle seks konusunda. Erkek, kadının cinsel isteklerini yerine getirmezse kadın birden şeytanlaşıyor. Ama erkek ona itaat ederse de yanlış anlaşılmış sinirli bir kadına dönüşüyor ve gururunu kırabileceği başka bir erkek aramaya başlıyor. Böyle işte.”

“Tamam,” dedi Lilly. “Bunun kötü yanı ne?”

“Ama,” diye araya girdi Aaron. “Söylediklerinin doğru olduğunu mu düşünüyorsun? Del Torre’ye katılıyor musun? Sen evlisin. Senin tecrübelerin farklı mı yoksa aynı mı?”

“Seninki nasıl?” diye sordu Lilly.

“Benimki aynı. Belki de hiç gerçekten evli değildik ama benimki aynı,” dedi Aaron.

“Benimki de neredeyse aynıydı,” dedi Argyle suratını ekşiterek.

“Ya seninki Lilly?” diye sordu Del Torre merakla.

“Çok farklı değildi,” dedi Lilly.

“İşte!” diye bağırdı Del Torre. Sanki bir şey keşfetmiş gibi birden ayağa kalktı. “Peki, çözüm yolun ne?” Soruyu soran Aaron’dı.

“Henüz bir şey çözmedim,” dedi Lilly. “Ama Del Torre çok iyi anlattı. Del Torre, sence çözüm yolu ne?”

“Çözüm yolu bence değişim. Erkeğin soruyu sorması, kadının cevaplaması gerekir. Bu düzen değişmeli.”

“Ama değişmez. Prrr!” Argyle ağzıyla trampet sesi çıkarmıştı.

“Değişmez mi?” diye sordu Lilly genç lorda.

“Hayır. Bence değişmez.”

“Hiç mi değişmez?”

“Muhtemelen.”

“O zaman ne olacak?”

“O zaman? O zaman erkek son çare olarak kendine başka bir şey arar. Kendine cevap verecek bir şey arar. Ama aradığı şeyin kendini cinsel anlamda da çekmesi gerekiyor. Bu yüzden hiçbir şeyden haberi olmayan, dolayısıyla erkeğini yönlendiremeyen genç kızlara yönelir. Kızlar henüz gençken onlara sahip olduğunu ve kızların kendi arzularına yanıt vereceğini sanır. Ama yine yanıliyordur. Çünkü şimdilerde bir yaşındaki bir kız bebek bile kırk yaşındaki bir kadına benziyor. İkisi de hayatlarını erkekleri zorlamaya adanmış.”

“O zaman genç kızlar son çare olarak bile çözüm değil.”

“Değiller, çünkü artık hepsi modern kadınlar olmuş. Hepsi birer modern kadın. Olmayan bir tanesini bile bulamıyorsun.”

“Korkunç bir şey bu *modern kadın*,” diye bitirdi Arg-

yle.

“O zaman?”

“O zaman erkek sevecek başka şeyler arıyor. Kendisi isteyene kadar bekleyip tüm sevgisini erkeğe yöneltecek kendisinden daha narin ve daha hassas birisini arıyor. Ama bu artık erkeğin başvurduğu en son çaredir.”

“Hiç de son çare değildir evladım,” diye karşı çıktı Argyle.

“Erkek nefret etmesine rağmen yine karısını sevmeye başlıyor.”

“Ya da Aaron’ın yaptığı gibi onu terk ediyor,” dedi Lilly.

“Ve başka bir kadın aramaya başlıyor,” diye tamamladı Del Torre.

“Başka bir kadın mı arıyor?” dedi Lilly. “Öyle mi Aaron?”

“Aramak istemiyorum,” dedi Aaron. “Ama dünyanın göbeğinde on binlerce insanın arasında yalnız kalmaya dayanamıyorum. Hiç kimsem yok. Gidebileceğim bir yer, tutunabileceğim bir şey yok. Bazen geçici maceralar çıkıyor karşıma. Ama birkaç gün sonra onlardan da sıkılıyorum. Bir süre sonra korkmaya başlıyorsun. Tek başına olduğunda kendini garip hissediyorsun. Sanki şu balkonun korkuluklarına çıkıp etrafındaki boşluğa bakıyormuş gibi.”

“Bir insan tek başına olamaz mı, tamamen tek başına?” dedi Lilly.

“Hayır, çok saçma olur. Ömürlerini sütunların üzerinde geçiren Bizanslı azizler gibi. Çok saçma!” diye karşı çıktı İtalyan.

“Bizanslı azizler gibi yaşamaktan bahsetmiyorum. Demek istediğim karınla birlikte yaşarsın, onu seversin. Ayrıca arkadaşlarınla vakit geçirirsin, dünyayla, her şeyle ilgilenirsin, hobilerin olur. Ama tek başına olduğunu da bilirsin. Özünde yalnız olduğunu bilirsin. Sonsuza kadar yal-

nız. Ve yalnız olmayı seçersin. Duygusal anlamda yalnızlığı kastetmiyorum. İsteyerek ve bilerek yalnız olmaktan bahsediyorum. Çünkü insan, doğası gereği yalnızdır. Başka bir kişiyle birlikte olmak ikincil derecededir,” dedi Lilly.

“İnsan her şeyde yalnızdır,” dedi Argyle, “Ama aşkta değil. Her şeyde yalnızdır ama aşkta değil, sevgili dostum. Seninle ayrıldığımız tek konu burası.”

Hayır,” dedi Lilly, “İnsan en çok âşıkken yalnızdır.”

“Hiçbir şey anlamadım,” dedi Argyle. “O nasıl oluyor?”

“İnsan, aşkı tamamlayan parçalardan sadece birisidir. Nasıl yalnız olabiliyor?” dedi genç Lord.

“Çünkü insan kendi ruhundan ibaret olduğu için yalnızdır, bu yüzden. Çünkü ben benim, ben sadece benim, ben sadece kendimim; çünkü ben kesinlikle ve tamamen yalnızım ve bunu bilmem, bunu kabul etmem ve dünyaya bunu bilerek bakabilmem benim en büyük bilgeliğimdir.”

“Evladım, gittikçe metafiziğe kayıyorsun ve bu beyin sulanması geçirmek kadar kötüdür,” dedi Argyle.

“Peki,” dedi Lilly.

“Ve,” dedi Del Torre, “Mantığa göre belki öyle olabilir. Ama kalbe göre? Kalp hiç tek başına atabilir mi? Tak! Tak! Kalp tek başına atabilir mi? Koca dünyada, evrenin sonsuz boşluğunda tek başına durabilir mi? Tak! Tak! Tak! Uçsuz bucaksız evrende tek başına?” İtalyan yavaşça gülümsemeye başladı. “İmkânsız. Diğer insanlara karşı nefretle atabilir, kendini toplumun baskısından kurtarmak için atabilir. Bağımsızlığını göstermek için çelik gibi sert bir şekilde atabilir. Ama her zaman diğer insanlara karşı atar, tek başına değil. Ama ister başkalarıyla birlikte, ister onlara karşı olsun veya birisi için, karısı, annesi, arkadaşı, çocuğu için olsun, hiçbir zaman tek başına atamaz. Böyle işte.”

“Asıl kendi sessizliğinde tek başına atar,” dedi Lilly.

İtalyan başını salladı.

“İçeri girsek iyi olur,” dedi Argyle. “Hava soğumaya başladı.”

“Aaron,” dedi Lilly. “Sen de mi böyle düşünüyorsun?”

Aaron, Del Torre’nin sessiz, sohbetten memnun fakat korkutucu gözlerine bakarak “Neredeyse,” dedi. “Aslında artık böyle düşünüyorum.”

“Bir şeyi ucundan kaçırmak, o şeye hiç yaklaşamamakla aynı sonucu verir,” dedi Lilly gülerek. Ayağa kalktı, içeri götürmek için sandalyeyi eline aldı. Kahkahası o kadar basit, o kadar samimi gelmişti ki Aaron’ın kalbi bir an için atmayı bıraktı. Kendi bakış açısına göre Lilly’nin yalnız olduğunu biliyordu. Lilly yalnızdı. Kendini dünyaya kapatmıştı. Ağzından çıkan kelimelere bile kayıtsızdı. Arkadaşlarını da tamamen kendi seçimlerine bırakmıştı. Tamamen kendi seçimlerine. Aaron, Lilly’nin *orada* olduğunu, bir şekilde yaşadığını anlamıştı. Ama ne başkalarına bağlanmak istiyordu ne de onları engelliyordu. Lilly buradaydı, grubun tam ortasındaydı. Ama diğerlerinden hiçbir şey istemedi, onlara hiçbir şey sormadı, onları hiçbir şeye zorlamadı.

Herkesi kendi haline bıraktı. Zaten o da kendi halindeydi; ne eksik ne fazla. Duruşunda ise hem insanı delirten hem de büyüleyen bir kesinlik vardı. Aaron sinirlenmişti. Lilly, kendisine uzatılan ellere sessiz bir şekilde arkadaşlığını ve dostluğunu verebilirdi. Aaron’a göre bu bir hakaretti. Lilly, ilişkilerinde asla eşitliğe inanmazdı. Ama eşitliği reddetmezdi de. Ona göre ikili ilişkilerde eşitlik alakasız bir şeydi. Ama Aaron her konuda Lilly’ye güvenebileceğini, Lilly’nin yalnız kalmayı yeğleyen özüne dokunmadığı sürece ondan her zaman yardım isteyebileceğini biliyordu. Yine de bu durumdan nefret ediyordu. Ama hayran olmandan da geçemiyordu.

MARCHESA

Aaron, Marchesa ve Manfredi ile akşam yemeği yiyecekti. Marchesa Del Torre içeri girdiğinde Aaron birden irkildi. Marchesa başka birisine benziyordu. Saçlarını kaşlarına doğru salmıştı. Şıklık kavramının modern dünyadaki hali böyleydi ama Aaron'ın tek gördüğü küçük bir şeytandı.

Mavi kadife elbisesi harikaydı, rengi çok canlıydı. Yanlarında açık sarı iplerle örülmüş şile bezi dantelleri vardı. Son derece moderndi, kısaydı, bacaklarını, omuzlarını, göğüslerini ve tatlı, beyaz kollarını gösteriyordu. Boynunu koyu mavi safir taşlar sarıyordu. Saçları kısa sayılırdı, kaşlarına kadar geliyordu ve Aubrey Beardsley tabloları gibi kabarıktı. Çok özenerek hazırlandığı belliydi. Ama yeni tarzı çok abartılıydı, dudakları fazla kırmızıydı; Marchesa bilerek abartmıştı ve Aaron'ı asıl korkutan buydu. Aaron, Marchesa'nın harika ama fesat olduğunu düşündü. Dehşete kapılmıştı çünkü. Marchesa, Aaron'ın karşısına oturdu. Altın rengi çorapları, endamlı bacaklarının çıplaklığını metali andıran bir şekilde ortaya çıkarmıştı. Menekşe mavisi kadife elbisesinin örtmediği şahane bacakları ve şahane teni büyüleyiciydi.

Sarı mavi, gergef işi ayakkabıları vardı. Neredeyse ayak parmakları görünecekti, metalimsi, çıplak ayak parmakları. Elbisesinin şile bezi sarı dantelleri önüne sarkıyordu. Aaron kendini Marchesa'nın çıplak gibi görünen ayaklarını izlemekten alıkoyamadı. Sanki muhteşem çıplaklığının üzerine altın tozu serpiştirilmiş gibiydi. Marchesa kesinlikle Aaron'ın yüzünü görmüştü, hayran hayran bakan şaşkın yüzünü görmüştü.

“Flütünüzü getirdiniz mi?” dedi Marchesa soğuk, hüznü, umursamaz sesiyle. Sesi hiç değişmezdi. Her zaman yalın, alçak ve netti.

“Evet.”

“Bana eşlik ederseniz belki şarkı söyleyebilirim. Eder misiniz?”

“Birbirine eşlik eden seslerden nefret ettiğinizi sanıyordum.”

“Hayır, yani evet ama beraber yaparsak belki güzel olabilir. Deneyebilir miyiz?”

“Evet, deneriz.”

“Manfredi kokteylleri getiriyor. Portakal koymasını ister miydiniz?”

“Sizinki ile aynı olsun.”

“Portakalsız o zaman. Sigara içer misiniz?”

Uzaktan gelen o tuhaf, çıplak ses! Ve elbiseden fırlayan altın tozu serpiştirilmiş karanlık, çıplak ve şahane kollar; hafifçe parlayan, gölgeli mükemmel bacakları... Aaron'ın tek istediği Marchesa'nın bacaklarıydı, onlara dokunabilmek, onları öpebilmektir. Hayatında daha önce hiç bir kadın, üstünde bu kadar güçlü bir etki yaratmamıştı. Baş edemeyeceği saf, gizemli bir gücü vardı.

Küçük bir tepsiyle Manfredi içeri girdi. Üzerinde hâlâ üniforması vardı.

“Merhaba!” dedi küçük İtalyan. “Seni gördüğüme çok sevindim. Nasılsın, iyi misin? Çok sevindim. Kokteyl nasıl hayatım?”

“Çok güzel,” dedi Marchesa.

“Şeftaliyi fazla mı kaçırmışım?”

“Hayır, gayet iyi.”

“İyi,” dedi kısa subay. Koltuğa oturarak kaygısızca bacaklarını esnetti. Tozluklarını henüz çıkarmamıştı. Yüzünde garip bir gülümseme vardı. Aaron, bu gülümsemenin de fesatlık barındırabileceğini düşündü. Birdenbire kısa

adamın gülümseyen garip yüzünün bütün fesatlığı meydana çıkmıştı.

“Görüşmeyeli neler yapıyorsun?” dedi. “Dün neler yaptın?”

“Dün?” diye tekrarladı Aaron. “Uffizi’ye gittim.”

“Uffizi’ye mi? Şaşırdım. Nasıl buldun Uffizi’yi?”

“Çok güzel.”

“Bence de öyle. Bence de öyle. Hangi resimlere baktın?”

“Dekker’le birlikteydim. Yanılmıyorsam çoğuna baktık.”

“En çok hangisini beğendin?”

“Botticelli’nin tablosunu—*Venüs’ün Doğuşu*.”

“Evet! Evet,” dedi Manfredi. Venüs’ü ben de severim. Ama diğerlerini daha çok beğeniyorum. Sen de Venüs’ün güzel bir kadın olduğunu düşündün, değil mi?”

“Hayır, tam olarak güzel olduğunu düşünmedim. Ama vücudunu beğendim. Temiz havayı beğendim. Temiz havayı, yaz denizinin üstünden akan havayı ve Venüs’ün o havada duruşunu beğendim.”

“Ya yüzü?” diye sordu Marchesa yavaş bir şekilde. Sinsice gülüyordu. “Evet, bebek yüzlü,” diye yanıtladı Aaron.

“Sahip olduğu zihniyete göre daha masummuş gibi davranmaya çalıştığı için,” dedi Marchesa.

“Bence öyle değil, hayatım,” dedi kocası. “Bence sahip olduğu bilgelik ve masumiyet onu gerçek Venüs yapan özellikler. Gerçek, doğru, modern Venüs. Çok fazla şey bilmemeyi tercih ediyor. Onu cazip hale getiren de bu. Öyle değil mi, Aaron? Herkes size Aaron diye hitap ediyor. Benim ağzımdan da öyle çıktı. Çoğu kişi bana da Manfredi diyor. Hem Del Torre demekten daha kolay. İsterseniz siz de öyle deyin. Size Aaron diye hitap etsem sorun olmaz, değil mi?”

“Hayır. Ben de gereksiz resmiyetleri, baylı bayanlı konuşmaları sevmem.”

“Evet, ben de. Samimi gelmiyorlar.”

Kısa subay Aaron'ın geldiğine çok sevinmişti. Aaron da Manfredi'yi sevmeye başlıyordu. Ama Aaron'a göre odadaki ezici kişi Marchesa'ydı.

“Katılıyor musunuz, Bay Sisson?” dedi Marchesa. “Botticelli'nin Venüs'ünü çekici yapan şeyler onun yapmacık masumiyeti ve sahte bilgeliği mi?”

“Bir birey olarak o kadar çekici olduğunu düşünmüyorum,” dedi Aaron. “Bir kadın olarak da beni çok etkilemiyor.”

Ama bir tablo olarak, temiz havası, özellikle temiz havası... Aslında Venüs bir kadını pek andırmıyor, anlıyor musunuz? Açık havadaki duruşu, denize olan duyguları...”

“Evet! Denize bağlı bir kadın. Yapmacık masumiyeti de var. Masumiyeti konusunda Manfredi gibi ısrarcı mısınız?”

“Masumiyet?” dedi Aaron. “Masumiyet, hakkında çok bilgi sahibi olmadığım bir şey.”

“Elbette,” dedi genç subay gülerek. “Sen, Kleopatra'nın Antonius'u olacak adamsın.”

Aaron bir an ne yapacağını bilemedi. Sonra o da Manfredi ile birlikte gülmeye başladı. Yine de ne yapacağını bilemiyordu. Kleopatra'nın Antonius'u olmak istiyor muydu? Ne isteyeceğinden emin değildi. Tek istediği ve tek yaptığı Marchesa'yı izlemektir. Marchesa başka bir yere bakıyordu ama Aaron'ın kendisini izlediğini biliyordu. Sonunda gözlerini Aaron'a çevirdiğinde yüzünde acı ve bilgelik dolu, soğuk, karanlık bir gülümseme vardı. Garip, karanlık, sessiz bakışları bilgelikle doluydu. En azından uzaktan öyle görünüyordu. Aaron bu bakışların karşısında bütün kemiklerinin eridiğini hissetti. Mahzun gözleri hareket etmiyordu, Marchesa'ya gülümsemeye çalıştı.

Çok korkmuştu. Marchesa'ya surat astığını biliyordu, surat astığını. Çok korkmuştu. Ama aklının bir köşesinde Lilly vardı, ondan yardım isteyebilirdi. Ama aynı zamanda Marchesa'yla birlikte olmak istiyordu. Bütün vücudu Marchesa'ya olan arzusuyla âdeta erimişti. Ne pahasına olursa olsun onu elde etmeliydi. Ama ne pahasına olursa kendisini Marchesa'dan temizleyecek güçte olması gerektiğini de biliyordu. Hem karnı doyacaktı hem pastası duracaktı.

Artık Marchesa onun için Kleopatra'ydı. "Yıpratamaz zaman onun güzelliğini. Solduramaz rengini bozamaz ahengini." Aaron'ın gözünde Marchesa çoktan Kleopatra olmuştu.

Yemeğe geçtiklerinde Aaron, Marchesa'nın sağma oturdu. Küçük bir masaydı, birkaç papatyayla süslenmişti. Her şey narin ve seyrekti. Yemekte olağanüstü bir şey yoktu. Çok ağır olmayan, enfes yemeklerdi. Yemeğin yanında Alman şarabı içtiler. Yemek boyunca Aaron, Marchesa'nın güzel kollarının, göğsünün, ortasından ayırdığı seyrek, kalın saçlarının etkisindeydi. Boynundaki safirler, parmaklarındaki ağır yüzükler, dudaklarındaki boya, yanağındaki allık. Aaron'ın içinde, derinlerinde bir şey Marchesa'nın etrafında dört dönmek istiyor, ondan ayrılamıyordu. Ama bir yandan da kör gibiydi, kendini kaybetmişti. Marchesa del Torre kimdi, neydi? Aaron bütün anlayışını yitirmişti. Yüzünü Marchesa'nın yüzüne veya vücuduna çevirerek orada öylece oturuyordu. Marchesa da Aaron'a bir şeyler söylüyor fakat asla yüzüne bakmıyordu.

Aslında çok konuşmamıştı. Konuşmayı asıl yürüten kocasıydı. Manfredi'nin Aaron'a karşı tavrı çok samimiydi. Bu da Aaron'ın hoşuna gitmişti. Kadın sükûnet içinde oturuyordu. Akli başka bir yerde gibiydi. Aaron gittikçe Marchesa'ya doğru çekildiğini hissetti. Mükemmelliği, Kleopatra'sının güzel kollarını ve göğsünü aklından geçir-

di. Masanın altında kalan altın tozlu bacaklarını düşünmek bile aptal gibi hissetmesi için yeterliydi.

İlk şişe bittiğinde içimi rahat, yüksek alkollü, lezzetli beyaz Mosel şarabını çıkardılar. Marchesa, şarabı anlayışlı bir tavırla içiyordu. Tatlı olarak hurma vardı, şu turuncu renkli, posalı Japon meyvesi. Aaron bu meyveyi daha önce hiç yememişti. Yumuşak, cıvık, göz alıcı turunculuktaki hurmaların tadı ilk seferinde sert gelmesine rağmen git-tikçe ağızda dağılmaya, tatlanmaya başlıyordu. Manfredi hurmalara bayılmıştı, sürekli kaşıklıyordu. Ama Marchesa hiç yemedi.

Aaron konuşulanları takip etmeyi tamamen bırakmıştı. Ne dendiğini, ne konuşulduğunu bilmiyordu. Sanki birisi zihnini almış, sadece vücudunu ve reflekslerini bırakmış gibiydi.

Kahveler geldiğinde konu Manfredi'nin işine geldi. Bir süre daha ordudan ayrılamayacaktı. Örneğin ertesi sabah güneş doğmadan çıkması gerekiyordu. Bu durumdan nefret ettiğini ve en kısa sürede sivil hayatına geri dönmek istediğini söyledi. Ama Aaron, Manfredi'nin sivil hayatına döndüğünde çok sıkılacağını düşündü. Sonra konu Del Torre ailesinin kaldığı konağa geldi.

“Çok güzel bir terasımız var, şehrin neresinde olduğunu görebiliyorsun,” dedi Manfredi. “Fark ettin mi?”

“Hayır,” dedi Aaron.

“Palmiyelerin yanında. Bilmiyor musun?”

“Hayır,” dedi Aaron.

“Hadi dışarı çıkıp gösterelim,” dedi Marchesa.

Manfredi üzerine bir şeyler giydi, birkaç kapıdan geçip merdivenlerden çıktılar. Teras geniş ve açıktaydı. Lungarno'nun karşısındaki nehre bakıyordu. Vecchio Sarayı'nın ince kulelerinin birisi de terasın karşısındaydı. Ayrıca yıldızların ışığının altında gölgeler içinde kalan uzaktaki katedralin dev kubbesi de görülebiliyordu. Sağ

tarafına ise yeni yapılan düz köprünün üzerinden geçen küçük tramvaylar vardı. Hemen aşağıdaki bahçe palmiye ağaçlarıyla doluydu.

“Görüyorsunuz,” dedi Marchesa. Konuşmasına Aaron’a yaklaşıp ona hafifçe dokunarak devam edecekti. “Sadece palmiye ağaçlarına bakarak da terası bulabilirsiniz. Siz hemen şuradaki Nardini’de kalıyorsunuz, değil mi? En üst katta demiştiniz?”

“Evet, en üst kat. Orta pencerelerden birisi olması lazım.”

“Her zaman açık olan pencere mi? Diğerlerini kapatıyorlar. Sizinle ilgisi olduğunu bilmeden fark etmişim orta pencereyi.”

“Evet, benim pencerem her zaman açık.”

Marchesa, Aaron’a doğru yavaşça eğiliyor, ona doğru sokuluyordu. Bir gün mutlaka son bulacağını bilmesine rağmen Aaron da bu kadının sevgilisi olmak istediğini ve olacağını biliyordu. Aslında çoktan onun sevgilisi olmuştu bile.

“Üşütmeyelim,” dedi Manfredi.

Marchesa hemen içeri döndü. Aaron duvarın yanındaki kısa portakal ağaçlarından bir nefes koklayarak Marchesa’yı takip etti.

“Flüt çalacak mısınız?” dedi Marchesa içeri girerken.

“Siz söyleyecek misiniz?” diye yanıtladı Aaron.

“Önce siz çalın.”

Aaron, sevgilisinin istediği gibi yaptı. Diğer geceki gibi büyük müzik odasına girdi. Flütten çıkan ses dalgaları etkileyici, vahşi ve hızlıydı. Melodiler Marchesa’yı hemen etkilemişti. Marchesa, her zaman üzerinde olan tuhaf gerginliği çabucak attı. Sanki daha önceden ilaç almış, şimdi ilaçların etkisi geçmeye başlamıştı. Rahatlamaya, kendini bırakmaya başladı. Kırmızı ağzı büyük bir rahatlamayla esneyecek gibiydi. Başını öne doğru eğerek oturuyor,

Aaron'ı dinliyordu. Hiç kıpırdamadı. Oturduğu yerde çok rahattı. Yaralanmış ve sakinleştirilen birisi gibi hızlı bir şekilde nefes alıp veriyordu. Kendisini rahatlatan şey kadını doğallığıydı.

Flütün sesi hızlı ve çabuktu. Sanki erkek kuşların dişilerini etkilemek için mırıldandığı melodiler gibi hızlı, uzun ve otoriterdi. Marchesa'ya göre flütün sesi kesinlikle erkek sesiydi. Dişisini çağıran bir karatavuk sesiydi. Sadece çağırıyor, aynı zamanda ona bir şeyler söylüyor, bir şeyler anlatıyor, ruhunu uyumaya davet ediyordu.

Müzik titremiyor, heyecanını düşürmüyordu. Tonunu kaybetmeyen melodi Marchesa'nın ruhunu dinginliğe kavuşturmuştu. Aslında huzura kavuşmak, rahatlamak değil de korkunç ve acı dolu bir gecenin ardından güzel bir güne uyanmak gibiydi. Evet, aslında Marchesa'nın hisleri böyleydi.

Marchesa, Aaron tekrar içeri geldiğinde ona kibar, içten ve hafif bir şekilde gülümsedi. Gülümsediğinde yanaklarındaki allık yılların getirdiği yorgunluğu iyice ortaya çıkarmıştı. Artık Marchesa'nın yorgunluğu geçiyordu. Ama Aaron'ı flütün sesiyle tanımlamak zordu. Zordu. Ama Aaron'ın bakışlarında şüpheli bir durum vardı. Marchesa, Aaron'ın çekip gidebileceğini, her şeyi arkasında bırakabileceğini biliyor, kendisini terk edip bir daha geri gelmeme ihtimalini göz ardı edemiyordu.

Marchesa hiçbir şey söylemedi, sadece gülümsedi. Gözlerindeki bilgelik bir an için yerini umuda bıraktı. Yıllardır hissetmediği bir şeyi hissediyordu şimdi Marchesa, mutluluğu. Aaron'ın kalbi heyecandan neredeyse duracaktı. Aslında Aaron şık ve modern Marchesa'ya kıyasla hayata olan inancını yeniden kazanan mutlu Marchesa'dan daha çok korkmuştu. Kalp atışları gittikçe hızlanmaya başladı. Acaba Kleopatra ne soracaktı?

“Bir cumartesi sabahı gelip flüt çalmanı isterim,” dedi

Manfredi. “Başka bir enstrüman eşliğinde Tabii. Piyanoyla birlikte neler yapabileceğini merak ediyorum.”

“Tamam,” dedi Aaron.

“Gerçekten gelecek misin? O zaman sana eşlik edebilmem için birlikte çalışalım,” dedi Manfredi heyecanla.

“Evet, gelirim,” dedi Aaron.

“Çok güzel! Çok güzel! O zaman cuma sabahı gelersin, genel bir prova yaparız.”

“Bay Sisson oda konserimiz için çalacaksa hayrına çalmamalı,” dedi Marchesa. “Düzgün bir ücret karşılığında çalması daha doğru olur.”

“Hayır, istemiyorum,” dedi Aaron.

“Ama para kazanmanız lazım, değil mi?” dedi Marchesa.

“Evet, kazanmam lazım. Ama başka bir yerden de kazanabilirim.”

“Hayır. Benim için çalmanız ayrı bir şey. Ama konser veriyorsanız ücretini almanız lazım.”

“Elbette!” dedi Manfredi. “Her erkek parasını kazanmalı. Ben İtalya hükümetinden alıyorum.” Biraz zaman geçtikten sonra Aaron, Marchesa’ya şarkı söyleyip söylemeyeceğini sordu.

“Söyleyeyim mi?” dedi Marchesa. “Evet, lütfen.”

“O zaman ilk önce yalnızken söyleyeyim, sonra bana ne düşündüğünüzü söylersiniz. Yvette Guilbert demeye cesaret edemem ama biraz Trilby gibi söyleyebilirim. Evet, Trilby gibi kısa bir Fransız şarkısı söyleyeyim. Her ne kadar beni tempoda tutacak bir Svengali olmamasına ve söyleyeceğim şarkının farklı olmasına rağmen.”

Marchesa kapının yanma gitti. Aaron’ı kendine âşık eden şık kadın şimdi Aaron’a yaranmaya çalışıyordu.

“Derrierechezmon pere

Vole volemoncoeur, vole!

Derrierechezmon pere

*Il y a un pommierdoux.
Toutdoux, et iou Et iou, toutdoux.
Il y a unpommierdoux.*

*Troisbellesprincesses
Vole volemoncoeur, vole!
Troisbellesprincesses
Sontassisdessous.
Toutdoux, et iou
Et iou, toutdoux.
Sontassessedessous.”*

Marchesa’nın sesi çok güzel, güçlü ve hoştu. Ama bir yerde gücünü kaybediyor, tökezliyor ve bazen sıradan bir konuşmaya dönüyordu. Şarkının sonuna geldiğinde sesi titremeye başlayınca Marchesa utanmıştı.

“Hayır,” dedi. “Çok kötü! Söyleyemiyorum.” Sonra koltuğa çöktü.

“Melodisi çok güzel,” dedi Aaron. “Notaları var mı?”

Marchesa cevap vermedi, yerinden kalkarak Aaron’a küçük bir kitabı uzattı. “Sözler ne anlama geliyor?” diye sordu Aaron. Marchesa açıkladı. Sonra Aaron flütünü aldı.

“Çalmamda bir mahsur var mı?” dedi.

Evli çiftten yanıt gelmeyince çalmaya başladı. Çok basit bir melodiydi. Hemen Marchesa’nın sesinin iniş çıkışlarını ve tınısını yakalamıştı. “Ben çalarken siz de söyleyin,” dedi.

“Ben söyleyemem,” dedi Marchesa. Üzüntü içinde başını sallıyordu. “En azından deneyelim,” diye yanıtladı Aaron.

“Ama söyleyemiyorum,” dedi Marchesa. Yine de ayağa kalkmıştı.

Aaron masanın başında oturmaya devam etti. Lambanın ışığı kitabı aydınlatıyordu. Marchesa hemen flütçünün yanında mutsuz bir şekilde duruyordu.

“Ben her zaman böyleydim,” dedi. “Özel bir şey beni kendimden geçirmiyorsa asla müziğe göre söyleyemiyorum. Ama o zaman da yaptığıma tam olarak şarkı söylemek denemez.”

Ama Aaron, Marchesa’ya kulak asmıyordu. Sadece gözleriyle izliyordu. Flütü ağzındayken dikkati enstrümanındaydı. Aaron melodiyi çalmaya başladığında Marchesa sözlere girmede. Mendiliyle oyalanıyordu. Aaron tek başına melodiyi çaldı. İlk dörtlükten sonra Aaron tekrar Marchesa’ya baktı. Gözlerinde alaycı bakışlar vardı. Tekrar melodiye girerek Marchesa’ya meydan okumuştı. Ama bu sefer Marchesa Aaron’m teklifini kabul etti. Flüt, hoş, sert ve dominant sesiyle çalınmaya başladığında Marchesa sadece kısa bir süre bocaladı. Sonra Marchesa ruhunu ve sesini serbest bırakarak söylemeye, söylemek istediği gibi, her zaman istediği gibi bocalamadan, ruhundaki o ayak bağı olmadan söylemeye başladı.

Özgürce söylüyor, flütle birlikte harikalar yaratıyordu. Ne kadar güzeldi! Bu kısa şarkıyı ruhundaki bütün hoşluğu ortaya çıkararak söylemek ne kadar güzeldi. Sonunda hata yapmadan, mükemmel bir şekilde müzik yaratabilmek ne kadar hoştu. Müziğe ayak uydurarak sesini rahat bir şekilde kıvrabilmesi ne kadar harikaydı! Flütü duymuyordu bile. Kendi pürüzsüz sesi dışında hiçbir şeyin farkında değildi. Bir yaprağın üzerinde dinlenip kanatlarıyla yavaşça nefes alan bir kelebek gibi ruhu da nefes alıyordu. İlk defa! İlk defa ruhu aldığı nefesi hissediyordu.

Hayatı boyunca aldığı her nefes yarım kalmıştı. Ama şimdi sonuna kadar, en derine kadar, varoluşunun en ücra köşesine kadar nefes alıyordu. Gerçekten nefes alabilmek o kadar güzeldi ki sersemlemişti.

Şarkı bittiğinde sersemlemiş bir haldeydi. Âdeta bir rüyadan uyanıyordu, çok mutluydu. Yüzündeki allık şimdi daha parlak görünüyordu. Marchesa yenilenmiş, aydın-

lanmıştı. Aaron'a gururla gülümseyerek baktı.

“Bravo, hayatım! Tam istediğin gibiydi,” dedi kocası.

“Öyleydi, değil mi?” dedi Marchesa. Kocasına döndüğünde ağzı kulaklarına varıyordu. Kocası, Marchesa'nın bu haline şaşırmış, aynı zamanda hayran kalmıştı.

Marchesa sessiz bir şekilde koltuğuna oturdu. Kendinden geçmişti. İki erkek de oldukça sessizdi. Sessizlik, üçünün arasında küçük bir tiyatro oynanmasına vesile olmuştu. Hiçbiri de bunun farkında değildi. Manfredi, Aaron'ın Marchesa için yaptıklarını kendisinin asla yapamayacağını biliyordu. Ama o kadın kendisinin, Aaron'ın değil. Aaron'ın bu konuda söz hakkı yoktu. Oysa Aaron zafer kazanmış edasıyla gülümsüyordu. Küçük bir mucize yaratmıştı. İnsanların kendisine saygı duyması gerektiğini düşünüyordu. Marchesa ise hâlâ rüyadaydı. Melodiyle bir olmanın ve bir kuğu gibi süzülebilmenin etkisi altındaydı. Sonunda kendi ruhunun kanatlarıyla uçabiliyordu. Marchesa, daha önce kanatlarını bu kadar açamamış bir kuğuydu. Kanatlarını açarak uçabilmesi ona şarkı söyleyebileceği bir yer vermişti. Çünkü kuğular ve leylekler sadece yükselebildikleri zaman müziklerini icra edebilirler. Sadece o zaman seslerini dünyaya haykırırlar. Marchesa da böyleydi.

Aaron ve Manfredi birbirlerinden kaçınabildikleri kadar kaçındılar, zorunlu olmadıkça konuşmadılar. Sanki görünmez bir çift el ikisinin de yüzünü başka bir yöne doğru çeviriyordu. Aaron'ın yüzünde zafer sarhoşluğu ve inatçılık vardı. İtalyan'ın yüzü ise yaşlı bir maymuna benziyordu. Derin bir acı içinde olduğu kesindi. Marchesa, diğer ikisinin yüzlerine bakıp ne olduğunu anlamaya çalıştı ama ne kadar baktıysa da hiçbir şey anlamadı. Aaron içinden, Marchesa'nın ne kadar güzel, ne kadar tatlı bir kadın olduğunu düşünüyordu. Kesinlikle tadına varılacak bir kadın! Ama Marchesa, Aaron'a ait değil miydi? Onu

kazanmamış mıydı?

Birden erkeklik gururu, daha doğrusu erkekliği kabarmıştı. Kendisine ait olanı almalıydı. Kuvvetinin farkındaydı. Gücünü gösterip ödülünü alması gerekiyordu. Nasıl bir erkek olduğunu gösterip hak ettiği şeyi alacaktı. Bu kadın, Aaron'ın ödülüydü. Kesinlikle böyleydi. Tartışılmaz bir gerçektir bu.

Onu istiyordu, hem de nasıl istiyordu! Ama sabun-taşından yapılmış grimsi yeşil renkte bir Çinli maymuna benzeyen kocası da buradaydı. Artık ödülünü başka bir zaman alması gerekecekti. Bu yüzden kalkarak gitmek için izin istedi.

“Bunu bir kere daha tekrarlayalım,” dedi Marchesa. “Ne zaman isterseniz söyleyin, ben gelirim,” dedi Aaron.

“O zaman kısa bir süre içinde size haber veririm,” dedi Marchesa.

Aaron konaktan ayrılarak oteline, ıssız odasına döndü. Flütünü masaya koyarken gülümsüyordu. Lilly'nin flüte Aaron'ın âsası diye hitap etmesi aklına geldi.

“Demek çiçek açıyorsun, ha? Dikenlerin de var,” dedi flüte doğru.

Aaron bunca zaman kendini tutmuştu, engellemişti. Bunca zaman hayat zor ve dayanılmaz olmuştu, çok zor ve dayanılmaz. Aaron hiçbir şey istemiyordu, bütün arzuları bir köşeye çekilmişti. Bunca zamandır kadınlara yönelik arzularını bastırıyordu. Bütün arzularını kaldırmış, kilitlemişti. Hiç kimseyi, hiçbir şeyi istemiyordu. Ama bu şekilde yaşamak zordu. Arzulamadan, aşkı hissetmeden körü köre yaşamak dayanılmaz bir tecrübeydi.

Ama şimdi arzularını tekrar kazanmıştı. Bu sefer arzuları güçlüydü, çelik kadar keskindi. Pençeleriyle şimşekleri taşıyan kartallar kadar güçlü. Zeus'un yıldırımları kadar güçlü. Artık erkekliğinin getirdiği güçlü, kibirli, asil arzularla gurur duyabilir, övünebilirdi. Aaron'ın güçlü siyah

âsası sonunda açmıştı; kırmızı Floransa zambakları ve keskin dikenlerle doluydu. Yarattığı yıldırımların ihtişamıyla odada bir oraya bir buraya yürüyordu. Erkekliğini ve gücünü geri kazanmıştı. Bunca zamandan sonra tekrar bir erkek ve bir tanrı olmaktan gurur duyabiliyordu.

Bir süre sonra uykuya daldı. Rüyasında Milano'da sokakta çıkan isyana benzeyen siyah, korkunç bir arbede görmüştü. Sabah kalktığında gördüğü rüyalar umurunda değildi. Güneş doğar doğmaz yatağından kalkıp penceresini iyice açtı. Hava griydi, yavaş bir sabahtı. Ama sabaha, nehre, çakıl taşlarıyla dolu nehir yatağında yürüyen kadına, başıboş dolaşan kazlara veya San Miniato dağının yeşil tepelerine bakmıyordu. Gözleri sadece palmiye ağaçlarına ve arkasındaki terasa odaklanmıştı. Yeşil bitkilerin arasındaki terası rahatlıkla ayırt edebiliyordu. Bir saat boyunca pencerenin yanında durdu, hiç yerinden ayrılmadı. Yere kök salmış bir ağaç gibi, hatta bir heykel gibi hiç hareket etmeden pencerenin yanında durarak Arno Nehri'nin karşısındaki terası izledi.

Yaklaşık altmış dakika sonra saatine baktı. Dokuz olmuştu. Kahve zilini çalıp bir süre daha tepedeki konağın terasına bakmaya devam etti. Artık bir şeyler yapma zamanı gelmişti. Anka kuşu küllerinden doğarak bir kere daha göklerde uçuyordu.

Saat on olduğunda köprüden geçerek konağa gitti. Küçük bir kâğıda isteğini yazdı ve kâğıdı konağın uşağına verdi; Marchesa'dan içinde bir sürü şarkı olan küçük kitabı istiyordu. Böylece şarkılara çalışabilecekti. Uşak geri geldiğinde Aaron'a beklemesini söyledi. Aaron da şapkasını çıkararak içeri girdi.

Uşak Fransızca ve İspanyolca konuşabiliyordu ama İngilizce bilmiyordu. İspanyol asıllıydı. Griye yakın saçları, çökük omuzları, siyah, kısık gözleri vardı. Mümkün olduğunca az konuşmaya çalışıyordu. Marchesa'ya baba-

sından kalan bir yadigârdı.

Aaron küçük oturma odasında oturarak beklemeye başladı. Uzun bir süre sonra Marchesa içeri girdi. İnce, beyaz bir bluz ve mavi bir etek giyyordu. Pek hazırlanmamıştı. Aaron'ın elini sıkarken yüzünde mutlu fakat düşünceli bir ifade vardı. Düşünceli ve endişeliydi. Sesi de değışikti. Aaron'ın anlayamayacağı kadar alçak sesle konuşuyordu. Aaron başını kaldırıp Marchesa'ya baktı. Yüzü parlaktı. Otururken gözüne çarpan dizleri ise tanrıların dizleri gibiydi.

“Şarkı kitabını mı istediniz?” dedi Marchesa.

“Melodilerinizi öğrenmek istedim,” diye yanıtladı Aaron.

“Anladım. Kitap yanımda.” Marchesa, küçük, sarı kitabı Aaron'a uzattı. Sadece melodilerin ve sözlerin yazdığı, eşlik kısımlarının olmadığı küçük bir el kitabıydı. Marchesa kitabı Aaron'a verdikten sonra beklemeye devam etti. Sanki bir şeyler olmasını bekliyordu.

Aaron rastgele birkaç sayfa açıp, “Ama hangi şarkıları söyleyeceğinizi bilmem lazım,” dedi. Ayağa kalkıp Marchesa'nın yanına giderek kitabı ona da gösterdi. Marchesa, Aaron'ın elindeki kitaba bakarak “Evet,” dedi. Aaron birer birer sayfaları çevirmeye başladı. “*Troisjeunes-tambours*,” dedi Marchesa.

“Evet, o... Evet, *En passant par la Lorraine... Aupres de mablond*... Bunu çok seviyorum.” Aaron aklından melodileri geçiriyordu.

“Çalmamı ister misiniz?” dedi.

“Çok isterim,” dedi Marchesa.

Aaron flütü çıkardı, kitabı bir vazoya dayadı ve Marchesa şarkıları sessizce mırıldanırken melodilerini çalmaya başladı. Ama bu sefer aynı büyüyü yaratamadığını, Marchesa'yı etkileyemediğini düşünüyordu. Bağlanamışlardı. Marchesa nedense kendini tutuyor, Aaron'a kar-

şı koymaya çalışıyordu. Aaron'a, kuvvetli erkeğe, yıldırım tanrısına karşı koyuyordu. Küllerinden yeni doğan Anka kuşunun yuvasına buz gibi soğuk su döküyordu. Bu, kelimelerin açıklayabileceği bir şey değildi.

Aaron yavaş yavaş anlamaya başladı. Marchesa, Aaron'ın flüt çalmasını istemiyordu. Şarkılara bakmasını istemiyordu. Aaron kitabı kaldırdı, arkasını döndü. Şaşırmıştı. Şimdi ne olacağını bilmiyordu ama Marchesa'nın direnmeye çalıştığını hissetmişti. Marchesa'nın yüzüne baktığında yine Kleopatra maskesini taktığını gördü. Fakat bu sefer gizemli kadının yüzünde farklı bir şeyler vardı. Aaron ne olduğunu anlayamadı. Marchesa'nın yüzünde bu kadar şaşırtıcı ve öfkeliendirici olan ne vardı? Marchesa ne olursa olsun Aaron'ın tekrar kazandığı erkeksi gücünü ondan alamayacaktı.

“Ceketinizi çıkarmayacak mısınız?” dedi Marchesa, Aaron'a büyük siyah gözleriyle garip bir şekilde bakarak. Garip bir kadındı, Aaron onu anlayamıyordu. Aaron ceketini çıkarıp oturdu. Marchesa'nın kendisine baktığına, bedenini incelediğine emindi. Kadının böyle bakması Aaron'a ters gelmişti. Ama içinde Marchesa'ya olan arzuları da vardı, güzel beyaz kollarına, yumuşak, bembeyaz bedenine. Böyle bir arzuya karşı koyması mümkün değildi, hiç kimse karşı koyamazdı. Artık arzuları kimliğinin bir parçası olmuştu. Marchesa'nın yumuşak, bembeyaz bedeninde arzulamadığı tek bir nokta yoktu.

“Bu sabah ne yaptınız?” diye sordu Marchesa.

“Hiçbir şey,” dedi Aaron. “Siz?” Aaron başını kaldırıp Marchesa'ya baktı. “Hiç,” dedi Marchesa.

Sessizlik içinde oturmaya devam ettiler, Aaron başını öne doğru eğmişti. Sonra tekrar Marchesa'ya doğru bakarak: “Sevgili olalım mı?” dedi.

Marchesa cevap vermedi, şaşırmıştı. Aaron'ın kalbi hızlı hızlı atıyordu, heyecanlıydı. “Sevgili olalım mı?” diye

sordu tekrar.

Marchesa'nın yüzü gittikçe kararıyor, Aaron ise o yüzü ışıkların altında görmek istiyordu. "Tamam," dedi Marchesa. Yüzünü hâlâ Aaron'dan sakınıyordu. "Eğer istersen..."

"İstiyorum," dedi Aaron. Aaron'ın gözleri sürekli Marchesa'nın yüzündeydi. Marchesa ise bir kere bile Aaron'a dönmedi. "Şimdi mi?" dedi Aaron. "Ve nerede?"

Bir süre daha ikisi de konuşmadı. Sanki Marchesa kendi içinde bir savaş veriyordu. Sonra Marchesa tekrar Aaron'a baktı. Uzun, garip, karanlık, anlaşılmaz bir bakıştı. Aaron'ın hoşuna gitmemiştir.

"Duygulu bir şeyler istemiyorsun, değil mi? Kalbimizden geçenleri dile getirmemi istemiyorsun?" dedi Aaron. Marchesa'nın yüzünde silik bir tebessüm belirdi.

"Bütün bunların ne anlama geldiğini biliyorum," dedi sakince. "Ve hayır, hiç birisini istemiyorum."

"O zaman?"

Şimdi karşısındakine dik dik bakan Marchesa'ydı. Büyük, geniş, anlaşılmaz gözleriyle Aaron'a bakıyor, bu durum Aaron'ı rahatsız ediyordu. "Ne görmek istiyorsun," diye sordu Aaron gülerek. Şimdi tekrar Marchesa'ya bakabiliyordu.

Bir kez daha Marchesa yüzünü çevirdi ve bir kez daha yanakları kızardı. Aaron bir süre bekleyip "Gideyim mi?" dedi.

"Gitmek mi istiyorsun?" diye yanıtladı Marchesa, hâlâ başka bir yöne bakıyordu. "Hayır," dedi Aaron.

Yine sessizlik olmuştu.

"Seninle nerede buluşayım?" diye sordu Aaron.

Marchesa bir an duraksadı, sonra cevap verdi. "Ben odama gideceğim."

"Hangi oda olduğunu bilmiyorum," dedi Aaron.

"Ben sana gösteririm," dedi Marchesa.

“Sonra on dakika içinde yanına gelirim. On dakika içinde,” dedi Aaron.

Marchesa kalkıp küçük salondan dışarı çıktı. Aaron da onu takip ediyordu. Odasının kapısına kadar Marchesa’yı takip etti. Kapıya geldiklerinde bir an için birbirlerinin gözlerine baktılar. Sonra Aaron oturma odasına döndü, saatine bakmaya başladı.

Odaya döndüğünde oturmadı. Ayakları omuzları genişliğinde açık bir şekilde beklemeye başladı. Elleri arkasında, ayakları açık, hareket etmeden bir bitki gibi beklemeye başladı. Önemsiz dakikalar yavaş, yavaş geçiyordu. Tekrar saatine baktı. Neredeyse on dakika olmuştu. Konaktan başka ayak ve kapı seslerinin geldiğini duymuştu. Marchesa’ya beş dakika daha vermeye karar verdi. Marchesa’nın iyice hazırlanıp işlerini aceleye getirmemesini istiyordu.

Beş dakika daha geçtiğinde doğrudan Marchesa’nın odasına gitti, içeri girdi ve kapıyı kilitledi. Marchesa yataкта sırt üstü yatıyordu.

Aaron, Marchesa’nın bu halini garipsemişti, hayal ettiği gibi değildi. Hayal ettiği gibi güçlü değildi. Tuhaf; ince kollarıyla çok küçük ve çocuksu görünüyordu. Halbuki günlük hayatta gerçek bir kadındı. Tuhaf; çıplaklık onu ne kadar değiştirmişti! Neredeyse bir kız kardeşe dönmüştü, küçük bir kız kardeşe! Veya bir çocuğa! Aaron’ı çok şaşırtmış, meraklandırmış, deliye döndürmüştü. Kollarına aldığı Marchesa, arzuların ve tutkuların karanlık dünyasında kaybolmuş bir çocuğu andırıyordu. Ama Aaron’ı derinden yaralayan, onunla alay eden bir çocuk. Küçük bir kız çocuğunun her şeye inat etmesi gibi tuhaf ve anlaşılmaz bir şekilde Marchesa da Aaron’a inat ediyordu. “Bu benim kadının değil,” diye içinden geçirdi Aaron. “Bu benim kadının değil.”

Uzun bir uykudan uyandıktan ve kendine geldikten

sonra akşamın ilk gölgeleri çökmeye başlamıştı. Yataktan kalkıp saatine baktı.

“Dördü çeyrek geçiyor,” dedi.

Aaron’a baktığında Marchesa’nın gözleri şaşkınlıktan iyice açılmıştı. Ama bir şey söylemedi. Aaron’a bakarken iri gözlerinde aynı bakışlar vardı; doyumsuz, meraklı bir çocuğun bakışları.

Aaron, Marchesa’nın iri gözlerinin teftişi altında hızlıca giyindi. İkisi de tek kelime söylememişti.

Aaron giyinip veda etmek için eğildiğinde Marchesa kollarını Aaron’ın boynuna sardı. O ince ve çocuksu kollar birden bire iyice güçlenmişti, öldürebilecek kadar güçlenmişti. Yumuşak kollarını Aaron’ın boynunda, uzun saçları yüzündeydi. Ama Aaron hâlâ, Marchesa’yı öperken bile onun ölümcül olduğunu hissedebiliyordu. Gitmek istiyordu. Marchesa’nın kollarından, sallanan saçlarından, sarılmasından, merakından, garipliğinden, korkunç gücünden kurtulmak istiyordu.

“Yine geleceksin. Yine böyle olacağız,” diye fısıldadı Marchesa.

Algy’nin çay partisinde koltukta kendi halinde sessizce oturan çekingen kadının bu kadın olduğuna inanmak çok zordu.

“Evet! Geleceğim! Hoşça kal!” Marchesa’yı öpüp hemen odadan çıktı. Hızlıca ceketini ve şapkasını giydi, konağı terk etti. Burnunda hâlâ çarşafa sürülü olan koku vardı, ne olduğunu bilmiyordu. Ağzını ve yüzünü silerek kokuyu gidermeye çalıştı.

Sabah içtiği kahveyle duruyordu, acıkmıştı. Bayılacak gibi hissediyordu. Yüzü solmuştu. Zihniyse yorgundu. Elektrik çarpmış kadar harap olmuştu. Yanında çok az parası vardı. Bu paranın aslında sahip olabileceği miktarın belki de sadece onda biri olduğunu biliyordu. İçindeki eril kuvvet ise Marchesa’ya olan nefretle dolup taşmıştı. Ama

kendine kendine “Hayır, ondan nefret etmeyeceğim, ondan nefret etmeyeceğim,” diyordu.

Ponte Vecchio’yu geçerek şehir merkezine doğru yürümeye devam etti. Sarraf mağazalarının ışıkları köprüyü güneş kadar aydınlatıyordu. Bir şeyler yiyecekti. Rulo şeklinde mantarlı veya salamlı sandvişler satan bir yere gitmeye karar verdi. Buraya daha önce gelmişti. Küçük sandviçleri birer birer yemeye başladı. Yanında birkaç kadeh Marsala şarabı da içti. Karnı doyduğu zaman yapacak bir şey bulamadı. Canı daha fazla yemek istemiyordu, istediğini çoktan almıştı. Sanki gerçekten acıkmamış fakat sinirlerini yatıştırmak için yemişti.

Yemek yediği yerden çıkıp caddede yürümeye başladı. Hava kararmaya, elektrik lambaları yavaş yavaş yanmaya başlamıştı. Bir tür ateş veya elektrik kendisini çarpıp hayatı organlarını zedelemiş gibi öfkeyle yanıyordu. Sanki elektrikle tutuşturulmuş gibi yanıyordu. Beyninden zedelenmiş, düşünme ve algılama yetisini kaybetmişti. Önüne bakıyor ama görmüyordu.

Gözleri açtı fakat görmüyordu.

Rahatsızdı, huzursuzdu, tatmin olmamıştı. Ne yapmalıydı? Cebinde Sir William Franks’ın mektubunun olduğunu hatırladı. Sir William hâlâ Aaron’ın kader ve rızık üzerine olan düşünceleriyle alay ediyordu. “Sizden haber almayı ve çok değerli *rızkınızın* veya şu *kaderinizin* en son görüştüğümüzden beri size neler getirdiğini görmek isterim.”

Aaron postaneye gitmeye karar verdi. Postaneye geldiğinde yazma odasındaki boş masalardan birisine oturup Sir William’a cevabını yazdı. Gözleri hiçbir şeyi görmezken bir mektup yazabilmesi çok tuhaftı. Kalem zorla görüyor, kâğıdın üzerinde zar zor gezdiriyordu. Ama yazmak zorundaydı. O an için yetilerinin çoğu yanmış veya bastırılmış olsa da hayatındaki en büyük, en önemli, en

içten doğruyu yazdı: “Kaderimin veya rızkımın bana iyi davranmasını istemiyorum. Şefkat veya aşk istemiyorum. Harmoniye ve insanların birbirini sevebileceğine inanmıyorum. Kavgaya ve mücadeleye inanıyorum, başka bir şeye değil. Her şeye dahil olan kavga ve mücadeleye inanıyorum. Kadınları soracak olursanız, beni kör etse bile aşkın mücadeleye geçmesi gerektiğine inanıyorum. Dünyayı soracak olursanız, bacaklarımı kıracak olsa bile savaşmaya ve dünyanın benden nefret etmesi gerektiğine inanıyorum. Dünyanın benden nefret etmesini istiyorum çünkü beni sevdiğini düşünmeye bile dayanamıyorum. Bana göre dünyanın en ölümcül şeyi aşktır, özellikle bu kadar iğrenç bir dünyanın.”

Yaşlı adamın alacağı mektup buydu işte. Ama hayal gücünün ve yaratıcılığının körleştiği o haliyle bile içindekileri kâğıda aktarabilmişti.

Bir insan kendisine mektup yazıyorsa mektubu başka birisine yollamak zorunda olması çok kötü bir şey. Belki kitaplar içinde aynı şey geçerlidir.

Mektubu bitirdiğinde zarfa koydu, bir pul yapıştırdı, mühürledi ve posta kutusuna attı. Sonunda işi bitmişti. Eve gidebilirdi. Psikolojik anlamda yaşadığı kargaşanın ortasında değişmeyen tek şey Lilly’nin hâlâ şehirde olmasıydı. İhtiyaç duyduğu an Lilly’ye gidebilirdi. Ayrıca ne kadar uzakta olursa olsun karısı Lottie’nin varlığı da Aaron’ı ısıtıyordu. Karısını düşünmek kalbine inanılmaz bir acı veriyor, aynı zamanda onu ısıtıyordu. Aslında ısıtmıyor, yakıyordu. Lilly’ye ise hem güvenmişti hem de ona güveniyordu.

Eve gidip yatağa uzandı. Akşam yemeği zilini duyabilecek kadar kendindeydi, zil çaldığında yemeğe indi. Dalgın bir halde oturup yemeğini yedi. Yüzü çok solgundu. Yemeği bitirdiği zaman sonunda uyumaya gidebilecekti, sonunda kendi soğuk yatağında olacaktı, sonunda. Gece-

yi yalnız geçirecekti; sonunda! Yalnızlığın paha biçilemez kıymetini bir kez daha anlamıştı.

19. BÖLÜM

ANTONIUS KLEOPATRA'YI BIRAKIR

Aaron sabah kalktığında kendini daha iyi hissediyordu. Tam olarak kendine gelememişti ama geceyi yalnız geçirmenin faydası olmuştu. Yalnız kalmak hâlâ en önemli ihtiyacıydı. Marchesa'ya karşı büyük bir kırgınlık duyuyordu. Marchesa'yı düşündüğünde başı ağrımaya başlamıştı artık. İçinden nefret etmek geliyordu. Ama nefret etmemeye çalıştı. Lilly'yi ve söylediği sözü hatırladı: "İnsan kendisini tutmalı ve insanı tutan tek kişi kendisi olmalı." Lilly'nin etkisi altında içinden gelen nefret haykırıışlarını dinlememeye karar verdi. Marchesa'dan nefret etmeyi reddetti. Onu seviyordu. Ondan hoşlanıyordu. Sonuçta o da kaderini çizmeye çalışan bir kadındı. Neler yaşadığını anlayabiliyordu. Hayır, ondan nefret etmeyecekti.

Ama onu göremeyecekti de. Marchesa'nın aramasını veya görüşmek istemesini düşünmek bile acı veriyordu. Şehirden uzaklaşmak için tramvay ile Settignano'ya gidip bütün gün kırlarda yürüyüş yaptı. Yanında biraz ekmek ve sosis götürmüştü. Saatlerce Toskana kırlarında servi ağaçlarının altında oturdu. Ağaçları hayaletlere benzetmişti. Yumuşak, saydam, tuhaf, içlerinde bir şeyler taşıyan hayaletler. Çimenlere uzanarak uzun servilerin nefes almalarını, birbirleriyle konuşmalarını, hafif hafif esen rüzgârdâ yürüyormuşçasına hareket etmelerini izledi. Bedenen orada olmasına rağmen ruhu çok uzaklardaydı. Geçmişe, çok eskiye, belki de hayatın farklı olduğu ve zamanın daha

değişik bir hızda aktığı bir yere gitmişti. Bizim hayatlarımızın, daha geniş bir hayat yelpazesinin sadece küçük bir parçası olduğunu hissediyordu. Bu, bir çeşit altıncı histi. Hayat her zaman devam edecek, sadece bizim anladığımız şekilde kalmayacaktı.

Zaten şimdiye kadar ne hayatlar silinmiş, bizi bu halimizle bırakmıştı. Servi ağaçlarının gölgesinde, insanı düşüncelere sevk eden sessizlikte kim bilir kaç millet, kaç dil, kaç insan kaybolmuştu. Artık öğrenemeyeceğimiz şeyler bilen, artık hissedemediğimiz duyguları hisseden kaç insan geçmişti. Hayata dair inanılmaz gerçekler karanlığa hap-solmuştu.

Ama serviler her şeyi hatırlıyordu. Aaron, akşama doğru servilerin karanlıkta kalan bütün bilgileri ortaya döktüğünü hissetti. Ağaçlar, geçmişten, kayıp dünyalardan gelen önemli ziyaretçiler gibiydi. Toskana'nın servileri yitip giden medeniyetlere tanıklık etmişti fakat bir türlü dertlerini anlatamıyorlardı.

Bütün gün ne yapacağını düşündü ama bir karara varamadı. Aklından geçen ilk düşünce Marchesa'yı bir daha görmemektir. Bu düşünce bütün gün aklıdaydı. Ama tramvayla eve giderken biraz daha yumuşadı ve düşünmeye başladı. Onu bir daha görmemek haksızlık olurdu. Sonuçta Marchesa çok cömert ve nazik davranmıştı.

Marchesa cömertti, nazikti. Aaron'a nefret etmesini gerektirecek şekilde davranmamıştı. Belki de Aaron'ı asıl sinirlendiren şey Marchesa değil kendi kaderiydi. Marchesa'yı bir kere daha görmeye karar verdi. Bir hödük gibi davranmamalıydı. Onu gördüğü zaman evli bir adam olduğunu söyleyecekti. Karısıyla şu an ayrı olmalarına ve sadakat gibi kuralları çizilmiş inançları olmamasına rağmen yıllar süren evliliğin kendisini bir kocaya çevirdiğini, karısından başka bir kadınla birlikte olmayı düşününce bile suç işlediğini hissettiğini söyleyecekti. "Ona söyleye-

ceğim,” dedi kendi kendine. “Kalbim aslında Lottie’ye ait, ne yaparsam yapayım bunu değiştiremem. Bence doğru olan bu. Belki adına aşk diyemeyiz. Ama bu evlilik. Ben Lottie’yle evliyim.

Bu da başka bir kadınla evlenemeyeceğimi gösteriyor. Bana kalmış bir şey değil. Şu an Lottie’yle birlikte yaşayamam çünkü ben evliyim, âşık değil. Bir erkek evlendiği zaman artık âşık değildir. Bir koca, bir sevgili değildir. Lilly böyle söylemişti. Bence de doğru bir söz. Lilly bana bir kocanın sevgili olamayacağını, bir sevgilinin de koca olamayacağını söyledi. Artık kadınlar da sadece sevgililerle ilgileniyor, kocalarla değil. Ama ben bir kocayım. Yaşadığım müddetçe de bir daha sevgili olamam. Hiç kimsenin âşığı olamam. İçimde aşk kalmadı artık. Ben bir kocayım, aşk benimle işini bitirdi. Nasıl bir daha yirmi yaşında olamıyorsam bir daha âşık da olamam. Artık bir erkeğim, ergenlikteki bir delikanlı değil. En üzüldüğüm şey ise kendine sevgili isteyen bir kadının kocası olmam. Lottie her zaman sevgili ister, aşk ister. Bütün kadınlar böyle ister. Ama artık bunları ben veremem. Vermek istemiyorum. Aşkla işim bitti benim. Aşktan elimi ayağımı çektim.”

Ertesi gün cesaretini toplamıştı. Yalnız olmadığını bilmeseydi cesaretini toplayamazdı. Yalnız değildi. Lilly’nin de yanında olduğu gerçeği ona gücünü toplaması için bir şans vermişti. Çay vakti geldiğinde nehri geçerek konağa gitti ve kapıyı çaldı. Marchesa evdeydi, başka misafirler de vardı. Vücut hatlarını gösteren çok güzel bir elbise giyiyordu. Beyaz hindiba çiçekleri gibi solgun, beyazımsı mavilikte bir elbiseydi. Kemerinde peygamber çiçekleri vardı. Kim bilir nereden bulmuştu onları.

Aaron’ı çocuksu bir utangaçlıkla karşıladı. Aaron, Marchesa’nın surat ifadelerini anlayabiliyordu. Marchesa, Aaron’ın geldiğine sevinmiş, neden bu kadar geciktiğini merak etmişti. Aaron’ı sırayla misafirleriyle tanıştırdı. İki

genç hanımefendi, yaşlı bir kadın ve yaşlı bir İtalyan kont. Sohbet genellikle Fransızca veya İtalyanca olduğu için Aaron pek dahil olmadı.

Misafirler çok uzun süre kalmamıştı, Aaron da onlar gidene kadar bekledi. Yalnız kaldıklarında sordu:

“Manfredi nerede?”

“Birazdan gelir. Saat yedi gibi.” Bir an yine sessizlik oldu.

“Çok güzel olmuşsun,” dedi Aaron.

“Öyle mi?” diyerek gülümsedi Marchesa.

Aaron, Marchesa’nın ne hissettiğini, içinden neler geçtiğini tam olarak anlayamıyordu. Ama Marchesa sanki Aaron’ın kalbinin tam ortasına bir elçilik açmıştı. Aaron’ı en çok sinirlendiren şeylerden birisi de buydu.

“Bu akşam yemeğe kalmayacaksın, değil mi?” dedi Marchesa.

“Hayır, bu akşam kalmam,” dedi Aaron. Sonra biraz sıkılarak ekledi: “Biliyorsun. Bence iki dost olarak kalsak daha iyi, âşık olarak değil. Kendimi özgür hissetmiyorum. Karımın hâlâ içimde olduğunu hissedebiliyorum. Elimden bir şey gelmiyor.”

Marchesa başını eğdi, bir süre cevap vermedi. Sonra başını kaldırarak Aaron’a ters ters bakmaya başladı. “Evet,” dedi. “Eminim karına hâlâ âşıksın.”

Bu cevap Aaron’ı şaşırtmış, hatta rahatsız etmişti.

“Hayır,” dedi Aaron. “Karıma hâlâ aşığım diyemem. Yeni evlendiğimizde âşıktım. Ama iki insan on yıl boyunca evli kalmışsa aralarında değişik bir bağ oluşuyor. Farkında olmadan birbirimize bağlandık. Bu bağı kolay kolay bozamıyorsun. Demek istediğimi anladın mı?”

Marchesa bir an sustu. Sonra yumuşak sesiyle kısık kısık: “Evet, anlıyorum. Ne demek istediğini o kadar iyi anlıyorum ki.”

Marchesa’nın söylenilenleri bu kadar kolay bir şekil-

de kabullenmesi Aaron'ı iyice şaşırtmıştı. Ne demeye çalışıyordu? “Ama arkadaş kalabiliriz, değil mi?” dedi Aaron.

“Evet, umarım. Neden olmasın! Tabii ki! Arkadaş olamazsak çok üzülürüm.”

Bu sözden sonra Aaron için bütün sorunlar çözülmüştü. Her şey istediği gibiydi. Manfredi eve geldiğinde ilk duyduğu şey flütün melodisiyle karısının şarkı söyleyen sesiydi.

“Ah, sonunda geldin,” dedi Marchesa kocasına. “Salona geçip biraz gerçek müzik çalalım mı? Piyano çal mısın?”

“Memnuniyetle,” dedi kocası.

Büyük odaya geçtiklerinde Aaron ve Manfredi birlikte çalmaya, Marchesa da kocası piyano ile eşlik ederken eski bir İtalyan halk şarkısını söylemeye başladı. Marchesa'nın sesi çok yapmacık ve zoraki geliyordu. Yine de her üyesi müzisyen olan küçük bir aile olmuşlardı. Marchesa elinden geldiği kadar iki erkeği kendi hallerine bırakarak onlardan uzaklaşmaya çalışıyordu. Aaron ile Manfredi eski İtalyan ve Alman müzikleri üzerinden gittiler. Bir şarkıyı deneyip diğerine geçiyorlardı. Âdeta iki kardeş gibiydiler. Seçtikleri bir parçayı sekiz gün sonraki cumartesi sabahı beraber çalmaya karar verdiler.

Aaron ertesi gün Del Torre müzik sabahlarından birisine gitti. Yaylı çalgılar dörtlüsü, bir solo keman ve piyanoda Manfredi vardı. Müzisyenler odanın uzak köşesinde müziklerini icra ederken on iki veya on dört kadar izleyici odanın diğer tarafında oturarak onları dinliyordu.

Lilly ve Tanny de gelmişti. O ikisinin dışında Aaron hiç kimseyi tanı mıyordu, duyduğu yabancılıktan rahatsız olmuştu. Marchesa misafirlerine küçük sandviçler ile tercihe göre Marsala şarabı ya da vermut ikram ediyordu. Ev sahibi görevini çok iyi üstlenmişti. Abartısız ve terbiyeli geleneksel bir ev sahibiydi. Aaron bundan hoşlanmamıştı.

Lilly'nin de mutsuz olduğunu görebiliyordu. Aslında Lilly bir fırsatını yakaladığı ilk an yanına Tanny'yi de alarak partiden kaçmaya çalıştı. Tanny kocasına içerlemişti, nefis küçük sandviçler tatmayı merakla bekliyordu. Ama Lilly fırsatını bulur bulmaz gitti. Aaron da ilk fırsatta konaktan ayrıldı.

Tam çıkarken Marchesa yanına gelip, "Yarın akşam yemeğe gelir misin?" diye sordu. Aaron geleceğini söyledi. Aaron, Marchesa'yı sıradan bir ev sahibi olarak gördüğünde morali bozulmuştu. Misafirleriyle teker teker ilgilenip ona sıradan bir konukmuş gibi davranmasına alınmıştı. Ama son anda Aaron'ı yakalayıp ertesi gün akşam yemeğine çağırması Aaron'ın gururunu okşamıştı. Aaron da hemen daveti kabul etti.

Ertesi gün pazardı. Marchesa ile geçen pazartesi birlikte olmuşlardı. Üzerine altı gün geçmişti. Kendini ondan ayrı tutma, sadece arkadaş olarak kalma kararının duygusal etkileri şimdiden azalmıştı. Geçen sefer yaşadıklarını hatırladıkça heyecanlanıyordu. Ama heyecanlanması bir uyarı niteliğinde değil, tahrik niteliğindeydi. Çıplaklık arzusuna yenik düşüyordu. Kendisini ateşlendiren ve mutlu eden o yabani kuvvet tekrar kontrolü ele geçirecekti.

Pazar sabahı olduğunda eski çekingen Aaron gitmiş, onun yerine daha arzulu fakat daha temkinli bir adam gelmişti. Sabah odasında tek başına flüt egzersizleri yapmaya başladı. Marchesa'nın sevdiği melodileri ezberden çalıyor, kafasında akşam neler yapacaklarını, nasıl uyumlu olacaklarını canlandırıyor. Aaron'ın âsası bir kez daha muhteşem çiçeklerle doluydu, kırmızı Floransa zambaklarıyla. Marchesa için hissettiği ihtiras çok tuhaftı. Saf bir arzudan ibaretti, başka bir şey yoktu içinde. Daha önce hayatında tecrübe etmediği bir şey.

Önceleri mutlaka bir tür kişisel özellik, karakterle ilgili bir ayrıntı, kişisel hassasiyetle ilgili bir şey olurdu. Ama

şimdi yoktu. Marchesa bunları istemiyordu. Hatta nefret ediyordu. Aaron'ın tek istediği çıplaklıktı, tek hissettiği çıplaklık arzusuydu. Gereksiz her şeyden kaçınıyordu. Gerçekten de son deneyimi bir uyarı niteliğindeydi. Arzularıyla birlikte karakteri de toprağın altında gömülmüş, uzak köşelere saklanmıştı.

Ama tamamen kaybolmamıştı. Aaron Sisson kendini tekrar hazır hissediyordu. Artık bütün kuvvetiyle, arzusuyla, küstahlığıyla dört gözle akşamı bekliyordu. Hatta içinden Manfredi'nin evde olmamasını da geçiriyordu. Cumartesi sabahı subay Padova'ya gitmekle ilgili bir şeyler söylemişti.

Saat yedi olduğunda Aaron buluşmasına gitti. Ama salondaki diğer misafiri görünce morali bozulmuştu. İçeride oldukça yaşlı, çoğu kişinin tanıdığı, kültürlü, bilgili, geniş bağlantıları olan İngiliz bir kadın yazar vardı. Beyaz saçlı kadın beyaz yünden beyaz dantelli elbisesinin içinde tatlı görünüyordu. Balonları andıran tel tel işlenmiş altın boncukları da vardı. Kadın geçmişten gelen tarzıyla tatlı görünüyordu. Sanki dünyanın hâlâ güvenli ve sarsılmaz olduğu, medeniyetin ve özgürlüğün rüzgârdan ve havadan korunduğu bir bahçeden geliyordu. Ama Aaron yetmişlerin güvenli günlerinden gelen bu genç görünümlü neşeli kadını dinlediğinde tam tersine dünyanın ne kadar kötü bir hale geldiğini, her şeyin paramparça olduğunu iyice anladı. Eski kültürlere ait her şey şimdi patlayan balonlar gibiydi. Ve sevgili Corinna Wade beyaz elbisesiyle oturup anlatmaya devam ettikçe o balonlar birer birer patlamaya devam ediyordu. Kadınların parlamentodaki etkisini geçmişle kıyasladıkça artık dünyanın bambaşka bir yer haline geldiğinden hiç kimse şüphelenemezdi.

Aaron büyülenmiş bir şekilde kadını dinlerken havadaki balonların birer birer patladığını görebiliyor, hatta duyabiliyordu.

Son misafir olarak da yaşlı bir edip geldi. Bu kişi, aslında çok tanınan birisi olmamasına rağmen edebiyatından daha çok gurur duyuyordu. Aslında savaş öncesi dönemde yurt dışında yaşayan İngiliz züppelerinden birisiydi. Yemek için çok şık giyinmişti. Gri saçları ve ciddi yüzü Kuzey İtalya'da bir insanın karşısına çıkabilecek en şık şeydi.

“Sizi gördüğüme çok sevindim Bay French. Floransa'da olduğunuzu bilmiyordum. Venedik'ten çok sık geliyorsunuz buralara. Bazen hiç yorulmuyor musunuz diye merak ediyorum,” dedi Corinna Wade.

“Hayır. İngiltere'ye olan hizmetim beni Floransa'ya çağırıyorsa hiç düşünmeden gelirim. Ama Venedik düzenli olarak yaşayabileceğim tek şehir.”

“Evet, sizin şehriniz Venedik. Ama gerçekten Venedik'in özel bir havası var. Sokakların ve arabaların yerine gondollarla dolaşmak Tabii ki daha farklı, insanı rahatlatıyor.”

“Evet, Venedik'te daha huzurlu yaşayabiliyorsunuz. Hayat kalitesi de yüksek. Ama Venedik'te pek İngiliz'e rastlamıyorum. Sadece şehri yöneten Venedikli eski aileler var.”

“Evet. Çok ilginç olmalı. Hâlâ çok seçkin bir şekilde yaşıyorlar değil mi Venedik soyluları?” diye sordu Bayan Wade.

“Evet, çok seçkinler,” dedi Bay French. “Venedik'in tuhaf yönlerinden birisi de bu. Venedik hayatı tamamen seçkinlerden oluşuyor. Şehir kendini dünyadan soyutlamış durumda. Zamanı da modernliği de reddediyor. Kanallardaki buharlı vapurlara ve turistlere rağmen.”

“Demek öyle. Demek öyle. Venedik ilginç bir yer. Demokrasiye geçen dünyaya rağmen eski soylu aileler gururla şehri yönetmeye devam ediyor. Kendilerini çok beğenmişler diye duymuştum.”

“Eh,” dedi Bay French. “Belki şu sözü duymuşsunuz-

dur:

Venedikliler pek beyefendiler

Padovalılar en bilgililer.

Vicenzalılar kedi yiyor

Veronalılar hepten deliriyor.”

“Ne kadar eğlenceli!” dedi Bayan Wade. “*Venedikliler pek beyefendiler.* Venedikli pek bir beyefendi! Kendilerinden ne kadar eminler. Gerçekten bu gelişmiş çağda ne kadar eğlenceli olurdu Venedikli olarak doğmak, yani pek bir beyefendi olarak doğmak! Ama bu kralın kutsal hakkını da bastırıyor.”

“Venedikli bir beyefendi olarak doğmak, büyük bir beyefendi olarak doğmaktır,” dedi Bay French ukala tavrıyla. “Gerçekten öyle mi düşünüyorsunuz?” diye sordu Bayan Wade. “Bu düşüncenizi neye dayandırılıyorsunuz?”

Bay French düşüncesinin temellerini anlattı.

“Evet, ilginç, çok ilginç. Bizanslılar gibi çağlara yenik düşmemeye çalışıyorlar. Anna Komnena beni her zaman etkilemiştir. Kuzeyin çiçeğinden, hatta Tancred’den bile kurtulmayı başardı! Hâlâ pes etmeyen Venedikli aileler de öyle! Ve siz, Büyük Kanal’da bir eve yerleşip Venedik beyefendilerinin medeniyetiyle tanışmış kuzeyli bir barbar. Çok romantik değil mi?”

Yaşlı kadın ne kadar heyecanla konuşuyor, kaygısızca düşüncelerini dile getiriyordu. Kesinlikle şen şakrak bir serbest sanatçıydı. Yaşlı adam da neredeyse ciddiyetinden ölecekti. Tedirgindi, detaylıydı, yaşlı bir kâhya gibiydi.

Aaron’ın bu ortama pek dahil olmak istemediğini söylemeye gerek yok. Oturup yaşlıların konuşmalarını dinlemişti ama yüzünden alaycı bir gülümseme, mavi gözlerinden alaycı bakışlar eksik olmamıştı. Gözleri böyle durumlarda iyice mavileşiyordu. Sessizliğini iki yaşlıyı rahatsız hissettirecek kadar iyi bir şekilde kullanabiliyordu, Bay Wade’in tanımıyla demokratik sükûnetini.

Bayan Wade, Galluzo'ya yakın bir yerde kalıyordu. Tramvayı yakalaması için erkenden kalkması gerekti. Bay French de bir beyefendiye yakışık alır bir şekilde eşlik etmeyi teklif etti. Böylece Aaron ve Marchesa yalnız kalmıştı.

“Manfredi ne zaman gelecek?” diye sordu Aaron.

Yarın,” dedi Marchesa.

Bir an sessizlik oldu.

“Neden bunları çağırdın?” dedi Aaron.

“Kimleri?”

“Akşam burada olanları.”

“Bayan Wade ile Bay French mi? Bayan Wade çok sevdiğim bir dostumdur. İnsana yaşama isteği aşılayan bir kadın.”

“Yaşlılar...” dedi Aaron. “Hapın üstündeki şekeri yaşıyorlar, sonra her şey şekermiş gibi davranıyorlar. Hapı yutmaları lazım. Hayat aşılama kolay Tabii.”

“Bayan Wade’e öyle deme. Kendisini çok severim.”

“Ya diğeri?”

“Bay French! O biraz daha keyfine düşkün bir adam. Sürekli kuş tüyü yataklarda yatan prenseslere benziyor. Ama çok hazırcevap birisi, sohbeti de çok keyiflidir. Onu da severim.”

“Zevkler değişir,” dedi Aaron.

Birbirleriyle konuşacak bir şeyleri yoktu. Zaman sessizlik içinde geçiyordu. Aaron saatine baktı. “Gitmem lazım,” dedi.

“Kalmayacak mısın?” dedi Marchesa kısık sesle. “Geceyi burada mı geçireyim?” diye sordu Aaron.

“Geçirmez misin?”

“Geçiririm,” dedi Aaron sessizce. Arzularına karşı koyamayacağını o da fark ediyordu.

Marchesa başka bir şey söylemedi. Sadece soda viski ikram etti. “Hadi o zaman,” dedi Aaron. “Ben birazdan

gelirim. On beş dakika sonra geleyim mi?”

Marchesa biraz şaşkın, biraz duygusuz gözlerle Aaron’a baktı.

“Tamam,” dedi. Sonra yukarı çıktı.

Bir önceki sefer olduğu gibi Marchesa şaşırtıcı derecede küçük görünüyordu. Aaron bu gece bütün arzularının uzun ve canlı bir sinir gibi vücudundan çekildiğini hissetti. Alevler içinde uzun bir tel gibi Marchesa’ya yönelik bütün arzuları ruhunun en derin köşesinden tutulup çekilmişti. Ruhunun en dibinden tutulup çekilen uzun bir mavi ateş teli. Dayanılmaz bir acıyla karşı karşıyaydı, aynı zamanda mutlu olmuştu.

O gece, bir önceki sefere kıyasla daha kaygısız bir şekilde uyudu. Ama sabaha doğru beş dakikalığına bile yalnız kalabilmek için her şeyini feda edebilirdi.

Güneş doğana kadar vakitleri vardı. Marchesa, Aaron’a yapışmaya bayılmış gibiydi. Aaron’ı göğsünden tutup hiç bırakmak istemiyordu. Misafirlerini eğlendiren o ev sahibi kadınla bu kadın arasında en ufak bir benzerlik bile yoktu. O kendinden emin kadın nasıl oluyordu da kendini kaybedip Aaron’ın göğsüne sarılarak bu kadar zayıf bir duruma gelebiliyordu? Aaron, Marchesa’nın gerçekten istediğinin bu olduğuna karar verdi: erkeğinin çıplak vücuduna sarılmak, kollarını hissetmek, kendini küçük, zayıf, kırılgan göstermek. Aaron bu kadar uzak, yalnız ve bıkkın hissederken Marchesa mutluluk içinde uyuyacaktı. Sanki Marchesa’nın tek istediği bütün dertlerini unutup Aaron’a sarılarak uyumaktı. Ama neden, neden? Belki Marchesa aynı ırktan oldukları için Aaron’a yaklaştıkça kendi evine yaklaşmış gibi hissediyordu?

Aaron’ın bir cevabı yoktu. Tek bildiği bu işte bir parmağının olmamasını istediğiydi. Böyle bir müsamaha göstermeyecekti. Bu durum Aaron’ı tamamen mahvediyordu. Aaron’ı tamamen mahvediyordu.

Marchesa gittikçe Aaron'a daha fazla yanaşıyordu. Ama bir yandan da ondan korkuyordu. Saplantısından korkar gibi korkuyordu. Korkmaya saplantılıydı belki ama korktukça cesaretleniyordu. Korkusu sadece bir kedi fare oyunundan mı ibaretti? Yoksa gerçekten korkuyor ve bundan zevk mi alıyordu? Kutsal bir şeye küfretmenin getirdiği korkuyla karışık haz mıydı hissettiği? Korku; tehlikeli ve günahkâr eylemlerinin doğurduğu korku.

Bir yönden hiç korkmüyordu. Başka bir yönden Aaron'ı sadece bir büyü malzemesi olarak tutuyor, en dudak uçuklatıcı kara büyüleri yapmak için kullanıyordu. Aaron'a, bir birey olarak Aaron'a karşı tamamen kayıtsızdı.

Aaron'ın Marchesa'ya karşı tutumu da çok farklı sayılmazdı. Belki kendisi de nasıl davrandığını unutmuştu. Asıl arzusu Marchesa'nın bedenini ateşler içinde bırakacak bir büyü yaratmak değil miydi? Üstelik bunu haz almak için yapıyordu. Aslında ikisi de ateşle oynuyordu. Fakat Aaron'ın içinde her zaman ayrı bir şey vardı, sert, gözü pek, cüretkâr bir şey. Ama Marchesa tamamen kendi sihrine kapılmıştı. Bütün zamanını ayinlere, dualara, ibadete harcayan rahibeler gibi kendi sihrine kapılmıştı. Aaron bu ayinin sadece bir parçasıydı, Tanrı ile kurbanı oynuyorlardı. Tanrı ile kurban! Daima Tanrı ile kurban! Sihrin karmaşası altında ruhu bunu fark edebildiğinde; ruhsuz ruhu nasıl kullanıldığını, karakteri için değil sadece bir parça et olduğu için Tanrı'ya verilen bir kurban olduğunu anladığında çok şaşırdı. Bunu fark etmesi aslında onun için iyi olmuştu. Artık yalnızlığın değerini iyice anlamıştı. Kurban olmak istemiyordu. O dünyaya ait olmadığını biliyordu. Aşkın ve seksin büyülü dünyasına dönüp baktığında tek gördüğü sihre kapılan bedeniydi.

Vücudunun Marchesa'ya verdiği gücün, güzelliğin, kutsallığın ve büyüünün farkındaydı. Ama Aaron farklıydı.

Musa'nın kız kardeşi Meryem gibiydi. Marchesa, Aaron'ın kalbinin en ücra köşelerini emer, fakat yamyam Aaron olurdu. Kleopatra'nın sabahları âşıklerini öldürmesi gibi. Hepsi girdikleri yolun sonunda ölüm olduğunu biliyordu. Bilerek ölüme gidiyorlardı. Kabullenmişlerdi.

Ama Aaron'ın ruhu böyle bir hayatı yaşayamazdı. Gerçekten bunu arzulasaıdı ara vermeden Marchesa'yla birlikte olur, kendi sonunu getirene kadar da devam ederdi. Tanrı'ya adanan sayısız adaktan birisi de o olurdu. Gerçekten bunu arzulasaıdı bu yola gönül rahatlığıyla girerdi.

Ama asıl arzusu bu yönde değildi. Ruhu bedeninden ayrılıyordu. Kalbinin derinliklerine bakılırsa Marchesa'dan tiksindiğı görülebilirdi. Sadece Marchesa'dan değil, onun yaşama amacından. Bütün hayatından. Marchesa ne Tanrı'ydı ne kurban. Ne Aaron'dan daha yüceydi ne daha alçak.

Aaron, göğsünde yatan Marchesa'ya baktı ve son kararını verdi. Demek ki asıl arzuları bu yönde değildi.

Güneş doğduğunda Marchesa'yı öptü ve oradan ayrıldı. Sessizce konağı terk etti. Alt kattaki devasa kapıların kilitlerini, zincirlerini, kancalarını açarken biraz zorlanmıştı. Sinirlenmeye, kendini bir mahkûm gibi hissetmeye başlamıştı. Sanki zorla içeride tutuluyordu. Ama ağır kapı sonunda açıldığında Aaron nihayet sokağı çıkmıştı. Kapıyı kapattığında ürpertici bir ses çıktı. Sonunda Floransa caddelerinde özgürce sabahın tadına varıyordu.

KIRILAN ÂSA

Hava yağmurluydu. Aaron tek başına otel odasında oturuyordu. Biraz flüt çaldıktan sonra yattı. Afallamıştı, bir önceki sefer olduğu gibi kendini rahatsız hissediyordu ama bu sefer daha az rahatsız, daha az mutsuzdu. Artık bir daha Marchesa'nın yanına gitmeyeceğinden emindi. O defter kapanmıştı. Aslında Marchesa'yı beğenmemesi gibi bir durum söz konusu değildi. Ama onu bir daha görmeyecekti. Aralarına büyük bir mesafe girmiş, farklı taraflarda kalmışlardı.

Akşam yemeği bitene kadar dışarı çıkmadı. Sonunda aşağı indiğinde otelin büyük kapısının kapalı olduğunu gördü. Oteli işleten kadının eylemlerden, isyanlardan korktuğunu, bu yüzden kapıları kapattığını hatırladı. Kapının kancasını açmak yine zor oldu. Sanki kapı Aaron'ın Floransa sokaklarına çıkış hakkını engellemek istiyordu. Biraz uğraştıktan sonra Aaron dışarıdaydı.

Saat dokuzaya gelmişti. Gece karanlık ve yalnızdı. Şehir sanki Aaron'la konuşuyor, ona garipliğinden, yalnızlığından, karanlığından bahsediyordu. O an biraz ilerideki heykelin ayaklarının dibinde duran üç adamı ve birisinin tuttuğu meşaleyi fark etti. Meşale çıplak alevlerle yanıyordu. Adamlar karanlık bir şeyin üzerine doğru eğilmişlerdi, meşaleyi tutan adam da eğiliyordu. Orta çağ Floransa'sını andıran tuhaf, karanlık, küçük bir gruptu. Aaron kapının eşiğinden adamları izlemeye başladı. Ne yaptıklarını göremiyordu. Ama şimdi ikisi yere çömelmişti. Yerde duran uzun, siyah bir eşyaya doğru çömelmişlerdi. Meşaleyi tutan adam da bakmak için eğilmişti. Yerde ne vardı acaba? Heykelin ayaklarının yanında, binanın alınlığının altında

duran küçük, karanlık bir grup. Meşaleyi taşıyan kişi alevlere aldırmadan yerde çömelen diğer ikisine doğru yaklaştı. Diğer iki kişi diz çöküyordu.

Aaron kanının çekildiğini hissetti. Bu küçük grubun karanlık, gizemli, esrarlı bir yanı vardı. Dikkatleri üzerlerine çekmek istemedikleri belliydi. Ne yapıyorlarsa çok sessiz ve sinsice yapıyorlardı. Aaron bu küçük gruba yaklaşmak istedi ama içgüdüleri ona engel oldu.

Onun yerine Lungarno'ya doğru yürümeye başladı. Ortadaki küçük gruptan kaçınarak meydanın diğer tarafına geçti. Nehrin yanındaki ıssız sokaktan geçerek şehir merkezine yöneldi. Aklında Vittoria Emmanuele Meydanı'na gidip geceleri Floransa'nın merkezi haline gelen kafede oturmak vardı. Orada bir saat boyunca oturup vermut şarabını içerken Floransalıları izleyebilirdi.

Dar ve karanlık sokaklardan birisinden geçerken arkasından gelen hızlı ayak seslerini fark etti. Arkasına döndüğünde meşaleyi taşıyan adamı gördü. Adam meşaleyi eliyle yukarı kaldırmış, dar, karanlık sokakta hızlı adımlarla yürüyordu.

Aaron hemen duvarlardan birisine yaslandı. Hızlı adımlarla yürüyen meşale taşıyıcısı yaklaştığında Aaron diğer iki adamın da öndekini takip ettiğini gördü. Onlar da hızlı adımlarla yürüyor, bir yandan da bir sedye taşıyorlardı. Sedyenin üzerinde ise karanlık çarşafarla tamamen örtülmüş birisi vardı. Meşale taşıyıcısıyla arkasındaki sedyeli adamlar hızla ve sessizce Aaron'ın önünden geçti. Aaron'ı dikkate almadılar, hiçbir şeyi dikkate almadılar. Sadece hızlı adımlarla en kısa zamanda şehir merkezine gitmeye çalışıyorlardı. Ayak seslerinin yankıları onlar uzaklaştıkça azalmıştı. Sesler tamamen kesildiğinde Aaron yoluna devam etti.

Büyük, tamamen aydınlatılmış bir kafeye geldi. Pazar akşamı olduğundan içerisi tıklım tıklım doluydu. İçeriye

erkekler, Floransalı erkekler doldurmuştu. İkili üçlü gruplar halinde küçük mermer masalarda oturuyorlardı. Çoğunun üzerinde koyu renkli giysiler veya siyah paltolar vardı. Şarap veya likör içenler vardı ama çoğu sadece kahve içiyordu. Birçok masada küçük bir kahve tepsisi, küçük bir demlik, kahve fincanları ve fincan tabakları vardı. İçeriği sigara dumanı kaplamıştı.

Herkes konuşuyordu, sürekli konuşuluyordu. Floransalılar, kendilerine özgü tarzlarıyla hararetli bir şekilde konuşuyorlardı. Aaron konuşmaların, anlatılan sırların, tartışılan konuların ve en önemlisi insanların bastırılmış seslerinin çarpıcılığını anlamıştı. Ama hiçbirini konuştukları şeylerin duyulmasını istemiyor, hepsi kısık sesle konuşuyordu.

Aaron oturacak bir yer aramaya başladı. Hiç boş masa kalmamıştı. O anda birisi kolunu tuttu. Aaron döndüğünde Argyle'i gördü.

“Gel hadi! Gel, bizle otur. Bu taraftan. Gel hadi!”

Aaron yaşlı adamı takip etti. Argyle, Lilly ve Levison isimli tuhaf bir adamla oturuyordu. Oda sıcacıktı. Aaron fazla sıcak ortamlardan hoşlanmazdı. Bir dakika kadar oturduktan sonra ayağa kalkıp paltosunu çıkardı, pence-
renin yanındaki askıya astı. Paltosunu asarken flütünün ağırlığını hissetmişti, flütü hâlâ cebinde taşıyordu. Flütü buraya bırakma konusunda endişeleri vardı.

“Herhalde hiç kimse bir şeyler çalmak için paltoların ceplerine bakmaz,” dedi otururken.

“Sevgili dostum, esneyecek olursan ağzındaki altın dişi bile çalarlar,” dedi Argyle. “Neden öyle dedin? Paltonda önemli bir şey mi var?”

“Flütüm,” dedi Aaron.

“Merak etme, onu çalmazlar,” dedi Argyle.

“Ayrıca birisi çalacak olursa buradan görürüz,” diye ekledi Lilly. Vermut içmeye karar verdiler.

“Görüşmeyeli neler yapıyorsun?” dedi Argyle. “Bir haftadır seni göremiyorum. Kötü bir işe bulaşmadın umarım? İt dalaşma falan bulaşmadın?”

“Kancık dalaşma,” dedi Aaron.

“O ne biçim laf. Öyle denir mi? Ayıp! Seni kendi ellerimle yoğurmanın vakti gelmiş. Adam akıllı uğraşalım, sen kötü birisi değilsin. Doğru yola soktuğum insanların sayısını ben bile unuttum artık. Biraz yol göstermeyle oluyor. Önemli olan kendini biraz sıkabilmen. Kendini sıkarsan gerisi gelir.” Argyle neredeyse sarhoş olmuştu. Konuşurken kelimeleri ağızda geveliyor, sürekli gülüyor, kendi esprilerine kahkahalar atıyordu. Levison kibarca gülümse-di. Ama Lilly konuşmayı dinlemiyordu. Düşünceli bir hali vardı, kendini ortamdan soyutlamıştı. Aaron’ın geldiğini bile neredeyse fark etmemişti.

“Dünkü kavgayı gördünüz mü?” dedi Levison.

“Hayır,” dedi Aaron. “Ne oldu?”

“Sosyalistler. Greve giden demiryolu işçilerinden birisinin tutuklanmasını protesto ediyorlardı. Ben de oradaydım. Alaylarla, ulumalarla eyleme devam ediyorlardı. Birçok genç vardı, hepsi işe yaramaz tipler. Dükkân sahipleri dükkânları kapatmıştı. Tabii ki hiçbir yerde İtalyan bayrağı yoktu. Onlar Benedetto Croce Caddesi’ne geldiklerinde birkaç atlı karabinyer de gelmişti. Eylemi durdurdular. Çavuş, sosyalistlere eyleme devam edebileceklerini, istedikleri yere gitmekte özgür olduklarını ama Verrocchio Caddesi’ne geçmemelerini çünkü caddenin bakım altında olduğunu, yolun altının üstüne geldiğini, her yerde kaldırım taşları olduğunu söyledi. Taşlar kalabalığın aklını çelebilir, büyük bir kavgaya yol açabilirdi. Kısacası eylem yapanlar o yol dışında istedikleri yere gidebilirlerdi. Ama çavuş konuşmasını bitirir bitirmez bir yerden tabanca sesi geldi. Aynı anda çavuş çığlık atıp atının üzerinden düştü. Anarşistlerden birisi çavuşu vurmuştu. Sonra sanki birisi

cehennemin kapılarını açmış gibiydi. Karabinyerler kala-balığa ateş ediyor, eylem yapanlar deli gibi savaşıyordu. Ben bir şekilde kendimi kurtardım. Ama çok fenaydı. Ne düşünüyorsun?”

“Çok adice,” dedi Aaron.

“Adice mi! Çavuş onlara yeteri kadar hak tanımıştı. Tek bir yol dışında istedikleri her yere gidebilirlerdi. O yola gidememeleri de taşlar yüzünden. Ama bunlar çavuşun konuşmasına izin verdiler. Sonra adamı öldürdüler.”

“Ölmüş mü?” dedi Aaron.

“Evet, hemen ölmüş. Resmi açıklama öyle diyordu.”

Bir an sessizlik oldu. Kafedeki içkiciler hararetli bir şekilde konuşmaya devam ediyor, tedirgince etraflarına bakıyorlardı. “Tabii,” dedi Argyle, “Savaş köpeklerini serbest bırakırsan beş dakika içinde tekrar emir altına girmelerini bekleyemezsin.”

“Ama bunun hiçbir adil yanı yok,” dedi Levison.

“Ah, sevgili dostum, sen hâlâ genç ve toysun. Kendini adalet aldanmacasına kaptırmışsın,” dedi Argyle. “Evet, öyleyim,” dedi Levison.

“Uzun yıllar yaşa, yaşa ki bilgeliğin artsın,” dedi Argyle karşısındaki hor gören ses tonuyla. “Sen sosyalist misin?” diye sordu Levison.

“Ben Tabitha teyzemin av köpeği Bella mıyım?” diye alayla karşılık verdi Argyle. Levison’ın sorusunu umursamıyordu. “Evet, köpeğin adı Bella. Bir köpek için daha beter bir isim düşünebiliyorsanız söyleyin, hevesle dinlerim sizi.”

“Ama Tabitha diye teyzen yok ki senin,” dedi Aaron.

“Yok mu? Olmaz mı? Aslında adı Tabitha olan iki teyzem var.”

“Teyzelerini çok önemsemiyorsun, değil mi?” dedi Levison.

“Hiç önemsemiyorum. Tabitha Teyzem köpeğine Bel-

la ismini vermeseydi çoktan kendimi ailemden koparmıştım. Ben hayatımda yeni bir sayfa açtım, üzerinde ailemin yazılı olmadığı bir sayfa. Aralarında en çok katlanabildiğim kişi Bella, gerisini siz düşünün.”

“Pireyi deve yapmayı iyi biliyorsun Argyle,” dedi Lilly gülerek.

“Hem de nasıl! Hem de nasıl! O küçük böceklerle hiç dayanmam. Ama tam tersini, deveyi pire yapmayı da iyi bilirim. Koca koca çöl develeri benim gözümde küçücük böceklerden farksızdır. Ne garip değil mi şu deyim: pireyi deve yapmak! Önemli olan deveyi pire yapmak.”

“Biraz da olsa sosyalistsiniz, değil mi?” diye ısrar etti Levison. Şimdi Lilly’ye dönmüştü.

“Hayır,” dedi Lilly. “Öyleydim.”

“Artık değilim,” diye tamamladı Argyle alaylı konuşmasıyla. “Sevgili dostum, bu dünyayı kurtarmanın tek yolu kölelik sistemini yeniden düzenlemek.”

“Kölelik sistemini yeniden düzenlemek mi?” diye sordu Levison.

“Kölelik! Evet, kölelik! Ama kölelikten kastım yapmacık modern reformlarınızı kastetmiyorum. Antik Yunanlıların ve Romalıların medeniyetlerinin dayanağı olan katı kölelik sisteminden bahsediyorum. Bizim dünyamızdan çok daha farklı! Çok daha farklı! Yeni dünya kölelik olmadan kurulamaz. Kurulamaz işte. Demokratik olduğu savunulan bu temizlikçi kadın sektörüne biraz devam ettiklerinde hepsi anlayacaktır.”

Levison küçümseyici bir tavırla gülüyordu. “Her neyse, klasik kölelik sistemini geri getirmenin en azından kısa vadede bir zararını veya yararını göremezsin,” dedi.

“Maalesef göremeyiz. Çünkü hepimiz budalayız,” dedi Argyle. “Peki, kimleri köle yapacaksın?” dedi Levison.

“Herkesi, sevgili arkadaşım. İdealistlerden ve teorist-

yen Yahudilerden başlayacaksınız. Sonra zenginlik içinde büyümüş beyefendileri, sonra vurguncuları, sonra Rothschild ailesini, *bütün* politikacıları, son olarak da işçileri,” dedi Argyle.

“Peki, kim efendi olacak? Akademisyenler, doktorlar, avukatlar mı?”

“Ne? Onlar efendi mi olacak? Şimdi herkesi eziyorlar, o zaman en aşağılık köleler olacaklar.” Bir süre sessizlik oldu.

“Bence anlattığın sistemin tek hatası sadece bir kişinin efendi, kalan herkesin köle olması,” dedi Levison sert bir sesle.

“Sen buna hata mı diyorsun? Birden fazla efendiyi ne yapacaksın? Birden çok efendi mi istiyorsun? Kurnazlık yapmaya çalışma. Bu teorisyen köleler iyice kurnaz olmaya başladılar. Kurnaz şeytanlar, kurnaz şeytanlar!” Argyle kendini iyice kaptırmıştı. Şimdi de Aaron’ın yüzüne dönerek bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. “Kurnaz şeytanlar!” diye tekrarlardı. Ağzından çıkan hiçbir kelimeyi düzgün bir şekilde söyleyemiyordu, sürekli ağzında geveliyordu. “Köleler kurnazca yaşamaya alışmış artık. Zaten köle Epiktetos ne ilkti ne de son. Bunların devamı gelecektir, kesinlikle gelecektir.”

Lilly kendini yaşlı adama gülmekten alıkoyamadı. “Ciddi bir şekilde tartışmamıza dönecek olursak,” diye toparladı Levison. Solgun yüzünü Lilly’ye çevirmişti. “Sosyalizmin, medeniyet dünyasının bir sonraki kaçınılmaz adımı olduğu konusunda benimle aynı fikirde olmanız lazım.”

Lilly bir süre cevap vermeden bekledi. İçinden tartışmak gelmese de sonunda cevabını verdi:

“Bence sosyalizm mantıken kaçınılmaz bir adım.”

“Mantığı tuvalet kâğıdı olarak kullanıyorsun;” dedi Argyle sertçe. “Evet, hem mantıken hem de insani açıdan

kaçınılmaz bir adım. Ne kadar ertelemeye veya değiştirmeye çalışsanız da sosyalizm eninde sonunda gelecektir,” dedi Levison.

“Tamam, bırak gelsin,” dedi Lilly. “Benim sorunum değil. Sosyalizmi getirmek, gelmesini engellemek veya değiştirmek benim ilgi alanımda değil.”

“Anlamadım,” dedi Levison. “Şimdi Rusya’da olduğunu varsay.”

“Ama değilim.”

“Ama İtalya’dasın. Çok da farklı değil. Ülkenin her yanında sosyalist bir devrim oluyor. Bu devrim sana sorun yaratmaz mı? Herkese sorun yaratır,” diye ısrar etti Levison.

“Bana değil,” dedi Lilly.

“Bu sorundan nasıl kaçacaksın?” dedi Levison.

“Çünkü benim için bu bir sorun değil. Bolşevik olmak ya da olmamak benim için hiç fark etmez. Olmak ya da olmamak kadar önemsiz bir şey. Çünkü olmak ya da olmamak zaten bir sorun çıkarmıyor.”

“Doğru olabilir. Sen zaten var olan bir bireysin ve ölüm senin için kaçınılmaz. Bu yüzden olmak ya da olmamak önemsiz kalıyor,” dedi Levison. “Ama bu düşünce tarzını sosyalizme uygulayamazsın. Bu sorun olmakla ilgili bir sorun değil. Bu, Avrupa’nın yüzyıllar boyunca geliştirdiği düşüncelerin, davranışların ve felsefelerin artık Avrupa’da sosyalizmi mantıken kaçınılmaz kılmasından kaynaklanan bir durum. İşte bu yüzden de büyük bir sorun. Aslında bir sorunun daha ötesinde bir şey, bir ikilem. Ya mantıksal bir sonuca ulaşmalıyız ya da...”

“Başka bir yere,” dedi Lilly.

“Evet, evet. Kesinlikle! Ama başka nereye gidebiliriz? Zaten sorunun yarısı buradan çıkıyor. Başka bir yöne sadece mantık yolunu takip etmek istemeyenler gider. Çünkü tarih boyunca her toplum sadece verilen bir fikrin man-

tık çerçevesinde geliştirilmesiyle yönetilmiştir. Belki böyle yaptıklarının farkında değildiler ama her toplum kaçınılmaz olarak böyle yönetilmiştir.”

“O zaman sana şunu söyleyeyim. Fikirler ve doğru olduğu kabul edilen düşünceler benim için hiçbir anlam ifade etmiyor.”

“Tam olarak hangi düşünceler?”

“İdeal aşk ve ideal sevgi; vermenin almaktan daha doğru olduğu düşüncesi; bütün insanların kardeş olduğu düşüncesi; insan hayatının kutsal olduğu düşüncesi; iyi, güzel, doğru olarak kabul ettiğimiz değerler, bir dava için insanın kendini feda etmesi; birlik, beraberlik ve şu an sayamayacağım bir düzine daha saçmalık. Bu düşüncelerin hepsi modern olma adı altında kirletildi, bozuldu, çürümeye, ölmeye bırakıldı. Bir düşünce çürümeye ve ölmeye bırakılırsa mantığı da beraberinde götürür. Bana göre iyiliğin, barışın, insan sevgisinin, sosyalizm ve eşitlikteki mantığın, fırsat eşitliğinin veya başka bir saçmalığın altında yatan gerçek budur. Ne kadar uğraşırsanız uğraşın bu gerçek değişmez.”

“Bu düşünce senin için doğru olabilir.”

“Ama benden başka hiç kimse doğru olarak kabul etmez,” dedi Lilly. “Kendi kayıpları. Bırak idealist beyinleri onları kendi sonlarına götürsün.”

“Madem öyle,” diye ısrar etti Levison, “Alternatif bir yol var mı? Tek çözüm nihilizm mi?”

“Benim alternatifim sadece benim için geçerli olan bir yol. Bu yüzden ne olduğunu anlatmayacağım.”

“Dürüst olmayacaksak neden tartışıyoruz o zaman?”

“Bak, dürüstlük inancı da diğerleriyle birlikte ölen bir şey. Aklımdan geçenleri söylemek gibi bir zorunluluğum yok.”

“Bir konuşmaya girmişsen böyle bir zorunluluğun vardır.”

“Ama ben konuşmaya girmedim. Yine de şunu söyleyeyim; bir konuda Argyle’e katılıyorum. Bir tür kölelik sistemi getirmek lazım. Çünkü insanlar insanlığını kaybetmiş. Böceklerden farkları yok. Bu gidişle sonları mutlaka kölelik olur. Dünya iyice kalabalıklaştığı için başka çaremiz de kalmadı. Ama eninde sonunda herkes kabul edecek. Bir süre sonra insanlar düzgün bir şekilde işleyen sağlıklı ve canlı bir kölelik sistemini kendileri getirmek isteyecekler.”

“Kölelikten ne kastettiğini anlamadım. Çünkü bana göre kölelik sağlıklı veya canlı olamaz. Aklında geleneksel kölelikten daha farklı bir sistem olduğu belli. Kölelik kelimesini öfkenden dolayı kullanıyorsun.”

“Hayır, gerçek anlamda köleliği kastediyorum. Değersiz insanların hayatlarını üstinsanlara hizmet etmeye adanmalarından bahsediyorum.”

“Kimin değersiz kimin üst olduğunu nasıl anlayacağız peki?” dedi Levison alay ederek. “Çok kolay. İnsanın kaşlarının arasına bakarak hangisi olduğunu anlayabilirsin.”

“Herkes başka bir şey anlar.”

“O zaman birileri yalan söylemiş demektir.”

“Bu soruyu bir süreliğine unutalım. Değersiz insanların hayatlarını üstinsanlara gönüllü bir şekilde adayacağını düşünüyorsun galiba. İnsanlar hiçbir neden yokken kendi hayatlarını birer hediye gibi sunacaklar.”

“Evet, öyle bir şeyler. Kendi iradeleriyle köle olduklarını kabul edecekler. Çok güzel denebilecek hediyeler değil. Ama bu sistem bir kere işlemeye başladığında sahiplerin hediyeleri gerçek kuvvet kullanarak tutması gerekecek. Köleleri kendi haline bırakamazsın. Kalıcı ve çok etkili bir kuvvet kullanman lazım.”

“Askerlerden mi bahsediyorsun?”

“Kesinlikle.”

Bu sözün üstüne Levison Lilly’nin düşünceleriyle dalga geçtiğini belirtecek bir şekilde uzun uzun ve ağır ağır

gölmeye başladı. Levison'a göre Lilly'nin söyledikleri narsist bir ruh hastasının saçma sapan laflarıydı. İnsanlar mutlaka böyle bir manyağı hapishaneye veya bir akıl hastanesine atmak isteyecek, bunu zevkle yapacaklardı. O an kendini çok güçlü hissetti. Tek başına güçsüz olsa da arkasındaki topluluğun getirdiği güç Lilly gibi kendini beğenmiş iğrenç insanlara haddini bildirebilirdi. Hapishane veya akıl hastanesi. Lilly'nin sonunun bu iki yerden birisi olacağını bildiğinden dolayı zafer kazanmışçasına mutlu görünüyordu.

“İnsanların senin fikirlerini kabul etmesi için yüzyıllar geçmesi lazım,” dedi.

“Kabul etmeleri için mi? Bu fikirler kabul edilirse perişan olurum. Bir sürü domuzun saçma fikirlerini bana zorla kabul ettirmelerini istemem. Ah be Levison. Seninle dalga geçmesi de çok zevkli. Gerçekten böyle düşündüğümü mü sandım?”

“Şimdi ciddi mi konuşuyorsun?”

Lilly kendine özgü tarzıyla mutlu mutlu gölmeye başladı.

“Ama biraz önce söylediklerimi ciddi bir şekilde savunanlar olacaktır.”

“Biraz önce söylediklerini gerçekten kastetmediğini mi söylüyorsun?” dedi Levison. Sinirlenmişti.

“Sana gerçekten ne düşündüğümü söyleyeyim,” dedi Lilly. “Bence her bireyin canı kutsaldır. Hiç kimsenin bir insanın haklarını ihlal etmeye hakkı yoktur. Beni delirtecek kadar nefret ettiğim bir şey varsa o da zorbalıktır. Herhangi bir canlının herhangi bir şekilde zorbalığa maruz kaldığını görmek beni katil eder. Doğru olan budur. İnanıyor musun?”

“Evet,” dedi Levison istemeye istemeye. “Bu dediğin doğru olabilir. Çoğumuz gibi tereddüt etmeden karışık bir...”

BOM!

Birden her yanı dehşet kapladı. Karanlık, çığlıklar ve dehşetle dolu bir dakika.

Aaron biraz kendine geldiğinde dehşet dolu şeyler algıladı: patlamanın yarattığı korkutucu felaket, cam sesleri, insanların boğuk sesleriyle bağırması, dışarı doğru akın eden Floransalılar. Aniden ortaya çıkan bu dehşet verici olay toplumu tam ortasından vurmuştu.

Aaron kargaşanın tam ortasında acı içinde duruyor, önünü göremiyordu. Bilinci yerine gelmeye başladığında biraz önce oturduğu masanın uzağındaki bir sütunun yanında durduğunu gördü. Cam kırıklarının ve yıkıntıların ortasındaki masalarla sandalyelerin ters durduğunu, ayaklarının yukarı doğru baktığını fark etti. Kafe neredeyse boşalmış, insanların çoğu dışarı çıkmıştı. Kafenin sahibi veya müdürü olduğunu sandığı birisinin dehşet içinde dışarı çıkmaya çalıştığını gördü. Sonra Lilly gözüne çarptı, çok uzakta değildi. Yüzü bembeyazdı. Galiba bilincini kaybetmişti.

Aaron'ın neler olduğuna dair hiçbir fikri yoktu. Belki bir şeylerin kırıldığını veya çöktüğünü düşündü. Ne olduğunu anlamamıştı.

Lilly etrafına bakmaya başladı. Aaron'ı gördü. Sonra Aaron da arkadaşına doğru yaklaştı. "Ne oldu?"

"Bomba," dedi Lilly.

Müdür, yaşlı bir garson ve üç dört delikanlı enkazdan çıkmaya çalışıyorlardı. Aaron yerde yatan bir adamı fark etti. Kafeyi en iyi şekilde betimleyebilecek tek kelime *dehşet* idi. İçerisi kan gölüne dönmüştü. Ortalık biraz daha sakinleştğinde dışarı kaçan müşteriler tekrar içeri girdi. Bazıları şapkalarını alıp bir an önce tekrar dışarı çıkmaya baktılar. Bazıları da küçük bir kalabalık oluşturdu. Siyahlara bürünmüş meraklı bir kabalık bombanın nerede patladığını, acıyla inleyen adamın nerede olduğunu arıyordu.

İçerisi karanlıktı, lambaların bazıları kırılmıştı ama hâlâ yanıyorlardı. Ne zaman bir kaza olsa ortaya çıkan insanların meraklarını tatmin etme istekleri yine kendini göstermişti. Asker şapkalarını takmış, sadece pazar günü çıkardıkları şık üniformalarını giymiş işgüzar karabinyerler kalabalığı vararak ön tarafa doğru ilerledi.

“Hadi gidelim,” dedi Lilly.

Asılı duran şapkasını almak için kafenin köşesine gitti. Aaron da boş gözlerle kendi şapkasını arıyordu. Bomba, şapkasını ve paltosunu astığı askının yakınlarına düşmüştü.

“Şapkam ve paltom?” dedi Lilly’ye.

Boyu pek uzun olmayan Lilly parmak uçlarına çıkarak etrafına baktı. Sonra sandalyelerden birisinin üstüne çıktı, kalabalığı vararak gözüne kestirdiği bir yöne doğru gitmeye başladı.

Aaron da onu takip etti. Kalabalığın diğer tarafında ise sinirlenmiş adamlar paltoları için kavga ediyordu. Patlamadan dolayı bütün paltolar masalardan birisinin üzerine düşmüştü. Aaron duvarın yanındaki koltuğun dibine düşmüş kendi ceketini gördü. Kendi sırasının gelmesini bekledi, sonra paltoların olduğu yere doğru ilerledi. Ama başka birisi Aaron’ın paltosunu almış, yere atmış ve herkes paltonun üzerine basmıştı. Aaron zor da olsa paltosunu almayı başardı. Alır almaz flütünü kontrol etti. Ama ayaklar altında ezilip yırtılmış paltonun ceplerinde flüt yoktu. Aceleyle paltonun içine baktı, ceplerini tekrar yokladı ve flütün parçalarından birisini buldu. Ortadan ikiye bölünmüş, gümüş mekanizmasının iki parçası kopmuştu. İnce uzun tahta alet paramparçaydı.

Elindeki parçayı gördüğünde Aaron’ın kalbi durmuştu. Flütün geri kalanını aramaya gerek yoktu.

Aaron tükenmişti. Flütünün kırılmasının üzerine artık yapabileceği hiçbir şey kalmamıştı. Bombanın kendi-

sini yaralayıp yaralamadığı umurunda değildi. Bir sonraki sefere kendisi bomba atıp birilerini öldürse bile umurunda olmazdı. Artık hayatta uğraşacağı, umursayacağı bir şey kalmamıştı. Hayatı ellerinden akıp gitmişti. Ama Aaron hiç aldırmadı. Artık hiçbir şeyin önemi yoktu.

Birden Lilly'nin bakışlarını üzerinde hissettiğinde kendine geldi ve arkadaşını takip etmeye başladı. "Hadi gidelim," dedi Lilly.

Kalabalığı ittirerek kapıdan çıktılar. Meydanı polisler doldurmuştu. Aaron ve Lilly polislerin olduğu tarafın zıt yönüne doğru yürüdüler. Birçok insan toplanmış kafeyi izliyordu. Lilly birden başka bir yola saptı. Sokağın ortasında küçük bir kan gölü vardı. Simsiyah kan dehşet saçarak ışıldıyordu. Patlamadan kaçan yaralı bir adam buraya yığılmıştı.

Aaron nereye gideceğini bilmiyordu. Tournabuoni Caddesi'ne geldiklerinde Lilly nehre doğru yürümeye başladı. Kısa bir süre sonra Ponte Santa Trinata Köprüsü'ne geldiler.

"Bombayı kim attı?" dedi Aaron.

"Galiba anarşistin teki."

"Hep aynı." dedi Aaron.

İkisi de daha fazla yürüyecek halde değildi. Köprü'nün korkuluklarına yaslanarak nehri izlemeye başladılar. Kendilerini karanlık gecenin yalnızlığına bırakmışlardı. Aaron hâlâ flüt parçasını elinde tutuyordu. Paltosu da kolumundaydı.

"Flüt mü o?" diye sordu Lilly.

"Bir kısmı. Parçalanmış."

"Bakayım."

Lilly flüte baktı, sonra flütünü geri uzattı. "Hiç iyi değil," dedi.

"Hiç," dedi Aaron.

"Flütü nehre at," dedi Lilly. Aaron Lilly'nin ne demek

istediğini anlamamıştı. “Flütü nehre at,” diye tekrarladı Lilly. “Artık sonuna ulaşmış.”

Aaron bıkkın bir tavırla flütü nehrin akıntısına bıraktı. İkisi de bir adım daha atamayacaklarmış gibi korkuluktan destek alıyorlardı.

“Eve gitmemiz lazım,” dedi Lilly. “Tanny olanları duyup endişelenebilir.”

Aaron olanların şokunu atlatamamıştı. Flütünü kaybetmek kolay kolay atlabileceği bir şey değildi. Bombanın patlaması hiç beklemediği bir olaydı. Flütü kaybetmek ise bir simge niteliğindeydi. Aaron’ın ruhunu temsil ediyordu. Bomba, parçalanmış flüt, son...

“Âsanın ömrü buraya kadarmış demek,” dedi Lilly’ye.

“Tekrar doğacaktır. Flüt bir su bitkisine benzer, istesen de öldüremezsın,” dedi Lilly sakince.

“Ya ben?”

“Bir süre asan olmadan yaşamak zorundasın.” Bu güzel sözün üzerine Aaron’ın söyleyeceği bir şey yoktu.

21. BÖLÜM

KELİMELELER

Aaron otele dönüp uyuduğunda çok garip bir rüya gördü. Rüyasında bilmediği bir ülkedeydi. Karanlık çökmek üzereydi ama geceyi geçirecek bir yeri yoktu. Mağarayı andıran, tuhaf bir eve benzeyen bir yere geldi. İçeride yaşlı bir kadın oturuyordu.

Kadını görünce içeri girdi. Konuşulan dili anlamamasına rağmen ikinci kişiliği olan biteni anlıyordu. Mağara, işçilerin işlerinden geldikleri bir evdi. İkinci kişiliği işçilerin kalay madencileri olduğunu düşündü.

Mağarada dolaşmaya başladı. Hiç kimse onunla özel bir şekilde ilgilenmiyordu. Sonra içeride büyük bir ülkenin olduğunu anladı. Mağaranın derinliklerinde bir çeşit yeraltı ülkesi vardı. O evden o eve geçerek madenlerdeki küçük patikalara benzeyen dar sokaklara geldi. Büyük salonlardan birisinde işçiler yemek yemek üzereydi. Aaron'ın anladığı kadarıyla yemekte çıplak bir adam vardı, insan yiyeceklerdi. Ama ikinci kişiliği madencilerin insan yemeyeceğini biliyordu. Asıl yiyecekleri şey' salama benzeyen etle doldurulmuş bir insan derisiydi. İşçilerin yiyeceği içi salamla dolu çıplak adam bir anda kalkıp yavaş yavaş yürümeye başladı. Salonun kapısına, oradan koridora geçti. Aaron çıplak adamı arkadan izliyordu. Hayatının altın çağında, iri yarı, yakışıklı bir adamdı. Çıplak, biraz da budala bir adam.

Ama kendine ait hiçbir şeyi yoktu, sadece içi etle dolu derisi. Onu da griye bürünmüş kalay madencileri yiyecekti.

Aaron, yani rüyadaki Aaron başka bir yöne döndü. Devasa salonları ve büyük oyuklar şeklindeki mağaraları geçip bir odaya geldi. Odada birçok çocuk vardı, hepsi beyaz elbiseler giymişti. Yatmaya hazırlanıyorlardı. Yatakların çoğu odaya gelişigüzel koyulmuştu. Yatan her çocuğun başında ise çiçeklerden oluşan taçlar vardı. Her çocuk beyaz ve pembe çiçeklerle kaplıydı. Çocuklar başlarındaki çiçek taçlarını çıkarmadan devasa odalarda öylece yatıyorlardı. Aaron tekrar dışarı çıktı.

Dışarıda ne yaptığını hatırlamıyordu. Tek hatırladığı madencilerin hayatını yansıtan bir sürü evin yanından geçtiği idi. Evlerde sadece kadınlar vardı, hepsi gri elbiseler giymişti. Yer altındaki kalay madencilerinin eşleriydiler. Erkeklerin hiçbirisi evde değildi. Rüyadaki Aaron o an işçilerin yiyeceği yemeği korkuyla anımsadı.

Hatırladığı bir sonraki şey bir tekneye binmiş oldu-

ğuydu. Teknedeki Aaron çift kişilikliydi. Birisi gözle görünmeyen, rüyadaki Aaron'ın bilincini oluşturan kişilikti. Buna ikinci kişiliği demiştik. Bu kişilik teknenin baş tarafında dolaşıyor, görüyor, biliyor fakat kendisi görünmüyordu. Diğer kişiliğini oluşturan somut Aaron ise teknede sadece bir yolcuydu. Tekne yeraltındaki görünmez insanların çektiği küreklerle ilerliyordu. Bu esnada görünmez kişiler ayağa kalkmıştı. Teknede başka yolcular da vardı. Hatta bazıları kadın yolculardı. Ama hepsi bilinmeyen veya fark edilmeyen kişilerdi.

Tekne, yer altı ülkesinin büyük göllerinden birinde ilerliyordu. Gölün koyu mavi suyu çok temizdi, dibi görülebiliyordu. Rengi de çok güzeldi. İkinci görünmez Aaron geminin başında oturarak doğa harikası gölün tertemiz koyu mavi sularında yüzen balıkları izliyordu.

Balıkların bazıları solgundu, bazıları suya atılan çıyanlar gibi korkmuştu, bazıları simsiyahtı. Bu siyah balıklar aynı zamanda en cesur olanlarıydı ve onları izlemesi ayrı bir keyif veriyordu.

Somut görünür Aaron ise teknenin yan tarafında, ortadaki koltukların en sonunda oturuyor, çıplak sağ kol bileğini teknedeki sarkıtıyordu. Tekne sığ sulara girmişti. Teknenin önünde duran soyut Aaron kürekçilerin her hamlesinde geminin arkasından çıkan beyaz köpüklere bakmaya başladı. Beyaz köpükler her dalgayla birlikte gölün üzerindeki hafif sise karışarak tuhaf balıkları kucaklıyordu. Sağ tarafta göldeki doğru yolu gösteren suyun dibine çakılı kazıklar vardı.

Teknenin yolunu kaybetmemesi için kazıkların yanından geçmesi gerekiyordu. Aaron yine bileğini sağa doğru sarkıtmıştı. İlk kazığa geldiklerinde bütün tayfa Aaron'ın bilmediği bir dilde bağırmaya başladı. Canlı Aaron çığlıkları duymamıştı bile. Görünmez Aaron duymuştu ama ne anlama geldiklerini bilmiyordu.

Neler olduğunu anlamadığı için kazığın yanından geçerken bileği kazığa çarptı.

Kürekçiler kürek sallamaya devam etti. Canlı Aaron'ın bileği hâlâ tekneden sarkıyordu. Tekne başka bir kazığa yaklaştı. "Dikkat edecek mi? Dikkat edecek mi?" diye düşünüyordu endişeli ikinci kişilik. Kürekçiler yine uyarı niteliğinde bir çığlık attı. Yine kürekçilerin uyarısına dikkat etmemiş, kazığın yanından geçerken yine bileğini çarpmıştı. Ama canlı Aaron hiçbir şey olmamış gibi oturmaya devam etti. Hiçbir tepki vermiyordu.

Gölün bu sığ kısmı kazıklarla doluydu. Kazıkları geçtiklerinde yine derin sulara geldiler. Görünmez Aaron git-tikçe endişeleniyordu. "Hiç mi dikkat etmeyecek? Hiç mi dikkat etmeyecek? Hiç mi anlamayacak?" diye düşündü. Bir sonraki kazığın çarpışını izlerken kendi canı acımıştı. Ama canlı Aaron bileğinin acısına hiç aldırmadı. Kürekçiler o kadar kuvvetli bir şekilde çığlık atıyorlardı ki görünmez Aaron neredeyse dillerini anlayacaktı. Ama asıl Aaron hiçbir şey duymadan oturmaya devam etti, bileği üçüncü kazığa da çarptı.

Artık çok olmuştu. Bot yoluna devam ederken bir süre sonra somut Aaron oturma şeklini değiştirip kolunu kendine doğru çekti. Neden böyle yaptığını bilmiyordu, belki farkında bile değildi. Teknenin önünde duran görünmez Aaron çok rahatlamıştı. Tekne derin, dipsiz sulara doğru sabit hızda ilerlemeye devam etti.

Bir şehre yaklaşmışlardı. Meksika gibi bir göl kenti-ydi. Şehre varmış olmalıydılar çünkü Aaron uyanıp parça parça olan rüyayı kafasında canlandırmaya çalıştığında bir heykel gördüğünü hatırlıyordu. Yolun kenarına dikilmiş bir Astarte heykeliydi. Heykelin kucağında yumurtalar vardı. Küçük tavuk yumurtaları, birkaç tane büyük kaz yumurtası, bir tane de ekmek. Astarte hepsini kucağında tutuyordu. Aaron daha fazla hatırlayamadı.

Uyandığında rüyasında neler gördüğünü hatırlamaya çalıştı, rüyanın ne anlama gelebileceğini düşündü. Ama kafasını çok yormadı. Saatine baktı, üç buçuk olmuştu. Kolunda, üzerinde fosforlu küçük figürler olan parlak Amerikan saatlerinden vardı. Bu gece saatin parlaklığı onu korkutuyordu.

Uzun bir süredir uyanıktı. Yaklaşık iki saattir karanlıkta oturuyor, bazen bir şeyler düşünüp, bazen düşünmeye bile üşeniyordu. Ne tam olarak kendindeydi ne de uyuyordu. Sonunda tekrar uyuyabildi. Uyandığında saat sekiz olmuştu. Dokuz olana kadar kahve almadı.

Dışarıda güneş parlıyordu ama Aaron'ın umurunda değildi. Yatağında öylece yatıyordu. Düşünceleriyle baş başaydı. Flütün kırılmasıyla birlikte yavaş yavaş parçalanan hayatı tamamen paramparça olmuştu. Ne gelecekte bir beklentisi kalmıştı ne de bir planı. Kendisine yardım edebilecek insanlar vardı: Francis Dekker, Angus Guest, Manfredi veya Lilly. Aaron'a yeni bir flüt alabilirler, bir iş bulabilirlerdi. Ama ne fark ederdi artık? Flütü paramparçaydı. Bomba bu acı gerçeği göstermişti. Bomba bunu ve diğer her şeyi göstermişti. Yolun sonuna gelmişti artık. Ne kadar uğraşırsa uğraşsın bunu değiştiremezdi. Tek hissettiği şey kaderinin kendisini Lilly'ye yakınlaştırdığıydı. Geri kalan her şey ayın karanlık yüzü kadar anlamsız ve boştu. Biraz düşündükten sonra kendi hayatı ile fani arkadaşının hayatını bir araya getirecek bir plan yapmaya karar verdi.

Lilly benzersiz bir adamdı. Kesinlikle zeki ve çekiciydi. Bir insanın tanıyabileceği en sinir bozucu insandı. Bunu kendine has yüzünde görebilirdiniz. Aaron'ın aklına Lilly'nin karanlık, çirkin yüzü geldi. Yaprakların altına saklanmış bir canavarı andırıyordu. Sonra aklından geçenleri yansıtmaktan korkmayan, insana güvence veren ayırık gözlerini düşündü. Benzersiz özgüveni ve üstü kapalı sözleri sayesinde sanki hiçbir şey Lilly'ye zarar veremez-

di. Sessiz bakışları ve umursamaz tavırları ise başkalarını sürekli sinir ederdi. Bu bakışları gören herkes “Hiçbir şey onu etkileyemez, hiçbir şey ona gerçekten zarar veremez,” diye düşünürdü. Bunu da büyük bir dargınlıkla hatta nefretle düşünürlerdi. Herkes Lilly’yi etkilemek isterdi. O kadar dürüst, o kadar dobra birisiydi ki. Aklından ne geçiyorsa ağzından da o çıkardı. Arkasını yasladığı bir serveti de yoktu. Yine de lafını hiç esirgemez, dahası etrafındaki kişilere büyük bir ilgiyle ve saygıyla yaklaşırdı.

Hepsi de şöyle düşünürdü: “Sonunda harika birisi olduğumun farkına varan bilge bir adam.” Ama Lilly bu insanların arkadaşlıklarını denedikten ve bağınazlıklarını, sabit fikirliliklerini gördükten sonra arkadaşlığını keser, harika insanları kendi hallerine bırakırdı.

Lilly onları terk ettikten sonra herkes Lilly’nin yaptığını adice ve alçakça bulurdu. Ama sonra Lilly’nin ne kadar ilgisiz, ne kadar kayıtsız olduğunu, sessiz görünüşünün altında kibirli bir adamın yattığını anlarlardı. İnsanların bütün sırlarını bilen, sonra o sırlarla birlikte insanları da terk eden kibirli bir adamdı.

Bütün bunları Aaron da yaşamıştı. Lilly’nin eşi benzeri olmayan küçük bir ucube olduğunu düşünmüştü. Sonra çok iyi ama biraz acınası bir arkadaş oldu. Ardından bonkör ama küstah; sonra acımasız, hiç kimseye müsamaha göstermeyen ve hiçbir şeyini paylaşmayan birisi. Son olarak da arkadaşlarını parmakları yırtılmış eski bir eldiven gibi fırlatıp atabilen aşırı derecede kibirli bir adam. Ama en kötüsü her zaman karşısındakinin içini okuyabilen bir ucube. Toplumdan dışlanmış bu adam her zaman *biliyordu*. Ruhunun dünyaya isyan ettiğini biliyordu.

Aaron uçurumun kenarına sürüklenmiş ve seçim yapmak zorunda bırakılmıştı. Seçim yapmak zorundaydı ama yaşamayı veya ölmeyi seçmeyecekti. Dünya ile kendinden emin, ne yapacağı tahmin edilmeyen Lilly arasında bir se-

çimdi. Seçim yapmak zorundaydı ama dünyada seçecek bir şeyi yoktu. Pes edip başarılı olmaya çalışmadığı sürece dünyada seçebileceği bir şey kalmamıştı. Aaron gayet iyi biliyordu ki biraz yalakalık yaptığı takdirde insanlar seve seve kendisine iş verirdi. Para kazanması, hatta bir kariyer yapması hiç zor değildi. İstese herkesin gözdesi olabilirdi.

Ama hayır! Pes etmek zorunda kalsaydı, gerçekten bir şeylere boyun eğmek zorunda kalsaydı -ki zaten öyle olmuştu- dünyanın çirkin insanlarına değil Lilly'ye boyun eğdi. Birilerine boyun eğmek zorunda kalsaydı bu bir kadın olmazdı. Bir sosyal teoriye veya kuruma da kendini asla adamazdı. Hayır! Asla ödün vermediği bağımsızlığından vazgeçmek ve birisine boyun eğmek zorunda kalsaydı bu kişi kısa boylu dostu Lilly olurdu, başka birisi değil. Açıkçası Lilly'nin anlaşılmayan, Aaron'ın hayır diyemediği bir yanı vardı. Aaron kendisini tam anlamıyla Lilly'ye teslim ederse güvende olacağını biliyordu.

Uzun süredir koştuğu yolun çıkmaz bir sokak olduğunu fark ettikten sonra bu çıkmazdan nasıl çıkacağı üzerine kara kara düşünmeye başladı. Takipçilerinden birisine boyun eğecekti. Kadınların pis dünyasına veya sosyetenin bataklığına girmektense tek bir adamın ustalığına boyun eğdi. Sonuçta pes etmesi gereken bir noktaya gelmişti. Kimi takip edeceğini seçmesi gerekiyordu. Ne yapacağı kestirilmeyen kısa adama boyun eğmeye karar vermişti. Yatakta uzanıp ruhunu zihninin kahramanına vermeyi planlarken aynı kahraman kapıyı çalıp içeri girdi.

“Benimle yürüyüşe çıkmak ister misin? Dışarıda hava çok güzel. Çoktan dışarı çıkmış olacağını düşünüyordum. Ama yeni doğum yapmış bir kadın gibi yataktan çıkmamışsın. Nasılsın, iyi misin?”

“Evet,” dedi Aaron. “İyiyim.”

“Flüte mi üzülüyorsun? Üzülme, dünyada bir tane flüt yok ya. Kalk hadi.” Lilly pencereden nehir manzarası-

nı izlemeye başladı.

“Perşembe gidiyoruz,” dedi.

“Nereye?” diye sordu Aaron.

“Napoli. Taşrada kışın kalabileceğimiz küçük bir evimiz var. Sorrento’dan çok uzak değil. Kış geliyor artık. Evde yapılacak işler de var. Sen başına gelen her şeyi unut. Hayatını yaşamaya bak. Zaten içimizde yaşam varken ve hiç kimse bizi engellemiyorsa neden farklı bir hayatın peşinden koşalım ki?”

Aaron’ın canı sıkılmıştı.

“Ne kadar kalacaksın o evde?” diye sordu.

“Sadece kışı orada geçireceğim. Benim belli bir yur-dum yoktur, göçebe yaşarım. Göç etmek zorundayım. Afrika’daki guguk kuşu ile İngiltere’deki guguk kuşu aynı kuş mu sanıyorsun? Her neyse, benim sürekli kuzey ve güney arasında gelip gitmem gerekiyor. İçimden başka türlü yaşamak gelmiyor çünkü. Herkes böyle yaşayamaz.”

“Evet,” dedi Aaron. Yatar pozisyonundan kalkmış, şimdi yatağın kenarında oturuyordu.

“Başka bir kıtada, başka bir milletin arasında yaşamaya çalışmayı çok isterdim. Avrupa benim gözümde artık bir hapisane hücrelerinden farksız. Belki Avrupa kendi kendine mutludur ama ben buralarda yapamıyorum. Başka bir yıl mutlaka buradan gideceğim. Avrupa’yı bırakacağım. Kendimi burada tutuklu gibi hissediyorum.”

“Senin gibi tutuklu hisseden başkaları da vardır mutlaka,” dedi Aaron.

“Mutlaka. Belki de dışarı çıkmak için fırsatları yoktur.” Lilly bir süre sessiz kaldı. Sonra:

“Hayatı ve toplumu ben oluşturmadım. Benim tek yapabileceğim kendi hayatıma bakmak.”

Aaron da susmuştu. Kendisini hayal kırıklığına uğramış, ihanet edilmiş hissediyordu. “Bütün kışı tek başına mı geçireceksin?”

“Sadece ben ve Tanny,” dedi Lilly. “Ama mutlaka misafirler olacaktır.”

“Önümüzdeki sene ne yapacaksın?”

“Kim bilir? Belki denizlere açılırım. Açılmayı isterim aslında. Yeni bir hayat tarzını denemeyi isterim. Bu hayat benim için bitti artık. Daha fazla uğraşmak saçma olur. Arayıcılardan bıktım artık. Nefret ediyorum arayıcılardan.”

“Ne?” dedi Aaron alaycı bir ses tonuyla. “Yeni bir din arayanlar mı?”

“Din, aşk, bu tarz şeyler. Bir hastalık olmuş artık.”

“Bilmiyorum,” dedi Aaron. “Belki de aşksızlık ve dinsizlik hastalıktır.”

“Yok artık! Bizi hasta eden asıl şey aşkın ve Tanrı’nın üzerimize bindirdiği yük. Sırtımıza doğal olmayan taşlar yüklüyorlar. Aşkın kıymetini fazla abartıyoruz. Unutma vakti geldi. Dinlerin, Tanrı’nın, aşkın bütün kelimelerini unut. Hayata yeni bir bakış açısıyla bakman lazım. Çünkü o kelimeler bizi zincirlerle bağlıyor, hareket etmemize izin vermiyor. Asıl zor olan da o zincirlerden kurtulabilmek.”

“Peki, kurtulabilirsek nerede olacağız?” dedi Aaron.

“Kendimiz olmakla başlayabiliriz.”

“O ne demek?” dedi Aaron. “Kendin olmak ne demek?”

“Bana göre her şey demek.”

“Çoğu insana göre de hiçbir şey. İnsanlar bir amaçları olsun ister.”

“Amaç yok. Bütün edepsizliklerin arasında en çok amaçlardan tiksiniirim. Amaçlar hapisane gibidir. Cezaevleri, gardiyanlar, zindanlar, zindancılar.”

“Nereye gidersen git burunlarından bir amaca bağlanmış insanları bulursun,” dedi Aaron.

“Hayatlarını bir yıldızla bağlamışlar, yörüngesinden çıkamıyorlar. Değirmenin etrafında dönen eşekler gibi

hepsi,” dedi Lilly gülerek. “Lanet olsun onlara.”

Aaron giyindikten sonra birlikte dışarı çıktılar. Tramvaya binip şehir dışındaki kırsal araziye gittiler. Aaron ne kadar aksini düşünmeye çalışsa da Lilly’ye çok sinirliydi. Şarıl şarıl akan sığ ve geniş bir ırmağın yanma geldiler. İrmağın üzerinde bir köprü, köprünün yanında küçük bir misafirhane vardı. Güneşli, sıcak bir gündü. Aaron ile Lilly dışarıda, ırmağın kıyısındaki ince ağaçların altında bir masaya oturdular. Sarı yapraklar dökülmeye başlamıştı. Toskana’da gökyüzü turkuaz maviydi. Üç çıplak çocuk ırmakta banyo yapıyor, bir yandan da akıntıya kapılmamaya çalışıyorlardı. İyice yıkandıktan sonra çakıl taşlarına, güneş altına uzandılar. İki beyaz, sevimli, yumuşak öküzün çektiği bir araba yavaş yavaş tepeden iniyordu. Öküzler attıkları her adımı son adımlarıymış gibi, artık yürümek zorunda kalmayacaklarmış gibi atıyorlardı. Ama durmadılar. Öküzler mola verebilmek için arabanın misafirhaneye gelmesini beklemek zorundaydılar. İki yaşlı kadın üç bodur meşe ağacının altında mevsimin son palamutlarını topluyordu. Yalın ayak yürüyen başka bir kız ise iki keçisi ve bir koyunuyla ırmağın karşısından kadınlara doğru yaklaşmaya başladı. Kızın üzerindeki elbise aslında maviydi, hatta çivit mavisiydi ama zamanla solmuş, açık eflatuna dönüşmüştü. Yine de güzel görünüyordu. İtalya’da sık sık kullanılan bu renk Lilly’ye güneyin dağ lalelerini anımsatırdı.

İki arkadaş güneşin altında oturarak kırmızı şarap içmeye başladılar. Öğle vaktiydi. Karşı tepedeki kare şeklindeki ince çan kulesinin çanları çalmıştı. Genç kız ve yaşlı kadınlar ağaçların altında çömelerek ekmek ve incir yiyorlar; oğlanlar da çakıl taşlarının üzerine attıkları giysilerini giyiyorlardı. Büyük bir kız, kırmızı bir bohçaya koyulmuş öğle yemeğiyle birlikte Aaron ve Lilly’nin önünden geçti. Günün en kıymetli saatlerinden birisindeydiler. Mola saa-

ti, ögle vakti, güneş; kendilerini huzur içinde dünyanın güzelliğine bırakıyorlardı. Çalışarak geçen zor saatlerden ve hırsla dolu bir hayattan sonra böyle zamanlarda her şey gerçek bir ilişkiye bakardı.

Aaron Lilly'nin yüzüne baktığında doğayla bir olmuş uyanık ve tetikte bekleyen bir hayvanın yüzündeki ürkütücü, soğuk ifadenin aynısını gördü. Mutluluktan çok farklıydı. Tetikte bekleyerek dinlenmeyi tercih eden, merkeziyetçiliğin doruk noktasına ulaşmış bir hali vardı. Sürekli tek gözünü kırparak güneşin altında sıcağın tadını çıkaran bir köpek gibi; gözlerini genişçe açıp hareket etmeden bekleyen ve burnu seğiren bir tavşan gibi. Lilly'nin yüzünde gördüğü şey dinginlik değildi, kendisini çevreleyen dünyanın merkezinde olmanın getirdiği zorluklardan zevk almaktı.

Ağaçların altında bir buçuk saat kadar oturdular. Sonra Lilly hesabı ödedi ve yürümeye başladılar. "Bu kış ne yapacağım?" diye sordu Aaron.

"Ne yapmak istiyorsun?"

"Benim bilmek istediğim şey de o."

"Herhangi bir şey istiyor musun? Yani seni harekete geçiren bir şey var mı?"

"Tek bildiğim bir şeyler yapmak zorunda olduğum," dedi Aaron.

"Razı olabileceğin bir şeyler var mı? Mesela bir iş?"

"Razı olabileceğim bir iş bulamadım henüz," dedi Aaron.

"Neden?"

"Doğamda yok."

"Sen bir arayıcı mısın? Bir şey yapmak için kutsal bir gücün seni teşvik etmesine mi ihtiyaç duyuyorsun?"

"Nereden bileyim ben?" dedi Aaron gülerek. "Belki de her yaptığım işte farkında olmadan beni teşvik eden bir şeyler vardır. Ama kutsal olmadığına eminim."

“Tamam o zaman. Şimdi, hayatta sadece iki önemli dürtü vardır. İnanıyor musun bana?”

“Nereden bileyim?” diye güldü Aaron. “İnanılmak istiyor musun?”

“Hayır, hiç umurumda değil. Ama kendi iyiliğin için bana inan.”

“Tamam, inanıyorum. Ne demiştin şimdi?”

“Tamam, şimdi bizim için hayatta iki önemli dürtü vardır, aşk ve güç.”

“Aşk ve güç?” dedi Aaron. “Gücü o kadar önemli olarak görmüyorum.”

“Görmüyorsun çünkü bakmıyorsun. Ama konumuz bu değil. Senin içindeki dürtü hangisine daha yakın? Aşk mı?”

“Bilmiyorum,” dedi Aaron.

“Evet, biliyorsun. İçinde seni harekete geçiren bir şey olduğunun farkındasın, değil mi?”

“Evet,” dedi Aaron. İstemeyerek de olsa itiraf etmişti.

“Tamam işte, nedir o? Âşık olmak mı istiyorsun, itaat edilmek mi istiyorsun?”

“İkisinden de biraz.”

“Tamam, ikisinden de biraz. Peki, aşkta ne arıyorsun? Seveceğin ve seni sevecek bir kadın bulup hastalıkta sağlıkta, iyi günde kötü günde sonsuza kadar mutlu yaşamak mı?”

“Aşkı aramaya böyle başlamıştım,” dedi Aaron gülerek.

“Artık hepsinin saçmalık olduğunu biliyorsun!” Aaron Lilly’ye baktı, söylediklerini kabul etmek istemiyordu. Lilly birden gülmeye başladı.

“Doğru olduğunu sen de biliyorsun,” dedi. “Bu yalanlara inanma dostum. Aşkı geçelim, sırada ne var? Tanrı’yı mı arıyorsun? Hayatını adayacağın, bağlanacağın, seveceğin, sonsuza kadar birlikte yaşayacağın bir Tanrı mı isti-

yorsun? Ruhunun ölümsüz olduğunu mu düşünüyorsun? Bu köşeye mi sığınacaksın?”

Aaron Lilly’ye baktığında suratında yine içinden geçenleri kabul etmeyeceğini gösteren o ifade vardı. “Tamam o zaman. Seni Tanrı’ya götürecek bir aşk istiyorsun, değil mi? O zaman git, Burma’daki Budistlere veya Avrupa’daki yeni nesil Hıristiyanlara katıl. Git, bir devekuşu gibi kafanı Nirvana’ya veya maneviyata göm. Hayatına öyle devam et.”

“Yapmayacağım,” dedi Aaron.

“Yapmak zorundasın! İçindeki dürtü aşk istiyorsa aşkın en âlâsını vermelisin.”

“Aşk dürtüm yok benim.”

“Var. Sen aşkın heyecanını istiyorsun. Sen aşkın seni başka dünyalara götürmesini istiyorsun. Sen bir çırpıda âşık olup sevmek, sevilme istiyorsun. İnkâr etme. İsteddiğini biliyorum. Kendini aşana kadar şehvetin seni kanatlarına alıp uçurmasını istiyorsun. Güneşe saldırmaya çalışan bir kartal gibisin. Bunları istediğini biliyorum, aşk çocuğu.”

“Artık değil, artık değil. Artık bunlardan bıktım,” dedi Aaron gülerek.

“Emin misin? Aşk erkeklerin hiç öğrenemeyeceği bir derstir. Ne kadar aşktan iğrenseler de her zaman daha fazlasını isterler. Kusup kusup tekrar yemek isteyen bir köpek gibi.”

“Âşık olmayacaksam ne yapmam lazım?” dedi Aaron.

“Senin ihtiyacın olan şey durmamak, ara vermemek, sürekli sevdadan sevdaya, zevkten zevke, zaferden zafere atlamak. Artık kazandığını, kendi özünün ötesine geçtiğini anladığın zaman gerçek mutluluğu bulacaksın. Ya o ya da madalyonun diğer yüzü, Nirvana.”

“Benim içimde sevgiden çok nefret var,” dedi Aaron.

“O da aynı dürtünün bir sonucu. Bir anarşist, bir suç-

lu veya bir katil sadece içindeki dürtüleri aşırıya kaçacak kadar sevmiş kişidir. Ama aslında tek amaçları aşklarına ulaşmaktır. Aşk geri teptiği zaman dehşete, nefrete dönüşür.”

“Tamam o zaman. Ben bir suçluyum, katilim,” dedi Aaron.

“Hayır, değilsin. Ama içinde aşk dürtüsü var. Geri tepmesine az kalmış. Ama sen beni dinle. Sakın aşk dürtüsünün tek seçeneğin olduğunu düşünme. *Niente!*²⁰ İstersen âşık olmayı deneyebilirsin, kendini şehvete kaptırıp bir kadını, insanlığı veya Tanrı’yı sevmenin tadını çıkarabilirsin. Kendini kaybedene kadar aşkı deneyebilirsin. Ama orada kalırsın. Çünkü kendini kaybedemezsin. Deneyebilirsin ama yapamazsın. Sonuçta kendini yutmayı da deneyebilirsin. Tek yapabileceğin şey parmaklarını ısırarak olur. Ne kadınlar, ne insanlık, ne de Tanrı sana kendini kaybettirebilir. Ne kadar uğraşırsan uğraş sonunda elinde kendinden başka hiçbir şeyin kalmadığını görürsün. Üstelik çok saf, bezgin, aşağılanmış, sinir hastası bir adam olup çıkarsın. Kendini sevmeye adayıp yıllarını harcadıktan sonra ne kadar saf olduğunun farkına varmak insana çok koyar. Başkan Wilson’a bak. Tüm dünyaya insanlığı sevdiğini söyledi ama sonunda elinde kalan tek şey pişmanlık oldu.

Bırak artık. Bırak, dostum. Aşkı, sevgiyi bırak. Boşu boşuna uğraşma, aşkın içinde kendini kaybedemezsin. Sorumluluk her zaman senin omuzlarında olacak. Hiçbir Tanrı bunu senden alamaz.

Sen *sensin*, başkası değil. Kendin ol. Kendine, benliğine, bireyselliğine sıkı tutun. Aşk, zevk, dürtü; bunlar olsun veya olmasın, senin tek amacın kendi benliğin dahilinde olmalı. Kendini gerçekleştirmek istiyorsan güneşe doğru uçan bir kartal gibi veya muma doğru uçan bir kelebek gibi kendine bakmalısın. Benliğinin dışında arayacağın bir

20. Değill (ç.n.)

şey yok. Senden bağımsız bir Tanrı yok. Kendini kucağına bırakabileceğin bir Tanrı yok. Yok. Aşk, olduğun yerde dönüp duracağın, sürekli daireler çizeceğin bir yol.

Önünde ayağa kalkabileceğin, karşısında eğilebileceğin, uğruna canını feda edebileceğin bir Tanrı yok. Kendini adayabileceğin kutsal Nirvana bile büyük bir yalan. Çünkü o zaman da bir şeyler yemen, sindirmen gerekecek. İnsanın kendi benliğinin dışında bir amacı yok. Yok.

Hâkim olduğun, sahip olduğun tek şey kendin. O yüzden kendinden vazgeçme. Alt limitin de sensin, üst limitin de. İçeriye bir Tanrı sıkıştırmana gerek yok. Yapman gereken sadece tek bir şey var. Kendi içine bakarsan asıl benliğinin filizlenen bir yumurta gibi orada yattığını görürsün. İşte bunu geliştirmen lazım. Annenin rahmine düştüğün zaman tek bir yumurta hücrelerinden ibarettin. İşte bu yumurta sen ölene kadar kendine özgü tuhaf yollarla büyümeye, gelişmeye devam eder. İçinde seni tamamlayabilecek bir kişiliğin var. Sahip olduğun ve sahip olacağın tek şey bu, sakın kaybetmeye çalışma. Bunu geliştirmek zorundasın. Bir yumurtadan tavuğa, tavuktan da evrende sadece bir tane olabilen bir Anka kuşuna dönüştürmen lazım. Evrende sadece bir tane Aaron Sisson olabilir, sadece bir tane Rawdon Lilly olabilir. Asla unutma. Bireyselliğin, bir tane oluşun senin kaderini belirler. Kaderin senin seçimlerine göre çizilir. Ama bu kader önceden bilinen bir şey değil. Ne kaderini tahmin edebilirsin ne de kendini. Tek yapabileceğin bunu geliştirmek olur. Tek yapabileceğin özüne sadık kalman ve ihanet etmemen. Böylece eşsiz Anka kuşunu, yani başka hiç kimseye benzemeyen Aaron Sisson'ı yaratmış olursun ve kaderinin kapılarını açarsın. Bir hindiba çiçeği nasıl bir kereviz değil yine aynı cins bir çiçek açıyorsa sen de öyle olacaksın.

İyi hatırla dostum. İçinde bekleyen kutsal ruhu asla inkâr etme, o ruh senin her şeyin. Asla! Yoksa hastalanır-

sin. Ve asla ruhunun sorumluluğundan âşık olarak, kendini feda ederek, Nirvana'ya ulaşarak veya anarşiye karışıp bomba atarak kurtulabileceğini düşünme. Kurtulamazsın.”

Bu kelime tufanını dinleyen Aaron bir an cevap veremedi. Sonra gülererek: “O zaman kuluçkadan çıkana kadar ruhumun üzerinde sıkı sıkı oturayım?”

“Tabii. Ruhun seni âşık olmaya yönlendiriyorsa âşık ol. Ama âşık olurken bunu sadece kendi ruhunu tatmin etmek için yaptığının farkında ol. Sürekli kurallara uyarak yaşayamazsın. Delirmenin de bir anlamı yok. Sevmek, âşık olmak istiyorsan kendini tutma, âşık ol. Ama asıl amacın aşk olmasın.

Bunlar sadece kullanacağın araçlar. Hayattaki tek amacın ruhunun önerilerini ve dileklerini yerine getirmek. Ne kadar tutkulu, ne kadar âşık, ne kadar duygusal, ne kadar derin olabiliyorsan ol. Küçük ruhların anlayışları küçüktür, büyük ruhların büyük. Ama unutma, her zaman sorumluluk sende olacak. Kendi davranışlarının sorumlu-su her zaman senin yalnız ruhun olacak.”

“Ben başka birisi sorumlu demedim ki,” dedi Aaron.

“Tam tersini de söylemedin. Hiç kabul etmedin. Hep senin dışında başka bir şeyin, Tanrı'nın, bir inanç sisteminin veya kuralların olduğunu düşündün. Ama unutma, içindeki ruhun artık tanrı maskesini takma vakti geldi. Bir ağacın yeni hücreler çıkararak büyümesi gibi ruhun da davranışlarını yöneterek gelişebilir. Daha sonra bu hücreler filizlere, dallara, çiçeklere dönüşür. Bunlar senin tutkularını, davranışlarını, düşüncelerini, ifadelerini, gelişen bilincini oluşturur. Bunları daha önceden bilemezsin, tahmin edemezsin. Tek yapabileceğin ruhuna sadık kalman, ne olursa olsun.

Sen bir hayat ağacısın. Kökleri, dalları, gövdesi, her şeyi sensin. Ağacın bütünüünün en derinlerinde senin asıl benliğin, ruhun yatıyor, doğuştan gelen Kutsal Ruhun ya-

tıyor. Ve işte bu Kutsal Ruh filizlenerek ağacın eski sınırlarını zorlamaya başlayacak ve ölen yapraklar birer birer düşecek. Eski sınırlar zorlanmaktan, eski yapraklar düşmekten nefret eder. Ama ağacın ruhu emrederse zorlanmak, düşmek zorundalar.”

Lilly’nin nutkundan sonra beyaz bir duvarın dibine oturdular. Aaron Lilly’nin ağzından çıkan kelimeleri değil sesleri dinliyordu. İçine işleyen şey kelimelerin ağırlığı değil seslerin, tonun, müziğin etkisiydi. Çok dikkatle dinlememişti. Ama Lilly’nin neler söylediğini anlamıştı, zaten biliyordu. Anlıyordu, Lilly’nin sözlerine kulak assaydı belki daha az anlardı. Ve kalbinin derinliklerinden gelen bir itirazla cevap verdi.

“Ama sanki dünyada tek başına kalmış yalnız ağaçlarımız gibi konuşuyorsun,” dedi. “Öyle değiliz. Âşık olmak için bizden başka birisine ihtiyaç duyarız. Nefret etmek için, konuşmak için bile başka birisi gerekir.”

“Doğru,” dedi Lilly. “Demek istediğim de tam olarak bu. Âşık olmak, nefret etmek, hatta konuşmak zorundayız. Ama bu bakış açılarından sadece birisine odaklanıp tek doğru yol budur diyemeyiz. Sadece aşk odaklı yaşamak zorunda olduğumuzu söylemek büyük bir aptallıktır. Böyle olmadığı apaçık. Yine de hatamızı anlamadan aşka dayalı bir hayat geçirmeye çalışıyoruz.”

“Biliyorum,” dedi Aaron. “Bu bir yalan.”

“Daha kötü. Yarım bir yalan. Ama dinle. Sana içimizde iki dürtü olduğunu söylemiştim değil mi? Belki daha fazla vardır. Ama bana göre aralarından en güçlüleri aşk ve güç. Bizler, en azından bireysel olarak kendimizi sürekli aşk dürtüsüyle yaşamaya, güç dürtüsünden nefret etmeye ve güç dürtüsünü bastırmaya şartlandırdık. Ama şimdi görüyorum ki nefret ettiğimiz şeyi kabul etmek zorundayız.

Artık aşk dürtümüzü sonuna kadar tükettik. Yine de hâlâ bu dürtüyü çalışmaya zorluyoruz. Çalışmadığında

ise kaçınılmaz olarak anarşiye ve cinayete başvuruyoruz. Bu hiç iyi bir şey değil. Yeni dürtümüzün sorumluluğunu almak, onu kabul etmek zorundayız, beni anlıyor musun? Hayatımız için çok güzel bir teşvik kaynağı çünkü. Mısır'ın yüzyıllar boyunca ayakta kalabilmesinin tek sırrı o büyük, karanlık güç dürtüsü. İçimizde devasa büyüklükte bir hayat ve güç kaynağı yaratıyor, ya doğru bir eyleme ya da felakete sebep oluyor. Güç, güçlü olmaya bizi iten bir dürtü. Güç istenci, ama Nietzsche'nin kastettiği bir şekilde değil. Entelektüel güç değil. Akli güç değil. Bilinç ve irade gücü değil. Bilgelik bile değil. Ama yaşayan, meyve veren karanlık bir güç. Demek istediğimi anladın mı?"

"Bilmiyorum," dedi Aaron.

"Mesela aşk dediğin şeye bakalım. Aşkın gerçek tanımına göre olumlu amaç diğer kişiyi veya kişileri mutlu etmektir. Aşk kendisini başkalarının mutluluğuna adar. Ama bu bakış açısını değiştir. Güç dürtüsüyle olaylara bak. O zaman mutluluk en büyük amaç olmaktan çıkıyor, ne sevilen kişinin mutluluğunu ne de kendi mutluluğunu istiyor-sun. Mutluluk birçok ruh halinden sadece birisi ve bizim tek bir hal ile yetinebileceğimizi düşünmek bile korkunç bir şey. Güç dürtüsü mutluluğu diğer ruh hallerinden daha üstün veya daha alçak görmüyor. Bu dürtü insanın karanlık içinden, eski yaprakları dökme ve yenilerini çıkarma isteğinden geliyor. Bu, güçlü ve merkezi bir dürtü. Bireyden bağımsız bir şeyler aramıyor. Tanrı veya aşk umurunda değil. Sadece insanın içinden hareketle hiçbir şeye boyun eğmeden yaşamayı hedefliyor.

"Tabii ki bir tarafın teşvik etmesi, diğer tarafın harekete geçirilmesi gerekiyor. Mesela aşkta bir seven bir de sevilen taraf olur. Erkek sevmek, kadın da sevilmeyle yükümlüdür. Ama güç dürtüsünde durum tam tersi. Kadın boyun eğmek, içten, içinden gelerek boyun eğmek zorunda. Belirlenmiş bir otoriteye veya birilerinin keyfine göre

hazırlanmış aptalca bir iradeye değil. Ama daha derin, daha içten bir şeye. Güçlü ve gururlu ruhun karanlık hareketlerine. Kutupları değiştirmemiz gerek. Şimdi kadınların boyun eğmesi gerekiyor; içten, hevesle, tamamen boyun eğmeleri gerekiyor. İtaat etmeyecekler. Zorlama olmayacak. Kölelik olmayacak. Sadece içlerinden gelen anlaşıl-maz bir şekilde özgürce boyun eğecekler.”

“Böyle bir şey asla olmaz,” dedi Aaron.

“Olur; aşk hayalini ve aşk dürtüsünü bırakırsan, tek başına durmayı, zorbalık etmemeyi ve bilincini zorlama-mayı öğrenirsen olur. Nietzsche’nin yanıldığı yer de bura-sı. Onun felsefesine göre istenç bilinçli ve iyi huylu, hatta aşkla dolu olmalıydı. Ama asıl güç dürtüsü hedeflerinin farkında değildir ve kesinlikle bilinçli olarak iyi davran-maz veya aşka göre hareket etmez. Herhangi bir yerde, hangi bir zaman ne olursa olsun insanın içindeki derin güç dürtüsü tekrar öne çıkacaktır ve kadın zorla değil, gönüllü olarak boyun eğecektir.”

“Asla boyun eğmez,” diye ısrar etti Aaron. “Her şey olabilir ama kadın asla boyun eğmez.”

“Eder,” dedi Lilly. “Erkek kendini aşk ruh halinden çıkarıp özgürlüğünü elde ettiğinde o da olur. Özgürce yaşamaya ve içindeki diğer dürtü damarlarında akmaya başladığında kadın da kendini tutamayacaktır. Kendi ruhu boyun eğmek isteyecektir.”

“Kadın boyun eğecek?” Aaron tekrarladı.

“Evet, kadın; erkekler de. Bireysel kişinin içindeki de-rin güce boyun eğecek ve ona tam anlamıyla biat edecektir. Biraz önce anlattıklarımı tekrar söylemeyeceğim. Benim inancıma göre her erkeğin kendi ruhundaki eksiklikleri doldurması, her kadının da kendisi, sadece kendisi olması gerekiyor; bir erkeğin veya insan elinden çıkan teorilerin kölesi değil. Ama içinde bulunduğumuz ruh hali öyle bir şey ki içimizde bulunan dürtülerin sadece birisini dinleye-

biliyoruz. Ya sevmek zorundayız ya yönetmek. Ve aşk hali değiştiği zaman -çünkü değişim zorunludur, yoksa zamanla yorulup aşkın nefrete dönüştüğünü görürüz- diğer ruh hali bize rehberlik etmeye başlar. O zaman aşkın duygusal dünyasının yerine güç dürtüsüne biat etmeye başladığımızı görürüz. Gerçekten, tam anlamıyla kendimizi bu dürtüye veririz. Ve her erkek yol göstericiliği için tek bir adamdaki üstün ruha boyun eğmek zorundadır. Ve her kadın kendi iyiliği için bir erkekteki güce boyun eğmelidir.”

“Böyle bir şey asla olmaz,” dedi Aaron.

“Olur, herkes isterse olur. Herkes bir lider istediğini söylüyor. O zaman bırakalım ruhlarını kendilerinden daha üstün olan bir ruha teslim etsinler. Şu an herkes bir lider istediğini söylüyor ama asıl istedikleri şey kendi iyilikleri için daha iyi olana ulaşmalarına yardım edecek bir araç, Başbakan Lloyd George mesela. Kullanacakları bir araç sadece. Ama bu kadarla sınırlı değil. Aslında tam tersi. Bu, üstün bir insandaki kahraman ruha kendini teslim etme isteği.

Sen, Aaron, senin de kendini teslim etmen lazım. Sen de kahraman bir ruha kendini verme ihtiyacıyla dolusun. Öyle olduğunu biliyorsun. Ve bu bir aşk değil. Hayat boyu sürececek bir bağlılık. Biliyorsun. Ama sürekli muhalefet ediyorsun. Belki de boyun eğmektense ölmeyi tercih edersin. Öyleyse eğer, gerçekten mecbursan öl. Senin bileceğin iş.”

Uzun bir süre boyunca ikisi de konuşmadı. Sonra Aaron başını kaldırıp Lilly’nin yüzüne baktı. Karanlık ve uzak görünüyordu. Bir Bizans ikonu gibiydi.

“Peki ben kime boyun eğeceğim?” dedi.

“Onu sana ruhun söyleyecek,” diye yanıtladı diğeri.

D.H. LAWRENCE
Aaron'ın Âsası

